

Hemelsche Verborgenheden

Band III

Hemelsche Verborgenheden

Die in de Heilige Schrift, of het Woord des Heeren

zijn, onthuld

Hier die in

Exodus

Tezamen met de wonderlijke dingen,
die gezien zijn in de wereld der geesten
en in den hemel der engelen

TWEEDE DEEL
BAND III

Vertaling (1963) in opdracht van het Swedenborg Genootschap.

Arcana Coelestia
QUAE IN
SCRIPTURA SACRA,
SEU
VERBO DOMINI

SUNT, DETECTA: Hic quae in

EXODO,

Una cum Mirabilibus

Quae visa sunt

In Mundo Spirituum, & in Coelo Angelorum.

PARS SECUNDA.

MDCCLIV.

Colofon

Swedenborg Bibliotheek ©2017

Tweede Deel

Exodus

Zestiende Hoofdstuk

De Leer der Naasteliefde.

8387. Wie gezaligd wil worden, zal zijn zonden belijden, en boete doen.

8388. De zonden belijden is de boze dingen leren kennen, die bij zich zien, die erkennen, zichzelf beschuldigen, en deswege zich verdoemen; wanneer dit voor God geschiedt, is het de zonden belijden.

8389. Boete doen is, nadat men aldus de zonden heeft beleden, en uit een nederig hart om vergeving heeft gesmeekt, van die aflaten, en een nieuw leven volgens de geboden des geloofs leiden.

8390. Wie alleen universeel erkent dat hij een zondaar is, en zichzelf beschuldigt van alle boze dingen, en zich niet onderzoekt, dat is, zijn zonden ziet, die doet belijdenis, maar niet de belijdenis der boetedoening; hij leeft immers daarna zoals tevoren.

8391. Wie het leven des geloofs leidt, die doet dagelijks boete; want hij denkt na over de boze dingen die bij hem zijn, erkent die, wacht zich daarvoor, smeekt den Heer om hulp; de mens immers struikelt aanhoudend uit zichzelf, maar wordt door den Heer aanhoudend opgericht; hij struikelt uit zichzelf wanneer hij denkt het boze te willen, en hij wordt door den Heer opgericht wanneer hij het boze wederstaat, en dat vandaar niet doet. Zulk een staat hebben allen die in het goede zijn; zij echter die in het boze zijn, struikelen aanhoudend, en zij worden eveneens aanhoudend door den Heer opgeheven, maar zulks opdat zij niet in de allerzwaarste hel vallen, waarheen zij uit zichzelf met allen aandrang streven, doch in een mildere.

8392. De boetedoening die in een vrijen staat geschiedt, vermag, doch die welke in een gedwongen staat geschiedt, vermag niet. Een gedwongen staat is een staat van ziekte, een staat van terneergeslagenheid wegens rampspoed, een staat van den dreigenden dood, in één woord, elke staat van vrees, die het gebruik van de gezonde rede wegneemt. Hij die boos is en in een gedwongen staat boetedoening belooft, en eveneens het goede doet, die keert, wanneer

hij in den vrijen staat komt, in het vorig leven van het boze terug; anders is het gesteld met den goeden mens; die staten zijn voor hem staten van verzoeking, waarin hij overwint.

8393. Boetedoening van den mond en niet van het leven, is geen boetedoening; door de boetedoening van den mond worden de zonden niet vergeven, maar door de boetedoening van het leven. De zonden worden den mens aanhoudend door den Heer vergeven, want Hij is de Barmhartigheid zelf; maar de zonden kleven den mens aan, hoezeer hij ook meent dat zij vergeven zijn; ook worden zij niet van hem verwijderd dan alleen door het leven volgens de geboden des geloofs; voor zoveel als hij volgens die leeft, worden de zonden verwijderd, en voor zoveel als zij verwijderd worden, zijn zij vergeven. De mens wordt immers door den Heer afgehouden van het boze, en in het goede gehouden, en hij kan voor zoveel van het boze in het andere leven worden afgehouden als hij in het leven van het lichaam het boze heeft wederstaan; en hij kan dan voor zoveel in het goede worden gehouden als hij in het leven van het lichaam uit aandoening het goede heeft verricht. Daaruit kan vaststaan, wat de vergeving der zonden is, en vanwaar zij is. Wie gelooft dat de zonden op andere wijze worden vergeven, dwaalt zeer.

8394. Nadat de mens zich heeft onderzocht, en zijn zonden heeft erkend, en boete heeft gedaan, zal hij bestendig in het goede blijven tot aan het einde des levens. Indien hij echter daarna terugvalt tot het vorige leven van het boze, en dit omhelst, zo ontwijdt hij, want dan verbindt hij het boze met het goede; vandaar wordt zijn latere staat erger dan de vorige, volgens des Heren woorden: “Wanneer de onreine geest uitgaat van den mens, zo doorwandelt hij dorre plaatsen, zoekende rust, maar vindt ze niet. Dan zegt hij: Ik zal wederkeren in mijn huis vanwaar ik uitgegaan ben. En wanneer hij komt, en hij vindt het ledig, en met bezemen geveegd, en voor hem versierd, dan gaat hij heen, en voegt aan zich toe zeven andere geesten erger dan hijzelf, en ingegaan zijnde wonen zij aldaar; *en de latere dingen van den mens worden erger dan de vorige*”, Matth. XII: 43, 44, 45.

Zestiende Hoofdstuk.

1. En zij trokken voort uit Elim, en zij kwamen, de gehele schare der zonen Israëls, tot de woestijn Sin, welke is tussen Elim en tussen Sinai, op den vijftienden dag, in de tweede maand sinds hun uitgaan uit het land van Egypte.
2. En zij murmureerden, de gehele schare der zonen Israëls, tegen Moscheh en tegen Aharon, in de woestijn.
3. En de zonen Israëls zeiden tot hen: Wie zal geven, waren wij maar gestorven door de hand van JEHOVAH in het land van Egypte, toen wij zaten bij den vleespot, toen wij brood aten tot verzadiging; omdat gijlieden ons hebt uitgeleid tot deze woestijn, om deze gehele vergadering door den honger te doden.
4. En JEHOVAH zeide tot Moscheh: Zie, Ik zal voor ulieden brood uit den hemel doen regenen, en het volk zal uitgaan, en zij zullen verzamelen het woord van een dag in zijn dag, deswege dat Ik het verzoeke, of het in Mijn wet wandelt, of niet.
5. En het zal zijn in den zesden dag, en zij zullen bereiden hetgeen zij hebben aangebracht, en het zal het dubbele zijn op hetgeen zij zullen verzamelen dag voor dag.
6. En hij zeide, Moscheh en Aharon, tot al de zonen Israëls: Aan den avond, en gij zult bekennen dat JEHOVAH u heeft uitgeleid uit het land van Egypte.
7. En in den morgen, en gij zult zien de heerlijkheid van JEHOVAH, in Zijn horen van uw murmuringen tegen JEHOVAH, en wat zijn wij dat gij tegen ons murmureert.
8. En Moscheh zeide: In het geven door Jehovah aan ulieden in den avond vlees om te eten, en brood in den morgenstond om verzadigd te worden; in het horen door Jehovah van uw murmuringen waarmede gij tegen Hem murmureert; wat zijn wij, niet tegen ons zijn uw murmuringen, maar tegen JEHOVAH.
9. En Moscheh zeide tot Aharon: Zeg tot de gehele schare der zonen Israëls: Nadert voor JEHOVAH, omdat Hij uw murmuringen heeft gehoord.
10. En het was, als Aharon sprak tot de gehele schare der zonen Israëls, en zij zagen om tot de woestijn, en zie, de heerlijkheid van JEHOVAH werd gezien in de wolk.

11. En JEHOVAH sprak tot Moscheh, al zeggende:
12. Ik heb de murmuringen van de zonen Israëls gehoord; spreek tot hen, al zeggende: Tijdens de avonden zult gij vlees eten, en in den morgenstond zult gij met brood verzadigd worden, en gij zult bekennen dat Ik JEHOVAH uw GOD ben.
13. En het geschiedde in den avond, en de selav klom op, en bedekte het kamp; en in den morgenstond was er een laag van dauw rondom het kamp.
14. En de laag van dauw klom op, en zie, op de aangezichten der woestijn een klein rond ding, klein als de rijm op de aarde.
15. En de zonen Israëls zagen, en zij zeiden, de man tot zijn broeder: Man is dit, omdat zij niet wisten wat dit was; en Moscheh zeide tot hen: Dit is het brood dat JEHOVAH ulieden gegeven heeft om te eten.
16. Dit is het woord dat JEHOVAH geboden heeft: Verzamelt daarvan, een ieder naar den mond van zijn eten, een omer naar het hoofd, het getal van uw zielen, neemt een ieder voor hem die in zijn tent is.
17. En de zonen Israëls deden aldus, en zij verzamelden, inleverende naar het talrijke en naar het weinige.
18. En zij maten met den omer, en hij maakte niet een overtollige voor het talrijke, en aan het weinige ontbrak niet; een ieder naar den mond van zijn eten verzamelden zij.
19. En Moscheh zeide tot hen: Dat een ieder niet een overschot daarvan make tot aan den morgen.
20. En zij hoorden niet naar Moscheh, en de mannen maakten een overschot daaruit tot aan den morgen, en het broeide wormen uit, en het verrotte; en Moscheh ontstak over hen.
21. En zij verzamelden dat morgen bij morgen, een ieder volgens den mond van zijn eten; en de zon werd warm, en het versmolt.
22. En het geschiedde op den zesden dag, zij verzamelden het brood dubbel, twee omers voor één; en alle vorsten der schare kwamen, en gaven het Moscheh te kennen.
23. En hij zeide tot hen: Dit is het dat JEHOVAH sprak: Een rust, een heilige sabbath voor JEHOVAH morgen; wat gij bakken zult, bakt, en wat gij koken zult, kookt; en al het overtollige, legt dit weg voor ulieden ter bewaring tot aan den morgen.
24. En zij legden dat weg tot aan den morgen, gelijk als Moscheh geboden had, en het verrotte niet, en de worm was daarin niet.

25. En Moscheh zeide: Eet dat heden, omdat het heden sabbath voor JEHOVAH is; heden zult gij dat niet vinden in het veld.
26. Zes dagen zult gij dat verzamelen, en op den zevenden dag is het sabbath, het zal daarin niet zijn.
27. En het geschiedde op den zevenden dag, dat er uit het volk uitgingen om te verzamelen, en zij vonden niet.
28. En JEHOVAH zeide tot Moscheh: Hoelang weigert gijlieden Mijn geboden en Mijn wetten te bewaren.
29. Ziet, omdat JEHOVAH ulieden den sabbath heeft gegeven, daarom geeft Hij u op den zesden dag het brood van twee dagen; rust, een ieder onder zich, niet wie ook ga uit van zijn plaats op den zevenden dag.
30. En zij rustten, het volk, op den zevenden dag.
31. En zij noemden, het huis Israëls, deszelfs naam Man, en dit was zoals korianderzaad, wit, en de smaak ervan was zoals van koek in honing.
32. En Moscheh zeide: Dit is het woord dat JEHOVAH geboden heeft: Vul een omer daarvan ter bewaring voor uw geslachten, deswege opdat zij het brood zien waarmede Ik ulieden heb gespijzigd in de woestijn, in Mijn uitleiden van ulieden uit het land van Egypte.
33. En Moscheh zeide tot Aharon: Neem een kruik, en doe daarin de volheid van een omer Man, en leg dat weg vóór JEHOVAH ter bewaring voor uw geslachten.
34. Gelijk als JEHOVAH geboden had aan Moscheh, en Aharon legde dat weg vóór de Getuigenis ter bewaring.
35. En de zonen Israëls aten het Man veertig jaren, tot aan hun komen tot een bewoond land; zij aten het Man tot aan hun komen tot de grens van het land Kanaän.
36. En een omer is het tiende deel van een efah.

De Inhoud.

8395. In het voorafgaande Hoofdstuk is gehandeld over de tweede verzoeking van hen die van de geestelijke Kerk zijn, die van daar was dat het ware als onverkwikkelijk werd gewaargeworden. In dit Hoofdstuk wordt in den inwendigen zin gehandeld over de derde verzoeking, die van daar is dat het goede ontbreekt; met het ontbreken van brood en vlees, waarover de zonen Israëls murmureerden, wordt het ontbreken van het goede aangeduid. De vertroosting na de verzoeking wordt aangeduid en beschreven met het manna dat zij ontvingen, en met de selav; het manna is het geestelijk goede; dat hun dit aanhoudend door den Heer werd gegeven, en zonder enige zorg en moeite hunnerzijds, wordt daarmede aangeduid dat zij het manna dagelijks ontvingen, en dat, indien zij meer verzamelden, de worm daarin werd geboren.

De Inwendige Zin.

8396. *Vers 1. En zij trokken voort uit Elim, en zij kwamen, de gehele schare der zonen Israëls, tot de woestijn Sin, welke is tussen Elim en tussen Sinai, op den vijftienden dag, in de tweede maand sinds hun uitgaan uit het land van Egypte.* En zij trokken voort uit Elim, betekent het opeenvolgende; en zij kwamen, de gehele schare der zonen Israëls, tot de woestijn Sin, betekent tot een anderen staat van verzoeking; welke is tussen Elim en tussen Sinai, betekent het continue en het hoedanige; op den vijftienden dag, in de tweede maand, betekent den staat naar verhouding; sinds hun uitgaan uit het land van Egypte, betekent sinds hun staat toen zij voor het eerst waren bevrijd van de bestokingen.

8397. En zij trokken voort uit Elim; dat dit het opeenvolgende betekent, staat vast uit de betekenis van voorttrekken, zijnde het opeenvolgende en het continue, waarover n. 4375, 4554, 4585, 5996, 8181, 8345; en uit de betekenis van Elim, zijnde de staat der vertroosting na de verzoeking, waarover n. 8367. Vandaar wordt met “zij trokken voort uit Elim”, het opeenvolgende des levens ten aanzien van den staat der verzoeking aangeduid; want wanneer zij die van de geestelijke Kerk zijn, verzoeking ondergaan, worden zij van de ene verzoeking tot de andere voortgeleid; het is dit opeenvolgende dat hier met voorttrekken wordt aangeduid. Dat voorttrekken het opeenvolgende des levens betekent, komt omdat ruimten evenals tijden niet bestaan in het andere leven, maar in plaats daarvan staten, n. 2625, 2837, 3356, 3387, 4321, 4882, 5605, 7381; bijgevolg worden met bewegingen niet bewegingen aangeduid, noch met voorttrekkingen voorttrekkingen, maar veranderingen en opeenvolgingen van staten.

8398. En zij kwamen, de gehele schare der zonen Israëls, tot de woestijn Sin; dat dit betekent tot een anderen staat van verzoeking, staat vast uit de betekenis van komen, zijnde een halte voor het opeenvolgende, dat met voorttrekken wordt aangeduid, n. 8397; uit de betekenis van de schare der zonen Israëls, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover n. 7843; uit de betekenis van de woestijn, zijnde de staat van het ondergaan van verzoeking, waarover n. 8098; en uit de betekenis van Sin, zijnde het hoedanige van dien staat; de namen immers sluiten al het hoedanige in van den staat der zaak waarover wordt gehandeld, zoals boven hier en daar is getoond. Uit de verzoeking die wordt aangeduid met het murmureren vanwege het ontbreken van brood en vlees, en uit de vertroosting daarna, die wordt aangeduid met het manna en de selav, kan vaststaan wat Sin betekent, namelijk het goede dat uit het ware

is; vandaar betekent Sin, zijnde een stad van Egypte, waarnaar de woestijn Sin haar naam kreeg, in den tegengestelden zin het boze dat uit het valse is, bij Ezechiël: “Ik zal Mijn ontsteking uitgieten *over Sin*, de sterkte van Egypte, en Ik zal uitroeien de menigte van No; en Ik zal een vuur geven in Egypte, *al lijdende zal Sin lijden*, en No zal zijn om doorbroken te worden; en Nof zal dagelijks voor de vijanden zijn. De jongemannen van Aven en Bi-Pesech zullen door het zwaard vallen, en zij zullen in gevangenschap heengaan; en in Thechaphneches zal de dag verduisterd zijn, wanneer Ik daar de jukken van Egypte zal verbroken hebben”, xxx: 15, 16, 17, 18; hier wordt gehandeld over hen die in de wetenschappelijke dingen zijn en daaruit valse dingen uitbroeden, waaruit de boze dingen zijn; Egypte is daar het wetenschappelijke; Sin is het boze dat uit het valse is, en No is het valse waaruit het boze is; dat hier een diepere zin ligt verscholen dan die welke in de letter uitkomt, kan voor een ieder hieruit alleen al vaststaan, dat het Woord Goddelijk is; indien daarin niet een diepere zin was, zo zou er nauwelijks enige zin zijn die gevat kan worden, te minder een zin waarin het heilige is. Vandaar blijkt het duidelijk dat de namen daar dingen zijn, en dat daaruit een algemene zin voortspruit, die het Woord, dat uit Jehovah is, waardig is. Wie het Woord als Goddelijk erkent, kan dit geenszins loochenen, als hij slechts uit de rede wil denken, of uit een enigermate verlicht verstand concluderen.

8399. Welke is tussen Elim en tussen Sinai; dat dit het continue en het hoedanige betekent, staat vast uit de betekenis van Elim, en uit de betekenis van Sinai, waaruit blijkt wat dit tussenliggende betekent; Elim immers betekent vanwege de bronnen en de palmbomen die daar zijn, het ware en het goede, die der vertroosting zijn na de verzoeking; men zie het laatste Vers van het voorafgaande Hoofdstuk; en Sinai betekent vanwege de Wet, die daar werd verkondigd, het goede en daaruit het ware; vandaar is het continue en het hoedanige dat met Sin wordt aangeduid, het goede dat uit het ware is. Het goede dat uit het ware is, is het goede dat bij den geestelijken mens is vóór de wederverwekking, want dan doet hij het goede uit het ware, dat is, omdat het aldus is bevolen; bijgevolg uit gehoorzaamheid; doch het goede uit hetwelk het ware is, is het goede dat bij den geestelijken mens is na de wederverwekking, want dan doet hij het goede uit aandoening; het eerste goede wordt aangeduid met Sin, het laatste met Sinai.

8400. Op den vijftienden dag, in de tweede maand; dat dit den staat naar verhouding betekent, staat vast uit de betekenis van het getal vijftien, uit de betekenis van den dag, en uit de betekenis van de maand; met de maand wordt het einde van een vorigen staat, en de aanvang van een volgenden

aangeduid, aldus een nieuwe staat, n. 3814; met den dag wordt de staat in het algemeen aangeduid, n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850, 7680; en met vijftien wordt het nieuwe aangeduid, want met veertien, of met twee weken, wordt een volledige periode aangeduid, of een staat van den aanvang tot het einde ervan, n. 728, 2044, 3845; vandaar wordt met vijftien het nieuwe aangeduid, hier het nieuwe des levens, dat wordt aangeduid met het manna dat zij uit den Hemel ontvingen; het manna immers is het goede van het ware, dat het leven van den geestelijken mens is; iets eenders immers wordt met vijftien aangeduid als met acht, want de achtste dag is de eerste dag der volgende week; dat acht iedere aanvang is, welke dan ook, aldus het nieuwe, onderscheiden van het vorige, zie men in n. 2044, 2866; en dat alle getallen in het Woord dingen beteken, n. 482, 487, 575, 647, 648, 755, 813, 1963, 1988, 2075, 2252, 3252, 4264, 4495, 4670, 5265, 6175.

8401. Sinds hun uitgaan uit het land van Egypte; dat dit betekent sinds hun staat toen zij voor het eerst waren bevrijd vande bestokingen, staat vast uit de betekenis van uitgaan en uitgeleid worden, zijnde bevrijd worden, waarover meermalen; en uit de betekenis van het land van Egypte, zijnde de bestokingen door hen die in het boze en daaruit in de valse dingen zijn, waarover n. 7278.

8402. Vers 2, 3. *En zij murmureerden, de gehele schare der zonen Israëls, tegen Moscheh en tegen Aharon, in de woestijn. En de zonen Israëls zeiden tot hen: Wie zal geven, waren wij maar gestorven door de hand van Jehovah in het land van Egypte, toen wij zaten bij den vleespot, toen wij brood aten tot verzadiging; omdat gijlieden ons hebt uitgeleid tot deze woestijn om deze gehele vergadering door den honger te doden.* En zij murmureerden, de gehele schare der zonen Israëls, betekent de gevoelloosheid, en vandaar het klagen wegens de zwaarte der verzoeking; tegen Moscheh en tegen Aharon, betekent het *Goddelijk Ware*; in de woestijn, betekent den staat der verzoeking; en de zonen Israëls zeiden tot hen, betekent de denking uit benauwdheid; wie zal geven, waren wij maar gestorven door de hand van Jehovah in het land van Egypte, betekent dat het de voorkeur had verdiend dat zij door den Heer waren verlaten toen zij in den staat der bestokingen waren; toen wij zaten bij den vleespot, betekent het leven naar hun believen, en zoals zij het begeerden; toen wij brood aten tot verzadiging, betekent dat zij zo het goede der wellusten genoten zoveel als zij wilden; omdat gijlieden ons hebt uitgeleid, betekent nadat zij waren bevrijd; tot deze woestijn, betekent den staat der verzoeking; om deze gehele vergadering door den honger te doden, betekent dat zij den geest zouden geven tengevolge van het ontbreken van het verkwikkelijke en van het goede.

8403. En zij murmureerden, de gehele schare der zonen Israëls; dat dit de gevoelloosheid en het klagen betekent wegens de zwaarte der verzoeking, staat vast uit de betekenis van murmureren, zijnde de gevoelloosheid wegens de hardheid der verzoeking, en het klagen, waarover n. 8351; de schare der zonen Israëls zijn zij die van de geestelijke Kerk zijn, zoals boven n. 8398. Hier wordt gehandeld over de derde verzoeking, en deze is er vanwege het ontbreken van het verkwikkelijke en van het goede, welke verzoeking volgt op de vorige in de reeks, die er was vanwege het ontbreken van het ware. Zij die niet zijn onderricht aangaande de wederverwekking van den mens, achten dat de mens zonder verzoeking kan worden wederverwekt, en sommigen dat hij is wederverwekt wanneer hij één verzoeking heeft ondergaan. Maar men moet weten, dat zonder verzoeking niemand wordt wederverwekt, en dat verscheidene verzoekingingen op elkander volgen, de ene na de andere. De oorzaak hiervan is deze, dat de wederverwekking geschiedt te dien einde dat het leven van den ouden mens sterft, en het nieuwe leven, dat hemels is, wordt ingeboezemd; daaruit kan het vaststaan, dat er in elk geval strijd zal zijn; het leven van den ouden mens biedt immers tegenstand, het wil ook niet uitgeblust worden, en het leven van den nieuwen mens kan niet binnengaan dan alleen daar waar het leven van den ouden is uitgeblust; daaruit blijkt dat er van weerskanten strijd is, en een brandende, omdat het om het leven gaat. Hij die uit de verlichte rede denkt, kan vandaar zien en doorvatten, dat de mens niet kan worden wederverwekt zonder strijd, dat is, zonder geestelijke verzoeking; voorts eveneens, dat hij niet wordt wederverwekt door één verzoeking, maar door verscheidene; er zijn immers zeer vele geslachten van het boze die het verkwikkelijke van het vorige leven, dat is, het oude leven, hebben gemaakt; al die boze dingen kunnen niet in één keer en tegelijk worden bedwongen; zij kleven immers hardnekkig aan, want zij zijn aan de ouders van vele eeuwen terug ingeworteld, en vandaar den mens ingeboren, en bevestigd door de daadwerkelijke boze dingen uit hemzelf, van de kindsheid af; al deze boze dingen zijn lijnrecht tegenovergesteld aan het hemels goede, dat moet worden ingeboezemd, en dat het nieuwe leven zal maken.

8404. Tegen Moscheh en tegen Aharon; dat dit het *Goddelijk Ware* betekent, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het *Goddelijk Ware* onmiddellijk uit den Heer voortgaande, aldus inwendig; en uit de uitbeelding van Aharon, zijnde het Ware uit den Heer middellijk voortgaande, aldus uitwendig; waarover n. 7009, 7089, 7382.

8405. In de woestijn; dat dit den staat der verzoeking betekent, staat vast uit de betekenis van de woestijn, zijnde de staat van het ondergaan van verzoeken, waarover n. 6828, 8098.

8406. En de zonen Israëls zeiden tot hen; dat dit de denking uit benauwdheid betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer er sprake is van zulke dingen die het gemoed aandoen, zijnde de denking, zoals eveneens in n. 3395, 7094, 7244, 7937; dat het is uit benauwdheid, is duidelijk, omdat het in de verzoeking is.

8407. Wie zal geven, waren wij maar gestorven door de hand van Jehovah, in het land van Egypte; dat dit betekent dat het de voorkeur had verdiend dat zij door den Heer waren verlaten toen zij in den staat der bestokingen waren, staat vast uit de betekenis van wie zal geven, zijnde dat het beter zou geweest zijn, of dat het de voorkeur had verdiend; uit de betekenis van gestorven zijn door de hand van Jehovah, zijnde als door den Heer verlaten zijn; met gestorven zijn wordt in den geestelijken zin aangeduid in de boze dingen en daaruit in de valse dingen zijn, bijgevolg in de verdoemenis, n. 5407, 6119, 7494; en wanneer er wordt gezegd sterven door de hand van Jehovah, zo is het door den Heer verlaten zijn, want zij die door Hem worden verlaten, dat is, zij die Hem verlaten, storten zich in de boze en daaruit in de valse dingen, en zo in de verdoemenis; dat Jehovah in het Woord de Heer is, is meermalen eerder getoond; en uit de betekenis van het land van Egypte, zijnde de staat der bestokingen, waarover boven n. 8401; dat zij die van de geestelijke Kerk zijn, die door de zonen Israëls worden uitgebeeld, voordat zij werden bevrijd door den Heer, waren bestookt door hen die in de valse dingen uit het boze zijn, die worden uitgebeeld door Farao en de Egyptenaren, zie men in n. 6854, 6914, 7474, 7828, 7932, 8018, 8099, 8159, 8321.

8408. Toen wij zaten bij den vleespot; dat dit betekent het leven naar hun believe, en zoals zij het begeerden, staat vast uit de betekenis van den pot, zijnde de houder van het goede, en in den tegengestelden zin de houder van het boze, waarover aanstonds; en uit de betekenis van het vlees, zijnde het hemels eigene, aldus het goede, en in den tegengestelden zin het eigene van den mens, aldus het boze, waarover ook aanstonds; en omdat met het vlees het eigene wordt aangeduid, wordt aldus met “zitten bij den vleespot” aangeduid het leven naar eigen believe, en zoals het wordt begeerd, want dit leven is het leven van het eigene. Dat de pot de houder van het goede is, en in den tegengestelden zin de houder van het boze, komt omdat met het vlees dat daarin wordt gekookt, het goede wordt aangeduid, en in den tegengestelden zin het boze; omdat de pot dit is, wordt daarmee derhalve ook

het lichamelijke of het natuurlijke van den mens aangeduid, omdat deze de houders zijn van het goede of van het boze; vandaar wordt in den universelen zin daarmede de mens aangeduid, en in een nog meer universelen zin een volk of een stad, en dan betekent het vlees het goede of het boze daarin; zoals bij Ezechiël: “De mannen die ongerechtigheid denken, en raad der boosheid raden in deze stad, zeggende: Het is niet nabij, *zij zelf is de pot, wij het vlees*. En daarom, zo zeide de Heer Jehovah: Uw doorboorden, die gij hebt gelegd in het midden derzelve, *dezen zijn het vlees, zij zelf echter is de pot*”, XI: 3, 7; hier staat de pot voor de stad of het volk daar, en het vlees voor het boze, want de doorboorden, die het vlees worden geheten, zijn zij bij wien het goede en het ware is uitgeblust, n. 4503. Bij denzelfde: “Gebruik een gelijkenis tegen het huis der wederspanningheid, en zeg tot hen: Zo zeide de Heer Jehovih: *Zet een pot op, zet hem op*, en giet ook stukken *daarin, elk goed stuk, de dij en den schouder*, vul met de keur der beenderen; de Heer Jehovih zeide: *Wee der stad der bloeden, den pot* welks schuim daarin is, en welks schuim niet daaruit is uitgegaan”, XXIV: 3, 4, 5, 6; hier staat de pot voor de stad of het volk daar, waarin het boze der ontwijding van het goede is; het goede, dat het vlees daar is, is de dij en de schouder; het boze is het schuim daaruit, de ontwijding van het goede is het achterblijvende schuim; derhalve wordt het ook de stad der bloeden genoemd. Bij Jeremia: “Jehovah zeide tot Jeremia: Wat ziet gij. Ik zeide: Ik zie *een ziedenden pot*, welks aangezichten zijn tegen het noorden; toen zeide Jehovah: Uit het noorden zal het boze geopend worden over alle bewoners des lands”, I: 11, 12, 13, 14. De ziedende pot staat voor het volk dat door de valse dingen is bevangen; het noorden staat voor het zinlijke en het lichamelijke van den mens, waaruit het boze opwelt; hier wordt gehandeld over het einde der Kerk, wanneer het uitwendige, bijgevolg het zinlijke en het lichamelijke, en daarmede het valse en het boze heersen; want de Kerk des Heren gaat geleidelijk van het inwendige tot het uitwendige, en geeft dan den geest. Bij Zacharia: “Te dien dage zal op de bellen der paarden zijn: Heiligheid voor Jehovah, en *de potten in het huis van Jehovah* zullen zijn zoals de sprengbekkens voor het altaar; en *alle pot in Hierosolyma en Jehudah* zal zijn een heiligheid voor Jehovah Zebaoth, en allen die slachtofferen zullen komen, en nemen *van dezelve, en koken in dezelve*”, XIV: 20, 21; hier wordt gehandeld over de zaliging van de gelovigen; de gelovigen zijn de potten, aldus geheten naar de opneming van het goede uit den Heer; vandaar wordt de pot de heiligheid voor Jehovah genoemd; de bellen der paarden, waarop Heiligheid staat, zijn de met het goede overeenstemmende ware dingen. Omdat de potten de ontvangers en de houders van het goede zijn, waren derhalve ook *die* met

de overige vaten van het altaar “*vervaardigd uit brons*”, Exod. xxxviii: 3, want het brons betekent het goede van het natuurlijke, n. 425, 1551. Ook wordt met den pot de Leer aangeduid, uit hoofde hiervan dat zij het goede en het ware der Kerk bevat; de Leer wordt aangeduid met den pot waarin op bevel van Elisa moes werd gekookt voor de zonen der profeten, waarover aldus in Boek II der Koningen: “Elischah keerde weder tot Gilgal, toen er honger was in het land, toen de zonen der profeten voor hem zaten; hij zeide tot zijn jongen: *“Zet den groten pot op, en kook moes voor de zonen der profeten. Er ging een uit in het veld om moeskruiden te verzamelen, en hij vond een wijnstok des velds, en hij verzamelde daarvan kolokwinten des velds, en hij sneed ze in den moespot. Toen zij aten van het moes, riepen zij: De dood is in den pot, man Gods. Maar hij zeide dat zij meel zouden nemen, hetwelk hij in den pot wierp; en hij zeide: Giet uit voor het volk, en laten zij eten. Toen was er geen boos ding in den pot”*, iv: 38 tot 42. Men moet weten dat alle Goddelijke wonderen zulke dingen behelzen die van het Rijk des Heren en van de Kerk zijn, n. 7337, 8364, en dat Elisa het Woord des Heren uitbeeldt, n. 2762, en de profeten de Leren daaruit, n. 2534, 7269; daaruit blijkt wat aan de Kerk werd uitgebeeld door dit wonder, namelijk dat het vervalste goede der Kerk het goede wordt door het ware uit het Woord; de honger is het gebrek aan erkentnissen van het ware en het goede, de pot is de Leer, het moes is het goede der uitwendige rituele dingen der Joodse Kerk, de kolokwinten uit den wijnstok des velds is de vervalsing, het meel is het ware uit het Woord, n. 2177, tengevolge waarvan dat vervalste, hetwelk dedood in den pot is, het goede wordt. Dat de potten de houders van het goede betekenen, komt omdat zij tot de huisraadvaten behoorden waarin de spijs werd bereid, en met de spijs en alle soorten ervan worden zulke dingen aangeduid, die de ziel voeden, aldus de aandoeningen van het goede en het ware, n. 681, 1480, 3114, 4792, 5147, 5293, 5340, 5342, 5576, 5410, 5915.

8409. Het vlees betekent het eigene in den enen en den anderen zin, in den hoogsten zin het Goddelijk Eigene des Heren, zijnde Zijn Goddelijk Menselijke, aldus het Goede Zijner Liefde jegens het algehele menselijke geslacht; vandaar is het vlees in den betrekkelijken zin ten opzichte van den mens, het eigene dat is levendgemaakt door het Eigene des Heren, dat is, het Eigene des Heren bij den mens, aldus het goede der liefde tot Hem; aangaande de betekenis van het vlees in dezen zin zie men n. 3813, 7850; in den tegengestelden zin echter is het vlees het eigene van den mens, aldus het boze der zelfliefde, en vandaar de begeerten van die liefde, of de begerigheden, n. 999, 3813; dat het eigene van den mens niets dan het boze is, zie men in n.

210, 215, 694, 874, 875, 876, 987, 1023, 1044, 1047, 3812 einde, 5660, 5786. Dat het vlees het eigene van den mens is, aldus het boze van elk geslacht, staat verder nog vast uit deze plaatsen; bij Jesaja: *“Ik zal uw verdrukkers spijzigen met hun vlees*, en als van most zullen zij dronken worden van hun bloed”, XLIX: 26; spijzigen met vlees staat voor volproppen met hun boze. Bij Jeremia: *“Vervloekt is de man die op den mens vertrouwt, en vlees tot zijn arm stelt; van Jehovah echter wijkt zijn hart”*, XVII: 5; vlees tot zijn arm stellen, voor op de eigen macht vertrouwen; vandaar staat *het vlees van zijn arm eten* voor op zichzelf vertrouwen, Jes. IX: 19. Bij Jesaja: *“Egypte is een mens, en niet God, en zijn paarden zijn vlees, niet geest”*, XXXI: 3; de paarden van Egypte staan voor de wetenschappelijke dingen uit het verdraaide verstandelijke, n. 6125; het vlees voor het dode, de geest voor het levende; vandaar worden de zonen van Egypte *groot van vlees* geheten, Ezech. XVI: 26; er wordt het dode gezegd vanwege het boze, want uit het boze is de geestelijke dood; en er wordt het levende gezegd vanwege het goede, want uit het goede is het geestelijke leven. Vandaar komt het dat vlees en geest in het Woord aan elkander worden tegenovergesteld, zoals bij Johannes: *“Hetgeen geboren is uit het vlees, is vlees, en hetgeen geboren is uit den geest, is geest”*, III: 6; bij denzelfde: *“Het is de geest die levend maakt, het vlees is niet tot wat ook nut; de woorden die Ik tot u spreek, zijn geest en zijn leven”* VI: 63. In het Boek Genesis: *“Jehovah zeide: Mijn geest zal niet voor altoos twisten met den mens, deswege dat hij vlees is”*, VI: 3; het vlees staat daar voor het eigene van den mens. Eender bij Mattheus: *“Jezus zeide: Gezegend zijt gij, Simon, zoon van Jona, omdat vlees en bloed het niet heeft onthuld, maar Mijn Vader Die in de Hemelen is”*, XVI: 17; en bij Johannes: *“Zo velen die opgenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven zonen Gods te zijn, die in Zijnen Naam geloven, die niet uit de bloeden, noch uit den wil des vlezes, noch uit den wil des mans, maar uit God geboren zijn”*, I: 12, 13; de wil des vlezes staat voor het willijk eigene, de wil des mans voor het verstandelijk eigene, de zonen Gods voor de wederverwekten en voor hen die worden wederverwekt; allen worden levendgemaakt uit het Eigene des Heren, dat het Vlees en het Lichaam des Heren is, en het is het *Goddelijk Goede zelf*. Omdat het vlees in den tegengestelden zin het eigene van den mens is, aldus het boze, is het ook de begerigheid, want het leven des vlezes, dat aan het lichaam eigen is, is niets anders dan de wellust der zinnen, de verkwikkelijkheid der appetijten, en de begerigheid. Dat het vlees de begerigheid is, staat vast uit deze dingen bij Moscheh: *“Het gepeupel, dat in het midden van het volk was, begeerde een begerigheid, weswege de zonen Israëls herhaalden en weenden, en zij zeiden: Wie zal ons met vlees spijzigen; nu*

is onze ziel dor; niet wat ook dan tot het. Man onze ogen. En Jehovah zeide tot Moscheh: Tot het volk zult gij zeggen: Heilig u tegen morgen, *opdat gij vlees eet*; gij hebt immers geweend in de oren van Jehovah, al zeggende: *Wie zal ons met vlees spijzigen*, omdat het ons beter ging in *Egypte*. *Jehovah zal u vlees geven om te eten*; tot een maand der dagen, totdat het uit uw neus zal uitgaan, en voor u tot een walging is geweest. *Het vlees was nog tussen hun tanden* voordat het werd opgeslokt, toen de toorn van Jehovah ontstak tegen het volk, en Jehovah sloeg in het volk een zeer grote plage; *weswege Hij den naam dier plaats noemde de graven der begerigheid*, omdat zij daar het volk begroeven, hen *die begerigheid hadden gehad*". Num. XI: 4, 6, 18, 20, 33, 34. Uit deze dingen nu blijkt wat met zitten bij den vleespot in het land van Egypte wordt aangeduid, namelijk het leven naar hun believen, en zoals zij het begeerden, aldus het leven van het eigene.

8410. Toen wij brood aten tot verzadiging; dat dit betekent dat zij zo het goede der wellusten genoten zoveel als zij wilden, staat vast uit de betekenis van eten, zijnde de toeëigening, waarover n. 3168, 3513 einde, 3596, 4745, en eveneens de genieting, n. 7849; uit de betekenis van het brood, zijnde het goede van het hemels leven, en in den tegengestelden zin het goede van het natuurlijk leven gescheiden van het hemels leven, aldus het goede der wellusten. Onder het brood immers wordt in den geestelijken zin het primaire verstaan dat de ziel voedt, en het geestelijk leven van haar in stand houdt; dat dit het goede der liefde is, staat vast uit het leven des Hemels, dat enig en alleen uit dat goede bestaat; doch in den tegengestelden zin wordt onder het brood het primaire verstaan dat hen voedt die in de hel zijn, en hun leven onderhoudt; dat dit het boze der liefde van zich en van de wereld is, staat vast uit het leven der hel, dat enig en alleen daarin bestaat. Dat boze is voor hen het goede, want niets is verkwikkelijker en zoeter voor hen; dit wordt hier verstaan onder het goede der wellusten. En uit de betekenis van tot verzadiging, zijnde zoveel als zij willen, want het is de wil, die met het goede wordt verzadigd bij de goeden, en met het boze bij de bozen.

8411. Omdat gijlieden ons hebt uitgeleid; dat dit betekent nadat zij waren bevrijd, staat vast uit de betekenis van uitleiden, hier uit het land van Egypte, zijnde bevrijden, namelijk uit den staat der bestokingen.

8412. Tot deze woestijn, dat dit den staat der verzoekingen betekent, staat vast uit de betekenis van de woestijn, zijnde de staat van het ondergaan van verzoekingen, waarover n. 8098.

8413. Om deze gehele vergadering door den honger te doden; dat dit betekent dat zij den geest zouden geven tengevolge van het ontbreken van

het verkwikkelijke en van het goede, staat vast uit de betekenis van doden, zijnde van het leven beroven, hier van het leven dat uit het verkwikkelijke en het goede is, want het leven van den mens bestaat in die dingen, waarover n. 3607, 6767; uit de betekenis van de vergadering, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover n. 7843; en uit de betekenis van den honger, zijnde het ontbreken van het goede, waarover n. 5893, hier van het goede der wellusten, dat met het brood wordt aangeduid, n. 8410; wanneer immers dat wat het geestelijk leven, of het leven van den geest, voedt, wordt weggenomen, ontstaat er honger. Hoe het hiermede is gesteld, moet in het kort worden gezegd: Wanneer het goede der naastenliefde, dat het geestelijk leven maakt, moet ingeboezemd worden, dan wordt het verkwikkelijke der wellusten, dat het natuurlijk leven had gemaakt, verwijderd; wanneer dit verkwikkelijke wordt verwijderd, dan komt de mens in verzoeking; hij gelooft immers dat hij, indien hij wordt beroofd van het verkwikkelijke der wellusten, beroofd wordt van al het leven, want zijn natuurlijk leven bestaat in dat verkwikkelijke of goede, zoals hij dat noemt; maar hij weet niet, dat wanneer dit van het leven wordt verwijderd, in plaats ervan door den Heer het geestelijk verkwikkelijke en goede wordt ingeboezemd; het is dit goede, dat met het manna wordt aangeduid; het vorig goede of verkwikkelijke wordt verstaan onder het vlees en het brood in het land van Egypte, en het ontbreken ervan onder den honger. Doch men moet terdege in aanmerking nemen, dat de mens die wordt wederverwekt, niet wordt beroofd van het verkwikkelijke der wellusten van lichaam en animus; hij geniet immers van het verkwikkelijke ten volle na de wederverwekking, en voller dan tevoren, maar in omgekeerde reden; het verkwikkelijke der wellusten vóór de wederverwekking was het al van dat leven, doch na de wederverwekking wordt het goede der naastenliefde het al des levens, en dan is het verkwikkelijke der wellusten van dienst als middel en als laatste vlak, waarin het geestelijk goede met zijn gelukzalige en gezegende zijn grens vindt. Wanneer dus de orde moet worden omgekeerd, geeft het vorige verkwikkelijke der wellusten den geest, en gaat teniet, en het nieuwe uit geestelijken oorsprong wordt in de plaats ervan ingeboezemd.

8414. *Vers 4, 5. En Jehovah zeide tot Moscheh: Zie, Ik zal voor ulieden brood uit den hemel doen regenen, en het volk zal uitgaan, en zij zullen verzamelen het woord van een dag in zijn dag, deswege dat Ik het verzoeke, of het in Mijn wet wandelt, of niet. En het zal zijn in den zesden dag, en zij zullen bereiden hetgeen zij hebben aangebracht, en het zal het dubbele zijn op hetgeen zij zullen verzamelen dag voor dag.* En Jehovah zeide tot Moscheh, betekent de vertroosting van den Heer; zie, Ik zal voor ulieden brood uit den hemel doen

regenen, betekent dat het hemels goede zal invloeiën; en het volk zal uitgaan, betekent het leven daaruit; en zij zullen verzamelen het woord van een dag in zijn dag, betekent bij voortduur naar behoefte; deswege dat Ik het verzoeken, betekent dat het vandaar voor onderzoek zal zijn; of het in Mijn wet wandelt, of niet, betekent of zij het leven van het ware en het goede kunnen leven; en het zal zijn in den zesden dag, betekent aan het einde van iederen staat; en zij zullen bereiden hetgeen zij hebben aangebracht, betekent de schikking van de toegeëigende goede dingen; en het zal het dubbele zijn op hetgeen zij zullen verzamelen dag voor dag, betekent dat zij verbonden moeten worden.

8415. En Jehovah zeide tot Moscheh; dat dit de vertroosting van den Heer betekent, staat vast uit hetgeen volgt; de dingen immers die Jehovah zeide, zijn der vertroosting na de verzoeking; dat er na de verzoeking vertroosting is, zie men in n. 8367, 8370.

8416. Zie, Ik zal voor ulieden brood uit den hemel doen regenen; dat dit betekent dat het hemels goede zal invloeiën, staat vast uit de betekenis van regenen, zijnde de zegen, waarover no. 2445; dat regenen de zegen is, komt omdat de regen nederdaalt van den hemel, en de vruchtbaarheid der aarde maakt, zoals het Goddelijk goede en ware uit den Hemel bij den mens, en den zegen maakt; daaruit kan vaststaan dat regenen in den naastgelegen zin invloeiën betekent, want al het goede vloeit uit het Goddelijke in; en uit de betekenis van het brood, zijnde het hemels goede, waarover in hetgeen volgt.

8417. En het volk zal uitgaan; dat dit het leven daaruit betekent, staat vast uit de betekenis van gaan, zijnde het leven, waarover n. 1293, 3335, 4882, 5493, 5605; eender hier uitgaan, zijnde gaan om het manna te verzamelen; over de betekenis van gaan, dat het het leven is, zie men ook n. 8420.

8418. En zij zullen verzamelen het woord van een dag in zijn dag; dat dit betekent bij voortduur naar behoefte, staat vast uit de betekenis van verzamelen, zijnde opnemen, want wanneer regenen den invloed betekent, namelijk van het goede uit het Goddelijke, dan betekent verzamelen de opneming, aangezien zij met elkander overeenstemmen; uit de betekenis van het woord, zijnde de zaak waarover wordt gesproken, hier het brood of het manna uit den hemel; en uit de betekenis van een dag in zijn dag, zijnde bij voortduur naar behoefte; dat het is bij voortduur, komt omdat zij het dagelijks ontfingen; dat dagelijks is bij voortduur, zie men in n. 2838; en dat het is naar behoefte, komt omdat zij zoveel zouden verzamelen als zij dagelijks behoefden, en niet méér, namelijk voor een ieder een omer.

8419. Deswege dat Ik het verzoeken; dat dit betekent dat het vandaar voor onderzoek zal zijn, staat vast uit de betekenis van verzoeken, zijnde hier onderzoeken, want er volgt: of het in Mijn wet wandelt, of niet.

8420. Of het in Mijn wet wandelt, of niet; dat dit betekent of zij het leven van het ware en het goede kunnen leven, staat vast uit de betekenis van wandelen, zijnde leven, waarover n. n. 519, 1794; en uit de betekenis van de wet, zijnde het Woord, waarover n. 2606, 3382, 6752; en omdat het het Woord is, is het het Goddelijk Ware, n. 7463, aldus eveneens de Leer van het goede en het ware; vandaar is wandelen in de wet van Jehovah het leven van het ware en het goede leven volgens de Leer. Dat wandelen in de wet, is leven volgens de wet, is een ieder bekend, omdat het aldus in de gewone spreektaal wordt gezegd; daaruit kan vaststaan dat wandelen leven is; en eveneens dat in het woord wandelen zelfde betekenis van den geestelijken zin is gelegen, eender als in zeer vele andere woorden; dit komt nergens anders vandaan dan uit den invloed der geestelijke wereld in de ideeën der denking en zo inde woorden, want wie zou zonder dien invloed ooit voor leven wandelen zeggen, zoals wandelen in de wet, in de inzettingen, in de geboden, in de vreze Gods; geheel eender is het gesteld met gaan, zijnde leven, waarover vlak boven n. 8417, alsmede met voorttrekken, voortschrijden, als vreemdeling verkeren; dat deze leven zijn, komt omdat er in de geestelijke wereld geen ruimten zijn, maar in plaats daarvan staten des levens, n. 2625, 2684, 2837, 3356, 3387, 4321, 4882, 5605, 7381.

8421. En het zal zijn in den zesden dag; dat dit betekent aan het einde van iederen staat, staat vast uit de betekenis van den dag, zijnde de staat, waarover n. 23, 487, 488, 493, 2788, 3462, 3785, 4850, 7680; en uit de betekenis van den zesden, zijnde het einde van den staat; dat de zesde dag het einde van den staat is, komt daarvandaan dat zeven dagen of de week een volledige periode of een vollen staat betekenen, n. 2044, 3845, 6508; weswege de voorafgaande of de zesde dag het einde van dien staat betekent, en de volgende of de achtste dag den aanvang van een zelfden staat, n. 2044, 8400.

8422. En zij zullen bereiden hetgeen zij hebben aangebracht; dat dit de schikking betekent van de toegeëigende goede dingen, staat vast uit de betekenis van bereiden, wanneer het wordt gezegd van de toegeëigende goede dingen, zijnde de schikking; en uit de betekenis van hetgeen zij hebben aangebracht, wanneer het manna wordt verstaan, waarmede het goede wordt aangeduid, zijnde de goede dingen die zijn toegeëigend; de verzameling van het manna iederen dag betekent de opneming van het goede, en het eten ervan de toeëigening; vandaar betekent bereiden hetgeen zij hebben aangebracht,

de schikking van de toegeëigende goede dingen; die schikking geschiedt door den Heer aan het einde van iederen staat, die met den zesden dag wordt aangeduid; op die schikking volgt de verbinding, die wordt aangeduid met den zevenden dag.

8423. En het zal het dubbele zijn op hetgeen zij zullen verzamelen dag voor dag; dat dit betekent dat zij verbonden moeten worden, staat vast uit de betekenis van het dubbele zijn, zijnde verbonden worden; dat verbonden worden met het dubbele wordt aangeduid, komt omdat twee de verbinding is, waarover n. 1686, 3519, 5194; en uit de betekenis van verzamelen, zijnde opnemen, zoals boven n. 8418; en uit de betekenis van dag voor dag, of elken dag afzonderlijk, zijnde bij voortduur, zoals boven n. 8418. Dat twee de verbinding is, komt omdat het twee dingen zijn waarop alle dingen in het heelal betrekking hebben, namelijk het goede en het ware, of, wat hetzelfde is, de liefde en het geloof, want het goede is der liefde, en het ware is des geloofs; vandaar zijn het eveneens twee dingen bij den mens die het leven van hem maken, namelijk de wil en het verstand; de wil is bij den mens gevormd om het goede of de liefde op te nemen, en het verstand om het ware of het geloof op te nemen; de verbinding van die twee wordt huwelijk genoemd, want die twee, verbonden zijnde, gedragen zich eender zoals echtelieden; zij hebben elkander wederzijds lief, zij ontvangen en verwekken; het kroost daaruit wordt vrucht genoemd; uit deze dingen blijkt nu, waarom twee of het dubbele de verbinding betekent, want zonder de verbinding van die twee wordt nooit iets geboren of voortgebracht. Het is geoorloofd daaraan toe te voegen, dat uit deze dingen klaarblijkelijk kan vaststaan, dat het geloof zonder de liefde of de naastenliefde geen vrucht kan voortbrengen, maar dat de vrucht zal zijn uit het ene en het andere verbonden.

8424. Vers 6, 7, 8. *En hij zeide, Moscheh en Aharon, tot al de zonen Israëls: Aan den avond, en gij zult bekennen dat Jehovah u heeft uitgeleid uit het land van Egypte. En in den morgen, en gij zult zien de heerlijkheid van Jehovah, in Zijn horen van uw murmuringen tegen Jehovah, en wat zijn wij dat gij tegen ons murmureert. En Moscheh zeide: In het geven door Jehovah aan ulieden in den avond vlees om te eten, en brood in den morgenstond om verzadigd te worden; in het horen door Jehovah van uw murmuringen waarmede gij tegen Hem murmureert; wat zijn wij, niet tegen ons zijn uw murmuringen, maar tegen Jehovah.* En hij zeide, Moscheh en Aharon, tot al de zonen Israëls, betekent de inlichting door het *Goddelijk Ware*; aan den avond, en gij zult bekennen dat Jehovah u heeft uitgeleid uit het land van Egypte, betekent dat er aan het einde van den vorigen staat de onthulling is dat zij bevrijd zijn; en in

den morgen, en gij zult zien de heerlijkheid van Jehovah, betekent dat in den aanvang van den nieuwen staat de Komst des Heren zal zijn; in Zijn horen van uw murmuringen, betekent dat zo de klachten zullen ophouden; tegen Jehovah, en wat zijn wij dat gij tegen ons murmureert, betekent dat die waren tegen het Goddelijke, niet tegen hen die dat uitbeeldden; en Moscheh zeide, betekent de inlichting; in het geven door Jehovah aan ulieden in den avond vlees om te eten, betekent dat aan het einde van den staat het goede zal worden toegeëigend door het verkwikkelijke; en brood in den morgenstond om verzadigd te worden, betekent dat in den aanvang van den nieuwen staat zoveel goede zal bezeten worden als zij kunnen opnemen; in het horen door Jehovah van uw murmuringen, betekent dat zo de klachten zullen ophouden; waarmede gij tegen Hem murmureert, betekent dat die waren tegen het Goddelijke; wat zijn wij, niet tegen ons zijn uw murmuringen, betekent dat zij niet zijn tegen hen die het Goddelijke uitbeeldden; maar tegen Jehovah, betekent dat zij zich na dezen daarvoor mogen wachten.

8425. En hij zeide, Moscheh en Aharon, tot al de zonen Israëls; dat dit de inlichting door *het Goddelijk Ware* betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer gehandeld wordt over de dingen die door Jehovah werden aanbevolen aan hen die van de geestelijke Kerk zijn, zijnde de inlichting, waarover ook n. 7769, 7793, 7825, 8041; uit de uitbeelding van Moscheh en Aharon, zijnde *het Goddelijk Ware*, Moscheh het inwendige en Aharon het uitwendige, waarover n. 7009, 7089, 7382; en uit de uitbeelding vande zonen Israëls, zijnde zij die vande geestelijke Kerk zijn, waarover n. 6426, 6637, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223.

8426. Aan den avond, en gij zult bekennen dat Jehovah u heeft uitgeleid uit het land van Egypte; dat dit betekent dat er aan het einde van den vorigen staat de onthulling is dat zij bevrijd zijn, staat vast uit de betekenis van den avond, zijnde het einde van den vorigen staat, waarover aanstonds; uit de betekenis van bekennen, zijnde onthuld worden, want dat wat Jehovah te bekennen geeft, wordt een onthulling geheten; en uit de betekenis van uitleiden, zijnde bevrijden, zoals vaak eerder; hier uit de bestokingen, die met het land van Egypte worden aangeduid, n. 7278. Dat aan den avond het einde van den vorigen staat is, komt omdat de veranderingen van staat in het andere leven zich verhouden zoals de tijden van den dag in de wereld, namelijk zoals de morgen, de middag, de avond, en de nacht, of de schemering, en wederom de morgen. Men moet weten, dat er in de geestelijke wereld voortdurende veranderingen van staat zijn, en dat allen die daar zijn, dezelve doorlopen. De oorzaak hiervan is deze, dat zij bij voortduur worden vervolmaakt, want

zonder veranderingen van de staten of zonder verschillende staten die in orde aanhoudend op elkander volgen, worden zij die daar zijn niet vervolmaakt; de veranderingen van de staten die in orde op elkander volgen zoals de tijden van den dag en de tijden van het jaar, keren nooit geheel en al als de zelfde terug, maar gevariëerd. De aanvang van iederen staat stemt overeen met den morgen op aarde, en wordt eveneens in het Woord enige malen onder den morgen verstaan; het einde echter van iederen staat stemt overeen met den avond, en wordt eveneens in het Woord enige malen avond geheten. Wanneer het morgen is, dan zijn zij in de liefde; wanneer het middag is, dan zijn zij in het licht of in het ware; is het echter avond, dan zijn zij in het duister ten aanzien van de ware dingen, en in het verkwikkelijke der natuurlijke liefde; het is dit verkwikkelijke, dat wordt aangeduid met de selav, die zij in den avond ontvingen; en het is het goede, dat wordt aangeduid met het manna dat zij iederen morgen ontvingen. Uit deze dingen kan vaststaan wat de avond betekent, namelijk het einde van den staat van de zaak waarover wordt gehandeld, vandaar eveneens het einde van den staat der Kerk. Maar men zie de dingen die eerder over de betekenis van den avond zijn getoond, namelijk dat er in het andere leven beurtwisselingen van staten zijn zoals in de wereld beurtwisselingen van tijden, n. 5672, 5962, 6110; dat de avond het einde is van de vorige Kerk, en de morgen de aanvang van de nieuwe, n. 2323, 7844; vandaar dat de avond en de morgen de Komst des Heren is, n. 7844; dat in den Hemel avond en schemering vóór den morgen is, niet echter nacht, welke in de hel is, n. 6110.

8427. En in den morgen zult gij de heerlijkheid van Jehovah zien; dat dit betekent dat in den aanvang van den nieuwen staat de Komst des Heren zal zijn, staat vast uit de betekenis van den morgen, zijnde de aanvang van den nieuwen staat, waarover nu boven n. 8426; en uit de betekenis van de heerlijkheid van Jehovah, zijnde de tegenwoordigheid en de Komst. Dat de heerlijkheid de tegenwoordigheid en de Komst des Heren is, komt omdat de heerlijkheid in den hoogsten zin het Goddelijk Ware is, dat uit den Heer voortgaat, en het Goddelijk Ware verschijnt voor de ogen der Engelen als licht en schittering uit de Zon die de Heer is; dat de heerlijkheid het Goddelijk Ware is, voortgaande uit den Heer, zie men in n. 5922, 8267; en dat zij het inzicht en de wijsheid is, die uit het Goddelijk Ware zijn, n. 4809; en dat zij vandaar de inwendige zin des Woords is, want die is het Goddelijk Ware in heerlijkheid, n. 5922. Er wordt gezegd dat zij in den morgen de heerlijkheid van Jehovah zouden zien, omdat het opkomen van de zon en van het licht daaruit, hetwelk in den Hemel het engellijk gezicht, zowel het uitwendige als het

inwendige, verlicht, bijgevolg de tegenwoordigheid en de Komst des Heren, Die in den Hemel de Zon is, overeenstemt met den morgenstond op aarde, en hier met den morgen wordt aangeduid; dat licht uit de zon dan, zijnde het uit den Heer voortgaande Goddelijk Ware, aldus de Heer, is de heerlijkheid. Uit deze dingen blijkt dat met de heerlijkheid de tegenwoordigheid en de Komst des Heren wordt aangeduid; dat deze de heerlijkheid zijn, staat ook vast uit verscheidene plaatsen in het Woord, zoals bij Moscheh: “De wolk bedekte den berg, en *de heerlijkheid van Jehovah woonde op den berg Sinai*, en de wolk bedekte dien zes dagen; *het aanzien der heerlijkheid van Jehovah* was zoals een verterend vuur in het hoofd van den berg voor de ogen der zonen Israëls”, Exod. xxiv: 15, 16, 17, 18; het is duidelijk, dat de tegenwoordigheid van Jehovah, dat is, van den Heer, verschijnende zoals een wolk en zoals een vuur op den berg, hier de heerlijkheid van Jehovah wordt geheten. Bij denzelfde: “De wolk bedekte de tent der samenkomst, *en de heerlijkheid van Jehovah* vervulde den tabernakel; ook kon Moscheh niet ingaan in de tent der samenkomst, omdat de wolk daarop woonde, en *de heerlijkheid van Jehovah* vervulde den tabernakel”, Exod. xl: 34, 35; hier wordt eveneens de tegenwoordigheid des Heren, verschijnende als een wolk, heerlijkheid geheten. Bij denzelfde: “Hij trad binnen, Moscheh en Aharon, in de tent der samenkomst, en zij gingen uit en zegenden het volk; *toen verscheen de heerlijkheid van Jehovah* jegens het algehele volk”, Levit. ix: 23, 24. Bij denzelfde: “*De heerlijkheid van Jehovah* verscheen in de tent der samenkomst voor al de zonen Israëls”, Num. xiv: 10, 11, 12; desgelijks Hfdst. xvi: 19; Hfdst. xvii: 7. In Boek I der Koningen: “De wolk vervulde het huis van Jehovah, aldus dat de priesters niet konden staan om te bedienen vanwege de wolk, omdat *de heerlijkheid van Jehovah het huis van Jehovah* vervulde”, viii: 10, 11. Bij Johannes: “De tempel werd vervuld met rook, vanwege *de heerlijkheid Gods en Zijn kracht*, aldus dat niemand in den tempel kon binnentreden”, Apoc. xv: 8. Bij denzelfde: “Hij toonde mij de grote stad, de heilige Hierosolyma, nederdalende van den Hemel uit God, *hebbende de heerlijkheid Gods*; de stad behoeft de zon niet, noch de maan, om in dezelve te lichten, *de heerlijkheid Gods* verlicht haar, en haar lamp is het Lam”, Apoc. xxi: 10, 11, 23; hier staat de heerlijkheid Gods klaarlijk voor het licht uit den Heer, zijnde het uit Hem voortgaande Goddelijk Ware, aldus de tegenwoordigheid des Heren, want de Heer is tegenwoordig in het Ware dat uit Hem is. Dat de heerlijkheid van Jehovah Zijn tegenwoordigheid is, staat nog verder vast bij Moscheh: “Moscheh zeide tot Jehovah: *Toon mij, ik bid U, Uw heerlijkheid*. Hij zeide tot hem: Ik zal al het goede voor u doen voorbijgaan; en *wanneer Mijn heerlijkheid voorbij zal*

gaan, zo zal het geschieden dat Ik u zal zetten in de opening ener rots, en Mijn hand over u dekken totdat Ik zal voorbijgegaan zijn; wanneer Ik echter Mijn hand zal verwijderd hebben, zo zult gij Mijn achtergelegen dingen zien, en Mijn aangezichten zullen niet gezien worden”, Exod. xxxiii: 18 tot einde; hier staat eveneens de heerlijkheid van Jehovah klaarlijk voor Zijn tegenwoordigheid. Bij Mattheus: “De discipelen zeiden tot Jezus: *Zeg ons, welk zal het teken zijn van Uw Komst*; Jezus zeide: Dan zal het teken van den Zoon des Mensen verschijnen, *en zij zullen den Zoon des Mensen zien, komende in de wolken des hemels met kracht en heerlijkheid*”, xxiv: 3, 30; hier wordt gehandeld over den laatsten tijd der vorige Kerk en den eersten tijd der nieuwe; de Zoon des Mensen is het uit den Heer voortgaande *Goddelijk Ware*; de wolk des hemels is het Woord in den zin der letter; de kracht en de heerlijkheid is de inwendige zin, aldus het *Goddelijk Ware*, dat dan zal verschijnen; de Komst des Heren staat voor de erkenning van *het Goddelijk Ware*, door hen die van de nieuwe Kerk zijn, en voor de ontkenning door hen die van de oude Kerk zijn; men zie n. 4060 einde. Dat de Heer ten aanzien van het *Goddelijk Ware* de heerlijkheid is, staat vast bij Jesaja: “Een stem des roependen in de woestijn: Bereidt den weg voor Jehovah; *de heerlijkheid van Jehovah zal onthuld worden*, en zij zullen zien, alle vlees tegelijk”, xl: 3, 5; aldaar aangaande den Heer, Die de heerlijkheid is. Bij Johannes: “Het Woord is vlees geworden, en heeft in ons gewoond, en *wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als des Eniggeborenen van den Vader, vol van genade en waarheid*”, i: 14. Bij denzelfde: “Deze dingen zeide Jesaja, *toen hij Zijn heerlijkheid zag*, en van Hem sprak”, xii: 41; hier staat de heerlijkheid voor den Heer. Eender bij Moscheh: “Levend ben Ik, en *de algehele aarde zal met de heerlijkheid van Jehovah* vervuld worden”, Num. xiv: 21; hier staat de heerlijkheid van Jehovah voor de Komst des Heren, en voor de verlichting door het *Goddelijk Ware*, dat uit Hem is. De heerlijkheid staat voor het *Goddelijke* des Heren bij Jesaja: “Ik ben Jehovah; dit is Mijn Naam; en *Mijn heerlijkheid zal Ik geen ander geven*”, xlii: 8. Bij Markus: “*Wanneer de Zoon des Mensen komt in de heerlijkheid Zijns Vaders*, met de heilige Engelen”, viii: 38. Bij Lukas: “Deze dingen moest de Christus lijden, en *ingaan in Zijn heerlijkheid*”, xxiv: 26. Omdat met de heerlijkheid van Jehovah de Heer wordt aangeduid ten aanzien van het *Goddelijk Ware*, wordt aldus eveneens met de heerlijkheid de *Goddelijke Wijsheid* en het *Goddelijk Inzicht* aangeduid, die is van het *Goddelijk Ware* uit den Heer. De wijsheid en het inzicht uit het *Goddelijke* wordt verstaan onder de *heerlijkheid* bij Ezechiël, Hfdst. i: 28;

Hfdst. VIII: 4; Hfdst. IX: 3; Hfdst. X: 4, 18, 19; Hfdst. XI: 22, 23; die daar is uitgebeeld door een regenboog zodanig als in een wolk verschijnt.

8428. In Zijn horen van uw murmuringen; dat dit betekent dat de klachten zullen ophouden, staat vast uit de betekenis van horen, wanneer het van Jehovah wordt gezegd, zijnde Zich erbarmen en hulp verlenen, aldus dat de klachten zullen ophouden; en uit de betekenis van de murmuringen, zijnde de gevoelloosheden vanwege de hardheid der verzoeking, en vandaar de klachten, waarover n. 8351.

8429. Tegen Jehovah, en wat zijn wij dat gij tegen ons murmureert; dat dit betekent dat die waren tegen het Goddelijke, niet tegen hen die dat uitbeelden, staat hieruit vast, dat Jehovah het Goddelijke is, hier het Goddelijk Ware, dat Moscheh en Aharon uitbeelden; en uit de betekenis van murmureren, zijnde de klacht, zoals juist boven n. 8428, en omdat er wordt gezegd dat zij tegen Jehovah hebben gemurmureerd, en niet tegen Moscheh en Aharon, wordt er aangeduid dat het was tegen het Goddelijk Ware, dat door Moscheh en Aharon wordt uitgebeeld, no. 8425; en niet tegen hen die uitbeelden; en daarom wordt in het volgende Vers gezegd *Wat zijn wij*, niet tegen ons zijn uw murmuringen, want de persoon die het Goddelijke uitbeeldt, is naar verhouding niets; bovendien murmureren zij die tegen den persoon die uitbeeldt murmureren, niet tegen den persoon, maar tegen het Goddelijke.

8430. En Moscheh zeide, betekent de inlichting, zoals boven n. 8425.

8431. In het geven door Jehovah aan ulieden in den avond vlees om te eten; dat dit betekent dat aan het einde van den staat het goede zal worden toegeëigend door het verkwikkelijke, staat vast uit de betekenis van den avond, zijnde het einde van den staat, waarover boven n. 8426; uit de betekenis van het vlees, zijnde het levendgemaakte eigene, of het hemels eigene, dat de mens heeft uit den Heer, aldus het goede der liefde, waarover n. 148, 149, 780, 3813, 7850, 8409 begin; hier echter het goede des geloofs, omdat het het vlees van een vogel of van iets gevleugelds was, dat selav wordt genoemd; met het gevleugelde immers wordt het geestelijke, of dat wat des geloofs is, aangeduid, vandaar met het vlees ervan zulk een goede, hier het goede van den natuurlijken mens, of het verkwikkelijke. Men moet weten, dat met het manna het goede van den inwendigen of geestelijken mens wordt aangeduid, doch met de selav het goede van den uitwendigen of natuurlijken mens, dat het verkwikkelijke wordt genoemd. Dat die dingen worden aangeduid, staat hieruit vast dat het manna werd gegeven in den morgentijd, de selav echter in den avondtijd, en met dat wat in den morgentijd werd gegeven, wordt het geestelijk goede aangeduid, en met dat wat in den avondtijd wordt gegeven, wordt het natuurlijk goede of

het verkwikkelijke aangeduid; want in het andere leven is er de staat van den morgen, wanneer het geestelijk goede, of dat van den inwendigen mens, in het heldere is, en het natuurlijk goede, of dat van den uitwendigen mens, in het duister; doch de staat van den avond is er, wanneer het natuurlijk goede, of dat van den uitwendigen mens, in het heldere is, en het geestelijk goede, of dat van den inwendigen mens, in het duister; de beurtwisselingen volgen ook zo op elkander, ter oorzake hiervan dat de mens vervolmaakt worde, vooral opdat het goede hem worde toegeëigend, hetgeen in den staat van den avond geschiedt door het verkwikkelijke.

8432. En brood in den morgen om verzadigd te worden; dat dit betekent dat in den aanvang van den nieuwen staat zoveel goede zal bezeten worden als zij kunnen opnemen, staat vast uit de betekenis van het brood, zijnde het goede der liefde, waarover n. 2165, 2177, 3464, 3478, 3735, 3813, 4211, 4217, 4735, 4976, 5915, 8410; hier echter het goede van het ware, dat het goede der geestelijke Kerk is, omdat onder het brood het manna wordt verstaan, waarover in hetgeen volgt; uit de betekenis van den morgenstond of den morgen, zijnde de aanvang van den nieuwen staat, zoals boven n. 8427; en uit de betekenis van om verzadigd te worden, of tot verzadiging, zijnde zoveel als men zou willen, waarover boven n. 8410; hier voor zoveel als zij zouden kunnen opnemen, want het goede dat uit den Heer invloeit, wordt niet gegeven voor zoveel als zij willen, maar voor zoveel als zij kunnen opnemen; het boze echter is geoorloofd voor zoveel als zij willen.

8433. In het horen door Jehovah van uw murmuringen; dat dit betekent dat zo de klachten zullen ophouden, staat vast uit de dingen die boven in n. 8428 zijn gezegd, waar eendere woorden staan.

8434. Waarmede gij tegen Hem murmureert; dat dit betekent dat die waren tegen het Goddelijke; en wat zijn wij, niet tegen ons zijn uw murmuringen; dat dit betekent dat zij niet zijn tegen hen die het Goddelijke uitbeeldden, staat ook vast uit de dingen die boven in n. 8429 zijn gezegd, waar eendere woorden staan.

8435. Maar tegen Jehovah; dat dit betekent dat zij zich na dezen daarvoor mogen wachten, staat hieruit vast dat het wederom wordt gezegd dat hun murmuringen zijn tegen Jehovah, dat is, tegen het Goddelijke; vandaar komt het, dat onder die woorden nu wordt verstaan dat zij zich na dezen voor zulke klachten in de verzoeking en mogen wachten.

8436. Vers 9, 10, 11, 12. *En Moscheh zeide tot Aharon: Zeg tot de gehele schare der zonen Israëls: Nadert voor Jehovah, omdat Hij uw murmuringen heeft gehoord. En het was, als Aharon sprak tot de gehele schare der zonen Israëls, en*

zij zagen om tot de woestijn, en zie, de heerlijkheid van Jehovah werd gezien in de wolk. En Jehovah sprak tot Moscheh, al zeggende: Ik heb de murmuringen van de zonen Israëls gehoord; spreek tot hen, al zeggende: Tijdens de avonden zult gij vlees eten, en in den morgenstond zult gij met brood verzadigd worden, en gij zult bekennen, dat Ik Jehovah uw God ben. En Moscheh zeide tot Aharon, betekent den invloed van *het Goddelijk Ware* onmiddellijk uit den Heer voortgaande door *het Goddelijk Ware* dat middellijk voortgaat; zeg tot de gehele schare der zonen Israëls, betekent het onderricht; nadert voor Jehovah, betekent den staat der opneming en de aanplooiing daaraan; omdat Hij uw murmuringen heeft gehoord, betekent vanwege de gevoelloosheid in de verzoeking, dat Hij hulp verleent; en het was, als Aharon sprak tot de gehele schare Israëls, betekent het onderricht uit het Goddelijke door den invloed; en zij zagen om tot de woestijn, betekent de herinnering aan den staat der verzoeking waarin zij waren geweest; en zie, de heerlijkheid van Jehovah werd gezien in de wolk, betekent de tegenwoordigheid des Heren in het ware aangepast voor de gewaarwording; en Jehovah sprak tot Moscheh, al zeggende, betekent het Ware dat uit het Goddelijke des Heren voortgaat, waarin de tegenwoordigheid des Heren is; Ik heb de murmuringen van de zonen Israëls gehoord, betekent dat de klachten, die uit de verzoeking zijn, zullen ophouden; spreek tot hen, al zeggende, betekent de inlichting door invloed; tijdens de avonden zult gij vlees eten, betekent aan het einde van den staat zal het goede door het verkwikkelijke worden toegeëigend; en in den morgenstond zult gij met brood verzadigd worden, betekent dat in den aanvang van den nieuwen staat zoveel goede zal bezeten worden als zij zouden kunnen opnemen; en gij zult bekennen dat Ik Jehovah uw God ben, betekent opdat zij weten dat de Heer de allene God is.

8437. En Moscheh zeide tot Aharon; dat dit den invloed betekent van *het Goddelijk Ware* onmiddellijk uit den Heer voortgaande door *het Goddelijk Ware* dat middellijk voortgaat, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer het geschiedt door *het Goddelijk Ware* dat onmiddellijk uit den Heer voortgaat, hetwelk door Moscheh wordt uitgebeeld, door *het Goddelijk Ware* dat middellijk voortgaat, en door Aharon wordt uitgebeeld, zijnde de invloed; dat zeggen ook invloeden is, zie men in n. 5743, 6152, 6291, 7291, 7381, 8221, 8262; en dat Moscheh het Ware is dat onmiddellijk uit den Heer voortgaat, en Aharon dat wat middellijk voortgaat, n. 7009, 7010, 7089, 7382. Wat het onmiddellijk uit den Heer voortgaande Ware is, en wat het middellijk voortgaande Ware, zie men in n. 7055, 7056, 7058.

8438. Zeg tot de gehele schare der zonen Israëls; dat dit het onderricht betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer het geschiedt door *het Goddelijk Ware* tot hen die van de Kerk zijn, aangaande de dingen die gedaan moeten worden op Goddelijk bevel, zijnde het onderricht, zoals eveneens in n. 7186, 7267, 7304, 7380, 7517, 8127; en uit de betekenis van de schare der zonen Israëls, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover n. 7843.

8439. Nadert voor Jehovah; dat dit den staat der opneming en de aanplooiing daaraan betekent, staat vast uit de betekenis van naderen voor Jehovah, zijnde de invloed, waarover n. 8159; en vandaar eveneens de opneming, want de opneming is het wederkerige van den invloed; zij stemmen immers wederzijds met elkander overeen; voor zoveel als de mens den Goddelijken invloed opneemt, voor zoveel is er sprake van naderen voor Hem; de nadering voor Jehovah is in den geestelijken zin niets anders, want de nadering tot Hem geschiedt door het geloof en de liefde, en omdat zowel het geloof als de liefde is uit Jehovah, dat is, uit den Heer, is ook de nadering tot Hem de opneming van het uit Hem invloeiende goede en ware. Dat het ook de aanplooiing is, komt omdat de opneming niets is, tenzij er ook aanplooiing is, namelijk aan het nut; de invloed uit het Goddelijke immers gaat eerst over in de doorvatting, welke des verstands bij den mens is, daaruit in den wil, en daarop in de daad, dat is, in het goede werk, hetwelk het nut is, en daar houdt hij stil. Wanneer de invloed van het goede en het ware uit den Heer dezen overgang maakt, wordt het goede en het ware den mens toegeëigend, want dan gaat de invloed tot in het laatste der orde, dat is, in het laatste der natuur, waarheen de gehele Goddelijke invloed streeft; die mens bij wien de Goddelijke invloed aldus gaat, kan de weg des Hemels worden genoemd. Uit deze dingen kan nu vaststaan, dat met naderen voor Jehovah de staat der opneming en de aanplooiing daaraan wordt aangeduid, hier de staat van de opneming van het goede dat met het manna wordt aangeduid, en van het verkwikkelijke dat met de selav wordt aangeduid.

8440. Omdat Hij uw murmuringen heeft gehoord; dat dit betekent vanwege de gevoelloosheid in de verzoeking, dat Hij hulp verleent, staat vast uit de betekenis van horen, wanneer het Jehovah betreft, zijnde Zich erbarmen en hulp verlenen, vandaar eveneens doen ophouden, waarover boven n. 8428; en uit de betekenis van de murmuringen, zijnde de gevoelloosheid in de verzoeking en de klacht, waarover n. 8351, 8428, 8433.

8441. En het was, als Aharon sprak tot de gehele schare Israëls; dat dit het onderricht uit het Goddelijke door den invloed betekent, staat vast uit de

betekenis van spreken, wanneer het geschiedt uit het Goddelijke door het middellijk uit den Heer voortgaande Ware, hetwelk door Aharon wordt uitgebeeld, zijnde het onderricht door den invloed, want de Goddelijke invloed bij den mens is in het ware waarin hij is onderricht; dat spreken de invloed is, zie men in n. 2951, 5481, 5797, 7270, 8128; en dat het onderricht is, n. 7226, 7241; en uit de uitbeelding van Aharon, zijnde het middellijk uit den Heer voortgaande Ware, waarover n. 7009, 7382.

8442. En zij zagen om tot de woestijn; dat dit de herinnering betekent aan den staat der verzoeking waarin zij waren geweest, staat vast uit de betekenis van tot iets omzien, zijnde de denking en de bespiegeling, waarover n. 7341; vandaar eveneens de herinnering, want hij die denkt en bespiegelt, herinnert zich; en uit de betekenis van de woestijn, zijnde de staat van het ondergaan van verzoeken, waarover n. 6828, 8098.

8443. En zie, de heerlijkheid van Jehovah werd gezien in de wolk; dat dit de tegenwoordigheid des Heren betekent in het ware aangepast voor de gewaarwording, staat vast uit de betekenis vande heerlijkheid van Jehovah, zijnde de tegenwoordigheid en de Komst des Heren, waarover boven n. 8427; en uit de betekenis van de wolk, zijnde de letterlijke zin des Woords, waarover de Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis, en n. 4391, 5922, 6343 einde, 6752, 8106, aldus het ware aangepast voor de gewaarwording, want het Woord in de letter is zulk een ware; doch de heerlijkheid die in de wolk is, is het Goddelijk Ware dat niet aldus is aangepast voor de gewaarwording, omdat het boven de begoochelingen en de schijnbaarheden der zinnen is; aldus is zij eveneens de inwendige zin des Woords, Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis, n. 5922, 8427. Dat de heerlijkheid de inwendige zin des Woords is, komt omdat in dien zin wordt gehandeld over de Kerk en over het Rijk des Heren, en in den hoogsten zin over den Heer Zelf, in welken zin ook het eigenlijk Goddelijk Ware Zelf is. *Het Goddelijk Ware* is niet van één graad, maar van verscheidene; *het Goddelijk Ware* in den eersten graad en eveneens in den tweeden, is dat wat onmiddellijk uit den Heer voortgaat; dit is boven het engelijks verstand; *het Goddelijk Ware* echter in den derden graad is zodanig als het is in den binnensten of derden Hemel; dit is zodanig, dat niet het minste ervan door den mens kan worden gevat; *het Goddelijk Ware* in den vierden graad is zodanig als het is in den middelsten of tweeden Hemel; dit is evenmin verstaanbaar voor den mens; *het Goddelijk Ware* echter in den vijfden graad is zodanig als het is in den laatsten of eersten Hemel; dit kan enigermate door den mens, maar dan een verlicht mens, worden doorvat, doch nochtans is het zodanig, dat een groot deel ervan niet met

menselijke woorden kan worden uitgesproken; en wanneer het in de ideeën valt, maakt het het vermogen van doorvatten, en eveneens van geloven dat het aldus is; doch *het Goddelijk Ware* in den zesden graad is zodanig als het bij den mens is, aangepast voor zijn gewaarwording; aldus is de zin der letter des Woords. Deze zin of dit ware wordt uitgebeeld door de wolk, en de innerlijke ware dingen door de heerlijkheid in de wolk; vandaar komt het, dat Jehovah, dat is, de Heer, zo vaak aan Moscheh en aan de zonen Israëls verscheen in een wolk, zoals in Exod. xxiv: 15, 16; Hfdst. xl: 34, 35; 1 Kon. viii: 10, 11; Matth. xxiv: 30, en elders. De verschijning van den Heer is door het Goddelijk Ware, en zij is ook het Goddelijk Ware. Dat de wolk het ware is aangepast voor de gewaarwording, is uit de uitbeeldende dingen in het andere leven; daar verschijnt de engelijke spraak der hogere Hemelen aan hen die beneden zijn, zoals licht en eveneens zoals de schittering uit het licht; doch de spraak der Engelen van den lageren Hemel verschijnt zoals een blanke wolk, in verschillende vorm, en in een dichtheid en een dunheid volgens het hoedanige der waarheden. Uit deze dingen kan vaststaan dat met de in de wolk geziene heerlijkheid van Jehovah de tegenwoordigheid des Heren wordt aangeduid in het ware aangepast voor de gewaarwording.

8444. En Jehovah sprak tot Moscheh, al zeggende; dat dit het Ware betekent dat uit het Goddelijke des Heren voortgaat, waarin de tegenwoordigheid des Heren is, staat vast uit de betekenis van spreken, zijnde de invloed en het onderricht, zoals boven n. 8441; uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het Ware dat uit het Goddelijke des Heren voortgaat, waarover n. 6752, 6771, 6827, 7010, 7014, 7089, 7382. De tegenwoordigheid des Heren in het Ware uit het Goddelijke wordt daarmede aangeduid dat Jehovah met Moscheh sprak uit de wolk, waar de heerlijkheid van Jehovah werd gezien, want de heerlijkheid van Jehovah is de tegenwoordigheid des Heren in het Ware dat uit Hem voortgaat, n. 8427.

8445. Ik heb de murmuringen van de zonen Israëls gehoord; dit betekent dat de klachten die uit de verzoeking zijn, zullen ophouden, zoals boven in n. 8428, 8433, waar eendere woorden staan.

8446. Spreek tot hen, al zeggende; dat dit de inlichting door invloed betekent, staat vast uit de betekenis van spreken in de historische dingen des Woords, zijnde de inlichting, zoals in n. 8041, en van zeggen, zijnde de invloed, n. 6291, 7291, 7381, 8221, 8262.

8447. Tijdens de avonden zult gij vlees eten; dat dit betekent dat aan het einde van den staat het goede door het verkwikkelijke zal worden toegeëigend, zie men boven in n. 8431, waar eendere woorden staan.

8448. En in den morgenstond zult gij met brood verzadigd worden; dit betekent dat in den aanvang van den nieuwen staat zoveel goede zal bezeten worden als zij zouden kunnen opnemen, zoals ook boven n. 8432.

8449. En gij zult bekennen dat Ik Jehovah uw God ben; dat dit betekent opdat zij weten dat de Heer de allene God is, staat vast uit de dingen die eerder in n. 7401, 7444, 7544, 7598, 7636 zijn gezegd en getoond.

8450. Vers 13, 14, 15. *En het geschiedde in den avond, en de selav klom op, en bedekte het kamp; en in den morgenstond was er een laag van dauw rondom het kamp. En de laag van dauw klom op, en zie, op de aangezichten der woestijn een klein rond ding, klein als de rijm op de aarde. En de zonen Israëls zagen, en zij zeiden, de man tot zijn broeder: Man is dit, omdat zij niet wisten wat dit was. En Moscheh zeide tot hen: Dit is het brood dat Jehovah ulieden gegeven heeft om te eten.* En het geschiedde in den avond, betekent het einde van den staat; en de selav klom op, betekent het natuurlijk verkwikkelijke, waardoor het goede is; en bedekte het kamp, betekent dat het het natuurlijke van den mens vervulde; en in den morgenstond, betekent den aanvang van den nieuwen staat; was er een laag van dauw rondom het kamp, betekent het zich toevoegende ware des vredes; en de laag van dauw klom op, betekent de inboezeming van het ware; en zie, op de aangezichten der woestijn, betekent het nieuwe willijke; een klein rond ding, betekent het goede van het ware in de eerste formering; klein als de rijm op de aarde, betekent het ware in den vorm van het goede, stand houdend en golvend; en de zonen Israëls zagen, betekent de gewaarwording; en zij zeiden, de man tot zijn broeder, betekent de verbazing; Man is dit, omdat zij niet wisten wat dit was, betekent vanwege het niet gekende; en Moscheh zeide tot hen, betekent de inlichting door het ware uit het Goddelijke; dit is het brood dat Jehovah ulieden gegeven heeft om te eten, betekent dat dit het goede is dat zal worden toegeëigend en hun leven zal maken, in den hoogsten zin dat dit de Heer in ulieden is.

8451. En het geschiedde in den avond; dat dit het einde van den staat betekent, staat vast uit de betekenis van den avond, zijnde het einde van den staat, waarover boven n. 8426.

8452. En de selav klom op; dat dit het natuurlijk verkwikkelijke betekent waardoor het goede is, staat vast uit de betekenis van de selav, zijnde het natuurlijk verkwikkelijke. Dat de selav het natuurlijk verkwikkelijke is, komt omdat het een zeevogel was, en met den zee vogel wordt het natuurlijke aangeduid, en met het vlees ervan, dat verlangd werd, het verkwikkelijke, waarover boven n. 8431; dat het eveneens dat is waardoor het goede is, komt omdat zij werd gegeven in den avond; wanneer er immers in het andere

leven de staat is die met den avond overeenstemt, dan worden de goede geesten, en eveneens de Engelen, teruggebracht in den staat der natuurlijke aandoeningen waarin zij waren geweest toen zij in de wereld waren, bijgevolg in de verkwikkelijke dingen van hun natuurlijken mens; de oorzaak is opdat daaruit het goede zij, dat is, opdat zij dientengevolge worden vervolmaakt, n. 8426; allen worden vervolmaakt door de inplanting van het geloof en van de naastenliefde in den uitwendigen of natuurlijken mens, want als die daar niet worden ingeplant, kan het goede en het ware uit den inwendigen of geestelijken mens, dat is, uit den Heer door hem, niet invloeien, er is immers geen opneming; en indien er geen opneming is, stopt en vergaat de invloed, ja zelfs wordt de inwendige mens ook gesloten. Daaruit blijkt, dat het natuurlijke geheel en al moet worden aangepast opdat het een ontvanger zij. Dit geschiedt door verkwikkelijke dingen, want de goede dingen die van den natuurlijken mens zijn, worden verkwikkelijke dingen genoemd, omdat zij gevoeld worden. Dat de selav het natuurlijk verkwikkelijke is, is, als gezegd, ter oorzake hiervan dat het een zeevogel was, want er wordt gezegd dat zij werd weggehaald uit de zee: “Er voer een wind voort uit Jehovah, en *haalde de selav weg uit de zee*, en liet haar neder op het kamp”, Num. xi: 31; en met den zeevogel en het vlees ervan wordt het natuurlijk verkwikkelijke aangeduid, en in den tegengestelden zin het verkwikkelijke der begerigheid; dit betekent de selav in het volgende bij Moscheh: “Het gepeupel dat in het midden des volks was, *zij begeerden een begerigheid*, en zij wilden vlees hebben. Zij zeiden: Nu is onze ziel dor; niet wat ook dan tot het Man onze ogen. Er voer een wind voort van met Jehovah, en *haalde de selav weg uit de zee*, en liet haar neder op het kamp. Het volk stond op, dien gansen dag en den gansen nacht, en den gansen volgende dag, en zij verzamelden de selav; die het minst hadden, verzamelden tien chomers, welke zij al uitspreidende uitspreidden rondom het kamp. Het vlees was nog tussen hun tanden voordat het werd opgeslokt, toen de toorn van Jehovah ontstak tegen het volk, en Jehovah sloeg in het volk een zeer grote plage, weswege Hij den naam dier plaats noemde de *graven der begerigheid*, omdat zij daar het volk begroeven, *hen die begerigheid hadden gehad*”, Num. xi: 5, 6, 31, 32, 33, 34; hier staat de selav voor het verkwikkelijke der begerigheid. Het wordt het verkwikkelijke der begerigheid genoemd, wanneer het verkwikkelijke van de ene of andere lichamelijke of wereldlijke liefde heerst en den gansen mens in beslag neemt, totdat hetzelve het goede en het ware des geloofs bij hem uitblust; het is dit verkwikkelijke dat beschreven wordt ter oorzake waarvan zij met een grote plage werden geslagen. Doch het natuurlijk verkwikkelijke dat in dit Hoofdstuk met de selav wordt aangeduid,

die aan het volk in den avond werd gegeven, is niet het verkwikkelijke der begerigheid, maar het is het verkwikkelijke van den natuurlijken of uitwendigen mens, overeenstemmende met het goede van den geestelijken of inwendigen; dit verkwikkelijke heeft het geestelijk goede in zich, doch het verkwikkelijke der begerigheid, waarover in Num. xi, heeft het helse boze in zich; het ene en het andere wordt het verkwikkelijke genoemd, en ook wordt het ene en het andere als verkwikkelijk gevoeld, maar er treedt tussen beide het grootste verschil op; het ene heeft immers in zich den Hemel, het andere heeft in zich de hel; het ene wordt ook voor den mens de Hemel, en het andere wordt voor den mens de hel, wanneer het uitwendige wordt afgelegd. Het is met deze dingen zo gesteld als met twee vrouwen die in den uitwendigen vorm eender schoon van aangezicht en bekoorlijk van leven verschijnen, maar geheel en al oneender zijn in den inwendigen vorm, namelijk de ene kuis en gezond, de andere wulps en bedorven, aldus de ene naar haar geest aan de Engelen gelijk, de andere naar haar geest aan de duivelen gelijk; hoedanig zij echter zijn, verschijnt niet dan wanneer het uitwendige wordt afgewikkeld, en het inwendige wordt onthuld. Deze dingen zijn gezegd, opdat men wete wat het natuurlijk verkwikkelijke is waarin het goede is, dat wordt aangeduid met de selav in dit Hoofdstuk, en wat het natuurlijk verkwikkelijke is waarin het boze is, dat wordt aangeduid met de selav in Num. Hfdst. xi.

8453. En bedekte het kamp; dat dit betekent dat het het natuurlijke van den mens vervulde, staat vast uit de betekenis van bedekken, zijnde vervullen; en uit de betekenis van het kamp, zijnde de goede en ware dingen, waarover n. 8193, 8196; hier het natuurlijke, dat het omvattende is, want het natuurlijke omvat de goede en de ware dingen, en zonder die is het natuurlijke niet levend; evenmin zijn het goede en het ware van den uitwendigen of natuurlijken mens iets zonder het natuurlijke. Vandaar komt het, dat het kamp, omdat het de ware en de goede dingen betekent, ook het natuurlijke betekent, waarin die zijn.

8454. En in den morgenstond; dat dit den aanvang van den nieuwen staat betekent, staat vast uit de betekenis van den morgenstond, zijnde de aanvang van den nieuwen staat, waarover n. 8427.

8455. Was er een laag van dauw rondom het kamp; dat dit het zich toevoegende ware des vredes betekent, staat vast uit de betekenis van den dauw, zijnde het ware des vredes, waarover n. 3579; de oorzaak dat de dauw het ware des vredes is, is deze dat hij des morgens van den hemel nederdaalt en op de weilanden verschijnt zoals een fijne regen, en ook meer dan de regen iets zoets of verkwikkelijks in zich bergt, waarvandaan het gras en het gewas des velds

zich verblijden; en de morgen is de staat des vredes, n. 2780; wat de vrede is, zie men in n. 2780, 3696, 4681, 5662, namelijk dat hij zich gedraagt zoals de dageraad op de aarde, die de animi met een universeel verkwikkelijke verblijdt; en het ware des vredes is zoals het licht van den dageraad. Dit ware, dat het ware des vredes wordt genoemd, is het Goddelijk Ware Zelf in den Hemel uit den Heer, en het doet universeel allen aan die daar zijn, en het maakt dat de hemel de Hemel zij; de vrede immers heeft in zich het vertrouwen in den Heer dat Hijzelf alle dingen regeert, en in alle dingen voorziet, en dat Hij tot het goede einddoel leidt; wanneer de mens in het geloof van deze dingen is, dan is hij in den vrede, want dan vreest hij niets, en maakt geen bezorgdheid over toekomstige dingen hem ongerust; in dezen staat komt de mens voor zoveel als hij in de liefde tot den Heer is. Elk boze, vooral het zelfvertrouwen, neemt den staat des vredes weg. Men gelooft dat de boze in den vrede is, wanneer hij in het blijde en het kalme is uit hoofde hiervan dat hem alle dingen gelukken; maar dit is de vrede niet; het is het verkwikkelijke en het kalme der begeerte, hetwelk den staat des vredes voorliegt; doch dat verkwikkelijke wordt, omdat het is tegengesteld aan het verkwikkelijke des vredes, in het andere leven verkeerd in het onverkwikkelijke; iets zodanigs schuilt immers van binnen in hetzelve; in het andere leven worden de uiterlijke dingen achtereenvolgens afgewikkeld tot aan de binnenste dingen toe; de vrede is het binnenste in elk verkwikkelijke, ook in het onverkwikkelijke bij den mens die in het goede is; voor zoveel als deze dus het uitwendige aflegt, wordt de staat des vredes onthuld, en wordt hij aangedaan door het heilrijke, het gezegende, en het gelukzalige, waarvan de oorsprong uit den Heer Zelf is. Van den staat des vredes die in den Hemel is, kan gezegd worden dat die zodanig is dat hij met geen woorden beschreven kan worden, noch door enige idee uit de wereld in de denking en de doorvatting van den mens kan komen zolang als hij in de wereld is; hij is dan boven eiken zin; het kalme van den animus, het tevredene, en het blijde tengevolge van successen, zijn naar verhouding niets, want deze doen slechts de uitwendige dingen aan, doch de vrede doet de binnenste van alle dingen, de eerste substanties, en de beginselen der substanties bij den mens aan, en leidt zich daaruit af en stort zich uit in de gesubstantiëerde en door de beginselen gevormde dingen, en doet die met het bekoorlijke aan, en de oorsprongen der ideeën, bijgevolg de einddoelen van des mensen leven, met het heilrijke en het gelukzalige; en zo maakt hij het gemoed van den mens tot een Hemel.

8456. En de laag van dauw klom op; dat dit de inboezeming van het ware betekent, staat vast uit de betekenis van opklimmen, zijnde hier verstrooid

worden en zo niet aan den blik verschijnen; en uit de betekenis van den dauw, zijnde het ware des vredes, waarover vlak boven; de laag van deze boven het manna betekent de inboezeming van het ware, want het ware des vredes is het Goddelijk Ware uit den Heer voortgaande in den Hemel; omdat dit het binnenste is, boezemt het zich in het ware in dat beneden is, en maakt dat levend, zoals de dauw het gras en het gewas pleegt te doen waarop hij in den morgen valt; wanneer het ware dat beneden is, door hetzelfde is levendgemaakt, dan klimt het ware des vredes op, dat is, houdt naar den schijn op, en het ware dat uit hetzelfde het leven had ontvangen, wordt zichtbaar; aldus wordt het ware des geloofs geboren; want al het ware der Leer of des Woords wordt niet het ware bij den mens vooraleer het uit het Goddelijke het leven had ontvangen, en het ontvangt het leven door de inboezeming van het ware dat uit den Heer voortgaat, hetwelk het ware des vredes wordt genoemd; dit ware is niet het ware des geloofs, maar het is het leven of de ziel van het ware des geloofs, en het schikt alle dingen die in het ware zijn, dat het ware des geloofs wordt genoemd, in den hemelsen vorm, en eveneens daarna de ware dingen zelf onder elkander. Uit deze dingen kan vaststaan hoe het is gesteld met de inboezeming van het ware bij den mens door het ware des vredes. Men moet ook weten dat de lagere of de uiterlijke dingen bij den mens die wordt wederverwekt, het leven ontvangen uit de hogere of innerlijke dingen achtereenvolgens, aldus het ware des geloofs uit het ware des vredes, en dit uit den Heer Zelf; de inboezeming van het leven uit den Heer bij hen die worden wederverwekt, geschiedt in de opeenvolgende orde uit Hem, aldus door het binnenste, en zo door de innerlijke dingen tot de uiterlijke; vandaar is er bij de wederverwekten een geopende tot aan den Heer toe, doch bij hen die niet zijn wederverwekt een geslotene.

8457. En zie, op de aangezichten der woestijn; dat dit het nieuwe willijke betekent, staat vast uit de betekenis van de woestijn, zijnde hier het nieuwe willijke door de inboezeming van het ware; het nieuwe willijke immers wordt gevormd uit het goede door het ware bij den mens der geestelijke Kerk, en verschijnt bij hem als geweten, en dat dit het geweten van het ware is, staat vast uit de dingen die eerder over de wederverwekking van den geestelijken mens zijn getoond. De woestijn betekent eigenlijk het onbebouwde en onbewoonde, in den geestelijken zin betekent zij waar niet het goede en het ware is, aldus eveneens waar niet het leven is, n. 1927, 2708, 3900; en daarom wordt, wanneer er wordt gezegd dat de dauw verscheen op het aangezicht der woestijn, en onder den dauw het manna, met de woestijn het nieuwe willijke aangeduid.

8458. Een klein rond ding; dat dit het goede van het ware in de eerste forming betekent, staat vast uit de betekenis van klein, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het ware; en uit de betekenis van rond, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het goede; vandaar wordt van een klein rond ding gesproken met betrekking tot het goede van het ware. Het goede bij den mens der geestelijke Kerk wordt het goede van het ware geheten, en het is niet slechts naar den oorsprong, maar ook naar het wezen het ware; het verschijnt als het ware, doch het wordt gevoeld als het goede; bijgevolg formeert het als het ware het verstandelijke des gemoeds, en formeert het als het goede het nieuwe willijke; het verstandelijke immers wordt daardoor van het willijke in den mens onderscheiden, dat het verstandelijke de dingen bij zich in een vorm stelt, en opdat het die ziet zoals in het licht; het willijke echter wordt door die dingen aangedaan, opdat het die tegelijk zoals het verkwikkelijke voelt, aldus zoals het goede, en dit volgens het hoedanige van den vorm. Dat van het kleine wordt gesproken met betrekking tot het ware, en van het ronde met betrekking tot het goede, ontleent de oorzaak aan de verschijningen van het ware en het goede in het andere leven; wanneer de ware en de goede dingen zich zichtbaar vertonen, hetgeen in het andere leven klaarblijkelijk geschiedt voor de ogen der geesten en der Engelen, dan vertoont zich het ware in een discrete hoeveelheid, bijgevolg zoals veel of zoals klein, volgens het hoedanige van het ware; het ware vertoont zich ook als hoekig in verschillende vormen; en eveneens vertoont het zich als wit; het goede echter vertoont zich daar in een continue hoeveelheid, zo niet als veel, noch als klein; het goede vertoont zich ook als rond, hetgeen het continue in den vorm is; en ten aanzien van de kleur als blauw, geel, en rood. Dat het goede en het ware aldus verschijnen wanneer zij zich zichtbaar vertonen, is vanwege hun verschil ten aanzien van het hoedanige, dat zich aldus in den natuurlijken vorm naar buiten brengt en uitbeeldt wanneer het zichtbaar wordt. Vandaar komt het, dat de dingen die in de wereld tot zulke vormen naderen, óf ware, óf goede dingen betekenen; want er is niets in het heelal, dat niet ten aanzien van het hoedanige betrekking heeft óf op het goede, óf op het ware.

8459. Klein als de rijm op de aarde; dat dit betekent het ware in den vorm van het goede, stand houdend en golvend, staat vast uit de betekenis van klein, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het ware, waarover vlak boven; en uit de betekenis van zoals de rijm, zijnde in den vorm van het goede. Het goede van het ware, dat het goede van den mens der geestelijke Kerk is, n. 8458, wordt met den rijm vergeleken vanwege het continue ten

opzichte van de sneeuw; van sneeuw wordt, vanwege het kleine en het witte, gesproken met betrekking tot het ware, doch van rijm wordt, vanwege het continue, gesproken met betrekking tot het goede geworden ware, dat het goede van het ware is. Dat van sneeuw wordt gesproken met betrekking tot het ware, blijkt uit deze plaatsen; bij Markus: “Toen Jezus van gedaante was veranderd, werden Zij n bekleedselen blinkende, *zeer wit zoals de sneeuw*”, ix: 3. Bij Mattheus: “De Engelen aan het graf hadden een gedaante zoals een bliksem, en *een kleding wit zoals de sneeuw*”, xxviii: 2, 3; Bij Johannes: “Ik zag in het midden van de zeven kandelaren een, den Zoon des Mensen gelijk; Zijn hoofd en *haren wit zoals witte wol, zoals sneeuw*”, Apoc. i: 13, 14. Bij Jeremia: “*De nazireërs waren witter dan de sneeuw*, zij waren blanker dan de melk”, Klaagl. iv: 7. Bij David: “Gij zult mij ontzondigen met hysop, en ik zal rein worden, Gij zult mij wassen en ik zal *witter dan de sneeuw* worden”, Psalm li: 9. Bij Daniël: “Ik zag totdat de tronen voortgeworpen werden, en de Oude der dagen Zich zette; *Zijn kleed was wit zoals de sneeuw*, en het haar Zijns hoofds zoals reine wol”, vii: 9. In deze plaatsen wordt van sneeuw gesproken met betrekking tot het ware vanwege de witheid, waarmede de klederen worden vergeleken, omdat de klederen in den geestelijken zin de ware dingen zijn, n. 4545, 4763, 5248, 5319, 5954, 6914, 6917, 6918. Uit deze dingen blijkt wat de rijm is, namelijk dat het het ware in den vorm van het goede is. Er wordt gezegd het ware in den vorm van het goede stand houdend en golvend, omdat het ware de vorm van het goede is, en het goede van dien vorm het leven en als het ware de ziel is.

8460. En de zonen Israëls zagen; dat dit de gewaarwording betekent, staat vast uit de betekenis van zien, zijnde verstaan en gewaarworden, waarover n. 2150, 2325, 2807, 3764, 4403 tot 4421, 4567.

8461. En zij zeiden, de man tot zijn broeder; dat dit de verbazing betekent, staat hieruit vast, dat zeggen datgene behelst wat volgt, hier dat zij verbaasd waren toen zij het manna zagen; zij zeiden immers: *Man is dit, omdat zij niet wisten wat dit was*; en uit de betekenis van den man tot den broeder, zijnde het wederzijdse, waarover n. 4725.

8462. Man is dit, omdat zij niet wisten wat dit was; dat dit betekent vanwege het niet gekende, namelijk de verbazing, staat hieruit vast dat *Man* in hun taal is *wat*, aldus het niet-gekende. Dat vandaar het brood, dat aan de zonen Israëls inde woestijn werd gegeven, manna werd geheten, komt omdat dat brood het goede der naastenliefde betekent, dat wordt verwekt door het ware des geloofs; dat goede is den mens volslagen onbekend vóór de wederverwekking, en het wordt zelfs niet geweten dat het bestaat; de mens immers vóór de

wederverwekking gelooft dat er behalve de verkwikkelijke dingen der liefde van zich en van de wereld, welke hij goede dingen noemt, nooit een goede kan bestaan dat niet daaruit is, of zodanig is. Indien iemand dan zou zeggen dat er een innerlijk goede is, dat zolang als de verkwikkelijke dingen der liefde van zich en van de wereld heersen, niet tot gewaarwording kan komen, bijgevolg niet tot een kennen, en dat het dit goede is waarin de goede geesten en de Engelen zijn, dan verbazen zij zich zoals over iets volslagen onbekends, en zoals over iets onbestaanbaars; terwijl toch dit goede de verkwikkelijke dingen der liefde van zich en van de wereld onmetelijk te boven gaat. Dat zij die in de liefden van zich en van de wereld zijn, niet weten wat de naastenliefde en het geloof zijn, en wat het goede doen zonder beloning is, en dat dit de Hemel in den mens is, en dat zij geloven dat er niets van vreugde en van leven over is indien zij worden beroofd van de verkwikkelijke dingen hunner liefden, terwijl toch dan de hemelse vreugde inzet, zie men in n. 8037. Uit deze dingen nu blijkt waarom het *Man* werd geheten, naar: wat is dit.

8463. En Moscheh zeide tot hen, dat dit de inlichting betekent door het Ware uit het Goddelijke, staat vast uit de betekenis van zeggen, zijnde de inlichting, zoals in n. 7769, 7793, 7825, 8041; en uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het Ware dat der Wet uit het Goddelijke is, waarover n. 6771, 6827.

8464. Dit is het brood dat Jehovah ulieden gegeven heeft om te eten; dat dit betekent dat dit het goede is dat zal worden toegeëigend en hun leven zal maken, in den hoogsten zin dat dit de Heer in ulieden is, staat vast uit de betekenis van het brood, zijnde het hemels en het geestelijk goede, en in den hoogsten zin dat het de Heer is, waarover n. 276, 680, 2165, 2177, 3464, 3478, 3735, 3813, 4211, 4217, 4735, 4976, 5915; hier het geestelijk goede, dat is, het goede van den mens der geestelijke Kerk, zijnde het goede van het ware, waarover vlak boven n. 8458; omdat dit brood het manna was, volgt dat met het manna dat goede wordt aangeduid; wat ook duidelijk blijkt uit de beschrijving ervan in Vers 31 van dit Hoofdstuk: “dat het was zoals korianderzaad, wit, en de smaak ervan zoals van koek in honing; en eveneens uit de beschrijving ervan in Numeri xi: “Het Man was zoals korianderzaad, en de gedaante ervan zoals de gedaante van bdellium; zij maalden het met molens, of stampten het in een vijzel, en kookten het in een pot, en maakten koeken daaruit; zijn smaak was zoals de smaak van het sap der olie”, Vers 7, 8. Uit de afzonderlijke dingen daar blijkt, dat het manna in den geestelijken zin het goede van het ware is, dat is, het goede der geestelijke Kerk; vandaar wordt het ook het koren der hemelen genoemd bij David: “Hij gebood de aethers van boven, en Hij opende de deuren der hemelen, en *Hij deed op hen*

regenen het Man, en gaf hun *het koren der hemelen*”, Psalm LXXVIII: 23, 24; dat het koren het goede van het ware is, zie men in n. 5295, 5410; het manna staat ook voor het goede van het ware dat wordt gegeven aan hen die verzoeken ondergaan en overwinnen, bij Johannes: “Die overwint, *Ik zal hem geven te eten van het verborgen gehouden manna*, en Ik zal hem geven een witten keursteen”, Apoc. 11: 17. Dat het manna in den hoogsten zin de Heer in ons is, staat vast uit des Heren woorden zelf bij Johannes: “Uw vaders hebben het manna gegeten in de woestijn, en zijn gestorven; dit is *het brood dat uit den Hemel nederdaalt*, opdat wie daarvan ete, niet sterve; *Ik ben het levende brood dat uit den Hemel nedergedaald is*; indien iemand van dit brood eet, die zal *leven tot in het eeuwige*”, VI: 49, 50, 51, 58. Uit deze dingen blijkt duidelijk dat met het manna in den hoogsten zin de Heer wordt aangeduid. De oorzaak hiervan is dat het manna het goede van het ware is, en al het goede is uit den Heer, en vandaar is de Heer in het goede en is het goede zelf. Dat dat goede hun zal worden toegeëigend, en hun leven zal maken, wordt met eten aangeduid, n. 3168, 3513, 3596, 4745; het goede immers dat uit den Heer is, maakt het leven des Hemels bij den mens, en onmiddellijk daarop voedt en onderhoudt het hem.

8465. Vers 16, 17, 18. *Dit is het woord dat Jehovah geboden heeft: verzamelt daarvan, een ieder naar den mond van zijn eten, een omer naar het hoofd, het getal van uw zielen, neemt een ieder voor hem die in zijn tent is. En de zonen Israëls deden aldus, en zij verzamelden, inleverende naar het talrijke en naar het weinige. En zij maten met den omer, en hij maakte niet een overtollige voor het talrijke, en aan het weinige ontbrak niet; een ieder naar den mond van zijn eten verzamelden zij.* Dit is het woord dat Jehovah geboden heeft, betekent het bevel dienaangaande uit het Goddelijke; verzamelt daarvan, een ieder naar den mond van zijn eten, betekent de opneming en de toeëigening volgens het vermogen van een ieder; een omer naar het hoofd, betekent de hoeveelheid voor een ieder; het getal van uw zielen, betekent de hoeveelheid voor allen in het gezelschap; neemt een ieder voor hem die in zijn tent is, betekent de vergemeenschapping met hen, en vandaar het algemene goede; en de zonen Israëls deden aldus, betekent de uitwerking; en zij verzamelden, inleverende naar het talrijke en naar het weinige, betekent de opneming volgens de macht van ieder van het gezelschap; en zij maten met den omer, betekent de macht der opneming van het goede; en hij maakte niet een overtollige voor het talrijke, en aan het weinige ontbrak niet, betekent dat er een juiste verhouding was voor een ieder in het bijzonder en in het algemeen; een ieder

naar den mond van zijn eten verzamelden zij, betekent de opneming volgens het vermogen van een ieder.

8466. Dit is het woord dat Jehovah geboden heeft; dat dit het bevel dienaangaande uit het Goddelijke betekent, staat vast uit de betekenis van het woord, zijnde de zaak waarover wordt gehandeld; en uit de betekenis van gebieden, wanneer het door Jehovah geschiedt, zijnde het bevel.

8467. Verzamelt daarvan, een ieder naar den mond van zijn eten; dat dit de opneming en de toeëigening volgens het vermogen van een ieder betekent, staat vast uit de betekenis van verzamelen, wanneer het wordt gezegd van het goede van het ware dat met het manna wordt aangeduid, zijnde opnemen; en uit de betekenis van een ieder naar den mond van zijn eten, zijnde de toeëigening volgens het vermogen van een ieder; naar den mond eten immers, wanneer over de spijs wordt gehandeld, is volgens de vereiste behoefte van voeding, doch wanneer het wordt gezegd van het goede van het ware, zo is het volgens het vermogen der opneming en der toeëigening, want met eten wordt in den geestelijken zin toegeëigend worden aangeduid, n. 3168, 3513 einde, 3596, 4745.

8468. Een omer naar het hoofd; dat dit betekent de hoeveelheid voor een ieder, staat vast uit de betekenis van den omer, zijnde een genoegzame hoeveelheid, waarover aanstonds; en uit de betekenis van naar het hoofd, zijnde voor een ieder. Dat de omer een genoegzame hoeveelheid is, komt omdat deze het tiende deel van een efa was, zoals blijkt uit het laatste Vers van dit Hoofdstuk; en tien betekent het volle, n. 3107; vandaar betekent het tiende deel een genoegzame hoeveelheid, hier voor een ieder, zijnde naar het hoofd. Alleen in dit Hoofdstuk wordt de omer genoemd, elders de chomer, en deze was een maat die tien efa's inhield, en vandaar het volle betekende, zoals bij Hoschea: "Ik verwierf een overspelige vrouw voor vijftien zilverlingen, en een *chomer gerst*, en een *halven chomer gerst*", III: 2; daar wordt onder de overspelige vrouw het huis Israëls verstaan, in den geestelijken zin de Kerk daar, en dat zij voor den vollen prijs werd verworven, wordt aangeduid met vijftien zilverlingen, en met den chomer gerst; van de vijftien zilverlingen wordt gesproken met betrekking tot het ware, en van den chomer gerst met betrekking tot het goede. Bij Ezechiël: "Weegschalen der gerechtigheid, en een efa der gerechtigheid, en een bath der gerechtigheid zult gij hebben; een efa en een bath zal van één maat zijn, *om te heffen de tienden van een chomer voor een bath*, en *voor het tiende van een chomer de efa*; naar den chomer zal uw maat zijn, die is het hefoffer dat gij zult heffen; *het zesde van een efa van een chomer tarwe*, van de gerst; en de insetting van olie, de bath voor olie,

het tiende van een bath uit een kor, *tien bath een chomer*, want *tien bath* zijn een chomer”, XLV: 10, 11, 13, 14; daar wordt gehandeld over de nieuwe aarde en over den nieuwen tempel, waarmede het geestelijk Rijk des Heren wordt aangeduid; een ieder kan zien dat daar niet chomer, noch efa, noch bath, noch kor, en eveneens niet tarwe, gerst, olie zullen zijn; vandaar staat vast, dat met die dingen zulke dingen worden aangeduid die in het genoemde Rijk zullen zijn, en dat deze geestelijke dingen zullen zijn, is duidelijk, aldus dingen die óf op het goede dat der naastenliefde is, óf op het ware dat des geloofs is, betrekking zullen hebben. Van chomer wordt gesproken met betrekking tot het goede, omdat deze de maat van tarwe en gerst is; eender de efa; doch van bath wordt gesproken met betrekking tot het ware, omdat deze de maat van de wijn is; en omdat deze ook de maat van de olie is, waarmede het goede der liefde wordt aangeduid, wordt er gezegd dat de bath zal zijn van den chomer, evenals de efa, hetgeen in den geestelijken zin wil zeggen dat alle dingen daar betrekking zullen hebben op het goede, en eveneens dat het ware daar het goede zal zijn; en dat dit ten volle zal gegeven worden, want met den chomer wordt het volle aangeduid. Bij Jesaja: “Vele huizen zullen tot verwoesting zijn, grote en schone, zodat er geen bewoner zij, want tien bunderen wijngaards zullen één bath maken, en een *chomer zaaisel zal een efa maken*”, v: 9, 10; hier staan tien bunderen voor het volle, en eveneens voor veel, eender de chomer, doch de bath en de efa voor weinig, want wanneer tien veel is, is het tiende deel weinig. Bij Moscheh: “Dat indien van den akker zijner bezitting een man aan Jehovah zal geheiligd hebben, zo zal uw schatting zijn naar zijn zaaisel; *het zaaisel van een chomer gerst* voor vijftig sikkelen zilvers”, Levit. xxvii: 16; daar staat het zaaisel van een chomer, en eveneens de vijftig sikkelen, voor het volle der schatting; omdat de chomer het volle betekent, betekenen *tien chomer* het te vele en het overtollige, Num. xi: 32.

8469. Het getal van uw zielen; dat dit betekent de hoeveelheid voor allen in het gezelschap, namelijk het goede van het ware dat door het manna wordt aangeduid, staat vast uit de betekenis van naar het getal van de zielen, zijnde een genoegzame hoeveelheid voor allen in het gezelschap; want wanneer met een omer naar het hoofd een genoegzame hoeveelheid voor een ieder wordt aangeduid, zo wordt met naar het getal van de zielen de hoeveelheid voor allen in het gezelschap aangeduid. Hier wordt gehandeld over het goede dat zij hebben die uit het geestelijk Rijk des Heren zijn, welk goede met het manna wordt aangeduid, en dat wat zal gegeven worden, een genoegzame hoeveelheid zal zijn voor een ieder, en een genoegzame hoeveelheid zal zijn voor het gezelschap; ieder huis immers van de zonen Israëls beeldde één

gezelschap in den Hemel uit, n. 7836, 7891, 7996, 7997. Met de gezelschappen in den Hemel is het aldus gesteld: de Hemel bestaat uit talloze gezelschappen, die onderling onderscheiden zijn; ieder gezelschap heeft een algemeen goede, onderscheiden van het goede der andere gezelschappen; ook heeft een ieder in het gezelschap een bijzonder goede, onderscheiden van het goede van een ander in het gezelschap; uit de onderscheidene, en zo verschillende, doch nochtans met elkander strokende goeden van hen die in het gezelschap zijn, ontstaat een vorm, welke vorm de hemelse wordt genoemd; de algehele Hemel bestaat uit zulke vormen; die verbindingen worden vormen genoemd ten opzichte van de goede dingen, doch gezelschappen ten opzichte van de personen. Deze dingen werden uitgebeeld door de onderscheidingen van de zonen Israëls in stammen, familiën, en huizen.

8470. Neemt een ieder voor hem die in zijn tent is; dat dit de vergemeenschapping betekent met hen, en vandaar het algemene goede, staat vast uit de betekenis van de tent, zijnde het gezelschap ten aanzien van het goede; de tent betekent hier iets eenders als het huis, want wanneer zij in den vreemde reisden, waren zij in tenten. Dat een ieder zou nemen voor hem die daar was, betekent de vergemeenschapping met hen, aldus eveneens vandaar het algemene goede. Omdat deze dingen de dingen behelzen die in de gezelschappen in den Hemel bestaan, zoals vlak boven in n. 8469 is gezegd, zal nog worden gezegd hoe het daarmee is gesteld, opdat men daarvandaan wete wat er wordt verstaan onder de vergemeenschapping met hen in het gezelschap, en met het algemene goede dat daaruit is, welke dingen daarmee worden aangeduid dat een ieder voor hem die in zijn tent was zou nemen; iedereen in een gezelschap in den Hemel vergemeenscht zijn goede met allen die in het gezelschap zijn, en allen daar vergemeenschappen met een ieder; daaruit ontstaat het goede van allen in het algemeen, dat is, het algemene goede; dit goede wordt vergemeenscht met het algemene goede van andere gezelschappen; daaruit ontstaat een nog algemener goede, en ten slotte het meest algemene. Zulk een vergemeenschapping is er in den Hemel, en vandaar komt het, dat zij één zijn, geheel en al zoals de organen, leden, en ingewanden in den mens, die, hoewel zij verschillend en ongelijk aan elkander zijn, nochtans door zulke vergemeenschappingen als één verschijnen. Zulk een vergemeenschapping van goeden bestaat enig en alleen door de liefde, welke vergemeenschapping de geestelijke verbinding is; het universele dat alle en de afzonderlijke dingen formeert en ordent, is het Goddelijk Goede der Goddelijke Liefde uit den Heer.

8471. En de zonen Israëls deden aldus; dat dit de uitwerking betekent, staat zonder ontvouwing vast.

8472. En zij verzamelden, inleverende naar het talrijke en naar het weinige; dat dit de opneming betekent volgens de macht van ieder van het gezelschap, staat vast uit de betekenis van verzamelen, zijnde opnemen, zoals boven n. 8467; en uit de betekenis van innemende naar het talrijke en naar het weinige, zijnde volgens de macht van ieder van het gezelschap. Hoe het hiermede is gesteld, moet worden ontwikkeld uit de dingen die in de gezelschappen in den Hemel bestaan, want het manna is de hemelse spijs, en de hemelse spijs is het goede en het ware, en het goede en het ware in den Hemel is de Heer, omdat het uit Hem is. Uit deze dingen kan vaststaan, dat deze dingen die aangaande het manna werden ingesteld, zulke dingen zijn als in de genoemde gezelschappen bestaan. Met deze dingen is het aldus gesteld: Het Goddelijk Goede dat uit den Heer voortgaat, wordt universeel en afzonderlijk met allen in den Hemel vergemeenscht, maar overal volgens het vermogen van opnemen; er zijn er immers die slechts weinig opnemen, en er zijn er die veel opnemen; zij die slechts weinig opnemen, zijn in de grenzen des Hemels, doch zij die veel opnemen, zijn in de innerlijke dingen daar. Een ieder daar is in de macht van opnemen volgens het hoedanige en het hoevele van het in de wereld verkregen goede. Het is het verschil van macht dat wordt aangeduid met het talrijke en het weinige.

8473. En zij maten met den omer; dat dit de macht der opneming van het goede betekent, staat vast uit de betekenis van den omer, zijnde een genoegzame hoeveelheid, waarover boven n. 8468, aldus eveneens de macht.

8474. En hij maakte niet een overtollige voor het talrijke, en aan het weinige ontbrak niet; dat dit betekent dat er een juiste verhouding was voor een ieder in het bijzonder en in het algemeen, staat vast uit de betekenis van niet een overtollige maken, en eveneens van niet ontbreken, zijnde de juiste verhouding in acht nemen; en uit de betekenis van het talrijke en het weinige, zijnde het verschil van macht, waarover boven n. 8472 einde; hier volgens de macht van een ieder in het bijzonder en in het algemeen.

8475. Een ieder naar den mond van zijn eten verzamelden zij; dat dit de opneming betekent volgens het vermogen van een ieder, staat vast uit de dingen die boven in n. 8467 zijn gezegd, waar de zelfde woorden staan.

8476. Vers 19, 20. *En Moscheh zeide tot hen: Dat een ieder niet een overschot daarvan make tot aan den morgen. En zij hoorden niet naar Moscheh, en de mannen maakten een overschot daaruit tot aan den morgen, en het broeide wormen uit, en het verrotte; en Moscheh ontstak over hen.* En Moscheh zeide

tot hen, betekent de vermaning; dat een ieder niet een overschot daarvan make tot aan den morgen, betekent dat zij niet bezorgd zouden zijn over een verkrijging ervan uit zich; en zij hoorden niet naar Moscheh, betekent geen geloof en vandaar geen gehoorzaamheid; en de mannen maakten een overschot daaruit tot aan den morgen, betekent het misbruik van het *Goddelijk Goede*, namelijk dat zij het voor zich wilden verwerven uit zich; en het broeide wormen uit, betekent dat daaruit het vuile was; en het verrotte, betekent daaruit het helse; en Moscheh ontstak over hen, betekent dat zij vandaar *het Goddelijk Ware* afkeerden van zich.

8477. En Moscheh zeide tot hen; dat dit de vermaning betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, namelijk dat het datgene insluit wat volgt, hier de vermaning dat zij niet een overschot zouden maken tot aan den morgen; dat zeggen ook de vermaning is, zie men in n. 7090, 8178.

8478. Dat een ieder niet een overschot daarvan make tot aan den morgen; dat dit betekent dat zij niet bezorgd zouden zijn over een verkrijging ervan uit zich, staat hieruit vast dat het manna iederen morgen gegeven werd, en dat in het overschot wormen werden geboren, waarmede wordt aangeduid dat de Heer dagelijks in de behoeften voorziet, en dat zij zo uit zich niet bezorgd moeten zijn over een verkrijging ervan. Dit wordt eveneens verstaan onder het *dagelijks brood* in het Gebed des Heren, en eveneens onder des Heren woorden bij Mattheus: “Zijt niet bezorgd voor uw ziel, wat gij eten of drinken zult, noch voor uw lichaam wat gij zult aantrekken; wat zijt gij bezorgd over de dingen om aan te trekken; aanmerkt de leliën des velds, hoe zij groeien; zij arbeiden niet, en spinnen niet; zijt dus niet bezorgd, zodat gij zegt: Wat zullen wij eten en wat zullen wij drinken, of waarmede zullen wij ons kleden; want al die dingen zoeken de natiën; weet niet uw hemelse Vader dat gij al deze dingen nodig hebt; zoekt eerst het Koninkrijk der Hemelen en zijn gerechtigheid, dan zullen al deze dingen u toegeworpen worden. Zijt dan niet bezorgd voor morgen, want de dag van morgen zal zorg hebben voor de dingen die van dien zijn”, VI: 25 tot het einde; desgelijks bij Lukas Hfdst. XII: 11, 12, 22 tot 31. Omdat in dit Vers en in het volgende in den inwendigen zin wordt gehandeld over de zorg voor morgen, en dat die zorg niet alleen verboden, maar ook verdoemd is — dat zij verboden is, wordt daarmede aangeduid dat zij van het manna geen overschot zouden maken tot aan den morgen; en dat zij verdoemd is, wordt daarmede aangeduid dat in het overschot de worm werd geboren en het verrotte — kan hij die de zaak niet verder beziet dan uit den zin der letter, geloven dat elke zorg voor morgen moet afgeworpen worden, en dat zo de behoeften dagelijks uit den hemel verwacht moeten worden; maar

hij die de zaak dieper dan uit den zin der letter beziet, zoals hij die haar uit den inwendigen zin beziet, kan weten wat onder de zorg voor morgen wordt verstaan; er wordt niet de zorg verstaan voor het zich verwerven van voedsel en kleding, en evenmin de voorzorgsmaatregelen voor den toekomstigen tijd, want het is niet tegen de orde voorziening te treffen voor zich en voor de zijnen; maar diegenen hebben de zorg voor morgen, die niet tevreden zijn met hun lot, die niet op het Goddelijke maar op zichzelf vertrouwen, en die alleen naar de wereldlijke en de aardse dingen schouwen, en niet naar de hemelse dingen; bij dezen regeert universeel de bezorgdheid aangaande de toekomstige dingen, de lust van alle dingen te bezitten, en van te heersen over allen, welke ontsteekt en aangroeit naar gelang van de aanwassing, en ten slotte boven elke maat; dezen treuren indien zij de begeerde dingen niet bemachtigen, en zij worden benauwd wanneer zij die dingen moeten verliezen; ook is er geen vertroosting voor hen, want dan toornen zij tegen het Goddelijke, zij verwerpen dat tezamen met het gehele geloof, en zij vervloeken zichzelf; zodanig zijn zij bij wie de zorg van morgen is. Gans anders is het gesteld met hen die op het Goddelijke vertrouwen; hoewel dezen zorg voor morgen hebben, hebben zij haar nochtans niet, want zij denken over morgen niet met bezorgdheid, te minder met benauwdheid; zij zijn gelijkmoedig, om het even of zij de begeerde dingen bemachtigen, of niet; ook treuren zij niet bij het verlies; zij zijn tevreden met hun lot; indien zij welgesteld worden, stellen zij hun hart niet in de welgesteldheid, indien zij tot ereposten worden verheven, beschouwen zij zichzelf niet als waardiger dan de anderen; indien zij arm worden, worden zij ook niet bedroefd; indien zij gering van stand worden, laten zij den moed niet zakken. Zij weten dat voor hen die op het Goddelijke vertrouwen, alle dingen opvoeren tot een gelukzaligen staat tot in het eeuwige, en dat de dingen die hun in den tijd overkomen, nochtans tot dien staat bijdragen. Men moet weten dat de Goddelijke Voorzienigheid universeel is, dat is, in de allerafzonderlijkste dingen, en dat zij die in den stroom der Voorzienigheid zijn, aanhoudend tot de gelukzalige dingen worden gevoerd, onverschillig hoedanig de middelen ook mogen verschijnen; en dat degenen in den stroom der Voorzienigheid zijn, die op het Goddelijke vertrouwen en aan Hetzelve alle dingen toekennen; en dat degenen niet in den stroom der Voorzienigheid zijn, die op zichzelf alleen vertrouwen, en aan zich alle dingen toekennen; zij zijn immers in het tegengestelde, want zij ontnemen aan het Goddelijke de Voorzienigheid, en eisen haar voor zichzelf op. Men moet ook weten dat voor zoveel als iemand in den stroom der Voorzienigheid is, hij voor zoveel in den staat des vredes is; voorts dat voor

zoveel als iemand in den staat des vredes is uit het goede des geloofs, hij voor zoveel in de Goddelijke Voorzienigheid is; dezen alleen weten en geloven, dat de Goddelijke Voorzienigheid des Heren is in alle en de afzonderlijke dingen, ja zelfs in de allerafzonderlijkste dingen, hetgeen men ook zie getoond in n. 1919 einde, 4329, 5122 einde, 5894 einde, 6058, 6481, 6482, 6483, 6484, 6485, 6486, 6490, 7004, 7007; en dat de Goddelijke Voorzienigheid het eeuwige beoogt, n. 6491. Doch zij die in het tegengestelde zijn, willen nauwelijks dat de Voorzienigheid wordt genoemd, maar betrekken alle en de afzonderlijke dingen op de voorzichtigheid, en de dingen die zij niet op de voorzichtigheid betrekken, betrekken zij op de fortuin of het toeval; sommigen op het fatum, dat zij niet van het Goddelijke, maar van de natuur afleiden; diegenen noemen zij onnozel, die niet aan zich of aan de natuur alle dingen toekennen. Uit deze dingen kan wederom vaststaan, hoedanig degenen zijn die zorg voor morgen hebben, en hoedanig degenen die geen zorg voor morgen hebben.

8479. En zij hoorden niet naar Moscheh; dat dit geen geloof en vandaar geen gehoorzaamheid betekent, staat vast uit de betekenis van horen, zijnde doorvatten, geloof hebben, en gehoorzamen, waarover n. 5017, 7216, 8361.

8480. En de mannen maakten een overschot daaruit tot aan den morgen; dat dit het misbruik van het *Goddelijk Goede* betekent, namelijk dat zij het voor zich wilden verwerven uit zich, staat vast uit de betekenis van een overschot maken tot aan den morgen, zijnde bezorgd zijn over een verkrijging van het goede uit zich, waarover boven n. 8478; bijgevolg is het het misbruik van het *Goddelijk Goede*; er wordt misbruik gezegd, wanneer iets eenders in laatsten ontstaat, maar uit tegengestelden oorsprong; uit tegengestelden oorsprong ontstaat het goede wanneer het uit den mens, niet uit den Heer is; de Heer immers is het Goede Zelf, bijgevolg is Hij het, uit Wien al het Goede is; het goede dat uit Hem is, heeft het Goddelijke in zich; aldus is uit het binnenste en uit het eerste Zijn het goede; doch het goede dat uit den mens is, is niet het goede, omdat de mens uit zich niet dan alleen het boze is; vandaar is het goede dat uit hem is, in zijn eerste wezen het boze, hoewel het in den uitwendigen vorm als het goede kan verschijnen. Het is met die dingen gesteld zoals met bloemen die op een paneeltje zijn geschilderd, vergeleken bij de bloemen die in een tuin groeien; deze bloemen zijn uit de binnenste dingen schoon, want hoe meer innerlijk zij worden geopend, des te schoner zijn zij; doch de op een paneeltje geschilderde bloemen zijn slechts in den uitwendigen vorm schoon, en ten aanzien van den inwendigen vorm niets dan slijk en een opeenhoping van plomp dooreenliggende aardse delen; hetgeen de Heer ook leert wanneer Hij zegt: “Salomo in al zijn heerlijkheid is niet bekleed geweest zoals een van

de leliën des velds”, Matth. vi: 29. Aldus is het gesteld met het goede dat uit den mens is, en met goede dat uit den Heer is. Dat die goeden zozeer van elkander verschillen, kan de mens niet weten, omdat hij van de uitwendige dingen uit oordeelt; de Engelen echter doorvatten terdege vanwaar het goede bij den mens is, en vandaar hoedanig het is; de Engelen bij den mens zijn en wonen als het ware in het goede uit den Heer, en zij kunnen niet in het goede uit den mens zijn; zij verwijderen zich daarvan zoveel als zij kunnen, want uit het binnenste is het boos; het goede immers uit den Heer heeft in zich den Hemel; dat goede immers is in beeld de vorm des Hemels, en het bergt in zijn binnenste den Heer Zelf, want in elk goede dat uit den Heer voortgaat, is het evenbeeld van Hemzelf, en vandaar het evenbeeld des Hemels; doch in het goede dat uit den mens is, is het evenbeeld van den mens, en omdat de mens uit zich niets dan alleen het boze is, is het het evenbeeld der hel; zo groot is het verschil van het goede uit den Heer, en van het goede uit den mens. Het goede uit den Heer is bij hen die den Heer liefhebben boven alle dingen, en den naaste zoals zichzelf; doch het goede uit den mens is bij hen die zichzelf boven alle dingen liefhebben, en den naaste bij zichzelf vergeleken verachten. Dezen zijn het, die ook de zorg voor morgen hebben, omdat zij op zichzelf vertrouwen; genen echter zijn het, die de zorg voor morgen niet hebben, omdat zij op den Heer vertrouwen, over welke zaak boven n. 8478. Zij die op den Heer vertrouwen, ontvangen aanhoudend uit Hem het goede, want al wat hun wedervaart, hetzij het als voorspoedig, hetzij het als niet voorspoedig verschijnt, is nochtans het goede, want het is als een middel bevorderlijk voor hun eeuwige gelukzaligheid; doch zij die op zichzelf vertrouwen, brengen aanhoudend het boze over zich, want al wat hun wedervaart, ook al verschijnt het als voorspoedig en gelukkig, is nochtans het boze, en het is vandaar als middel bevorderlijk voor hun rampzaligheid. Deze dingen zijn het, die daarmede worden aangeduid dat zij van het manna in het geheel geen overschot zouden maken tot den morgen, en dat het overschot wormen uitbroeide, en verrotte.

8481. En het broeide wormen uit; dat dit betekent dat daaruit het vuile was, staat vast uit de betekenis van wormen uitbroeien, zijnde het vuile voortbrengen, want de wormen worden uit het vuile en het rotte geboren. Het valse van het boze dat in het goede uit het eigene is, wordt met een worm vergeleken, omdat zij zich eender gedragen; het knaagt immers en zo pijnigt het. Twee dingen zijn het, die de hel maken, zoals het twee dingen zijn die den Hemel maken; de twee dingen die den Hemel maken, zijn het goede en het ware, en de twee dingen die de hel maken, zijn het boze en het valse; bijgevolg

zijn het die twee dingen in den Hemel, die de gelukzaligheid daar maken, en zijn het die twee dingen in de hel, die de pijniging daar maken; de pijniging in de hel door het valse wordt vergeleken met den worm, en de pijniging door het boze daar wordt vergeleken met het vuur; aldus bij Jesaja: “Gelijk als de nieuwe Hemelen en de nieuwe Aarde die Ik maken zal, voor Mij zullen staan, zo zal ulieder zaad en ulieder naam staan. Ten slotte zal het geschieden van maand tot maand, en van den sabbath tot zijn sabbath, en zij zullen voor Mij staan. Daarna zullen zij uitgaan, en zij zullen de lijken zien der mannen die tegen Mij overtreden hebben, *want hun worm zal niet sterven, en hun vuur zal niet uitgeblust worden*; en zij zullen allen vlees een walging zijn”, LXVI: 22, 23, 24; eender door den Heer bij Markus: “*Waar hun worm niet zal sterven, en het vuur niet zal uitgeblust worden*”, IX: 44, 46, 48, aldaar over de gehenna of de hel. De vuilheid van het valse wordt met den worm vergeleken ook bij Moscheh: “Wijngaarden zult gij planten en bouwen, maar wijn zult gij niet drinken, noch vergaderen, omdat de worm het zal eten”, Deut. XXVIII: 39; de wijn staat voor het ware uit het goede, en in den tegengestelden zin voor het valse uit het boze, n. 6377.

8482. En het verrotte; dat dit betekent daaruit het helse, staat vast uit de betekenis van verrotten, zijnde het helse vuile; van verrotten wordt gesproken met betrekking tot het boze, en van den worm met betrekking tot het valse; want wanneer het goede het boze wordt, is het daarmede gesteld zoals met vlees of zoals met brood, wanneer het verrot; het valse uit dat boze is zoals de worm, die daar uit de rotheid wordt voorgebracht.

8483. Moscheh ontstak over hen; dat dit betekent dat zij het *Goddelijk Ware* afkeerden van zich, staat vast uit de betekenis van ontsteken of vertoornen, wanneer het van Moscheh wordt gezegd, door wien *het Goddelijk Ware* wordt uitgebeeld, zijnde de afkering van hetzelfde, waarover n. 5034, 5798; en dat die afkering verschijnt zoals bij den Heer, maar dat zij bij den mens is, n. 5798. In het Woord wordt vele malen aan Jehovah toorn en ontsteking, ja zelfs woede tegen de mensen toegeschreven, terwijl er toch bij Jehovah jegens den mens zuivere liefde en zuivere barmhartigheid, en hoegenaamd niets van toorn is; dat wordt in het Woord gezegd vanwege den schijn, want wanneer de mensen tegen het Goddelijke zijn, en vandaar den invloed der liefde en der barmhartigheid voor zich afsluiten, werpen zij zich in het boze der straf, en in de hel; dit verschijnt zoals onbarmhartigheid en zoals wraak uit het Goddelijke, vanwege het boze dat zij bedreven hebben, terwijl toch in het Goddelijke niets zodanigs is, maar in het boze zelf is het; maar men zie de dingen die hierover eerder zijn getoond in n. 1857, 2447, 6071, 6832, 6991,

6997, 7533, 7632, 7643, 7679, 7710, 7877, 7926, 8197, 8214, 8223, 8226, 8227, 8228, 8282. Uit deze dingen blijkt dat met Moscheh ontstak over hen, wordt aangeduid dat zij *het Goddelijk Ware* afkeerden van zich.

8484. Vers 21, 22, 23, 24. *En zij verzamelden dat morgen bij morgen, een ieder volgens den mond van zijn eten; en de zon werd warm, en het versmolt. En het geschiedde op den zesden dag, zij verzamelden het brood dubbel, twee omers voor één; en alle vorsten der schare kwamen, en gaven het Moscheh te kennen. En hij zeide tot hen: Dit is het dat Jehovah sprak: Een rust, een heilige sabbath voor Jehovah morgen; wat g bakken zult, bakt, en wat gij koken zult, kookt; en al het overtollige, legt dit weg voor ulieden ter bewaring tot aan den morgen. En zij legden dat weg tot aan den morgen, gelijk als Moscheh geboden had, en het verrotte niet, en de worm was daarin niet.* En zij verzamelden dat morgen bij morgen, betekent de opneming van het goede uit den Heer bij voortduur; een ieder volgens den mond van zijn eten, betekent voor een ieder volgens de macht der toeëigening; en de zon werd warm, en het versmolt, betekent dat het verdwijnt volgens den graad der groeiende begerigheid; en het geschiedde op den zesden dag, betekent aan het einde van iederen staat; zij verzamelden het brood dubbel, betekent de verbinding uit het opgenomen goede; twee omers voor één, betekent de macht alsdan; en alle vorsten der schare kwamen, en gaven het Moscheh te kennen, betekent de bespiegeling uit de primaire ware dingen; en hij zeide tot hen, betekent het onderricht; dit is het dat Jehovah sprak, betekent den invloed uit het Goddelijke; een rust, betekent den staat des vredes, wanneer er geen verzoeking is; een heilige sabbath voor Jehovah morgen, betekent de verbinding van het goede en het ware tot in het eeuwige; wat gij bakken zult, bakt, betekent de voorbereiding tot de verbinding van het goede; en wat gij koken zult, kookt, betekent de voorbereiding tot de verbinding van het ware; en al het overtollige, legt dit weg voor ulieden ter bewaring tot aan den morgen, betekent de genieting van al het goede en ware dan zoals uit het eigene; en zij legden dat weg tot aan den morgen, betekent de toekomstige genieting; gelijk als Moscheh geboden had, betekent volgens het onderricht uit het *Goddelijk Ware*; en het verrotte niet, en de worm was daarin niet, betekent dat er niets vuils in was, omdat het aldus was toegeëigend uit den Heer.

8485. En zij verzamelden dat morgen bij morgen; dat dit de opneming van het goede uit den Heer bij voortduur betekent, staat vast uit de betekenis van verzamelen, namelijk het manna, zijnde de opneming van het goede, zoals boven n. 8467, 8472; en uit de betekenis van morgen bij morgen, of eiken morgen afzonderlijk, zijnde bij voortduur; met morgen bij morgen immers

wordt iedere dag van morgen aangeduid, en met morgen wordt het eeuwige aangeduid, n. 3998, aldus eveneens voortdurend en bij voortduur.

8486. Een ieder volgens den mond van zijn eten; dat dit betekent voor een ieder volgens de macht der toeëigening staat vast uit de dingen die boven in n. 8467 zijn gezegd, waar eendere woorden staan.

8487. En de zon werd warm, en het versmolt; dat dit betekent dat het verdwijnt volgens den graad der groeiende begerigheid, staat vast uit de betekenis van het warm worden der zon, zijnde de groeiende begerigheid, waarover aanstonds; en uit de betekenis van versmelten, zijnde verdwijnen. Dat de zon werd warm, de groeiende begerigheid is, komt omdat de zon in den goeden zin de hemelse liefde betekent, ter oorzaak hiervan, dat de Heer de Zon in het andere leven is, en de warmte die daaruit komt, het goede der liefde is, en het licht het ware des geloofs; dat de Heer de Zon is, en vandaar de hemelse liefde, zie men in n. 1053, 1521, 1529, 1530, 1531, 2120, 2441, 2495, 3636, 3643, 4060, 4321 einde, 4696, 5084, 5097, 5377, 7078, 7083, 7171, 7173, 7270; vandaar is de zon in den tegengestelden zin de liefde van zich en van de wereld, en is de warmte of het warm worden uit de zon in dien zin de begerigheid. Hoe het hiermede is gesteld dat het goede van het ware, dat met het manna wordt aangeduid, verdween volgens den graad der groeiende begerigheid, hetgeen daarmede wordt aangeduid dat het versmolt toen de zon warm werd, zal in het kort worden gezegd; het goede van het ware, of het geestelijk goede, wordt weliswaar aan den mens der geestelijke Kerk gegeven wanneer hij wordt wederverwekt, maar omdat dat goede al het verkwikkelijke der liefde van zich en van de wereld, dat tevoren hun leven had gemaakt, uitblust, want zij zijn tegengestelden, kan daarom bij dien mens niet lang het zuivere goede van het ware blijven, maar het wordt door den Heer getemperd door de verkwikkelijke dingen der liefden die tevoren van diens levens waren geweest; want indien dit goede niet aldus werd getemperd, zou het onverkwikkelijk voor hem worden, en zo zou daarvan gewalgd worden; zodanig is het hemels goede eerst bij hen die worden wederverwekt. Voor zoveel als dus de verkwikkelijke dingen der liefden van zich en van de wereld opkomen, verdwijnt het goede der hemelse liefde, want zij zijn, als gezegd, tegengestelden; aldus eveneens andersom. Vandaar komt het, dat er in den Hemel beurtwisselingen van staten zijn, waarmede de beurtwisselingen der tijden in de wereld overeenstemmen, n. 8426, en dat zij aldus door beurtwisselingen worden teruggebracht in de verkwikkelijke dingen der natuurlijke wellusten; want zonder een zodanige verandering van staten zou het goede der hemelse liefde als het ware dor en waardeloos

worden; anders echter, wanneer het tegelijkertijd of in opeenvolging wordt getemperd door natuurlijke verkwikkelijke dingen. Vandaar komt het, dat in den aanvang, toen aan de zonen Israëls het manna iederen morgen werd gegeven, ook de selav in den avond werd gegeven, want met de selav wordt het natuurlijk verkwikkelijke aangeduid, en eveneens het verkwikkelijke der begerigheid, n. 8452. Doch men moet weten, dat de begerigheden waarin zij die in den Hemel zijn, worden teruggebracht, wanneer het avond voor hen is, niet begerigheden zijn tegengesteld aan het hemels goede, maar het zijn begerigheden die enigermate met dat goede samenstemmen; het zijn immers de verkwikkelijke dingen van weldoen in enigen overvloed, en vandaar iets van glorie, waarin evenwel welwillendheid is en de ijver om te dienen; het zijn eveneens de verkwikkelijke dingen van den luister ten aanzien van de verfraaiingen van het huis en ten aanzien van de sierlijkheden der klederen, en zeer vele eendere dingen. Het zijn zulke dingen, die het goede der hemelse liefde niet vernietigen, maar het evenwel verborgen houden, en ten slotte volgens den graad al naar de mens wordt wederverwekt, de laatste vlakken van het hemels goede worden; en dan gelden zij niet langer voor begerigheden, maar voor verkwikkelijkheden. Dat het goede der hemelse liefde zonder de tempering door zulke dingen als het ware verdort, en daarna zoals gering wordt versmaad, wordt daarmede aangeduid dat de zonen Israëls, toen hun niet langer de selav werd gegeven, het manna een dorre spijs en een geringe spijs noemden, waarover aldus bij Moscheh: “Het gepeupel, dat in het midden was, zij begeerden een begerigheid, weswege ook de zonen Israëls herhaalden en weenden, en zeiden: *Wie zal ons met vlees spijzigen; nu is onze ziel dor*, niet wat ook *dan tot het Man onze ogen*”, Num. xi: 4, 6. Bij denzelfde: “Het volk sprak tegen God en tegen Moscheh: *Waarom hebt gijlieden ons doen opklimmen uit Egypte, opdat wij sterven zouden in de woestijn; er is geen brood, noch water, reeds walgt onze ziel van dit zeer geringe brood*”, Num. xxi: 5. En elders bij denzelfde: “Jehovah *verdrukte u*, en deed u hongeren, en *Hij spijste u met het manna*, dat gij niet kendet, noch uw vaderen hebben gekend, opdat Hij u zou leren dat de mens niet door het brood alleen leeft, maar door alle uitspraak van den mond van Jehovah leeft de mens”, Deut. viii: 3; eender als met het manna wordt ook met het ongezuurde brood het goede aangeduid dat zuiver is van valse dingen, n. 8058; dat brood wordt uit eendere oorzaak “*het brood der ellende*” genoemd, Deut. xvi: 3. Uit deze dingen nu kan vaststaan wat daaronder wordt verstaan dat het goede van het ware verdwijnt volgens den graad der groeiende begerigheid, welke dingen daarmede worden aangeduid dat het Man versmolt toen de zon warm werd.

8488. En het geschiedde op den zesden dag; dat dit betekent aan het einde van iederen staat, staat vast uit de betekenis van den zesden dag, zijnde het einde van iederen staat, waarover boven n. 8421.

8489. Zij verzamelden het brood dubbel; dat dit de verbinding uit het opgenomen goede betekent, staat vast uit de betekenis van het verzamelen van het manna, zijnde de opneming van het goede; dat verzamelen de opneming is, zie men in n. 8467, 8472; en dat het manna het goede van het ware is, n. 8464; en uit de betekenis van het dubbele, zijnde de verbinding, waarover n. 8423.

8490. Twee omers voor één; dat dit de macht alsdan betekent, staat vast uit de betekenis van den omer, zijnde een genoegzame hoeveelheid, en zo de macht, waarover n. 8468, 8473; hier een genoegzame hoeveelheid en de macht tot verbinding; met den zevenden dag immers, of den sabbath, wordt de verbinding van het goede en het ware aangeduid.

8491. En alle vorsten der schare kwamen, en gaven het Moscheh te kennen; dat dit de bespiegeling betekent uit de primaire ware dingen, staat vast uit de betekenis van de vorsten der schare, zijnde de primaire ware dingen, n. 1482, 2089, 5044; en uit de betekenis van te kennen geven, zijnde de bespiegeling, waarover n. 2862, 5508.

8492. En hij zeide tot hen; dat dit het onderricht betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, namelijk dat het de volgende dingen insluit, hier het onderricht, namelijk hoe gedaan moet worden met de verzameling van het manna op den dag vóór den sabbath; dat zeggen ook het onderricht is, zie men in n. 6879, 6881, 6883, 6891, 7186, 7267, 7304, 7380.

8493. Dit is het dat Jehovah sprak; dat dit den invloed uit het Goddelijke betekent, staat hieruit vast dat Jehovah of de Heer onderricht door invloed, en dat dit in de historische dingen des Woords met zeggen en spreken wordt uitgedrukt; dat spreken ook elders de invloed is, zie men in n. 2951, 5481, 5797, 7270, 8128.

8494. Een rust; dat dit den staat des vredes betekent, wanneer er geen verzoeking is, staat vast uit de betekenis van de rust, zodanig als die was op de dagen van den sabbath, namelijk dat het uitbeeldend was voor den staat des vredes, waarin de verbinding van het goede en het ware geschiedt; de zes vorige dagen echter beeldden den strijd en den arbeid uit, bijgevolg de verzoeking, die den staat des vredes voorafgaan, want na de verzoeking breekt de staat des vredes aan, en alsdan de verbinding van het goede en het ware; dat de zes dagen die den zevenden of den sabbath voorafgaan, den strijd en den arbeid hebben betekend, zie men in n. 720, 737, 900; dat er na de

verzoeken kalmte en vrede is, n. 3696, 4572, 5246, 6829, 8367, 8370 einde; en dat de sabbath de verbinding van het goede en het ware is, zal men zien in hetgeen nu volgt.

8495. Een heilige sabbath voor Jehovah morgen; dat dit de verbinding van het goede en het ware tot in het eeuwige betekent, staat vast uit de betekenis van den sabbath, zijnde de verbinding van het goede en het ware, waarover aanstonds; en uit de betekenis van morgen, zijnde tot in het eeuwige, waarover n. 3998. Wie niet weet wat de sabbath uitbeeldde, en vandaar wat hij aanduidde, kan ook niet weten waarom deze allerheiligst werd gehouden; maar deze werd voor het heiligste gehouden ter oorzaak hiervan dat hij in den hoogsten zin het één-zijn van het Goddelijke en het Goddelijk Menselijke in den Heer uitbeeldde, en in den betrekkelijken zin de verbinding van het Goddelijk Menselijke des Heren met het menselijk geslacht; vandaar was de sabbath hoogst heilig; en omdat hij die dingen uitbeeldde, beeldde hij ook den Hemel uit ten aanzien van de verbinding van het goede en het ware, welke verbinding het hemels huwelijk wordt genoemd; en omdat de verbinding van het goede en het ware geschiedt door den Heer alleen, en in het geheel niet door den mens, en omdat die geschiedt in den staat des vredes, was het daarom ten strengste verboden dat de mens dan enig werk zou doen, en wel dermate dat de ziel die dat deed zou worden uitgeroeid, waarover bij Moscheh: *“Gij zult den sabbath houden, omdat deze ulieden heilig is; wie hem ontwijdt, al stervende zal hij sterven; omdat al wie werk op denzelfden doet, deze ziel zal uitgeroeid worden uit het midden van haar volk,* Exod. xxxi: 14; derhalve werd degene gestenigd die alleen *“op dien dag brandhout verzamelde”*, Num. xv: 32 tot 37; derhalve is ook het gebod aangaande den sabbath het derde gebod in den Decaloog, onmiddellijk volgende na de beide aangaande den heiligen eredienst van Jehovah, Exod. xx: 8, Deut. v: 12; en derhalve wordt de sabbath genoemd *“het eeuwig verbond”*, Exod. xxxi: 16; met het verbond immers wordt de verbinding aangeduid, n. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021, 6804. Uit deze dingen nu kan vaststaan wat in den inwendigen zin wordt verstaan onder de dingen die in deze volgende plaatsen over den Sabbath worden gezegd, zoals die welke bij Jesaja staan: *“Gezegend is de mens die den sabbath bewaart, zodat hij dien niet ontwijdt. Zo zeide Jehovah tot de gesnedenen die Mijn sabbathen bewaren, en verkiesen hetgeen waarin Ik verlustigd wordt, en Mijn verbond houden; Ik zal hun in Mijn huis en binnen Mijn muren een plaats en een naam geven, beter dan aan de zonen en de dochteren; een naam der eeuwigheid zal Ik hun geven, welke niet zal worden uitgeroeid; al wie den sabbath bewaart, opdat hij dien*

niet ontwijdt, en zij die Mijn verbond houden, die zal Ik binnenleiden op den berg Mijner heiligheid, en Ik zal hen opvrolijken in het huis Mijns gebeds”, lvi: 2 tot 7. Uit deze dingen blijkt dat onder hen die den sabbath heiligen, degenen worden verstaan, die in de verbinding met den Heer zijn. Dat die in den Hemel zullen zijn, wordt daarmee aangeduid dat aan hen in het huis des Heren een plaats en een naam zal worden gegeven, beter dan aan de zonen en de dochteren, een naam der eeuwigheid, welke niet zal worden uitgeroeid, en dat zij zullen worden binnengeleid op den berg der heiligheid. Bij denzelfde: *“Indien gij uw voet van den sabbath afkeert, zodat gij uwe willen niet doet op den dag Mijner heiligheid, maar den sabbath heilige verrukkingen zult genoemd hebben, voor Jehovah eerwaardig, en dien geëerd zult hebben, zodat gij uw wegen dan niet doet, noch uw verlangen vindt, of een woord spreekt, dan zult gij verlustigd worden over Jehovah, en Ik zal u spijzigen met de erfenis van Jakob”*, lviii: 13, 14. Hier blijkt duidelijk, wat het heeft uitgebeeld dat zij op den dag van den sabbath niet enig werk zouden doen, namelijk dat zij niets uit het eigene zouden verrichten, maar uit den Heer; de engellijke staat in den Hemel immers is dat zij niets uit zich of uit het eigene willen en verrichten, en zelfs niet denken en spreken; de verbinding van hen met den Heer bestaat daarin. Het eigene uit hetwelk zij niet zouden handelen wordt daarmee aangeduid dat zij hunne willen niet zouden doen, noch hun wegen zouden doen, noch hun verlangen zouden vinden, noch een woord spreken; die staat bij de Engelen is de hemelse staat zelf; en wanneer zij daarin zijn, dan hebben zij vrede en rust; en eveneens heeft de Heer rust, want wanneer zij verbonden zijn met Hem, is er niet langer arbeid met hen; zij zijn immers dan in den Heer. Deze dingen worden aangeduid met de woorden: zo zult gij den sabbath heilige verrukkingen voor Jehovah noemen, en zij zullen verlustigd worden over Jehovah. De rust des Heren wordt daarmee aangeduid dat Hij na de Schepping van zes dagen heeft gerust op den zevenden dag, Genes. ii: 2. Eendere dingen worden verstaan onder deze woorden bij Jeremia: *“Indien gij al horende Mij gehoord zult hebben, zodat gij geen last binnenbrengt door de poorten dezer stad op den dag van den sabbath, en dat gij den dag van den sabbath aldus heiligt, zodat gij daarin niet enig werk doet, dan zullen door de poorten dezer stad ingaan koningen en vorsten, zittende op den troon van David, rijdende in den wagen en op paarden, zij en hun vorsten, de man van Jehudah, en de bewoners van Hierosolyma, en deze stad zal bewoond worden tot in het eeuwige”*, xvii: 24, 25; met het werk op den sabbath wordt al wat uit het eigene is aangeduid: de staat van hen die niet uit het eigene maar uit den Heer worden geleid, wordt daarmee beschreven dat koningen

en vorsten door de poorten der stad zullen ingaan, zittende op den troon van David, rijdende in den wagen en op paarden. Met de koningen worden de ware dingen des geloofs aangeduid, met de vorsten de primaire dingen ervan, met zitten op den troon van David, dat die dingen uit den Heer zijn, met den wagen en de paarden de leerstellige en de verstandelijke dingen des geloofs. Men moet weten dat alle dingen die uit het eigene van den mens komen, boos zijn, en die welke uit den Heer komen, goed. Dat bij hen die door den Heer worden geleid, alle dingen invloeden tot aan de kleinste dingen des levens toe, zowel van het verstandelijke als van het willijke leven, aldus tot aan alle en de afzonderlijke dingen des geloofs en der naastenliefde toe, dienaangaande zie men de dingen die overvloediglijk uit ondervinding zijn getoond in n. 2886, 2887, 2888, 6053 tot 6058, 6189 tot 6215, 6307 tot 6327, 6466 tot 6495, 6598 tot 6626, 7004, 6982, 6985, 6996, 7055, 7056, 7058, 7147, 7270. Dat de sabbath uitbeeldend was voor de verbinding van den Heer met het menselijk geslacht, staat vast bij Ezechiël: *“Mijn sabbathen gaf Ik hun, opdat zij tot een teken zouden zijn tussen Mij en tussen hen, om te erkennen dat Ik Jehovah hen heiligende ben”*, xx: 12; Exod. xxxi: 13. Derhalve was het eveneens verboden *“een vuur aan te steken op den dag van den sabbath”*, Exod. xxxv: 3, omdat met het vuur al wat des levens is werd aangeduid, en met een vuur ontsteken dat wat des levens uit het eigene is. Uit de dingen die zijn gezegd, blijkt dat de Heer de Heer van den sabbath is, volgens de woorden van Hemzelf bij Mattheus, Hfdst. xii: 1 tot 9, en waarom verscheidene genezingen door den Heer zijn geschied op de dagen van den sabbath, Matth. xii: 10 tot 14; Markus iii: 1 tot 9; Lukas vi: 6 tot 12; Hfdst. xiii: 10 tot 18; Hfdst. xiv: 1 tot 7; Joh. Hfdst. v: 9 tot 19; Hfdst. vii: 22, 23; Hfdst. ix: 14, 16; want de ziekten waarvan zij door den Heer werden genezen, sloten geestelijke ziekten in, die uit het boze zijn, n. 7337, 8364.

8496. Wat gij bakken zult, bakt; dat dit de voorbereiding tot de verbinding van het goede betekent; en wat gij koken zult, kookt; dat dit de voorbereiding tot de verbinding van het ware betekent, staat vast uit de betekenis van bakken, zijnde, omdat het door het vuur geschiedt, de voorbereiding tot de verbinding van het goede; uit de betekenis van koken, zijnde omdat het door het water geschiedt, de voorbereiding tot de verbinding van het ware; met het water immers wordt het ware des geloofs aangeduid; n. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668; en met het vuur wordt het goede der liefde aangeduid, n. 934, 5215, 6314, 6832, 6834, 6849, 7324, 7852. Dat het de voorbereiding tot de verbinding is, is duidelijk, want de dingen die gebakken en gekookt werden, werden voorbereid voor den volgende dag van den sabbath, en dat met dezen

de verbinding wordt aangeduid, is vlak boven aangetoond; het was immers verboden dat zij een vuur op den dag van den sabbath zouden ontsteken, Exod. xxxv: 3, aldus dat zij dan niet zouden bakken of koken. Dat bakken wordt gezegd van het brood en het spijsoffer, hetgeen door vuur geschiedde, zie men in Jes. xliv: 15, 19; I Sam. xxviii: 24; Ezech. xlvi: 20; Levit. vi: 10; en dat koken wordt gezegd van het vlees, hetgeen door water geschiedde, Exod. xxix: 31; Levit. vi: 21; I Sam. ii: 13, 15.

8497. En al het overtollige, legt dit weg voor ulieden ter bewaring tot aan den morgen; dat dit de genieting van al het goede en ware dan zoals uit het eigene betekent, staat vast uit de betekenis van het overtollige wegleggen tot aan den morgen, zijnde de genieting op den dag van den sabbath; dat het de genieting van het goede en het ware is, komt omdat het overtollige van de dingen die gebakken en gekookt werden, zou worden weggelegd, en omdat het dan zou gegeten worden; met bakken immers wordt de voorbereiding van het goede aangeduid, en met koken de voorbereiding van het ware, zoals vlak boven in n. 8496 is aangetoond; en met eten wordt de genieting en de toeigening aangeduid, n. 3168, 3513 einde, 3596, 3832, 4745, 7849; en uit de betekenis van voor ulieden ter bewaring, zijnde zoals uit het eigene. Dat deze dingen met die woorden worden aangeduid, komt omdat het goede en het ware, die uit den Heer invloeien, worden verbonden en als het ware toegeëigend; zodanig is de verbinding van den Hemel, dat is, van hen die in den Hemel zijn, met den Heer. Er wordt gezegd zoals uit het eigene, omdat de goede dingen die des geloofs en der naastenliefde zijn, niet aan den mens noch aan den Engel gegeven kunnen worden zodat zij eigen zijn; de mensen immers en de Engelen zijn slechts opnemers, of vormen die zijn aangepast om het leven op te nemen, aldus het goede en het ware uit den Heer; het leven zelf is nergens anders vandaan; en omdat het leven uit den Heer is, kan het niet anders worden toegeëigend dan zo dat het zoals eigen verschijnt. Maar zij die in den Heer zijn, doorvatten klaarblijkelijk dat het leven invloeit, bijgevolg het goede en het ware, want deze zijn des levens. De oorzaak dat het leven zoals eigen verschijnt, is omdat de Heer uit de Goddelijke Liefde al Zijn dingen aan den mens wil geven en verbinden, en voor zoveel als het kan geschieden, verbindt; dit eigene, dat door den Heer wordt gegeven, wordt het hemels eigene genoemd, waarover men zie n. 731, 1937, 1947, 2882, 2883, 2891, 3812 einde, 5660.

8498. En zij legden dat weg tot aan den morgen; dat dit de toekomstige genieting betekent, staat vast uit de dingen die nu boven in n. 8497 zijn ontvouwd.

8499. Gelijk als Moscheh geboden had; dat dit is volgens het onderricht uit *het Goddelijk Ware*, staat vast uit de betekenis van gebieden, zijnde het onderricht; en uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde *het Goddelijk Ware*, waarover meermalen.

8500. En het verrotte niet, en de worm was daarin niet; dat dit betekent dat er niets vuils in was, omdat het aldus was toegeëigend uit den Heer, staat vast uit de betekenis van verrotten, zijnde het helse vuile, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het boze, waarover boven n. 8482; en uit de betekenis van den worm, zijnde ook het helse vuile; maar daarvan wordt gesproken met betrekking tot het valse, waarover n. 8481; dat er in de dingen die uit het eigene geschieden zulke dingen zijn, doch in de dingen die uit den Heer geschieden de hemelse en Goddelijke dingen zijn, zie men in n. 8478.

8501. Vers 25, 26 27. *En Moscheh zeide: Eet dat heden, omdat het heden sabbath voor Jehovah is; heden zal dat niet gevonden worden in het veld. Zes dagen zult gij dat verzamelen, en op den zevenden dag is het sabbath, het zal daarin niet zijn. En het geschiedde op den zevenden dag, dat er uit het volk uitgingen om te verzamelen, en zij vonden niet.* En Moscheh zeide, betekent de inlichting aangaande deze zaak; eet dat heden, betekent de toeëigening tot in het eeuwige; omdat het heden sabbath voor Jehovah is, betekent omdat het goede met het ware door den Heer is verbonden; heden zal dat niet gevonden worden in het veld, betekent dat dan niet langer het goede door het ware zal worden verkregen; zes dagen zult gij dat verzamelen, betekent de opneming van het ware voordat het met het goede wordt verbonden; en op den zevenden dag is het sabbath, betekent dat er daarna verbinding is; het zal daarin niet zijn, betekent dat er niet langer het goede door het ware zal zijn; en het geschiedde op den zevenden dag, betekent den staat van het verbonden goede en ware; dat er uit het volk uitgingen om te verzamelen, en zij vonden niet, betekent dat zij wilden verkrijgen, maar het werd niet gegeven.

8502. En Moscheh zeide; dat dit de inlichting aangaande deze zaak betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, namelijk dat het de volgende dingen insluit, hier de inlichting aangaande het Man, namelijk dat het niet op den dag van den sabbath zou gevonden worden.

8503. Eet dat heden; dat dit de toeëigening tot in het eeuwige betekent, staat vast uit de betekenis van eten, zijnde de toeëigening, waarover n. 3168, 3513 einde, 3596, 4745; en uit de betekenis van heden, zijnde tot in het eeuwige, waarover n. 2838, 3998, 4304, 6165, 6984.

8504. Omdat het heden sabbath voor Jehovah is; dat dit betekent omdat het goede met het ware door den Heer is verbonden, staat vast uit de betekenis

van den sabbath, zijnde de verbinding van het goede en het ware, waarover boven n. 8495; en uit de betekenis van heden, zijnde tot in het eeuwige, waarover vlak boven n. 8503; dat Jehovah in het Woord de Heer is, is eerder vaak getoond.

8505. Heden zal dat niet gevonden worden in het veld; dat dit betekent dat niet langer het goede door het ware zal worden verkregen, staat vast uit de betekenis van niet vinden, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot het goede dat door het ware is verkregen, zijnde niet langer verkrijgen; en uit de betekenis van het veld, zijnde de mens, hier het gemoed van den mens wien het goede door het ware wordt ingeplant. De mens immers wordt een veld geheten uit hoofde hiervan dat hij de ware dingen des geloofs opneemt, die de zaden zijn, en de vruchten der zaden voortbrengt, die de goede dingen zijn. Hoe het hiermede is gesteld, zal in het kort worden gezegd: de mens handelt vóór de wederverwekking uit het ware, doch het goede wordt door dit verkregen; het ware immers wordt dan het goede bij hem wanneer het des wils, en zo des levens wordt; doch na de wederverwekking handelt hij uit het goede, en door dit worden de ware dingen verworven. Om dit nog beter te verstaan: de mens handelt vóór de wederverwekking uit gehoorzaamheid, doch na de wederverwekking uit aandoening; die beide staten zijn omgekeerd aan elkander, want in den vorigen staat heerst het ware, in den lateren echter heerst het goede, of in den vorigen staat schouwt de mens omlaag of achterom, in den lateren echter omhoog of naar voren. Wanneer de mens in den lateren staat is, namelijk wanneer hij uit de aandoening handelt, is het hem niet langer geoorloofd om achterom te zien, en het goede te doen uit het ware, want dan vloeit de Heer in het goede in, en leidt hem door het goede; indien hij dan achterom zag, of het goede deed uit het ware, zo zou hij uit het zijne handelen; wie immers uit het ware handelt, leidt zichzelf, doch wie uit het goede handelt, wordt door den Heer geleid. Deze dingen zijn het, die onder des Heren woorden worden verstaan bij Mattheus: “Wanneer gij den gruwel der verlaten zult gezien hebben, die op het huis is, dale niet af om iets uit zijn huis weg te nemen; en die in het veld is, kere niet weder achterwaarts om zijn bekleedselen weg te nemen”, xxiv: 15, 17, 18; en bij Lukas: “In dien dag, al wie op het huis zal zijn, en zijn vaten in het huis, laat hij niet afdalen om die weg te nemen; en al wie in het veld zal zijn, die kere eender niet terug tot de dingen die achter hem zijn; gedenkt aan de echtgenote van Loth”, xvii: 31, 32; hoe het verder met deze dingen is gesteld, daarvoor zie men de dingen die in n. 3652, 5895 einde, 5897, 7923 zijn ontvouwd, en beneden in n. 8506, 8510; deze dingen zijn liet, die in den inwendigen zin met die woorden

worden aangeduid dat het Man niet in het veld zou gevonden worden op den zevenden dag, en daarmee dat er uit het volk uitgingen om te verzamelen, en niet vonden.

8506. Zes dagen zult gij dat verzamelen; dat dit de opneming van het ware betekent, voordat het met het goede wordt verbonden, staat vast uit de betekenis van zes dagen, zijnde de staat van strijd en arbeid, waarover boven n. 8494; hier de staat van de opneming van het ware, of de staat wanneer het goede door het ware wordt verkregen, waarover vlak boven n. 8505; in dezen staat immers is er arbeid en strijd; in dien staat wordt de mens in de verzoeken gebracht, die de gevechten zijn met de boze en de valse dingen bij hem; en dan strijdt de Heer voor den mens, en eveneens met hem; doch na dezen staat is er de staat van de verbinding van het goede en het ware, aldus dan de staat van rust, ook voor den Heer. Het is deze staat, die werd uitgebeeld door de rust op den zevenden dag, of den dag van den sabbath; dat dan de Heer rust heeft, komt, omdat de mens, wanneer het goede met het ware is verbonden, in den Heer is en door den Heer wordt geleid zonder arbeid en strijd; het is deze staat, die wordt verstaan onder den tweeden staat, waarover vlak boven n. 8505.

8507. En op den zevenden dag is het sabbath; dat dit betekent dat er daarna verbinding is, staat vast uit de betekenis van den zevenden dag of den sabbath, zijnde de verbinding van het goede en het ware, waarover boven n. 8496.

8508. En het zal daarin niet zijn; dat dit betekent dat er niet langer het goede door het ware zal zijn, staat vast uit de dingen die boven in n. 8505 zijn ontvouwd.

8509. En het geschiedde op den zevenden dag; dat dit den staat van het verbonden goede en ware betekent, staat vast uit de betekenis van den zevenden dag of den sabbath, zijnde de verbinding van het goede en het ware, zoals boven n. 8507.

8510. Er gingen uit het volk uit om te verzamelen, en zij vonden niet; dat dit betekent dat zij wilden verkrijgen, maar het werd niet gegeven, staat vast uit de dingen die boven in n. 8505 zijn ontvouwd; daar blijkt wat het is te handelen uit het ware dat des geloofs is, en wat uit het goede dat der naastenliefde is, namelijk dat hij die handelt uit het ware dat des geloofs is, nog niet in de orde des Hemels is, maar dat hij die handelt uit het goede dat der naastenliefde is, in de orde is; de orde immers waarin de mens door den Heer wordt geleid, is door het willen van den mens, bijgevolg door het goede, want dit is van den wil; dat is zijn verstaan van dienst, bijgevolg het ware, want dit is van het verstand. Wanneer deze staat er is, dan is het sabbath, want dan heeft de

Heer rust; die staat ontstaat, wanneer het goede met het ware is verbonden. Dat die staat de rust des Heren is, kan hieruit vaststaan, dat Jehovah of de Heer na de Schepping en den arbeid van zes dagen, op den zevenden dag rustte van alle werk, Gen. II: 2. Deze staat is de staat des Hemels; vandaar komt het, dat de Hemel zelf sabbath wordt geheten, of dat er in den Hemel een voortdurende sabbath is. Dat onder de Schepping in Hfdst. I van Genesis de nieuwe Schepping of de Wederverwekking wordt verstaan, en onder de zes dagen daar de verzoeken en de gevechten, daarover zie men de dingen die bij Hfdst. I en II aldaar zijn ontvouwd.

8511. Vers 28, 29, 30, 31. *En Jehovah zeide tot Moscheh: Hoelang weigert gijlieden Mijn geboden en Mijn wetten te bewaren. Ziet, omdat Jehovah ulieden den sabbath heeft gegeven, daarom geeft Hij u op den zesden dag het brood van twee dagen; rust, een ieder onder zich; niet wie ook ga uit van zijn plaats op den zevenden dag. En zij rustten, het volk, op den zevenden dag. En zij noemden, het huis Israëls, deszelfs naam Man, en dit was zoals korianderzaad, wit, en de smaak ervan was zoals van koek in honing.* En Jehovah zeide tot Moscheh, betekent de verduisterde verschijning van het Goddelijke; hoelang weigert gijlieden Mijn geboden en Mijn wetten te bewaren, betekent deswege dat zij niet volgens de Goddelijke orde handelden; ziet, betekent dat zij hebben op te letten en te bespiegelen; omdat Jehovah ulieden den sabbath heeft gegeven, betekent de verbinding van het goede en het ware uit den Heer; daarom geeft Hij u op den zesden dag het brood van twee dagen, betekent dat Hij derhalve tot aan het einde van den vorigen staat zoveel van het goede door het ware geeft, dat de verbinding daarna geschiedt; rust, een ieder onder zich, betekent den staat des vredes; niet wie ook ga uit zijn plaats op den zevenden dag, betekent dat men dan in den staat moet blijven; en zij rustten, het volk, op den zevenden dag, betekent het uitbeeldende dan voor de verbinding van het goede en het ware in den staat des vredes; en zij noemden, het huis Israëls, deszelfs naam Man, betekent het hoedanige ervan ten aanzien van hen; en dit was zoals korianderzaad, wit, betekent het ware daarin, dat het zuiver was; en de smaak ervan was zoals van koek in honing, betekent het goede dat verkwikkelijk is, zoals dat wat uit het ware door het verkwikkelijke het goede is geworden.

8512. En Jehovah zeide tot Moscheh; dat dit de verduisterde verschijning van het Goddelijke betekent, staat vast uit de betekenis van Jehovah zeide, namelijk dat het de dingen insluit die volgen, hier dat zij niet de geboden en de wetten bewaarden, aldus dat de Goddelijke verschijning bij hen verduisterd werd; dit immers geschiedt als men niet leeft volgens de Goddelijke geboden;

wanneer men immers volgens die leeft, dan leeft men volgens de Goddelijke orde; want de Goddelijke geboden zijn de ware en de goede dingen die naar de orde zijn; en wanneer men volgens de orde leeft, dan leeft men in den Heer, want de Heer is de Orde Zelf. Daaruit volgt, dat hij die niet leeft volgens de geboden en de wetten, die der Goddelijke orde zijn, niet in den Heer leeft, bijgevolg dat dan bij hem het Goddelijke wordt verduisterd. Onder leven volgens de orde, wordt hier verstaan geleid worden van den Heer door het goede, doch nog niet volgens de orde leven, is geleid worden door het ware; en wanneer de mens door het ware wordt geleid, verschijnt de Heer niet; daarom gaat de mens dan ook in de duisternis, waarin hij het goede niet ziet; anders is het gesteld, wanneer de mens wordt geleid door het goede; dan ziet hij in het licht.

8513. Hoelang weigert gijlieden Mijn geboden en Mijn wetten te bewaren; dat dit betekent dat zij niet volgens de Goddelijke orde handelden, staat vast uit de dingen die nu boven in n. 8512 zijn ontvouwd. Opdat men wete wat volgens de Goddelijke orde handelen, en niet dienvolgens handelen is, zal het nog verder worden gezegd: Al wat volgens de Goddelijke orde geschiedt, dit is van binnen geopend tot den Heer toe, en heeft zo den Hemel in zich; doch al wat niet volgens de Goddelijke orde geschiedt, dit is van binnen gesloten, en heeft zo de Hemel niet in zich; het is dus de Goddelijke orde, dat de Heer invloeie door de innerlijke dingen van den mens in zijn uiterlijke dingen, aldus door den wil van den mens in zijn handelen; dit geschiedt wanneer de mens in het goede is, dat is, wanneer hij in de aandoening van het goede te doen is terwille van het goede, en niet terwille van zich; wanneer de mens dit terwille van zich doet, en niet terwille van het goede, dan zijn de innerlijke dingen gesloten en kan hij niet worden geleid van den Heer door den Hemel, maar wordt hij geleid door zich; de liefde bepaalt door wien hij wordt geleid, want zijn liefde leidt een ieder; al wie zichzelf meer dan den naaste liefheeft, leidt zichzelf; wie echter het goede liefheeft, hem leidt het goede, bijgevolg de Heer, uit Wien het goede is. Uit deze dingen kan men zien, welk verschil het is te leven volgens de orde, en niet te leven volgens die; hoe men moet leven opdat het volgens de orde zij, leert het Woord en het leerstellige des geloofs uit het Woord; wie niet verder schouwt dan tot de uitwendige dingen, kan zulke dingen nooit vatten; hij weet niet wat het inwendige is, nauwelijks dat er een inwendige is, en te minder dat het inwendige kan geopend worden, en dat wanneer het geopend is, daarin de Hemel is. Vooral de verstandigen der wereld zijn in deze onwetendheid, en degenen van hen die een inwendige aannemen, hebben nochtans aangaande dat óf geen, óf een dwaze idee;

vandaar komt het, dat die slechts weinig geloven, en eveneens dat zij hun wetenschappen toepassen om te bevestigen dat alle dingen van de natuur zijn.

8514. Ziet; dat dit betekent dat zij hebben op te letten en te bespiegelen, staat vast uit de betekenis van zien, zijnde verstaan, waarover n. 2325, 3863, 4403 tot 4421, 5114; vandaar zijnde doorvatten, n. 2150, 3764, 4567, 4723, 5400, en eveneens bespiegelen, n. 6836, 6839.

8515. Omdat Jehovah ulieden den sabbath heeft gegeven; dat dit de verbinding van het goede en het ware uit den Heer betekent, staat vast uit de betekenis van den sabbath, zijnde de verbinding van het goede en het ware, waarover n. 8495; dat zij uit den Heer is, wordt daarmede aangeduid dat Jehovah heeft gegeven, want Jehovah in het Woord is de Heer.

8516. Daarom geeft Hij u op den zesden dag het brood van twee dagen; dat dit betekent dat Hij derhalve tot aan het einde van den vorigen staat zoveel van het goede door het ware geeft, dat de verbinding daarna geschiedt, staat vast uit de betekenis van den zesden dag, zijnde het einde van den vorigen staat, waarover n. 8421; uit de betekenis van het manna, dat hier het brood is, zijnde het goede van het ware, waarover n. 8462, 8464; en uit de betekenis van den sabbath, waarvoor ook het manna op den zesden dag werd gegeven, aldus het brood van twee dagen, zijnde de verbinding van het goede en het ware, waarover n. 8495. Boven is getoond, dat met den sabbath de verbinding van het goede en het ware is aangeduid, en daarmede dat op den zevenden dag het Man niet meer werd gevonden, wordt aangeduid dat de mens, wanneer hij in die verbinding is, uit het goede en niet langer uit het ware handelt, en eveneens dat hij uit het ware niet langer moet handelen, n. 8510. Omdat dit zoals een paradox verschijnt, is het geoorloofd om dit nog in het kort te ontvouwen. Iedereen moet tot het Christelijk goede, dat de naastenliefde wordt genoemd, worden geleid door het ware des geloofs; het ware des geloofs immers zal niet slechts leren wat de naastenliefde is, maar ook hoedanig zij zal zijn; en indien hij dit niet eerst leert uit het leerstellige zijner Kerk, want uit zichzelf kan hij dit geenszins weten, kan hij niet worden voorbereid en zo geschikt gemaakt, om dat goede op te nemen. Tot voorbeeld diene dit: hij zal uit de leer des geloofs weten, dat de naastenliefde niet is het goede te doen terwille van zich, of terwille van de beloning, aldus ook niet door de werken der naastenliefde het heil te verdienen; hij zal ook weten, dat al het goede der naastenliefde is uit den Heer, en volstrekt niets uit hemzelf, behalve zeer vele andere dingen, die onderrichten wat de naastenliefde is, en hoedanig zij zal zijn. Uit deze dingen kan vaststaan, dat de mens niet tot het Christelijk goede kan worden geleid dan alleen door de ware dingen die des geloofs zijn. Verder

zal de mens weten, dat niet de ware dingen uit zich het goede binnentreden, maar dat het goede de ware dingen tot zich neemt en die aan zich toevoegt; de ware dingen des geloofs immers liggen in het geheugen van den mens zoals in een onder het innerlijk gezicht uitgespreid terrein; het goede uit den Heer vloeit door dat gezicht in, en kiest uit die de ware dingen welke samenstemmen, en verbindt die met zich; de ware dingen die beneden liggen, kunnen niet invloeden in het goede dat boven is, want dit is geheel en al tegen de orde, en het is eveneens onmogelijk dat het lagere in het hogere invloeit, n. 5259. Uit deze dingen nu kan men weten hoe het Christelijk goede bij den mens wordt geboren wanneer hij wordt wederverwekt, en vandaar eveneens, hoedanig de mens zal zijn wanneer hij is wederverwekt, namelijk dat hij uit het goede handelt, niet echter uit het ware, dat is, dat hij van den Heer door het goede wordt geleid, en niet langer door het ware; hij is dan immers in de naastenliefde, dat is, in de aandoening van dat goede te doen; allen die in den Hemel zijn, worden aldus geleid, want dit is volgens de Goddelijke orde; zo vloeien alle dingen die zij denken en doen als het ware spontaan en uit het vrije; geheel en al anders zou het zijn, indien zij uit het ware dachten en uit dat handelden, want dan zouden zij denken of zo gedaan moet worden of niet, en aldus zouden zij aan de afzonderlijke dingen vastkleven, en daardoor het licht bij zich verduisteren, en ten slotte zouden zij handelen volgens de dingen die zijzelf liefhebben, aldus volgens den invloed uit de dingen die hun liefden begunstigen; hetgeen is door zich en niet door den Heer geleid worden. Uit deze dingen blijkt wederom, wat het is dat het goede niet langer door het ware te verkrijgen is, hetgeen daarmee wordt aangeduid, dat zij zes dagen het manna verzamelden, en dat het op den zevenden dag niet werd gevonden, waarover men zie n. 8505, 8506, 8510.

8517. Rust, een ieder onder zich; dat dit den staat des vredes betekent, staat vast uit de betekenis van rusten, zijnde de staat des vredes, waarover boven n. 8494; dat zij zouden rusten op den dag van den sabbath, en dan geen werk zouden doen, zelfs niet een vuur ontsteken en voor zich bereiden wat zij zouden eten, was uitbeeldend voor den staat des vredes, waarin de verbinding van het goede en het ware geschiedt door den Heer, want elke verbinding van het goede en het ware geschiedt in dien staat. Wanneer de mens in den staat des vredes is, dan wordt hij ook van den Heer door het goede geleid; indien dan de mens zichzelf zou leiden, ook al zou het door het ware zijn, zo zou hij den staat des vredes verdrijven; vandaar zou er geen verbinding zijn; men zie vlak boven n. 8516.

8518. Niet wie ook ga uit zijn plaats op den zevenden dag; dat dit betekent dat men dan in den staat moet blijven, staat vast uit de dingen die boven in n. 8494, 8517, zijn ontvouwd.

8519. En zij rustten, het volk, op den zevenden dag; dat dit het uitbeeldende dan voor de verbinding van het goede en het ware in den staat des vredes betekent, staat vast uit die dingen boven in n. 8494, 8517.

8520. En zij noemden, het huis Israëls, deszelfs naam Man; dat dit het hoedanige ervan bij hen betekent, staat vast uit de betekenis van den naam, en van den naam noemen, zijnde het hoedanige der zaak, waarover n. 144, 145, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421, 6674; dat het Man werd geheten vanwege het ongekende, en dat het is het goede van het ware, dat het goede is van hen die van de geestelijke Kerk zijn, zie men in n. 8462, 8464.

8521. En dit was zoals korianderzaad, wit; dat dit betekent het ware daarin dat het zuiver was, staat vast uit de betekenis van het zaad, zijnde het ware des geloofs, waarover n. 255, 1940, 2048, 3038, 3310, 3373. Er wordt gezegd korianderzaad, omdat het wit is, want van het witte wordt gesproken met betrekking tot het ware, en eveneens wordt het ware als wit uitgebeeld, n. 3301, 3993, 4007, 5319. Nu wordt het goede van het ware beschreven, dat met het manna wordt aangeduid, zowel hoedanig het ware daar is, als hoedanig het goede daar is, het hoedanige van het ware wordt daarmede beschreven dat het zoals korianderzaad was, wit; en het hoedanige van het goede daarmede dat de smaak ervan was zoals van koek in honing. Het goede van het ware, dat het goede is voor hen die uit het geestelijk Rijk des Heren zijn, verschilt geheel en al van het goede dat degenen hebben die uit het hemels Rijk des Heren zijn; het goede van het ware dat degenen hebben die uit het geestelijk Rijk zijn, is in het verstandelijk deel ingeplant; in dat deel immers wordt door den Heer de nieuwe wil gevormd, en deze is dat de mens wil doen volgens het ware dat hij uit het leerstellige zijner Kerk heeft geput, en wanneer hij dat ware wil en doet, wordt dat bij hem het goede en wordt het geestelijk goede, en eveneens het goede van het ware genoemd; dat dit waarlijk het ware is, gelooft hij weliswaar, omdat hij geloof heeft in het leerstellige, maar de doorvatting of het waar is, heeft hij niet, als het hem niet toeschijnt dat hij het heeft uit hoofde hiervan dat hij het bij zich heeft bevestigd voor een deel uit den zin der letter des Woords, en voor een deel uit de begoochelingen der ideeën die de opgevatte meningen begunstigen, niet bedenkende dat er niets is dat men niet kan bevestigen totdat het zoals het ware verschijnt, ook het valse zelf, n. 4741, 5033, 6865, 7012, 7680, 7950. Vandaar komt het, dat allen, hoevelen het er ook zijn, geloven dat hun dogma's waar zijn, tot de Socinianen toe, en

eveneens tot de Joden zelf toe. Uit deze dingen blijkt, hoedanig het ware is dat in het goede wordt gekeerd bij verscheidenen die van de Kerk zijn; onder dezen kunnen geen anderen zien of het leerstellige hunner Kerk waar is, dan zij die in de aandoening van het ware zijn terwille van de nutten des levens; zij die dit einddoel hebben, worden aanhoudend door den Heer verlicht, niet alleen wanneer zij in de wereld leven, maar ook daarna; zij alleen zijn het, die kunnen opnemen, want de Heer leidt hen door het goede, en geeft hun door dat het ware te zien, en zo te geloven. Uit deze dingen staat vast vanwaar en hoedanig het goede is dat degenen hebben die uit het geestelijk Rijk des Heren zijn. Doch het goede dat degenen hebben die uit het hemels Rijk des Heren zijn, is niet in het verstandelijke deel ingeplant, maar in het willijke deel; zij die in dit goede zijn, weten uit de inwendige doorvatting, die uit den Heer is, of het waar is; over het goede van den een en van den ander, en over het verschil, zie men n. 2046, 2088, 2227, 2669, 2715, 2718, 3235, 3240, 3241, 3246, 4138, 4493, 5113, 6500, 6865, 7233, 7977, 7992.

8522. En de smaak ervan was zoals van koek in honing; dat dit betekent het goede dat verkwikkelijk is, zoals dat wat uit het ware door het verkwikkelijke het goede is geworden, staat vast uit de betekenis van den smaak, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de verkwikkelijke dingen die van het goede zijn, omdat hij samenstemt met het verkwikkelijke van wijs zijn, waarover n. 3502, 4793; uit de betekenis van den koek, zijnde het geestelijk goede, waarover n. 7978; en uit de betekenis van den honing, zijnde het natuurlijk verkwikkelijke, waarover n. 5620, 6857; uit deze dingen volgt dat de smaak ervan was zoals van koek in honing, betekent het goede dat verkwikkelijk is, omdat het dat geworden is door het verkwikkelijke uit het ware. Hier wordt het geestelijk goede beschreven, vanwaar en hoe het ontstaat, en zo hoedanig het is; namelijk dat dit goede het ware in zijn eersten oorsprong is, en dat het het goede wordt uit hoofde hiervan dat het uit den wil, aldus uit de aandoening, in de daad komt; al wat de mens immers uit de aandoening wil, dit wordt aangemerkt als het goede; maar dit goede kan niet ontstaan dan door de verkwikkelijke dingen die van den natuurlijken mens zijn; door die wordt de geestelijke mens binnengeleid, en wanneer hij binnengeleid is, heeft hij daarvandaan den zin ervan. Dit nu is het wat daarmede wordt aangeduid dat de smaak van het manna was zoals van koek in honing.

8523. Vers 32, 33, 34. *En Moscheh zeide: Dit is het woord dat Jehovah geboden heeft: Vul een omer daarvan ter bewaring voor uw geslachten, deswege opdat zij het brood zien, waarmede Ik ulieden heb gespijzigd in de woestijn, in Mijn*

uitleiden van ulieden uit het land van Egypte. En Moscheh zeide tot Aharon: Neem een kruik, en doe daarin de volheid van een omer Man, en leg dat weg vóór Jehovah ter bewaring voor uw geslachten. Gelijk als Jehovah geboden had aan Moscheh, en Aharon legde dat weg vóór de Getuigenis ter bewaring. En Moscheh zeide: Dit is het woord dat Jehovah geboden heeft, betekent het bevel; vul een omer daarvan, betekent den hoogsten graad der macht; ter bewaring voor uw geslachten, betekent die is voor hen die van de geestelijke Kerk zijn; deswege opdat zij het brood zien, waarmede Ik ulieden heb gespijzigd in de woestijn, betekent het goede van het ware toen zij in den staat der verzoeking en waren; in Mijn uitleiden van ulieden uit het land van Egypte, betekent nadat zij bevrijd waren van de bestokingen; en Moscheh zeide tot Aharon, betekent den invloed; neem een kruik, betekent het ware; en doe daarin de volheid van een omer Man, betekent het goede daarin zoveel als het zal bevatten; en leg dat weg vóór Jehovah, betekent dat het is in de tegenwoordigheid van het Goddelijke; ter bewaring voor uw geslachten, betekent opdat het de maat zij voor hen die van die geestelijke Kerk zijn; gelijk als Jehovah geboden had aan Moscheh, betekent volgens het bevel; en Aharon legde dat weg vóór de Getuigenis ter bewaring, betekent dat het is in de tegenwoordigheid van het Goddelijke.

8524. En Moscheh zeide: Dit is het woord dat Jehovah geboden heeft; dat dit het bevel betekent, staat vast uit de betekenis van het woord van Jehovah dat Hij geboden heeft, zijnde het Goddelijk bevel, zoals eveneens boven n. 8466.

8525. Vul een omer daarvan; dat dit den hoogsten graad der macht betekent, staat vast uit de betekenis van den omer, zijnde de genoegzame hoeveelheid en de macht, waarover n. 8468, 8473; en omdat de omer de genoegzame hoeveelheid, of de hoeveelheid der macht voor één betekent, is hij aldus eveneens de hoogste graad der macht voor hem.

8526. Ter bewaring voor uw geslachten; dat dit betekent die is voor hen die van de geestelijke Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van de geslachten, zijnde de dingen die des geloofs en der naastenliefde zijn, waarover n. 613, 2020, 2584, 6239; vandaar zijn het in den bepaalden zin zij die van de geestelijke Kerk zijn, omdat het degenen zijn, die in het geloof en de naastenliefde zijn, en het zijn zij die door de zonen Israëls worden uitgebeeld, wier geslachten hier worden verstaan; hun ter bewaring, betekent opdat het ter gedachtenis zij.

8527. Deswege opdat zij het brood zien, waarmede Ik ulieden heb gespijzigd in de woestijn; dat dit het goede van het ware betekent toen zij in den staat der verzoeking en waren, staat vast uit de betekenis van het manna, dat hier het brood is, zijnde het goede van het ware, waarover n. 8462, 8464;

en uit de betekenis van de woestijn, zijnde de staat van het ondergaan van verzoeken, waarover n. 8098.

8528. In Mijn uitleiden van ulieden uit het land van Egypte; dat dit betekent nadat zij bevrijd waren van de bestokingen, staat vast uit de betekenis van uitleiden, zijnde bevrijden; en uit de betekenis van het land van Egypte, zijnde de bestokingen, waarover n. 7278; dat het land van Egypte de bestokingen zijn, komt omdat met de Egyptenaren en Farao degenen worden aangeduid die de rechtschapenen in het andere leven hebben bestookt, en die ook heden ten dage bestoken, n. 7097, 7220, 7228, 7317, 8148.

8529. En Moscheh zeide tot Aharon; dat dit den invloed betekent staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer het geschiedt door het inwendig *Goddelijk Ware*, dat door Moscheh wordt uitgebeeld, tot het uitwendig *Goddelijk Ware*, dat door Aharon wordt uitgebeeld, zijnde de invloed; want de Goddelijke invloed geschiedt door het Ware dat onmiddellijk uit den Heer voortgaat, in het Ware dat middellijk voortgaat; dat Moscheh en Aharon in den uitbeeldenden zin die Waren zijn, zie men in n. 7009, 7010, 7382.

8530. Neem een kruik; dat dit het ware betekent, staat vast uit de betekenis van de kruik, zijnde hier het ware; dat de kruik het ware is, komt omdat zij het opnemende vat van het manna was, waarmede het goede wordt aangeduid, en elk ware is zoals een vat van het goede; vandaar worden eveneens met de vaten in het algemeen de ware dingen aangeduid, n. 3068, 3079, 3316, 3318, bijgevolg met de vaten in het bijzonder, en hier met de kruik. Dat de ware dingen de opnemende vaten van het goede zijn, kan worden toegelicht door verschillende dingen in de natuur, zoals door het licht, dat de opnemer is van de warmte uit de zon; met het licht wordt ook het ware aangeduid, en met de warmte in het licht wordt het goede aangeduid; eender is het gesteld met het ware en het goede; het is daarmede eveneens zo gesteld als met het kleed ten opzichte van het lichaam, en als met het lichaam ten opzichte van de ziel; het is daarmede eveneens zo gesteld als met het bloedvat en de vezel ten opzichte van het ingesloten bloed en den animalen geest; het is er verder mede gesteld zoals met de long ten opzichte van het hart, bijgevolg zoals met de ademhaling, die der long is, ten opzichte van den pols, die van het hart is; in één woord, het is daarmede gesteld zoals met elken organischen vorm van het lichaam ten opzichte van het leven daarin. Uit deze vergelijkende dingen kan vaststaan, hoedanig het ware zonder het goede is, of hoedanig het geloof is zonder de naastenliefde, namelijk dat het is zoals de organische vormen van het lichaam zonder het leven; dat het is zoals de ademhaling der longen zonder den pols van het hart, of zoals de long zonder het hart; en het is zoals

het bloedvat en de vezel zonder het bloed en den animalen geest; voorts zoals een lichaam zonder ziel; bijgevolg dat het is zoals iets onbezields; en dat, indien er in plaats van het goede het boze is, het zoals een lijk is.

8531. En doe daarin de volheid van een omer Man; dat dit het goede daarin zoveel als het zal bevatten betekent, staat vast uit de betekenis van de volheid van een omer, zijnde zoveel als het zal bevatten; en uit de betekenis van het Man, zijnde het geestelijk goede of het goede van het ware, waarover n. 8462, 8464.

8532. En leg dat weg vóór Jehovah; dat dit betekent dat het is in de Goddelijke tegenwoordigheid, staat zonder ontvouwing vast.

8533. Ter bewaring voor uw geslachten; dat dit betekent opdat het de maat zij voor hen die van die geestelijke Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van den omer Man, die ter bewaring werd weggelegd, zijnde de genoegzame hoeveelheid, waarover n. 8468, aldus eveneens de maat, namelijk de hoeveelheid van het goede die deze Kerk zou hebben. Dat uw geslachten degenen zijn die van de geestelijke Kerk zijn, zie men boven in n. 8526. Wat de maat of den graad betreft van het goede dat van de Kerk is, moet men weten dat de goede dingen in het andere leven zijn naar gelang van het hoedanige en naar gelang van het hoevele, en dat zij bij een ieder worden bepaald wanneer hij in de wereld leeft; zij worden bepaald volgens het hoedanige en het hoevele van het geloof en de naastenliefde van een ieder in het leven; het hoedanige en hoevele van het goede van een ieder komt in het andere leven voor de Engelen uit, wanneer de Heer dit toestaat, want het kan zichtbaar in het licht des Hemels worden getoond, niet echter in het licht der wereld; eender in het algemeen, namelijk het goede der Kerk. Het hoevele en het hoedanige van het goede dat een ieder en de Kerk heeft, wordt door gewichten en door maten in het Woord uitgebeeld, hier het hoevele van het goede der geestelijke Kerk, die door de zonen Israëls wordt uitgebeeld, door den omer Man, die ter bewaring vóór Jehovah werd weggelegd.

8534. Gelijk als Jehovah geboden had aan Moscheh; dat dit betekent volgens het bevel, staat vast uit de betekenis van gebieden, wanneer het door Jehovah geschiedt, zijnde het bevel, zoals boven n. 8466, 8524.

8535. En Aharon legde dat weg vóór de Getuigenis ter bewaring; dat dit betekent dat het is in de tegenwoordigheid van het Goddelijke, staat vast uit de betekenis van wegleggen ter bewaring, zijnde ter gedachtenis, zoals boven n. 8526 einde, 8533; en uit de betekenis van vóór de Getuigenis, zijnde in de tegenwoordigheid van het Goddelijke. Dat de Getuigenis het Goddelijke is, blijkt uit de dingen die voorafgaan, waar door Moscheh tot Aharon

wordt gezegd “*dat hij dat zou wegleggen vóór Jehovah*”, n. 8532, aldus vóór het Goddelijke. Dat de Getuigenis het Goddelijke is, komt omdat onder de Getuigenis in den universelen zin het Woord wordt verstaan, en omdat het Woord *het Goddelijk Ware* is, aldus de Heer; en dat Deze het Woord is, blijkt bij Johannes: “In den beginne was *het Woord*, en *het Woord* was bij God, en *God was het Woord*; en *het Woord is vlees geworden*, en heeft in ons gewoond”, 1: 1, 14. Dat de Getuigenis de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Ware, staat vast uit de Ark waarin de Wet lag die uit Sinai was verkondigd, die de Getuigenis wordt genoemd; dat uit hoofde hiervan de Tabernakel alle heiligheid had, en dat de Getuigenis het heilig Goddelijke zelf was, blijkt hieruit, dat boven dezelve het verzoendeksel met de Cherubim was; het naast gelegen buiten den voorhang waren daar de gouden tafels met de broden en met de lampen; en dat het heiligste van den eredienst daar door Aharon werd bediend; voorts dat Jehovah daarna met Moscheh daar sprak boven het verzoendeksel tussen de twee Cherubim, aldus uit de Getuigenis, over welke dingen men zie Exod. xxv: 16, 21, 22; Hfdst. xl: 20.

8536. Vers 35, 36. *En de zonen Israëls aten het Man veertig jaren, tot aan hun komen tot een bewoond land; zij aten het Man tot aan hun komen tot de grens van het land Kanaän. En een omer is het tiende deel van een efah.* En de zonen Israëls aten het Man veertig jaren, betekent de toeëigening van het goede van het ware in den staat van alle verzoeken; tot aan hun komen tot een bewoond land, betekent voordat zij kwamen tot den Hemel, waar het goede overal is; zij aten het Man tot aan hun komen tot de grens van het land Kanaän, betekent dat er toeëigening van het goede uit het ware voor hen was totdat zij tot de streek des Hemels kwamen; en een omer is het tiende deel van een efah, betekent de hoeveelheid van het goede alsdan.

8537. En de zonen Israëls aten het Man veertig jaren; dat dit de toeëigening van het goede van het ware in den staat van alle verzoeken betekent, staat vast uit de uitbeelding van de zonen Israëls, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover n. 6426, 6637, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198; uit de betekenis van eten, zijnde de toeëigening, waarover n. 3168, 3513 einde, 3596, 4745; uit de betekenis van het Man, zijnde het goede van het ware, waarover n. 8464; en uit de betekenis van veertig jaren, zijnde de staat der verzoeken; dat jaren staten zijn, zie men in n. 482, 487, 488, 493, 893; en dat veertig de verzoeken is, n. 730, 862, 2272, 2273, 8098.

8538. Tot aan hun komen tot een bewoond land; dat dit betekent voordat zij kwamen tot den Hemel, waar het goede overal is, staat vast uit de betekenis van het land, hier van het land Kanaän, zijnde het Rijk des Heren, aldus de

Hemel, waarover n. 1607, 3038, 3481, 3705, 3686, 4240, 4447, 5136; de Hemel wordt een bewoond land genoemd naar het goede, want het bewoonde betekent het levende uit het goede, n. 2268, 2451, 2712, 3613, 8269, 8309.

8539. Zij aten het Man tot aan hun komen tot de grens van het land Kanaän, dat dit betekent dat er toeëigening van het goede uit het ware voor hen was totdat zij tot de streek des Hemels kwamen, staat vast uit de betekenis van het Man, zijnde het goede van het ware; uit de betekenis van eten, zijnde de toeëigening, zoals vlak boven n. 8537; uit de betekenis van het land Kanaän, zijnde de Hemel, zoals boven n. 8538; aldus is de grens van het land Kanaän de ingang tot den Hemel, of de streek waar de Hemel aanvangt. Uit deze dingen blijkt, dat met zij aten het Man tot aan hun komen tot de grens van het land Kanaän, wordt aangeduid dat het goede van het ware hun werd toegeëigend tot aan de streek des Hemels. Hoe het hiermede is gesteld, blijkt uit de dingen die eerder zijn gezegd over de verkrijging van het goede door het ware, namelijk dat al het goede vóór de wederverwekking wordt verworven door het ware, doch dat na de wederverwekking de mens van den Heer door het goede wordt geleid; en dat de vorige staat wordt aangeduid met de zes dagen die aan den zevenden voorafgaan, en dat de latere staat wordt aangeduid met den zevenden dag, of den sabbath. Daaruit blijkt eveneens, dat de vorige staat werd uitgebeeld door de voorttrekkingen van de zonen Israëls in de woestijn veertig jaren lang, en dat de latere staat werd uitgebeeld door het binnenleiden van hen in het land Kanaän; want het is met deze dingen aldus gesteld; de mens is buiten den Hemel zolang hij uit het ware handelt en niet uit het goede, en hij komt dan in den Hemel wanneer hij uit het goede handelt; dan immers wordt hij door den Heer gedreven volgens de orde des Hemels, waarin hij niet komt, bijgevolg niet in den Hemel, waar de orde is, voordat hij is voorbereid, hetgeen geschiedt tot het goede door het ware; over dezen enen en anderen staat zie men de dingen die boven in n. 7923, 8505, 8506, 8510, 8512, 8516 zijn aangetoond.

8540. En een omer is het tiende deel van een efah; dat dit de hoeveelheid van het goede alsdan betekent, staat vast uit de betekenis van een omer, omdat hij het tiende deel van een efah was, zijnde de genoegzame hoeveelheid; met tien immers wordt het volle aangeduid, n. 3107, vandaar met het tiende deel een genoegzame hoeveelheid, n. 8468; en uit de betekenis van de efah, zijnde het goede. Dat de efah het goede is, komt omdat daarmede en met den chomer droge dingen, die tot spijs van dienst waren, werden gemeten, zoals tarwe, gerst, meelbloem; en met de dingen die tot de spijs behoren, worden de goede dingen aangeduid, en met den bath en met de hin werden de vloeistoffen

die tot drank dienden, gemeten; vandaar worden met deze maten de ware dingen aangeduid; de houder neemt deze betekenis aan van den inhoud. Dat de efah tot maat heeft gestrekt, blijkt uit deze plaatsen; bij Moscheh: “Een efah der gerechtigheid, en een hin der gerechtigheid zult gij hebben”, Levit. XIX: 36. Bij Ezechiël: “De efah en de bath zullen één maat hebben, omdat de efah het tiende van een chomer is”, XLV: 11. Bij denzelfde: “Weegschalen der gerechtigheid, en een efah der gerechtigheid, en een bath der gerechtigheid zult gij hebben”, XLV: 10; desgelijks voor een maat staande bij Amos, Hfdst. VIII: 5. Dat de efah het goede is, blijkt uit de plaatsen waar over het spijsoffer wordt gehandeld, waarvoor meel of meelbloem *met de efah* werd afgemeten, zoals in Levit. V: 11; Num. V: 15; Hfdst. XXVIII: 5; Ezech. XLV: 24; Hfdst. XLVI: 7, 11; en het spijsoffer betekent het goede. En eveneens uit dit bij Zacharia: “De Engel die in mij sprak, zeide tot mij: Hef, ik bid u, de ogen op, wat is dit dat uitgaat. En ik zeide: Wat is dit. Hij zeide: *Dit is de efah, uitgaande*. Verder zeide hij: Dit is hun oog in het gehele land. En zie, een talent van lood werd opgeheven, en er was tegelijk een vrouw, *deze zittend in het midden der efah*. Voorts zeide hij: Deze is het boze, en *hij wierp haar in het midden der efah*, en hij wierp een steen van lood op den mond ervan. En ik hief mijn ogen op, en ik zag, toen zie, twee vrouwen uitgaande, en wind was in haar vleugelen; zij hadden een tweetal vleugelen zoals de vleugelen eens ooievaars; *en zij hieven de efah* op tussen de aarde en tussen den hemel; en ik zeide tot den Engel die in mij sprak: *Waarheen brengen zij de efah*; en hij zeide tot mij: Om haar een huis te bouwen in het land Schinear; en het zal bereid worden, en zij zal daar blijven op haar zetel”, V: 5 tot 11. Wat deze dingen betekenen, kan nooit iemand weten tenzij uit den inwendigen zin, en tenzij hij daaruit weet wat de efah is, wat de vrouw in het midden ervan, wat de steen van lood op den mond van de efah, voorts wat Schinear. Uit de afzonderlijke dingen, wanneer zij zijn losgewikkeld, blijkt duidelijk dat de ontwijding wordt aangeduid die te dien tijde in de Kerk was, met de efah immers wordt het goede aangeduid, met de vrouw het boze, zoals daar openlijk wordt gezegd; met den steen van lood het toesluitende valse van het boze; de steen is immer het uitwendig ware, en vandaar in den tegengestelden zin het valse, n. 643, 1298, 3720, 6426, en het lood is het boze, n. 8298; aldus wordt met de vrouw in het midden der efah, op den mond waarvan de steen van lood was, aangeduid het boze in het door het valse toegesloten goede, hetgeen hetzelfde is als het profane, want het profane is het boze verbonden met het goede, n. 6348; de twee vrouwen opheffende de efah tussen de aarde en den hemel, zijn de Kerken, n. 252, 253, door welk het profane werd verbannen; Schinear, waarheen de vrouw in de

efah werd gevoerd, is de uitwendige eredienst waarin van binnen het profane is, n. 1183, 1292.

Vervolg over de geesten en de inwoners van den aardbol van Jupiter.

8541. *Wat hun Goddelijken eredienst aangaat, is het voornaamste dat zij onzen Heer erkennen als den Hoogste, Die den Hemel en de Aarde regeert; zij noemen Hem den Enigen Heer; en omdat zij in het leven des lichaams Hem erkennen en vereren, zoeken zij Hem vandaar na den dood, en vinden Hem; Hij is de Zelfde als onze Heer. Het werd hun gevraagd, of zij weten dat de Enige Heer Mens is; zij antwoordden dat zij allen weten dat Hij Mens is, omdat Hij in hun wereldrond door velen als Mens is gezien; en dat Hijzelf hen onderricht over de waarheid, hen in stand houdt, en dat Hij het eeuwige leven geeft aan hen die in Hem geloven. Zij zeiden verder dat het door Hem aan hen is onthuld, hoe zij zullen leven, en hoe zij zullen geloven; en dat dat wat onthuld is, door de ouders aan de kinderen wordt overgeleverd, en dat aldus de Leer zich verbreedt tot alle familiën, en zo in de ganse natie, die uit één vader is. Zij voegden daaraan toe, dat het hun toeschijnt alsof zij de Leer aan hun gemoederen ingeschreven hebben, hetgeen zij daaruit opmaken, dat zij terstond doorvatten en erkennen zoals uit zich, of datgene al dan niet waar is wat door anderen over het leven des Hemels bij den mens wordt gezegd.*

8542. *Er wordt ten strengste voor gewaakt dat niet iemand in verkeerde meningen aangaande den Enigen Heer valt; en indien zij bemerken dat enigen aangaande Hem verkeerd beginnen te denken, vermanen zij hem eerst, daarna schrikken zij hem af door bedreigingen, en ten slotte door straffen. Zij zeiden, dat zij hebben opgemerkt dat, indien zo iets in de ene of andere familie binnensluipt, die uit hun midden wordt weggenomen, niet door deze of gene doodstraffen opgelegd door de genoten, maar door beroving van de ademhaling en vandaar van het leven door de geesten, nadat dezen hun tevoren den dood hebben aangekondigd. Want op dien aardbol spreken de geesten met hen, en kastijden hen als zij het boze hebben gedaan, en eveneens indien zij voornemens zijn geweest het boze te doen, n. 7801 tot 7812; vandaar, indien zij boos denken over den Enigen Heer, zo wordt hun, indien zij niet tot inkeer komen, de dood aangekondigd; op deze wijze wordt daar de eredienst van den Heer, Die voor hen het hoogste Goddelijke is, in stand gehouden.*

8543. *Zij weten niet dat hun enige Heer als Mens op dezen aardbol is geboren; zij zeiden dat het voor hen van geen belang is dit te weten, slechts alleen dat Hijzelf Mens is, en het heelal regeert. Toen ik zeide dat Hij op onzen aardbol Christus Jezus wordt genoemd, en dat Christus betekent Gezalfde of Koning,*

en Jezus Heiland, zeiden zij dat zij Hem niet vereren als Koning, omdat het koningschap naar het wereldlijke smaakt, maar dat zij Hem vereren als Heiland. En omdat uit geesten van onzen aardbol de twijfel werd binnengebracht of hun enige Heer dezelfde was als onze Heer, verwijderden zij dien daarmede dat zij zich herinnerden dat zij Hem in de Zon hebben gezien, en dat zij hebben erkend dat Hijzelf het was Dien zij op hun aardbol hadden gezien; over welke zaak men zie n. 7173; dat onze Heer de Zon des Hemels is, zie men in n. 1053, 3636, 3643, 4060, 4321 einde, 5097, 7078, 7083, 7171, 7173.

8544. Toen de geesten van den aardbol van Jupiter verscheidene weken lang bij mij waren gebleven, vloeyde een ogenblik de twijfel in of hun Enige Heer de Zelfde was als onze Heer; maar deze twijfel die in één ogenblik invloeyde, werd ook in één ogenblik verstrooid; hij vloeyde in uit enige geesten van onzen aardbol; en toen werden zij, tot mijn verwondering, met zulk een grote schaamte overstroomd alleen daarover dat zij één ogenblik daaraan hadden getwijfeld, dat zij tot mij zeiden dat ik dit niet op dezen aardbol zou bekend maken, opdat zij niet van enige ongelovigheid beticht zouden worden, terwijl zij toch dit nu beter weten dan de anderen.

8545. Er waren geesten bij mij van den aardbol van Jupiter toen ik Hoofdstuk XVII bij Johannes las over des Heren liefde en over Zijn Verheerlijking; en toen zij de dingen hoorden die daar staan, overweldigde het heilige hen, en zij beleden, dat alle dingen daar Goddelijk waren; doch toen gaven geesten van onzen aardbol, die ongelovigen waren geweest, bij voortduur ergernissen in, door te zeggen dat Hij als klein kind was geboren, als mens had geleefd, zoals een ander mens was verschenen, dat Hij gekruisigd was, en eendere dingen; maar de geesten van den aardbol van Jupiter schonken hieraan niet de minste aandacht; zij zeiden dat zodanig hun duivels zijn, die zij verafschuwen; daaraan toevoegende dat volstrekt niets hemels gezeteld is in de gemoederen van hen, maar slechts het aardse, dat zij afval noemden; en dat zij hadden bevonden dat het aldus is, omdat, toen die geesten hoorden dat zij op hun aarde naakt wandelden, terstond het ontuchtige de denkingen van hen in beslag nam, en dat zij in het geheel niets dachten over hun hemels leven, waarover zij toen ook hadden gehoord, n. 8375.

8546. Eens sprak ik ook met de geesten van den aardbol van Jupiter over den Heer, door te zeggen dat niemand enig goede kan doen uit zich, maar het doet uit den Heer, Die het Goede Zelf is, bijgevolg de bron van al het goede. Toen antwoordden zij bescheiden, dat zij menen het goede te kunnen doen uit zich, en ook niet anders te weten; maar toen het hun werd getoond, dat al het goede enig en alleen uit den Heer komt, zeiden zij dat zij naar de menselijke gewoonte hadden gesproken, en dat dat op de hemelse wijze was gezegd, en dat hun Engelen

aldus denken, en eveneens zijzelf voor zoveel als zij Engelen worden; zij voegden daaraan toe dat het eenvoudiger was het aldus te zeggen. Toen werd het gegeven om te antwoorden dat de Heer het aan hen die in eenvoudigheid en onschuld leven, overlaat om het aldus te zeggen, als zij slechts weten dat niets van het goede uit henzelf, maar alles uit den Heer komt.

8547. *De geesten van den aardbol van Jupiter werden ten zeerste aangedaan en verheugd toen zij hoorden zeggen dat de Enige Heer de Allene Mens is, en dat allen het uit Hem hebben, dat zij mensen worden gebeten; doch dat zij voor zoveel mensen zijn als zij beelden van Hem zijn, dat is, als zij Hem liefhebben en den naaste liefhebben, aldus voor zoveel als zij in het goede zijn; want het goede der liefde en des geloofs is het beeld des Heren.*

Exodus

Zeventiende Hoofdstuk

De Leer der Naastenliefde.

8548. Wie niet het geestelijk leven ontvangt, dat is, wie niet opnieuw door den Heer wordt verwekt, kan niet in den Hemel komen; hetgeen de Heer leert bij Johannes “Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, tenzij dat iemand opnieuw wordt verwekt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien”, III: 3.

8549. De mens wordt uit de ouders niet in het geestelijk leven, maar in het natuurlijk leven geboren; het geestelijk leven is God boven alle dingen liefhebben, en den naaste liefhebben zoals zichzelf; en dit volgens de geboden des geloofs, die de Heer in het Woord heeft geleerd; het natuurlijk leven echter is zich en de wereld meer liefhebben dan den naaste, ja zelfs meer dan God Zelf.

8550. Ieder mens wordt geboren in de boze dingen der liefde van zich en van de wereld uit zijn ouders; elk boze dat door gewoonte als het ware een natuur heeft aangenomen, wordt op het kruost afgeleid, aldus opeenvolgend uit de ouders, uit de grootouders, en uit de overgrootouders, in een lange teruggaande reeks; vandaar wordt de afleiding van het boze ten slotte zo groot, dat het al van des mensen eigen leven niets anders dan alleen het boze is. Dit aanhoudend afgeleide wordt niet gebroken en veranderd dan door het leven des geloofs en der naastenliefde uit den Heer.

8551. Tot dat wat de mens uit het overgeërfde trekt, neigt hij aanhoudend, en in dit valt hij; vandaar bevestigt hijzelf bij zich dat boze, en voegt er eveneens uit zich verscheidene dingen aan toe.

8552. Deze boze dingen zijn geheel en al tegenovergesteld aan het geestelijk leven; zij vernietigen het; weswege de mens, indien hij niet door den Heer, ten aanzien van het leven, opnieuw ontvangen, opnieuw geboren, en opnieuw opgevoed, dat is, opnieuw geschapen wordt, verdoemd is, want hij wil niets anders, en denkt vandaar niets anders, dan hetgeen der hel is.

8553. Wanneer de mens zodanig is, is bij hem de orde des levens omgekeerd; wat heersen moet, dit is van dienst, en wat dienen moet, dit heerst. Die orde bij den mens moet volledig worden omgekeerd, opdat hij gezaligd kan worden. Dit geschiedt door de wederverwekking uit den Heer.

Zeventiende Hoofdstuk.

1. En zij trokken voort, de gehele schare van de zonen Israëls, uit de woestijn Sin, volgens hun voorttrekkingen naar den mond van JEHOVAH; en zij legerden zich in Refidim; en er was geen water om te drinken voor het volk.
2. En het volk twistte met Moscheh, en zij zeiden: Geeft gijlieden ons water en laten wij drinken; en Moscheh zeide tot hen: Wat twist gij met mij, wat verzoekt gij JEHOVAH.
3. En het volk dorstte daar naar wateren, en het volk murmureerde tegen Moscheh, en het zeide: Waarom is dit; gij hebt ons doen opklimmen uit Egypte om mij te doen sterven, en mijn zonen, en mijn kudden vee, van dorst.
4. En Moscheh riep tot JEHOVAH, al zeggende: Wat zal ik dit volk doen, nog slechts een weinig en zij stenigen mij.
5. En JEHOVAH zeide tot Moscheh: Ga door vóór het volk, en neem met u van de ouderen van Israël, en uw stok waarmee gij de rivier sloegt, neem in uw hand, en ga.
6. Zie, Ik ben staande voor u daar op de rots in Choreb, en gij zult de rots slaan, en er zullen wateren van die uitgaan, en laat het volk drinken; en Moscheh deed aldus voor de ogen der ouderen van Israël.
7. En hij noemde den naam der plaats Massah, en Meribah, om den twist der zonen Israëls, en om het verzoeken van JEHOVAH door hen, al zeggende: Is JEHOVAH in ons midden, of niet.
8. En Amaleck kwam en streed met Israël in Refidim.
9. En Moscheh zeide tot Joschuah: Kies ons mannen, en ga uit, strijd tegen Amaleck; morgen ga ik staan op het hoofd van den heuvel, en de stok Gods in mijn hand.
10. En Joschuah deed gelijk als Moscheh hem gezegd had, door te strijden tegen Amaleck; en Moscheh, Aharon, en Chur, klommen op het hoofd van den heuvel.
11. En het geschiedde, wanneer Moscheh zijn hand ophief, en Israël overmocht, en wanneer hij zijn hand nederliet, en Amaleck overmocht.
12. En de handen van Moscheh werden zwaar, en zij namen een steen, en legden dien onder hem, en hij zat op dien; en Aharon en Chur ondersteunden zijn handen, één aan deze en één aan de andere zijde; en het geschiedde, zijn handen waren stevig totdat de zon onderging.
13. En Joschuah verzwakte Amaleck en zijn volk tot den mond des zwaards.

14. En JEHOVAH zeide tot Moscheh: Schrijf dit ter herdenking in een boek, en leg het in de oren van Joschuah, dat Ik al verdelgende zal verdelgen de gedachtenis aan Amaleck van onder de hemelen.
15. En Moscheh bouwde een altaar, en hij noemde deszelfs naam JEHOVAH Nissi.
16. En hij zeide: Omdat de hand is tegen den troon van JAH, oorlog voor JEHOVAH tegen Amaleck van geslacht tot geslacht.

De Inhoud.

8554. In het voorafgaande Hoofdstuk is in den inwendigen zin gehandeld over de derde verzoeking, namelijk dat het goede ontbrak; nadat hun dit is gegeven, wordt in den inwendigen zin in dit Hoofdstuk gehandeld over de vierde verzoeking, namelijk dat het ware ontbrak; deze verzoeking wordt aangeduid met het murmureren van de zonen Israëls daarover dat zij geen water hadden; weswege hun het ware des geloofs door den Heer werd gegeven, hetgeen wordt aangeduid met het water uit de rots Choreb.

8555. Daarna wordt gehandeld over den strijd van het valse uit het boze tegen het ware en het goede des geloofs, welke strijd wordt uitgebeeld door den strijd van Amaleck tegen Israël; dat zij die in het ware en het goede des geloofs zijn overwinnen, wanneer zij omhoog schouwen tot den Heer, en dat zij bezwijken wanneer zij omlaag schouwen, wordt daardoor uitgebeeld dat de zonen Israëls overwonnen zolang Moscheh de handen hield opgeheven, en dat zij bezweken wanneer hij ze liet zakken.

De Inwendige Zin.

8556. Vers 1, 2, 3. *En zij trokken voort, de gehele schare van de zonen Israëls, uit de woestijn Sin, volgens hun voorttrekkingen naar den mond van Jehovah; en zij legerden zich in Refidim; en er was geen water om te drinken voor het volk. En het volk twistte met Moscheh, en zij zeiden: Geeft gijlieden ons water en laten wij drinken; en Moscheh zeide tot hen: Wat twist gij met mij, wat verzoekt gij Jehovah. En het volk dorstte daar naar wateren, en het volk murmureerde tegen Moscheh, en het zeide: Waarom is dit, gij hebt ons doen opklimmen uit Egypte om mij te doen sterven, en mijn zonen, en mijn kudde vee, van dorst.* En zij trokken voort, de gehele schare van de zonen Israëls, betekent het voortschrijdende van het geestelijk leven; uit de woestijn Sin, betekent uit den staat der verzoeking ten aanzien van het goede; volgens de voorttrekkingen, betekent volgens de orde des levens om het leven des Hemels te ontvangen; naar den mond van Jehovah, betekent uit de Voorzienigheid des Heren; en zij legerden zich in Refidim, betekent de ordening van de innerlijke dingen om de verzoeking te ondergaan ten aanzien van het ware; het hoedanige daarvan is Refidim; en er was geen water om te drinken voor het volk, betekent het ontbreken van het ware en vandaar van de verkwikking; en het volk twistte met Moscheh, betekent de zware klacht tegen het *Goddelijk Ware*; en zij zeiden Geeft gijlieden ons water en laten wij drinken, betekent het brandende verlangen naar het ware; en Moscheh zeide tot hen, betekent het antwoord door den invloed in de denking; wat twist gij met mij, betekent opdat zij gematigder zijn in het klagen; wat verzoekt gij Jehovah, betekent dat het was tegen het Goddelijke, aan Welks hulp zij wanhopen; en het volk dorstte daar naar wateren, betekent de aanwassing van het verlangen naar het ware; en het volk murmureerde tegen Moscheh, betekent een groteren graad van gevoelloosheid; waarom is dit, gij hebt ons doen opklimmen uit Egypte, betekent waarom zijn wij bevrijd uit de bestokingen; om mij te doen sterven, en mijn zonen, en mijn kudde vee, van dorst, betekent zodat tengevolge van het ontbreken van het ware het al van het geestelijk leven den geest geeft.

8557. En zij trokken voort, de gehele schare van de zonen Israëls; dat dit het voortschrijdende van het geestelijk leven betekent, staat vast uit de betekenis van voorttrekken, zijnde het opeenvolgende en het continue des levens, waarover n. 4375, 4554, 4585, 5996, 8181, 8345, 8397, hier het opeenvolgende of het voortschrijdende van het geestelijk leven, dat is, de aanwassing ervan, zijnde aanhoudend door verzoeking. Dat het geestelijk leven door de verzoeking groeit, komt omdat de ware dingen die des geloofs

zijn daardoor worden bevestigd, en met het goede dat der naastenliefde is worden verbonden. Dat de schare van de zonen Israëls degenen zijn die van de geestelijke Kerk zijn, zie men in n. 7830, 7843.

8558. Uit de woestijn Sin; dat dit betekent uit den staat der verzoeking ten aanzien van het goede, staat vast uit de betekenis van de woestijn, zijnde de staat van het ondergaan van verzoeking, waarover n. 6828, 8098; en uit de betekenis van Sin, zijnde het hoedanige en de staat der verzoeking ten aanzien van het goede, waarover n. 8398.

8559. Volgens de voorttrekkingen, dat dit betekent volgens de orde des levens om het leven des Hemels te ontvangen, staat vast uit de betekenis van de voorttrekkingen, zijnde het voortschrijdende van het geestelijk leven, waarover vlak boven n. 8557; aldus de orde van dat leven, n. 1293. Dat het is om het leven des Hemels te ontvangen, komt omdat dat leven aan den mens wordt gegeven van den Heer door de verzoeking, die worden beschreven met de voorttrekkingen van de zonen Israëls in de woestijn. Het leven des Hemels is geleid worden van, den Heer door het goede. Opdat de mens tot dat leven kome, zal het goede door het ware worden ingeplant, dat is, de naastenliefde door het geloof; zolang dit geschiedt, is de mens op den weg tot den Hemel, maar nog niet in den Hemel; en opdat dan de ware dingen die des geloofs zijn worden bevestigd en eveneens verbonden met het goede, wordt de mens in verzoeking gebracht, want deze zijn de middelen van verbinding van het goede en het ware; wanneer dus de mens in het goede is, dat is, in de aandoening van het goede te doen terwille van het goede, aldus terwille van den naaste, dan wordt hij in den Hemel geheven; hij is immers in de orde des Hemels, en wordt door het goede van den Heer geleid. Uit deze dingen kan vaststaan wat er wordt verstaan onder het leven des Hemels.

8560. Naar den mond van Jehovah; dat dit betekent uit de Voorzienigheid des Heren, staat vast uit de betekenis van den mond van Jehovah, zijnde *het Goddelijk Ware* volgens hetwelk zij werden geleid, want de mond van Jehovah wordt hier genomen voor de Goddelijke uitspraak, en de leiding volgens die, hetgeen de Voorzienigheid is. De Goddelijke Voorzienigheid verschilt van elke andere leiding en elk ander toezicht hierin, dat de Voorzienigheid aanhoudend het eeuwige beoogt, en onverwijld tot het heil leidt, en dit door verschillende staten, nu eens blijde, dan weer droevige, die de mens geenszins kan begrijpen, maar die nochtans alle tot diens leven tot in het eeuwige bevorderlijk zijn. Deze dingen worden aangeduid met de voorttrekkingen naar den mond van Jehovah. Dat Jehovah in het Woord de Heer is, zie men

in n. 1343, 1736, 2004, 2005, 2018, 2025, 2156, 2329, 2447, 2921, 3023, 3035, 5041, 5663, 6303, 6281, 6905.

8561. En zij legerden zich in Refidim; dat dit de ordening betekent van de innerlijke dingen om de verzoeking te ondergaan ten aanzien van het ware, en dat het hoedanige ervan Refidim is, staat vast uit de betekenis van zich legeren, zijnde de ordening van het ware en het goede om verzoeking te ondergaan, waarover n. 8130, 8131, 8155, hier om de verzoeking ten aanzien van het ware te ondergaan, die daarmee wordt aangeduid dat zij geen water hadden, waarover aanstonds. Er wordt gezegd de ordening van de innerlijke dingen, omdat het ware en het goede de innerlijke dingen van den mens der Kerk tot stand brengen. Dat Refidim het hoedanige van die verzoeking betekent, komt omdat de namen van plaatsen het hoedanige van den staat der zaak waarover wordt gehandeld, betekenen, hier het hoedanige van den staat der verzoeking ten aanzien van het ware, omdat hier over die zaak wordt gehandeld.

8562. En er was geen water om te drinken voor het volk; dat dit het ontbreken van het ware en vandaar van de verkwikking betekent, staat vast uit de betekenis van het water, zijnde het ware des geloofs, waarover n. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668; en uit de betekenis van drinken, zijnde onderricht worden in de ware dingen des geloofs, en die opnemen, waarover n. 3069, 3772, 4017, 4018, hier verkwikt worden, want zoals water en drank het natuurlijk leven verkwikken, aldus verkwikken de ware dingen en de erkentissen van het ware het geestelijk leven; want hij die in het geestelijk leven is, verlangt naar instandhouding ervan door zulke dingen die hemelse spijzen en dranken worden genoemd, zijnde de goede en de ware dingen des geloofs, evenzeer als hij die in het natuurlijk leven is, verlangt naar instandhouding door zulke dingen die de natuurlijke spijzen en dranken zijn. Dat nu wordt gehandeld over de verzoeking ten aanzien van het ware, komt omdat vlak tevoren is gehandeld over de verzoeking ten aanzien van het goede, na welke verzoeking zij het manna ontvingen, waarmee het goede wordt aangeduid; wanneer de mens immers met het goede wordt begiftigd door den Heer, dan komt hij in het verlangen van het ware, en dit verlangen ontbrandt naar gelang van het ontbreken ervan; het goede immers heeft bij voortduur trek naar het ware; elke echte aandoening van het ware is uit het goede; het is daarmee gesteld zoals met de spijs, namelijk dat deze zonder drank niet tot voeding van het natuurlijk leven kan strekken, en eveneens dat de spijs naar drank verlangt, waarmee zij wordt verbonden, opdat zij het nut van dienst is. Dit nu is de oorzaak, waarom de verzoeking ten aanzien van het ware onmiddellijk volgt

op de verzoeking ten aanzien van het goede; de verzoeking valt datgene aan wat de mens liefheeft en verlangt, n. 4274, 4299.

8563. En het volk twistte met Moscheh; dat dit de zware klacht tegen *het Goddelijk Ware* betekent, staat vast uit de betekenis van twisten, zijnde de zware klacht, want wie twist in de verzoeking, die klaagt zwaar; en uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde *het Goddelijk Ware*, waarover n. 6723, 6752, 6771, 6827, 7014, 7010, 7089, 7382.

8564. En zij zeiden: Geeft gijlieden ons water, en laten wij drinken; dat dit het brandende verlangen naar het ware betekent, staat vast uit de dingen die vlak boven in n. 8562, over de betekenis van het water en van drinken zijn getoond.

8565. En Moscheh zeide tot hen; dat dit het antwoord door den invloed in de denking betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer het geschiedt uit *het Goddelijk Ware*, dat door Moscheh wordt uitgebeeld, zijnde het antwoord; en omdat elk antwoord uit het Goddelijke geschiedt door invloed, en wel in de denking, worden die dingen derhalve aangeduid.

8566. Wat twist gij met mij; dat dit betekent opdat zij gematigder zijn in het klagen, staat vast uit de betekenis van twisten, zijnde de zware klacht zoals boven n. 8563; dat het ook is opdat zij gematigder zijn, ligt daarin opgesloten, want er wordt gezegd dat zij daardoor Jehovah verzoeken.

8567. Wat verzoekt gij Jehovah; dat dit betekent dat het was tegen het Goddelijke, aan Welks hulp zij wanhopen, staat vast uit de betekenis van Jehovah verzoeken, zijnde tegen het Goddelijke klagen; dat het is tot aan de wanhoop toe aangaande Zijn hulp, komt omdat de klachten in de verzoeken iets zodanigs behelzen; de verzoeken zijn immers een aanhoudend wanhopen aan het heil, in den aanvang licht, maar gaandeweg zwaarder, totdat er ten slotte een bijna ontkennde twijfel is aangaande de Goddelijke tegenwoordigheid en Zijn hulp; het geestelijk leven wordt meestal tot dit uiterste in de verzoeken opgevoerd; zo immers wordt het natuurlijk leven uitgeblust, want dan wordt midden in de wanhoop het binnenste door den Heer in den strijd tegen het valse gehouden; en daarom wordt die wanhoop ook weldra verstrooid door bemoedigingen die daarna door den Heer worden ingeboezemd, want na elke geestelijke verzoeking is er vertroosting en als het ware een nieuwe des levens; dat de verzoeken tot aan de wanhoop worden opgevoerd, zie men in n. 1787, 2694, 5279, 5280, 7147, 7155, 7166, 8165; en dat er na de verzoeken vertroosting is, n. 3696, 4572, 5246, 6829, 8367, 8370 einde.

8568. En het volk dorstte daar naar wateren; dat dit de aanwassing van het verlangen naar het ware betekent, staat vast uit de betekenis van dorsten, zijnde trek hebben en verlangen, en dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het ware, zoals van hongeren met betrekking tot het goede; en uit de betekenis van het water, zijnde het ware des geloofs, waarover boven n. 8562; dat dorsten is trek hebben en verlangen, namelijk naar het ware, dat met het water wordt aangeduid, blijkt duidelijk uit verscheidene plaatsen in het Woord, zoals bij Amos: “Ziet, de dagen zullen komen waarop Ik een *honger* in het land zal zenden, niet een *honger* naar brood, *noch een dorst naar wateren, maar om te horen de woorden van Jehovah*; en zij zullen zwerven van zee tot zee, en van het noorden tot aan het oosten; en *zij zullen heen en weder lopen om het woord van Jehovah te zoeken*, en het niet vinden; te dien dage zullen de schone maagden en de jongemannen van dorst versmachten”, VIII: 11, 12, 13; het verlangen van het weten van het ware wordt hier beschreven met dorsten; het verlangen naar het ware wordt aangeduid met Ik zal niet een dorst naar wateren zenden, maar om te horen de woorden van Jehovah; het ontbreken van het ware en vandaar de beroving van het geestelijk leven wordt beschreven met te dien dage zullen de schone maagden en de jongemannen van dorst versmachten; de schone maagden zijn zij die in de aandoeningen van het goede zijn, en de jongemannen zij die in de aandoeningen van het ware zijn. Bij Jesaja: “O *alle gij dorstigen, gaat tot de wateren*, en wie geen zilver heeft, gaat, koopt, eet; gaat en koopt zonder zilver en zonder prijs *wijn en melk*”, LV: 1, 2; alle gij dorstigen, gaat tot de wateren, staat klaarblijkelijk voor hen die de ware dingen des geloofs verlangen; kopen zonder prijs wijn en melk, voor zich verwerven uit den Heer, aldus om niet het ware en goede des geloofs; dat de wateren het ware des geloofs zijn, zie men boven in n. 8562; dat de wijn het goede des geloofs is, n. 6377; en eveneens de melk, n. 2184; dat hier onder gaan tot de wateren en kopen wijn en melk, niet wijn en melk worden verstaan, maar zulke dingen die des Hemels en der Kerk zijn, kan voor een ieder vaststaan. Desgelijks bij Johannes: “*Ik zal den dorstige geven uit de bron van het water des levens om niet*”, Apoc. XXI: 6; de bron van het water des levens staat voor het ware en het goede des geloofs; de dorstige voor hem die verlangt uit de aandoening, volgens des Heren woorden bij Johannes: “Jezus zeide tot de Samaritaanse vrouw: Een ieder die van dit water drinkt, zal wederom dorsten; *wie echter zal drinken van het water dat Ik hem geven zal, die zal niet dorsten tot in het eeuwige*; maar *het water dat Ik hem zal geven*, zal in hem worden een bron van water springend tot in het eeuwige leven”, IV: 13, 14; het water staat hier klaarblijkelijk voor het ware des geloofs uit het

Woord, aldus uit den Heer; niet dorsten staat hier voor: dat hem niet langer het ware zal ontbreken; eender elders bij Johannes: “Jezus zeide: Ik ben het Brood des levens; die tot Mij komt, zal niet hongeren; *en die in Mij gelooft, zal niet dorsten tot in het eeuwige*”, vi: 35; en bij denzelfde: “Jezus riep, zeggende: *Zo iemand zal gedorst hebben, die kome tot Mij, en drinke*; al wie in Mij gelooft, zoals de Schrift heeft gezegd, *stromen des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien*”, vii: 37, 38; dorsten staat voor het ware verlangen, drinken voor onderricht worden; stromen des levenden waters voor het Goddelijk Ware, dat uit den Heer alleen is. Bij Jesaja: “*Draagt den dorstige wateren tegemoet*, de bewoners des lands van Thema, komt den zwerfende tegemoet met zijn brood”, xxi: 14; den dorstige wateren tegemoet dragen, staat voor in de ware dingen te onderrichten hem die het verlangt, en zo het leven zijner ziel te verkwikken. Bij denzelfde: “Een dwaas zal dwaasheden spreken, en zijn hart zal ongerechtigheid doen, om huichelarij te plegen, en om dwaling te spreken tegen Jehovah, om de ziel van den hongerige ledig te maken, en *den dorstige drank te doen ontbreken*”, xxxii: 6; de hongerige staat voor hem die het goede verlangt, en de dorstige naar drank voor hem die het ware verlangt. Bij denzelfde: “De armen en de behoeftigen *zoeken water*, maar het is er niet; *hun tong versmacht van dorst*; Ik zal *rivieren* openen op de hellingen, en in het midden der valleien *bronnen* stellen, de woestijn tot een *poel der wateren*, en *het dorre land tot springaders der wateren*”, xli: 17, 18; dat water zoeken is het ware zoeken, dat versmachten van dorst is beroofd worden van het geestelijk leven vanwege het ontbreken van het ware, dat rivieren, bronnen, poel, en springaders der wateren de ware dingen des geloofs zijn waarin zij onderricht moeten worden, blijkt voor een ieder duidelijk. Bij denzelfde: “Zegt: Jehovah heeft Zijn knecht Jakob verlost; *dan zullen zij niet dorsten*, in de woestheden zal Hij hen leiden; *Hij zal voor hen wateren uit de rots doen uitvloeien*, en *de rots klieven* opdat *de wateren uitvloeien*”, xlviii: 20, 21; zij zullen niet dorsten, staat daarvoor dat hun de ware dingen niet zullen ontbreken; de wateren staan hier klaarblijkelijk voor de ware dingen des geloofs. Bij denzelfde: “Zij zullen niet *dorsten, noch hongeren*, noch zal de hitte of de zon hen steken; want Hij die Zich hunner erbarmt, zal hen leiden; aldus dat Hij hen ook zal leiden *op de springaders der wateren*”, xlix: 10; zij zullen niet hongeren, voor dat hun het goede niet zal ontbreken; zij zullen niet dorsten, voor dat hun het ware niet zal ontbreken; de springaders der wateren voor de erkentissen van het ware uit het Woord. Eender bij Moscheh: “Jehovah Die u geleid heeft door de grote en vreselijke woestijn, met slangen, vuuradders, en schorpioenen, en met *dorst, waar geen wateren zijn*, Die u wateren heeft uitgeleid uit de *keiachtige rots*”,

Deut. VIII: 15. Bij Jesaja: “Ziet, uw God zal komen; *dan zullen in de woestijn wateren uitbarsten, en rivieren in de vlakke der woestijn; en de dorre plaats zal zijn tot een poel, en het dorstige tot springaders der wateren*”, xxxv: 4, 6, 7; de wateren in de woestijn die uitbarsten, de rivieren, de poel, de springaders der wateren, klaarblijkelijk voor de ware dingen des geloofs en de erkenningen ervan, die er uit den Heer zijn, wanneer Hij in de wereld zal komen. Bij David: “God, mijn God, in den morgen zoek ik U, *mijn ziel dorst naar U, mijn vlees verlangt naar U, in een land der dorheid, en mat, zonder wateren*”, Psalm LXIII: 2; daar wordt van dorsten gesproken met betrekking tot het ware; mat, zonder wateren, voor dat er geen ware dingen zijn. Dorst voor het ontbreken van het ware, en vandaar voor de beroving van het geestelijk leven, bij Jesaja: “Deswege zal Mijn volk verbannen zijn, vanwege geen erkenning; en zijn heerlijkheid mensen van honger, en *zijn menigte droog van dorst*”, v: 13. Bij denzelfde: “Ik stel de *rivieren tot een woestijn; haar vis stinkt deswege omdat er geen water is, en hij sterft van dorst*”, 1: 2. Uit deze dingen nu kan vaststaan, wat in dit Hoofdstuk daarmede wordt aangeduid *dat er geen water was om te drinken voor het volk*, Vers 1; daarmede dat zij zeiden: *Geeft gijlieden ons water en laten wij drinken*, Vers 2; met *het volk dorstte daar naar wateren*, Vers 3; *dat wateren uit de rots zullen uitgaan*, Vers 6; bijgevolg dat met hun murmureringen vanwege het ontbreken van water de verzoeking wordt aangeduid vanwege het ontbreken van het ware; wanneer immers de mens in de verzoeking komt vanwege het ontbreken van het ware, dan wordt hij sterk gehouden in het verlangen daarnaar, en tegelijk in de wanhoop aangaande het eeuwige heil deswege; deze bewerken de gevoelloosheid alsdan en het klagen.

8569. En het volk murmureerde tegen Moscheh; dat dit een groteren graad van gevoelloosheid betekent, staat vast uit de betekenis van murmureren, zijnde de gevoelloosheid vanwege de hardheid der verzoeking, waarover n. 8531; dat het een grotere graad van gevoelloosheid is, blijkt uit de woorden van Moscheh, toen hij tot Jehovah riep: “*Nog slechts een weinig, en zij stenigen mij*”, Vers 4.

8570. Waarom is dit, gij hebt ons doen opklimmen uit Egypte; dat dit betekent waarom zijn wij bevrijd uit de bestokingen, staat vast uit de betekenis van doen opklimmen, of uitleiden; zijnde bevrijden; en uit de betekenis van Egypte, zijnde de bestokingen, waarover n. 7278; met de Egyptenaren immers worden degenen aangeduid die hen die van de Kerk zijn, in het andere leven bestoken, n. 6854, 6914, 7474, 7828, 7932, 8018, 8099, 8159, 8321.

8571. Om mij te doen sterven, en mijn zonen, en mijn kudden vee, van dorst; dat dit betekent zodat tengevolge van het ontbreken van het ware het al van

het geestelijk leven den geest geeft, staat vast uit de betekenis van sterven, zijnde den geest geven, hier ten aanzien van het geestelijk leven; en uit de betekenis van mij, mijn zonen, en mijn kudde vee, zijnde alle dingen van het geestelijk leven; met *mij* immers of met den mens der Kerk wordt het goede der naastenliefde en des geloofs aangeduid, met de zonen de innerlijke ware dingen des geloofs, en met de kudde vee de uiterlijke ware dingen waaruit het goede is, aldus alle dingen die van het geestelijk leven zijn, want het geestelijk leven bestaat uit het goede der naastenliefde en des geloofs, en uit het inwendig en uitwendig ware des geloofs. Dat de mens het goede is, zie men in n. 4287; dat de zonen de ware dingen des geloofs zijn, n. 489, 491, 533, 2623, 2803, 2813, 3373, 3704; en dat de kudde vee de ware dingen zijn waaruit het goede is, n. 6016, 6045, 6049; en uit de betekenis van den dorst, zijnde het ontbreken van het ware, waarover vlak boven n. 8568 einde.

8572. Vers 4, 5, 6. *En Moscheh riep tot Jehovah, al zeggende: Wat zal ik dit volk doen, nog slechts een weinig en zij stenigen mij. En Jehovah zeide tot Moscheh: Ga door vóór het volk, en neem met u van de ouderen van Israël, en uw stok waarmede gij de rivier sloegt, neem in uw hand, en ga. Zie, Ik ben staande voor u daar op de rots in Choreb, en gij zult de rots slaan, en er zullen wateren van die uitgaan, en laat het volk drinken; en Moscheh deed aldus voor de ogen der ouderen van Israël.* En Moscheh riep tot Jehovah, al zeggende, betekent de innerlijke weeklacht en de tussenkomst; wat zal ik dit volk doen, betekent voor hen die in zulk een zware klacht zijn ter oorzaak van de niet-opneming van het ware; nog slechts een weinig en zij stenigen mij, betekent dat het er niet ver vanaf is of zij doen het Ware uit het Goddelijke geweld aan; en Jehovah zeide tot Moscheh, betekent de hulp; ga door vóór het volk, betekent opdat hij hen leide en lere; en neem met u van de ouderen van Israël, betekent uit de primaire ware dingen; en uw stok waarmede gij de rivier sloegt, betekent de Goddelijke macht waardoor de valse dingen waren verstrooid; neem in uw hand, en ga, betekent dat hij daarmede toegerust het bevel volvoere; zie, Ik ben staande voor u daar op de rots in Choreb, betekent den Heer ten aanzien van de ware dingen des geloofs; en gij zult de rots slaan, betekent opdat zij aanhouden Hem te vragen; en er zullen wateren van die uitgaan, betekent dat uit Hem de ware dingen des geloofs zijn; en laat het volk drinken, betekent welke hen zullen verkwikken, en hun het geestelijk leven zullen geven; en Moscheh deed aldus voor de ogen der ouderen van Israël, betekent de uitwerking door de primaire ware dingen.

8573. En Moscheh riep tot Jehovah; dat dit de innerlijke weeklacht en de tussenkomst betekent, staat vast uit de betekenis van roepen, wanneer het

om Goddelijke hulp is, welke het volk vanwege de zware neerslachtigheid eiste, zijnde de innerlijke weelacht, zoals eveneens eerder in n. 7782, en de tussenkomst, zoals in n. 8179. Omdat met Moscheh riep tot Jehovah, wordt aangeduid de tussenkomst door het Goddelijk Ware, dat door Moscheh wordt uitgebeeld, moet het in het kort worden gezegd, wat de tussenkomst is, en hoe het daarmee is gesteld. Zij die niet weten wat de tussenkomst is, kunnen zich daarvan geen andere voorstelling vormen dan dat de Heer aanhoudend den Vader bidt en tussenkomst verleent voor den zondaar, die devoot smeekt en boetedoening belooft; ja zelfs denken de eenvoudigen, dat de Heer bij den Vader zit, en met Hem over den zondaar spreekt, en dat Hij Hem vraagt hem aan Hemzelf te geven, opdat hij in Zijn koninkrijk zij en de eeuwige gelukzaligheid deelachtig worde; zodanige voorstelling hebben zeer velen aangaande de tussenkomst waarover in het Woord wordt gehandeld, waar er wordt gezegd dat de Heer voor hen Zijn Vader zal verzoeken. Maar wie kan niet zien, dat deze dingen zijn gezegd volgens de ideeën der menselijke denking; want een ieder in dien tijd, zoals ook zeer velen heden ten dage, hebben niet anders over het hemels koninkrijk kunnen denken dan zoals zij denken over een aards koninkrijk; uit dit wordt immers een voorstelling over dat opgevat, zoals duidelijk blijkt uit de Apostelen zelf van den Heer, Jakobus en Johannes, die vroegen dat de een zou zitten aan de rechterzijde, de ander aan de linkerzijde in Zijn Koninkrijk, Markus x: 35, 36, 37, en eveneens uit de overige Apostelen, tot wie, omdat er onder hen daarover een geschil rees wie van hen de grootste zou zijn in het Koninkrijk des Heren, de Heer derhalve zeide “dat zij zouden eten en drinken aan Zijn tafel in Zijn Koninkrijk, en dat zij zouden zitten op tronen, oordelende de twaalf stammen Israëls”, Lukas xxii: 24, 30, bijgevolg dat zij zouden regeren met Hem. Het is duidelijk dat deze dingen waren gezegd volgens de voorstelling en aldus volgens de bevatting van hen, en dat zij in den innerlijken zin iets anders betekenen, hetgeen toen niet aldus openbaar gemaakt kon worden. Wat de twaalf tronen betekenen waarop de Apostelen zouden zitten, zie men in n. 2129, 6397. Met de tussenkomst is het aldus gesteld: er is in elke liefde tussenkomst, bijgevolg in elke liefde barmhartigheid, want de barmhartigheid is der liefde. Dat hij die liefheeft, of hij die zich erbarmt, aanhoudend tussenbeide komt, kan uit voorbeelden vaststaan; een echtgenoot die de echtgenote liefheeft, wil dat zij door anderen welwillend wordt opgenomen, en dat men haar wel doe; hij zegt dit niet met openlijke woorden, maar hij denkt dat aanhoudend, bijgevolg vraagt hij in stilte aanhoudend daarom, en verleent voor haar zijn tussenkomst; eender doen de ouders voor hun kinderen die zij liefhebben;

desgelijks doen zij die in de naastenliefde zijn, aldus voor den naaste, en zij die in de vriendschap zijn, voor den vriend. Uit deze dingen kan vaststaan dat in elke liefde bij voortduur tussenkomst is. Eender is het gesteld met de tussenkomst des Heren voor het menselijk geslacht, en in het bijzonder voor hen die in het goede en het ware des geloofs zijn; want jegens hen is Hij de Goddelijke, dat is, de Oneindige Liefde, en is Hij de Goddelijke, dat is, de Oneindige Barmhartigheid; ook bidt Hij niet den Vader voor hen en komt zo tussenbeide, want dit zou geheel en al naar menselijke wijze handelen zijn, maar Hij verontschuldigt aanhoudend en vergeeft aanhoudend, want Hij erbarmt Zich aanhoudend, en dit geschiedt bij den Heer Zelf, want de Heer en de Vader zijn één, Joh. xiv: 8 tot 12. De verborgenheid die nog innerlijker in het woord tussenkomst schuilt, zal ook worden gezegd: het Goddelijk Ware dat uit den Heer voortgaat, verleent aanhoudend tussenkomst op zulk een wijze, omdat het voortgaat uit de Goddelijke Liefde. Toen de Heer in de wereld was, was Hij het Goddelijk Ware, doch toen Hij verheerlijkt was, hetgeen geschiedde toen Hij wederopstond, is Hij het Goddelijke Goede n. 7499. Het is het Goddelijk Goede dat in het Woord in den inwendigen zin wordt verstaan onder den Vader, en het Goddelijk Ware onder den Zoon, n. 2803, 3704, 7499; en omdat in het Goddelijk Ware dat uit het Goddelijk Goede voortgaat, de aanhoudende tussenkomst is, wordt derhalve gezegd dat de Zoon den Vader vraagt, en voor den mens tussenkomst verleent; dit kan door den mens worden gevat, dat echter met moeite.

8574. Wat zal ik dit volk doen; dat dit betekent voor hen die in zulk een zware klacht zijn ter oorzaak van de niet-opneming van het ware, staat vast uit de betekenis van wat zal ik dit volk doen, namelijk dat het zulke dingen insluit; want met den twist van het volk tegen Moscheh wordt de zware klacht aangeduid, n. 8563, 8566, en daarmede dat zij geen water hebben om te drinken, wordt het ontbreken van het ware aangeduid, n. 8562, 8568.

8575. Nog slechts een weinig en zij stenigen mij; dat dit betekent dat het er niet ver vanaf is of zij doen het Ware uit het Goddelijke geweld aan, staat vast uit de betekenis van nog slechts een weinig, zijnde dat het er niet ver vanaf is; en uit de betekenis van stenigen, zijnde de bestraffing ter oorzaak van de schending van het ware dat van den eredienst is, waarover n. 7456; hier in den tegengestelden zin het Ware uit het Goddelijke, dat door Moscheh wordt uitgebeeld, geweld aandoen; dat Moscheh het Ware uit het Goddelijke is, is meermalen getoond.

8576. En Jehovah zeide tot Moscheh; dat dit de hulp betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, namelijk dat het de volgende dingen insluit, hier dat

de ware dingen over het ontbreken waarvan zij zo zwaar klaagden, die met het water uit Choreb worden aangeduid, zullen worden gegeven; aldus sluit zeggen hier de hulp in.

8577. Ga door vóór het volk; dat dit betekent opdat hij hen leide en lere, staat vast uit de betekenis van doorgaan voor, zijnde leiden, aldus eveneens leren, want wie leert, die leidt op geestelijke wijze; en uit de uitbeelding van de zonen Israëls, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover meermalen.

8578. En neem met u van de ouderen van Israël; dat dit betekent uit de primaire ware dingen, staat vast uit de betekenis van de ouderen van Israël, zijnde de primaire dingen van de wijsheid en van het inzicht, die samenstemmen met het goede en met het ware, waarover n. 6524, 6525, 6890, 7912; aldus de primaire ware dingen, want deze zijn van het inzicht en van de wijsheid.

8579. En uw stok waarmee gij de rivier sloegt; dat dit de Goddelijke macht betekent waardoor de valse dingen waren verstrooid, staat vast uit de betekenis van den stok, zijnde de macht, waarover n. 4013, 4015, 4876, 4936, 6947, 7011, 7026; hier de Goddelijke macht, omdat door Moscheh, die den stok had, de Heer wordt uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijk Ware; en uit de betekenis van de rivier, hier van de rivier van Egypte, zijnde het valse, waarover n. 6693; er wordt gezegd waarmee gij de rivier sloegt, ter oorzaak hiervan dat de verstrooiing van het valse wordt aangeduid, want door de Goddelijke macht, waarmee het ware wordt gegeven, worden ook de valse dingen verstrooid; het Ware, dat gegeven wordt, wordt aangeduid met het water uit de rots in Choreb.

8580. Neem in uw hand, en ga; dat dit betekent dat hij daarmee toegerust het bevel volvoere; staat vast uit de betekenis van in de hand nemen, namelijk den stok, zijnde met die macht toegerust zijn; dat ga is het bevel volvoeren, staat zonder ontvouwing vast.

8581. Zie, Ik ben staande voor u daar op de rots in Choreb; dat dit den Heer betekent ten aanzien van de ware dingen des geloofs, staat vast uit de betekenis van de rots, zijnde het geloof, hier het geloof uit den Heer, of de Heer ten aanzien van het geloof; want Jehovah, dat is, de Heer, zegt: Zie, Ik ben staande op de rots; en uit de betekenis van Choreb, zijnde *de Goddelijke Wet*; vandaar wordt met die woorden de Heer aangeduid ten aanzien van de ware dingen des geloofs, die uit Zijn Wet of het Woord zijn. Dat de rots de Heer is ten aanzien van het geloof, en dat zij ten opzichte van den mens het geloof is dat uit den Heer is, staat uit verscheidene plaatsen in het Woord vast, zoals bij Moscheh: *“Geeft onzen God grootheid, de Rots, Wiens werk volmaakt is; Hij deed hem rijden op de hoogten der aarde, en Hij spijzigde met de opbrengst*

der velden; *Hij deed hem honing zuigen uit de steenrots, en olie uit den steen der rots.* Maar toen Jeschurun vet werd, sloeg hij achteruit, liet hij God varen, Die hem gemaakt heeft, en *hij versmaadde de Rots zijns heils. De Rots Die u gegeneerd heeft,* hebt gij aan de vergetelheid overgegeven, en gij hebt vergeten God uw Formeerder; *hun rots heeft hen verkocht,* en Jehovah heeft hen opgesloten; *hun rots immers is niet zoals onze Rots.* Wanneer er gezegd wordt: *Waar zijn hun goden, de rots waarop zij betrouwen*”, Deut. xxxii: 3, 4, 13, 15, 18, 30, 31, 37. Uit deze dingen blijkt, dat het Jehovah is, dat is, de Heer, Die de Rots wordt genoemd. Dat zij Jehovah of de Heer is ten aanzien van het geloof, blijkt daar duidelijk uit de afzonderlijke dingen in den inwendigen zin. Bij Daniël: “Gij waart ziende *totdat er een steen afgehouden werd,* niet door handen, en hij sloeg het standbeeld op zijn voeten, die ijzer en leem waren, en vermaalde ze. Toen werden tezamen vermaald het ijzer, leem, brons, zilver en goud, en zij werden zoals kaf van de dorsvloeren des zomers, zodat de wind ze wegvoerde, en er werd geen plaats voor dezelve gevonden. *De steen echter die het standbeeld geslagen heeft, werd tot een grote Rots,* en vervulde de gehele aarde. De God der Hemelen zal een Koninkrijk doen opstaan dat tot in de eeuwen niet zal verdorven worden; ook zal Zijn Koninkrijk niet aan een ander volk toegelaten worden; het zal al die koninkrijken vermalen en voleindigen, zelf echter zal het staan tot in de eeuwen. Deswege is het dat gij hebt gezien dat van *de Rots een Steen werd afgehouden,* niet door handen, en hij vermaalde het ijzer, brons, leem, zilver, en goud”, II: 34, 35, 44, 45. Hier wordt gehandeld over den Heer en Zijn Rijk, en onder den Steen wordt het geloof verstaan, en onder de Rots de Heer ten aanzien van het geloof; dat die door den Steen en de Rots worden aangeduid, is duidelijk voor hem die daarover nadenkt. De steen betekent ook in het Woord het ware dat des geloofs is, men zie n. 643, 1298, 3720, 3769, 3771, 3773, 3789, 3798, 6426; vandaar eveneens wordt de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware de Steen Israëls genoemd, n. 6426. Dat de Rots de Heer is ten aanzien van het ware des geloofs, komt omdat onder de rots ook een bolwerk, dat tegen de valse dingen is, wordt verstaan; het bolwerk zelf is het ware des geloofs, want uit dat wordt gestreden zowel tegen de valse als tegen de boze dingen. Hieruit kan eveneens vaststaan dat onder de Rots de Heer wordt verstaan ten aanzien van het geloof, en eveneens het geloof dat uit den Heer is, in de woorden die de Heer sprak tot Petrus, bij Mattheus: “Ik, Ik zeg u: *Gij zijt Petrus, en op deze petra [rots] zal Ik Mijn Kerk bouwen;* en de poorten der hel zullen dezelve niet overweldigen; en Ik zal u geven de sleutelen van het Koninkrijk der Hemelen, en zo wat gij zult gebonden hebben op de aarde, zal in de Hemelen gebonden

zijn, en zo wat gij zult ontbonden hebben op de aarde, zal in de Hemelen ontbonden zijn”, xvi: 18, 19. Dat de Rots daar de Heer is ten aanzien van het geloof, en het geloof dat uit den Heer is, en dat Petrus dat geloof uitbeeldt, zie men in de Voorrede tot Hfdst. xxii van Genesis, voorts in n. 4738, 3750, 6000, 6073 einde, 6344 einde. Het kan ook een ieder die uit de gezonde rede denkt, duidelijk zijn dat de mogendheid van den Hemel te openen en van de hel te sluiten voor de goeden, en van de hel te openen en van den Hemel te sluiten voor de bozen, van den Allenen Heer is; en dat zij des geloofs is, omdat het geloof uit den Heer is, aldus eveneens des Heren is, dat is, de Heer Zelf daarin; alle mogendheid in het andere leven is ook door het ware des geloofs uit het goede, n. 4931, 6344, 6423, 8200, 8304; wie uit de rede denkt, kan ook de gevolgtrekking maken dat de Kerk des Heren niet op enig mens, aldus niet op Petrus, maar op den Heer Zelf, aldus op het geloof in Hem, is gebouwd. Uit deze dingen kan men zien in hoedanige en in hoe vele dwalingen degenen vervallen, die strikt op den zin der letter des Woords den nadruk leggen, en hoe geredelijk de voorgangers der Kerk het aangrijpen dat zulk een mogendheid aan Petrus is gegeven, en bij gevolg aan hen die zich zijn opvolgers noemen, want het begunstigt hun liefde; en hoe bezwaarlijk zij zich laten overtuigen dat iets anders wordt verstaan, want iedereen wil voor zich het toppunt van macht verwerven. Uit die dingen blijkt eveneens, hoe nodig het is dat men wete wat de rots, wat de sleutels, wat de poorten der hel, en zeer vele andere dingen, in den inwendigen zin betekenen. Dat Jehovah de Rots wordt geheten, en dat dan de Heer ten aanzien van het geloof wordt verstaan, staat ook uit vele plaatsen in het Woord vast, zoals uit deze volgende, die zonder verdere ontvouwing mogen worden aangevoerd; bij Jesaja: “Zendt het Lam van den Heerser der aarde, *van de rots naar de woestijn* tot den berg Zions”, xvi: 1. Bij denzelfde: “Gij hebt den God uws heils vergeten, en *aan de rots uwer toevlucht* niet gedacht”, xvii: 10. Bij denzelfde: “Aschur zal vallen door het zwaard niet eens mans; *ook zijn rots* zal vanwege de verschrikking ervoor doorgaan”, xxxi: 8, 9. Bij denzelfde: “Laten *de bewoners der rots* zingen, van het hoofd der bergen af schreeuwen”, xlii: 11. Bij denzelfde: “Let op Mij, gij die de gerechtigheid najaagt, die Jehovah zoekt; *ziet om naar de rots, uit welke gijlieden zijt gehouwen*”, li: 1. Bij Jeremia: “Verlaat de steden, en *woont in de rots*, gij bewoners van Moab”, xlviii: 28. Bij denzelfde: “Ik ben tegen u, gij verdervende berg, verdervende de algehele aarde; en Ik zal Mijn hand tegen u uitstrekken, en *Ik zal u van de rotsen afwentelen*, en Ik zal u stellen tot een berg der verbranding; zij zullen van u ook *geen steen tot een hoek* nemen, of een *steen der fundamenten*”, li: 25, 26, aangaande Babel. Bij David: “Hij

deed mij opklimmen uit den kuil der verwoesting, uit het slijk der modder, en *Hij heeft mijn voeten op een rots gesteld*”, Psalm XL: 3. Bij denzelfde: “Van het uiteinde des lands roep ik tot U, wanneer mijn hart feilt; *Gij leidt mij tot een rots, te hoog voor mij*”, Psalm LXI: 3. Bij denzelfde: “Hij heeft hen gespijzigd met het vette der tarwe, en *met honing uit de rots heb Ik hen verzadigd*”, Psalm LXXXI: 17. Omdat de rots den Heer betekende ten aanzien van het geloof, en het geloof uit den Heer, zijn er derhalve ook wonderlijke dingen geschied op de rots, waarover in het Boek der Richteren: “De Engel van Jehovah zeide tot Gideon, dat hij nemen zou vlees en ongezuurde dingen, en *ze leggen op de rots*, en het sop uitgieten; en *vuur klom op uit de rots*, en verteerde het vlees en de ongezuurde dingen”, VI: 20, 21; en elders in het zelfde Boek: “Manoach, de vader van Simson, nam een geitebokje, en *offerde het op de rots*; toen deed de Engel wonderlijk, en hij klom op in de vlam”, XIII: 19, 20. Wat deze dingen betekenden, kan vaststaan indien men uit den inwendigen zin ontwikkelt wat Gideon uitbeeldde, en wat Manoach, de vader van Simson; voorts wat het vlees en de ongezuurde dingen betekenden, en het sop, alsmede het geitebokje en het vuur; alle en de afzonderlijke dingen immers beeldden uit en duiden aan. Uit de betekenis van de rots, zijnde het geloof, kan men ook weten, wat daaronder wordt verstaan dat Moscheh toen hij Jehovah zou zien, werd gesteld in *een opening der rots*, Exod. XXXIII: 20, 21, 22, 23; met de opening der rots immers wordt het duistere des geloofs aangeduid. Dat de rots in Choreb, waaruit de wateren kwamen, den Heer betekent, is in de Kerken bekend; maar dat zij den Heer betekent ten aanzien van het geloof, en eveneens het geloof uit den Heer, is nu getoond. Iets eenders als met de rots in Choreb wordt aangeduid, wordt ook aangeduid met deze dingen bij Jesaja: “Zegt: Jehovah heeft Zijn knecht Jakob verlost; dan zal hij niet dorsten, Hij zal hen in de woestheden leiden, *Hij zal hun wateren van de rots doen uitvloeien, als Hij de rots zal klieven opdat de wateren uitvloeien*”, XLVIII: 20, 21. Dat het water aan het volk niet uit een andere rots werd gegeven dan die in Choreb, komt omdat met Choreb *de Goddelijke Wet* wordt aangeduid; dat *de Goddelijke Wet* met Choreb wordt aangeduid, komt omdat daar de Wet werd afgekondigd; en het geloof dat uit den Heer is, is uit *de Goddelijke Wet*, dat is, uit het Woord; door dit immers leert de Heer wat het geloof is, en geeft Hij eveneens het geloof.

8582. En gij zult de rots slaan; dat dit betekent opdat zij aanhouden Hem te vragen, namelijk den Heer, staat vast uit de betekenis van slaan, zijnde aanhouden met het vragen, maar uit een nederig hart; dat de rots slaan is met aandrang vragen uit een nederig hart, kan hieruit vaststaan, dat, omdat

Moscheh de rots uit een hard hart sloeg, en zo opvorderde, hem vandaar werd aangekondigd dat hij het volk niet in het land Kanaän zou binnenleiden, zoals hijzelf vermeldt in het Boek Numeri: “Moscheh en Aharon vergaderden de vergadering vóór de rots; en hij zeide tot hen: Hoort, ik bid u, gij wederspannigen; zullen wij uit deze rots wateren voor ulieden afleiden. En Moscheh hief zijn hand op, en hij sloeg de rots met zijn stok tweemaal; niettemin gingen vele wateren uit. Toen zeide Jehovah tot Moscheh en Aharon: Deswege dat gijlieden niet in Mij geloofd hebt, en Mij geheiligd hebt in de ogen der zonen Israëls, daarom zult gijlieden deze vergadering niet heenleiden in het land dat Ik hun gegeven heb”, xx: 10 tot 12.

8583. En er zullen wateren van die uitgaan; dat dit betekent dat uit Hem de ware dingen des geloofs zijn, staat vast uit de betekenis van de rots waarvan de wateren zullen uitgaan, zijnde de Heer ten aanzien van het geloof, waarover vlak boven n. 8581; en uit de betekenis van de wateren, zijnde de ware dingen des geloofs, waarover n. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668, 8568.

8584. En laat het volk drinken; dat dit betekent welke hen zullen verkwikken, en hun het geestelijk leven zullen geven, staat vast uit de betekenis van drinken, zijnde onderricht worden in de ware dingen des geloofs, en zo het geestelijk leven geven en verkwikken, waarover boven n. 8562.

8585. En Moscheh deed aldus voor de ogen der ouderen van Israël; dat dit de uitwerking betekent door de primaire ware dingen, staat vast uit de betekenis van Moscheh deed aldus, zijnde de uitwerking; en uit de betekenis van de ouderen van Israël, zijnde de primaire ware dingen, waarover n. 8578. Dat eerst werd gezegd dat Moscheh van de ouderen van Israël met zich nam, en nu dat hij aldus deed voor de ogen der ouderen van Israël, komt omdat het geloof wordt gegeven door de ware dingen, en wel door de primaire, want uit die geschiedt er verlichting, zodat de daaruit vloeiende ware dingen, die de secundaire worden genoemd, helder worden doorvat.

8586. Vers 7. *En hij noemde den naam der plaats Massah, en Meribah, om den twist der zonen Israëls, en om het verzoeken van Jehovah door hen, al zeggende: Is Jehovah in ons midden, of niet.* En hij noemde den naam der plaats Massah, betekent het hoedanige van den staat der verzoeking; en Meribah, betekent het hoedanige der klacht; om den twist der zonen Israëls, betekent de klacht vanwege de zwaarte der verzoeking, totdat zij het bezwijken nabij waren; en om het verzoeken van Jehovah door hen, betekent dat het was tegen het Goddelijke, aan Welks hulp zij wanhopen; al zeggende: Is Jehovah in ons midden, betekent dat zij daaraan toe waren te geloven dat de Heer den Zijnen geen hulp verleent.

8587. En hij noemde den naam der plaats Massah; dat dit het hoedanige van den staat der verzoeking betekent, staat vast uit de betekenis van den naam en den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2628, 2724, 3006, 3421, 6674, 6887; en uit de betekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2837, 3356, 3387, 4321, 4882, 5605, 7381; dat het het hoedanige van den staat der verzoeking is, komt omdat over de verzoeking wordt gehandeld; het hoedanige van den staat ervan, wordt aangeduid met Massah; Massah betekent ook in de oorspronkelijke taal de verzoeking; over het hoedanige ervan zal in hetgeen nu volgt, worden gesproken.

8588. En Meribah; dat dit het hoedanige der klacht betekent, staat hieruit vast dat Meribah in de oorspronkelijke taal de onenigheid of den twist betekent, en de twist betekent de klacht, n. 8563, 8566; omdat de namen ook het hoedanige der zaak betekenen, n. 8587, betekent Meribah hier derhalve het hoedanige der klacht. Wat deze verzoeking zelf en het hoedanige ervan aangaat, moet men weten, dat hier degenen worden beschreven die in de verzoeken bijna bezwijken, namelijk zij die tegen den Hemel en eveneens tegen het Goddelijke Zelf klagen, en ten slotte bijna niet geloven in de Goddelijke Voorzienigheid. Deze dingen worden in den inwendigen zin aangeduid met die welke voorafgaan, en eveneens met die welke in dit Vers volgen, en zij zijn het hoedanige van den staat der verzoeking dat met Massah wordt aangeduid, en het hoedanige van de klacht in de verzoeking dat met Meribah wordt aangeduid. Dat dit hoedanige hier met Meribah wordt aangeduid, blijkt bij David: “In de benauwdheid riept gij Mij aan, en Ik hielp u uit. Ik antwoordde u in het verborgene, *Ik beproefde u aan de wateren van Meribah*”, Psalm LXXXI: 8. Doch in den inwendig historischen zin, waarin wordt gehandeld over het godsdienstige bij de Israëlietische natie, wordt die natie beschreven hoedanig zij geweest is jegens Jehovah, namelijk dat zij Hem niet al smekende om hulp heeft willen vragen, maar dat zij opvorderde. De oorzaak hiervan was deze, dat zij Jehovah niet erkenden als de hoogste God met het hart, maar alleen met den mond, wanneer zij wonderen zagen. Dat zij Hem niet met het hart hebben erkend, staat klaarblijkelijk vast uit het Egyptische kalf dat zij voor zich maakten en aanbaden, en zeiden dat die hun goden waren; voorts uit hun herhaaldelijke afvalligheid, waarover n. 8301. Deze dingen zijn het, die hier in den inwendig historischen zin worden beschreven; in den inwendig geestelijken zin echter wordt het hoedanige van de verzoeking beschreven bij hen die tot het laatste der verzoeking worden gebracht, voordat zij bevrijd worden. Dat het hoedanige der Israëlietische natie en van haar godsdienstige wordt beschreven door de onenigheid met Moscheh bij Massah

en Meribah, staat ook vast bij David: “Verhardt uw hart niet *zoals in Meribah, zoals ten dage van Massah, in de woestijn*, waar Mij uw vaders verzochten; zij verzochten Mij, en zij zagen Mijn werk; veertig jaar *heb Ik gewalgd in het geslacht*; en Ik zeide: Zij zijn een volk dwalende van hart, en de zelfden hebben Mijn wegen niet gekend, aan wie Ik heb gezworen in Mijn toorn: Zo zij tot Mijn rust komen”, Psalm xcvi: 8, 9, 10, 11. Bij Moscheh: “Gij zult Jehovah uw God niet verzoeken *gelijk als gij Hem verzocht hebt in Massah*”, Deut. vi: 16; ix: 22, 24. Bij denzelfde: “Van Levi zeide hij: “Uw Thumim en uw Urim zijn aan den Heiligen Man *Dien gij verzocht hebt in Massah, met Wien gij getwist hebt bij de wateren van Meribah*”, Deut. xxxiii: 8. De Heilige Man staat hier voor den Heer, Dien zij hebben verzocht, en Dien Moscheh en Aharon niet hebben geheiligd. In den inwendig historischen zin, waarin over het godsdienstige der Israëlitische natie wordt gehandeld, wordt door Moscheh en Aharon niet *het Goddelijk Ware* uitgebeeld, maar het godsdienstige dier natie, welker leiders en hoofden zij waren, n. 7041. Omdat dit godsdienstige zodanig was, zoals boven is gezegd, werd het hun derhalve aangekondigd, dat zij het volk niet in het land Kanaän zouden binnenleiden, over welke zaak aldus in het Boek Numeri: “Jehovah zeide tot Moscheh en Aharon: Deswege dat gijlieden niet in Mij hebt geloofd, en Mij geheiligd in de ogen der zonen Israëls, daarom zult gijlieden deze vergadering niet heenleiden in het land dat Ik hun gegeven heb; *dit zijn de wateren van Meribah, omdat de zonen Israëls met Jehovah getwist hebben*”, xx: 12, 13; Hfdst. xxvii: 14. En in het zelfde Boek: “Aharon zal verzameld worden tot zijn volk, en niet in het land komen dat Ik aan de zonen Israëls gegeven heb, deswege dat gijlieden Mijn mond wederspannig geweest zijt *bij de wateren van Meribah*”, xx: 24; “desgelijks Moscheh”, Deut. xxxii: 50, 51. Dat bij die natie nochtans een uitbeeldende Goddelijke eredienst was ingesteld, was ter oorzaak hiervan dat een uitbeeldende eredienst kon worden ingesteld bij elke natie die de uitwendige dingen van den eredienst heilig hield, en ze bijna afgodisch vereerde; want het uitbeeldende slaat niet op den persoon, maar op de zaak, n. 1361; en het was de gemoedsaard van die natie, boven elke andere natie, om louter en alleen de uitwendige dingen als heilig en Goddelijk te vereren, zonder elk inwendige; zoals bij voorbeeld hun vaders Abraham, Jischak, en Jakob, en daarna Moscheh en David als godheden te aanbidden, en bovendien elken steen en elk hout, die in hun Goddelijken eredienst ingewijd waren, heilig en voor Goddelijk te houden en te vereren, zoals de arken, de tafels daar, de lamp, het altaar, de klederen van Aharon, de urim en thumim, en daarna den tempel. Door zulke dingen werd te dien tijde uit de Voorzienigheid

des Heren, vergemeenschapping gegeven van de Engelen des Hemels met den mens; want er moet ergens een Kerk zijn, of het uitbeeldende van een Kerk, opdat er vergemeenschapping zij van den Hemel met het menselijk geslacht; en omdat die natie, meer dan elke andere natie, den Goddelijken eredienst in de uitwendige dingen kon stellen en zo het uitbeeldende van een Kerk voordragen, werd derhalve die natie genomen. De vergemeenschapping met de Engelen in den Hemel door uitbeeldende dingen geschiedde te dien tijde op deze wijze: hun uitwendige eredienst werd vergemeenschap met de engellijke geesten, die eenvoudigen zijn en niet over de inwendige dingen nadenken, maar nochtans innerlijk goed zijn; zodanig zijn zij die in den Grootsten Mens met de huden overeenstemmen; dezen letten in het geheel niet op het inwendige van den mens, maar alleen op zijn uitwendige; indien dit heilig verschijnt, denken ook zij heilig over dat. De innerlijke Engelen des Hemels zagen in deze geesten de dingen die werden uitgebeeld, bijgevolg de hemelse en de Goddelijke dingen die overeenstemden; want zij konden bij dezen zijn, en die dingen zien, niet echter bij de mensen, tenzij door die geesten; de Engelen immers wonen met de mensen in de innerlijke dingen, doch waar de innerlijke dingen niet zijn, wonen zij in de innerlijke dingen van de eenvoudige geesten, want de Engelen smaken niet dan alleen de geestelijke en de hemelse dingen, die de innerlijke dingen in de uitbeeldende dingen zijn. Uit deze weinige dingen kan vaststaan, hoe er vergemeenschapping met den Hemel door zulk een volk heeft kunnen zijn; maar men zie de dingen die eerder over deze zaak zijn getoond, namelijk dat bij de Joden het heilige van den eredienst op wonderbaarlijke wijze tot den Hemel opgeheven is geweest buiten hen om, n. 4307; dat de nakomelingen van Jakob het heilige konden uitbeelden, hoedanig zij ook waren, als zij slechts de bevolen rituele dingen strikt in acht namen, n. 3147, 3479, 3480, 3881 einde, 4208, 4281, 4288, 4289, 4293, 4307, 4444, 4500, 4680, 4825, 4844, 4847, 4899, 4912, 6304, 6306, 7048, 7051, 8301 einde.

8589. Om den twist der zonen Israëls; dat dit de klacht betekent vanwege de zwaarte der verzoeking, totdat zij het bezwijken nabij waren, staat vast uit de betekenis van den twist, zijnde de zware klacht, waarover n. 8563; dat het wil zeggen dat zij het bezwijken nabij waren, staat vast uit het hoedanige van hun twist, namelijk dat zij Moscheh bijna zouden gestenigd hebben, dat zij Jehovah verzochten, en dat zij zeiden: Is Jehovah in ons midden.

8590. En om het verzoeken van Jehovah door hen; dat dit betekent dat het was tegen het Goddelijke, aan Welks hulp zij wanhopen, staat vast uit de dingen die boven in n. 8567 zijn gezegd, waar dezelfde woorden staan.

8591. Al zeggende: Is Jehovah in ons midden; dat dit betekent dat zij daaraan toe waren te geloven dat de Heer den Zijnen geen hulp verleent, staat zonder ontvouwing vast.

8592. Vers 8, 9. *En Amaleck kwam en streed met Israël in Refidim. En Moscheh zeide tot Joschuah: Kies ons mannen, en ga uit, strijd tegen Amaleck; morgen ga ik staan op het hoofd van den heuvel, en de stok Gods in mijn hand.* En Amaleck kwam, betekent het valse uit het innerlijk boze; en streed met Israël in Refidim, betekent dat die aanvielen toen dezen een zware verzoeking verduurden; en Moscheh zeide tot Joschuah, betekent den Goddelijken invloed in het strijdend ware; kies ons mannen, betekent opdat het de ware dingen tot den strijd toeruste; en ga uit, strijd tegen Amaleck, betekent tegen de valse dingen uit het innerlijk boze; morgen ga ik staan op het hoofd van den heuvel, betekent de verbinding van *het Goddelijk Ware* met het goede der naastenliefde, en daaruit den invloed; en de stok Gods in mijn hand, betekent dat daaruit de macht is.

8593. En Amaleck kwam; dat dit het valse uit het innerlijk boze betekent, staat vast uit de uitbeelding van Amaleck, zijnde het valse uit het innerlijk boze, waarover aanstonds. Wie en hoedanig degenen zijn die in het valse uit het innerlijk boze zijn, zal eerst worden gezegd. Het innerlijk boze is dat wat van binnen bij den mens schuilt, weggeborgen in zijn wil, en vandaar in zijn denking, waarvan ook geen spoor verschijnt in de uitwendige dingen, zoals in de handelingen, in het spreken, en in het aangezicht; zij die in zulk een boze zijn, beijveren zich op elke wijze en met elke kunst om dat te verhelen en te verbergen onder de gedaante van het eerbare en het gerechte, en onder de gedaante van de liefde van den naaste; en nochtans denken zij bij zich nergens anders aan dan hoe zij het boze kunnen berokkenen, en voor zoveel als zij het kunnen, berokkenen zij het door anderen, waarbij zij zich daarvoor wachten dat het dan uitkomt dat het uit hen is; zij blanketten ook het boze zelf, zodat het niet zoals het boze verschijnt; het is het verkwikkelijkste van hun leven om zulke dingen te overdenken, en in het verborgene te beramen; dit wordt het innerlijk boze geheten; zij die in dit boze zijn, worden boze geniën genoemd, en zij zijn in het andere leven geheel en al gescheiden van hen die in het uiterlijk boze zijn, en geesten worden genoemd. Genen, namelijk de boze geniën, hebben hun hel achter den mens, dat is, aan zijn rug, en daar in verschillende hollen; doch de boze geesten hebben hun hel vóór den mens, en eveneens aan de zijden; die geniën behoren in den Grootsten Mens tot het gebied van het cerebellum, en eveneens tot dat deel van het ruggemerg dat de vezels en de zenuwen uitzendt naar de onwillekeurige delen. Wat het valse uit

dit boze verder aangaat, dit is niet zoals het valse uit het boze der boze geesten, want in zich is het boos. Zij die in dit boze zijn, vallen niet de ware dingen des geloofs aan, maar de goede dingen des geloofs; zij handelen immers door slechte aandoeningen, door welke zij de goede denkingen verdraaien, en dit op een bijna onbegrijpelijke wijze; omdat dezen zodanig zijn, worden hun hellen geheel en al gescheiden van de hellen der boze geesten, en wel dermate dat zij nauwelijks vergemeenscapping hebben, en dit terwille hiervan dat zij gescheiden worden van de mensen der geestelijke Kerk, want indien zij uit hun hellen invloeden, zou het met den mens dier Kerk gedaan zijn; zij zouden immers uiterst verborgen op het geweten inwerken, en dat verdraaien, en dit door inblazingen van slechte aandoeningen. Die helse geniën vallen den mens nooit openlijk aan, ook niet wanneer hij bij machte is om weerstand te bieden; maar wanneer het schijnt dat de mens aan het wankelen is om te bezwijken, zijn zij plotseling daar, en brengen stoten toe opdat hij geheel en al valt. Dit wordt eveneens daardoor uitgebeeld dat Amaleck nu Israël binnenviel; en ook daarna, toen de zonen Israëls zich tegen Jehovah verzetten, en vreesden voor de natiën in het land Kanaän: *“Toen daalde ook Amaleck neder met den Kanaäniet uit het gebergte, en sloegen de zonen Israëls tot aan Chormah”*, Num. xiv: 43, 45. Uit deze dingen kan vaststaan, hoedanig zij zijn die worden uitgebeeld door Amaleck, en waarom er het oordeel over hem door Jehovah was, dat er voortdurend oorlog tegen hen zou zijn, en dat hun gedachtenis uitgedelgd zou worden van onder den Hemel, volgens deze dingen in het laatste Vers van dit Hoofdstuk: *“Omdat de hand der bozen tegen den troon van Jah is, zo zal de oorlog voor Jehovah zijn tegen Amaleck van geslacht tot geslacht”*; en in Deuteronomium; *“Gedenkt wat Amaleck u gedaan heeft op den weg als gij uit Egypte uitgingt; dat hij u ontmoette op den weg, en in u den staart afsneed, al de zwakken, als gij moede en mat waart; ook vreesde hij God niet. Wanneer Jehovah uw God u rust zal gegeven hebben, zult gij de gedachtenis van Amaleck van onder den Hemel uitdelgen; vergeet het niet”*, xxv: 17, 18, 19. Voorts in Boek I van Samuël: *“Het is gezegd van Jehovah door Schemuël aan Schaul: Ik heb besloten te bezoeken dat wat Amaleck aan Israël gedaan heeft, die zich tegen hem gesteld heeft op den weg toen hij uit Egypte opklom; en daarom, ga heen en sla Amaleck, en geef aan de vervloeking over alle dingen die hij heeft; spaar hem ook niet, maar dood van den man af tot de vrouw toe, van het kleine kind af tot de zuigeling, van den os af tot het kleinvee, van den kameel tot den ezel toe. Maar Schaul spaarde den koning Agag, en de beste stukken van de kudde van kleinvee en van de ossen, en de tweede soort, en de rammen, en al het uitnemende;*

derhalve werd het Schaul aangekondigd, dat hij van toen aan niet langer koning over Israël zou zijn”, xv: 1 tot het einde. Dat de gedachtenis van Amaleck uitgedelgd zou worden, en dat alle dingen die daar waren, aan de vervloeking zouden worden overgegeven, betekende dat de boze genieën in het geheel niet gemeenschap zouden hebben met hen die van de geestelijke Kerk zijn, want zij hebben gemeenschap met hen die niet in de ware dingen zijn, maar de valse dingen begunstigen uit boze aandoening. Wie kan niet zien dat Jehovah zonder een oorzaak die dieper schuilt, nooit zou gezegd hebben, dat er voor altoos oorlog zou zijn tegen Amaleck, en dat diens gedachtenis zou worden uitgedelgd van onder den Hemel, en dat alle dingen die daar waren, aan de vervloeking overgegeven zouden worden, en dat dit nochtans niet is geschied. Die oorzaak die dieper schuilt, waarom die dingen zijn gezegd en geschied, ligt opgesloten in de woorden van Schemuël tot Agag, den koning der Amaleckieten, dien Schaul had gespaard: “Agag, de koning van Amaleck ging tot Schemuël in verrukkingen; maar Schemuël zeide: Gelijk als uw zwaard de vrouwen kinderloos heeft gemaakt, aldus zal uw moeder, meer dan de vrouwen, kinderloos gemaakt worden; en Schemuël hieuw hem in stukken voor Jehovah”, 1 Sam. xv: 32; gaan in verrukkingen, betekent de uitwendige aantlokkelijkheden, die dezulken in de tegenwoordigheid van anderen hebben; uw zwaard heeft de vrouwen kinderloos gemaakt, betekent dat hun valse de goede aandoeningen geweld aandoet; uw moeder zal, meer dan de vrouwen, kinderloos gemaakt worden, betekent dat de boze aandoening bij hen zal heersen uit het willijke, en niet uit het verstandelijke; en Schemuël hieuw hem in stukken voor Jehovah, betekent dat zij afgescheiden werden van hen die in het valse uit het boze uit het verstandelijke zijn, aldus de genieën van de geesten, zoals boven is gezegd; dat de vrouwen de aandoeningen zijn, zie men in n. 568, 6014, 8337; dat het zwaard het strijdende en verwoestende valse is, n. 2799, 4499, 7102.

8594. En streed met Israël in Refdim; dat dit betekent dat die aanvielen toen dezen een zware verzoeking verduurden, staat vast uit de betekenis van strijden, zijnde aanvallen door de valse dingen uit het innerlijk boze; en uit de betekenis van Refdim, zijnde het hoedanige der verzoeking ten aanzien van het ware, waarover n. 8561. Wat onder deze dingen wordt verstaan, staat vast uit hetgeen nu boven in n. 8593 is gezegd, namelijk dat zij die door Amaleck worden uitgebeeld, in het andere leven degenen aanvallen die in de verzoeking zijn, wanneer dezen aan het wankelen zijn bijna tot aan het bezwijken toe.

8595. En Moscheh zeide tot Joschuah; dat dit den Goddelijken invloed in het strijdende ware betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, zijnde

hier de invloed, omdat het is in het strijdende ware, dat door Joschuah wordt uitgebeeld; dat het de Goddelijke invloed is, komt omdat door Moscheh het Goddelijk Ware wordt uitgebeeld, dat is, het Ware dat onmiddellijk uit den Heer voortgaat; dit Ware vloeit, omdat het zuiver Goddelijk is, in de ware dingen des geloofs in, welke dan ook, en maakt dat zij waar zijn; en uit de uitbeelding van Joschuah, zijnde het strijdende ware; dat Joschuah het strijdende ware is, staat hieruit vast dat het hem bevolen werd dat hij tegen Amaleck zou strijden, dat is, tegen de valse dingen uit het innerlijk boze; tegen dat zal het ware strijden, dat strijdend is geworden door den invloed van het Goddelijk Ware; *het Goddelijk Ware* zelf dat uit den Heer onmiddellijk voortgaat, is niet strijdend, maar het is vreedzaam, want het is de Vrede zelf; het gaat immers voort uit het Goddelijk Goede der Goddelijke Liefde des Heren; maar opdat dit strijdend wordt, vloeit het in bij zulke Engelen die in den brandenden ijver voor het ware en het goede zijn, en uit dien ijver aangespoord strijden; vandaar het strijdende ware dat door Joschuah wordt uitgebeeld. Omdat dit ware door Joschuah werd uitgebeeld, werd hij derhalve ook leider over de zonen Israëls na Moscheh, en leidde hij hen in het land Kanaän binnen, en streed hij met de natiën daar; vandaar eveneens verscheen hem, toen hij in het land Kanaän kwam, de Engel van Jehovah met het uitgetrokken zwaard in de hand, en noemde zich de Vorst van het leger van Jehovah, Josch. v: 13, 14, 15; met het uitgetrokken zwaard in de hand wordt het strijdende *Goddelijk Ware* in zijn macht aangeduid. Dat het zwaard het strijdende ware is, zie men in n. 2799, 4499; en dat het uitgetrokken zwaard is het ware aanhoudend strijdende tegen de valse en de boze dingen, n. 8294; en dat de hand de macht is, n. 878, 4931 tot 4937, 7518, 8050, 8153; voorts dat met de natiën in het land Kanaän de valse en de boze dingen worden aangeduid, waartegen moet worden gestreden, n. 8054.

8596. Kies ons mannen; dat dit betekent opdat het de ware dingen tot den strijd toeruste, staat vast uit de betekenis van de mannen, zijnde de ware dingen, waarover n. 265, 749, 1007, 3134; die tot den strijd toerusten, wordt daarmede aangeduid dat Joschuah die zou kiezen; wanneer immers door Joschuah het strijdende *Goddelijk Ware* wordt uitgebeeld, zo worden met de mannen die hij kiest en aan zich toevoegt, de tot den strijd toegeruste ware dingen aangeduid.

8597. En ga uit, strijd tegen Amaleck; dat dit betekent tegen de valse dingen uit het innerlijk boze, staat vast uit de uitbeelding van Amaleck, zijnde de valse dingen uit het innerlijk boze, waarover boven n. 8593.

8598. Morgen ga ik staan op het hoofd van den heuvel; dat dit de verbinding van *het Goddelijk Ware* met het goede der naastenliefde, en daaruit den invloed betekent, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, die zou gaan staan op het hoofd van den heuvel, zijnde *het Goddelijk Ware*, waarover meermalen; uit de betekenis van gaan staan, zijnde verbonden worden en invloeien; dat gaan staan hier is verbonden worden, komt omdat hij dan op het hoofd van den heuvel zou zijn, en met den heuvel wordt het goede der naastenliefde aangeduid; dat het ook invloeien is, komt omdat hij van daar af den strijd overzag, en eveneens beschikte, hetgeen daarmede wordt aangeduid dat wanneer hij zijn hand ophief, Israël de overhand had, en wanneer hij zijn hand nederliet, Amaleck de overhand had; en uit de betekenis van den heuvel, zijnde het goede der naastenliefde, waarover n. 6435. Hoe het is gesteld met de verbinding en den invloed van het goede der naastenliefde in het strijdende ware, moet in het kort worden gezegd; *het Goddelijk Ware* wordt strijdend door de verbinding met hen die in den ijver zijn, zoals boven is gezegd. Zij die in den ijver zijn, strijden, doch niet uit enige onmin en vijandigheid, maar veeleer uit de naastenliefde, want de ijver verschilt van den toorn hierin dat de ijver in zich het goede heeft dat der naastenliefde is, en daarom verwijdert de ijver, wanneer die strijdt, slechts degenen die in het valse en het boze zijn, opdat die niet degenen kwetsen die in het goede en het ware zijn; de toorn echter verwijdert die niet alleen, maar achtervolgt hen ook uit haat en wraak; de ijver immers uit de naastenliefde die er in is, wil ook goed aan hen die in het boze en het valse zijn, en doet hun ook goed voor zoveel als zij de goeden niet schaden; doch de toorn uit den haat en de wraak die er in zijn, is boos aan allen met wie hij strijdt, om het even of zij goed dan wel boos zijn; uit deze dingen kan vaststaan wat er wordt verstaan onder den invloed van het goede der naastenliefde in het strijdende ware. Dat de ijver in zich het goede heeft, en de toorn het boze, zie men in n. 4164, 4444.

8599. En de stok Gods in mijn hand; dat dit betekent dat daaruit de macht is, staat vast uit de betekenis van den stok Gods, zijnde de Goddelijke macht, waarover n. 4013, 4015, 4876, 4936, 7026; en uit de betekenis van de hand, zijnde ook de macht, n. 8595 einde; dat er wordt gezegd de stok Gods in de hand, komt omdat met den stok de uiterlijke macht wordt aangeduid, en met de hand de innerlijke, of met den stok de natuurlijke macht, en met de hand de geestelijke, n. 6947, 7011; *daaruit de macht* wordt er gezegd, omdat in het strijdende ware macht is uit het goede, want alle macht die het ware heeft, is uit het goede dat er in is; de oorzaak hiervan is deze dat in het goede het Goddelijke is, en door het goede is het aan het ware in; niet echter is het

aan het ware in zonder het goede; dat het ware het al der macht heeft uit het goede, zie men in n. 3563, 4931; en dat het goede het al der macht heeft uit het Goddelijke, is duidelijk.

8600. Vers 10, 11, 12, 13. *En Joschuah deed gelijk als Moscheh hem gezegd had, door te strijden tegen Amaleck; en Moscheh, Aharon, en Chur, klommen op het hoofd van den heuvel. En het geschiedde, wanneer Moscheh zijn hand ophief, en Israël overmocht, en wanneer hij zijn hand nederliet, en Amaleck overmocht. En de handen van Moscheh werden zwaar, en zij namen een steen, en legden dien onder hem, en hij zat op dien; en Aharon en Chur ondersteunden zijn handen, één aan deze en één aan de andere zijde; en het geschiedde, zijn handen waren stevig totdat de zon onderging. En Joschuah verzwakte Amaleck en zijn volk tot den mond des zwaards.* En Joschuah deed gelijk als Moscheh hem gezegd had, betekent de uitwerking zoals het strijdende ware door het Goddelijk Ware was onderricht; door te strijden tegen Amaleck, betekent tegen het valse uit het innerlijk boze; en Moscheh, Aharon, en Chur, betekent de Goddelijke ware dingen in de opeenvolgende orde; klommen op het hoofd van den heuvel, betekent in het goede der naastenliefde; en het geschiedde, wanneer Moscheh zijn hand ophief, betekent wanneer het geloof bij hen die van de geestelijke Kerk waren, naar den Heer schouwde; en Israël overmocht, betekent dat dan het strijdende ware overwon; en wanneer hij de hand nederliet, betekent wanneer het geloof bij hen omlaag schouwde of van den Heer af tot zich en de wereld; en Amaleck overmocht, betekent dat dan het valse overwon; en de handen van Moscheh werden zwaar, betekent dat de macht van omhoog tot den Heer te schouwen ontbrak; en zij namen een steen, betekent *het Goddelijk Ware* in het laatste der orde; en zij legden dien onder hem, en hij zat op dien, betekent de overeenstemming met het eerste ware der orde; en Aharon en Chur, betekent de ware dingen in de orde; ondersteunden zijn handen, betekent de ondersteuning van het strijdende ware; één aan deze en één aan de andere zijde, betekent van alle zijden; en het geschiedde, zijn handen waren stevig, betekent de sterkte der macht toen; totdat de zon onderging, betekent toen die staat ophield; en Joschuah verzwakte Amaleck en zijn volk, betekent de vermindering van de macht bij hen die in het valse uit het innerlijk boze zijn; tot den mond des zwaards, betekent door het strijdende ware.

8601. En Joschuah deed gelijk als Moscheh hem gezegd had; dat dit de uitwerking betekent zoals het strijdende ware door het Goddelijk Ware was onderricht, staat vast uit de betekenis van doen, zijnde de uitwerking; uit de uitbeelding van Joschuah, zijnde het strijdende ware, waarover vlak boven n. 8595; en uit de betekenis van gelijk als Moscheh hem gezegd had, zijnde

zoals het door het Goddelijk Ware was onderricht, want door Moscheh wordt het Goddelijk Ware uitgebeeld, en met gezegd had wordt aangeduid door hetzelfde onderricht worden.

8602. Door te strijden tegen Amaleck; dat dit betekent tegen het valse uit het innerlijk boze, staat vast uit de uitbeelding van Amaleck, zijnde het valse uit het innerlijk boze, waarover boven n. 8593.

8603. En Moscheh, Aharon, en Chur; dat dit de Goddelijke ware dingen in de opeenvolgende orde betekent, staat vast uit de betekenis van Moscheh, zijnde het onmiddellijk uit den Heer voortgaande Goddelijk Ware, waarover n. 7010; uit de uitbeelding van Aharon, zijnde het middellijk uit den Heer voortgaande Goddelijk Ware, waarover n. 7009; en uit de betekenis van Chur, zijnde het door dit wederom middellijk voortgaande Goddelijk Ware; aldus zijn zij de ware dingen in de opeenvolgende orde. Wat ware dingen in de opeenvolgende orde zijn, zal in het kort worden gezegd; alle en de afzonderlijke dingen in de algehele natuur ontstaan uit de innerlijke dingen in volgorde; zij zijn afleidingen en opeenvolgingen; maar de innerlijke dingen hangen niet samen met de uiterlijke dingen door het continue, maar zij zijn onderscheiden, en zij zijn verbonden door uitlopers zoals vezels, door welke de vergemeenschappingen geschieden. Hoedanig de afleidingen en de opeenvolgingen daaruit in het algemeen zijn, daarvan kunnen vruchten, zoals citroenen, appels, en dergelijke een voorstelling geven; de meest uitwendige dingen ervan zijn de schillen, die ze omringen; de innerlijke dingen zijn het vlees, dat omringd wordt; de nog meer innerlijke dingen zijn de zaden, die van buiten worden omgeven met hulsels, en daarna zelf met vliezen; onder die is het innerlijk vlees, waarin de eerste vorm zoals een ziel is, waaruit wederom nieuwe bomen en nieuwe vruchten komen. Al deze dingen zijn in een opeenvolgende orde, en onderling onderscheiden, en eveneens verbonden; de vergemeenschapping van de innerlijke dingen met de uiterlijke, geschiedt op wonderbaarlijke wijze door als het ware vezelachtige overgangen. In den aanvang hangen die dingen, wanneer zij gevormd worden, bijna samen, maar in den loop des tijds worden zij gescheiden; want de eerste vorm, die de binnenste is in het zaad, moet, voordat hij in de vormen kan worden uitgebreid die eender zijn aan zijn ouders, geleidelijk worden geopend; en wanneer hij wordt geopend en inzet met groeien, passen zich de vliezen aan waarmede hij is omringd; zij zijn hem eerst van dienst als humus, daarna als vruchtbaar makend sap; na dezen tijd, die zijn tijd in de baarmoeder is, wordt hij geboren, en dan wordt hij overgelaten aan den humus der aarde, waaraan hij als zaad was ingezaaid. Uit deze dingen kan een idee worden gevormd hoe

het is gesteld met de afgeleide dingen in de opeenvolgende orde. Zoals het is gesteld in het plantenrijk, aldus is het eveneens gesteld in het dierenrijk, maar in dit veel meer volmaakt; er zijn in het dierenrijk uiterlijke, en innerlijke, en binnenste dingen, desgelijks in de opeenvolgende orde, die onderling onderscheiden, en eveneens verbonden zijn; maar zij verschillen hierin, dat de vormen in het dierenrijk geschapen zijn om het leven op te nemen, vandaar zoals de opnemende vormen van het leven in de opeenvolgende orde zijn, aldus zijn eveneens de levens die daaruit voortkomen, want de opnemende vormen of substanties van het leven zijn de subjecten, en de dingen die uit hun veranderingen en modificaties voortkomen, zijn de krachten, die levens moeten worden genoemd, omdat zij levende krachten zijn. Uit deze dingen kan nu vaststaan, wat de Goddelijke ware dingen in de opeenvolgende orde zijn, want alle dingen die des levens zijn, hebben betrekking op het ware, en hun volmaaktheid op het goede, en in den tegengestelden zin op het valse, en hun onvolmaaktheid op het boze. De overgangen van het ene tot het andere in de opeenvolgende orde worden ook graden genoemd.

8604. En het geschiedde, wanneer Moscheh zijn hand ophief; dat dit betekent wanneer het geloof bij hen die van de geestelijke Kerk waren, naar den Heer schouwde, staat vast uit de betekenis van Moscheh, zijnde *het Goddelijk Ware*, waarover meermalen; en uit de betekenis van de hand opheffen, zijnde de geestelijke macht omhoog bepalen, aldus tot den Heer; dat de hand de geestelijke macht is, zie men boven in n. 6947, 7011; en omdat de geestelijke macht het geloof is, want alle macht in de geestelijke wereld, dat is, tegen de valse dingen uit het boze, is van het ware uit het goede, of van het geloof uit de naastenliefde, n. 3563, 4931. Wat naar den Heer schouwen is, en wat naar de wereld en tot zich schouwen is, aldus wat schouwen boven zich en beneden zich is, zie men in n. 7814 tot 7812, namelijk dat boven zich schouwen is schouwen tot den naaste, tot het vaderland, tot de Kerk, tot den Hemel, aldus tot den Heer, n. 7814, 7815, 7817; dat beneden zich schouwen is schouwen tot de wereld en tot zich, n. 7817; dat boven zich en beneden zich schouwen is ten doel hebben en boven alle dingen liefhebben, n. 7818; en dat de mens daardoor van de brute dieren wordt onderscheiden dat hij boven zich en beneden zich kan schouwen, en dat hij wanneer hij boven zich schouwt, een mens is, doch wanneer hij beneden zich schouwt, een beest is, n. 7821; dat boven zich schouwen is door den Heer verheven worden, n. 7816. De Heer immers vloeit bij elk mens in door het ware dat uit Hem is; door dit geeft Hij den mens het leven; want het Licht dat uit den Heer is, is het Goddelijk Ware, en het is het Leven, Joh. 1: 4. Dit Goddelijk Ware, dat uit

den Heer is, vloeit in het goede bij den mens in, en door dat trekt Hij den mens tot Zich, want het leven dat uit den Heer is, is aantrekkelijk, omdat het uit de liefde is; alle liefde immers heeft in zich een aantrekkingskracht, omdat zij verbonden wil worden totdat zij één zijn. Wanneer dus de mens in het goede is, en uit het goede in het ware, dan wordt hij aangetrokken door den Heer, en met Hem verbonden; dit wordt verstaan onder omhoog tot den Heer schouwen. Doch wanneer de mens niet in het goede is, aldus niet in het ware uit het goede, dan wordt hij eveneens aangetrokken door den Heer, maar hij kan niet worden opgeheven, want de boze dingen en de valse dingen daaruit keren zich af; dit wordt verstaan onder omlaag schouwen, of tot zich en tot de wereld. Dat de Heer den mens tot Zich trekt, leert de Heer Zelf bij Johannes: “Ik, zo Ik van de aarde zal verhoogd zijn, *zal allen tot Mijzelf trekken*”, XII: 32. Uit deze dingen nu kan vaststaan hoe het moet worden verstaan dat wanneer het geloof naar den Heer schouwde, het strijdende ware overwon, en dat wanneer het geloof van den Heer af tot zich en de wereld schouwde, dan het valse overwon, welke dingen daarmede worden aangeduid dat wanneer Moscheh de hand ophief, Israël overmocht, en wanneer hij de hand nederliet, Amaleck overmocht.

8605. En Israël overmocht; dat dit betekent dat dan het strijdende ware overwon, staat vast uit de betekenis van overmogen, zijnde overwinnen; en uit de uitbeelding van Israël, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, hier zij die uit de ware dingen strijden tegen de valse dingen uit het innerlijk boze.

8606. En wanneer hij de hand nederliet; dat dit betekent wanneer het geloof bij hen omlaag schouwde of van den Heer af tot zich en de wereld, staat vast uit de dingen die vlak boven in n. 8604 zijn ontvouwd. Dat het geloof dat tot den Heer schouwt, overwint, komt omdat de Heer dan strijdt, want de Heer is het geloof, omdat het geloof uit Hem is; doch dat het geloof dat van den Heer af tot zich en de wereld schouwt, bezwijkt, komt omdat de mens dan strijdt uit zich.

8607. En Amaleck overmocht; dat dit betekent dat dan het valse overwon, staat vast uit de betekenis van overmogen, zijnde overwinnen, en uit de uitbeelding van Amaleck, zijnde het valse uit het innerlijk boze, waarover n. 8593. Dat nu eens Israël overwon, en dan weer Amaleck, beeldde uit dat zij die van de geestelijke Kerk zijn, niet kunnen zijn in het geloof dat aanhoudend tot den Heer schouwt, maar dat zij beurtelings in het geloof zijn dat tot zich en tot de wereld schouwt; zij die van die Kerk zijn, zijn immers in het duister en vandaar in het onvaste ten aanzien van het geloof; dat zij zodanig zijn, zie men in n. 2708, 2715, 2718, 2831, 2935, 2937, 3833, 6289, 6500,

6639, 6865, 6945, 7233; vandaar komt het, dat Amaleck niet door Joschuah, noch daarna door de Richteren, noch door de Koningen in het land Kanaän, werd uitgerooid, hoezeer het ook bevolen was, dat hij zou verdelgd worden, n. 8593.

8608. En de handen van Moscheh werden zwaar; dat dit betekent, dat de macht van omhoog tot den Heer te schouwen ontbrak, staat vast uit de betekenis van de handen, zijnde de machten die des geloofs zijn, waarover boven n. 8604; en uit de betekenis van de zware handen, of dat de krachten van de handen op te heffen verminderden, zijnde dat de macht van omhoog tot den Heer te schouwen ontbrak, want met de handen opheffen wordt het tot den Heer omhoog schouwende geloof aangeduid, n. 8604, en met de handen nederlaten het van den Heer af omlaag schouwende geloof, n. 8606.

8609. En zij namen een steen; dat dit *het Goddelijk Ware* in het laatste der orde betekent, staat vast uit de betekenis van den steen, zijnde het ware, n. 643, 1298, 3720, 3769, 3771, 3789, 3798, 6426, hier het ware in het laatste der orde, omdat die onder hem werd gelegd, en hij daarop zat; de gewone steen betekent ook het lagere ware, de kostbare steen echter het hogere of innerlijke ware. Wat het ware in het laatste der orde is, kan vaststaan uit de dingen die boven in n. 8603 zijn gezegd aangaande de ware dingen in het opeenvolgende der orde, namelijk dat er innerlijke ware dingen en uiterlijke ware dingen zijn; die welke de laatste zijn, worden onder de ware dingen in het laatste der orde verstaan.

8610. En zij legden dien onder hem, en hij zat op dien; dat dit de overeenstemming met het eerste Ware der orde betekent, kan hieruit vaststaan dat die steen Moscheh schraagde, en door Moscheh wordt het ware in het eerste der orde uitgebeeld, of *het Goddelijk Ware* dat onmiddellijk uit den Heer voortgaat. Wanneer met dit Ware het Ware in het laatste der orde overeenstemt, dan wordt het eerstgenoemde geschraagd, want dan handelen zij als één; de innerlijke dingen immers worden verbonden met de uiterlijke, en ten slotte met de laatste verbonden door overeenstemmingen; dan heeft het eerste ware sterkte in het laatste, want het is in dit, en het handelt door dit. Doch indien er geen overeenstemming is, is er ontbinding; vandaar heeft het eerste ware geen sterkte in het laatste. Wat overeenstemming is, kan men zien uit de dingen die overvloedig zijn aangevoerd aan het einde van verscheidene Hoofdstukken aangaande de overeenstemming van alle dingen die bij den mens zijn, met den Grootsten Mens.

8611. En Aharon en Chur; dat dit de ware dingen in de orde betekent, staat vast uit de uitbeelding van Aharon en Chur, zijnde de lagere ware dingen in

de opeenvolgende orde ten opzichte van het Ware in het eerste der orde, dat door Moscheh wordt uitgebeeld, waarover boven n. 8603.

8612. Ondersteunden zijn handen; dat dit de ondersteuning van de macht van het strijdende ware betekent, staat vast uit de betekenis van de handen, zijnde de macht, waarover n. 878, 4931 tot 4937, 7518, 8050, 8153; hier de macht van het strijdende ware, dat door Joschuah wordt uitgebeeld, n. 8595. Dat het de ondersteuning van het strijdende ware is, die daarmee wordt aangeduid dat Aharon en Chur de handen van Moscheh ondersteunden, komt omdat Joschuah overmocht door de opheffing van de handen van Moscheh.

8613. Één aan deze en één aan de andere zijde; dat dit betekent van alle zijden, staat hieruit vast dat één aan deze en één aan de andere zijde wil zeggen ter rechter en ter linker, en in den geestelijken zin is ter rechter en ter linker, van alle zijden, want rechts en links zijn niet bepalingen tot een zekere hemelstreek, maar tot elke; die is er immers onverschillig waarheen de mens zich keert; te meer in de geestelijke wereld, waar de bepalingen der ruimten zich geheel anders gedragen dan in de natuurlijke wereld, want daar verschijnt dat wat ter rechter is, ter rechter in elke kering of rondwending, desgelijks de dingen die ter linker zijn, men zie n. 4321, 4882.

8614. En het geschiedde, zijn handen waren stevig; dat dit de sterkte der macht toen betekent, staat vast uit de betekenis van de handen, zijnde de macht, waarover boven n. 8612; vandaar wordt de sterkte der macht daarmee aangeduid dat de handen stevig werden door de ondersteuning.

8615. Totdat de zon onderging; dat dit betekent toen die staat ophield, namelijk de staat van den strijd tegen het valse uit het innerlijk boze, staat hieruit vast dat de tijden van den dag van den opgang der zon tot haar ondergang, en wederom tot haar opgang, de veranderingen van staat betekenen, die zij die in het andere leven zijn, ondergaan; het einde van dien staat wordt aangeduid met den tijd van den ondergang der zon; vandaar komt het dat met totdat de zon onderging, wordt aangeduid dat die staat ophield. Dat de tijden van den dag van den opgang der zon tot haar ondergang, staten en de veranderingen ervan betekenen, zie men in n. 5672, 5962, 6110, 8426. Een ieder die het overweegt, kan zien dat de dingen die in deze Verzen worden vermeld, verborgenheden bevatten die niet in de letter uitkomen; zoals dat Moscheh op den heuvel ging staan; een stok in zijn hand had; dat Joschuah overwon wanneer Moscheh de handen ophief, en Amaleck overwon wanneer Moscheh de handen nederliet; dat zij een steen onder hem legden waarop hij zat, en dat Aharon en Chur de handen ondersteunden; en dat dit geschiedde totdat de zon onderging; indien al deze dingen en de afzonderlijke dingen

niet hadden overeengestemd met de dingen die in den Hemel zijn, zouden zij nooit iets hebben kunnen bijdragen tot den strijd tegen Amaleck. De overeenstemmingen hebben alle kracht, en wel dermate dat hetgeen op aarde volgens de overeenstemmingen geschiedt, in den Hemel van kracht is, want de overeenstemmingen zijn uit het Goddelijke. Zij die in het goede der liefde en des geloofs zijn, zijn in de overeenstemmingen, en het Goddelijke doet alle dingen bij hen; uit het Goddelijke immers is het goede der liefde en het goede des geloofs. Alle wonderen waarvan in het Woord wordt gewaagd, zijn door overeenstemmingen geschied. Het Woord is aldus geschreven dat de afzonderlijke dingen daar tot de kleinste toe overeenstemmen met de dingen die in den Hemel zijn; vandaar heeft het Woord Goddelijke kracht, en verbindt het den Hemel met de aarde; want wanneer het Woord op aarde wordt gelezen, worden de Engelen die in den Hemel zijn, bewogen tot het heilige dat in den inwendigen zin is; dit geschiedt door de overeenstemmingen van de afzonderlijke dingen daar.

8616. En Joshuah verzwakte Amaleck en zijn volk; dat dit de vermindering van de macht betekent bij hen die in het valse uit het innerlijk boze zijn, staat vast uit de betekenis van verzwakken, zijnde de vermindering van de macht; en uit de uitbeelding van Amaleck en zijn volk, zijnde zij die in het valse uit het innerlijk boze zijn, waarover boven n. 8593.

8617. Tot den mond des zwaards; dat dit betekent door het strijdende ware, staat vast uit de betekenis van het zwaard, zijnde het strijdende ware, waarover n. 2799, 8294.

8618. Vers 14, 15, 16. *En Jehovah zeide tot Moscheh: Schrijf dit ter herdenking in een boek, en leg het in de oren van Joshuah, dat Ik al verdelgende zal verdelgen de gedachtenis aan Amaleck van onder de hemelen. En Moscheh bouwde een altaar, en hij noemde deszelfs naam Jehovah Nissi. En hij zeide: Omdat de hand is tegen den troon van Jah, oorlog voor Jehovah tegen Amaleck van geslacht tot geslacht.* En Jehovah zeide tot Moscheh, betekent het onderricht; schrijf dit ter herdenking in een boek, betekent in voortdurende gedachtenis; en leg het in de oren van Joshuah, betekent om te gehoorzamen ten gunste van het tegen dat valse strijdende ware; dat Ik al verdelgende zal verdelgen de gedachtenis aan Amaleck van onder de hemelen, betekent dat dit valse geheel en al moet verwijderd worden, zodat het niet langer strijdt; en Moscheh bouwde een altaar, betekent voor het heilige van den eredienst en van de gedachtenis; en hij noemde deszelfs naam Jehovah Nissi, betekent den aanhoudenden oorlog en de bescherming des Heren tegen hen die in het valse van het innerlijk boze zijn; en hij zeide: Omdat de hand is tegen den troon van Jah, betekent

omdat zij het geestelijk Rijk des Heren geweld willen aandoen; oorlog voor Jehovah tegen Amaleck van geslacht tot geslacht, betekent dat zij onder het juk waren gebracht en naar een hel geworpen, waaruit zij nooit kunnen verrijzen vanwege des Heren Goddelijke macht.

8619. En Jehovah zeide tot Moscheh; dat dit het onderricht betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, namelijk dat het de volgende dingen insluit, en omdat daar Moscheh wordt onderricht wat gedaan moet worden, is het het onderricht dat wordt aangeduid.

8620. Schrijf dit ter herdenking in een boek; dat dit betekent in voortdurende gedachtenis, staat vast uit de betekenis van de herdenking, zijnde dat men het zich moet herinneren, of dat het ter gedachtenis zij, waarover n. 8066, 8067; en uit de betekenis van schrijven in een boek, zijnde om het zich voortdurend te herinneren; dit wordt met in een boek schrijven aangeduid bij Jesaja: “Kom, *schrijf op een tafel bij hen*, en druk dit uit *op een boek*, opdat het zij *tot den laatsten dag, voor altoos tot in het eeuwige*, xxx: 8. Omdat de herinnering met schrijven in een boek wordt aangeduid, wordt vandaar van de gelovigen gezegd, dat zij in het Boek des levens zijn geschreven; want met de Goddelijke herinnering wordt de zaliging aangeduid, en met de niet-herinnering of de vergetelheid, de verdoemenis. Over het Boek des levens aldus bij Daniël: “De Oude der dagen zette zich tot het gericht, en *de Boeken werden geopend*”, vii: 10. Bij denzelfde: “Te dier tijd zal uw volk gered worden, *al wie gevonden zal worden geschreven te zijn in het Boek*”, xii: 1. Bij David: “Geef ongerechtigheid over hun ongerechtigheid, en laat hen niet komen tot Uw gerechtigheid; *laat hen uitgedelgd worden uit het Boek der levens*, en met de gerechten niet geschreven worden”, Psalm LXIX: 28, 29. Bij Johannes: “Die overwint, die zal bekleed worden met witte bekleedselen; *Ik zal zijn naam niet uitdelgen uit het Boek des levens*”, Apoc. iii: 5. Bij denzelfde: “In de Nieuwe Hierosolyma zal niet iemand ingaan *dan alleen zij die geschreven zijn in het Boek des levens des Lams*”, Apoc. xxi: 27. Bij denzelfde: Ik zag *dat de Boeken geopend werden; en een ander Boek werd geopend, hetwelk des levens is; en de doden werden geoordeeld naar de dingen die geschreven waren in de Boeken volgens hun werken; zij werden allen geoordeeld volgens hun werken; en indien iemand niet gevonden werd geschreven in het Boek des levens*, zo werd hij uitgeworpen in den poel des vuurs”, Apoc. xx: 12, 13, 14, 15, en bovendien Hfdst. xiii: 8; Hfdst. xvii: 8. Wie niet uit den inwendigen zin weet wat het Boek des levens is, voorts wat de Boeken zijn waaruit zij geoordeeld moeten worden, kan geen andere idee hebben dan dat er in den Hemel zulke Boeken zijn, en dat daarin alle daden zijn geschreven waarvan zo de gedachtenis

wordt bewaard; terwijl toch onder de boeken in de genoemde plaatsen niet boeken worden verstaan, maar de herinnering van alle dingen die zij hebben bedreven; iedereen immers draagt in het andere leven het geheugen van al zijn daden met zich, aldus het Boek zijns levens, n. 2474; maar een ieder volgens zijn daden oordelen kan niemand dan de Heer alleen; want alle daden gaan voort uit eendoorzaken, die diep van binnen verborgen schuilen; volgens die oorzaken wordt de mens geoordeeld; niemand weet die dan de Heer, weswege Hij alleen het oordeel heeft; hetgeen ook wordt verstaan onder deze dingen bij Johannes: “Ik zag op de rechter Desgenen Die op den troon zat, *een Boek geschreven van binnen en van achteren*, verzegeld met zeven zegelen; daarna zag ik een sterken Engel, roepende met een grote stem: *Wie is waardig het Boek te openen* en zijn zegelen los te maken. Een van de ouderen zeide tot mij: Zie, de Leeuw Die uit den stam van Jehudah is, de Wortel Davids, overwon *om het Boek te openen*, en zijn zegelen los te maken. *En Hij nam het Boek*, en zij zongen een nieuw gezang: *Gij zit waardig het Boek te nemen*, en zijn zegelen te openen”, Apoc. v: 1 tot 9. Uit deze dingen kan vaststaan dat onder het geschreven boek de tegenwoordigheid van de daden van een ieder wordt verstaan; eender onder het Boek bij David: “*Op Uw Boek waren al de dagen geschreven* die bestemd waren”, Psalm CXXXIX: 16.

8621. En leg het in de oren van Joschuah; dat dit betekent om te gehoorzamen ten gunste van het tegen dat valse strijdende ware, staat vast uit de betekenis van in de oren leggen, zijnde om te gehoorzamen; dat het oor de gehoorzaamheid is, zie men in n. 2542, 3869, 4652 tot 4660; en uit de uitbeelding van Joschuah, zijnde het strijdende ware tegen het valse uit het innerlijk boze, waarover n. 8595.

8622. Dat Ik al verdelgende zal verdelgen de gedachtenis aan Amaleck van onder de hemelen; dat dit betekent dat dit valse geheel en al moet verwijderd worden, zodat het niet langer strijdt, staat vast uit de betekenis van de gedachtenis verdelgen, zijnde verwijderen, waarover aanstonds; en uit de uitbeelding van Amaleck, zijnde zij die in het valse uit het innerlijk boze zijn, waarover n. 8593. Dat de gedachtenis aan Amaleck verdelgen, is het valse verwijderen dat uit het innerlijk boze is, komt omdat dat verwijderd, niet verdelgd kan worden; dat valse immers is bij de helse geniën, die tot in het eeuwige leven, n. 8593; maar die geniën worden door den Heer verwijderd, opdat zij niet invloeden in hen die van de geestelijke Kerk zijn; de oorzaak hiervan is deze, dat zij niet zoals de helse geesten invloeden in de denkingen, die des verstands zijn, aldus ook niet in de dingen die des geloofs zijn, maar in de aandoeningen, die des wils zijn, bijgevolg in de dingen die der naastenliefde

zijn; en dit zo heimelijk dat er nooit een spoor verschijnt dat het van hen is; en daarom zou de mens der geestelijke Kerk, indien zij invloeiden, nooit gezaligd kunnen worden, aangezien zij de aandoeningen van het ware en het goede zouden verdraaien en geheel en al bederven; vandaar komt het, dat die helse geniën worden verwijderd, aldus opdat zij geen gemeenschap hebben met hen die uit het geestelijk Rijk des Heren zijn. Bovendien moet men weten, dat bij den mens der geestelijke Kerk een nieuwe wil is ingeplant in het verstandelijk deel, n. 895, 927, 1023, 1043, 1044, 2256, 4328, 4493, 5113; dezen wil zouden die geniën volledig vernietigen, indien het hun werd toegestaan om in te vloeien; zij zouden ook in de geërfde boze dingen van den ouden wil binnentreden, en die wederom ontsluiten, die toch opgesloten waren; dat zij zijn opgesloten, zie men in n. 986, 1667, 2308. Die helse geesten worden op deze wijze verwijderd, opdat zij niet invloeien; omdat hun valse, dat het valse uit het innerlijk boze is, het boze is, en wel zulk een boze, dat niet kan invloeien in het verstandelijke deel, maar in het willijke deel; en omdat de nieuwe wil van den mens der geestelijke Kerk is ingeplant in het verstandelijke deel, zoals boven is gezegd, werden zij vandaar verwijderd van den invloed daarin. Tot dit doel beschikt de Heer het ook, dat zulke geniën worden verwoest ten aanzien van elk verstandelijke. Zulke geniën worden die mensen na den dood, die aanhoudend het boze tegen den naaste hebben overdacht, en hun denking met zulke dingen hebben verlustigd, en eveneens het boze hebben aangedaan, maar heimelijk en door anderen, door er met de meeste zorg voor te waken dat iemand zou weten dat het van hen kwam; overigens zijn zij inde uitwendige dingen bescheiden, hoffelijk, en zoals vrienden verschenen, en eveneens zoals Christenen naar het spreken, voorts ook naar het leven, maar zij zijn huichelaars geweest, en van binnen arglistige tijgers.

8623. En Moscheh bouwde een altaar; dat dit betekent voor het heilige van den eredienst en van de gedachtenis, staat vast uit de betekenis van het altaar zijnde het voornaamste uitbeeldende van den Heer, waarover n. 2777, 2811, 4489; en vandaar het heilige van den eredienst, n. 4541; dat het ook is ter gedachtenis, komt omdat in de oude tijden steenhopen werden opgericht tot getuige en aandenken van een zaak die vast zou staan en die zij indachtig zouden zijn; en daarna ook altaren, n. 4192; hier ter gedachtenis daaraan dat er, omdat de hand van Amaleck tegen den troon van Jah was, oorlog voor Jehovah tegen hem zou zijn van geslacht tot geslacht. Dat er ook altaren werden gebouwd tot getuige en gedachtenis, staat vast uit het altaar dat de Rubenieten, de Gaddieten, en de helft van den stam van Menasche aan den Jordaan bouwden, waarover zij zeiden tot de zonen van Israël, die deswege

hun den oorlog wilden aandoen, dat zij het hadden gebouwd opdat het een getuige zou zijn dat zij Jehovah zouden vereren, niet door brandoffers en slachtoffers daarop, maar op het altaar dat vóór het Habitakel was; daarom noemden zij dat altaar “de getuige tussen ons en tussen ulieden, dat Jehovah God is”, Josch. XXII: 10 tot 34.

8624. En hij noemde deszelfs naam Jehovah Nissi; dat dit den aanhoudenden oorlog en de bescherming des Heren betekent tegen hen die in het valse van het innerlijk boze zijn, staat hieruit vast, dat de namen die door de Ouden in de Kerk werden gegeven, het hoedanige en den staat der zaak betekenden waarover toen werd gehandeld, en dat zij eveneens dezelfde dingen in de namen zelf insloten, n. 340, 1946, 3422, 4298; het hoedanige en de staat der zaak waarover hier wordt gehandeld, is deze dat er oorlog voor Jehovah zal zijn tegen Amaleck van geslacht tot geslacht; in den inwendigen zin, dat er een voortdurende oorlog zal zijn tegen hen die in het valse van het innerlijk boze zijn; dit wordt eveneens met Jehovah Nissi aangeduid. Jehovah Nissi betekent inde oorspronkelijke taal Jehovah mijn banier of standaard, en met den standaard of de banier wordt in het Woord de samenroeping tot den oorlog aangeduid. En omdat er wordt gezegd oorlog voor Jehovah, wordt ook de bescherming door Hem aangeduid. Dat met de banier of den standaard de samenroeping tot den oorlog wordt aangeduid, staat hieruit vast, dat zij, wanneer samenroepingen plaats vonden, hetzij tot voorttrekkingen, hetzij tot feesten, hetzij tot den oorlog, de bazuin bliezen, en dat zij dan den standaard of de banier op de bergen verhieven; dat zij de bazuin bliezen, zie men in Num. x: 1 tot 11; dat zij den standaard of de banier verhieven, uit deze plaatsen; bij Jeremia: “Verkondigt het in Jehudah, en laat het horen in Hierosolyma, en zegt het, en *blaast de bazuin in het land*, roept uit, vervult, zegt: *Vergadert u*, en laat ons binnentreden in de steden der versterking, *richt de banier op naar Zion, komt samen*, blijft niet staan”, IV: 5, 6. Bij Jesaja: “Alle gij bewoners der wereld, en gij inwoners des lands, *wanneer de banier zal verheven worden, aanschouwt*, en *wanneer de bazuin zal geblazen worden, hoort*”, XVIII: 3. Bij denzelfde: “*Hij heeft de banier opgeheven voor de natiën van verre*, en Hij heeft voor hem gefloten van het uiteinde des lands; en zie, snellijk, haastelijk zal hij komen”, v: 26. Bij denzelfde: “*Heft de banier op den vooruitstekenden berg*, verheft een stem tot hen, wuift de hand, opdat zij door de poorten der vorsten komen”, XIII: 2. Bij denzelfde: “Zo zeide de Heer Jehovih: Ziet, Ik zal Mijn hand opheffen jegens de natiën, *en jegens de volken zal Ik Mijn banier opsteken*, opdat zij uw zonen in den schoot aanbrengen, en uw dochters op den schouder aandragen”, XLIX: 22. Uit deze dingen

blijkt, dat met de banier een vergadering wordt aangeduid. Dat de banier of de standaard, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, ook de bescherming wordt aangeduid, staat vast bij Jesaja: “Van den ondergang aan zullen zij den Naam van Jehovah vrezen, en van den opgang der zoon Zijn heerlijkheid; omdat hij zal komen zoals een nauwe stroom; *de Geest van Jehovah zal de banier tegen hem oprichten*; dan zal de Verlosser voor Zion komen”, LIX: 19. Bij denzelfde: “Het zal te dien dage geschieden, dat de natiën zullen zoeken den Wortel van Jischai, *die staande is tot een banier der volken*; en Zijn rust zal heerlijkheid zijn”, XI: 10. Omdat de standaard, die in de oorspronkelijke taal met het zelfde woord wordt uitgedrukt als waarmede de banier wordt uitgedrukt, een vergadering betekende, en wanneer het van den Heer werd gezegd, ook de bescherming, werd derhalve nadrukkelijk bevolen dat de koperen slang zou gesteld worden op een standaard, waarover aldus bij Moscheh: “Jehovah zeide tot Moscheh: Maak u een slang, en *stel ze op een standaard*; en het zal geschieden, al wie zal gebeten zijn, en haar zal hebben aangezien, zal leven. En Moscheh maakte een slang van koper, en *hij stelde ze op een standaard*; van waar het geschiedde, indien een slang een man beet, en hij de slang van koper aanzag, hij herleefde”, Num. XXI: 8, 9; dat de koperen slang den Heer heeft uitgebeeld, zie men in Joh. III: 14, 15; dat zij ook de bescherming heeft uitgebeeld, is duidelijk; want de genezing door het opzien tot de slang die op den standaard was, betekende de genezing van de boze dingen van het valse door het opzien van het geloof tot den Heer. De Heer zegt immers in de aangehaalde plaats bij Johannes: “Zoals Moscheh de slang in de woestijn verhoogd heeft, aldus moet de Zoon des Mensen verhoogd worden; opdat al wie in Hem gelooft, niet verga, maar het eeuwige leven hebbe”.

8625. En hij zeide: Omdat de hand is tegen den troon van Jah; dat dit betekent omdat zij het geestelijk Rijk des Heren geweld willen aandoen, staat vast uit de betekenis van de hand tegen iemand, zijnde geweld aandoen; en uit de betekenis van den troon van Jah, zijnde het geestelijk Rijk des Heren. Dat de troon van Jah het geestelijk Rijk des Heren is, komt omdat van troon wordt gesproken met betrekking tot het Koningschap des Heren, en het Koningschap des Heren stemt overeen met Zijn geestelijk Rijk. Er zijn twee dingen waarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, namelijk het Priesterschap en het Koningschap; met Zijn Priesterschap stemt het hemels Rijk overeen, en met het Koningschap Zijn geestelijk Rijk, want de Heer wordt Priester genoemd krachtens het Goddelijk Goede, en Hij wordt Koning genoemd krachtens het Goddelijk Ware; dit, namelijk het

Goddelijk Ware, ligt opgesloten in den Naam Christus, en het Goddelijk Goede in den Naam Jezus; men zie n. 1728, 2015, 3004, 3009, 6148; van troon wordt gesproken met betrekking tot het Koningschap des Heren, bijgevolg met betrekking tot Zijn geestelijk Rijk; eender van Jah; wat de troon is, zie men in n. 5313; en wat Jah is, n. 8267. Wat de zaak zelf aangaat, namelijk dat zij die door Amaleck worden uitgebeeld, zijnde de helse geniën, die in het valse uit het innerlijk boze zijn, het geestelijk Rijk des Heren geweld willen aandoen, dit is boven in n. 8593, 8622 ontvouwd. Zij die in het valse van dit boze zijn geweest, zijn niet afgeweerd kunnen worden van hen die van de geestelijke Kerk waren, voordat de Heer in de wereld was gekomen, en in Zich het Menselijke Goddelijk had gemaakt; toen werden zij in een hel opgesloten waaruit zij nooit kunnen verrijzen; en eveneens werd de vergemeenschapping, die door invloed geschiedt, geheel en al weggenomen; de mens immers van de geestelijke Kerk is in het duister ten aanzien van het ware des geloofs, en hij erkent iets als waar omdat de Kerk het heeft gezegd, niet omdat hij doorvat dat het waar is; dit ware bij hen wordt het goede, en vandaar het geweten; indien de boosaardige geniën in dit duistere invloeden, zouden zij het geweten op duizend wijzen vernietigen; want zij werken niet in de ware dingen des geloofs daar, maar in de aandoeningen zelf; en waar zij ook maar iets van aandoening van het goede bemerken, verdraaien zij dit in één ogenblik, zo heimelijk, dat het geenszins tot gewaarwording kan komen; zij vallen de einddoelen zelf aan. In één woord, de boosaardigheid van hen kan niet worden beschreven; maar zij kan worden vergeleken met een onzichtbaar dodelijk venijn, dat tot de mergen zelf doordringt. Er zal, uit des Heren Goddelijke Barmhartigheid, meer over deze geniën aan het einde der Hoofdstukken uit ondervinding worden gezegd.

8626. Oorlog voor Jehovah tegen Amaleck van geslacht tot geslacht; dat dit betekent dat zij onder het juk waren gebracht en in een hel geworpen, waaruit zij nooit kunnen verrijzen vanwege des Heren Goddelijke macht, staat vast uit de betekenis van den oorlog voor Jehovah, zijnde de nederwerping naar de hel; en uit de betekenis van van geslacht tot geslacht, zijnde voortdurend, aldus dat zij daaruit nooit kunnen verrijzen; dat dit is door de Goddelijke macht des Heren, zie men vlak boven in n. 8625 einde. Dat de oorlog voor Jehovah de nederwerping naar de hel is, komt omdat de oorlog voor Jehovah de voortdurende overwinning is. De helse geniën kunnen geenszins tegen Jehovah, dat is, tegen den Heer, oorlog voeren en strijden, maar het schijnt hun toe dat zij strijden, ja zelfs ook somtijds dat zij overwinnen, wanneer zij hen die in het boze zijn, onderjukkan, maar nochtans hebben zij in het geheel

geen macht tegen het Goddelijke; het minste der Goddelijke macht bedwingt bij eiken wenk in één ogenblik elke duivelse bende, ook al zouden het er myriaden van myriaden zijn; doch Hij geeft hun de gelegenheid tot handelen, voor zoveel als daaruit nut geschiedt, en het boze van hen door den Heer in het goede kan verkeerd worden; over welke zaak, uit des Heren Goddelijke Barmhartigheid, elders. Uit deze dingen kan enigermate vaststaan dat met den oorlog voor Jehovah tegen Amaleck van geslacht tot geslacht, wordt aangeduid de onderjukking en de nederwerping naar een hel waaruit zij nooit kunnen verrijzen, vanwege des Heren Goddelijke macht.

Vervolg over de inwoners en de geesten van den aardbol van Jupiter.

8627. *De inwoners van den aardbol van Jupiter stellen de wijsheid in goed en gerecht denken over de dingen die zich in het leven voordoen; zij putten die wijsheid uit de ouders van de kindsheid aan, die achtereenvolgens op het nageslacht wordt overgedragen, en zo aangroeit. Van de wetenschappen zodanig als zij op onzen aardbol zijn, weten zij in het geheel niets, en willen het ook niet weten; zij noemen die schaduwen, en vergelijken ze met wolken die de zon onderscheppen. Deze idee aangaande de wetenschappen hebben zij afgeleid van enigen van onzen aardbol, die zich voor hen daarop lieten voorstaan dat zij wijzen waren krachtens de wetenschappen.*

8628. *De geesten van onzen aardbol die zich aldus daarop lieten voorstaan, waren degenen geweest die de wijsheid hadden gesteld in zulke dingen die louter van het geheugen zijn, zoals in talen, in de historische dingen die van de letterkundige wereld zijn, in blote experimenten, en in termen, vooral filosofische, en in andere eendere dingen, die zij ook niet als middelen tot wijs worden hebben benut, omdat zij in die dingen zelf de wijsheid hebben gesteld. Dezen hebben, omdat zij niet door de wetenschappen als door middelen hun redelijk vermogen hebben aangekweekt, in het andere leven slechts weinig doorvatting, want zij zien alleen in termen en uit termen, die daar zijn zoals aardkluiten, en zoals dichte wolken vóór het verstandelijk gezicht; en zij die verwaand zijn geweest vanwege de geleerdheid daarvandaan, doorvatten nog minder; zij die echter de wetenschappen hebben benut als middelen om de dingen die des geloofs zijn, teniet te doen, hebben hun verstandelijke geheel en al vernietigd, en zij zien in de donkerheid, zoals de nachtuilen, het valse voor het ware aan, en het boze voor het goede. De geesten van Jupiter maakten uit het gesprek met dezulken op, dat de wetenschappen schaduw teweegbrengen en verblinden. Maar hun werd gezegd, dat op dezen aardbol de wetenschappen de middelen zijn om het verstandelijk gezicht te openen, welk gezicht in het licht des Hemels is, en in*

zulke dingen onderricht die van het geestelijk leven zijn; maar omdat de liefde van zich en de liefde van de wereld regeert, en vandaar zulke dingen regeren die van het louter natuurlijke en zinlijke leven zijn, zijn derhalve de wetenschappen voor hen de middelen om waanzinnig te worden, namelijk om zich te bevestigen vóór de natuur tegen het Goddelijke, en vóór de wereld tegen den Hemel. Verder werd gezegd, dat de wetenschappen in zich geestelijke rijkdommen zijn, en dat zij die ze bezitten, zijn zoals zij die wereldlijke rijkdommen bezitten, welke evenzo middelen zijn om zich, den naaste, en het vaderland nut te bewijzen, en eveneens middelen om boos te doen; voorts dat zij zijn zoals klederen die tot nut en sieraad strekken, en eveneens tot ijdelheid, zoals bij hen die door deze alleen geëerd willen worden. De geesten van den aardbol van Jupiter verstonden deze dingen goed, maar zij waren verwonderd dat dezulken toen zij mensen waren, zodanige dingen die tot de wijsheid leiden, hadden verkozen boven de wijsheid zelf, en dat zij niet zien dat het gemoed in die dingen onderdompelen en zich niet daarboven verheffen, gelijk staat met zich in schaduwen hullen en verblinden.

8629. Een zekere geest, opklimmende uit de lagere aarde, kwam tot mij, en hij zeide dat hij de dingen had gehoord die ik met andere geesten had gesproken, maar dat hij nauwelijks iets had verstaan van hetgeen was gezegd over het geestelijk leven en licht; er werd gevraagd of hij die dingen wilde leren; hij zeide dat hij niet met die bedoeling was gekomen; waaruit kon worden opgemaakt dat hij het niet wilde; hij was zeer stompzinig; door de Engelen werd gezegd, dat hij toen hij in de wereld als mens had geleefd, onder de meer beroemden had behoord vanwege zijn geleerdheid. Hij was koud, hetgeen duidelijk werd gevoeld uit de uitademing, hetgeen een teken was van een louter natuurlijk en van geen geestelijk schijnsel; aldus dat hij door de wetenschappen voor zich den weg tot het licht des Hemels niet had geopend, maar toegesloten.

8630. Omdat de inwoners van den aardbol van Jupiter zich langs een anderen weg het inzicht verwerven dan de inwoners van onzen aardbol, en bovendien van een anderen inborst krachtens het leven zijn, kunnen zij derhalve niet tezamen zijn, maar indien zij naderen, ontvluchten zij hen, of drijven hen terug. Er zijn sferen, die geestelijke sferen moeten worden genoemd, welke van ieder gezelschap aanhoudend uitstromen, ja zelfs uitgolven; die sferen zijn uit het actieve der aandoeningen en der denkingen daaruit, aldus zijn zij van het leven zelf; aangaande de sferen zie men n. 1048, 1053, 1316, 1504, 1505, 1507, 1508, 1510, 1511, 1512, tot 1519, 2401, 4464, 5179, 6206, 7454, 6598 tot 6613, 8063; de vergezelschappingen in het andere leven geschieden alle volgens de sferen; die welke samenstemmen, worden verbonden volgens de samenstemming; die welke niet samenstemmen, worden teruggedreven volgens de niet-samenstemming. Ieder

gebied in den Grootsten Mens, waarmede enig lid en orgaan in het menselijk lichaam overeenstemt, heeft zijn sfeer, onderscheiden van die van een ander gebied; vandaar de wederzijdse verbinding van hen die tot het zelfde gebied behoren, en de scheiding van hen die tot een ander behoren. De geesten en de Engelen die van den aardbol van Jupiter zijn, hebben in den Grootsten Mens betrekking op het Verbeeldingskrachtige der Denking, en zo op den actieven staat der innerlijke delen; de geesten echter van onzen aardbol hebben betrekking op de verschillende functies der uiterlijke delen van het lichaam, waarin, wanneer zij willen heersen, het verbeeldingskrachtige der denking niet kan invloeden; vandaar de tegenstrijdigheid tussen de sferen.

8631. *In welk een heldere doorvatting aangaande de geestelijke dingen de geesten van Jupiter zijn, kon voor mij vaststaan uit de uitbeelding door hen, hoe de Heer, Dien zij hun Enigen Heer noemen, de slechte aandoeningen in goede bekeert; zij beeldden het verstandelijk gemoed als een schone vorm uit, en zij verleenden daaraan een werkzaamheid van vorm, die geschikt was voor de aandoening; en zij toonden daarna hoe de Heer het slechte daar buigt tot het goede; hetgeen zij deden op een wijze die niet met woorden kan worden beschreven, zo bedreven dat zij door de Engelen werden geprezen. Er waren toen van onzen aardbol geleerden aanwezig die hun verstandelijke in de termen van wetenschappelijke dingen hadden ondergedompeld, en veel hadden getwist over den vorm, over de substantie, over het stoffelijke, en het niet-stoffelijke, en over eendere dingen, en zulke dingen tot geen nut hadden toegepast; dezen konden die uitbeelding zelfs niet begripen.*

8632. *Ik sprak met geesten van dien aardbol over den Heer, dat Hij niemand het boze doet, te minder dat Hij iemand straft; omdat die geesten onder de meer eenvoudigen waren, wilden zij dit eerst niet toegeven, gelovende dat uit den Heer de straffen zijn. Maar toen werd hun gezegd dat hun Engelen, wanneer zij bij den mens van hun aardbol zijn, niet kastijden, zelfs niet hard spreken, maar zij alleen aan de geesten-bestruffers, die ook aanwezig zijn, toestaan om dit te doen; en wanneer de Engelen niet kastijden, des te minder de Heer, Die het Goede Zelf is, en Die de Engelen regeert. Na deze dingen gehoord te hebben, erkenden en bevestigden zij met duidelijke stem dat de Heer niemand straft, en niemand het boze doet, zelfs niet hard tot iemand spreekt. Over de Engelen en over de geesten-bestruffers bij de inwoners van Jupiter zie men n. 7802, 7803, 7804, 7805, 7810.*

8633. *Wat hun leven op dien aardbol verder aangaat, ben ik door hun geesten daarover onderricht dat evenals zij zich niet om de wetenschappelijke dingen bekommeren, zij zich ook niet om dingen van kunst bekommeren. Voorts dat zij geen feestdagen hebben, maar eiken morgen bij het opgaan der zon, en elken*

avond bij het ondergaan der zon, een heiligen eredienst voor den Enigen Heer in hun tenten houden, en dat zij dan eveneens psalmen zingen.

8634. *Het vervolg over de inwoners en de geesten van den aardbol van Jupiter aan het einde van het volgende Hoofdstuk.*

Exodus

Achttiende Hoofdstuk

De Leer der Naastenliefde.

8635. Niemand kan worden wederverwekt tenzij hij zulke dingen weet die van het nieuwe leven, dat is, van het geestelijke leven zijn; want in dat leven wordt de mens door de wederverwekking binnengeleid. De dingen die van het nieuwe leven zijn, of die van het geestelijke leven zijn, zijn de ware dingen die moeten worden geloofd en de goede dingen die moeten worden gedaan, gene zijn des geloofs, deze der naastenliefde.

8636. Deze dingen kan niemand weten uit zich, want de mens vat niet dan alleen die dingen die zich aan de zinnen hebben voorgedaan; uit die heeft hij zich het schijnsel verworven dat het natuurlijk schijnsel wordt genoemd, uit hetwelk hij niets anders ziet dan de dingen die der wereld en die van hemzelf zijn, niet echter de dingen die des Hemels en die Gods zijn; deze zal hij leren uit de onthulling.

8637. Bijvoorbeeld dat de Heer, Die van het eeuwige aan God is, in de wereld is gekomen om het menselijk geslacht te zaligen; dat Hij alle mogendheid heeft in den Hemel en op aarde; dat het al des geloofs en het al der naastenliefde, aldus al het ware en goede is uit Hem; dat de Hemel is, en dat de hel is; dat de mens tot in het eeuwige zal leven, in den Hemel indien hij goed heeft gehandeld, in de hel indien hij boos heeft gehandeld.

8638. Deze en meer dingen zijn des geloofs, welke de mens die wederverwekt moet worden, moet weten, want hij die deze dingen weet, kan die denken, daarna die willen en ten slotte die doen, en zo het nieuwe leven hebben.

8639. Zo kan hij die niet weet dat de Heer de Heiland van het menselijk geslacht is, niet het geloof in Hem hebben, Hem aanbidden, Hem liefhebben, en zo het goede doen terwille van Hem; wie niet weet dat al het goede uit Hem is, kan niet denken dat zijn gerechtigheid en zijn heil uit Hem is, te minder kan hij willen dat het aldus is; aldus kan hij niet leven uit Hem. Wie niet weet dat de hel is, en dat de Hemel is, noch dat het eeuwige leven is, kan zelfs niet denken over het leven des Hemels, noch zich aanplooiën om dat op te nemen; aldus in de overige dingen.

8640. Uit deze dingen kan vaststaan hoedanig het leven van den wederverwekte is, namelijk dat het het leven des geloofs is. Voorts dat dit niet

aan den mens kan gegeven worden, voordat hij in den staat is dat hij de ware dingen des geloofs kan erkennen, en voor zoveel als hij erkent, die willen.

Achttiende Hoofdstuk.

1. En Jethro, priester van Midian, schoonvader van Moscheh, hoorde al wat GOD aan Moscheh en aan Israël Zijn volk had gedaan; dat JEHOVAH Israël van Egypte had uitgeleid.
2. En Jethro, de schoonvader van Moscheh, nam Zipporah, de echtgenote van Moscheh, na de heenzendingen van haar.
3. En de twee zonen van haar, van wie de naam van één was Gerschom, omdat hij zeide: Ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land.
4. En de naam van één was Eliëzer, omdat de GOD mijns vaders tot mijn hulp is geweest en mij heeft bevrijd van Farao's zwaard.
5. En Jethro, de schoonvader van Moscheh, kwam, en zijn zonen, en zijn echtgenote, tot Moscheh tot de woestijn, waar hij zich gelegerd had aan den berg GODS.
6. En hij zeide tot Moscheh: Ik, uw schoonvader Jethro, kom tot u, en uw echtgenote, en haar twee zonen met haar.
7. En Moscheh ging uit, zijn schoonvader tegemoet, en hij boog zich neder, en kuste hem; en zij vroegen, de man zijn genoot, naar den vrede; en zij kwamen in de tent.
8. En Moscheh vertelde zijn schoonvader alles wat JEHOVAH aan Farao en aan de Egyptenaren had gedaan ter wille van Israël; al de moeite die zij op den weg hadden ondervonden, en JEHOVAH hen verlost had.
9. En Jethro verheugde zich over al het goede dat JEHOVAH Israël had gedaan, Die hem had verlost uit de hand der Egyptenaren.
10. En Jethro zeide: Gezegend zij JEHOVAH, Die ulieden heeft verlost uit de hand der Egyptenaren, en uit Farao's hand, Die Zijn volk heeft verlost van onder de hand der Egyptenaren.
11. Nu weet ik dat Jehovah groot is boven alle goden, omdat het deswege is dat zij zich verhoovaardigd hebben over hen.
12. En Jethro, de schoonvader van Moscheh, nam GODE brandoffer en slachtoffers; en Aharon kwam en alle ouderen van Israël om brood te eten met den schoonvader van Moscheh vóór God.
13. En het geschiedde des anderen daags, en Moscheh zat om het volk te richten, en het volk stond bij Moscheh, van den morgen tot aan den avond.
14. En de schoonvader van Moscheh zag alles wat hij het volk deed, en hij zeide: Wat is dit woord dat gij het volk doet; waarom zit gij alleen, en is al het volk staande bij u van den morgen tot aan den avond.

15. En Moscheh zeide tot zijn schoonvader: Omdat het volk tot mij komt om GOD te vragen.
16. Wanneer zij een woord hebben, komt het tot mij, en ik richt tussen den man en tussen zijn genoot, en ik maak bekend de gerichten GODS en Zijn wetten.
17. En de schoonvader van Moscheh zeide tot hem: Niet goed is het woord dat gij doet.
18. Al verslappende zult gij verslappen, zo gij als dit volk hetwelk met u is, omdat het woord te zwaar voor u is; gij kunt dat niet doen, gij alleen.
19. Hoor nu mijn stem; ik zal u raden, en GOD zal met u zijn; wees gij voor het volk bij GOD, en breng gij de woorden tot GOD.
20. En leer gij hun de inzettingen en de wetten, en maak gij hun bekend den weg waarin zij zullen gaan, en het werk dat zij zullen doen.
21. En zie gij onder al het volk mannen van kloekheid, GOD vrezende, mannen van waarheid, hatende het gewin; en stel gij uit hen vorsten van duizenden, vorsten van honderden, vorsten van vijftigen, en vorsten van tien.
22. En zij zullen het volk te allen tijde richten; en het zal zijn, elk groot woord zullen zij tot u brengen, en elk klein woord zullen zij richten; en wentel van op u af, en laten zij met u dragen.
23. Indien gij dit woord doet, en GOD u zal geboden hebben, en gij kunt standhouden; en ook zal al dit volk op zijn plaats komen in vrede.
24. En Moscheh luisterde naar de stem van zijn schoonvader, en hij deed alles wat hij zeide.
25. En Moscheh koos mannen van kloekheid uit geheel Israël, en hij maakte hen tot hoofden over het volk, vorsten van duizenden, vorsten van honderden, vorsten van vijftigen, en vorsten van tien.
26. En zij zullen het volk te allen tijde richten, het moeilijke woord zullen zij tot Moscheh brengen, en elk klein woord zullen zij richten.
27. En Moscheh zond zijn schoonvader heen, en hij voor zich ging tot zijn land.

De Inhoud.

8641. In den inwendigen zin in dit Hoofdstuk wordt gehandeld over de ware dingen in de opeenvolgende orde van het eerste tot het laatste, en dat die worden geordend door *het Goddelijk Goede*. Het ware in den eersten graad wordt uitgebeeld door Moscheh, de ware dingen daaruit in de opeenvolgende orde door de vorsten van duizenden, van honderden, van vijftigen, en van tien; en *het Goddelijk Goede*, door hetwelk de ordening geschiedt, wordt uitgebeeld door Jethro, den schoonvader van Moscheh.

De Inwendige Zin.

8642. Vers 1, 2, 3, 4, 5. *En Jethro, priester van Midian, schoonvader van Moscheh, hoorde al wat God aan Moscheh en aan Israël Zijn volk had gedaan; dat Jehovah Israël van Egypte had uitgeleid. En Jethro, de schoonvader van Moscheh, nam Zipporah, de echtgenote van Moscheh, na de heen-zendingen van haar. En de twee zonen van haar, van wie de naam van één was Gerschom, omdat hij zeide: Ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land. En de naam van één was Eliëzer, omdat de God mijns vaders tot mijn hulp is geweest en mij heeft bevrijd van Farao's zwaard. En Jethro, de schoonvader van Moscheh, kwam, en zijn zonen, en zijn echtgenote, tot Moscheh tot de woestijn, waar hij zich geleverd had aan den berg Gods.* En Jethro, priester van Midian, hoorde, betekent het Goddelijk Goede; schoonvader van Moscheh, betekent uit hetwelk het goede verbonden met *het Goddelijk Ware* is; al wat God aan Moscheh en aan Israël Zijn volk had gedaan, betekent de doorvatting van die dingen welke waren gedaan aan hen die uit het geestelijk Rijk des Heren zijn; dat Jehovah Israël van Egypte had uitgeleid, betekent dat zij door den Heer van de bestokingen waren bevrijd; en Jethro, de schoonvader van Moscheh, nam Zipporah, de echtgenote van Moscheh, betekent het Goede uit het Goddelijke verbonden met *het Goddelijk Ware*; na de heen-zendingen van haar, betekent de scheiding tot dusver ten opzichte van den staat van hen die van de geestelijke Kerk zijn; en de twee zonen van haar, betekent de goede dingen van het ware; van wie de naam van één was Gerschom, omdat hij zeide: Ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land, betekent het hoedanige van het goede van het ware van hen die buiten de Kerk zijn; en de naam van één was Eliëzer, betekent het hoedanige van het goede van het ware van hen die binnen de Kerk zijn; omdat de God mijns vaders tot mijn hulp is geweest, betekent de barmhartigheid en de tegenwoordigheid des Heren in de Kerk; en mij heeft bevrijd van Farao's zwaard, betekent de bevrijding van het valse van hen die hebben bestookt; en Jethro, de schoonvader van Moscheh, kwam, betekent het Goddelijk Goede; en zijn zonen, betekent de goede dingen van het ware; en zijn echtgenote, betekent het goede verbonden met *het Goddelijk Ware*; tot Moscheh tot de woestijn, betekent de verbinding in den staat vóór de wederverwekking, wanneer er verzoeken zijn; waar hij zich geleverd had aan den berg Gods, betekent dicht bij het goede van het ware.

8643. En Jethro, priester van Midian, hoorde; dat dit het Goddelijk Goede betekent, staat vast uit de uitbeelding van Jethro, priester van Midian, zijnde het goede der Kerk die in het ware van het eenvoudig goede is, waarover

n. 7015; hier echter is hij het Goddelijk Goede, ter oorzaak hiervan dat Moscheh, wiens schoonvader hij was, het Goddelijk Ware uitbeeldde; wanneer immers de schoonzoon het ware uitbeeldt, dan beeldt de schoonvader het goede uit, in een hogeren graad, want hij is de vader van diens echtgenote. Dat het Goddelijk Goede hier door Jethro wordt uitgebeeld, komt omdat in dit Hoofdstuk wordt gehandeld over de ordening van de ware dingen bij den mens der geestelijke Kerk, die geschiedt uit het Goddelijk Goede door het Goddelijk Ware, want alle ordening is uit het goede door het ware. Die ordening geschiedt bij den mens der geestelijke Kerk, wanneer hij aanvangt niet langer uit het ware, maar uit het goede te handelen; deze staat immers is zijn tweede staat, die ontstaat nadat hij verzoeken heeft ondergaan, want wanneer hij uit het ware handelt, dan wordt hij verzocht, terwille hiervan dat de ware dingen bij hem worden bevestigd; en wanneer deze bij hem bevestigd zijn, dan worden die door den Heer in de orde gebracht, en wanneer zij in de orde zijn gebracht, dan treedt de tweede staat in, welke deze is dat hij de ware dingen wil en die doet; vandaar worden zij des levens, en worden zij goede dingen genoemd. Over die ordening wordt in hetgeen volgt gehandeld.

8644. Schoonvader van Moscheh, dat dit betekent uit hetwelk het goede verbonden met *het Goddelijk Ware* is, staat vast uit de betekenis van den schoonvader, zijnde het goede uit hetwelk het goede verbonden met het ware is, waarover n. 6827; en uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde *het Goddelijk Ware*, waarover n. 6752, 6771, 7010, 7014, 7382; dat de schoonvader het goede is uit hetwelk het goede verbonden met het ware is, komt omdat de echtgenote het goede betekent, wanneer de man het ware betekent, n. 2517, 4510, 4823. Omdat in hetgeen volgt wordt gehandeld over de verbinding van het Goddelijk Goede met het Goddelijk Ware, opdat daaruit de ordening bij den mens der Kerk geschiedt, moet men weten dat tussen het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware een onderscheid is, namelijk dat het Goddelijk Goede is in den Heer, en het Goddelijk Ware uit den Heer; zij verhouden zich zoals het vuur der zon en het licht dat daaruit is; het vuur is in de zon, en het licht uit de zon; in dit is niet het vuur, maar de warmte. De Heer is ook in het andere leven de Zon, en Hij is eveneens het Licht; in de Zon daar, die Hijzelf is, is het Goddelijk Vuur, hetwelk het Goddelijk Goede der Goddelijke Liefde is; uit die Zon is het Goddelijk Licht, hetwelk het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede is; in dit Goddelijk Ware is eveneens het Goddelijk Goede, maar niet zodanig als het in de Zon is; het is aangepast aan de opneming in den Hemel; indien het immers niet was aangepast aan de opneming, zou de Hemel niet kunnen bestaan, want geen Engel kan de vlam uit de Goddelijke

Liefde uithouden; hij zou in één ogenblik worden verteerd, evenals indien de vlam van de zon der wereld onmiddellijk den mens tegenwoei. Hoe echter het Goddelijk Goede der Goddelijke Liefde des Heren tot de opneming wordt aangepast, kan door niemand worden geweten, zelfs niet door de Engelen in den Hemel, omdat de aanpassing er een is van het Oneindige aan het eindige; en het Oneindige is zodanig dat het elk inzicht van het eindige te boven gaat, en wel dermate, dat het inzicht van het eindige, als het daarheen zijn blik wil laten gaan, valt zoals iemand die in de diepte der zee valt en vergaat. Dat de Heer de Zon in den Hemel is, en dat de Zon daar het Goddelijk Goede Zijner Goddelijke Liefde is, en dat het Licht daaruit het Goddelijk Ware is, uit hetwelk het inzicht is, zie men in n. 1053, 1521 tot 1533, 1619 tot 1632, 2776, 3094, 3138, 3190, 3195, 3222, 3223, 3225, 3339, 3341, 3636, 3643, 3993, 4180, 4302, 4408, 4409, 4415, 4523, 4533, 4696, 7083, 7171, 7174, 7270, 8197.

8645. Al wat God aan Moscheh en aan Israël Zijn volk had gedaan; dat dit de doorvatting betekent van die dingen, welke waren gedaan aan hen die uit het geestelijk Rijk des Heren zijn, staat vast uit de betekenis van horen, namelijk al wat God had gedaan, zijnde de doorvatting, waarover n. 5017, 8361; uit de betekenis van al wat God had gedaan, zijnde de dingen die door het Goddelijke waren gedaan; en uit de uitbeelding van Israël, die hier Moscheh en het volk is, aan wie die dingen waren gedaan, zijnde zij die uit het geestelijk Rijk des Heren zijn, waarover n. 6426, 6637, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223; Moscheh met het volk immers beeldt dat Rijk uit, Moscheh als het ware het hoofd, en het volk als het ware de dingen die aan het hoofd zijn onderworpen; aldus beeldt Moscheh eveneens den Heer uit ten aanzien van het Goddelijk Ware, want uit dit is het geestelijk Rijk.

8646. Dat Jehovah Israël van Egypte had uitgeleid; dat dit betekent dat zij door den Heer van de bestokingen waren bevrijd, staat vast uit de betekenis van uitleiden, zijnde bevrijden; uit de uitbeelding van Israël, zijnde zij die van het geestelijk Rijk zijn, zoals vlak boven n. 8645; en uit de betekenis van Egypte, zijnde de bestokingen door de valse dingen, waarover n. 7278; dat Egypte de bestokingen zijn, komt omdat met de Egyptenaren en Farao degenen worden aangeduid die door de valse dingen in het andere leven hen hebben bestookt die van de geestelijke Kerk zijn, n. 7097, 7107, 7110, 7126, 7142, 7220, 7228, 7317, 8148.

8647. En Jethro, de schoonvader van Moscheh, nam Zipporah, de echtgenote van Moscheh; dat dit betekent het Goede uit het Goddelijke verbonden met *het Goddelijk Ware*, staat vast uit de uitbeelding van Jethro, den schoonvader van Moscheh, zijnde het Goddelijk Goede, waaruit het goede is verbonden

met het ware, hier met *het Goddelijk Ware*, dat door Moscheh wordt uitgebeeld, waarover boven n. 8643, 8644; uit de uitbeelding van Zipporah, de echtgenote van Moscheh, zijnde *het Goddelijk Goede*; want de huwelijken beelden de verbinding van het goede en het ware uit; in de hemelse Kerk beeldt de echtgenoot het goede uit, en de echtgenote het ware daaruit; doch in de geestelijke Kerk beeldt de man het ware, en de echtgenote het goede uit; hier de echtgenote van Moscheh het goede, (omdat er wordt gehandeld over het geestelijk Rijk; men zie n. 2517, 4510, 4823, 7022.

8648. Na de heenzendingen van haar; dat dit de scheiding tot dusver betekent ten opzichte van den staat van hen die van de geestelijke Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van de heenzendingen, zijnde de scheiding; dat het is ten opzichte van den staat van hen die van de geestelijke Kerk zijn, komt omdat in den eersten staat van hen die van de geestelijke Kerk zijn, het goede niet verschijnt, maar slechts het ware. Hoe het hiermede is gesteld, kan vaststaan uit de dingen die eerder zijn getoond over het tweetal staten van hen die van de geestelijke Kerk zijn, namelijk dat in den eersten staat wordt gehandeld uit het ware, niet uit het goede, doch in den tweeden uit het goede. In den eersten staat, wanneer uit het ware niet uit het goede wordt gehandeld, is het goede als het ware afwezig, en is zoals een heengezonden echtgenote; doch in den tweeden staat, wanneer uit het goede wordt gehandeld, is het goede aanwezig, en zoals een echtgenote verbonden met haar man. Dit zijn de dingen die in den inwendigen zin worden verstaan onder *na de heenzendingen van haar*. Verder moet men weten, dat dit is ten opzichte van hen die van de geestelijke Kerk zijn, want het ware dat uit den Heer voortgaat, is altijd met zijn goede verbonden; doch in den eersten staat, die is vóór de wederverwekking, wordt niet het goede, maar het ware opgenomen, hoewel door den Hemel uit den Heer het ene en het andere invloeit; in den tweeden staat echter, die is na de wederverwekking, wordt het met het ware verbonden goede opgenomen. Van dat wat bij den mens geschiedt, wordt gezegd dat het bij den Heer geschiedt, deswege omdat het aldus verschijnt. Aldus is het gesteld in zeer vele andere dingen, zoals bijvoorbeeld dat de Heer het boze doet, straft, in de hel werpt; deze dingen worden van den Heer gezegd, omdat het aldus verschijnt, terwijl toch elk boze dat den mens overkomt, uit den mens is. Zodanig zijn in het Woord zeer vele dingen, die evenwel uitkomen voor hem die de Schriften doorvorst uit de aandoening van het ware, en terwille van het goede des levens, omdat deze door den Heer wordt verlicht.

8649. En de twee zonen van haar; dat dit de goede dingen van het ware betekent, staat vast uit de betekenis van de zonen, zijnde de ware dingen,

waarover n. 489, 491, 533, 1147, 2159, 2623, 3704, 4257, hier de goede dingen van het ware, omdat zij de zonen van de echtgenote worden geheten, zoals uit de oorspronkelijke taal blijkt, eender als in het volgende 6de Vers. Vandaar worden, omdat met de echtgenote het met het ware verbonden goede wordt aangeduid, n. 8647, derhalve met de zonen hier de goede dingen van het ware aangeduid. De goede dingen van het ware zijn de ware dingen die des wils en vandaar des levens zijn geworden, en den nieuwen wil bij den mens der geestelijke Kerk uitmaken.

8650. Van wie de naam van één was Gerschom, omdat hij zeide: Ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land; dat dit het hoedanige betekent van het goede van het ware van hen die buiten de Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van den naam en van den naam noemen, zijnde het hoedanige, waarover n. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421, 6674. Dit hoedanige wordt beschreven met de woorden die Moscheh toen zeide, namelijk: Ik ben een vreemdeling geweest in een vreemd land. Dat met die woorden het goede van het ware wordt aangeduid van hen die buiten de Kerk zijn, komt omdat met den *vreemdeling* degenen worden aangeduid die buiten de Kerk waren geboren, en evenwel in de dingen der Kerk werden onderricht; en met het *vreemde land* wordt aangeduid waar niet de Kerk is. Dat de vreemdeling degenen zijn die buiten de Kerk zijn, en in de dingen die der Kerk zijn, werden onderwezen, zie men in n. 1463, 4444, 7908, 8007, 8013; dat het vreemde land is waar niet de echte Kerk is, komt omdat met het land de Kerk wordt aangeduid, n. 662, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577; en het vreemde is waar niet het echte is; de Kerk des Heren is immers verspreid over het algehele wereldrond, aldus eveneens bij de natiën, n. 2049, 2284, 2589 tot 2604. Dat ook Moscheh, toen Gerschom werd geboren, buiten zijn Kerk was, en bij hen die in het goede van het eenvoudig ware waren, die met de Midianieten worden aangeduid, zie men in n. 6793, 6794, 6795, 6796.

8651. En de naam van één was Eliëzer; dat dit het hoedanige betekent van het goede van het ware van hen die binnen de Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van den naam en van den naam noemen, zijnde het hoedanige, zoals boven n. 8650; dat het het hoedanige van het goede van het ware is, komt omdat met de twee zonen de goede dingen van het ware worden aangeduid, n. 8649; dat het het hoedanige van dit goede van het ware is van hen die binnen de Kerk zijn, blijkt uit de woorden die Moscheh sprak over dezen zoon toen hij werd geboren, namelijk: Omdat de God mijns vaders tot mijn hulp is geweest, en mij heeft bevrijd van Farao's zwaard; en hieruit dat het hoedanige van het

goede van het ware dat is aangeduid met den naam van den eersten zoon, of van Gerschom, is van hen die buiten de Kerk zijn, n. 8650.

8652. Omdat de God mijns vaders tot mijn hulp is geweest; dat dit de barmhartigheid en de tegenwoordigheid des Heren in de Kerk betekent, staat vast uit de betekenis van den vader, zijnde de Kerk ten aanzien van het goede, n. 5581, en zijnde de Oude Kerk, n. 6050, 6075, 6846; en dat de God des vaders het Goddelijke der Oude Kerk is, dat de Heer was, n. 6846, 6876, 6884; en uit de betekenis van de hulp, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot den Heer, zijnde de barmhartigheid, want de hulp uit Hem is der barmhartigheid, en is eveneens der tegenwoordigheid, want waar de opneming van de barmhartigheid is, daar is de tegenwoordigheid, die er voornamelijk is in de Kerk, omdat daar het Woord is, en door het Woord de tegenwoordigheid des Heren.

8653. En mij heeft bevrijd van Farao's zwaard; dat dit betekent de bevrijding van het valse van hen die hebben bestookt, staat vast uit de betekenis van het zwaard, zijnde het strijdende ware, en in den tegengestelden zin het strijdende en verwoestende valse, waarover n. 2799, 4499, 6353, 7102, 8294; en uit de uitbeelding van Farao, zijnde zij die door de valse dingen de rechtschapenen in het andere leven bestoken, n. 7107, 7110, 7126, 7142, 7220, 7228, 7317.

8654. En Jethro, de schoonvader van Moscheh, kwam; dat dit het Goddelijk Goede betekent, staat vast uit de uitbeelding van Jethro en van Moscheh, zijnde het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware; en uit de betekenis van den schoonvader, over wie boven n. 8643, 8644.

8655. En zijn zonen; dat dit de goede dingen van het ware betekent, zie men boven in n. 8649.

8656. En zijn echtgenote; dat dit het goede verbonden met *het Goddelijk Ware* betekent, staat vast uit de uitbeelding van de echtgenote van Moscheh, zijnde het goede uit het Goddelijke verbonden met *het Goddelijk Ware*, waarover ook boven n. 8647.

8657. Tot Moscheh tot de woestijn; dat dit de verbinding betekent in den staat vóór de wederverwekking, wanneer er verzoeking en verzoeking, staat vast uit de betekenis van tot Moscheh komen, zijnde de verbinding, namelijk van het Goddelijk Goede, dat door Jethro wordt uitgebeeld, met het Goddelijk Ware, dat door Moscheh wordt uitgebeeld; en uit de betekenis van de woestijn, zijnde de staat van het ondergaan van verzoeking, waarover n. 6828, 8098, aldus de staat vóór de wederverwekking; dat het een tweetal staten is welke degenen ingaan die worden wederverwekt en de geestelijke Kerk worden, en dat zij, wanneer zij in den eersten staat zijn, verzoeking ondergaan, zie men

boven in n. 8643; de eerdere staat wordt beschreven met den staat der zonen Israëls in de woestijn, en de latere staat met den staat van hen in het land Kanaän onder Joshuah.

8658. Waar hij zich gelegerd had aan den berg Gods; dat dit betekent dicht bij het goede van het ware, staat vast uit de betekenis van zich legeren, zijnde de ordening van het ware en het goede, welke der Kerk bij den mens zijn, waarover n. 8103 einde, 8130, 8131, 8155; en uit de betekenis van den berg Gods, zijnde het goede der liefde, waarover n. 795, 796, 2722, 4210, 6435, 8327, hier het goede van het ware, omdat er wordt gehandeld over het goede van hen die van de geestelijke Kerk zijn, die door de zonen Israëls worden uitgebeeld; het goede dat zij hebben, is het goede van het ware; dit goede is ook het goede der naastenliefde; derhalve wordt het ook de berg Gods genoemd, omdat God wordt gezegd waar gehandeld wordt over het ware, en Jehovah waar wordt gehandeld over het goede, n. 2586, 2769, 2807, 2822, 3921 einde, 4295, 4402, 7268, 7873. Uit deze dingen blijkt dat met hij had zich gelegerd aan den berg Gods, de ordening wordt aangeduid van het goede en het ware welke der Kerk zijn, dicht bij het goede van het ware. Wat hieronder wordt verstaan, moet in het kort worden gezegd; wanneer de mens in den eerdere staat is, namelijk wanneer hij uit het ware handelt en nog niet uit het goede, dat is, wanneer hij uit het geloof handelt en nog niet uit de naastenliefde, is hij in den staat van het ondergaan van verzoeken; door deze wordt hij gaandeweg tot den anderen staat gevoerd, namelijk opdat hij uit het goede, dat is, uit de naastenliefde en de aandoening ervan handele; wanneer hij dus bijna tot dien staat komt, dan wordt er gezegd zich legeren aan den berg Gods, dat is, aan het goede waaruit hij daarna zal handelen. Dit wordt gezegd omdat in hetgeen nu volgt, wordt gehandeld over de nieuwe schikking of de ordening van de ware dingen om tot dien staat in te gaan, tot welken staat ook de mens der Kerk komt nadat hij verzoeken heeft ondergaan, en voordat *de Goddelijke Wet* den harten wordt ingeschreven. In de voorafgaande dingen is over de verzoeken gehandeld, en in de nu volgende dingen wordt gehandeld over de Wet, afgekondigd van den berg Sinaï; de berg Sinaï is het goede waarin het ware is.

8659. Vers 6, 7. *En hij zeide tot Moscheh: Ik, uw schoonvader Jethro, kom tot u, en uw echtgenote, en haar twee zonen met haar. En Moscheh ging uit, zijn schoonvader tegemoet, en hij boog zich neder, en kuste hem; en zij vroegen, de man zijn genoot, naar den vrede; en zij kwamen in de tent.* En hij zeide tot Moscheh, betekent den invloed en daaruit de doorvatting; ik, uw schoonvader Jethro, kom tot u, en uw echtgenote, en haar twee zonen met

haar, betekent de Goddelijke goede dingen in de orde; en Moscheh ging uit, zijn schoonvader tegemoet, betekent de aanplooïing van *het Goddelijke Ware* aan het Goddelijk Goede; en hij boog zich neder, betekent de inbrenging; en kuste hem, betekent de verbinding; en zij vroegen, de man zijn genoot, naar den vrede, betekent den wederzijdsen Goddelijk hemelsen staat; en zij kwamen in de tent, betekent het heilige van het één-zijn.

866o. En hij zeide tot Moscheh; dat dit den invloed en daaruit de doorvatting betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer het door het Goddelijk Goede tot het Goddelijk Ware geschiedt aangaande de ordening van de ware dingen, zijnde de invloed; en omdat het de invloed is, is het ook de doorvatting, want de doorvatting is uit den invloed; dat zeggen ten opzichte van den handelende de invloed is, en ten opzichte van den opnemende de opneming, zie men in n. 5743.

866i. Ik, uw schoonvader Jethro, kom tot u, en uw echtgenote, en haar twee zonen met haar; dat dit de Goddelijke goede dingen in de orde betekent, staat vast uit de uitbeelding van Jethro, den schoonvader van Moscheh, zijnde het Goddelijk Goede, waarover n. 8643, 8644; uit de uitbeelding van Zipporah, de echtgenote van Moscheh, zijnde het goede daaruit verbonden met *het Goddelijk Ware*, waarover n. 8647; en uit de uitbeelding van haar zonen, zijnde de goede dingen van het ware, waarover n. 8649, 8650, 8651; aldus zijn het de goede dingen in de orde. De goede dingen in de orde zijn de innerlijke en de uiterlijke goede dingen in opeenvolgende orde volgens de graden, waarover men zie n. 369I, 4154, 5114, 5145, 5146, 8603.

8662. En Moscheh ging uit, zijn schoonvader tegemoet; dat dit de aanplooïing van *het Goddelijk Ware* aan het Goddelijk Goede betekent, staat vast uit de betekenis van uitgaan tegemoet, zijnde de aanplooïing; dat uitgaan tegemoet de aanplooïing is, komt omdat terstond volgt dat hij hem kuste, waarmede de verbinding wordt aangeduid, en de aanplooïing gaat de verbinding vooraf; uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde *het Goddelijk Ware*, waarover boven n. 8644; en uit de uitbeelding van Jethro, die de schoonvader is, zijnde het Goddelijk Goede, waarover ook boven n. 8643, 8644.

8663. En hij boog zich neder; dat dit de inbrenging betekent, staat vast uit de betekenis van zich nederbuigen, zijnde de vernedering en de onderwerping, waarover n. 2153, 5682, 7068, hier echter de inbrenging, omdat daarvan wordt gesproken met betrekking tot *het Goddelijk Ware* ten opzichte van het Goddelijk Goede.

8664. En kuste hem; dat dit de verbinding betekent, staat vast uit de betekenis van kussen, zijnde de verbinding uit de aandoening, waarover n. 3573, 3574, 4215, 4353, 5929, 6260.

8665. En zij vroegen, de man zijn genoot, naar den vrede; dat dit den wederzijdsen Goddelijk hemelsen staat betekent, staat vast uit de betekenis van naar den vrede vragen, zijnde de vergezelschapping ten aanzien van den Goddelijk-hemelsen staat, waarover aanstonds; en uit de betekenis van den man tot den genoot, zijnde wederzijds. Dat vragen naar den vrede de vergezelschapping is ten aanzien van den Goddelijk hemelsen staat, komt omdat in den inwendigen zin vragen naar den vrede, is vragen aangaande het leven, het welvaren ervan en het gelukzalige; doch vragen naar den vrede is in den hoogsten zin, waar gehandeld wordt over het Goddelijk Goede en *het Goddelijk Ware*, de vergezelschapping ten aanzien van den Goddelijk hemelsen staat; de vrede immers betekent in den hoogsten zin den Heer, en vandaar den staat van den binnensten Hemel, waar degenen zijn die in de liefde tot den Heer en vandaar in de onschuld zijn; die zijn ook meer dan de overigen in den vrede, omdat zij in den Heer zijn; de staat van hen wordt Goddelijk hemels genoemd; vandaar komt het, dat onder den vrede hier die staat wordt verstaan. Wat de vrede in den hoogsten en in den inwendigen zin is, zie men in n. 3780, 4681, 5662, 8455.

8666. En zij kwamen in de tent; dat dit het heilige van het éénzijn betekent, staat vast uit de betekenis van de tent, zijnde het heilige der liefde, waarover n. 414, 1102, 2145, 2152, 4128, aldus het heilige van het één-zijn, omdat de liefde het één-zijn is; vandaar is in de tent komen, uit de heilige liefde verenigd worden. In dit Vers wordt gehandeld over het één-zijn van het Goddelijk Goede met *het Goddelijk Ware*; en omdat elk één-zijn eerst geschiedt door den invloed van den een in den ander, en de doorvatting daaruit, daarop door de aanplooiing, voorts door de inbrenging, daarna door de verbinding, wordt daarom eerst de invloed beschreven en de doorvatting daaruit, n. 8660, daarop de aanplooiing, n. 8662, vervolgens de inbrenging, n. 8663, daarna de verbinding, n. 8664; ten slotte het één-zijn door de liefde.

8667. Vers 8, 9, 10, 11. *En Moscheh vertelde zijn schoonvader alles wat Jehovah aan Farao en aan de Egyptenaren had gedaan ter wille van Israëel; al de moeite die zij op den weg hadden ondervonden, en Jehovah hen verlost had. En Jethro verheugde zich over al het goede dat Jehovah Israëel had gedaan, Die hen had verlost uit de hand der Egyptenaren. En Jethro zeide: Gezegend zij Jehovah, Die ulieden heeft verlost uit de hand der Egyptenaren, en uit Farao's hand, Die Zijn volk heeft verlost van onder de hand der Egyptenaren. Nu weet ik dat Jehovah*

groot is boven alle goden, omdat het deswege is dat zij zich verhovaardigd hebben over hen. En Moscheh vertelde zijn schoonvader alles wat Jehovah aan Farao en aan de Egyptenaren had gedaan, betekent de doorvatting toen uit *het Goddelijk Ware* aangaande de macht van het Goddelijk Menselijke des Heren tegen hen die in de valse dingen waren, en bestookten; ter wille van Israël, betekent voor hen die van de geestelijke Kerk zijn; al de moeite die zij op den weg hadden ondervonden, betekent den arbeid in de verzoeking; en Jehovah hen verlost had, betekent de bevrijding tengevolge van des Heren Goddelijke hulp; En Jethro verheugde zich over al het goede dat Jehovah Israël had gedaan, betekent den staat van het Goddelijk Goede wanneer alle dingen gelukken; Die hen had verlost uit de hand der Egyptenaren, betekent vanwege de bevrijding van den hoon der bestokers; en Jethro zeide: Gezegend zij Jehovah, betekent het Goddelijk Goede; Die ulieden heeft verlost uit de hand der Egyptenaren en uit Farao's hand, betekent de bevrijding van den hoon der bestokers; Die Zijn volk heeft verlost van onder de hand der Egyptenaren, betekent de barmhartigheid jegens hen die in het goede van het ware en in het ware van het goede zijn; nu weet ik dat Jehovah groot is boven alle goden, betekent den Heer, dat er geen God is behalve Hij; omdat het deswege is dat zij zich verhovaardigd hebben over hen, betekent vanwege het streven om te heersen over hen die van de Kerk zijn.

8668. En Moscheh vertelde zijn schoonvader alles wat Jehovah aan Farao en aan de Egyptenaren had gedaan; dat dit betekent de doorvatting toen uit *het Goddelijk Ware* aangaande de macht van het Goddelijk Menselijke des Heren tegen hen die in de valse dingen waren, en bestookten, staat vast uit de betekenis van Moscheh vertelde, zijnde de doorvatting uit *het Goddelijk Ware*; dat vertellen doorvatten is, zie men in n. 3209, en dat Moscheh *het Goddelijk Ware is*, n. 6752, 6771, 7010, 7014, 7382; uit de uitbeelding van den schoonvader van Moscheh, zijnde het Goddelijk Goede uit hetwelk het goede is verbonden met *het Goddelijk Ware*, waarover n. 8643, 8644; uit de betekenis van alles wat Jehovah had gedaan, zijnde de dingen die aan de zonen Israëls waren gedaan in Egypte, en daarna in de woestijn; en omdat deze dingen in den inwendigen zin de dingen behelzen die waren gedaan aan hen die van de geestelijke Kerk des Heren waren, en in de lagere aarde waren vastgehouden totdat de Heer het Menselijke in Zich had verheerlijkt, wordt daarom met die woorden de doorvatting aangaande de macht van het Goddelijk Menselijke des Heren aangeduid. Dat zij die van de geestelijke Kerk des Heren waren, in de lagere aarde waren vastgehouden, en tengevolge van de macht van het Goddelijk Menselijke des Heren werden gezaligd, zie men in n. 6854, 7035,

709I einde, 7828, 80I8, 8054, 8099, 832I; en uit de uitbeelding van Farao en van de Egyptenaren, zijnde zij die in de valse dingen waren en bestookten, waarover n. 7097, 7107, 7110, 7126, 7142, 7220, 7228, 7317.

8669. Ter wille van Israël; dat dit betekent voor hen die van de geestelijke Kerk zijn, staat vast uit de uitbeelding van Israël, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover n. 6426, 6637, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198, 720I, 7215, 7223.

8670. Al de moeite die zij op den weg hadden ondervonden; dat dit den arbeid in de verzoeken betekend, staat vast uit de betekenis van de moeite, zijnde de arbeid; dat de moeite de arbeid is, komt omdat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de verzoeken; in deze immers is er voor henzelf die worden verzocht arbeid tegen de valse en de boze dingen, en eveneens voor de Engelen is er arbeid met hen, opdat zij in het geloof worden gehouden, en zo in de macht van te overwinnen; en uit de betekenis van die zij op den weg hadden ondervonden, zijnde ten aanzien van de verzoeken, namelijk de arbeid, want op den weg is in de woestijn, waar zij de verzoeken ondergingen, waarover eerder.

8671. En Jehovah hen verlost had; dat dit de bevrijding betekent door des Heren Goddelijke hulp, staat vast uit de betekenis van verlossen, zijnde de bevrijding; dat Jehovah de Heer is in het Woord, zie men in n. 1343, 1736, 1815, 2447, 292I, 3035, 504I, 5663, 6280, 6303, 6905.

8672. En Jethro verheugde zich over al het goede dat Jehovah Israël had gedaan; dat dit den staat van het Goddelijk Goede betekent wanneer alle dingen gelukken, staat vast uit de betekenis van Jethro, zijnde het Goddelijk Goede, waarover boven n. 8643; uit de betekenis van verheugde zich over al het goede, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot het Goddelijk Goede, dat door Jethro wordt uitgebeeld, zijnde de staat van dat Goede; want de staat van het Goddelijke, wanneer het goede geschiedt aan den Hemel en de Engelen daar, voorts aan de Kerk en den mens daar, wordt in het Woord met vreugde uitgedrukt; maar het hoedanige van die vreugde is onbegrijpelijk, omdat zij van het Oneindige is. Dat er ook Oneindige Vreugde is wegens de opneming van het goede door hen die in den Hemel en in de Kerk zijn, kan vaststaan uit de Goddelijke Liefde, die oneindig is jegens het menselijk geslacht, n. 8644, want alle vreugde is der liefde. Uit deze dingen blijkt, dat met Jethro verheugde zich over al het goede dat Jehovah Israël had gedaan, de staat van het Goddelijk Goede wordt aangeduid wanneer alle dingen gelukken; onder Israël immers worden degenen verstaan die van het geestelijk Rijk en van de geestelijke Kerk des Heren zijn, n. 8669, wanneer

hun alle dingen waren gelukt, want zij waren bevrijd van de bestokingen, en daarna overwonnen zij inde verzoeking, zoals boven is beschreven.

8673. Die hen had verlost uit de hand der Egyptenaren; dat dit betekent vanwege de bevrijding van den hoon der bestokers, staat vast uit de betekenis van verlossen, zijnde de bevrijding, zoals boven n. 8671; en uit de uitbeelding van de Egyptenaren, zijnde zij die door de valse dingen hebben bestookt, waarover ook boven n. 8668.

8674. Die Jethro zeide: Gezegend zij Jehovah; dat dit betekent dat uit den Heer al het goede is, staat vast uit de betekenis van gezegend zij Jehovah, zijnde dat uit den Heer al het goede is, waarover n. 1096, 1422, 3140; dat Jehovah de Heer is, zie men boven in n. 8671. Dat gezegend zij Jehovah wil zeggen dat uit den Heer al het goede is, komt omdat de zegen bij den mens al het goede van het eeuwige leven behelst, dat is, het goede der liefde tot den Heer en jegens den naaste, n. 3406, 4981; deze goede dingen maken het eeuwige leven bij den mens.

8675. Die ulieden heeft verlost uit de hand der Egyptenaren en uit Farao's hand; dat dit de bevrijding betekent uit den hoon der bestokers, staat vast uit de dingen die boven in n. 8671, 8673 zijn ontvouwd.

8676. Die Zijn volk heeft verlost van onder de hand der Egyptenaren; dat dit de barmhartigheid betekent jegens hen die in het goede van het ware en in het ware van het goede zijn, staat vast uit de betekenis van verlossen, zijnde de bevrijding, zoals nu boven n. 8675; uit de betekenis van de Egyptenaren, zijnde degenen die door valse dingen hebben bestookt, waarover ook boven n. 8668; en uit de uitbeelding van Israël, die hier het volk van Jehovah is, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover n. 8645; aldus zij die in het goede van het ware en in het ware van het goede zijn, n. 7957, 8234. Dat het is uit de Barmhartigheid des Heren, komt omdat er wordt gezegd gezegend zij Jehovah, Die heeft verlost, en met gezegend zij Jehovah wordt aangeduid dat van Hem al het goede uit Zijn Goddelijke Liefde is, n. 8674; de Goddelijke Liefde, waaruit den mens die in den staat van ellende is, het goede gewordt, omdat hij uit zich gans en al in het boze en in de hel is, is de Barmhartigheid.

8677. Nu weet ik dat Jehovah groot is boven alle goden; dat dit den Heer betekent, dat er geen God is behalve Hij, staat vast uit de dingen die in n. 7401, 7444, 7544, 7598, 7636, 8274, zijn gezegd en getoond.

8678. Omdat het deswege is dat zij zich verhoovaardigd hebben over hen; dat dit betekent vanwege het streven en de kracht om te heersen over hen die van de Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van zich verhoovaardigen, zijnde het streven en de kracht van te heersen, waarover aanstonds; en uit de uitbeelding

van de zonen Israëls, die degenen zijn waarover zij zich hebben verhovaardigd, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover boven n. 8645. Dat zich verhovaardigen het streven en de kracht om te heersen is, komt omdat in elke hovaardij dat streven en vandaar de kracht is; de hovaardij immers is zich boven allen liefhebben, en zich boven hen stellen, en alle anderen willen overheersen, en zij die dit willen, verachten ook de anderen bij zichzelf vergeleken, en vervolgen eveneens uit haat en wraakzucht degenen die zichzelf boven hen stellen, of hen niet vereren. De zelfliefde, die de hovaardij is, is zodanig dat zij voor zoveel als haar de teugel wordt gevierd, voortsnel door aan te groeien tot iederen graad van de gegeven mogelijkheid, ten slotte tot aan den Goddelijken zetel zelf toe, zodat zij als god willen zijn. Zodanig zijn allen die in de hel zijn. Dat zij zodanig zijn, wordt bemerkt aan hun streven daaruit, en eveneens aan hun verwoede haatgevoelens en afgrijselijke wraaknemingen van den een tegen den ander om de heerschappij; het is dit streven dat door den Heer wordt bedwongen, en dat wordt verstaan onder den kop der slang dien het zaad der vrouw zal vertreden, n. 257; dezulken worden ook verstaan onder Lucifer bij Jesaja: “Hoe zijt gij van den hemel gevallen, Lucifer, gij zoon des dageraads; gij zijt ter aarde nedergehouden, gij zijt verzwakt onder de natiën; evenwel zeidet gij in uw hart: Ik zal naar de hemelen opklimmen, op de sterren Gods zal ik mijn troon verhogen, en ik zal zitten op den berg der samenkomst, aan de zijden van het noorden; ik zal boven de hoogten der wolken opklimmen, ik zal den Allerhoogste gelijk worden; doch voorwaar zijt gij tot de hel nedergelaten, aan de zijden van den kuil, gij zijt voortgeworpen uit het graf, als een gruwelijke scheut, het bekleedsel der gedoden, met het zwaard doorboord, die nederdalen tot de stenen van den kuil, zoals een vertreden lijk”, xiv: 12 tot 29. Dat de hovaardij des harten, die de zelfliefde is, het Goddelijke van zich afstoot, en zich van den Hemel verwijdert, kan klaarblijkelijk vaststaan uit den staat der opneming van het Goddelijke en van den Hemel, zijnde de staat der liefde jegens den naaste, en de staat der vernedering jegens God; voor zoveel als de mens zich voor den Heer kan vernederen, en voor zoveel als hij den naaste kan liefhebben zoals zichzelf, en, zoals het in den Hemel geschiedt, boven zichzelf, neemt hij het Goddelijke op, en is hij vandaar voor zoveel in den Hemel. Daaruit blijkt, in welken staat degenen zijn die zich meer liefhebben dan den naaste en over hem zich verhovaardigen, dat is, die in de zelfliefde zijn, namelijk dat zij in een staat zijn die tegengesteld is aan den Hemel en aan het Goddelijke, bijgevolg in een staat waarin de helsen zijn. Men zie de dingen die over de zelfliefde zijn gezegd en getoond in n. 2041, 2045, 2051,

2057, 2219, 2363, 2364, 2444, 3413, 3610, 4225, 4750, 4776, 4947, 5721, 6667, 7178, 7364, 7255, 7366 tot 7377, 7488, 7489, 7490, 7491, 7492, 7494, 7643, 7819, 7820, 8318, 8487.

8679. Vers 12. *En Jethro, de schoonvader van Moscheh, nam Gode brandoffer en slachtoffers; en Aharon kwam en alle ouderen van Israël om brood te eten met den schoonvader van Moscheh vóór God.* En Jethro, de schoonvader van Moscheh, nam Gode brandoffer en slachtoffers, betekent den eredienst uit het goede der liefde en uit de ware dingen des geloofs; en Aharon kwam en alle ouderen van Israël, betekent de dingen die de primaire der Kerk zijn; om brood te eten met den schoonvader van Moscheh vóór God, betekent de toeëigening ervan uit het Goddelijk Goede.

8680. En Jethro, de schoonvader van Moscheh, nam Gode brandoffer en slachtoffers; dat dit den eredienst betekent uit het goede der liefde en de ware dingen des geloofs, staat vast uit de betekenis van het brandoffer en van de slachtoffers, namelijk dat zij uitbeeldend waren voor de hemelse en de geestelijke dingen, die van den inwendigen eredienst zijn, de brandoffers uitbeeldend voor de hemelse dingen, dat is, voor het goede der liefde, en de slachtoffers uitbeeldend voor de geestelijke dingen, dat is, voor het ware des geloofs, waarover n. 922, 923, 1823, 2180, 2805, 2807, 2830, 3519, 6905; dat de brandoffers de dingen hebben uitgebeeld die van het goede der liefde zijn, en de slachtoffers de dingen die van het ware des geloofs zijn, staat vast uit de inzetting ervan, namelijk dat in de brandoffers alle dingen werden verteerd, zowel het vlees als het bloed, in de slachtoffers echter het vlees werd gegeten, zoals kan vaststaan uit Levit. Hfdst. I, Hfdst. II, Hfdst. III, Hfdst. IV, Hfdst. V, Num. XXVIII: 1 tot het einde, en uit Deut., waar deze dingen staan: “Opdat gij uw brandoffers, het vlees, en het bloed, maakt op het altaar van Jehovah, uw God; en het bloed der slachtoffers zal uitgegoten worden op het altaar van Jehovah, uw God, en het vlees zult gij eten”, XII: 27. Dat die twee dingen door de brandoffers en de slachtoffers werden uitgebeeld, was omdat de brandoffers en de slachtoffers den gehelen eredienst Gods in het algemeen uitbeeldden, n. 923, 6905; en de eredienst Gods in het algemeen wordt gegrondvest op de liefde en het geloof, want zonder deze is er geen eredienst, maar slechts een ritus, zodanig als die van den uitwendigen mens is zonder den inwendigen, aldus zonder leven.

8681. En Aharon kwam en alle ouderen van Israël; dat dit de dingen betekent die de primaire der Kerk zijn, staat vast uit de uitbeelding van Aharon, zijnde het ware der Leer, waarover n. 6998, 7009, 7089, 7382; en uit de uitbeelding van de ouderen van Israël, zijnde de voornaamste ware dingen der Kerk,

die samenstemmen met het goede, waarover n. 6524, 8578, 8585; met Israël immers wordt de Kerk aangeduid, n. 8645.

8682. Om brood te eten met den schoonvader van Moscheh vóór God; dat dit betekent de toeëigening ervan uit het Goddelijk Goede, staat vast uit de betekenis van eten, zijnde de toeëigening, waarover n. 3168, 3513 einde, 3596, 3832, 4745; en uit de betekenis van het brood, zijnde het goede der liefde, waarover n. 2165, 2177, 3464, 3735, 4211, 4217, 4735, 5915; dat het is uit het Goddelijk Goede, wordt daarmee aangeduid dat zij het brood aten vóór God. Onder het brood wordt hier elke spijs verstaan die zij toen aten, vooral het vlees der slachtoffers; want wanneer de slachtoffers geschieden, werd het vlees ervan naast het altaar gegeten; dat met het brood elke eredienst in het algemeen wordt aangeduid, zie men in n. 2165. De oorzaak dat het vlees der slachtoffers werd gegeten, was deze dat de toeëigening van het hemels goede zou worden uitgebeeld, voorts eveneens de vergezelschapping door de liefde, want het vlees van het slachtoffer dat zij toen aten, betekende het goede der liefde, weswege dit voor hen een heilig gastmaal was. Dat ook het vlees het goede der liefde is, zie men in n. 7850. Uit deze dingen kan vaststaan wat er werd verstaan door den Heer toen Hij zeide dat zij Zijn Vlees zouden eten, Joh. vi: 53, 54, 55, 56, voorts dat, toen Hij het Heilig Avondmaal instelde, het brood Zijn Lichaam was, Matth. xxvi: 26. Wat onder die dingen werd verstaan, kan nooit iemand weten, tenzij hij weet dat er een inwendige zin is, en dat in dien zin hemelse en geestelijke dingen worden verstaan in plaats van natuurlijke dingen, en dat de natuurlijke dingen daarmee overeenstemmen, en volgens de overeenstemmingen aanduiden. Anders zou het nooit iemand bekend kunnen zijn, waarom het Heilig Avondmaal is ingesteld, en wat voor heiligs er is in het brood, en waarom het brood het lichaam is, en het vlees is; behalve talloze andere dingen.

8683. Vers 13, 14, 15, 16. *En het geschiedde des anderen daags, en Moscheh zat om het volk te richten, en het volk stond bij Moscheh, van den morgen tot aan den avond. En de schoonvader van Moscheh zag alles wat hij het volk deed, en hij zeide: Wat is dit woord dat gij het volk doet; waarom zit gij alleen, en is al het volk staande bij u van den morgen tot aan den avond. En Moscheh zeide tot zijn schoonvader: Omdat het volk tot mij komt om God te vragen. Wanneer zij een woord hebben, komt het tot mij, en ik richt tussen den man en tussen zijn genoot, en ik maak bekend de gerichten Gods en Zijn wetten.* En het geschiedde des anderen daags, betekent het eeuwige; en Moscheh zat om het volk te richten, betekent de schikking van *het Goddelijk Ware* bij hen die van de geestelijke Kerk zijn in den staat voordat zij uit het goede handelen; en het volk stond bij

Moscheh, betekent de gehoorzaamheid toen uit *het Goddelijk Ware*; van den morgen tot aan den avond, betekent in eiken staat toen innerlijk en uiterlijk; en de schoonvader van Moscheh zag alles wat hij het volk deed, betekent de alwetendheid van het Goddelijk Goede; en hij zeide: Waarom zit gij alleen, betekent dat het was zonder den invloed van het ware uit het goede ergens anders vandaan; en is al het volk staande bij u van den morgen tot aan den avond, betekent dat daaruit toen het al des wils was voor hen die van de geestelijke Kerk waren, in elken staat; en Moscheh zeide tot zijn schoonvader, betekent het wederkerige dat in het antwoord is; omdat het volk tot mij komt om God te vragen, betekent dat zij niet ergens anders vandaan willen en handelen, dan uit dat wat het Woord aldus heeft gezegd; wanneer zij een woord hebben, betekent in al wat zich voordoet; komt het tot mij, en ik richt tussen den man en tussen den genoot, betekent dat zij dan uit het onthulde Ware worden geschikt; en ik maak bekend de gerichten Gods en Zijn wetten, betekent dat zij daaruit worden geleerd wat het ware en wat het goede is.

8684. En het geschiedde des anderen daags; dat dit het eeuwige betekent, staat vast uit de betekenis van morgen of van den anderen morgen, zijnde het eeuwige, waarover n. 3998.

8685. En Moscheh zat om het volk te richten; dat dit de schikking van *het Goddelijk Ware* betekent bij hen die van de geestelijke Kerk zijn in den staat voordat zij uit het goede handelen, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het onmiddellijk uit den Heer voortgaande *Goddelijk Ware*, waarover n. 7010, 7382; uit de betekenis van richten, zijnde de schikking; dat richten hier de schikking is, komt omdat *het Goddelijk Ware* niet iemand richt, maar invloed en schikt opdat het opgenomen worde; uit de opneming geschiedt daarop het gericht volgens de wetten der orde; dit wordt verstaan onder het oordeel des Heren, Matth. xxv: 31 tot het einde; Joh. v: 22, 26, 27, 30; Hfdst. ix: 39; dat dit wordt verstaan, staat vast uit des Heren woorden waar Hij zegt *dat Hij niemand oordeelt*, Joh. iii: 17 tot 21; Hfdst. viii: 15; Hfdst. xii: 47, 48; uit de uitbeelding van Israël, die hier het volk is, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover boven n. 8645. Uit deze dingen blijkt dat met Moscheh zat om het volk te richten, de schikking wordt aangeduid van het onmiddellijk uit den Heer voortgaande *Goddelijk Ware* bij hen die van de geestelijke Kerk zijn. Dat dit is in den staat voordat zij uit het goede handelen, staat vast uit de dingen die volgen. De mens immers die wordt wederverwekt en Kerk wordt, heeft een tweetal staten; in den eersten staat handelt hij uit het ware, in den tweeden uit het goede, waarover men zie n. 8516, 8539, 8643, 8648, 8658. In den enen en den anderen staat wordt de mens door den Heer geleid,

maar in den eersten staat door den onmiddellijken invloed, in den tweeden staat echter zowel door den onmiddellijken als den middellijken invloed; over den onmiddellijken en den middellijken invloed van het goede en het ware uit den Heer zie men n. 6472 tot 6478, 6982, 6985, 6996, 7054 tot 7058, 7270. De onmiddellijke invloed wordt daarmede uitgebeeld dat Moscheh het volk alleen richtte, doch de zowel onmiddellijke als middellijke invloed daarmede, dat de vorsten van duizenden, van honderden, van vijftigen, en van tien, werden gekozen, die de kleine zaken zouden richten, en de grote zaken aan Moscheh voorleggen, waarover in hetgeen volgt. Maar deze dingen zijn verborgenheden die nauwelijks iemand kan verstaan dan alleen hij die in de verlichting is uit den Heer, en door de verlichting in de doorvatting. Die invloeden kunnen weliswaar worden beschreven, en eveneens de uitwerkingen daaruit, maar nochtans vallen zij niet naar behoren in de denking, tenzij er doorvatting uit den Hemel is; en de doorvatting uit den Hemel is er niet dan alleen bij hen die in de liefde van het ware uit het goede zijn, en zelfs zo niet, tenzij zij in de liefde van het ware uit het echte goede zijn.

8686. En het volk stond bij Moscheh; dat dit de gehoorzaamheid toen uit *het Goddelijk Ware* betekent, staat vast uit de betekenis van Moscheh, zijnde *het Goddelijk Ware*, zoals vlak boven n. 8685; vandaar betekent bij hem staan *het Goddelijk Ware* raadplegen, en daarvan een antwoord verwachten, en volgens dit handelen, dat is, gehoorzamen. Met deze dingen wordt in den inwendigen zin de eerste staat beschreven waarin de mens die wordt wederverwekt, geleid wordt door het Ware uit den Heer; het Ware waardoor hij wordt geleid, is het Woord, want dit is *het Goddelijk Ware*.

8687. Van den morgen tot aan den avond; dat dit betekent in eiken staat innerlijk en uiterlijk, staat vast uit de betekenis van den morgen en van den avond, zijnde geestelijke staten, die op elkander volgen zoals de staten der tijden in de wereld, namelijk zoals de morgen, de middag, de avond, de nacht, en wederom de morgen; dat deze tijden overeenstemmen met de veranderingen der staten in het andere leven, zie men in n. 5672, 5962, 6110, 8426. Dat zij innerlijk en uiterlijk zijn, komt omdat in het andere leven zij innerlijk in het goede en ware zijn, wanneer zij daar in den staat van den morgen zijn, dat is, in den staat die overeenstemt met den morgentijd, doch uiterlijk in het goede en ware wanneer zij daar in den staat van den avond zijn, want wanneer zij in den staat van den avond zijn, zo zijn zij in het natuurlijk verkwikkelijke; doch wanneer zij in den staat van den morgen zijn, zo zijn zij in het geestelijk verkwikkelijke; men zie n. 8431, 8452.

8688. En de schoonvader van Moscheh zag alles wat hij het volk deed; dat dit de alwetendheid van het Goddelijk Goede betekent, staat vast uit de betekenis van zien al wat hij doet, wanneer het wordt gezegd van het Goddelijk Goede, dat door Jethro, den schoonvader van Moscheh, wordt uitgebeeld, zijnde de alwetendheid; zien is immers in den inwendigen zin verstaan en doorvatten, n. 2150, 2325, 2807, 3764, 4403 tot 4421, 5400; doch in den hoogsten zin, waar over den Heer wordt gehandeld, is het het Vooruitzien en de Voorzienigheid, n. 2837, 2839, 3686, 3854, 3863; vandaar is zien alles wat hij doet, de alwetendheid.

8689. En hij zeide: Waarom zit gij alleen; dat dit betekent dat het was zonder den invloed van het ware uit het goede ergens anders vandaan, staat vast uit de betekenis van alleen zitten, wanneer het wordt gezegd van het onmiddellijk uit den Heer voortgaande *Goddelijk Ware*, dat wordt uitgebeeld door Moscheh, zijnde de invloed uit Dit alleen, en niet tegelijk ergens anders vandaan. Hoe het met deze dingen is gesteld, kan vaststaan uit de dingen die boven in n. 8685 zijn gezegd.

8690. En is al het volk staande bij u van den morgen tot aan den avond; dat dit betekent dat daaruit toen het al des wils was voor hen die van de geestelijke Kerk waren, in eiken staat, staat vast uit de uitbeelding van Israël, die hier het volk is, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover boven n. 8645; uit de betekenis van staan bij Moscheh, zijnde de gehoorzaamheid uit *het Goddelijk Ware*, waarover ook boven n. 8686; en omdat het de gehoorzaamheid is, is het des wils, want de gehoorzaamheid is uit den wil, doch het is de wil van het ware te doen op bevel, niet echter uit een aandoening, welke wil de gehoorzaamheid is; en uit de betekenis van van den morgen tot aan den avond, zijnde in eiken staat, innerlijk en uiterlijk, waarover boven n. 8687. Hier wordt gehandeld over den eersten staat, waarin de mens vóór de wederverwekking is, welke deze is dat hij het goede doet uit gehoorzaamheid, en nog niet uit een aandoening; maar dit goede is het ware dat hij doet, omdat het alleen op bevel is, aldus nog uit het gedwongene, niet echter uit het vrije; uit het vrije handelt hij wanneer hij uit de aandoening handelt, want al wat vloeit uit de aandoening, die der liefde is, is vrij. Wanneer de mens in den eerderen staat is, alsdan vloeit de Heer in en leidt onmiddellijk binnen, maar de onmiddellijke invloed des Heren komt niet tot de doorvatting, omdat deze is in de binnenste dingen van den mens; doch de onmiddellijke en tegelijk middellijke invloed des Heren komt tot de doorvatting en geeft de aandoening, want deze is niet alleen in de binnenste dingen van den mens, maar ook in zijn middelste en buitenste dingen. Over

dezen staat wordt gehandeld in de volgende dingen van dit Hoofdstuk, overgenen in deze Verzen, waar van Moscheh wordt gezegd dat hij alleen richtte; men zie de dingen die boven in n. 8685 zijn gezegd.

8691. En Moscheh zeide tot zijn schoonvader; dat dit het wederkerige betekent dat in het antwoord is, staat vast uit de betekenis van zeggen, zijnde hier het antwoord, want Moscheh antwoordt zijn schoonvader; dat het het wederkerige is, komt omdat door Moscheh het Goddelijk Ware wordt uitgebeeld, verbonden en verenigd met het Goddelijk Goede, n. 8664, 8666; en wanneer er verbinding en vereniging is, dan is er het wederkerige, want het goede handelt en het ware reageert; de reactie is het wederkerige dat in het antwoord is. Aldus is het eveneens in het algemeen gesteld met het goede en het ware bij den mens in wien zij verbonden zijn.

8692. Omdat het volk tot mij komt om God te vragen; dat dit betekent dat zij niet ergens anders vandaan willen en handelen dan uit dat wat het Woord aldus heeft gezegd, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde *het Goddelijk Ware*, aldus het Woord, waarover n. 5922, 6723, 6752; en uit de betekenis van het komen van het volk tot hem om God te vragen, zijnde raadplegen wat het Goddelijke dicteert, aldus wat zij zullen willen en handelen.

8693. Wanneer zij een woord hebben; dat dit betekent in al wat zich voordoet, staat vast uit de betekenis van het woord, zijnde het ding dat zich voordoet; dat het is in alles, komt omdat het volk tot hem alleen kwam, en daarom wordt aangeduid dat *het Goddelijk Ware* in elk ding werd geraadpleegd.

8694. Komt het tot mij, en ik richt tussen den man en tussen zijn genoot; dat dit betekent dat zij dan uit het onthulde Ware worden geschikt, staat vast uit de betekenis van tot mij komen, wanneer van *het Goddelijk Ware* sprake is, dat door Moscheh wordt uitgebeeld, zijnde raadplegen wat gewild en gedaan moet worden, zoals boven n. 8692; uit de betekenis van richten tussen den man en tussen den genoot, zijnde de schikking tussen de ware dingen; dat richten schikken is, zie men boven in n. 8685; dat het is uit het onthulde Ware, volgt daaruit, want vlak boven wordt gezegd dat het volk tot hem kwam om God te vragen, en nu beneden dat hij hun de gerichten en de wetten Gods bekend maakt. Onder de onthulling wordt de verlichting verstaan wanneer het Woord wordt gelezen, en dan de doorvatting; want zij die in het goede zijn, en het ware verlangen, worden aldus uit het Woord geleerd; degenen echter die niet in het goede zijn, kunnen niet uit het Woord worden geleerd, maar slechts bevestigd in zulke dingen als waarin zij van de kindsheid aan zijn onderricht, om het even of zij waar dan wel vals zijn; de oorzaak dat zij die in het goede zijn, onthulling hebben, en zij die in het

boze zijn, geen onthulling hebben, is deze dat alle en de afzonderlijke dingen in het Woord in den inwendigen zin handelen over den Heer en over Zijn Rijk, en de Engelen die bij den mens zijn, het Woord doorvatten volgens den inwendigen zin; deze wordt vergemeenschap aan den mens die in het goede is, en het Woord leest, en het ware verlangt uit aandoening; vandaar heeft hij verlichting en doorvatting; want bij hen die in het goede zijn en daaruit in de aandoening van het ware, is het verstandelijke des gemoeds geopend tot den Hemel, err hun ziel, dat is, hun inwendige mens, is in gezelschap met de Engelen; anders is het echter gesteld bij hen die niet in het goede zijn, aldus niet uit de aandoening het ware daaruit verlangen; voor hen is de Hemel gesloten. Hoedanige onthulling echter degenen hebben die in het goede en daaruit in de aandoening van het ware zijn, kan niet worden beschreven; zij is niet klaarblijkelijk, ook is zij niet geheel en al verborgen; maar zij is een zekere instemming en goedkeuring uit het innerlijke dat iets waar is, en een niet-goedkeuring indien het niet waar is; wanneer er goedkeuring is, rust het gemoed en wordt verhelderd, en in dien staat is er de erkenning die des geloofs is. De oorzaak dat het aldus is, is uit den invloed des Hemels van den Heer; want door den Hemel uit den Heer is het Licht, dat het verstand, zijnde het oog van het inwendig gezicht, omgeeft en verlicht; de dingen die dan in dat Licht verschijnen, zijn ware dingen; want dat Licht zelf is het Goddelijk Ware dat uit den Heer voortgaat; dat dit het Licht in den Hemel is, is meermalen getoond.

8695. En ik maak bekend de gerichten Gods en Zijn wetten; dat dit betekent dat zij daaruit worden geleerd wat het ware en wat het goede is, staat vast uit de betekenis van bekend maken, zijnde leren; uit de betekenis van de gerichten, zijnde de ware dingen, waarover n. 2235, 6397; en uit de betekenis van de wetten, zijnde de ware dingen van het goede; dat de wetten de ware dingen van het goede zijn, komt omdat de Wet in den brede zin het ganse Woord betekent, in den minder brede zin het historische Woord, in den strikten zin het Woord dat door Moscheh is geschreven, en in den striktsten zin de Tien Geboden van den Decaloog; men zie n. 6752; vandaar zijn, omdat het Woord het Goddelijk Ware is dat voortgaat uit het Goddelijk Goede des Heren, de wetten de ware dingen van het goede; de ware dingen van het goede zijn de ware dingen die uit het goede zijn, en in zich goede dingen zijn, omdat zij hun bestaan ontleen aan het goede.

8696. Vers 17 tot 23. *En de schoonvader van Moscheh zeide tot hem: Niet goed is het woord dat gij doet; al verslappende zult gij verslappen, zo gij als dit volk hetwelk met u is, omdat het woord te zwaar voor u is; gij kunt dat niet doen,*

gij alleen. Hoor nu mijn stem; ik zal u raden, en God zal met u zijn; wees gij voor het volk bij God, en breng gij de woorden tot God. En leer gij hun de inzettingen en de wetten, en maak gij hun bekend den weg waarin zij zullen gaan, en het werk dat zij zullen doen. En zie gij onder al het volk mannen van kloekheid, God vrezende, mannen van waarheid, hatende het gewin, en stel gij hen tot vorsten van duizenden, vorsten van honderden, vorsten van vijftigen, en vorsten van tien. En zij zullen het volk te allen tijde richten; en het zal zijn, elk groot woord zullen zij tot u brengen, en elk klein woord zullen zij richten; en wentel van op u af, en laten zij met u dragen. Indien gij dit woord doet, en God u zal geboden hebben, en gij kunt standhouden; en ook zal al dit volk op zijn plaats komen in vrede. En de schoonvader van Moscheh zeide tot hem, betekent het vooruitzien; niet goed is het woord dat gij doet, betekent dat er een verandering zal geschieden; al verslappende zult gij verslappen, zo gij als dit volk hetwelk met u is, betekent zo zal het ware vergaan dat is ingezaaid; omdat het woord te zwaar voor u is, betekent dat het niet mogelijk is, omdat het niet krachtens de orde is; gij kunt dat niet doen, gij alleen, betekent zonder den invloed van het ware uit het Goddelijke ergens anders vandaan; hoor nu mijn stem, betekent vanwege het één-zijn de eenstemmigheid; ik zal u raden, en God zal met u zijn, betekent dat het uit het Goddelijke is; wees gij voor het volk bij God, betekent het onmiddellijk uit den Heer voortgaande Ware; en breng gij de woorden tot God, betekent de bemiddeling en de tussenkomst; en leer gij hun de inzettingen en de wetten, betekent dat uit het Ware onmiddellijk uit den Heer de uitwendige en de inwendige goede en ware dingen der Kerk zijn; en maak gij hun bekend den weg waarin zij zullen gaan, betekent het licht van het inzicht en daaruit het leven; en het werk dat zij zullen doen, betekent het geloof met de daad; en zie gij onder al het volk, betekent de keuze van de ware dingen die van dienst zijn; mannen van kloekheid, God vrezende, betekent waarmede het goede uit het Goddelijke kan worden verbonden; mannen van waarheid, hatende het gewin, betekent omdat de ware dingen zuiver zijn, zonder wereldlijk doel; en stel gij hen tot vorsten van duizenden, betekent de primaire dingen die in den eersten graad zijn onder het ware onmiddellijk uit het Goddelijke; vorsten van honderden, betekent de primaire dingen in den tweeden graad; vorsten van vijftigen, betekent de tussenliggende primaire dingen; en vorsten van tien, betekent de primaire dingen in de derde plaats; en zij zullen het volk te allen tijde richten, betekent de schikking zo voor altijd; en het zal zijn, elk groot woord zullen zij tot u brengen, betekent dat alles is uit het Ware onmiddellijk uit het Goddelijke; en elk klein woord zullen zij richten, betekent den schijn

van sommige afzonderlijke en bijzondere dingen ergens anders vandaan; en wentel van op u af, en laten zij met u dragen, betekent zo functies en ambten voor hen; indien gij dit woord doet, en God u zal geboden hebben, betekent dat het zo uit het Goddelijke is; en gij kunt standhouden, betekent zo een verblijf bij hen; en ook zal al dit volk op zijn plaats komen in vrede, betekent dat zij die van de geestelijke Kerk zijn, zo in het goede zullen zijn, en uit het goede zullen worden geleid.

8697. En de schoonvader van Moscheh zeide tot hem; dat dit het vooruitzien betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot het Goddelijk Goede, dat wordt uitgebeeld door Jethro, den schoonvader van Moscheh, zijnde het vooruitzien, zoals eveneens in n. 5361, 6946.

8698. Niet goed is het woord dat gij doet; dat dit betekent dat er een verandering zal geschieden, staat vast uit de dingen die volgen.

8699. Al verslappende zult gij verslappen, zo gij als dit volk hetwelk met u is; dat dit betekent dat zo het ware zal vergaan dat is ingezaaid, staat vast uit de betekenis van verslappen, zijnde langzamerhand verteerd worden, aldus vergaan; dat het het ware is dat is ingezaaid, komt omdat onder Moscheh het Ware uit het Goddelijke wordt verstaan, en onder het volk zij die opnemen. Hoe het met deze dingen is gesteld, zal in hetgeen volgt worden gezegd.

8700. Omdat het woord te zwaar voor u is; dat dit betekent dat het niet mogelijk is, omdat het niet krachtens de orde is, staat vast uit de betekenis van het woord te zwaar, zijnde niet mogelijk; dat het woord te zwaar hier niet mogelijk is, staat vast uit de dingen die voorafgaan, namelijk dat hij al verslappende zou verslappen, hij en het volk met hem, waarmede wordt aangeduid dat het ware dat is ingezaaid, zou vergaan; en eveneens uit de dingen die volgen, namelijk “gij kunt dat niet doen, gij alleen”, en daarna: “indien gij dit woord doet, kunt gij standhouden”, waaronder de onmogelijkheid wordt verstaan indien er geen verandering geschiedt. Dat het niet mogelijk is omdat het niet krachtens de orde is, komt omdat in het andere leven al datgene mogelijk is wat krachtens de orde geschiedt; het Goddelijk Ware, dat uit den Heer voortgaat, is dat wat de orde maakt, en het is de orde zelf; vandaar is alles wat volgens het Goddelijk Ware is, omdat het volgens de orde is, mogelijk, en is alles wat tegen het Goddelijk Ware is, omdat het tegen de orde is, onmogelijk. Dat het aldus is, kan uit voorbeelden duidelijker blijken. Het is volgens de orde dat zij die goed hebben geleefd, worden gezaligd, en zij die boos hebben geleefd, worden verdoemd; vandaar is het onmogelijk dat zij die goed hebben geleefd in de hel worden gezonden,

en dat zij die boos hebben geleefd tot den Hemel worden verheven; bijgevolg is het onmogelijk dat zij die in de hel zijn, vanwege de zuivere barmhartigheid des Heren daaruit weggeleid kunnen worden tot den Hemel en gezaligd; het is immers de opneming van des Heren Barmhartigheid toen men in de wereld leefde, waardoor een ieder wordt gezaligd; zij die haar dan opnemen, zijn in het andere leven in de Barmhartigheid des Heren, want daar zijn zij dan in het vermogen van haar op te nemen; haar aan anderen te geven, en in het algemeen aan een ieder uit welbehagen als zij slechts geloof hebben en zo geloven dat zij van de zonden gereinigd zijn, is onmogelijk, omdat het tegen de orde is, dat is, tegen het Goddelijke, Hetwelk de orde is. Het is volgens de orde dat het geloof en de naastenliefde worden ingeplant in het vrije en niet onder dwang, en dat het geloof en de naastenliefde die in het vrije zijn ingeplant blijvend zijn, niet echter die welke onder dwang zijn ingeplant; de oorzaak hiervan is deze, dat die dingen welke in het vrije zijn ingeplant, in de aandoening en aldus in den wil van den mens worden binnengebracht, en zo toegeëigend, niet echter die welke onder dwang zijn ingeplant; bijgevolg is het onmogelijk dat de mens wordt gezaligd indien het hem, omdat hij in het boze geboren is, niet is geoorloofd om het boze te doen en zich van het boze te onthouden; wanneer hij van het boze uit zich in dat vrije aflaaf, dan wordt de aandoening van het ware en het goede uit den Heer binnengebracht; vandaar heeft hij het vrije van de dingen op te nemen die des geloofs en die der naastenliefde zijn, want het vrije is der aandoening. Daaruit blijkt dat het onmogelijk is den mens tot het heil te dwingen; en dat, indien het kon geschieden, alle mensen die in de wereld zijn, gezaligd zouden worden. Het is volgens de orde dat in het andere leven allen worden vergezelschap volgens het leven dat zij zich in de wereld hebben verworven, de bozen met de bozen, en de goeden met de goeden; vandaar is het niet mogelijk dat de bozen en de goeden tezamen zijn; ook is het niet mogelijk dat zij die boos zijn in het goede zijn, want het goede en het boze zijn tegengestelden, en het ene vernietigt het andere. Daaruit blijkt ook, dat het niet mogelijk is dat zij die in de hel zijn, gezaligd worden; aldus dat het niet bestaanbaar is dat de zaliging, hoe de mens ook heeft geleefd, uit de barmhartigheid alleen is. Zij die in de hel zijn, en daar worden gepijnigd, rekenen aan het Goddelijke de pijnigingen daar toe, door te zeggen dat het Goddelijke deze kan wegnemen, indien het wilde, omdat het almachtig is, maar dat het niet wil, en dat het vandaar de schuld heeft, want van hem die kan en niet wil, zeggen zij dat hij schuld heeft; maar zulke dingen wegnemen is onmogelijk, omdat het tegen de orde is; indien zij immers werden weggenomen, zouden de bozen tegen de goeden

opstaan, en de Engelen zelf onderjukkan, en den Hemel vernietigen. Maar het Goddelijke wil niet dan alleen het goede, namelijk de gelukzaligheid der goeden, en terwille daarvan de beteugeling en tegelijk de verbetering der onrechtschapenen. Aangezien dit het einddoel is, dat het einddoel der Goddelijke Liefde en der Barmhartigheid zelf is, is het niet mogelijk dat de pijnigingen worden weggenomen van hen die in de hel zijn. Uit deze voorbeelden kan vaststaan, dat al datgene onmogelijk is wat tegen de orde is, hoezeer het ook schijnt dat het mogelijk is voor hen die de verborgenheden des Hemels niet weten.

8701. Gij kunt dat niet doen, gij alleen; dat dit betekent zonder den invloed van het ware uit het goede ergens anders vandaan, staat vast uit de betekenis van dat alleen doen, wanneer het wordt gezegd van *het Goddelijk Ware*, dat door Moscheh wordt uitgebeeld, zijnde de invloed van het ware uit dat alleen, en niet tegelijk ergens anders vandaan. Hoe het hiermede is gesteld, kan vaststaan uit de dingen die over den onmiddellijker invloed van *het Goddelijk Ware* en over den onmiddellijken en tegelijk middellijken invloed ervan boven in n. 8685 zijn gezegd, namelijk dat de invloed van *het Goddelijk Ware* onmiddellijk is in den eersten staat van den mens wanneer hij wordt wederverwekt, doch dat de invloed onmiddellijk en middellijk is in den tweeden staat, namelijk wanneer hij is wederverwekt. Wanneer de invloed onmiddellijk is, vloeit de Heer weliswaar met het goede en het ware in, doch dan wordt niet het goede maar het ware doorvat; derhalve wordt de mens dan geleid door het ware, niet aldus door het goede; doch wanneer de invloed tegelijk middellijk is, dan wordt het goede doorvat, want de middellijke invloed is in het zinlijk uitwendige van den mens; vandaar komt het dat de mens dan door het goede wordt geleid van den Heer. In het algemeen moet men weten dat de mens niet eerder is wederverwekt dan wanneer hij uit de aandoening van het goede handelt, want dan wil hij het goede, en is het voor hem verkwikkelijk en gezegend dat te doen. Wanneer hij in dezen staat is, dan is zijn leven het leven van het goede, en is hij in den Hemel, want het universeel regerende in den Hemel is het goede; het ware echter, dat des geloofs is, leidt den mens tot het goede, aldus tot den Hemel, het stelt hem echter niet in den Hemel. Dat het aldus is, is ter oorzaak hiervan dat in het andere leven allen worden vergezelschap volgens het leven des wils, niet volgens het leven des verstands, want waar de wil is, daar is het verstand, niet echter omgekeerd; aldus in den Hemel, en aldus in de hel. Zij die boos zijn, worden niet eerder in de hel gezonden dan wanneer zij in het boze van hun leven zijn, want wanneer zij in dit zijn, zijn zij ook in het valse van hun

boze; eender zijn zij die in het goede zijn, ook daar in het ware van hun goede. Allen in het andere leven worden tot dien staat gebracht opdat zij één gemoed hebben, namelijk dat zij willen zoals zij ook denken, niet echter dat zij willen als zij anders denken. In de wereld is het echter anders gesteld; daar kan de mens anders denken, ja zelfs ook anders verstaan dan hij wil, maar dit ter oorzaak hiervan dat hij hervormd kan worden, namelijk het goede kan verstaan hoewel hij het boze wil, en zo door het verstand worden geleid om het goede te willen; doch in het andere leven wordt een ieder geleid volgens zijn willen dat in de wereld is verworven.

8702. Hoor nu mijn stem; dat dit vanwege het één-zijn de eenstemmigheid betekent, staat vast uit de betekenis van de stem horen, zijnde de gehoorzaamheid, hier echter de eenstemmigheid, omdat het wordt gezegd door Jethro, door wien wordt uitgebeeld het Goddelijke Goede verenigd met het Goddelijk Ware, dat door Moscheh wordt uitgebeeld; dat zij zijn verenigd, zie men boven in n. 8666; vandaar wordt met hoor mijn stem, aangeduid vanwege het één-zijn de eenstemmigheid. Men moet weten dat wanneer het goede en het ware zijn verbonden, er eenstemmigheid is in alle en in de afzonderlijke dingen, namelijk van het goede met het ware, en van het ware met het goede. De oorzaak hiervan is deze, dat het goede is van het ware, en het ware is van het goede, en aldus zijn die twee één; want wat het goede wil, dat bevestigt het ware, en wat het ware als waar doorvat, dat wil het goede, en het ene en het andere handelt tegelijk. Met deze dingen is het eender gesteld als met den wil en het verstand; wat de wil wil en liefheeft, dat denkt en bevestigt het verstand, en omgekeerd; dat deze dingen eender zijn als gene, komt omdat het goede is des wils, en het ware is des verstands; in zulk een staat zijn zij die door het goede van den Heer worden geleid, waarover vlak boven n. 8701.

8703. Ik zal u raden, en God zal met u zijn; dat dit betekent dat het uit het Goddelijke is, staat vast uit de betekenis van raden, wanneer het geschiedt uit het Goddelijk Goede, dat door Jethro wordt uitgebeeld, zijnde dat wat besloten is door het Goddelijke, aldus uit het Goddelijke; en uit de betekenis van God zal met u zijn, zijnde ook uit het Goddelijke; maar *uit het Goddelijke*, dat met raden wordt aangeduid, betreft het Goddelijk Goede, dat door Jethro wordt uitgebeeld; *uit het Goddelijke* echter dat met God zal met u zijn wordt aangeduid, betreft het Goddelijk Ware, dat door Moscheh wordt uitgebeeld.

8704. Wees gij voor het volk bij God; dat dit het onmiddellijk uit den Heer voortgaande Ware betekent, staat vast uit de betekenis van voor het volk bij God zijn, wanneer het wordt gezegd van het Goddelijk Ware, dat

door Moscheh wordt uitgebeeld, zijnde het naast bij den Heer, omdat het onmiddellijk uit Hem voortgaande is; wat deze dingen behelzen, zal blijken uit hetgeen nu volgt.

8705. En breng gij de woorden tot God; dat dit de bemiddeling en de tussenkost betekent, staat vast uit de betekenis van de woorden tot God brengen, wanneer het van het Goddelijk Ware wordt gezegd, zijnde bemiddelen bij het Goddelijke Zelf en tussenkost verlenen, want wie bemiddelt en tussenkost verleent, brengt de zaak tot Hem, Die hulp verleent. De bemiddeling en de tussenkost is van het Goddelijk Ware, omdat dit het naast bij het Goddelijk Goede is, dat de Heer Zelf is. Dat het Goddelijk Ware het naast bij het Goddelijk Goede is, dat de Heer is, komt omdat dat onmiddellijk uit Hem voortgaat. Hoe het met de bemiddeling en met de tussenkost des Heren is gesteld, zal hier worden gezegd, omdat daartoe de gelegenheid wordt gegeven. Zij die geloven dat er drie personen zijn die het Goddelijke uitmaken, en tezamen één God worden genoemd, hebben uit den zin van de letter des Woords geen andere voorstelling aangaande de bemiddeling en de tussenkost dan dat de Heer zit aan de rechterhand des Vaders en met Hem spreekt zoals een mens met een mens, en de smekingen der mensen tot den Vader brengt, en verzoekt dat Hij terwille van Hem, omdat Hij het kruis voor het menselijk geslacht heeft geleden, vergeeft en Zich erbarmt; een zodanige voorstelling aangaande de tussenkost en de bemiddeling heeft ieder eenvoudige uit den zin van de letter des Woords. Maar men moet weten, dat de zin der letter is volgens de bevatting van de eenvoudige mensen, opdat zij in de innerlijke ware dingen zelf worden binnengeleid; de eenvoudigen immers kunnen geen andere voorstelling hebben aangaande het hemels Koninkrijk dan zoals aangaande een aards koninkrijk, noch een andere aangaande den Vader dan zoals aangaande een koning op aarde, en aangaande den Heer dan zoals aangaande den zoon des konings, die de erfgenaam van het koninkrijk is. Dat de eenvoudigen een zodanige voorstelling hebben, blijkt duidelijk uit de voorstelling van des Heren Apostelen zelf aangaande Zijn Rijk; eerst immers geloofden zij, zoals de overige Joden, dat de Heer, omdat Hij de Messias was, de Grootste Koning op aarde zou zijn, en hen zou opvoeren tot het toppunt van heerlijkheid boven alle natiën en volken in het algehele wereldrond. Doch toen zij van den Heer Zelf hoorden dat Zijn Rijk niet op aarde maar in den Hemel was, konden zij ook niet anders denken dan dat Zijn Rijk in den Hemel geheel en al zoals een koninkrijk op aarde zou zijn; weswege Jacobus en Johannes ook verzochten dat zij zouden zitten in Zijn koninkrijk de een aan de rechterzijden en de ander

aan de linkerzijden; en de overige Apostelen, die ook groot in dat koninkrijk wilden worden, waren verontwaardigd, en zij twistten onder elkander, wie van hen daar de grootste zou zijn. En omdat zulk een voorstelling ingeworteld was en ook niet kon worden uitgeroeid, zeide de Heer ook tot hen dat zij zouden zitten op twaalf tronen om te oordelen de twaalf stammen Israëls; men zie Markus x: 37, 41; Lukas xxii: 24, 30; Matth. xix: 28; en toen wisten zij niet wat door den Heer werd verstaan onder de twaalf tronen, en onder de twaalf stammen, en onder het Gericht. Uit deze dingen nu kan vaststaan, hoedanig de voorstelling aangaande de bemiddeling en de tussenkomst des Heren bij den Vader is en vanwaar die is. Doch hij die de innerlijke dingen des Woords weet, heeft een geheel ander begrip aangaande de bemiddeling des Heren en aangaande Zijn tussenkomst, namelijk dat Hij geen tussenkomst verleent zoals een zoon bij zijn vader-koning op aarde, maar zoals de Heer van het heelal bij Zich, en zoals God uit Zich, want de Vader en Hij zijn niet twee, maar zijn één, zoals Hijzelf leert in Joh. xiv: 8 tot 11. Dat Hij Middelaar en Tussenpersoon wordt geheten, komt omdat onder den Zoon het Goddelijk Ware wordt verstaan, en onder den Vader het Goddelijk Goede, n. 2803, 2813, 3704; en de bemiddeling geschiedt door het Goddelijk Ware, want door dit is er toegang tot het Goddelijk Goede. Men kan immers niet tot het Goddelijk Goede gaan, omdat het is zoals het vuur der zon, maar men kan tot het Goddelijk Ware gaan, omdat dit is zoals het licht daaruit, dat aan des mensen gezicht, dat er door het geloof is, den doorgang en den toegang geeft, n. 8644. Daaruit kan vaststaan wat de bemiddeling en de tussenkomst is. Verder moet het worden gezegd, waarvandaan het is dat de Heer Zelf, Die het Goddelijk Goede Zelf en de Zon Zelf des Hemels is, de Middelaar en de Tussenpersoon bij den Vader wordt geheten. De Heer was, toen Hij in de wereld was, voordat Hij ten volle verheerlijkt was, het Goddelijk Ware, en daarom was Hij toen de Middelaar, en verleende Hij tussenkomst bij den Vader, dat is, bij het Goddelijk Goede Zelf, Joh. xiv: 16, 17; Hfdst. xvii: 9, 15, 17. Doch nadat Hij was verheerlijkt ten aanzien van het Menselijke, wordt Hij dan de Middelaar en de Tussenpersoon geheten, uit hoofde hiervan dat niemand over het Goddelijke Zelf kan denken, tenzij hij zich een idee vormt van den Goddelijken Mens; te minder kan iemand door de liefde met het Goddelijke Zelf worden verbonden, tenzij door zulk een idee; indien iemand zonder de idee van den Goddelijken Mens over het Goddelijke Zelf denkt, denkt hij onbepaald, en een onbepaalde idee is geen idee, of hij vormt zich een idee over het Goddelijke uit het zichtbare heelal zonder een einde, ofwel met een einde in het duister, welke idee zich verbindt met de idee van de vereerders

der natuur; zij valt ook in de natuur, en wordt zo geen idee. Daaruit blijkt, dat er niet enige verbinding met het Goddelijke door het geloof zou zijn, noch door de liefde. Elke verbinding eist een object, en volgens het hoedanige van het object geschiedt de verbinding. Vandaar komt het, dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke de Middelaar en de Tussenpersoon wordt geheten, maar Hij bemiddelt en verleent tussenkomst bij Zichzelf. Dat het Goddelijke Zelf door geen andere idee gevat kan worden, staat vast uit des Heren woorden bij Johannes: “Niemand heeft ooit God gezien; de Eniggeboren Zoon, Die in den schoot des Vaders is, heeft Hem verklaard”, 1: 18; en bij denzelfde: “Gij hebt nooit de stem des Vaders gehoord, noch Zijn gedaante gezien”, v: 37. Evenwel, wat gedenkwaardig is, allen die uit zich of uit het vlees denken over God, denken over Hem onbepaald, dat is, zonder enige bepaalde idee; doch zij die niet uit zich, noch uit het vlees, maar uit den geest denken over God, denken over hem bepaald, dat is, zij stellen de idee van het Goddelijke voor zich onder menselijke gedaante; aldus denken de Engelen in den Hemel over het Goddelijke, en aldus dachten de wijze Ouden, aan wie ook het Goddelijke Zelf, wanneer het verscheen, zoals de Goddelijke Mens verscheen, want het Goddelijke, gaande door den Hemel heen, is de Goddelijke Mens; de oorzaak hiervan is deze, dat de Hemel de Grootste Mens is, zoals aan het einde van verscheidene Hoofdstukken is getoond. Uit deze dingen blijkt, hoedanig de inzichtsvollen der wereld zijn, en hoedanig de inzichtsvollen des Hemels, namelijk dat de inzichtsvollen der wereld de idee van het menselijke verwijderen van zich; vandaar komt het, dat er tussen hun gemoed en tussen het Goddelijke geen bemiddeling is, vanwaar bij hen donkerheid is; doch de inzichtsvollen des Hemels hebben de idee van het Goddelijke in het Menselijke; zo is de Heer voor hen de bemiddeling, en hebben hun gemoederen daaruit het licht.

8706. En leer gij hun de inzettingen en de wetten; dat dit betekent dat uit het Ware onmiddellijk uit den Heer de uitwendige en de inwendige goede en ware dingen der Kerk zijn, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, van wien wordt gezegd dat hij zou leren, zijnde het onmiddellijk uit den Heer voortgaande Ware, waarover n. 7010, 7382; uit de betekenis van de inzettingen, zijnde de uitwendige goede en ware dingen der Kerk, waarover n. 3382, 8362; en uit de betekenis van de wetten, zijnde de inwendige goede en ware dingen der Kerk, waarover n. 8695.

8707. En maak gij hun bekend den weg waarin zij zullen gaan; dat dit het licht van het inzicht en daaruit het leven betekent, staat vast uit de betekenis van den weg, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het

verstand van het ware, waarover n. 627, 2333; hier in den innerlijken graad, omdat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het verstand dat de mens der geestelijke Kerk heeft uit den onmiddellijken invloed van het Ware door den Heer, waaruit niet de gewaarwording van het ware is, maar het licht is dat het vermogen van verstaan geeft. Met dit licht is het zo gesteld als met het licht van het gezicht van het oog; opdat het oog de voorgeworpen dingen zie, zal er een licht zijn waaruit een gemene verlichting is; in dit licht ziet het oog en onderscheidt het de voorwerpen, en wordt aangedaan door de schoonheid en de verkwikkelijkheid vanwege hun overeenkomst met de orde; eender is het gesteld met het gezicht van het inwendig oog, dat het verstand is; opdat dit zie, zal er ook een licht zijn waaruit een gemene verlichting is, waarin de voorwerpen verschijnen die de dingen van het inzicht en van de wijsheid zijn; dit licht is uit het Goddelijk Ware dat onmiddellijk uit den Heer voortgaat; men zie n. 8644 einde. De voorgeworpen dingen in dat licht verschijnen schoon en verkwikkelijk volgens de overeenkomst niet het goede dat een ieder heeft; en uit de betekenis van waarin zij zullen gaan, namelijk in het licht, zijnde het leven daaruit; dat gaan in den inwendigen zin het leven is, zie men in n. 3335, 4882, 5493, 5605, 8417, 8420.

8708. En het werk dat zij zullen doen; dat dit het geloof met de daad betekent, staat vast uit de betekenis van het werk dat zij zullen doen, zijnde de handeling, hier de handeling uit het licht van het inzicht, aldus uit het geloof, want het geloof uit den Heer is in het licht van het inzicht, waarover boven n. 8707; voor zoveel als de mens uit de ware dingen, die des geloofs zijn, opneemt, treedt hij in dat licht binnen, en wordt hij tot den Hemel verheven; doch de opneming van de ware dingen des geloofs geschiedt niet door de erkenning alleen, maar door de met het leven verbonden erkenning, dat is, als zij met de daad worden erkend. Het is deze opneming die wordt verstaan onder het werk dat zij zullen doen.

8709. En zie gij onder al het volk; dat dit de keuze betekent van de ware dingen die van dienst zijn, staat vast uit de betekenis van zien, zijnde hier uitkiezen; en uit de betekenis van het volk; dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot de ware dingen, waarover n. 1259, 1260, 3581, 4619; hier met betrekking tot de ware dingen die van dienst zijn aan het Ware onmiddellijk uit het Goddelijke, dat door Moscheh wordt uitgebeeld, n. 7010. De vorsten immers die hij zou kiezen, zouden hem van dienst zijn; dat de vorsten de van dienst zijnde ware dingen zijn, zal men beneden zien.

8710. Mannen van kloekheid, God vrezende; dat dit betekent waarmede het goede uit het Goddelijke zou kunnen verbonden worden, staat vast uit

de betekenis van de mannen van kloekheid, zijnde zij die krachten hebben uit de ware dingen die uit het goede zijn; met den man immers wordt het ware aangeduid, n. 3134, 5502, en met de kloekheid de krachten die daaruit zijn; in de oorspronkelijke taal worden ook de krachten aangeduid met het zelfde woord als waarmede hier de kloekheid wordt aangeduid. Dat het de krachten zijn uit de ware dingen *die uit het goede zijn*, komt omdat dezen ook God vrezende worden geheten, en met de God vrezenden worden degenen aangeduid die in het goede zijn uit het Goddelijke, want de vreze Gods is de eredienst uit het goede des geloofs en uit het goede der liefde, n. 2826, 5459.

8711. Mannen van waarheid, hatende het gewin; dat dit betekent omdat de ware dingen zuiver zijn, zonder wereldlijk doel, staat vast uit de betekenis van de mannen van waarheid, zijnde de zuivere ware dingen; dat de mannen van waarheid de zuivere ware dingen zijn, komt omdat met de mannen de ware dingen worden aangeduid, n. 3134, 5502, en met de waarheid het geloof, n. 3121, aldus met de mannen van waarheid de ware dingen des geloofs, dat is, de zuivere ware dingen; en uit de betekenis van hatende het gewin, zijnde de afkeer van de overredingen uit het valse en het boze; met den haat immers wordt de afkeer aangeduid en met het gewin het valse en het boze die overreden, en van het ware en het goede aftrekken; met het gewin in het algemeen wordt elk valse uit het boze aangeduid, dat de oordelen van het gemoed verdraait; omdat dit geschiedt bij hen die de wereld ten doel hebben, worden met de het gewin hatenden ook degenen aangeduid, die zonder wereldlijk doel zijn. Dat het gewin al het valse uit het boze is dat de oordelen van het gemoed verdraait, en van het ware en het goede aftrekt, kan voor een ieder vaststaan die daarover nadenkt; in welken zin het gewin ook meermalen in het Woord wordt vermeld, zoals bij Jesaja Hfdst. xxxiii: 15; Hfdst. lvi:11; Hfdst. lvii: 17. Bij Jeremia Hfdst. vi: 13; Hfdst. viii: 10; Hfdst. xxii: 17. Bij Ezechiël Hfdst. xxii: 27; Hfdst. xxxiii: 31. Bij David Psalm cxix: 36.

8712. En stel gij hen tot vorsten van duizenden; dat dit de primaire dingen betekent die in den eersten graad zijn onder het Ware onmiddellijk uit het Goddelijke, staat vast uit de betekenis van de vorsten, zijnde de primaire dingen, waarover n. 1482, 2089, 5044, hier de ware dingen uit het goede, omdat die vorsten onder Moscheh zouden zijn, door wien *het Goddelijk Ware* wordt uitgebeeld, voortgaande uit het Goddelijk Goede, dat is, uit den Heer; en uit de betekenis van duizenden, zijnde die welke in den eersten graad zijn; met duizend immers worden velen aangeduid, of, in den abstracten zin, vele dingen, en waar vele dingen zijn, of zij die over vele dingen zijn aangesteld, en vandaar in een waardiger graad zijn dan zij die over weinigen zijn aangesteld,

hier dus zij die in den eersten graad zijn; want zij die in een lageren graad zijn, waren de vorsten van honderden, van vijftigen, en van tien; dat duizend in den inwendigen zin niet duizend is, maar velen of vele dingen, zie men in n. 2575.

8713. Vorsten van honderden; dat dit de primaire dingen betekent in den tweeden graad, staat vast uit de betekenis van de vorsten, zijnde de primaire dingen, zoals vlak boven n. 8712; en uit de betekenis van honderden, zijnde vele of vele dingen, maar in den tweeden graad, omdat duizenden in den eersten graad zijn; dat honderd veel is, zie men in n. 4400.

8714. Vorsten van vijftigen; dat dit de tussenliggende primaire dingen betekent, staat vast uit de betekenis van de vorsten, zijnde de primaire dingen, zoals boven n. 8712, 8713; en uit de betekenis van vijftigen, zijnde de tussenliggende dingen, namelijk tussen die ware dingen uit het goede die in den tweeden graad zijn en die welke in den derden zijn, waarmede de vorsten van honderden en de vorsten van tien worden aangeduid. Dat vijftigen de tussenliggende dingen zijn, komt omdat met vijftig zowel veel als iets wordt aangeduid, iets eenders als met vijf; dat vijf veel betekent, zie men in n. 5708, 5956; dat vijf iets betekent, n. 4638, 5291, vandaar is vijftig, omdat het tussen honderd en tien wordt genoemd, de tussenliggende dingen. Tussenliggende dingen zijn dingen die tot het ene deel toetreden en uit het andere voortgaan, aldus tussen de dingen die in den vorigen graad zijn en die welke in den lateren graad zijn, terwille van de verbinding.

8715. En vorsten van tien; dat dit de primaire dingen in de derde plaats betekent, staat vast uit de betekenis van de vorsten, zijnde de primaire dingen, zoals boven; en uit de betekenis van tien, zijnde ook veel, maar in een minderen graad, omdat zij onder de honderden zijn; dat de tientallen of tien ook vele dingen zijn, zie men in n. 3107, 4638. Dat de vorsten werden geordend over duizend, over honderd, en over tien, beeldde, afgetrokken van elk getal, vele dingen uit in den eersten, den tweeden, en den derden graad, eender als elders in het Woord, zoals waar de Heer aangaande den dienstknecht zegt, *dat hij schuldig was tien duizend talenten*, en dat zijn mededienstknecht hem schuldig was *honderd penningen*”, Matth. XVIII: 24, 28. Eender waar Hij spreekt van een koning die met een anderen koning oorlog zou gaan voeren, overleggende “of hij machtig zou zijn met *tien duizend* den ander te ontmoeten die met *twintig duizend* zou komen”, Lukas XIV: 31. Desgelijks bij Johannes: “De Engel, nederdalende van den Hemel, greep den draak, en bond hem *duizend jaren*, en hij wierp hem in den afgrond, opdat hij de natiën niet langer zou verleiden, totdat de *duizend jaren* zouden voleindigd zijn; de

overigen der doden herleefden niet, voordat de *duizend jaren* voleindigd waren; deze is de eerste wederopwekking”, Apoc. xx: 2, 3, 5, 7; hier wordt met duizend niet duizend aangeduid, maar veel, zonder enig getal. Desgelijks bij Moscheh: “Jehovah doende barmhartigheid aan *duizend geslachten* die Hem liefhebben”, Exod. xx: 6; Deut. v: 9, 10; Hfdst. vii: 9; Jerem. xxxii: 18. Bij David: “Het woord dat Hij geboden heeft *tot in duizend geslachten*, Psalm cv: 8. Bij denzelfde: “*Aan uw zijde zullen er duizend vallen*, en *tien duizend* aan uw rechter; tot u zal het niet genaken”, xci: 7. Bij denzelfde: “Gods wagens zijn *tweemaal tien duizend*, *duizenden* der vreedzamen”, Psalm lxxviii: 18. Bij denzelfde: “Onze kudden van kleinvee *duizenden*, en *tienduizenden* in onze straten”, Psalm cxliv: 13. Bij denzelfde: “*Duizend jaren* zijn in Uw ogen zoals een dag”, Psalm xc: 4. Eender is het gesteld met honderd en met tien; want de kleinere getallen betekenen iets eenders als de grotere, met een eender getal vermenigvuldigd, n. 5291, 5335, 5708, 7973. Dat honderd en tien ook veel zijn, zie men in n. 3107, 4400, 4638.

8716. En zij zullen het volk te allen tijde richten; dat dit de schikking zo voor altijd betekent, staat vast uit de betekenis van richten, zijnde de schikking van de ware dingen, waarover boven n. 8685; en uit de betekenis van te allen tijde, zijnde voor altijd.

8717. En het zal zijn, elk groot woord zullen zij tot u brengen; dat dit betekent dat alles is uit het Ware onmiddellijk uit het Goddelijke, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het ware onmiddellijk uit het Goddelijke, waarover n. 7010, 7382; dat alles uit hetzelfde is, wordt aangeduid met elk groot woord zullen zij tot u brengen; het verschijnt uit den zin der letter, alsof alles tot het Goddelijk Ware zou gebracht worden, maar omdat alles uit den Heer door het uit Hem voortgaande Ware komt, want het al des levens is uit Hem, daarom wordt in den inwendigen zin niet aangeduid tot hetzelfde, maar uit hetzelfde; het is hiermede zo gesteld als met den invloed, n. 3721, 5119, 5259, 5779, 6322; het is getoond dat die, namelijk de invloed, niet geschiedt uit de uiterlijke dingen tot de innerlijke, maar uit de innerlijke tot de uiterlijke; de oorzaak hiervan is deze, dat alle uiterlijke dingen zijn gevormd om de innerlijke van dienst te zijn, zoals de instrumentale oorzaken haar principale oorzaken, en gene zijn dode oorzaken zonder deze. Men moet weten dat in den inwendigen zin de dingen worden uiteengezet zodanig als die in zich zijn, niet zodanig als zij in den zin der letter verschijnen; de zaak in zich is deze, dat de Heer door het uit Hem voortgaande Ware alle dingen regeert tot aan de meest afzonderlijke dingen toe, niet zoals een koning in de wereld, maar zoals God in den Hemel en het heelal; een koning in de wereld heeft

alleen de universele zorg, en zijn vorsten en ambtenaren de bijzondere; anders is het gesteld met God, want God ziet alle dingen, en Hij kent alle dingen van het eeuwige aan, en Hij voorziet in alle dingen tot in het eeuwige, en houdt uit Zich alle dingen in hun orde. Daaruit staat vast dat de Heer niet alleen de universele zorg, maar ook de bijzondere en de afzonderlijke heeft van alle dingen, anders dan een koning in de wereld. Zijn beschikking is een onmiddellijke door *het Goddelijk Ware* uit Hem, en eveneens een middellijke door den Hemel; maar de middellijke schikking door den Hemel is eveneens zoals onmiddellijk uit Hem, want dat wat uit den Hemel komt, komt door den Hemel uit Hem; dat het aldus is, weten de Engelen in den Hemel niet alleen, maar doorvatten het ook in zich. Dat des Heren Goddelijke beschikking of voorzienigheid is in alle en de afzonderlijke dingen, ja zelfs in de allerafzonderlijkste, hoezeer het ook anders voor den mens verschijnt, zie men in n. 4329, 5122 einde, 5904 einde, 6058, 6481 tot 6486, 6487, 6490, 6491. Maar deze zaak valt bezwaarlijk in de idee van enig mens, en het minst in de idee van hen die op de eigen voorzichtigheid vertrouwen, want die kennen alle dingen die voor hen voorspoedig uitkomen, aan zichzelf toe, en de overige dingen schrijven zij toe aan de fortuin of aan het toeval, en weinigen aan de Goddelijke Voorzienigheid; aldus kennen zij de dingen die gebeuren aan dode oorzaken toe, en niet aan de levende oorzaak. Zij zeggen weliswaar wanneer dingen een gelukkige afloop hebben, dat dit uit God is, ook dat er niets is dat niet daarvandaan is, maar weinigen geloven dit, en nauwelijks iemand van harte. Eender doen zij die al het begunstigende stellen in wereldlijke en lichamelijke dingen, namelijk in eerbewijzen en rijkdommen, en zij geloven dat die alleen de Goddelijke zegeningen zijn; daarom werpen zij, wanneer zij verscheidenen van de bozen een overvloed van zulke dingen zien hebben, en niet aldus de goeden, de Goddelijke Voorzienigheid in de afzonderlijke dingen uit hun hart, en ontkennen haar, niet in aanmerking nemende dat de Goddelijke zegening is gelukkig zijn tot in het eeuwige, en dat de Heer zulke dingen die van het ogenblik zijn, zodanig als naar verhouding de dingen zijn die in de wereld zijn, niet anders beschouwt dan als middelen tot de eeuwige dingen; weswege ook de Heer voor de goeden, die Zijn Barmhartigheid in den tijd opnemen, voorziet in zulke dingen die bevorderlijk zijn voor de gelukzaligheid van hun eeuwige leven, in rijkdommen en eerbewijzen voor hen aan wie zij niet schaden, en in geen rijkdommen en eerbewijzen voor hen aan wie zij schaden; aan dezen geeft Hij het nochtans in den tijd, in plaats van eerbewijzen en rijkdommen, zich met weinig dingen te verblijden, en meer dan de rijken en de geëerden tevreden te zijn.

8718. En elk klein woord zullen zij richten; dat dit den schijn betekent van sommige bijzondere en afzonderlijke dingen ergens anders vandaan, staat vast uit de dingen die nu boven in n. 8717 zijn ontvouwd, namelijk dat daarmede dat zij elk groot woord tot Moscheh zullen brengen, wordt aangeduid dat alle en de afzonderlijke dingen tot de meest afzonderlijke toe uit den Heer zijn; daaruit volgt ook dat eveneens het kleine woord, dat is, de bijzondere en de afzonderlijke dingen uit Hem zijn; dat er een schijn is dat zij ergens anders vandaan zijn, zal men beneden zien.

8719. En wentel van op u af, en laten zij met u dragen; dat dit betekent zo functies en ambten voor hen, staat vast uit de betekenis van afwentelen van op u, zijnde afleiden ook op anderen; en uit de betekenis van met hem dragen, zijnde tot steun zijn. Dat met die woorden wordt aangeduid dat er zo functies en ambten voor hen zijn, komt omdat de Heer alle en de afzonderlijke dingen handelt, uit Zich onmiddellijk, en middellijk door den Hemel. Dat Hij middellijk door den Hemel handelt, wil niet zeggen dat Hij hun hulp behoeft, maar opdat de Engelen daar functies en ambten hebben, en daaruit het leven en volgens de ambten en de nutten gelukzaligheid; vandaar komt het dat er voor hen de schijn is, dat zij uit zich handelen, maar de doorvatting dat het uit den Heer is; deze dingen worden daarmede aangeduid dat Moscheh van op zich zou afwentelen, en de vorsten die de kleine zaken zouden richten, met hem zouden dragen. Dat de Heer niet alleen onmiddellijk invloeit, maar ook middellijk, niet slechts in de eerste dingen, maar ook in de middelste, en in de laatste der orde, zie men in n. 6982, 6985, 6996, 7004, 7007.

8720. Indien gij dit woord doet, en God u zal geboden hebben; dat dit betekent dat het zo uit het Goddelijke is, staat vast uit de betekenis van indien God u zal geboden hebben dat gij dit woord doet, zijnde wanneer het zo door het Goddelijke is.

8721. Kunt gij standhouden; dat dit betekent zo een verblijf bij hen, staat vast uit de betekenis van kunt gij standhouden, zijnde een verblijf hebben bij hen die van de geestelijke Kerk zijn; dat dit wordt aangeduid, komt omdat de mens van die Kerk, indien het ware alleen onmiddellijk uit het Goddelijke invloeide, en niet door den Hemel middellijk, niet dan door het ware geleid zou kunnen worden, niet echter door het goede, zoals kan vaststaan uit de dingen die boven in n. 8685, 8701 zijn getoond; en indien hij niet door het goede werd geleid, zou hij niet in den Hemel kunnen zijn, aldus zou de Heer geen verblijf bij hen kunnen hebben, want het verblijf des Heren bij den mens is in het goede bij hem, niet echter in het ware, tenzij door het goede.

8722. En ook zal al dit volk op zijn plaats komen in vrede; dat dit betekent dat zij die van de geestelijke Kerk zijn, in het goede zullen zijn, en zo uit het goede zullen worden geleid, staat vast uit de betekenis van het volk, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, omdat onder het volk de zonen Israëls worden verstaan, door wie de geestelijke Kerk wordt uitgebeeld; uit de betekenis van tot een plaats komen, zijnde tot een staat tot welken zij zullen worden geleid, welke staat de staat van het goede is, want zij die van de geestelijke Kerk zijn, worden door het ware tot het goede geleid, en wanneer zij tot het goede zijn geleid, dan komen zij tot hun plaats; dat de plaats de staat is, zie men in n. 2625, 2837, 3356, 3387, 4321, 4882, 5605, 7381; en uit de betekenis van den vrede, zijnde het Goddelijke in het goede, want de vrede in den hoogsten zin is de Heer, en vandaar is hij dat wat van binnen het goede aandoet, en is hij het zijn der gelukzaligheid van hen die in het goede zijn; zolang als de mens in het ware is, en nog niet in het goede, is hij in het niet kalme, maar wanneer hij in het goede is, dan is hij in het kalme, aldus in den vrede; de oorzaak hiervan is deze dat de boze geesten het goede niet kunnen aanvallen, maar wegvluchten bij de eerste gewaarwording ervan, doch het ware kunnen zij aanvallen; vandaar komt het, dat zij, wanneer zij in het goede zijn, in den vrede zijn. Het zijn deze dingen die daarmede worden aangeduid dat al het volk op zijn plaats zal komen in vrede. Wat het is, uit den Heer door het ware en wat door het goede geleid te worden, zie men in n. 8516, 8539, 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701.

8723. Vers 24, 25, 26, 27. *En Moscheh luisterde naar de stem van zijn schoonvader, en hij deed alles wat hij zeide. En Moscheh koos mannen van kloekheid uit geheel Israël, en hij maakte hen tot hoofden over het volk, vorsten van duizenden, vorsten van honderden, vorsten van vijftigen, en vorsten van tien. En zij zullen het volk te allen tijde richten, het moeilijke woord zullen zij tot Moscheh brengen, en elk klein woord zullen zij richten. En Moscheh zond zijn schoonvader heen, en hij voor zich ging tot zijn land.* En Moscheh luisterde naar de stem van zijn schoonvader, en hij deed alles wat hij zeide, betekent de uitwerking volgens de ordening van het Goddelijk Goede; en Moscheh koos mannen van kloekheid uit geheel Israël, betekent de keuze van de ware dingen waarmede het goede kon worden verbonden bij hen die van de geestelijke Kerk zijn; en hij maakte hen tot hoofden over het volk, betekent den invloed in die ware dingen; vorsten van duizenden, vorsten van honderden, vorsten van vijftigen, en vorsten van tien, betekent de primaire ware dingen die in de opeenvolgende orde ondergeordend zijn aan het onmiddellijk uit het Goddelijke voortgaande Ware; en zij zullen het volk te allen tijde richten,

betekent de voortdurende afhankelijkheid daarvandaan; het moeilijke woord zullen zij tot Moscheh brengen, betekent de bemiddeling en de tussenkomst; en elk klein woord zullen zij richten, betekent den schijn van sommige bijzondere en afzonderlijke dingen ergens anders vandaan; en Moscheh zond zijn schoonvader heen, betekent den aangepasten staat van *het Goddelijk Ware*; en hij voor zich ging tot zijn land, betekent tot het Goddelijke Zelf.

8724. En Moscheh luisterde naar de stem van zijn schoonvader, en hij deed alles wat hij zeide; dat dit de uitwerking betekent volgens de ordening van het Goddelijk Goede, staat zonder ontvouwing vast, want door Jethro, den schoonvader van Moscheh, wordt het Goddelijk Goede uitgebeeld, n. 8643, en door Moscheh het Goddelijk Ware dat uit het Goddelijk Goede voortgaat, n. 8644; het Goddelijk Ware dat uit den Heer voortgaat, doet niets uit zich, maar uit het Goddelijk Goede, dat het Goddelijke Zelf is, want het Goddelijk Goede is het Zijn, het Goddelijk Ware echter is het Bestaan daaruit; en daarom zal het Zijn in het Bestaan zijn, opdat dit iets zij en daaruit iets worde. Toen de Heer in de wereld was, was Hij het Goddelijk Ware, en toen was het Goddelijk Goede in Hem de Vader; doch toen Hij verheerlijkt was, was Hij het Goddelijk Goede ook ten aanzien van het Menselijke geworden; het Goddelijk Ware dat toen uit Hem voortging, wordt de Parakleet of de Geest der Waarheid genoemd. Wie deze twee verborgenheden kent, die kan, indien hij in de verlichting is uit den Heer wanneer hij het Woord leest, in het verstand zijn van verscheidene dingen die de Heer Zelf heeft gesproken over den Vader en over Zich, alsmede over den Parakleet, den Geest der Waarheid, welke dingen anders onbegrijpelijke mysteriën zouden zijn, zoals die bij Johannes: “Jezus zeide: *De Zoon kan niet wat ook uit Zichzelf doen, tenzij Hij den Vader dat ziet doen, want de dingen welke Die doet, deze doet ook de Zoon desgelijks. Gelijk als de Vader het leven heeft in Zichzelf, aldus heeft Hij ook den Zoon gegeven het leven te hebben in Zichzelf*”, v: 19, 26; voorts bij denzelfde: “*De Heilige Geest was nog niet, omdat Jezus nog niet verheerlijkt was*”, vii: 39. En elders: “*Indien Ik niet heenga, zal de Parakleet tot u niet komen; indien Ik echter zal heengegaan zijn, zo zal Ik Hem tot u zenden; Hij, de Geest der waarheid, zal uit Zichzelf niet spreken, maar zo wat Hij zal gehoord hebben, zal Hij spreken. Die zal Mij verheerlijken, omdat Hij uit het Mijne zal ontvangen*”, xvi: 7, 13, 14; en verscheidene eendere dingen elders.

8725. En Moscheh koos mannen van kloekheid uit geheel Israël; dat dit de keuze betekent van de ware dingen waarmede het goede kon worden verbonden bij hen die van de geestelijke Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van de mannen van kloekheid, zijnde de ware dingen waarmede het goede

kan worden verbonden, waarover boven n. 8710; en uit de uitbeelding van Israël, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover boven n. 8645. Er wordt gezegd de keuze van de ware dingen waarmede het goede kan worden verbonden, omdat er ware dingen bestaan waarmede het goede nog niet kan worden verbonden, en ware dingen, waarmede het kan worden verbonden; de ware dingen waarmede het kan, zijn bevestigde ware dingen, en eveneens met verscheidene vergezelschap, ook met zulke die het verstandelijk gezicht verlustigen; zo treden die ware dingen in de aandoening binnen, welke maakt dat de mens die wil; wanneer dit geschiedt, dan verbindt zich het goede met die, want de ware dingen willen en vandaar die doen, maakt dat zij het goede zijn. Men moet verder weten dat het goede niet eerder met de ware dingen wordt verbonden dan wanneer die ware dingen gezuiverd zijn van de valse dingen die uit het boze zijn, en voordat zij een nexus hebben met alle ware dingen die des geloofs zullen zijn bij hem die moet worden wederverwekt. De Engelen zien en doorvatten uit den Heer helder en duidelijk den nexus en de zuivering van de ware dingen, hoezeer ook de mens niets dergelijks bij zich voelt of bemerkt.

8726. En hij maakte hen tot hoofden over het volk; dat dit den invloed in die ware dingen betekent, staat vast uit de betekenis van de mannen van kloekheid, die hier degenen zijn die hij tot hoofden over het volk maakte, zijnde de ware dingen waarmede het goede kan worden verbonden, waarover nu boven n. 8725; uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het Ware onmiddellijk uit het Goddelijke, waarover meermalen; en uit de betekenis van hen tot hoofden maken, zijnde invloeden en zo qualificeren, opdat het Ware onmiddellijk uit het Goddelijke door middel van die den mens der Kerk kan leiden door het goede. Hoe het hiermede is gesteld, kan vaststaan uit de dingen die eerder zijn uiteengezet, namelijk dat de mens die wordt wederverwekt eerst wordt geleid door het ware dat des geloofs is, doch dat hij wanneer hij is wederverwekt, wordt geleid door het goede dat der naastenliefde is, n. 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701; en dat in den eersten staat, namelijk wanneer hij door het ware wordt geleid, de Heer invloeit door *het Goddelijk Ware* dat onmiddellijk uit Hem voortgaat; doch dat in den tweeden staat, namelijk wanneer hij door het goede wordt geleid, de Heer invloeit door het Ware dat zowel onmiddellijk als middellijk uit Hem voortgaat, n. 8685, 8701; en dat de middellijke invloed evenzeer uit den Heer is als de onmiddellijke invloed, n. 8717. Dit zijn de dingen die in dit Vers in den inwendigen zin worden beschreven; de middellijke invloed zelf van het Ware uit het Goddelijke wordt aangeduid met die woorden dat Moscheh hen tot hoofden over het volk maakte.

8727. Vorsten van duizenden, vorsten van honderden, vorsten van vijftigen, en vorsten van tien; dat dit de primaire ware dingen betekent die in de opeenvolgende orde zijn ondergeordend aan het onmiddellijk uit het Goddelijke voortgaande Ware, staat vast uit de dingen die boven in n. 8712, 8713, 8714, 8715, 8717, 8718, 8722, zijn aangevoerd.

8728. En zij zullen het volk te allen tijde richten; dat dit de voortdurende afhankelijkheid daarvandaan betekent, staat vast uit de betekenis van richten, zijnde de schikking van de ware dingen, waarover boven n. 8685, hier de ondergeordende schikking, die de afhankelijkheid is, want de vorsten die het volk zullen richten, waren in de plaats van Moscheh in de kleine zaken, in den inwendigen zin zijnde de ware dingen in de opeenvolgende orde, van de innerlijke tot de uiterlijke, ondergeordend aan het Ware onmiddellijk uit het Goddelijke, door welke zo de Heer middellijk handelt; doch in den tot personen bepaalden zin zijn het de Engelen en de engellijke gezelschappen in zulk een onderordering en afhankelijkheid; door die immers handelt de Heer middellijk, en regeert Hij de mensen; nochtans zijn het niet de Engelen die regeren, maar is het de Heer door hen, men zie n. 8718, 8719. Wat deze zaak verder aangaat, moet men weten dat ook sommige dingen uit de Engelen zelf, die bij den mens zijn, komen; maar al het goede en ware die des geloofs en der naastenliefde, dat is, van het nieuwe leven bij den mens worden, komen uit den Heer alleen, als ook door de Engelen uit Hem; desgelijks alle schikking, die aanhoudend is, tot dit nut. De dingen die van de Engelen zelf komen, zijn zulke dingen die zich aan de aandoening van den mens aanpassen, en in zich niet goede dingen zijn, maar nochtans van dienst zijn om de goede en de ware dingen die uit den Heer zijn, binnen te leiden; dat te allen tijde voor altijd is, staat zonder ontvouwing vast.

8729. Het moeilijke woord zullen zij tot Moscheh brengen; dat dit de bemiddeling en de tussenkomst betekent, staat vast uit de dingen die boven in n. 8705 zijn ontvouwd; hier wordt gezegd dat zij het woord tot Moscheh zullen brengen, daar echter dat Moscheh het tot God zal brengen, maar het ene en het andere sluit het eendere in.

8730. En elk klein woord zullen zij richten; dit betekent den schijn van sommige bijzondere en afzonderlijke dingen ergens anders vandaan, zoals boven in n. 8718, waar de zelfde woorden staan.

8731. En Moscheh zond zijn schoonvader heen; dat dit den aangepasten staat van *het Goddelijk Ware* betekent, staat hieruit vast, dat nadat alle dingen in orde zijn gebracht, dat is, aangepast, namelijk wanneer de middellijke ware dingen zijn ondergeordend aan het Ware onmiddellijk uit het Goddelijke,

er het einde van dien staat is; dit wordt daarmee beschreven dat Moscheh zijn schoonvader heenzond, want het begin van dien staat wordt daarmee beschreven dat Jethro tot Moscheh kwam, en zij zo werden vergezelschappt voor dat doel. Dat het niet eerder door Jehovah was bevolen dat vorsten zouden worden aangesteld die ook het volk zouden richten, maar dat dit op aanraden en door het overreden van Jethro is geschied, was ter oorzaak hiervan dat deze zaak, waarover in dit Hoofdstuk wordt gehandeld, ten volle in haar orde zou worden uitgebeeld; want in de voorafgaande dingen is gehandeld over den vorigen staat, waarin degenen die van de geestelijke Kerk zijn wanneer zij worden wederverwekt, namelijk wanneer zij van den Heer door het ware worden geleid; op dezen staat volgt de andere, welke deze is dat zij van den Heer door het goede worden geleid. Het is deze omkering of verandering van den enen staat in den anderen, die in dit Hoofdstuk met Jethro wordt beschreven.

8732. En hij voor zich ging tot zijn land; dat dit betekent tot het Goddelijke Zelf, staat vast uit de betekenis van gaan tot zijn land, zijnde tot den vorigen staat, aldus tot het Goddelijke; bovendien wordt met het land in den inwendigen zin de Kerk aangeduid, en eveneens de Hemel; vandaar wordt in den hoogsten zin het Goddelijke aangeduid; dat met het land in den inwendigen zin de Kerk wordt aangeduid, aldus eveneens het Rijk des Heren in den Hemel, zie men in n. 566, 662, 1066, 1067, 1733, 1850, 2117, 2118, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577, 8011. Dat met het land in den hoogsten zin het Goddelijke wordt aangeduid, komt omdat Jethro het Goddelijk Goede uitbeelde, aldus het Goddelijke Zelf; tot dit terugkeren kan in den historischen zin der letter niet anders worden uitgedrukt dan door tot zijn land gaan; want de aanduidende dingen in het Woord richten zich aangepast bij de uitgebeelde zaak, terwijl toch steeds de betekenis blijft die eigenlijk aan het woord toekomt; zoals de betekenis van land, dat eigenlijk de Kerk betekent, ter oorzaak hiervan dat zij die in den Hemel zijn, niet over een land denken, wanneer dat in het Woord wordt gelezen, maar over den geestelijken staat van de natie die in het land is, aldus over het godsdienstige daar; en daarom hebben zij, wanneer het land wordt gelezen waar de Kerk is, dan de idee van de Kerk daar, en wanneer zij de idee van de Kerk hebben, ook de idee van het Rijk des Heren, bijgevolg van den Hemel, en wanneer zij de idee van den Hemel hebben, hebben zij haar ook van het Goddelijke daar, doch wanneer de uitgebeelde zaak handelt over een verdere heilige zaak in de Kerk, of in den Hemel, dan kan die zaak onder het land worden verstaan, zoals de liefde, de naastenliefde, het goede des geloofs; daaruit blijkt, dat nochtans

de betekenis die eigenlijk aan het woord toekomt, blijft, zoals wanneer het goede wordt aangeduid, of de liefde, of de naastenliefde, nochtans universeel de betekenis van de Kerk blijft, want die dingen zijn de wezenlijke dingen der Kerk, en zij maken dat zij een Kerk is.

Vervolg over de geesten en de inwoners van den aardbol van Jupiter.

8733. *Omdat de geesten van den aardbol Jupiter in den Grootsten Mens betrekking hebben op het verbeeldingskrachtige der denking, spreken zij slechts weinig, en denken zij veel; en wanneer zij spreken, is hun spraak een denkende, die hierin van de spraken der anderen verschilt, dat zij niet in het klankvolle uitloopt, maar in een zacht gemurmel als het ware, dat van binnen bewegelijk is; de denking zelf ontrolt zich zo bij hen in de spraak; de oorzaak hiervan is deze, dat zij van een gemoedsaard zijn, die het midden houdt tussen de geestelijken en de hemelsen; de geestelijken immers spreken op een klinkende wijze, en leggen het al van hun denking in de spraak, weswege men hun denking, om die te weten, uit de woorden moet samenvatten; doch de hemelsen spreken niet aldus, maar dat wat van hun wil is, rolt zich door iets van de denking in dat wat aan een golf-eender is, hetwelk den wil van den ander volgens den staat der zaak aandoet en beweegt.*

8734. *De spraak der geesten is in het algemeen gevormd uit ideeën welke der denking zijn, die volgens de volheid en de aandoening in woorden vallen; en omdat een volledige idee zich zo vertoont en wordt vergemeenschap, kunnen de geesten binnen een minuut meer dingen uiteenzetten dan een mens in de wereld het kan binnen een uur; want de gehele idee van de zaak zodanig als zij in de denking is, wordt ten volle in de denking van den ander binnengebracht. Daaruit bleek mij, wat de verbinding van de animi of de geestelijke verbinding is, die de naastenliefde of de wederzijdse liefde is, namelijk dat het gemoed van den een zich vertoont in het gemoed van den ander met al het goede van zijn denking en wil jegens hem, en zo aandoet; en omgekeerd, wat de geestelijke ontbinding is, die de onmin en de haat is, namelijk dat het gemoed van den een zich vertoont in het gemoed van den ander met de denking en den wil om hem te vernietigen, waarvandaan de verwerping is.*

8735. *Verder werd ik door de geesten van den aardbol van Jupiter, die uitermate lang bij mij waren, onderricht dat er op hun aardbol ook zijn die zich heiligen noemen, en onder bedreiging van straffen hun bedienden, waarvan zij het aantal vermeerderen, gebieden hen "heren" te noemen; zij verbieden hun ook den Heer van het heelal te aanbidden, zeggende dat zij de middelaren des Heren zijn, en dat zij hun smeekbeden tot den Heer van het heelal zullen brengen. De Heer van*

het heelal, Die onze Heer is, noemen zij niet den enigen Heer, zoals de overigen, maar den Hoogsten Heer, ter oorzake hiervan dat zij zichzelf ook heren heten.

8736. *Die heiligen, die door hun bedienden als heren worden begroet, noemen de Zon het aangezicht van den Hoogsten Heer, en zij geloven dat daar Zijn woonplaats is, weswege zij ook de Zon aanbidden. De overige inwoners keren zich van hen af, en willen met hen geen verkeer onderhouden, zowel omdat zij de Zon aanbidden, als omdat zij zich heren noemen, en door hun bedienden zoals goden-middelaren worden vereerd.*

8737. *De geesten onderrichters en kastijders, waarover boven n. 7802 tot 7812, gaan niet tot hen zoals tot de anderen op dien aardbol, omdat zij zich niet laten onderrichten, noch door tucht verbeterd worden; zij zijn onbuigzaam, omdat zij dit uit de zelfliefde doen. De geesten zeggen dat zij aan de koude leren kennen dat het dezen zijn, en dat zij, wanneer zij de koude bemerken, zich van hen verwijderen.*

8738. *Door de geesten werd mij het hoofddeksel getoond van hen die zich heiligen noemen; het was een toren vormige hoed van donkere kleur.*

8739. *In het andere leven verschijnen dezulken ter rechterzijde achterwaarts op enige hoogte en daar zitten zij zoals afgoden, en worden eveneens in het begin door de bedienden die bij dezulken waren geweest, vereerd, maar daarna wordt door dezen met hen eveneens den spot gedreven; en, waarover ik mij verwonderde, daar blinken zij met het aangezicht als het ware van vuur, hetgeen zij daaraan ontlenen dat zij hebben geloofd dat zij heiligen waren geweest en een ieder een evenbeeld van den Heer, Die in de Zon is. Maar hoewel zij met het aangezicht zoals vurig verschijnen, zijn zij nochtans koud, en begeren heftig om verwarmd te worden; daaruit blijkt dat het vuur tengevolge waarvan zij blinken, zoals een dwaallicht is.*

8740. *Denzelfden schijnt het toe alsof zij, om warm te worden, hout zagen, en wanneer zij zagen, verschijnt er onder het hout iets van een mens, dien zij dan tegelijk trachten te slaan; dit geschiedt deswege, omdat zij verdienste aan zich toekennen, en omdat zij heiligheid aan zich toekennen, rekenen zij zich ook de gerechtigheid toe; hun die dit in de wereld doen, schijnt het in de andere wereld toe alsof zij hout zagen; zoals ook enigen van onzen aardbol, over wie eerder uit ondervinding is gehandeld, welke ondervinding, terwille van de toelichting der zaak, hier uit n. 4943 mag worden overgebracht: "In de lagere "aarde onder de zolen, zijn ook zij die verdienste hebben gesteld in goede "daden en werken; verscheidenen van hen schijnt het toe alsof zij hout "zagen; de plaats waar zij zijn is kouder, en het schijnt hun toe alsof "zij zich warmte verschaffen door hun arbeid; ik heb ook met hen "gesproken, en het werd gegeven hun te zeggen of zij*

uit die plaats “willen heengaan; zij zeiden dat zij het nog niet door den arbeid hebben “verdiend; doch wanneer die staat is volbracht, worden zij daar weg-”gehaald; zij zijn ook natuurlijk, omdat het heil willen verdienen niet “geestelijk is, het komt immers uit het eigene, niet uit den Heer; en “bovendien verkiezen zij zichzelf boven de anderen, en sommigen van “hen verachten de anderen. Indien zij niet meer vreugde dan de overigen “in het andere leven ontvangen, zijn zij verontwaardigd tegen den Heer, “weswege er, wanneer zij hout zagen, als het ware iets van den Heer “onder het hout verschijnt; dit vanwege de verontwaardiging. Maar “omdat zij een vroom leven hebben geleid en aldus hebben gehandeld “uit een onwetendheid waarin iets van onschuld was, worden derhalve “enige malen Engelen tot hen gezonden, en zij troosten hen; en boven-”dien verschijnt er aan hen van boven ter linker zijde somtijds als het “ware een schaap, bij het zien waarvan zij troost ontvangen”; men zie ook n. IIIO.

874I. Het vervolg over de geesten en de inwoners van den aardbol van Jupiter aan het einde van het volgende Hoofdstuk.

Exodus

Negentiende Hoofdstuk

De Leer der Naastenliefde.

8742. Iedereen heeft een inwendigen mens en een uitwendigen mens; het is de inwendige die de geestelijke mens wordt genoemd, en de uitwendige die de natuurlijke mens wordt genoemd; de een en de ander moet worden wederverwekt opdat de mens zij wederverwekt.

8743. Bij den mens die niet is wederverwekt, heerst de uitwendige of natuurlijke mens, en de inwendige of geestelijke dient; doch bij den mens die is wederverwekt, heerst de inwendige of geestelijke mens, en dient de uitwendige of natuurlijke. Deze omkering kan geenszins geschieden dan door de wederverwekking door den Heer.

8744. Wanneer de uitwendige mens niet is wederverwekt, stelt hij al het goede in het wellustige, in het gewin, in den hoogmoed, en hij ontsteekt in haat en wraak jegens hen die zich verzetten; en dan stemt de inwendige mens niet alleen in, maar levert ook redenen die bevestigen en bevorderen; aldus dient de inwendige mens, en heerst de uitwendige.

8745. Wanneer echter de uitwendige mens is wederverwekt, zo stelt de inwendige al het goede in goed denken over den naaste en hem goed willen; en de uitwendige stelt het in goed spreken over hem en goed handelen jegens hem; en tenslotte heeft de een en de ander ten doel den naaste lief te hebben en den Heer lief te hebben, en niet, als tevoren, zichzelf lief te hebben en de wereld lief te hebben; dan dient de uitwendige of natuurlijke mens, en heerst de inwendige of geestelijke.

8746. Eerst wordt de inwendige mens wederverwekt door den Heer, en daarna de uitwendige, en deze door gene; de inwendige mens wordt wederverwekt door de dingen te denken die des geloofs zijn, en die te willen; de uitwendige mens echter door het leven volgens die; het leven des geloofs is de naastenliefde.

8747. De mens die is wederverwekt, is ten aanzien van zijn inwendigen mens in den Hemel, en daar een Engel met de Engelen, onder wie hij ook na den dood komt; hij kan dan het leven des Hemels leven, den Heer liefhebben, den naaste liefhebben, het ware verstaan, het goede smaken, en het gezegende daaruit doorvatten. Deze dingen zijn de gelukzaligheid van het eeuwige leven.

Negentiende Hoofdstuk.

1. In de derde maand sinds het uitgaan van de zonen Israëls uit het land van Egypte, in dezen dag kwamen zij tot de woestijn Sinai.
2. En zij trokken voort uit Refdim, en zij kwamen tot de woestijn Sinai, en zij legerden zich in de woestijn, en Israël legerde zich daar dicht bij den berg.
3. En Moscheh klom op tot GOD; en JEHOVAH riep tot hem vanaf den berg, al zeggende: Aldus zult gij zeggen tot het huis van Jacob, en verkondigen aan de zonen Israëls.
4. Gijlieden hebt gezien wat Ik den Egyptenaren heb gedaan, en Ik heb u op vleugelen der arenden gedragen, en u tot Mij gebracht.
5. En nu, indien gij al horende Mijn stem zult gehoord hebben, en Mijn verbond zult gehouden hebben, en gij zult Mij een eigen goed zijn boven alle volken; omdat Mij de gehele aarde is.
6. En gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn, en een heilige natie; dit zijnde woorden die gij tot de zonen Israëls zult spreken.
7. En Moscheh kwam, en hij riep de ouderen des volks, en hij stelde voor hen al die woorden, welke JEHOVAH hem geboden had.
8. En zij antwoordden, al het volk tegelijk, en zij zeiden: Al wat JEHOVAH gesproken heeft, zullen wij doen; en Moscheh bracht de woorden des volks weder tot JEHOVAH.
9. En JEHOVAH zeide tot Moscheh: Zie, Ik komende tot u in de dichtheid der wolk, deswege opdat het volk hore in Mijn spreken met u, en zij ook in u zullen geloven tot het eeuwige; en Moscheh verkondigde de woorden des volks tot JEHOVAH.
10. En JEHOVAH zeide tot Moscheh: Ga heen tot het volk, en heilig hen heden en morgen, en laten zij hun klederen wassen.
11. En zij zullen bereid zijn tegen den derden dag, omdat op den derden dag JEHOVAH zal nederdalen tot de ogen van al het volk op den berg Sinai.
12. En stel grenzen voor het volk rondom, al zeggende: Wacht u op den berg te klimmen en het uiterste ervan aan te raken; al wie den berg aanraakt, al stervende zal hij sterven.
13. Niet zal een hand hem aanraken, omdat hij al stenigende zal gestenigd worden, of door te werpen met werpspiesen zal afgemaakt worden, hetzij een beest, hetzij een man, hij zal niet leven; bij het aanhouden van den jobel zullen zij op den berg klimmen.

14. En Moscheh daalde van den berg af tot het volk, en hij heiligde het volk, en zij wiesen hun klederen.
15. En hij zeide tot het volk: Weest bereid tot drie dagen, nadert niet tot een vrouw.
16. En het was op den derden dag, bij het morgen worden, en het geschiedde, stemmen en bliksemen, en een zware wolk op den berg, en de stem ener bazuin zeer geweldig, en al het volk dat in het kamp was, sidderde.
17. En Moscheh deed het volk uit het kamp uitgaan GODE tegemoet, en zij stelden zich in de lagere gedeelten van den berg.
18. En de berg Sinai die rookte geheel, deswege dat JEHOVAH op hem nederdaalde in het vuur, en zijn rook klom op zoals de rook van een oven, en de gehele berg beefde zeer.
19. En de stem der bazuin was gaande en zich zeer versterkende; Moscheh sprak, en GOD antwoordde hem in een stem.
20. En JEHOVAH daalde neder op den berg Sinai tot het hoofd van den berg, en JEHOVAH riep Moscheh tot het hoofd van den berg, en Moscheh klom op.
21. En JEHOVAH zeide tot Moscheh: Daal neder, bezweer het volk dat zij niet bij geval doorbreken tot JEHOVAH om te zien, en veel ervan valt.
22. En ook de priesters die tot JEHOVAH naderen, zullen zich heiligen, opdat niet bij geval JEHOVAH een breuk in hen make.
23. En Moscheh zeide tot JEHOVAH: Het volk kan niet tot den berg Sinai opklimmen, omdat Gij in ons betuigd hebt, al zeggende: Stel grenzen aan den berg, en heilig het.
24. En JEHOVAH zeide tot hem: Ga heen, daal neder, en klim op, gij en Aharon met u, en laten de priesters en het volk niet doorbreken om op te klimmen tot JEHOVAH, opdat Hij niet bij geval een breuk in hen make.
25. En Moscheh daalde neder tot het volk, en hij zeide het tot hen.

De Inhoud.

8748. In hetgeen nu volgt, wordt in den inwendigen zin gehandeld over de onthulling van *het Goddelijk Ware* door den Heer uit den Hemel; en in dit Hoofdstuk over de voorbereiding om dat op te nemen.

De Inwendige Zin.

8749. Vers 1, 2. *In de derde maand sinds het uitgaan van de zonen Israëls uit het land van Egypte, in dezen dag kwamen zij tot de woestijn Sinai. En zij trokken voort uit Refidim, en zij kwamen tot de woestijn Sinai, en zij legerden zich in de woestijn, en Israëel legerde zich dicht bij den berg.* In de derde maand, betekent de volheid van den staat; sinds het uitgaan van de zonen Israëls uit het land van Egypte, betekent nadat zij die van de geestelijke Kerk zijn, bevrijd waren van de bestokingen; in dezen dag, betekent dat het toen was; kwamen zij tot de woestijn Sinai, betekent den staat van het goede waarin de ware dingen des geloofs moeten worden ingeplant; en zij trokken voort uit Refidim, betekent het continue des levens uit den vorigen staat; en zij kwamen tot de woestijn Sinai, betekent tot den staat van het goede aan hetwelk de ware dingen moeten worden ingeplant; en zij legerden zich in de woestijn, betekent de schikking in dien staat; en Israel legerde zich dicht bij den berg, betekent de schikking bij hen die van de geestelijke Kerk zijn door het Goddelijk Hemels Goede.

8750. In de derde maand; dat dit de volheid van den staat betekent, staat vast uit de betekenis van de maand, zijnde de staat, want alle tijden, zoals dagen, weken, maanden, en jaren, betekenen staten, n. 2788; en uit de betekenis van drie en derde, zijnde het volledige, waarover n. 1825, 2788, 4495, 5159; vandaar is in de derde maand in de volheid van den staat. Wat de volheid van den staat is, zal in het kort worden gezegd; elke staat heeft zijn begin, zijn voortschrijding, en zijn einde; wanneer de staat zijn einde heeft bereikt, dan is hij vol, en wordt volheid genoemd. In het andere leven worden alle dingen gemeten door de voortschrijdingen van staat en haar opeenvolgende veranderingen van den aanvang tot het einde, zoals in de wereld door tijden; dat aldus geschiedt, komt omdat er in den Hemel geen tijden zijn, maar in plaats daarvan staten. De oorzaak hiervan is deze, dat de Zon in het andere leven, die de Heer is, bestendig op haar plaats blijft, en niet, zoals in de wereld, door schijnbare dagelijkse voortschrijdingen den dag onderscheidt in morgen, middag, avond, en nacht, noch door schijnbare jaarlijkse voortschrijdingen het jaar onderscheidt in lente, zomer, herfst, en winter; vandaar komt het, dat er in den Hemel niet tijden zijn, maar in de plaats ervan staten; doch omdat er in de binnenste sfeer des Hemels een zekere voortschrijding is volgens den Goddelijk hemelsen vorm, die tot de doorvatting van niemand komt, en volgens die voortschrijding de staten van allen in den Hemel veranderingen ondergaan, is het vandaar dat de Engelen daar beurtelings zijn in het goede

der liefde, in het ware des geloofs, en in het duister ten aanzien van het ene en het andere; uit hoofde hiervan komt het, dat er een overeenstemming is van de staten daar met de tijden in de wereld, namelijk van den staat van het goede der liefde met den morgen, van den staat van het ware des geloofs met den middag, en van den duisteren staat met den avond en den nacht. Bovendien ook is de warmte die uit de Zon daar is, het goede der liefde, en het licht dat uit de Zon daar is, het ware des geloofs. Vandaar is het eveneens dat er een overeenstemming is van de warmte in de wereld met de liefde, die vandaar de geestelijke warmte wordt genoemd, alsmede van het licht in de wereld met het geloof, dat vandaar het geestelijk licht wordt genoemd. Er zijn in het algemeen twee staten des levens, namelijk de staat der denking, die des verstands is, en de staat der aandoening, die des wils is; de staat der denking, die des verstands is, heeft betrekking op het ware dat des geloofs is; het is deze staat die wordt verlicht door het licht uit de Zon des Hemels, die de Heer is; ook is het licht des verstands in den mens uit dat licht; de staat der aandoening echter, die des wils is, heeft betrekking op het goede dat der naastenliefde is; ook is de warmte des wils, die de liefde is, in den mens uit de warmte uit die Zon in den Hemel, die de Heer is. Uit deze dingen nu kan vaststaan, hoe het is gesteld met de staten en hun veranderingen in het andere leven, en wat er wordt verstaan onder de volheid van den staat, die wordt aangeduid met de derde maand. Hier wordt onder den staat, met betrekking waartoe van volheid wordt gesproken, de vorige staat verstaan, welken staat degenen hebben ondergaan die van de geestelijke Kerk zijn. Dat dezen twee staten ondergaan, den eersten wanneer zij door het ware door den Heer worden geleid, den tweeden wanneer zij door het goede door Hem worden geleid, zie men in n. 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701; hier wordt de volheid van den vorigen staat verstaan, die is beschreven in de voorafgaande dingen; nu wordt de tweede staat beschreven.

8751. Sinds het uitgaan van de zonen Israëls uit het land van Egypte; dat dit betekent nadat zij die van de geestelijke Kerk zijn, bevrijd waren van de bestokingen, staat vast uit de betekenis van uitgaan, zijnde bevrijd worden; uit de uitbeelding van de zonen Israëls, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover n. 6426, 6637, 6868, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223; en uit de betekenis van het land van Egypte, zijnde de bestokingen, waarover n. 7278; wat bestokingen zijn, zie men in n. 7474; en dat zij die van de geestelijke Kerk waren, tot aan de Komst des Heren in de wereld in de lagere aarde waren vastgehouden, en door den Heer werden bevrijd, n. 6854, 6914, 7035, 7091, 7474, 7878, 7932, 8018, 8054, 8099.

8752. In dezen dag; dat dit betekent dat het toen was, staat vast uit de betekenis van in dezen dag, zijnde toen; met den dag wordt immers de staat aangeduid, n. 23, 487, 488, 493, 2788, 7680, en daarom is in dezen dag toen, namelijk, toen er de volheid van den staat was.

8753. Kwamen zij tot de woestijn Sinai; dat dit den staat van het goede betekent waarin de ware dingen des geloofs moeten worden ingeplant, staat vast uit de betekenis van de woestijn Sinai, zijnde de staat van het goede, waarin de ware dingen des geloofs moeten worden ingeplant; de woestijn is hier het goede waaraan nog niet de ware dingen zijn ingeplant, en Sinai zijn de ware dingen zelf; de woestijn immers betekent verscheidene dingen, n. 3900; in het algemeen het onbewoonde en onbebouwde, aldus in den geestelijken zin het goede waarin nog niet de ware dingen zijn, want het goede zonder de ware dingen is geestelijk onbebouwd; vandaar betekent de woestijn het nieuwe willijke dat nog niet door de ware dingen des geloofs is gevormd, n. 8457. Wat den berg Sinai aangaat, die betekent in den hoogsten zin het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede, de berg het Goddelijk Goede, en Sinai het Goddelijk Ware; in den inwendigen zin het ware des geloofs uit het goede, hier het ware des geloofs, dat aan het goede moet ingeplant worden, omdat de Wet nog niet van dien af was verkondigd; dat de berg Sinai die Wet betekent, komt omdat de Wet vandaaruit door den Heer werd verkondigd; en de Wet is het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede, en eveneens is zij het ware des geloofs uit het goede, n. 6752, 7463, 8695; vandaar kwam het, dat de zonen Israëls zich legerden inde woestijn dicht bij dien berg, want van dien af werden niet alleen de Tien Geboden verkondigd, die de Wet in den striktsten zin zijn, maar ook alle inzettingen der Kerk, die de geestelijke en de hemelse ware en goede dingen van het Rijk des Heren in zich bevatten, omdat zij ze uitbeeldden; dat de Wet vandaaruit is verkondigd, staat vast uit het volgende xxste Hoofdstuk; dat ook de inzettingen der Kerk het zijn, Exod. XXI, en volgende; Levit. Hfdst. VII: 37, 38; Hfdst. XXVII: 34; het zelfde wordt met Sinai aangeduid bij David: "O God, toen Gij uitgingt voor Uw Volk, toen Gij voortschreedt in de woestijn, beefde de aarde, ook dropen de hemelen voor God, *deze Sinai voor God, den God Israëls*; een regen van welwillendheden doet Gij druipen, o God", Psalm LXVIII: 8, 9, 10; hier staat Sinai voor het ware dat uit het goede is, want deze dingen worden daarmede aangeduid dat de hemelen dropen voor God, en dat God een regen van welwillendheden deed druipen. In het Boek der Richteren: "Jehovah, toen Gij uitgingt van Seir, toen Gij uitgeschreden waart van het veld van Edom, beefde de aarde, ook dropen de hemelen, ook dropen de wolken van wateren; de bergen vervloten

voor Jehovah, *Sinai zelf voor Jehovah, den God Israëls*; in de dagen van Schamgar, den zoon van Anath, in de dagen van Jaël, hielden de wegen op, en die op paden gaan, gingen kromme wegen, de dorpen hielden op in Israël, zij hielden op totdat ik, Debora, opstond, totdat ik opstond, een moeder in Israël, v: 4, 5, 6, 7; hier staat eveneens Sinai voor de wet of het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede, waaruit de ware dingen des geloofs aan zijn goede zijn ingeplant, welke dingen eveneens daarmede worden aangeduid dat de hemelen dropen en de wolken van wateren dropen; dat de ware dingen des geloofs ontbraken, en verdraaid waren, wordt daarmede aangeduid dat de wegen ophielden, en dat zij die op paden gaan, kromme wegen gingen; dat wegen, paden, dorpen, de ware dingen zijn, zie men in n. 627, 2333, 3123, 3477; want in dat profetische Gezang, zijnde dat van Debora en Barak, wordt gehandeld over de verdraaiing van het ware der Kerk en over de herstelling ervan. Bij Moscheh: "*Jehovah is van Sinai gekomen*, Hij is hunlieden opgegaan van Seir, Hij blonk op van den berg Paran, en Hij is gekomen uit de tienduizenden der heiligheid; aan Zijn rechterhand was het *vuur der wet* voor hen", Deut. xxxiii: 2; daar worden de zonen Jakobs door Moscheh vóór diens dood gezegend, en hij vangt het profetische zijner zegening aan met *Jehovah is uit Sinai gekomen*, en met Sinai worden daar de ware dingen des geloofs in een samenvatting aangeduid; dat hij aldus aanvangt, komt omdat met de zonen Jakobs alle ware en goede dingen des geloofs worden aangeduid, n. 3858, 3862, 3926, 3939, 6335; eender met de zonen Israëls, n. 5414, 5951, 5879.

8754. Hier zal in het kort iets worden gezegd over het goede waarin de ware dingen moeten worden ingeplant, hetgeen hier wordt aangeduid met de woestijn Sinai; dat de mens die wordt wederverwekt, eerst wordt geleid van het ware uit den Heer, en daarna door het goede, zie men in n. 7923, 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701; de mens die wordt wederverwekt, wordt door het ware geleid terwille hiervan dat hij tot het goede kunne komen, dat is, dit kan weten en daarop dit willen, en ten slotte dit doen; maar wanneer hij door het ware wordt geleid tot het goede, komt hij eerst tot het goede waaraan de ware dingen des geloofs nog niet zijn ingeplant, want de ware dingen kunnen niet eerder worden ingeplant dan wanneer hij in het goede is; te voren worden zij weliswaar geweten, omdat zij in het geheugen zijn, maar dan zijn zij niet in het goede maar buiten het goede; daarna, wanneer de mens het nieuwe leven ontvangt, hetwelk hij dan eerst ontvangt wanneer hij in het goede is, worden de ware dingen des geloofs ingeplant, en gaan zij in den inwendigen mens met het goede als het ware een huwelijk aan; dit goede waaraan de ware dingen des geloofs nog niet zijn ingeplant, maar dat nochtans is geschikt

opdat zij kunnen worden opgenomen, wordt hier verstaan onder de woestijn Sinai. Geen ander goede wordt verstaan dan het Christelijk goede, waarover men zie n. 8635, 8636, 8637, 8638.

8755. En zij trokken voort uit Refidim; dat dit het continue des levens uit den vorigen staat betekent, staat vast uit de betekenis van voorttrekken, zijnde het continue des levens, waarover n. 4375, 4554, 4585, 5996, 8181, 8345, 8397, 8557; en uit de betekenis van Refidim, zijnde het hoedanige van den staat der verzoeking ten aanzien van het ware, waarover n. 8561; aldus is het het hoedanige van den vorigen staat, waarover vlak boven n. 8754; want in den vorigen staat ondergaat de mens der geestelijke Kerk verzoeken; en daarom is uit dezen staat het continue des levens, dat met voorttrekken uit Refidim wordt aangeduid.

8756. En zij kwamen tot de woestijn Sinai; dat dit betekent tot den staat van het goede aan hetwelk de ware dingen moeten worden ingeplant, staat vast uit de dingen die boven in n. 8753 zijn gezegd, waar eendere woorden staan; en aangaande het hoedanige van dat goede zie men n. 8754.

8757. En zij legerden zich in de woestijn; dat dit de schikking in dien staat betekent, staat vast uit de betekenis van zich legeren, zijnde de ordening van het ware en het goede die des levens zijn, waarover n. 8103 einde; aldus eveneens de schikking; en uit de betekenis van de woestijn, zijnde de staat van het goede waarin nog niet de ware dingen des geloofs zijn, waarover boven n. 8753.

8758. En Israël legerde zich dicht bij den berg; dat dit betekent de schikking bij hen die van de geestelijke Kerk zijn door het Goddelijk Hemels goede, staat vast uit de betekenis van zich legeren, zijnde de schikking, zoals boven n. 8757; uit de uitbeelding van Israël, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover ook boven n. 8751; en uit de betekenis van den berg, zijnde het goede der hemelse liefde, waarover n. 4210, 6435, 8327. Onder het Goddelijk Hemels goede wordt het Goddelijk Goede in den Hemel verstaan, want het Goddelijk Goede in Zich is ver boven den Hemel.

8759. *Vers 3, 4, 5, 6, 7, 8. En Moscheh klom op tot God, en Jehovah riep tot hem vanaf den berg, al zeggende: Aldus zult gij zeggen tot het huis van Jakob, en verkondigen aan de zonen Israëls: Gijlieden hebt gezien wat Ik den Egyptenaren heb gedaan, en Ik heb u op vleugelen der arenden gedragen, en u tot Mij gebracht. En nu, indien gij al horende Mijn stem zult gehoord hebben, en Mijn verbond zult gehouden hebben, en gij zult Mij een eigen goed zijn boven alle volken; omdat Mij de gehele aarde is. En gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn, en een heilige natie; dit zijn de woorden die gij tot de zonen Israëls zult spreken.*

En Moscheh kwam, en hij riep de ouderen des volks, en hij stelde voor hen al die woorden, welke Jehovah hem geboden had. En zij antwoordden, al het volk tegelijk, en zij zeiden: Al wat Jehovah gesproken heeft, zullen wij doen; en Moscheh bracht de woorden des volks weder tot Jehovah. En Moscheh klom op tot God, betekent het Ware uit het Goddelijke dat beneden den Hemel is zich verbindende met het Goddelijk Ware dat in den Hemel is; en Jehovah riep tot hem vanaf den berg, betekent het één-zijn van het Goddelijk Goede in den Hemel met het Goddelijk Ware daar; aldus zult gij zeggen tot het huis van Jakob, en verkondigen aan de zonen Israëls, betekent de zaliging van hen die van de uitwendige en de inwendige geestelijke Kerk zijn; gijlieden hebt gezien wat Ik den Egyptenaren heb gedaan, betekent de herinnering van alle dingen die er gebeurden met de bozen die hebben bestookt; en Ik heb u op vleugelen der arenden gedragen, betekent en dat zij door de ware dingen waren opgeheven tot het hemelse licht; en u tot Mij gebracht, betekent zo tot het goede der liefde dat in den Hemel is; en nu, indien gij al horende Mijn stem zult gehoord hebben, betekent de opneming van het ware; en Mijn verbond zult gehouden hebben, betekent zo het leven in het goede en vandaar de verbinding; en gij zult Mij een eigen goed zijn uit alle volken, betekent dat dan het Goddelijk Ware bij hen meer dan bij de anderen zal zijn; omdat Mij de gehele aarde is, betekent dat de Heer alle mogendheid heeft in den Hemel en op de aarde; en gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn, betekent dat dan het goede van het ware bij hen zal zijn; en een heilige natie, betekent zo het geestelijk Rijk; dit zijn de woorden die gij tot de zonen Israëls zult spreken, betekent den invloed om de ware dingen in het goede op te nemen; en Moscheh kwam, en hij riep de ouderen des volks, betekent het uitkiezen van hen die voornamelijk in het inzicht van het ware zijn; en hij stelde voor hen al die woorden, betekent het voorleggen met den invloed; welke Jehovah hem geboden had, betekent uit het Goddelijke; en zij antwoordden, al het volk, betekent de opneming; en zij zeiden: Al wat Jehovah gesproken heeft, zullen wij doen, betekent volgens den invloed uit het Goddelijke; en Moscheh bracht de woorden des volks weder tot Jehovah, betekent de overeenstemming en de verbinding.

8760. En Moscheh klom op tot God; dat dit betekent het Ware uit het Goddelijke dat beneden den Hemel is zich verbindende met het Goddelijk Ware dat in den Hemel is, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het Ware uit het Goddelijke, waarover n. 6771, 6827, 7014, hier het Ware uit het Goddelijke dat beneden den Hemel is, ter oorzake hiervan dat hij nu de zonen Israëls als hun hoofd uitbeeldt, aldus hen die van de geestelijke Kerk

zijn, die nog niet in den Hemel zijn, omdat zij nog niet in het door de ware dingen gevormde goede zijn, n. 8753, 8754; uit de betekenis van opklimmen, zijnde zich verbinden, want hij die tot het Goddelijke opklimt, verbindt zich met Hetzelve, zoals er, wanneer gezegd wordt opklimmen in den Hemel, wordt verstaan verbonden worden met den Heer, en omgekeerd, wanneer gezegd wordt nederdalen uit den Hemel. Het Goddelijk Ware in den Hemel, waarmede de verbinding geschiedt, wordt verstaan onder God, want de Heer wordt in het Woord God geheten ten aanzien van het Goddelijk Ware, en Jehovah ten aanzien van het Goddelijk Goede, n. 2586, 2769, 2807, 2822, 3921 einde, 4402, 7010, 7268, 7873, 8301; en omdat hier wordt gehandeld over de verbinding van het Goddelijk Ware met het Goddelijk Goede, wordt derhalve in dit Vers eerst gezegd God, en terstond daarop Jehovah, met deze woorden “*Moscheh klom op tot God, en Jehovah riep tot hem vanaf den berg*”. Gezegd wordt het Goddelijk Ware *in den Hemel*, en daarna het Goddelijk Goede *in den Hemel*, ter oorzake hiervan, dat het Goddelijke Zelf ver boven de Hemelen is, niet alleen het Goddelijk Goede Zelf, maar ook het Goddelijk Ware zelf dat onmiddellijk uit het Goddelijk Goede voortgaat; dat die ver boven den Hemel zijn, komt omdat het Goddelijke in Zich Oneindig is, en het Oneindige kan niet met eindige dingen worden verbonden, aldus niet met de Engelen in de Hemelen, tenzij door het aantrekken van enig eindige en zo door een aanpassing tot de opneming. Het Goddelijk Goede Zelf is in zich ook een oneindige vlam van gloed, dat is, van liefde, welke vlam geen Engel in den Hemel kan uithouden; hij zou immers verteerd worden zoals een mens indien de vlam der zon hem zonder bemiddelende tempering aanraakte; ook het licht uit de vlam der Goddelijke Liefde, zijnde het Goddelijk Ware, indien het zonder vermindering uit zijn vurigen glans invloede, zou het allen die in den Hemel zijn, verblinden. Uit deze dingen kan vaststaan welk verschil er is tussen het Goddelijke Goede en het Goddelijk Ware boven de Hemelen, en tussen het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware in de Hemelen, over welke hier wordt gehandeld.

8761. En Jehovah riep tot hem vanaf den berg; dat dit betekent het één-zijn van het Goddelijk Goede in den Hemel met het Goddelijk Ware daar, staat vast uit de betekenis van tot hem roepen of van iemand tot zich roepen, wanneer het wordt gezegd van het Goddelijke, zijnde de verbinding, hier het één-zijn, omdat het wordt gezegd van het Goddelijk Goede met het Goddelijk Ware, welke door de verbinding één worden. Dat iemand tot zich roepen de verbinding is, en eveneens de tegenwoordigheid, zie men in n. 6047, 6177, 7390, 7451, 7721; dat het het Goddelijk Goede is waarmede de verbinding

geschiedt, komt omdat Jehovah wordt gezegd, over welke zaak nu boven in n. 8760 is gehandeld; en uit de betekenis van den berg, zijnde het Goddelijk Goede in den Hemel, waarover vlak boven n. 8758, hier de Hemel, want of gij zegt het Goddelijk Goede in den Hemel, dan wel de Hemel, het is het zelfde, omdat de Hemel uit Dit bestaat. Het is hiermede gesteld zoals met welke dingen dan ook die geabstraheerd zijn van hun subjecten; wanneer daarvan wordt gesproken, worden nochtans de subjecten doorvat waarin zij zijn; zoals wanneer er wordt gezegd het ware des geloofs of het goede der naastenliefde, zo wordt er verstaan de mens der Kerk in wien het is; te meer in den Hemel, want daar is het Goddelijk Goede verenigd met het Goddelijk Ware het al in alle dingen, aldus het leven of de ziel des Hemels.

8762. Aldus zult gij zeggen tot het huis van Jacob, en verkondigen aan de zonen Israëls; dat dit de zaliging betekent van hen die van de uitwendige en de inwendige geestelijke Kerk zijn, staat vast uit de betekenis van zeggen en verkondigen, zijnde hier de zaliging, want de dingen die nu van Jehovah door Moscheh worden gezegd en verkondigd, sluiten de zaliging in; uit de betekenis van het huis van Jakob en van de zonen Israëls, zijnde de uitwendige en de inwendige Kerk, waarover n. 3305, 4286. Wat de uitwendige Kerk en de inwendige Kerk is, is eerder in enige plaatsen gezegd, namelijk dat het uitwendige der Oude Kerk al datgene was wat het inwendige uitbeeldde, en dat het inwendige der Kerk datgene was wat door de uitwendige dingen werd uitgebeeld; zo waren bij voorbeeld zij die den Goddelijken eredienst stelden in de slachtoffers, en in de riten en de inzettingen die de geestelijke en de hemelse dingen van het Rijk des Heren uitbeeldden, in de uitwendige dingen; doch zij die den Goddelijken eredienst tegelijk stelden in de hemelse en de geestelijke dingen die werden uitgebeeld, waren in de inwendige dingen. Eender zijn heden ten dage zij die den Goddelijken eredienst stellen in geregeld kerkbezoek, in het luisteren naar de predikingen, het deelnemen aan het Heilig Avondmaal, en zulks met devotie, zonder verder over die dingen te denken dan alleen dat zij geregeld moeten worden waargenomen omdat zij ingesteld en bevolen zijn, van de uitwendige Kerk; doch zij die mede geloven dat zulke dingen moeten worden waargenomen, maar dat nochtans het wezenlijke van den eredienst het leven des geloofs is, dat is, de liefde jegens den naaste en de liefde tot den Heer, zijn van de inwendige Kerk. Daarom zijn het ook degenen van de uitwendige Kerk, die alleen uit de gehoorzaamheid des geloofs den naaste het goede doen en den Heer vereren, doch zijn het degenen van de inwendige Kerk die den naaste het goede doen, en den Heer vereren uit de liefde; aldus in de overige dingen. Doch bij een ieder die van

de Kerk is, zal het ene en het andere zijn, namelijk het uitwendige en het inwendige; indien niet het ene en het andere er is, is niet het geestelijk leven bij hem, want het inwendige is zoals de ziel, en het uitwendige zoals het lichaam der ziel; maar zij die van de uitwendige Kerk zijn, zijn helder in de uitwendige dingen ervan, doch duister in de inwendige dingen; doch zij die van de inwendige Kerk zijn, zijn helder in de inwendige dingen, en duister in de uitwendige. Doch zij die in de uitwendige dingen zijn, en niet tegelijk in de inwendige, zijn niet van de Kerk; in beide zijn al degenen die in het goede des levens zijn volgens de leerstellige dingen hunner Kerk; doch in de uitwendige dingen zonder de inwendige zijn zij die in den eredienst en niet tegelijk in het goede des levens volgens de leerstellige dingen der Kerk zijn. Het zijn er weinigen die dit weten; dat het er weinigen zijn die dit weten, komt omdat zij het al van den eredienst en vandaar het al van het heil in het geloof stellen, en niets in de naastenliefde; vandaar komt het ook, dat zij die over het eeuwige heil denken, dit stellen in een leven van vroomheid, en in het geheel niet in een leven van naastenliefde; over welke dingen men zie n. 8252 tot 8257.

8763. Gijlieden hebt gezien wat Ik den Egyptenaren heb gedaan; dat dit de herinnering betekent van alle dingen die er gebeurden met de bozen die hebben bestookt, staat vast uit de betekenis van gijlieden hebt gezien, zijnde de herinnering; en uit de uitbeelding van de Egyptenaren, zijnde de bozen die hebben bestookt, waarover n. 7097, 7107, 7110, 7126, 7142, 7317, daaruit blijkt, dat met gijlieden hebt gezien wat Ik den Egyptenaren heb gedaan, de herinnering wordt aangeduid van alle dingen die er gebeurden met hen die hebben bestookt.

8764. En Ik heb u op vleugelen der arenden gedragen; dat dit betekent: en dat zij aldus door de ware dingen waren opgeheven tot het hemelse licht, staat vast uit de betekenis van iemand op vleugelen der arenden dragen, zijnde in de hoogte tot het hemelse licht worden opgeheven, want met dragen wordt opgeheven aangeduid, met de vleugelen de geestelijke ware dingen, en met den arend het redelijke ten aanzien van het ware; dat de arend dit is, zie men in n. 3901, want de arenden vliegen in de hoogte; de Ouden verstonden immers onder den zichtbaren hemel den engellijken Hemel; ook geloofden de eenvoudigen dat daar de woonplaats der Engelen was; en eveneens dat in de hoogte, omdat zij de zon en de sterren dichterbij was, het hemelse licht zelf was, vandaar komt het, dat gedragen worden op vleugelen der arenden, is in de hoogte tot dat licht. Dat de opheffing daarheen is door de ware dingen des geloofs, komt omdat het het ware des geloofs is dat den mens opheft tot aan

den Hemel, waar het goede ervan is. Dat het redelijke ten aanzien van het ware de arend is, komt omdat het redelijke van den mens zijn Hemel is, en het natuurlijke zoals de aarde is naar verhouding, want het redelijke maakt den inwendigen mens uit, en het natuurlijke den uitwendigen. Dat de vleugelen de geestelijke ware dingen zijn, komt omdat de vogelen in het algemeen de verstandelijke dingen en de denkingen beteken, n. 40, 745, 776, 3219, 5149, 7441; vandaar zijn de vleugelen de geestelijke ware dingen, omdat al het verstandelijke uit die is; het verstandelijke uit de valse dingen is, hoe doordringend en scherp het ook schijnt, niet het verstandelijke, want het verstandelijke ziet uit het licht des Hemels, en het licht des Hemels is het geestelijk ware, dat is, het ware des geloofs; deswege is daar waar niet het ware is dat des geloofs is, het licht niet, maar is donkerheid, en een verstandelijke in donkerheid is geen verstandelijke. De vleugelen zijn ook de machten die van het geestelijk ware zijn uit het goede ervan, want de vleugels bij de vogels zijn zoals de handen en de armen bij den mens, en met de armen en de handen worden de machten aangeduid, n. 878, 3387, 4931 tot 4937, 5327, 5328, 5544, 6292, 6947, 7518, 7673, 8050, 8153, 8281, 8305; dat het geestelijk ware de macht heeft krachtens het goede, zie men in n. 3563, 4931, 5623, 6344, 6423. Dat de vleugelen de geestelijke ware dingen of de ware dingen des geloofs zijn, die de macht hebben krachtens het goede, blijkt uit plaatsen elders in het Woord; weswege met de vleugelen, wanneer zij aan het Goddelijke worden toegekend, het Goddelijk Ware wordt aangeduid, dat de almacht heeft, evenals waar zij aan de Cherubim worden toegekend, waarmede de Voorzienigheid des Heren wordt aangeduid, zoals bij Ezechiël: “Iedere Cherub had vier aangezichten, en *een ieder vier vleugelen; hun vleugelen waren opgericht, de een tot den ander; een ieder had vleugelen die hun lichamen bedekten*. Ik hoorde *het geluid der vleugelen* evenals het geluid van grote wateren, zoals de stem van Schaddai; wanneer zij gingen, de stem des gedreuns zoals de stem van een legerkamp; *wanneer zij stonden, lieten zij hun vleugelen neder*. Ik hoorde *de stem hunner vleugelen*, die elkander kusten, de een den ander, en de stem der raderen naast die. *De stem van de vleugelen der Cherubim werd gehoord* tot aan den uiterlijken voorhof, zoals de stem van God Schaddai. *De gelijkenis van mensenhanden was onder hun vleugelen*”, 1: 5, 6, 23, 24; Hfdst. III: 13; Hfdst. X: 5, 21. Dat de vleugelen hier *het Goddelijk Ware* zijn, staat vast uit de afzonderlijke dingen der beschrijving, zowel hieruit dat de vleugelen waren opgericht de een tot den ander, als daaruit dat zij de lichamen bedekten, alsmede dat hun geluid werd gehoord zoals het geluid van grote wateren, zoals de stem der raderen, en zoals de stem van Schaddai, en eveneens

dat de gelijkenis van mensenhanden onder hun vleugelen was. Dat de vleugelen waren opgericht de een tot den ander, beeldde de vergezelschapping uit van alle dingen in het Goddelijke; dat zij de lichamen bedekten, betekende dat het Goddelijk Ware het Goddelijk Goede bedekte waaruit dat voortgaat; het Goddelijk Goede immers is de vlam, en het Goddelijk Ware is het licht daaruit, dit omgeeft het en bedekt het zo rondom; de vlam zelf verschijnt niet in den Hemel, maar slechts het licht waarin de vlam is, die zo als warmte, die de liefde is, wordt doorvat. Dat het geluid werd gehoord zoals het geluid van grote wateren, betekent het hoedanige van het Goddelijk Ware in den Hemel, eender de stem ervan zoals de stem der raderen, en zoals de stem van Schaddai, want aan het Goddelijk Ware worden geluid en stem toegekend; derhalve wordt er gezegd de stem van grote wateren, omdat de wateren de ware dingen zijn, n. 2702, 3058, 3424, 4976, 5668, 8137, 8138, 8568; voorts de stem der raderen, omdat de raderen de ware dingen der leerstellige dingen zijn, uit hoofde hiervan dat de wagens de Leren van het ware zijn, n. 5321, 5945, 8146, 8148, 8215; alsmede de stem van God Schaddai, omdat God Schaddai het ware is dat berispt in de verzoeken, en daarna vertroost, n. 1992, 4572, 5628; de gelijkenis van mensenhanden onder de vleugelen, betekende de Almacht, die het Goddelijk Ware heeft, omdat de handen de macht zijn, en in den hoogsten zin de Almacht, wanneer zij aan den Heer worden toegekend. Uit deze dingen kan vaststaan, wat werd uitgebeeld met *de vleugelen der Cherubim* die over het Verzoendeksel waren dat op de Ark des verbonds was, en dat *zij omhoog uitgebreid waren*, en het Verzoendeksel bedekten, Exod. xxv: 20; voorts wat de Cherubim uitbeelden op de gordijnen van den Tabernakel en op den voorhang; en eveneens in den Tempel van Salomo; eender wat rondom het nieuwe huis, waarover bij Ezechiël, Hfdst. xli: 18, 19, 20; desgelijks wat wordt aangeduid met de vier dieren rondom den troon, waarvan een ieder “voor zich zes vleugelen rondom had”, Apoc. iv: 8; en wat met de Serafim staande boven op den troon, *waarvan een ieder zes vleugelen had*”, Jes. vi: 1, 2. Dat de vleugelen in den inwendigen zin de geestelijke ware dingen of de ware dingen des geloofs zijn, staat vast bij Ezechiël: “Zo zeide de Heer Jehovih: *Een grote arend, groot van vleugelen, lang van vlerken, vol van vederen*, die borduursel had, kwam op den Libanon, en nam een takje van een ceder, bracht het af in een land van koophandel; daarop nam hij van het zaad des lands, en zette het in een zaadakker; hij nam het tot vele wateren; het sproot uit en werd tot een weelderigen wijnstok. En er was *een andere arend, groot van vleugelen, en vol van vederen*, tot welken, ziet, de wijnstok zijn wortelen toevoegde, en zijn ranken zond hij tot hem uit, in een goed veld, bij vele

wateren; hij was geplant om tak te maken, en om vrucht te dragen, opdat hij zou zijn tot een wijnstok der grootsheid”, xvii: 1 tot 8. Dit profetische beschrijft de instauratie van de geestelijke Kerk door den Heer; de arend is daar het geloof; groot van vleugelen en lang van vlerken zijn de ware dingen des geloofs; het borduursel is het wetenschappelijke; de groei daaruit wordt beschreven met het takje van den ceder uit den Libanon, met het land van koophandel, het zaad des lands in een zaadakker, tot grote wateren; de Kerk zelf daaruit is de wijnstok. Dat de wijnstok de geestelijke Kerk is, zie men in n. 1069, 5113; en dat het de uitwendige Kerk is, n. 6375; doch dat de wijnstok der grootsheid, welke van den anderen arend was, de inwendige Kerk is, n. 6376; want het uitwendige der Kerk wordt met den enen arend beschreven, en haar inwendige met den anderen; daarna wordt bij den Profeet daar beschreven hoe die bij de Ouden geïnstaureerde Kerk werd verdraaid bij de Joden. Eender wordt met de vleugelen het ware des geloofs aangeduid bij David: “Al laagt gij tussen de rijen, *de vleugelen ener duif, overdekt met zilver*, en haar vlerken van geluwen goud”, Psalm LXVIII: 14; de vleugelen der duif zijn de ware dingen des geloofs; dat de duif het geloof is, zie men in n. 870; van deze wordt gezegd dat zij met zilver zijn overdekt, omdat het zilver het ware uit het goede is, n. 1551, 2954, 5658, 6914, 6917, 7999. Dat de vleugelen *het Goddelijk Ware* zijn, staat ook vast uit de volgende plaatsen, bij Jesaja: “Die Jehovah verwachten, worden vernieuwd in sterkte, *zij klimmen op met een vleugel zoals de arenden*”, xl: 31. Bij David: “God reed op een Cherub, en *vloog, Hij werd gevoerd op de vleugelen des winds*”, Psalm xviii: 11; Psalm civ: 3; daar wordt gehandeld over het Goddelijk Ware en Zijn Macht. Bij denzelfde: “Jehovah zal u bedekken *onder Zijn vleugel*, en *onder Zijn vleugelen* zult gij vertrouwen; rondas en beukelaar is de waarheid”, Psalm xci: 4; bedekt worden door den vleugel van Jehovah en onder Zijn vleugelen vertrouwen, staat voor de bescherming en het vertrouwen, welke des geloofs zijn; desgelijks *verborgen worden onder de schaduw der vleugelen Gods*, Psalm xvii: 8; “*In de schaduw Zijner vleugelen vertrouwen*”, Psalm xxxvi: 8; Psalm lvii: 2; Psalm lxi: 5. “*In de schaduw Zijner vleugelen zingen*”, Psalm lxiii: 8. Zoals de meeste dingen ook een tegengestelden zin hebben, aldus eveneens de vleugelen, in welchen zin de vleugelen de valse dingen betekenen, zoals bij Johannes: “Uit den rook van den put des afgronds gingen sprinkhanen uit, en *de stem hunner vleugelen* was zoals de stem van vele paarden, rennende tot den oorlog”, Apoc. ix: 2, 9; daar zijn de vleugelen de valse dingen strijdende tegen het ware, want de sprinkhaan is het valse in uitersten, n. 7643.

8765. En u tot Mij gebracht; dat dit betekent: zo tot het goede der liefde dat in den Hemel is, staat hieruit vast dat Jehovah, Die zegt dat zij tot Hem waren gebracht, het Goddelijk Goede der Goddelijke Liefde is, n. 2586, 2769, 2807, 2822, 3921, 4402, 7010, 7268, 7873, 8301, 8760, hier het Goddelijk Goede der Goddelijke Liefde in den Hemel, n. 8761. Hoe deze dingen met de vlak voorafgaande samenhangen, is duidelijk, want in het vlak voorafgaande wordt met *Ik heb u op vleugelen der arenden gedragen* aangeduid, dat zij door de ware dingen waren opgeheven tot het hemelse licht, en met deze woorden *Ik heb u tot Mij gebracht* wordt aangeduid tot het Goddelijk Goede der liefde in den Hemel, aangezien de mens door de ware dingen die des geloofs zijn, wordt gebracht tot het goede, aldus in den Hemel, en tot den Heer daar; want de mens is niet eerder in den Hemel, aldus niet eerder bij den Heer, dan wanneer hij in het goede is, dat is, in de aandoening der naastenliefde. Zij die in het geloof-alleen het heil stellen, en niet tegelijk in het leven des geloofs, dat is, in het leven der naastenliefde, geloven dat een ieder in den Hemel en tot den Heer kan komen, hoe hij ook heeft geleefd; zij weten immers niet, wat het leven van den mens is, en omdat zij dit niet weten, menen zij dat het leven niets is; en indien hun daarom wordt gevraagd of de boze onder de goeden kan zijn, zeggen zij dat het kan vanwege de Barmhartigheid Gods, omdat dit het werk der Almacht is; ja, indien hun wordt gevraagd of een duivel een Engel des Hemels kan worden, zo bevestigen zij dit, indien hij slechts het geloof wil opnemen; of hij het kan opnemen, daarover zijn zij niet in twijfel; indien hun echter wordt gezegd dat bij den mens het boze niet in het goede kan worden verkeerd, aldus niet de hel in den Hemel, en dat dit onmogelijk is omdat het tegen de orde is, bijgevolg tegen *het Goddelijk Ware*, aldus tegen God Zelf, Die de orde is, zo antwoorden zij daarop dat zulke dingen redeneringen over de zaliging zijn, om welke zij zich niet bekommeren. Uit deze en talloze andere dingen kan vaststaan, tot welk een blindheid aangaande het heil en het eeuwige leven de leer aangaande het geloof-alleen binnenleidt.

8766. En nu, indien gij al horende Mijn stem zult gehoord hebben; dat dit de opneming van het ware betekent, staat vast uit de betekenis van horen; zijnde de gehoorzaamheid, waarover n. 2542, 3869, 4652 tot 4660; en omdat horen de gehoorzaamheid is, is het ook de opneming, n. 5471, 5475, 7216; en uit de betekenis van de Stem van Jehovah, zijnde het Woord, aldus *het Goddelijk Ware*, waarover n. 219, 220, 6971, 7573.

8767. En Mijn verbond zult gehouden hebben; dat dit betekent het leven in het goede, en vandaar de verbinding, staat vast uit de betekenis van het verbond houden, zijnde leven volgens de geboden, aldus in het goede, en zo

met den Heer verbonden worden. Dat het verbond houden is leven volgens de geboden, aldus in het goede, en zo met den Heer verbonden worden, komt omdat de verdragen des verbonds alle dingen waren die bevolen waren, welke de getuigenissen, de gerichten, de wetten, en de inzettingen werden geheten, in het bijzonder de tien geboden; deze en die dingen werden ook het verbond genoemd, omdat het door die was gesloten. Dat die houden is volgens die leven, blijkt uit de betekenis van houden in het Woord; meermalen wordt immers gezegd de geboden horen en die houden, en daar wordt met horen aangeduid die dingen met het geloof opnemen, en met houden die dingen met het leven opnemen, dat is, volgens die leven. Dat het verbond houden ook is verbonden worden, komt omdat met het verbond in den universelen zin de verbinding wordt aangeduid, n. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021, 6804. Dit komt daarvandaan dat hij die volgens de geboden leeft, met den Heer wordt verbonden; deze leren immers het leven, en geven ook het leven, en zo openen zij den weg tot den Hemel, en het gezicht tot den Heer.

8768. En gij zult Mij een eigen goed zijn uit alle volken; dat dit betekent dat dan het Goddelijk Ware bij hen meer dan bij de anderen zal zijn, staat vast uit de betekenis van het eigen goed van Jehovah of den Heer zijn, zijnde des Heren zijn, want het eigen goed is het eigendom, en zo het bezit; dat het wil zeggen bij wie het Woord is, komt omdat zij die het Woord hebben, dat is, waar de Kerk is, meer dan de anderen de eigenen des Heren worden geheten; dat zij de eigenen worden geheten, staat vast uit des Heren woorden bij Johannes Hfdst. 1: 11; Hfdst. x: 2, 3, 4. Dat zij die van de Kerk zijn, aldus bij wie het Woord is, het eigen goed worden geheten, staat vast bij David: *“Jah heeft Zich Jakob verkoren, en Israël tot Zijn eigen goed”*, Psalm cxxxv: 4; dat Jakob en Israël degenen zijn die van de Kerk zijn, bij wie het Woord is, is duidelijk. Desgelijks bij Moscheh: “Gij zijt een heilig volk voor Jehovah uw God; u heeft Jehovah uw God verkoren, opdat gij Hem zijt *tot een volk van eigen goed* uit alle volken die op de aangezichten der aarde zijn”, Deut. vii: 6; Hfdst. xiv: 2. Dat zij die het Woord hebben, meer dan de anderen eigen goed en eigendom zijn, komt omdat zij de ware en goede dingen des geloofs weten; en omdat het aldus is, kunnen zij meer dan de anderen het leven des Hemels leven, en zo met den Heer worden verbonden; want het goede dat den Hemel bij den mens maakt, heeft zijn hoedanige uit de ware dingen des geloofs; aldus wordt het goede meer hemels, of meer Goddelijk bij hen die de echte ware dingen hebben, welke de ware dingen uit het Woord zijn, maar indien zij worden gehouden, dat is, indien men volgens die leeft. Dat het aldus is, staat vast bij Moscheh: “Gij hebt heden Jehovah betuigd dat Hij u tot God

is, *in Wiens wegen gij zult gaan, en gij zult houden Zijn inzettingen, en Zijn geboden, en Zijn gerichten, en Zijner stem zult gij gehoorzamen.* En Jehovah betuigt u heden, dat *gij Hem tot een volk van eigen goed zijt, zoals Hij tot u gesproken heeft, en opdat gij al Zijn geboden zult houden*”, Deut. xxvi: 17, 18.

8769. Omdat Mij de gehele aarde is; dat dit betekent dat de Heer alle mogendheid heeft in den Hemel en op de aarde, staat vast uit de betekenis van de aarde, zijnde in den inwendigen zin het Rijk des Heren op de aarde en eveneens het Rijk des Heren in den Hemel, n. 1413, 1607, 4447. Dat het de Heer is Die deze mogendheid heeft, komt omdat de Heer onder Jehovah in het Woord wordt verstaan; men zie n. 1343, 1736, 2921, 3035, 5663, 6281, 6303; dat de Heer alle mogendheid in den Hemel en op de aarde heeft, leert Hijzelf bij Mattheus, Hfdst. xxviii: 16, 18; men zie ook n. 8331.

8770. En gij zult Mij een koninkrijk van priesters zijn; dat dit betekent dat er dan het goede van het ware zal zijn, staat vast uit de betekenis van een koninkrijk van priesters, zijnde hier het geestelijk goede, dat het goede van het ware is, dat is, het goede waarin de mens der geestelijke Kerk wordt binnengeleid door het ware; dat met een koninkrijk van priesters dat goede wordt aangeduid, komt omdat dit wordt gezegd tot het huis van Jakob en de zonen Israëls, door wie de uitwendige en de inwendige geestelijke Kerk wordt uitgebeeld, door het huis van Jakob de uitwendige, en door de zonen Israëls de inwendige, n. 8762; met het koninkrijk wordt ook het ware aangeduid, n. 1672, 2547, 4691, en met de priesters het goede, want het priesterlijke des Heren, dat door de priesters werd uitgebeeld, betekent het Goddelijk Goede, en het Koninklijke des Heren, dat door de koningen werd uitgebeeld, betekent het Goddelijk Ware, n. 1728, 2015 einde, 3670, 6148. In de uitbeeldende Kerk bij de nakomelingen van Jakob was eerst het rijk der Richteren, daarna het rijk der Priesters, en ten slotte het rijk der Koningen, en door het rijk der Richteren werd het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede uitgebeeld; door het rijk der Priesteren echter, die ook Richteren waren, werd het Goddelijk Goede uitgebeeld uit hetwelk het Goddelijk Ware is; en door het rijk der Koningen werd het Goddelijk Ware zonder het Goddelijk Goede uitgebeeld; doch wanneer aan het Koningschap ook iets van het Priesterschap was toegevoegd, dan werd door de Koningen eveneens het Goddelijk Ware uitgebeeld waarin zoveel van het Goede was als er van het Priesterschap aan het Koningschap was toegevoegd. Al deze dingen waren in de Joodse Kerk ingesteld, opdat daarmee de staten des Hemels werden uitgebeeld, want daar zijn twee Rijken, het ene dat het hemels Rijk wordt genoemd, en het andere dat het geestelijk Rijk wordt genoemd; het hemels Rijk is dat wat het

Priesterschap des Heren wordt genoemd, en het geestelijk Rijk is dat wat het Koningschap des Heren wordt genoemd; in dit regeert het Goddelijk Ware, in dat het Goddelijk Goede; en omdat het uitbeeldende van het hemels Rijk begon te vergaan toen zij om een koning vroegen, werden toen derhalve, opdat het uitbeeldende van het Rijk des Heren in de Hemelen nochtans zou worden voortgezet, de Joden van de Israëlieten gescheiden, en werd door het Joodse rijk het hemels Rijk des Heren uitgebeeld, en door het Israëlietische rijk Zijn geestelijk Rijk. Zij die deze dingen weten, kunnen de oorzaken weten waarom de regeringsvormen bij de nakomelingen van Jakob geleidelijk zijn veranderd; voorts ook waarom hun, toen zij om een koning vroegen, van Jehovah door Samuël werd gezegd dat zij daardoor Jehovah hadden verstoten, zodat Hij niet over hen zou regeren, 1 Sam. VIII: 7, en dat hun toen het recht des konings werd toegezegd, Vers II en volgende aldaar, waarmede het Goddelijk Ware zonder het Goede wordt beschreven. Zij die de bovenvermelde dingen weten, kunnen ook weten waarom aan David iets van het priesterschap werd toegestaan, alsmede waarom na den tijd van Salomo het koninkrijk in tweeën werd verdeeld, namelijk in het Joodse rijk en het Israëlietische rijk; over de twee Rijken in den Hemel zie men n. 3635, 3883 tot 3896, 4112, 4113, 4138.

8771. En een heilige natie; dat dit betekent zo het geestelijk Rijk, staat vast uit de betekenis van de natie, zijnde zij die in het goede zijn, waarover n. 1259, 1260, 1416, 1849, 6005; en uit de betekenis van heilig, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het ware dat van het goede is, waarover n. 6788, 7499, 8127 einde, 8302, 8330; vandaar is de heilige natie het goede uit hetwelk het ware is. Er wordt gezegd een koninkrijk van priesters en een heilige natie, en het ene en het andere betekent het geestelijk Rijk, maar met een verschil; een koninkrijk van priesters betekent hen die in het goede zijn uit het ware, doch een heilige natie betekent hen die in het goede zijn en daaruit in het ware. Zij die in het goede zijn uit het ware schouwen door de ware dingen omhoog tot den Heer; doch zij die in het goede zijn en daaruit in het ware, zijn in den Heer, en uit Hem schouwen zij de ware dingen. Het volgt ook zo op elkander bij hen die worden wederverwekt, aan wie het geestelijk Rijk, dat is, het leven des Hemels door den Heer wordt ingeplant; door het ware immers worden zij binnengeleid in het goede, aldus in den Hemel, want de Hemel is het goede; en wanneer zij in den Hemel zijn, dan schouwen zij daar en vandaar de ware dingen.

8772. Dit zijn de woorden die gij tot de zonen Israëls zult spreken; dat dit den invloed betekent om de ware dingen in het goede op te nemen, staat vast uit de betekenis van spreken, wanneer het door het Goddelijke geschiedt, zijnde

de invloed, zoals in n. 2951, 5481, 5743, 5797, 6152, 6291, 8128, 8660; dat het is om de ware dingen in het goede op te nemen, komt omdat het wordt gezegd aangaande de zonen Israëls, met wie de geestelijke Kerk wordt aangeduid; en de geestelijke Kerk is bij hen die in het goede zijn waarin de ware dingen zijn. Hoe het is gesteld met het goede waarin de ware dingen zijn, zal in het kort worden gezegd; wie de formering van het goede uit de ware dingen weet, die weet de eigenlijke verborgenheden zelf des Hemels; hij weet immers de verborgenheden der formering van den mens opnieuw, dat is, der formering van den Hemel of het Rijk des Heren bij hem. Al het Christelijk goede of het geestelijk goede heeft de ware dingen des geloofs in zich, want het hoedanige van dat goede is uit de ware dingen die des geloofs zijn; het goede dat niet uit de ware dingen des geloofs zijn hoedanige heeft, is het Christelijk goede niet, maar is het natuurlijk goede, dat niet het eeuwige leven geeft; de oorzaak hiervan is deze, dat het natuurlijk goede in zich slechts het natuurlijke leven heeft, welk leven niet ongelijk is aan het leven der beesten, die eveneens in het goede zijn wanneer zij zachtaardig zijn; maar de beesten kunnen het geestelijk leven niet opnemen. Daaruit blijkt, dat het geestelijk leven alleen wordt verkregen door de ware dingen des geloofs. Dit leven, namelijk het geestelijk leven, wordt eerst verkregen door de ware dingen die des geloofs zijn te weten, daarna door die te erkennen, en tenslotte door die te geloven. Wanneer men ze slechts weet, zijn zij als het ware aan de voordeur; wanneer men ze erkent, zijn zij in den voorhof; wanneer men ze echter gelooft, zijn zij in de binnenkamer; aldus gaan zij geleidelijk van de uiterlijke dingen naar de innerlijke dingen: in den innerlijken mens is het goede dat aanhoudend uit den Heer invloeit, en daar verbindt het zich met de ware dingen, en maakt dat zij het geloof zijn, en daarop dat zij de naastenliefde zijn; dat goede trekt de ware dingen tot zich, want er is een verlangen naar ze, opdat het zich door die een hoedanige verwerft, en zo tot bestaan komt. Wanneer dus die ware dingen met het goede zijn verbonden, dan is de mens wederverwekt, want dan schouwt hij niet langer uit de ware dingen wat men geloven en wat men doen moet, maar uit het goede, omdat hij van de ware dingen is doordrenkt, en die in zich heeft; ook bekommert hij zich niet om ware dingen ergens anders vandaan dan om die welke hij zelf uit zijn goede kan zien, en hij ziet er aanhoudend meer, want zij worden daaruit voortgebracht zoals de telgen uit hun ouders; deze telgen zijn uit een zodanig huwelijk van het goede en het ware, welk huwelijk het hemelse huwelijk wordt genoemd. De ware dingen die daaruit worden voortgebracht, hebben het goede in zich, omdat zij uit dat geboren zijn. Deze treden achtereenvolgens het goede binnen, en verruimen

dat, en vervolmaken dat, en dit tot in het eeuwige. Uit deze dingen staat eveneens vast, hoe het is gesteld met de beide staten bij den mens die wordt wederverwekt, waarover eerder n. 7992, 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701; voorts 8516, 8539, 8722.

8773. En Moscheh kwam en hij riep de ouderen des volks; dat dit het uitkiezen betekent van hen die voornamelijk in het inzicht van het ware zijn, staat vast uit de betekenis van tot zich roepen, zijnde het uitkiezen; en uit de betekenis van de ouderen des volks, zijnde zij die voornamelijk in het inzicht van het ware zijn, en in den zin los van den persoon, de primaire ware dingen, waarover n. 6524, 6525, 6890, 8578, 8585. Met deze dingen is het aldus gesteld: zij die in het goede zijn dat nog niet door de ware dingen is gevormd, over welk goede in dit Hoofdstuk wordt gehandeld, worden van den Heer eerst geformeerd door primaire ware dingen, dat is, door algemene ware dingen, waarin en waaruit de overige zijn. De primaire ware dingen zijn deze: dat God één is, dat de Heer als een mens is geboren om het menselijk geslacht te zaligen, dat er een Hemel en dat er een hel is, dat in den Hemel komen zij die goed hebben geleefd en in de hel zij die boos hebben geleefd, voorts dat de liefde tot God en de liefde jegens den naaste de geboden zijn waarvan de overige afhangen, en dat die liefde er niet kan zijn dan door het geloof. Deze en eendere dingen zijn de primaire ware dingen, die door den Heer het eerst worden ingeboezemd in het goede bij den mens die wordt wederverwekt. Wanneer deze ware dingen zijn ingeboezemd, en van het goede zijn geworden, dan worden de overige ingeboezemd, en in die algemene of primaire dingen en onder die worden zij geordend volgens den hemelsen vorm, en zo maken zij bij graden dat in dien mens het leven des Hemels is, en hij als het ware de Hemel in een klein beeld is, dat is, dat alle dingen die des verstands en die des wils bij hem zijn, in vergezelschapping zijn met de goede en de ware dingen bij de Engelen, aldus met de Engelen.

8774. En stelde voor hen al die woorden; dat dit het voorleggen met den invloed betekent, staat vast uit de betekenis van de woorden voor hen stellen, zijnde het voorleggen; dat het is met den invloed, komt omdat met spreken, wanneer het door het Goddelijke geschiedt, de invloed wordt aangeduid, zoals boven n. 8772.

8775. Welke Jehovah hem geboden had; dat dit betekent: uit het Goddelijke, staat zonder ontvouwing vast.

8776. En zij antwoordden, al het volk; dat dit de opneming betekent, staat vast uit de betekenis van antwoorden, zijnde de opneming, wanneer woorden spreken de invloed is, n. 8772; dat antwoorden ook elders de opneming is, zie

men in n. 294I, 2957, want het is het wederkerige van den invloed, n. 2919, 4096, 8340.

8777. En zij zeiden: Al wat Jehovah gesproken heeft, zullen wij doen; dat dit betekent volgens den invloed uit het Goddelijke, staat vast uit de betekenis van doen zoals Jehovah heeft gesproken, zijnde volgens den invloed uit het Goddelijke, want met spreken wordt de invloed aangeduid, n. 8772, en met Jehovah het Goddelijke.

8778. En Moscheh bracht de woorden des volks weder tot Jehovah; dat dit de overeenstemming en de verbinding betekent, staat vast uit de betekenis van de woorden wederbrengen tot Jehovah, zijnde de overeenstemming en vandaar de verbinding; er wordt immers gehandeld over het verbond dat met het volk moet worden gesloten, en omdat verbonden worden gesloten met de instemming van weerskanten, geschiedt hier derhalve dat wat daaraan gelijk is, namelijk dat Jehovah voorstelt en het volk antwoordt, hier door Moscheh, door wien het Ware uit het Goddelijke verbonden met *het Goddelijk Ware* in den Hemel wordt uitgebeeld, n. 8760, hetwelk bemiddelend is. Maar het verbond met den mens wordt niet anders gesloten dan door de opneming van den invloed van het Ware uit het Goddelijke, en dan door de overeenstemming; de hogere dingen immers worden, wanneer zij in de lagere invloeien, niet anders opgenomen. Wat de overeenstemming en de opneming door die is, kan vaststaan uit de dingen die aan het einde van verscheidene Hoofdstukken zijn getoond aangaande de overeenstemming van alle dingen die bij den mens zijn, met de dingen die in den Hemel zijn; en daar eveneens dat elke verbinding van de natuurlijke dingen met de geestelijke dingen, en in het algemeen van de lagere dingen met de hogere, door die geschiedt. Er bestaat immers geen overeenstemming, indien niet de lagere dingen door onderordening onderworpen zijn aan de hogere dingen, en wanneer zij zijn onderworpen, werken de hogere dingen in de lagere zoals de oorzaak in haar uitwerking. Uit deze dingen kan vaststaan hoe het is gesteld met het wederkerige van den mens wanneer het Goddelijke invloeit, en aangaande de verbinding, die hier in den zin der letter wordt beschreven met de wijze waarop verbonden worden gesloten, namelijk dat Jehovah door een tussenpersoon spreekt tot het volk, en de tussenpersoon het antwoord tot Jehovah wederbrengt; want aldus kan de verbinding met het Goddelijke door den mens worden gevat.

8779. Vers 9. *En Jehovah zeide tot Moscheh: Zie, Ik komende tot u in de dichtheid der wolk, deswege opdat het volk hore in Mijn spreken niet u, en zij ook in u zullen geloven tot het eeuwige; en Moscheh verkondigde de woorden des*

volks tot Jehovah. En Jehovah zeide tot Moscheh, betekent den invloed van het Goddelijke door het Ware uit het Goddelijke aangaande de onthulling; zie, Ik komende tot u in de dichtheid der wolk, betekent dat die zal geschieden in de meest natuurlijke gedaante; deswege opdat het volk hore in Mijn spreken met u, betekent opdat zij die van de geestelijke Kerk zijn de Goddelijke dingen vatten; en zij ook in u zullen geloven tot in het eeuwige, betekent opdat er het geloof van het ware zij dat blijvend zal zijn; en Moscheh verkondigde de woorden des volks tot Jehovah, betekent de overeenstemming en de verbinding.

8780. En Jehovah zeide tot Moscheh; dat dit den invloed betekent van het Goddelijke door het Ware uit het Goddelijke aangaande de onthulling, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer er wordt gehandeld over de onthulling uit het Goddelijke, zijnde de invloed; dat zeggen ook elders de invloed is, zie men in n. 5743, 7291, 7381, 8221, 8262, 8660; dat Jehovah het Goddelijke is uit hetwelk de onthulling is, is duidelijk; en dat Moscheh het Ware uit het Goddelijke is, door hetwelk zij is, n. 6771, 6827, 7014; dat het de invloed aangaande de onthulling is, staat vast uit de dingen die volgen, namelijk *dat Jehovah tot hen zal komen in de dichtheid der wolk, deswege opdat het volk hore in Mijn spreken met u, en zij ook in u zullen geloven tot in het eeuwige*, met welke woorden de onthulling en het hoedanige ervan wordt aangeduid. Onder de onthulling wordt hier in den inwendigen zin niet de onthulling verstaan zodanig als zij aan het Israëlietische volk is geschied vanaf den berg Sinai, namelijk dat de Heer met luide stem sprak, en het rondom staande volk het hoorde; maar er wordt de onthulling verstaan die niet met luide stem geschiedt, doch van binnen in den mens. Deze onthulling geschiedt door de verlichting van het inwendig gezicht, hetwelk van het verstand is, wanneer de mens die in de aandoening van het ware uit het goede is, het Woord leest; die verlichting geschiedt dan uit het licht des Hemels, dat uit den Heer als de Zon daar is. Door dat licht wordt het verstand niet anders verlicht dan het uitwendig gezicht, dat van het oog is, door het licht dat uit de zon der wereld is. Wanneer het verstand door dat Goddelijk licht wordt verlicht, dan doornvat het dat het ware te zijn wat het ware is, het erkent dat van binnen in zich, en als het ware ziet het dat. Zodanig is de onthulling van hen die in de aandoening van het ware uit het goede zijn, wanneer zij het Woord lezen. Doch zij die in de aandoening van het ware uit het boze zijn, dat is, die alleen terwille van eerbewijzen, gewin, faam, en eendere dingen, de ware dingen begeren te weten, zien dezelve niet, maar zij zien slechts de bevestigende dingen van de leerstellige dingen hunner Kerk, hetzij

die waar zijn, hetzij die vals zijn; dat licht hetwelk dan verlicht, is niet het Goddelijk Licht uit den Hemel, maar het is een zinlijk licht, zodanig als ook dat van de helsen is, welk licht bij de tegenwoordigheid van het hemelse licht louter donkerheid wordt; dezen zijn immers wanneer zij het Woord lezen, volslagen blind voor het ware dat niet één maakt met het leerstellige. Zo bijvoorbeeld letten zij die in het geloof-alleen de zaliging stellen, wanneer zij het Woord lezen, in het geheel niet op de dingen die daar over de liefde en de naastenliefde worden gezegd, ja zelfs zien zij die ook niet, want die vallen in de schaduw van het gezicht, zoals de dingen die geheel ter zijde zijn of zoals die welke achter den rug zijn; eender als de Joodse natie, die zichzelf stelt boven de overige naties in het algehele wereldrond, ook niet ziet dat het de Heer is die bij de Profeten wordt verstaan, hoe klaarblijkelijk dit ook wordt gezegd. De oorzaak hiervan is deze, dat zij niet dan alleen de bevestigende dingen van hun leerstellige aangaande den Messias zien, namelijk dat Hij zal komen als een grote Held, meer wonderen zal doen dan Moscheh, en hen in het land Kanaän zal binnenleiden, en dat dan allen met grootse praal zullen gaan, horende de smekingen der natiën, die de panden hunner klederen zullen vastgrijpen om hen te mogen begeleiden. Omdat deze dingen zijn van hun leerstellige, zien zij niet wat ook aangaande den Heer; dit is voor hen zoals donkerheid. Aldus is het gesteld met de overige dwalingen. Uit deze dingen kan vaststaan, hoe het is gesteld met de Onthulling van het Ware uit het Woord.

8781. Zie, Ik komende tot u in de dichtheid der wolk; dat dit betekent dat die zal geschieden in de meest natuurlijke gedaante, staat vast uit de betekenis van tot u komen, wanneer het wordt gezegd door Jehovah tot Moscheh, door wien het Ware uit het Goddelijke wordt uitgebeeld, dat van de geestelijke Kerk is, n. 8760, zijnde de onthulling; en uit de betekenis van de dichtheid der wolk, zijnde in de meest natuurlijke gedaante, in een zodanige als het Woord van het Oude Testament in de letter is. Dat de wolk het Woord in de letter is, zie men in de Voorrede tot Hfdst. XVIII van Genesis, en n. 4060, 4391, 5922, 6343 einde, 6752, 8106, 8443. De dichtheid is het duistere, zodanig als dit van het denken van den mens uit het zinlijk, dat is, het meest natuurlijk schijnsel alleen is; in zodanig duistere aangaande het Goddelijke waren de nakomelingen van Jakob te dien tijde, en zijn eveneens heden ten dage de Joden, want het Goddelijke kan niet anders aan iemand verschijnen dan volgens den staat van zijn leven, en van de gewaarwording daaruit, aldus het hemels licht aan hen die in de liefde van zich en van de wereld zijn, waarin die natie meer dan de andere natiën was, niet anders dan als de dichtheid der

wolk. Het Woord in de letter, vooral het profetische, is ook niets anders ten opzichte van zijn inwendigen zin; in zijn inwendigen zin is een licht zodanig als vergelijkenderwijze het licht der zon boven de wolken is, welk licht in het Woord de heerlijkheid wordt genoemd; en daarom wordt ook in het Woord gezegd, dat Jehovah op de wolken vaart, op die rijdt, op die vliegt, Zijn kamer op die heeft, dat de Heer zal komen in de wolken des hemels, en verscheidene andere dingen, welke dingen nooit van Jehovah, dat is, van den Heer zouden zijn gezegd, indien zij niet het licht van het ware hadden betekend waarin Hijzelf is in den Hemel, en de wolken de schaduw van het ware, waarin degenen zijn die er beneden zijn.

8782. Deswege opdat het volk hore in Mijn spreken met u; dat betekent opdat zij die van de geestelijke Kerk zijn de Goddelijke dingen vatten, staat vast uit de betekenis van horen, zijnde bemerken, waarover n. 5017, aldus vatten; uit de betekenis van de zonen Israëls, die hier het volk zijn, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover meermalen; en uit de betekenis van in Mijn spreken, zijnde de Goddelijke ware dingen; de stem van Jehovah immers is het Goddelijk Ware, n. 219, 220, 3563, 6971, aldus eveneens het spreken.

8783. En zij ook in u zullen geloven tot in het eeuwige; dat dit betekent opdat er het geloof van het ware zij dat blijvend zal zijn, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het Ware uit het Goddelijke, waarover n. 6771, 6827, 7014; uit de betekenis van geloven, zijnde het geloof; en uit de betekenis van tot in het eeuwige, zijnde dat wat blijvend zal zijn. Hiermede is het aldus gesteld: *Het Goddelijk Ware* wordt niet door iemand opgenomen, indien het niet aan de bevatting is aangepast, bijgevolg als het niet in een natuurlijken vorm en gedaante verschijnt; de menselijke gemoederen immers vatten in het eerst niet dan alleen aardse en wereldlijke dingen, en niet in het minst de geestelijke en de hemelse dingen; en daarom zouden de geestelijke en de hemelse dingen, indien zij naakt werden uiteengezet, verworpen worden, alsof zij niets waren, volgens des Heren woorden bij Johannes: “Indien Ik ulieden de aardse dingen heb gezegd, en gij niet gelooft, hoe zult gij geloven indien Ik ulieden de bovenhemelse dingen zou zeggen”, III: 12; nog minder zij die vóór des Heren Komst leefden, die ten slotte in zulk een blindheid waren dat zij niets wisten, omdat zij niets wilden weten over het leven na den dood, over den inwendigen mens, over de naastenliefde en het geloof, en over enige hemelse zaak; zij verwierpen die dingen, omdat zij een afkeer daarvan hadden; want zij die de aardse en de wereldlijke dingen tot einddoel hebben, dat is, boven alle dingen liefhebben, hebben een afkeer van de geestelijke dingen, en bijna een afschuw van den naam zelf; bijna eender is het heden

ten dage. De geleerden der wereld geloven weliswaar dat zij geredelijker het Woord zouden opnemen indien de hemelse dingen naakt waren uiteengezet, en indien het niet zo eenvoudig geschreven was; maar zij vergissen zich zeer; zij zouden dat dan meer dan de eenvoudigen hebben verworpen, en daarin geen licht maar louter donkerheid hebben gezien; de menselijke geleerdheid brengt deze immers over zich bij hen die op hun eigen inzicht vertrouwen en zich derhalve boven de anderen verheffen. Dat zulke dingen voor de wijzen zijn verborgen, en aan de kleine kinderen, dat is, aan de eenvoudigen, onthuld, leert de Heer bij Mattheus, Hfdst. xi: 25, 26, en Lukas Hfdst. x: 21. Het staat ook duidelijk hieruit vast, dat zij die atheïsten en naturalisten zijn, zoals zij worden genoemd, degenen zijn die de geleerden zijn; dit weet de wereld, en dit weten zijzelf.

8784. En Moscheh verkondigde de woorden des volks tot Jehovah; dat dit de overeenstemming en de verbinding betekent, staat vast uit de dingen die boven in n. 8778 zijn ontvouwd, waar eendere dingen staan.

8785. Vers 10, 11, 12, 13. *En Jehovah zeide tot Moscheh: Ga heen tot het volk, en heilig hen heden en morgen, en laten zij hun klederen wassen. En zij zullen bereid zijn tegen den derden dag, omdat op den derden dag Jehovah zal nederdalen tot de ogen van al het volk op den berg Sinai. En stel grenzen voor het volk rondom, al zeggende: Wacht u op den berg te klimmen en het uiterste ervan aan te raken; al wie den berg aanraakt, al stervende zal hij sterven. Niet zal een hand hem aanraken, omdat hij al stenigende zal gestenigd worden, of door te werpen met werpspiesen zal afgemaakt worden, hetzij een beest, hetzij een man, hij zal niet leven; bij het aanhouden van den jobel zullen zij op den berg klimmen.* En Jehovah zeide tot Moscheh, betekent de onthulling aangaande de voorbereiding; ga heen tot het volk, betekent de verbinding; heilig hen heden en morgen, betekent de omsluiting van de innerlijke dingen, opdat zij in het heilige van het geloof verschijnen nu en daarna; en laten zij hun klederen wassen, betekent de zuivering van de ware dingen; en zij zullen bereid zijn tegen den derden dag, betekent de voorbereiding zo ten volle; omdat op den derden dag, betekent aangezien aan het einde, wanneer zij zijn voorbereid om op te nemen; Jehovah zal nederdalen tot de ogen van al het volk, betekent de Komst des Heren, en dan de verlichting; op den berg Sinai, betekent in het goede waaraan het ware moet worden ingeplant; en stel grenzen voor het volk rondom, betekent de uitbreiding tot den Hemel niet verder dan tot de geestelijke sferen van het goede; al zeggende: Wacht u op den berg te klimmen, betekent in het geheel niet tot de hemelse gezelschappen die in de liefde van het goede zijn; en het uiterste ervan aan te raken, betekent

zelfs niet tot de tussenliggende dingen; al wie den berg aanraakt, al stervende zal hij sterven, betekent dat hij die, van de geestelijke Kerk zijnde, zich tot aan de hemelse gezelschappen toe binnendringt, vergaat; niet zal een hand hem aanraken, betekent dat zij die zich door enig zelfvertrouwen binnendringen; omdat hij al stenigende zal gestenigd worden, betekent dat zo de ware dingen des geloofs die zij hebben, vergaan; of door te werpen met werpspiesen zal afgemaakt worden, betekent dat ook het geestelijk goede vergaat; hetzij een beest, hetzij een man, hij zal niet leven, betekent dat het goede en ware het geestelijk leven verliest; bij het aanhouden van den jobel, betekent hen die een algemene doorvatting van het hemels goede hebben; zullen zij op den berg klimmen, betekent de uitbreiding tot aan de hemelen.

8786. En Jehovah zeide tot Moscheh; dat dit de onthulling aangaande de voorbereiding betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer het door Jehovah wordt gezegd, zijnde de onthulling uit het Goddelijke; dat het de onthulling is aangaande de voorbereiding, staat vast uit hetgeen volgt, want daarin wordt behandeld hoe zij moeten worden voorbereid om het Ware uit het Goddelijke op te nemen.

8787. Ga heen tot het volk; dat dit de verbinding betekent, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh nu, zijnde het Ware uit het Goddelijke dat beneden den Hemel is, waarover boven n. 8760; en uit de uitbeelding van de zonen Israëls, die hier het volk zijn tot hetwelk hij zou heengaan, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover meermalen; dat heengaan tot het volk, wanneer het door Jehovah wordt gezegd, de verbinding is, komt omdat het Ware uit het Goddelijke, hetwelk door Moscheh wordt uitgebeeld, het bemiddelende van het Goddelijke is met hen die van de Kerk zijn, want opdat de verbinding geschiede, die hier wordt uitgebeeld door het verbond tussen Jehovah en het volk, zal er bemiddeling zijn; derhalve wordt door Moscheh eveneens uitgebeeld het Ware uit het Goddelijke beneden den Hemel verbonden met *het Goddelijk Ware* in den Hemel, n. 8760, dit terwille van de bemiddeling.

8788. En heilig hen heden en morgen; dat dit de omsluiting van de innerlijke dingen betekent, opdat zij in het heilige van het geloof verschijnen nu en daarna, staat vast uit de betekenis van heiligen, zijnde schikken opdat zij in het heilige ten aanzien van het uitwendige verschijnen; en omdat dit geschiedt door de omsluiting van de innerlijke dingen, wordt derhalve dit ook onder heiligen verstaan; dat heden en morgen is nu en daarna, is duidelijk. Hoe het hiermede is gesteld, zal in het kort worden gezegd. De bij de Joden ingestelde Kerk was niet ten aanzien van hen de Kerk, maar was slechts het uitbeeldende van een Kerk; opdat immers de Kerk zij, zal er bij den mens der Kerk geloof

in den Heer, en eveneens liefde tot Hem zijn, alsmede liefde jegens den naaste; deze maken de Kerk. Maar deze waren er niet bij het volk dat Jakob was geheten, want dit erkende ook den Heer niet; aldus wilde het ook niet horen van het geloof in Hem, te minder van een liefde jegens Hem, en zelfs niet van een liefde jegens den naaste; het was immers in de zelfliefde en in de liefde van de wereld, welke liefden geheel en al zijn tegengesteld aan de liefde tot den Heer en de liefde jegens den naaste; dit hoedanige was dit volk ingeworteld van hun eerste ouders aan. Vandaar komt het, dat bij dit volk niet enige Kerk heeft kunnen worden geïnstauréerd, maar slechts die dingen welke der Kerk zijn, konden worden uitgebeeld. Een Kerk wordt uitgebeeld wanneer de mens den eredienst in de uitwendige dingen stelt, maar in zulke die met de hemelse dingen overeenstemmen; dan worden door de uitwendige dingen de inwendige uitgebeeld, en de inwendige dingen zijn zichtbaar in den Hemel, waarmede er zo verbinding is. Opdat dus het Israëlietische volk zou kunnen uitbeelden, werden hun innerlijke dingen, daar zij zonder het geloof en de liefde des Hemels waren, zelfs vol van de liefde van zich en van de wereld, derhalve omsluiéerd; zo hebben de uitwendige dingen met de geesten en door die met de Engelen vergemeenschap kunnen worden zonder de inwendige dingen; en daarom zouden, indien de inwendige dingen niet waren omsluiéerd, eveneens de inwendige dingen zichtbaar zijn geweest, en dan zou het uitbeeldende zijn vergaan, omdat schandelijke dingen zouden zijn uitgebarsten, en zouden besmet hebben. Dat volk kon meer dan de overige volken zo omsluiéerd worden, omdat het meer dan de andere de uitwendige dingen aanbad, en daarin het heilige, ja zelfs het Goddelijke stelde. Uit deze dingen kan vaststaan wat er wordt verstaan onder heiligen, namelijk dat het de omsluiéring van de innerlijke dingen is, opdat zij in het heilige van het geloof verschijnen, maar niet voor henzelf, doch voor de Engelen bij hen; men zie de dingen die eerder zijn getoond over dit volk en over de instelling van de Kerk bij dat volk, n. 4208, 4281, 4288, 4289, 4293, 4307, 4314, 4316, 4317, 4429, 4433, 4444, 4459, 4844, 4847, 4865, 4899, 4911, 4912, 4500, 7048, 7051, 8588. Dat de heiligingen bij hen niets anders zijn geweest dan schijnbaarheden van het heilige in de uitwendige dingen, en toch zonder enig heilige bij hen, kan vaststaan uit de riten door welke zij werden geheiligd, namelijk door de slachtoffers, door de wassingen, door de sprenkelingen van bloed, door de zalvingen, die in het minst niet de inwendige dingen raken.

8789. En laten zij hun klederen wassen; dat dit de zuivering van de ware dingen betekent, staat vast uit de betekenis van wassen; zijnde het uitbeeldende van het gezuiverd worden van geestelijke smerigheden, waarover n. 3147, 5954

einde; en uit de betekenis van de klederen, zijnde de ware dingen, waarover n. 4545, 4763, 5248, 5319, 5954, 6914, 6918.

8790. En zij zullen bereid zijn tegen den derden dag; dat dit de voorbereiding ten volle betekent, staat vast uit de betekenis van bereid zijn, zijnde de voorbereiding door de heiliging, waarover vlak boven; en uit de betekenis van den derden dag, zijnde de volle staat, waarover n. 7715; aldus de voorbereiding ten volle.

8791. Omdat op den derden dag; dat dit betekent aangezien aan het einde, wanneer zij zijn voorbereid om op te nemen, staat vast uit de dingen die nu boven zijn gezegd.

8792. Jehovah zal nederdalen tot de ogen van al het volk; dat dit de Komst des Heren en dan de verlichting betekent, staat vast uit de betekenis van nederdalen, wanneer het wordt gezegd van Jehovah, dat is van den Heer, zijnde Zijn tegenwoordigheid door den Invloed, aldus de Komst; hier wordt de Komst des Heren verstaan onder de nederdaling van Jehovah tot de ogen van al het volk; de verschijning van Jehovah in de uitwendige gedaante was voor dat volk, dat Zijn tegenwoordigheid niet anders kon doorvatten; zijn inwendige immers was zonder het goede en het ware waarin de Heer bij de anderen tegenwoordig is, n. 8787; de verlichting die er toen was, wordt aangeduid met tot de ogen van al het volk, want het oog in den inwendigen zin is het verstand, en vandaar is het gezicht van het oog de doorvatting die des geloofs is, welke is uit het licht des Hemels; vandaar is tot de ogen de verlichting. Dat het oog het verstand is, en het gezicht ervan de doorvatting die des geloofs is, zie men in n. 4403 tot 4421, 4523 tot 4534.

8793. Op den berg Sinai; dat dit betekent in het goede waaraan het ware moet worden ingeplant, staat vast uit de betekenis van den berg Sinai, zijnde het goede waarin de ware dingen des geloofs moeten worden ingeplant, waarover boven n. 8753; over het ware dat aan het goede moet worden ingeplant, wordt gehandeld in het volgende Hoofdstuk; de tien geboden die toen vanaf den berg Sinai werden verkondigd, zijn de inwendige ware dingen, en de wetten en de inzettingen die in de volgende Hoofdstukken worden bevolen, zijn de uitwendige ware dingen; met deze en gene worden de ware dingen aangeduid, die aan het goede moeten worden ingeplant.

8794. Een stel grenzen voor het volk rondom; dat dit de uitbreiding tot den Hemel niet verder dan tot de geestelijke sferen van het goede betekent, staat vast uit de betekenis van grenzen stellen rondom, zijnde de uitbreiding van de sfeer tot den Hemel tot zekere grenzen, die zijn bepaald voor het goede van een ieder; en uit de uitbeelding van de zonen Israëls, die hier het volk

zijn, zijnde zij die in het geestelijk goede zijn waaraan het ware moet worden ingeplant; deze staat immers van het goede van hen die van de geestelijke Kerk zijn, wordt in dit Hoofdstuk en in de volgende beschreven, n. 8753; vandaar komt het, dat met stel grenzen voor het volk rondom, de uitbreiding tot den Hemel niet verder dan tot de geestelijke sferen van het goede wordt aangeduid. Wat onder de uitbreiding tot den Hemel tot de geestelijke sferen van het goede wordt verstaan, kan door niemand dan door de onthulling worden geweten. Hiermede is het aldus gesteld: elk goede dat den mens door wederverwekking uit den Heer wordt gegeven, heeft een uitbreiding tot gezelschappen in den Hemel; die uitbreiding verschilt ten aanzien van het hoevele en het hoedanige bij een ieder; ten aanzien van het hoevele wanneer tot verder verwijderde grenzen, ten aanzien van het hoedanige wanneer meer tot de innerlijke dingen of meer tot de uiterlijke dingen des Hemels; het goede zelf bij den mens vloeit uit den Heer in door de gezelschappen des Hemels die rondom zijn; een goede zonder den invloed door gezelschappen is er niet; de gezelschappen des Hemels zijn in een ononderbroken samenhang overal in het rond; ook verschijnt nergens een discontinuë; eender is het gesteld met alle en de afzonderlijke dingen die van het goede zijn en zij maken het hoedanige ervan uit, weswege de verrijking van het goede, wanneer de mens wordt wederverwekt, niets anders is dan een binnengebracht worden in de engellijke gezelschappen en zo de verbinding met die; men zie ook n. 4067, 4073, 4077, 6598 tot 6613. Dit werd eveneens meermalen door levende ondervinding getoond; somtijds werd immers de vergemeenschapping met bepaalde gezelschappen weggenomen, en dan bleef er zoveel van leven en een zodanige van leven over, als de hoeveelheid en de hoedanigheid der uitbreiding tot de overige gezelschappen was; en wanneer verscheidene gezelschappen waren weggenomen, dan verkeerde het leven in nood, en begon als het ware uitgeblust te worden. Iedere Engel, geest, en mens heeft een geestelijke sfeer, en deze volgens de uitbreiding ervan tot de gezelschappen; die uitbreiding is niet tot de gezelschappen zelf, maar tot de sferen van hun goede. Dit zijn verborgenheden die den mens onbekend zijn, maar in het andere leven zijn zij overbekend; de oorzaak dat zij den mens onbekend zijn, is deze dat de mens heden ten dage gelooft dat hij in zichzelf het leven heeft, en vandaar dat hij leeft zonder vergezelschapping met de geesten en de Engelen, aldus zonder verbinding met den Hemel, maar hierin dwaalt hij geheel en al; het gehele leven immers van den mens is uit den Heer door de gezelschappen. Verder moet men weten, dat de uitbreiding van het leven van hen die van de geestelijke Kerk zijn, is tot de engellijke sferen in den tweeden Hemel, die de

geestelijke Hemel wordt genoemd, niet echter tot den derden Hemel, waar de hemelsen zijn. De oorzaak hiervan is deze, dat de mens van de geestelijke Kerk niet het Goddelijke kan opnemen zodanig als het in den binnensten of derden Hemel is, waar de hemelsen zijn, alleen zo algemeen dat het tot geen doorvatting van hen komt; de oorzaak hiervan is deze, dat de geestelijken zelfs niet tot den eersten drempel van het goede waarin de hemelsen zijn, kunnen komen, n. 2718, 3833, 6500, 8521. Uit deze dingen blijkt wat er wordt verstaan onder de uitbreiding tot den Hemel niet verder dan tot de geestelijke sferen van het goede, die worden aangeduid met stel grenzen voor het volk rondom; voorts wat er wordt verstaan onder hetgeen volgt. Men moet immers weten, dat evenals zij die in het goede zijn, een uitbreiding hebben tot de engellijke gezelschappen volgens het hoedanige en het hoevele van hun goede, evenzo zij die in het boze zijn, een uitbreiding hebben tot de helse gezelschappen volgens het hoedanige en het hoevele van hun boze; en verder, dat iedereen in het andere leven onder degenen komt met wie hij gemeenschap had in het leven van het lichaam; zijn heersende liefde bepaalt dit, want die is het die de sfeer des levens van een ieder uitmaakt, en zich uitbreidt volgens haar hoedanige en volgens haar hoevele.

8795. Al zeggende: Wacht u op den berg te klimmen; dat dit betekent in het geheel niet tot de hemelse gezelschappen die in de liefde van het goede zijn, staat vast uit de betekenis van opklimmen, zijnde tot het Goddelijke dat in den hogeren Hemel is; en uit de betekenis van den berg, zijnde het goede der liefde daar, waarover n. 4210, 6435, 8327, 8758; hoe het hiermede is gesteld, staat vast uit de dingen die nu boven zijn ontvouwd in n. 8794.

8796. En het uiterste ervan aan te raken; dat dit betekent zelfs niet tot de tussenliggende dingen, staat vast uit de betekenis van het uiterste, zijnde de tussenliggende dingen, want het hemels Rijk des Heren, dat de binnenste of derde Hemel is, is onderscheiden van het geestelijk Rijk, dat de tweede of middelste Hemel is, door tussenliggende dingen; door deze vloeit het hemels Rijk in het geestelijk Rijk in, niet echter omgekeerd, want alle invloed geschiedt door tussenliggende dingen, van innerlijke dingen tot uiterlijke, niet echter van uiterlijke dingen tot innerlijke, n. 5259, 5779; uit zulke dingen blijkt, dat de tussenliggende dingen de uiterste zijn; en dat zij die van het geestelijk Rijk zijn, zelfs niet tot de eerste grenzen van het goede van het hemels Rijk kunnen reiken, n. 2718, 3833, 6500, 8521; vandaar komt het dat met wacht u het uiterste van deze berg aan te raken, wordt aangeduid dat de uitbreiding niet zal zijn tot de hemelse gezelschappen die in de liefde van het goede zijn, en zelfs niet tot de tussenliggende dingen.

8797. Al wie den berg aanraakt, al stervende zal hij sterven; dat dit betekent dat hij die, van de geestelijke Kerk zijnde, zich tot aan de hemelse gezelschappen toe binnendringt, vergaat, staat vast uit de betekenis van den berg, zijnde het goede der liefde, waarover vlak boven n. 8795, hier het Goddelijk Goede der Goddelijke Liefde in den binnensten Hemel, omdat het volk dat beneden is, het geestelijk Rijk des Heren uitbeeldt, dat de middelste Hemel is; uit de betekenis van aanraken, zijnde tot zover doordringen, hier zich binnendringen, waarover aanstonds; en uit de betekenis van al stervende sterven, zijnde vergaan. Hiermede is het aldus gesteld: Zij die uit het geestelijk Rijk des Heren zijn, kunnen niet invloeden in het hemels Rijk, omdat dit hoger of innerlijker is, en dat lager of uiterlijker; dat immers wat uiterlijk of lager is, kan niet invloeden in dat wat hoger of innerlijk is, n. 5259, 5779; toch geschiedt het somtijds, dat zij die in een lageren Hemel zijn, trachten op te klimmen tot een hogeren Hemel, en dit uit een verkeerde begeerte, die den oorsprong ontleent aan trots, aan heerszucht, of aan wangunst; zij die dat vandaar uit pogen, worden dikwijls ook binnengelaten, maar dan hebben zij het hard te verduren, worden door benauwdheid bevangen, en ten slotte door pijn, en eveneens door blindheid, en het inzicht en de gelukzaligheid vergaat voor hen; weswege zij zich van daar nederwerpen zoals zieltogenden, en ook niet wederom op adem komen dan wanneer zij uit den Hemel zijn nedergeworpen. Zodanig lot valt hun ten deel die, van een lageren Hemel zijnde, uit de begeerte van trots, van heerszucht, of van wangunst, zich in een hogeren Hemel binnendringen. De oorzaak hiervan is deze, dat het goede der liefde in dien Hemel naar verhouding zoals een verterend vuur is, en het ware des geloofs daar is zoals een vurig licht, dat het gezicht verblindt van hen die zich opwerken. Dit zijn de dingen die in den inwendigen zin daaronder worden verstaan, dat het Israëlietische volk den berg Sinai niet zou aanraken, waar Jehovah was. Eender zou het zijn gesteld met hen die in het hemels Rijk zijn, indien zij bij geval daarnaar streefden naar boven tot het Goddelijke op te klimmen; eender met hen die beneden den Hemel zijn, indien zij begeren tot den Hemel op te klimmen; dat dezen het hard te verduren hebben, zie men in n. 4225, 4226, 4299, 5057, 5058.

8798. Niet zal een hand hem aanraken; dat dit betekent dat zij die zich door enig zelfvertrouwen binnendringen, staat vast uit de betekenis van aanraken, namelijk den berg, zijnde zich binnendringen in het Goddelijk hemels goede, waarover vlak boven n. 8797; en uit de betekenis van de hand, zijnde de macht, waarover n. 4931 tot 4937, 5327, 5328, 6292, 6947, 7188, 7189, 7518, 7673, 8050, 8153, 8281; vandaar eveneens het zelfvertrouwen, n. 878, 5544.

8799. Omdat hij al stenigende zal gestenigd worden; dat dit betekent dat de ware dingen des geloofs die zij hebben, vergaan, staat vast uit de betekenis van gestenigd worden, zijnde de straf van het valse en van het geschonden ware, waarover n. 5156, 7456, 8575; dat dit de straf is voor hen die uit zelfvertrouwen opklimmen tot het Goddelijke in den Hemel dat boven is, komt omdat dan alle inzicht dat zij tevoren hadden, vergaat; dat zij dan door blindheid worden bevangen, zie men vlak boven in n. 8797.

8800. Of door te werpen met werpspiesen zal afgemaakt worden, dat dit betekent dat ook het geestelijk goede vergaat, staat vast uit de betekenis van met werpspiesen afgemaakt worden, zijnde vergaan ten aanzien van het geestelijk goede, want met den boogschutter wordt de geestelijke mens aangeduid; n. 2686, 2709, 6422.

8801. Hetzij een beest, hetzij een man, hij zal niet leven; dat dit betekent dat het goede en het ware het geestelijk leven verliezen, staat vast uit de betekenis van het beest, zijnde de aandoening van het goede, waarover n. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 776, 2179, 2180, 3218, 3519, 5198, 7523; uit de betekenis van den man, zijnde het ware, waarover n. 3134, 3459, 7716; en uit de betekenis van leven, zijnde het geestelijk leven, waarover n. 5890; vandaar is niet leven dat verliezen. Het goede en het ware verliezen het leven wanneer niet langer de invloed uit den Heer wordt doorvat, want daaruit hebben zij het leven. Het goede en het ware zelfs verschijnen dan ten aanzien van de uitwendige gedaante weliswaar zoals goed en waar, maar zij zijn niet anders dan zoals iets geschilderds, dat in zich niet levend is.

8802. Bij het aanhouden van den jobel; dat dit betekent hen die een algemene doorvatting van het hemels goede hebben, staat vast uit de betekenis van bij het aanhouden van den jobel, of, wat hetzelfde is, bij het horen van den klank der bazuin, zijnde de algemene doorvatting van het hemels goede; met horen wordt immers de doorvatting aangeduid, n. 5017, 8361, en met den jobel of den klank der bazuin wordt het hemels goede aangeduid; de oorzaak dat met den klank der bazuin of den jobel het hemels goede wordt aangeduid, komt omdat de muziekinstrumenten krachtens hun klanken overeenstemmen met de aandoeningen van het ware en het goede, de snaarinstrumenten met de aandoeningen van het ware, en de blaasinstrumenten met de aandoeningen van het goede, n. 418, 419, 420, 4138, 8337; omdat de bazuin een blaasinstrument was en van een zwaren klank, stemde zij overeen met de aandoening van het hemels goede, en daarom is ook het Jubileum daarnaar genoemd, door hetwelk het huwelijk van het goede en het ware hetwelk in den binnensten Hemel is, werd uitgebeeld. Vandaar nu komt het dat met “bij het aanhouden van den

jobelⁿ wordt aangeduid zij die de algemene doorvatting van het hemels goede hebben. Onder hen die in de algemene doorvatting van het hemels goede zijn, worden zij verstaan die de bemiddelenden zijn tussen het hemels Rijk en het geestelijk Rijk des Heren, door wie derhalve de invloed, de gemeenschap, en de verbinding geschiedt, men zie vlak boven n. 8787, 8796. Dezen hebben een uitbreiding tot de hemelse gezelschappen, welke daarmede wordt aangeduid dat zij op den berg zullen klimmen; die bemiddelenden worden uitgebeeld door Moscheh, n. 8787, en eveneens door Aharon, aan wie het werd gegeven op den berg te klimmen, Vers 24, en volgende. Wat de uitbreiding tot de sferen der engellijke gezelschappen is, en dat de uitbreiding zodanig is als het goede van een ieder, zie men boven in n. 8794. De algemene doorvatting is bij hen die in het geestelijke goede zijn, en den algemenen invloed van het goede van een hogeren Hemel, hier van den binnensten Hemel, kunnen opnemen; dezulken worden verstaan onder hen die den berg zullen opklimmen bij het horen van den jobel.

8803. Zullen zij op den berg klimmen; dat dit de uitbreiding tot aan de hemelsen toe betekent, staat vast uit de dingen die in n. 8794, 8795, en eveneens nu boven in n. 8802 zijn gezegd en getoond.

8804. Vers 14, 15. *En Moscheh daalde van den berg af tot het volk, en hij heiligde het volk, en zij wiesen hun klederen. En hij zeide tot het volk: Weest bereid tot drie dagen, nadert niet tot een vrouw.* En Moscheh daalde van den berg af tot het volk, betekent de aanplooiing en de voorbereiding middels het Ware uit het Goddelijke om de ware dingen in het goede op te nemen; en hij heiligde het volk, betekent de omsluiting van de innerlijke dingen opdat zij in het heilige van het geloof verschijnen; en zij wiesen de klederen, betekent de zuivering van de ware dingen des geloofs; en hij zeide tot het volk: Weest bereid tot drie dagen, betekent de volle voorbereiding; nadert niet tot een vrouw, betekent de zuivering van liet goede des geloofs.

8805. En Moscheh daalde van den berg af tot het volk; dat dit de aanplooiing en de voorbereiding betekent middels het Ware uit het Goddelijke om de ware dingen in het goede op te nemen, staat vast uit de betekenis van afdalen, wanneer het van Moscheh wordt gezegd, door wien het Ware uit het Goddelijke wordt uitgebeeld, zijnde de aanplooiing, en eveneens de voorbereiding, middels dit; uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het Ware uit het Goddelijke, waarover n. 8760, 8787, en eveneens zijnde het bemiddelende, n. 8787, aldus eveneens het voorbereidende en het aanplooiende; uit de betekenis van den berg, zijnde het Goddelijke in den Hemel, aldus de Hemel; en uit de uitbeelding van de zonen Israëls, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, aldus zij die in het

ware zijn door hetwelk het goede is, en in het goede uit hetwelk het ware is, hier in het goede, in hetwelk de ware dingen moeten worden opgenomen. Het is van belang om te weten, wat in het bijzonder wordt aangeduid met den berg Sinai; voorts wat wordt uitgebeeld door het volk Israël; alsmede wat door Moscheh in dit Hoofdstuk en in de volgende van het boek Exodus. Met den Berg Sinai wordt in het bijzonder de Hemel aangeduid, uit welken van den Heer de ware dingen invloeien; vandaar wordt daarmede dat Jehovah op dien berg nederdaalde, Zijn tegenwoordigheid in den Hemel aangeduid; en omdat de Hemel, waarin Jehovah, dat is, de Heer, is, met den berg Sinai wordt aangeduid, wordt met dien ook het Goddelijk Goede verenigd met het Goddelijk Ware daar aangeduid; want daaruit is de Hemel de Hemel. Door het Volk Israel echter dicht bij dien berg, wordt de geestelijke Kerk uitgebeeld ten aanzien van het goede, waarin de ware dingen des geloofs moeten worden ingeplant; want het is eerder getoond, dat zij die van de geestelijke Kerk zijn, twee staten hebben, de eerdere wanneer zij door de ware dingen worden geleid tot het goede, de latere wanneer zij in het goede zijn, en uit dat in de ware dingen; hier wanneer zij in het goede zijn waaraan de ware dingen moeten worden ingeplant, welke staat een staat is midden tussen den eerderen en den lateren; de ware dingen die aan het goede worden ingeplant, zijn vervat in de dingen die vanaf den berg Sinai door den Heer werden verkondigd, en door Moscheh aan het volk vergemeenschaft. Door Moscheh wordt in dit Hoofdstuk en in de volgende het Ware uit het Goddelijke beneden den Hemel verbonden met het *Goddelijk Ware* in den Hemel uitgebeeld, en vandaar bemiddelend tussen het Goddelijke in den Hemel en tussen het goede waaraan de ware dingen moeten worden ingeplant, hetwelk van de geestelijke Kerk is, aldus bemiddelend tussen den Heer en het volk. Het is van belang deze dingen te weten terwille van het verstaan van de volgende dingen in het Boek Exodus. Uit deze dingen kan ook vaststaan, dat met Moscheh daalde van den berg af tot het volk, de aanplooiing en de voorbereiding wordt aangeduid door het Ware uit het Goddelijke, om de ware dingen in het goede op te nemen.

8806. En hij heiligde het volk; dat dit de omsluiting van de innerlijke dingen betekent opdat zij in het heilige des geloofs verschijnen, staat vast uit de dingen die boven in n. 8788 zijn ontvouwd; maar daar is uiteengezet, wat de heiliging bij het Israëlietische volk was, namelijk dat het de oorsluiting van de innerlijke dingen was, opdat zij ten aanzien van de uitwendige dingen in het heilige verschenen, wanneer zij in den uitbeeldenden eredienst waren; en dat, indien hun innerlijke dingen toen niet omsluiert waren geweest, zij

door schandelijke denkingen en boze aandoeningen niet alleen het heilige van den eredienst zouden hebben besmet, maar ook geheel en al verdelgd, en wel dermate dat niets hemels en geestelijks dat in de uitwendige dingen werd uitgebeeld, in den Hemel daaruit zou zijn doorvat. Maar omdat onder de zonen Israels hier degenen worden verstaan die van de geestelijke Kerk zijn, zal in het kort worden gezegd wat onder de heiliging bij dezen wordt verstaan; zij die van de geestelijke Kerk zijn, die het leven van het ware en daaruit het leven van het goede leven, worden door den Heer afgehouden van de boze dingen, en gehouden in het goede; het goede dat uit den Heer is, is het heilige bij hen; vandaar voor zoveel als zij van het goede uit den Heer opnemen, voor zoveel zijn zij heilig; en zij nemen voor zoveel van het goede uit den Heer op, dat is, zij zijn voor zoveel heilig, als zij het leven van het goede leven volgens de echte ware dingen des geloofs, en als zij dan geloven dat al het goede dat zij dan denken en doen, uit den Heer is. Dan worden ook de boze dingen bij hen afgescheiden, zodat zij in het geheel niet verschijnen, vooral de dingen die zij door overerving van de ouders hebben getrokken, welke dingen schandelijk zijn, omdat die sinds verscheidene tijdperken terug bij de ouders achtereenvolgens zijn opgehoopt, en zo in het kroost samengebracht; het zijn deze innerlijke dingen, die bij hen die van de geestelijke Kerk zijn, worden verborgen en als het ware omsluierd, n. 966, 1667, 2307, 2308, 3701, 4317, 8550; vandaar komt het, dat al het willijke dat zij uit overerving hebben, te gronde is gegaan; deswege wordt van den Heer bij hen een nieuw willijke gevormd in het verstandelijke deel door de ware dingen des geloofs; dit is de oorzaak dat zij, wanneer zij worden wederverwekt, door de ware dingen worden geleid tot het goede, en daarna, wanneer zij zijn wederverwekt, van het goede in de ware dingen van het goede; daaruit blijkt hoe het nieuwe willijke bij hen door den Heer wordt geschapen; dat dit is gevormd in het verstandelijk deel bij hen die van de geestelijke Kerk zijn, zie men in n. 863, 875, 895, 927, 1023, 1043, 1044, 1555, 2256, 4328, 4493, 5113, 6125.

8807. En zij wiesen de klederen; dat dit de zuivering van de ware dingen des geloofs betekent, staat vast uit de dingen die boven in n. 8789 zijn gezegd, waar eendere woorden staan.

8808. En hij zeide tot het volk: Weest bereid tot drie dagen; dat dit de voorbereiding ten volle betekent, staat vast uit de dingen die boven in n. 8790 zijn gezegd, waar eendere woorden staan.

8809. En nadert niet tot een vrouw; dat dit de zuivering van het goede des geloofs betekent, staat hieruit vast dat de huwelijken bij de Israëlietische natie onzuiver waren, omdat hun innerlijke dingen schandelijk waren; de echtelijke

liefde immers daalt neder uit het huwelijk van het goede en het ware; en daarom kunnen zij die ten aanzien van de innerlijke dingen niet in het goede en het ware zijn, ook niet in een zuiver huwelijk zijn, en zij die ten aanzien van de innerlijke dingen in het boze en het valse zijn, zoals die natie, zijn in een onzuiver huwelijk. Vandaar komt het, dat niet naderen tot een vrouw, is zich onthouden van het onzuivere. Dat de echtelijke liefde nederdaalt uit het hemels huwelijk, hetwelk dat van het goede en het ware is, zie men in n. 2727 tot 2759, 2803, 3132, 4434, 4835; en dat bij het volk uit Jakob niet enig echtelijke was, en het derhalve aan hen werd toegelaten om verscheidene echtgenoten te trouwen, n. 3246. Wat echter degenen betreft die van de geestelijke Kerk zijn, en hier door de zonen Israëls worden uitgebeeld, ook die zijn niet in enig echtelijke voordat bij hen het ware aan het goede is ingeplant; voordat dit geschiedt, is er weliswaar een huwelijk, maar het is niet zuiver, want in de innerlijke dingen is tevoren niet het huwelijk van het goede en het ware. Vandaar komt het, dat met niet naderen tot een vrouw, in den inwendigen zin wordt aangeduid gezuiverd worden ten aanzien van het goede des geloofs; want in dit Hoofdstuk wordt gehandeld over het goede waaraan nog niet het ware is ingeplant, en in de volgende over de inplanting.

8810. Vers 16, 17, 18, 19. *En het was op den derden dag, bij het morgen worden, en het geschiedde, stemmen en bliksemen, en een zware wolk op den berg, en de stem ener bazuin zeer geweldig, en al het volk dat in het kamp was, sidderde. En Moscheh deed het volk uit het kamp uitgaan Gode tegemoet, en zij stelden zich in de lagere gedeelten van den berg. En de berg Sinai die rookte geheel, deswege dat Jehovah op hem nederdaalde in het vuur, en zijn rook klom op zoals de rook van een oven, en de gehele berg beefde zeer. En de stem der bazuin was gaande en zich zeer versterkende; Moscheh sprak, en God antwoordde hem in een stem.* En het was op den derden dag, betekent aan het einde van de zuivering; bij het morgen worden, betekent den staat toen zij in het goede waren; en het geschiedde, stemmen en bliksemen, betekent den Goddelijken staat waarin de onthulling is; en een zware wolk op den berg, betekent den Goddelijken staat ten opzichte van hen die zullen gaan opnemen; en de zware stem ener bazuin, betekent den hemelsen staat die rondom is; en al het volk dat in het kamp was, sidderde, betekent de heilige beving voor hen, die zullen gaan opnemen; en Moscheh deed het volk uit het kamp uitgaan Gode tegemoet, betekent de macht van het Ware uit het Goddelijke om hen voor te bereiden opdat zij het Goddelijke opnemen in het goede dat zij hebben; en zij stelden zich in de lagere gedeelten van den berg, betekent ver van het goede der hemelse liefde; en de berg Sinai die rookte geheel, betekent de verschijning van het hemels

goede in het grootste duister; deswege dat Jehovah op hem nederdaalde in het vuur, betekent omdat het Goddelijke daar was in de hemelse liefde; en zijn rook klom op zoals de rook van een oven, betekent het duistere zoals het duistere uit de begeerten; en de gehele berg beefde zeer, betekent de bewogenheid van den Hemel; en de stem der bazuin was gaande en zich zeer versterkende, betekent het algemene der onthulling door den engellijken Hemel; Moscheh sprak, en God antwoordde hem in een stem, betekent door den invloed van het Ware uit het Goddelijke, waarin het Goddelijke zelf was.

8811. En het was op den derden dag; dat dit betekent aan het einde van de zuivering, staat vast uit de betekenis van den derden dag, zijnde het einde van den staat der voorbereiding om op te nemen, zoals boven n. 879I, aldus het einde van de zuivering.

8812. Bij het morgen worden; dat dit den staat betekent toen zij in het goede waren, staat vast uit de betekenis van den morgen, zijnde de staat van het goede der liefde, waarover n. 8426. Uit deze dingen, namelijk dat Jehovah, dat is, de Heer, nederdaalde op den berg Sinai op den derden dag, en eveneens op den morgen van dien dag, blijkt duidelijk dat dit uitbeeldend was van de ene of andere Goddelijke zaak in den Hemel, die niet aan iemand bekend kan worden dan uit de overeenstemming van zulke dingen die in de natuurlijke wereld bestaan met die welke in de geestelijke wereld bestaan, en vandaar uit de betekenis, zoals hier wat de morgen en wat de derde dag betekent. Dat de derde dag het einde van den vorigen staat is, komt omdat met drie het volle wordt aangeduid van den aanvang tot het einde, n. 8790; en dat de morgen de staat van het goede der liefde is, komt omdat de Zon, die in het andere leven aan de Engelen en den algehelen Hemel het licht geeft, de Heer is, en het vuur daar Zijn Goddelijke Liefde is, die de warmte des levens geeft aan elk levende, en het licht daar het Goddelijk Ware is dat allen verlicht die dat opnemen, geheel anders dan de zon der wereld, welker vuur een vuur en niet de liefde is, en het licht daaruit een licht en niet het ware; uit deze dingen kan vaststaan hoedanig de uitwerkingen zijn van het vuur, alsmede van het licht uit de zon der wereld, en hoedanig de uitwerkingen zijn van het vuur en van het licht uit de Zon des Hemels, namelijk dat uit de eerstgenoemde de warmte en het licht zonder het leven, uit de laatstgenoemde echter de warmte en het licht met het leven is; deze, namelijk die welke uit de Zon des Hemels voortkomen, worden derhalve geestelijk genoemd, omdat zij het leven in zich hebben; en gene, die uit de zon der wereld zijn, worden natuurlijk genoemd, en zij hebben in zich het leven niet. Het leven dat in de levende dingen wordt bemerkt in de warmte en uit de warmte, is niet uit de warmte

van de zon der wereld, maar het is uit de warmte van de Zon des Hemels; wanneer deze warmte in de warmte der wereld invloeit, veroorzaakt zij die uitwerking, en wordt zij in het lichaam als een elementaire warmte gevoeld, maar zij is daarin de levenswarmte die den oorsprong ontleent aan de liefde die de warmte uit de Zon des Hemels is. Dat de oorsprong der levenswarmte ergens anders vandaan is, en dat zij in de liefde is, en volgens het hoevele en het hoedanige ervan, kan iedereen weten, indien hij slechts naar behoren daarover wil nadenken, uitgezonderd zij die niet enig inwendige in den mens erkennen, en die alle dingen aan de natuur toeschrijven. Daar dus de warmte uit de Zon des Hemels, die de Heer is, het goede der liefde is, en het licht daaruit het ware des geloofs is, kan het vaststaan wat er wordt aangeduid met den morgen, en wat met den middag, met den avond, en met den nacht in het andere leven, namelijk dat het de staten zijn van het goede en het ware of van de liefde en het geloof, de morgen de staat van het goede der liefde, de middag de staat van het ware des geloofs, en de avond en de nacht het verstoken zijn ervan, zijnde de onwetendheid en de blindheid in de dingen die des geloofs zijn, voorts de verstarring en de koude in de dingen die van de hemelse liefde zijn. Bovendien is het met de Zon des Hemels eender gesteld als met de zon der wereld, namelijk dat zij onbewegelijk is, en niet door enige rondkringing die staten maakt, maar dat de dingen welke rondom zijn, die maken, zoals de aarbol rondom de zon en tegelijk rondom zijn as; vandaar de schijnbaarheden alsof die veranderingen uit de zon ontstonden, terwijl zij toch niet uit de zon maar uit het gebied rondom haar zijn; aldus eveneens in den Hemel; de veranderingen van staat daar, waarmede de morgen, de middag, de avond, en de nacht overeenstemmen, ontstaan niet uit de Zon daar, want de Zon zendt steeds warmte en licht uit, dat is, het goede dat der liefde is en het ware dat des geloofs is, maar die veranderingen ontstaan bij hen die opnemen, namelijk bij de Engelen en de geesten, die, door vastgestelde wisselingen volgens het leven, nu eens in den morgen zijn, dat is, in het goede der liefde, dan weer in den middag, dat is, in het ware des geloofs, dan weer in den avond en den nacht, dat is, in de schaduw en de verstarring ten aanzien daarvan. Dat het hiermede eender is gesteld in de wereld zoals in den Hemel, met dit verschil dat het in de wereld staten van tijden zijn die aldus op elkander volgen, en in den Hemel staten des levens, is ter oorzake hiervan, dat alle dingen die in de wereld zijn, geschapen zijn naar het beeld van de dingen die in den Hemel zijn, want de natuurlijke dingen ontstaan uit de geestelijke dingen, zoals de uitwerkingen uit haar oorzaken; daarvandaan komt de overeenstemming van alle dingen in

de wereld met die welke in den Hemel zijn, en vandaar is de algehele natuur het uitbeeldende theater van het Rijk des Heren, n. 3483, 4939, 8211.

8813. En het geschiedde, stemmen en bliksemen; dat dit den Goddelijken staat betekent waarin de onthulling is, staat vast uit de betekenis van de stemmen, die het ratelen van de donderslagen zijn, zijnde *de Goddelijke ware dingen*; en uit de betekenis van de bliksemen, zijnde de roodachtige schittering en de glans welke die ware dingen hebben, want *de Goddelijke ware dingen* glanzen en schitteren roodachtig tengevolge van het vlamme des lichts, dat uit de Zon des Hemels is. Vandaar komt het dat met de stemmen en de bliksemen de Goddelijke staat wordt aangeduid waarin de onthulling is, een Goddelijke staat doordien zulke dingen uit den Hemel nederdalen, en een onthulling doordien de stemmen en de bliksemen *Goddelijke ware dingen* zijn; men zie n. 7573; en dat de bliksemen de glansen daaruit zijn die het inwendig gezicht van den mens treffen en dengenen licht geven die in het ware uit het goede zijn, en degenen terneerslaan die in het valse uit het boze zijn, staat vast uit de plaatsen in het Woord waar de bliksemen worden genoemd, zoals bij David: “De wolken dropen wateren, *de aethers gaven stem*, en Uw pijlen gingen, *de stem Uws donders was in het wereldrond, de bliksemen verlichtten het wereldrond*, de aarde schudde en beefde”, Psalm LXXVII: 18, 19; daar staat de stem des donders voor *het Goddelijk Ware*, n. 7573, de bliksemen voor den glans ervan, en het wereldrond voor de Kerk; vandaar staat de bliksemen verlichtten het wereldrond, voor de verlichting der Kerk door *het Goddelijk Ware*. Eender bij denzelfde: “*Zijn bliksemen zullen het wereldrond verlichten*, de aarde zal zien en vrezen; de bergen zullen zoals was smelten voor Jehovah”, Psalm XCVII: 4, 5. Bij denzelfde: “Wat Jehovah wil, doet Hij in de hemelen en op aarde, in de zeeën en in alle afgronden, Hij Die dampen doet opklimmen van het uiterste der aarde, *Hij maakt bliksemen voor den regen*”, Psalm CXXXV: 6, 7; Jerem. x: 13; Hfdst. LI: 16; bliksem voor den regen, staat voor den glans van het uit den Hemel nederdalende ware. Bij Johannes: “Er geschieden *bliksemen*, stemmen, en *donderslagen*”, Apoc. XI: 19; Hfdst. XVI: 18; stemmen, bliksemen, en donderslagen, staan voor de *Goddelijke ware dingen* die de goeden verlichten, en de bozen verschrikken. Bij Ezechiël: “Het aanzien der dieren (die Cherubim waren) was zoals brandende kolen des vuurs, naar het aanzien van fakkelen, en rondgaande tussen de dieren, aldus *dat het vuur glans had*, en *van het vuur een bliksem uitgaande*; en de dieren liepen rond en keerden weder *volgens het aanzien van den bliksem*”, I: 13, 14. Daar staat het vuur voor het goede der liefde, en de van het vuur uitgaande bliksem voor *het Goddelijk ware* daaruit; daar wordt met de Cherubim de Goddelijke Voorzienigheid

des Heren beschreven, welke is *het Goddelijk Ware* voortgaande uit het Goddelijk Goede des Heren. Bij Daniël: “Ziet, er was één met linnen bekleed, wiens lenden waren omgord met goud van Ufaz, en zijn lichaam was zoals tharschisch, *zijn aangezicht zoals het aanzien van den bliksem*, en zijn ogen zoals fakkelen van vuur”, x: 5, 6; het aangezicht zoals het aanzien van den bliksem, voor de liefde van het ware, want het ware dat uit de liefde is, draagt het vlamme uit het vuur met zich, hetwelk de bliksem is. Bij Zacharia: “Jehovah zal over hen verschijnen, en *Zijn pijl zal uitgaan zoals een bliksem*, en de Heer Jehovih zal met de bazuin schallen, en Hij zal voortgaan in de stormen van het zuiden”, ix: 14; de pijl die zal uitgaan zoals een bliksem, staat voor *het Goddelijk Ware* dat treft en doordringt; dat de pijl het ware der Leer is, zie men in n. 2686, 2709; aldus is de pijl uit Jehovah *het Goddelijk Ware*. Bij Nahum: “*De glans van het zwaard, de bliksem van de spies*, en de veelheid der doorboorden”, iii: 3; Bij Moscheh: “*Ik zal den bliksem van Mijn zwaard wetten*”, Deut. xxxii: 41, voor het doordringen van het *Goddelijke Ware* bij de bozen; het zwaard staat voor het strijdende ware, n. 2799, 8294; en de bliksem staat voor den glans ervan die het verstandelijke treft, en dit berooft van het vermogen van het zien van het ware; eender bij Ezechiël Hfdst. xxi: 20, 33. Uit deze dingen blijkt ook, dat onder den bliksem *het Goddelijk Ware* wordt verstaan, bij Mattheus Hfdst. xxviii: 3, en Lukas xvii: 24.

8814. En een zware wolk op den berg; dat dit den Goddelijken staat betekent ten opzichte van hen die zullen gaan opnemen, staat vast uit de betekenis van de wolk, zijnde het ware dat aangepast is aan hen die zullen gaan opnemen, aldus het Woord in de letter, waarover n. 8443, 8781, hier *het Goddelijk Ware* aangepast aan het volk uit Jakob, en omdat dit in grote duisternis was ten aanzien van *de Goddelijke Ware dingen*, wordt derhalve gezegd een zware wolk, en boven de dichtheid der wolk, Vers 9; en beneden, de rook van vuur zoals de rook van een oven, Vers 18; in welk een grote duisternis zij waren, kan vaststaan uit de dingen, die boven over die natie in n. 8788 zijn vermeld; en eveneens hieruit, dat aan hen niet de dingen werden onthuld die van den inwendigen mens zijn, maar alleen die welke van den uitwendigen zijn, want de inwendige dingen vatten zij niet, en wilden zij ook niet vatten, omdat zij tegen hun liefden indruisten, welke daarin bestonden dat zij de hoogsten van allen in de wereld zouden zijn, en eveneens de meest welgestelden van allen, en dat alle natiën elders zoals van geen waarde zouden zijn in vergelijking tot hen; waar deze liefden zijn, daar kunnen de hemelse liefden niet worden opgenomen, want deze worden door gene uitgeblust en verstikt. Dit is de oorzaak dat Jehovah, dat is, de Heer, hun verscheen in een dichte en zware

wolk, eender zoals het is gesteld in het andere leven; zij die in de valse dingen uit het boze zijn, zijn omringd met een dichte en zwarte wolk volgens het hoedanige en het hoevele der valsheden; dit verschijnt daar dan een ieder voor ogen, en nochtans blinkt daar de Zon aanhoudend. Over deze dingen zie men hetgeen eerder is gezegd in n. 6832, 8137, 8138. In het algemeen verschijnt het Goddelijke in het andere leven aan een ieder volgens het hoedanige van zijn geloof en liefde.

8815. En de zware stem ener bazuin; dat dit den hemelsen staat betekent die rondom is, staat vast uit de betekenis van de stem of den klank der bazuin, zijnde het ware van het hemels goede; de stem is het ware, en de bazuin is het hemels goede, zoals boven n. 8802; dat het de hemelse staat is die rondom was, komt omdat het Goddelijke in den Hemel in het midden of binnenste is, dat is, in het hoogste daar; doch de Hemel is ten opzichte van de Engelen rondom of buiten, dat is, beneden, want dat wat rondom is, is ook buiten, en dat wat buiten is, is ook beneden. *Het Goddelijk Ware* zelf in den Hemel wordt aangeduid met de stemmen en de bliksemen, het aan het Goddelijke toegevoegde hemels of engelijk ware echter dat beneden of rondom is, wordt aangeduid met de stem der bazuin; eender als bij Zacharia: “Jehovah zal over hen verschijnen, en Zijn pijl zal zoals de bliksem uitgaan, en de Heer Jehovih zal *met de bazuin schallen*, en Hij zal voortgaan in de stormen van het zuiden”, ix: 14. En bij David: “God klom op met geschal, Jehovah *met de stem der bazuin*”, Psalm XLVII: 6; het geschal staat voor het ware van het geestelijk goede, de stem der bazuin voor het ware van het hemels goede. Het Goddelijk Ware dat door den Hemel heengaat, wordt ook verstaan onder *de bazuinen waarmede de Engelen schalden*, Apoc. VIII: 2, 6, 7, 8, 12, 13; Hfdst. IX: 14; *het Goddelijk Ware* uit den Hemel werd ook uitgebeeld door de *zeven bazuinen waarmede de zeven priesters schalden* voor de ark of voor Jehovah, toen de muren van de stad Jericho vielen, Josch. VI, voorts door *de bazuinen waarmede de driehonderd mannen* die met Gideon waren, geschal maakten rondom het kamp van Midian, Amaleck, en de zonen van het oosten, Richt. VII; de oorzaak dat de bazuinen die uitwerking hadden, was deze dat zij *het Goddelijk Ware* door de Hemelen uitbeeldden, hetwelk zodanig is, dat het de goeden vervolmaakt, doch de bozen vernietigt; dat het de goeden vervolmaakt, komt omdat dezen het Goddelijk Goede opnemen, dat in het ware is, doch dat het de bozen vernietigt, komt omdat dezen niet het Goddelijk Goede opnemen hetwelk daarin is; de muren van Jericho betekenden de valse dingen die de boze dingen verdedigden; en Midian, Amaleck, en de zonen van het oosten, rondom wier kamp de driehonderd mannen van Gideon met de bazuinen

schalden, betekenden hen die in de boze dingen en daaruit in de valse dingen waren.

8816. En al het volk dat in het kamp was, sidderde; dat dit de heilige beving betekent voor hen die zullen gaan opnemen, staat vast uit de betekenis van sidderen, zijnde de heilige beving; en uit de betekenis van het volk dat in het kamp was, zijnde zij die het Goddelijk Ware zullen gaan opnemen. In het Woord wordt hier en daar gezegd dat wanneer Jehovah nederdaalt, de aarde beeft en de bergen vervloeien, zoals in Psalm LXXVII: 18, 19; Psalm XCVII: 4, 5; Psalm CIV: 32; en elders, en daarmee wordt de bewogenheid aangeduid van allen bij de tegenwoordigheid van het Goddelijke, want het Goddelijke is zodanig dat niemand het kan uithouden indien het niet in een zekere wolk is, en zo aangepast aan de opneming; het is immers zoals het vuur dat in de zon is, hetwelk, indien het zo maar op iemand viel, hem in één ogenblik zou verteren; maar de opneming gedraagt zich volgens het goede bij een ieder; zij die in het goede zijn, beven weliswaar bij de tegenwoordigheid van het Goddelijke, maar het is een heilige beving, die aan de opneming voorafgaat; doch zij die in het boze zijn, zijn bij de tegenwoordigheid van het Goddelijke in verschrikking en vluchten derhalve heen; en dan worden hun valse dingen omwikkeld als met een donkerzwarte wolk, en worden verborgen. Deze dingen worden aangeduid met de holen der rotsen, waarin zij zich dan begeven. Uit deze dingen kan vaststaan wat daarmee wordt aangeduid, dat al het volk dat in het kamp was, sidderde.

8817. En Moscheh deed het volk uit het kamp uitgaan Gode tegemoet; dat dit betekent de macht van het Ware uit het Goddelijke om hen voor te bereiden opdat zij het Goddelijke opnemen, staat vast uit de betekenis van het volk doen uitgaan Gode tegemoet, zijnde de macht om hen voor te bereiden opdat zij het Goddelijke opnemen, want in hetgeen volgt wordt gehandeld over de op den berg Sinai verkondigde Wet, die het Goddelijke is dat zij zullen gaan opnemen, want de Wet is het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede; vandaar komt het, dat doen uitgaan tegemoet, de macht is van het voorbereiden tot de opneming, door het Ware uit het Goddelijke, dat door Moscheh wordt uitgebeeld, n. 8760, 8787, 8805.

8818. En zij stelden zich in de lagere gedeelten van den berg; dat dit betekent ver van het goede der hemelse liefde, staat vast uit de betekenis van den berg Sinai, zijnde de Hemel, en zo het met het Goddelijk Ware verenigde Goddelijk Goede daar, waarover n. 8805; en uit de betekenis van zich stellen in de lagere gedeelten ervan, zijnde ver of verwijderd daarvan. Hier wordt in den inwendig historischen zin de Israëlietische natie verstaan, en dat deze zonder het goede

der hemelse liefde was, zie men boven in n. 8788, 8806; en vandaar dat zij ver daarvan af was, weswege ook beneden wordt gezegd dat Moscheh het volk alsmede den priesters bezwoer de grenzen niet te doorbreken en den berg aan te raken, en zo te sterven, Vers 21, 22, 24, 25. In den inwendigen zin echter, waarin wordt gehandeld over hen die van de geestelijke Kerk zijn, wordt daarmede dat zij zich stelden in de lagere gedeelten van den berg, aangeduid, dat het niet was geoorloofd uit zelfvertrouwen tot een hogeren Hemel op te klimmen, en dat zij, indien zij opklommen, zouden sterven, aangaande welke zaak men zie n. 8794, 8797.

8819. En de berg Sinai die rookte geheel, dat dit de verschijning betekent van het hemels goede in het grootste duister, staat vast uit de betekenis van den berg Sinai, zijnde het hemels goede, zoals vlak boven n. 8818; en uit de betekenis van roken, zijnde de verschijning in het duister; onder het duister wordt het duister des geloofs verstaan, zodanig als degenen hebben die van de geestelijke Kerk zijn ten opzichte van hen die van de hemelse Kerk zijn, n. 2708 begin, 2715, 2718, 2831, 2935, 2937, 3241, 3833, 6289. Onder het grootste duister, hetwelk wordt aangeduid daarmede dat de berg Sinai geheel rookte, en daarmede dat vlak daaronder wordt gezegd dat zijn rook opklom zoals de rook van een oven, wordt dat duistere verstaan waarin de Israëlietische natie was, voor welke de verschijning geschiedde; want Jehovah of de Heer verschijnt aan een ieder volgens diens hoedanige, n. 8788, 8814; aldus zoals de liefde en zoals het licht van het ware aan hen die in het goede zijn, doch zoals een vijand en een wreker aan hen die in het boze zijn. Dat Hij zodanig verscheen aan het Israëlietische volk, staat ook elders bij Moscheh vast: “Het aanzien van de heerlijkheid van Jehovah was *een verterend vuur* op het hoofd van den berg, *voor de ogen der zonen Israëls*”, Exod. XXI v: 16, 17. Bij denzelfde: “Gijlieden naderdet en stondt onder den berg, *toen de berg brandende was van vuur tot aan het hart des hemels, duisternis en wolk en donkerheid*; en Jehovah sprak tot u uit het midden des vuurs, Deut. IV: 11, 12; Hfdst. v: 19; en bij denzelfde: “Het geschiedde toen gij de stem hadt gehoord uit het midden der duisternis, en *de berg brandende was van vuur*, en gij naderdet tot Mij, en zeydet: *Waarom zouden wij sterven, omdat dit grote vuur ons zal verteren*; indien wij voortvoeren de stem van Jehovah, onzen God, langer te horen, zo zullen wij sterven”, Deut. v: 23, 24, 25. Dat het hiermede aldus is gesteld, komt omdat een ieder God niet anders kan zien dan uit zulke dingen die in hemzelf zijn, zodat hij die in den haat is, Hem ziet uit den haat; die in de onbarmhartigheid is, Hem ziet in de onbarmhartigheid; en omgekeerd, zij die in de naastenliefde en de barmhartigheid zijn, Hem uit die zien, en aldus

in die. Het is hiermede zo gesteld als met de lichtstralen, die, wanneer zij in lelijke vormen vallen, in lelijke kleuren worden verkeerd, doch wanneer zij in schone vormen vallen, dan in schone vormen worden verkeerd. Dat de rook het duistere van het ware is, en eveneens het donkere dat van het valse is, staat vast bij Jesaja Hfdst. IX: 17, 18; Hfdst. XXXIV: 9, 10; bij Joël Hfdst. III: 3, 4; bij Hoschea Hfdst. XIII: 1, 3; in de Apocalyps Hfdst. IX: 17, 18; Hfdst. XVIII: 2, 18; Hfdst. XIX: 3.

8820. Deswege dat Jehovah op hem nederdaalde in het vuur; dat dit betekent omdat het Goddelijke daar was in de hemelse liefde staat vast uit de betekenis van het vuur waarin Jehovah was, zijnde de Goddelijk Hemelse liefde; dat het vuur de liefde is, zie men in n. 934, 4906, 5071 einde, 5215, 6314, 6832, 6834, 6849, hier de Goddelijk Hemelse liefde, dat is, de Goddelijke Liefde zodanig als zij in den Hemel is waar de hemelse Engelen zijn.

8821. En zijn rook klom op zoals de rook van een oven; dat dit het duistere betekent zoals het duistere uit de begeerten, staat vast uit de betekenis van den rook, zijnde het duistere, waarover boven n. 8819, en uit de betekenis van den oven, zijnde de begeerte, waarover n. 7519; waarom de Heer, toen Hij in de Hemelse liefde was, aldus aan de zonen Israëls verscheen, zie men in n. 8819, voorts in n. 1861 einde, 6832.

8822. En de gehele berg beefde zeer; dat dit de bewogenheid van den Hemel betekent, staat vast uit de betekenis van beven, zijnde de bewogenheid; en uit de betekenis van den berg Sinai, zijnde de Hemel, waarover n. 8805; dat er bij de tegenwoordigheid van het Goddelijke bewogenheid is, zie men boven in n. 8816.

8823. En de stem der bazuin was gaande en zich zeer versterkende; dat dit het algemene der onthulling door den engellijken Hemel betekent, staat vast uit de betekenis van de stem der bazuin, zijnde het met het Goddelijke verbonden hemels of engelijk ware, waarover n. 8815, aldus het algemene der onthulling, want *het Goddelijk Ware* is de onthulling, en dat wat door middel van den Hemel wordt gemanifesteerd, is het algemene ten opzichte van *het Goddelijk Ware* zelf in den Hemel; het is immers buiten of rondom, n. 8815, en dat wat rondom en buiten is, is het algemene ten opzichte van dat wat in het midden of wat binnen is; en uit de betekenis van gaan en zich versterken, zijnde de aanwassing ervan; want het is daarmede gesteld zoals met het geluid dat in de hoogte is, waar de zuiverder atmosfeer is, welk geluid zacht is, doch wanneer het nederdaalt tot de lagere gebieden, waar de atmosfeer grover is, wordt het groter en klinkender; aldus het Goddelijk Ware en het Goddelijk Goede; deze zijn in de hoogste gebieden vredig en geheel en al zonder enige verstoring;

doch wanneer zij nederglijden naar de lagere gebieden, worden zij bij graden onvredig en ten slotte daverend. Deze dingen worden aldus beschreven door den Heer aan Elia toen hij in Choreb was, in het Eerste Boek der Koningen: “Ga uit en sta op den berg vóór Jehovah; zie, Jehovah was voorbijgaande; aldus dat er een grote en sterke wind was, scheurende de bergen, en brekende de rotsen vóór Jehovah; niet was in den wind Jehovah; daarop, na den wind een aardbeving; niet evenwel in de aardbeving was Jehovah; na de aardbeving een vuur; niet in het vuur was Jehovah; eindelijk na het vuur *een stem der stilte, teer*”, XIX: II, 12.

8824. Moscheh sprak, en God antwoordde hem in een stem; dat dit betekent door den invloed van het Ware uit het Goddelijke, waarin het Goddelijke zelf was, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde het Ware uit het Goddelijke, waarover n. 8760, 8787, 8805; uit de betekenis van spreken, zijnde de invloed, waarover n. 5797, 7270, 8128; en uit de betekenis van antwoorden in een stem, zijnde het Goddelijk Ware *a quo*. De oorzaak dat die dingen worden aangeduid, is deze dat de Goddelijke antwoorden de ware dingen zijn waarin het Goddelijke is.

8825. Vers 20, 21, 22, 23, 24, 25. *En Jehovah daalde neder op den berg Sinai tot het hoofd van den berg, en Jehovah riep Moscheh tot het hoofd van den berg, en Moscheh klom op. En Jehovah zeide tot Moscheh: Daal neder, bezweer het volk dat zij niet bij geval doorbreken tot Jehovah om te zien, en veel ervan valt. En ook de priesters die tot Jehovah naderen, zullen zich heiligen, opdat niet bij geval Jehovah een breuk in hen make. En Moscheh zeide tot Jehovah: Het volk kan niet tot den berg Sinai opklimmen, omdat Gij in ons betuigd hebt, al zeggende: Stel grenzen aan den berg, en heilig het. En Jehovah zeide tot hem: Ga heen, daal neder, en klim op, gij en Aharon met u, en laten de priesters en het volk niet doorbreken om op te klimmen tot Jehovah, opdat Hij niet bij geval een breuk in hen make. En Moscheh daalde neder tot het volk, en hij zeide het tot hen.* En Jehovah daalde neder op den berg Sinai, betekent de tegenwoordigheid des Heren in den Hemel; tot het hoofd van den berg, betekent in het binnenste; en Jehovah riep Moscheh tot het hoofd van den berg, en Moscheh klom op, betekent de verbinding van het Ware uit het Goddelijke daar; en Jehovah zeide tot Moscheh, betekent de vermaning uit het Goddelijke; daal neder, bezweer het volk dat zij niet bij geval doorbreken tot Jehovah om te zien, betekent opdat niet zij die van de geestelijke Kerk zijn, begeren naar den Hemel waar het Goddelijk hemelse is; en veel ervan valt, betekent dat zij zo zouden vergaan; en ook de priesters die tot Jehovah naderen, zullen zich heiligen, betekent hen die in het geestelijk goede zijn,

waarin het Goddelijke is, dat zij moeten worden beschut; opdat niet bij geval Jehovah een breuk in hen make, betekent vandaar gescheiden worden van het goede. En Moscheh zeide tot Jehovah, betekent de denking van het Ware uit het Goddelijke; het volk kan niet tot den berg Sinai opklimmen, betekent dat zij zich niet tot het hemels Rijk kunnen verheffen; omdat Gij in ons betuigd hebt, betekent omdat het door het Goddelijke was gewaarborgd; al zeggende: Stel grenzen aan den berg, betekent dat daardoor de geestelijke sfeer van het goede beneden ophoudt; en heilig het, betekent dat zij zo van het Goddelijke worden afgehouden; en Jehovah zeide tot hem, betekent de waarschuwing nochtans; ga heen, daal neder, betekent den invloed; en klim op, gij en Aharon, betekent de verbinding met het inwendig en het uitwendig Ware uit het Goddelijke; en laten de priesters en het volk niet doorbreken om op te klimmen tot Jehovah, betekent opdat niet zij die in het geestelijk goede en ware zijn, begeren naar den hemelsen Hemel; opdat Hij niet bij geval een breuk in hen make, betekent gescheiden worden van het ware en het goede; en Moscheh daalde neder tot het volk, betekent den invloed van het Goddelijke door het Ware uit het Goddelijke; en hij zeide het tot hen, betekent zo de waarschuwing.

8826. En Jehovah daalde neder op den berg Sinai; dat dit de tegenwoordigheid des Heren in den Hemel betekent, staat vast uit de betekenis van den berg Sinai, zijnde de Hemel waarover n. 8805; vandaar tot dien berg nederdalen, is de tegenwoordigheid daar; dat het tegenwoordigheid des Heren is, komt omdat Jehovah in het Woord de Heer is.

8827. Tot het hoofd van den berg; dat dit betekent in het binnenste, namelijk in den binnensten Hemel, staat vast uit de betekenis van den berg, zijnde de Hemel, zoals nu boven n. 8826; dat het hoofd van den berg de binnenste Hemel is, komt omdat het hoofd van den berg het hoogste daar is, en het hoogste betekent het binnenste, n. 1735, 2148, 4210, 4599, 8153. Er zijn drie Hemelen, namelijk de laagste, die de eerste wordt genoemd, de middelste, die de tweede wordt genoemd, en de binnenste, die de derde wordt genoemd; in dezen Hemel is het Goddelijke meer dan in de beide lagere, want daar zijn zij onder den onmiddellijken blik des Heren, aangezien zij die daar zijn, in de liefde tot den Heer zijn, en vandaar meer dan de overigen in den vrede en in de onschuld; de Engelen die daar zijn, worden de hemelse Engelen genoemd, en de Engelen in den tweeden Hemel worden de geestelijke Engelen genoemd; vandaar wordt het Goddelijke in dien Hemel het Goddelijk hemelse genoemd, en het Goddelijke in dezen het Goddelijk geestelijke. Uit

deze dingen kan vaststaan wat het betekent dat Jehovah nederdaalde op het hoofd van den berg.

8828. En Jehovah riep Moscheh tot het hoofd van den berg, en Moscheh klom op; dat dit de verbinding van het Ware uit het Goddelijke daar betekent, staat vast uit de dingen die boven in n. 8760, 8761 zijn ontvouwd, waar eendere dingen staan; hier wordt de verbinding met het Goddelijk hemelse aangeduid, dat is, met het Goddelijke van den binnensten Hemel.

8829. En Jehovah zeide tot Moscheh; dat dit de vermaning uit het Goddelijke betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, namelijk dat het de dingen insluit die volgen, zijnde die der vermaning, dat zij niet de grenzen zouden doorbreken waarmede de berg rondom was afgezet.

8830. Daal neder, bezweer het volk dat zij niet bij geval doorbreken tot Jehovah om te zien; dat dit betekent opdat niet zij die van de geestelijke Kerk zijn, begeren naar den Hemel waar het hemelse is, staat vast uit de betekenis van bezweren, zijnde de vermaning; uit de uitbeelding van de zonen Israëls, die hier het volk zijn, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover meermalen; uit de betekenis van doorbreken, namelijk de grenzen, zijnde begeren naar een hogeren Hemel; en uit de betekenis van om Jehovah te zien, zijnde om het Goddelijke te doorvatten; onder Jehovah immers op het hoofd van den berg, wordt het Goddelijke in den binnensten Hemel verstaan, die de hemelse Hemel wordt genoemd, n. 8827; en onder zien wordt de doorvatting verstaan, n. 2150, 3764, 4567, 4723, 5400.

8831. En veel ervan valt; dat dit betekent dat zij zo zouden vergaan, staat zonder ontvouwing vast.

8832. En ook de priesters die tot Jehovah naderen, zullen zich heiligen; dat dit betekent hen die in het geestelijk goede zijn, waarin het Goddelijke is, dat zij moeten worden beschut, staat vast uit de betekenis van de priesters, zijnde het goede, waarover n. 1728, 2015, einde, 6148; hier het geestelijk goede, omdat door de zonen Israëls, van wie zij de priesters waren, degenen werden uitgebeeld die van de geestelijke Kerk zijn, aldus die in het goede door het ware, en in het ware uit het goede zijn, n. 7957, 8234; uit de betekenis van naderen tot Jehovah, wanneer het wordt gezegd van de priesters door wie het goede wordt aangeduid, zijnde waarin het Goddelijke is; en uit de betekenis van heiligen, zijnde beschut worden ten aanzien van de innerlijke dingen, waarover n. 8788, 8806.

8833. Opdat niet bij geval Jehovah een breuk in hen make; dat dit gescheiden worden van het goede betekent, staat vast uit de betekenis van een breuk maken, zijnde het ware gescheiden worden van het goede, waarover n. 4926,

hier gescheiden worden van het goede, omdat het wordt gezegd van de priesters met wie het goede wordt aangeduid, n. 8832.

8834. En Moscheh zeide tot Jehovah; dat dit de denking van het Ware uit het Goddelijke betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer het is vanuit het Ware uit het Goddelijke, hetwelk door Moscheh wordt uitgebeeld, zijnde de denking, zoals eveneens in n. 3395, 7107, 7244, 7937; er wordt gezegd de denking van het Ware uit het Goddelijke, en er wordt verstaan de denking bij hem die het Ware uit het Goddelijke uitbeeldt. De oorzaak dat het aldus wordt gezegd, is ook deze, dat het ware bij den mens denkt, en de mens bij wien de denking is, door het ware denkt, want de Heer vloeit door het goede in het ware in, en geeft zo den mens het leven; dit leven verschijnt in den mens zoals van hem, maar het is des Heren in het ware uit het goede bij hem. Omdat het aldus is, spreken de Engelen aldus, want zij kennen de denking toe aan het ware uit het goede, los van den persoon, en zo doorvatten zij tegelijk vanwaar de denking van het ware is; uit deze dingen blijkt, hoedanig de engelijke spraak is, en dat zij de spraak der wijsheid is.

8835. Het volk kan niet tot den berg Sinai opklimmen; dat dit betekent dat zij zich niet tot het hemelse Rijk kunnen verheffen, staat vast uit de betekenis van het volk of de zonen Israëls, zijnde zij die uit het geestelijk Rijk zijn; uit de betekenis van opklimmen, zijnde verheffen; en uit de betekenis van den berg Sinai, zijnde het hemelse Rijk, waarover boven n. 8827. Hoe het met deze dingen is gesteld, zie men boven in n. 8794, 8797.

8836. Omdat Gij in ons betuigd hebt; dat dit betekent omdat het door het Goddelijke was gewaarborgd, staat zonder ontvouwing vast.

8837. Al zeggende: Stel grenzen aan den berg; dat dit betekent dat daardoor de geestelijke sfeer van het goede beneden ophoudt, staat vast uit de betekenis van grenzen stellen aan den berg, zijnde de uitbreiding tot den Hemel niet verder dan tot de geestelijke sferen van het goede, waarover boven n. 8794, 8795, 8796, 8797.

8838. En heilig het; dat dit betekent dat zij zo van het Goddelijke worden afgehouden, staat vast uit de betekenis van heiligen, zijnde de innerlijke dingen omsluiëren, zodat de uitwendige dingen in het heilige verschijnen, waarover n. 8788, 8806, aldus ook afgehouden worden van het Goddelijke, opdat zij niet worden gekwetst; want indien zij niet werden omsluierd, zou het Goddelijke doordringen en vernietigen; de tegenwoordigheid van het Goddelijke is immers zoals een verterend vuur voor hen die niet omsluierd zijn; vandaar komt het dat ook de Engelen met een wolk zijn omsluierd, n. 6849; uit deze dingen kan vaststaan, wat er wordt verstaan onder omsluierd

worden. Dat dit wordt aangeduid door geheiligd worden, komt omdat zij wanneer zij zijn omsluierd, in het heilige verschijnen, want dan kan het Goddelijke invloeien, en een staat van het goede en een vorm van het ware brengen, hetgeen zonder omsluiting niet kan geschieden.

8839. En Jehovah zeide tot hem; dat dit betekent de waarschuwing nochtans, staat vast uit de betekenis van zeggen, wanneer het door Jehovah tot Moscheh geschiedt, dat hij het volk zou bezweren niet door te breken om te zien, zijnde de waarschuwing; dat het de waarschuwing *nochtans* is, komt omdat door Moscheh was gezegd dat zij aangaande deze zaak waren vermaand, en dat het was gewaarborgd, dat zij dit niet zouden doen.

8840. Ga heen en daal neder; dat dit den invloed betekent, staat vast uit de betekenis van gaan en nederdalen tot het volk, en waarschuwen, wanneer het geschiedt uit het Goddelijke door het Ware uit het Goddelijke, hetwelk door Moscheh wordt uitgebeeld, zijnde de invloed, namelijk van het Goddelijke door het Ware uit het Goddelijke.

8841. En klim op, gij en Aharon; dat dit de verbinding betekent met het inwendig en het uitwendig Ware uit het Goddelijke, staat vast uit de betekenis van opklimmen, namelijk tot Jehovah, zijnde de verbinding, waarover n. 8760; en uit de uitbeelding van Moscheh en Aharon, zijnde het inwendig en het uitwendig Ware uit het Goddelijke, Moscheh het inwendige, en Aharon het uitwendige, waarover n. 7089, 7382.

8842. En laten de priesters en het volk niet doorbreken om op te klimmen tot Jehovah; dat dit betekent opdat niet zij die in het geestelijk goede en ware zijn, begeren naar den hemelsen Hemel, staat vast uit de dingen die boven in n. 8830, 8832, zijn gezegd, waar eendere dingen staan.

8843. Opdat Hij niet bij geval een breuk in hen make; dit betekent gescheiden worden van het ware en het goede, zoals boven n. 8833, hier eveneens van het ware, omdat het ook wordt gezegd van het volk.

8844. En Moscheh daalde neder tot het volk; dit betekent den invloed van het Goddelijke door het Ware uit het Goddelijke, zoals boven n. 8840.

8845. En hij zeide het tot hen; dit betekent zo de waarschuwing, zoals boven in n. 8839.

Vervolg over de geesten en de inwoners van de aardbol van Jupiter.

8846. *Er zijn ook geesten onder die van Jupiter, die zij schoorsteenvegers noemen, omdat zij in een kleding verschijnen die aan hen gelijk is, en eveneens naar het aangezicht; zij zijn onder hen die de mensen van hun aardbol berispen, en daarna onderrichten, over wie in n. 7801 tot 7812; op wat dezulken in den*

Grootsten Mens betrekking hebben en hoedanig zij zijn, kan men zien uit de beschrijving van hen boven in n. 5056; en het is geoorloofd een afschrift ervan hier over te nemen.

8847. *Een zekere geest van een anderen aardbol was bij mij (hij was van den aardbol van Jupiter); deze verzocht met aandrang dat ik voor hem mijn tussenkomst zou verlenen opdat hij in den Hemel zou kunnen komen; hij zeide dat hij niet wist dat hij het boze had gedaan, alleen dat hij de inwoners van dien aardbol had berispt; hij voegde daaraan toe dat hij hen na de berisping had onderricht; hij wendde zich naar mijn linkerzijde onder den elleboog, en sprak met een als het ware gespleten stem; hij kon ook tot ontferming bewegen. Maar ik kon niets anders antwoorden dan dat ik niets van hulp kon verlenen, en dat dit enig en alleen des Heren is; ook niet tussenkomst verlenen, omdat ik niet weet of het al dan niet nuttig is; doch dat hij kon hopen indien hij het waardig was. Toen werd hij teruggebracht onder de rechtschapen geesten die van zijn aardbol waren; maar dezen zeiden, dat hij niet met hen kon samen zijn, omdat hij niet zodanig was; doch omdat hij uit intens verlangen daarop aandrang om in den Hemel te worden binnengelaten, werd hij in een gezelschap van rechtschapen geesten van dezen aardbol gezonden; doch ook dezen zeiden dat hij niet met hen kon zijn. Hij was ook van een zwarte kleur in het licht des Hemels; hijzelf echter zeide dat hij niet van zwarte maar van murrhinische kleur was. Er werd mij gezegd dat diegenen zodanig in den aanvang zijn, die daarna worden opgenomen onder hen die het gebied van de zaadblaasjes samenstellen; in die blaasjes immers wordt het zaad verzameld en omkleed met een overeenkomende materie die geschikt is om het daarvoor te bewaren dat het verstrooid wordt. En die kan worden afgelegd in den hals van de baarmoeder, opdat zo dat wat van binnen bewaard ligt, van dienst is voor de ontvangenis, dat is, voor de bezwangering van het ei; vandaar heeft eveneens die zaadmaterie het streven en als het ware het brandende verlangen om zich los te maken en het zaad te verlaten opdat dit zijn nut betrachte. Iets eenders verscheen ook bij dien geest; hij kwam nog eens tot mij, maar in een armoedige kledij, en hij zeide wederom dat hij blaakte om in den Hemel te komen, en dat hij nu ontwaarde, dat hij zodanig was; doch het werd gegeven hem te zeggen, dat dit wellicht een aanwijzing was dat hij binnenkort zou worden opgenomen. Het werd hem toen door de Engelen gezegd dat hij zijn kleed zou afwerpen; hij wierp dat uit verlangen zo snel af, dat er nauwelijks iets sneller kon worden gedaan. Daardoor werd uitgebeeld hoedanig de verlangens zijn van hen die in het gebied zijn waarmede de zaadblaasjes overeenstemmen.*

8848. *Er werd gezegd dat dezulken wanneer zij tot den Hemel zijn voorbereid, van hun klederen worden ontdaan, en aangedaan met glanzende nieuwe, en*

Engelen worden; deze worden vergeleken met de wormpjes die, nadat zij den geringen staat hebben doorgemaakt, worden veranderd in poppen, en zo in vlinders, aan welke dan een ander gewaad wordt gegeven, en eveneens vleugels van hemelsblauwe, gele, zilveren, of gouden kleur, en dan de vrijheid om in de lucht als in hun hemel te vliegen, en om huwelijken te vieren, en om eieren te leggen, en zo zorg te dragen voor de voortplanting van hun soort; en dan worden hun tevens zoete en lieflijke spijszen toegewezen uit de sappen en geuren van verschillende bloemen.

8849. *Er kwam ook een zeker iemand van de geesten van dien aardbol tot mij, zeggende dat hij den enigen Heer zocht, en verlangde in den Hemel te komen, maar dat hij het niet kon, omdat hij in het leven van het lichaam het boze had gedaan. Er werd gevraagd wat voor boze het was; hij zeide dat hij van een genoot iets had afgenomen dat van luttele waarde was, waarvan hij achtte dat de ander het hem later zou hebben gegeven, en dat dit zijn geweten bezwaarde. Daaruit bleek, hoedanig leven zij op dien aardbol leven, en dat het hen benauwt indien zij den ander het boze doen, ook al is het nog zo licht; want die denking had hij van den aardbol met zich meege dragen.*

8850. *Mij werd een kaal hoofd getoond, maar slechts het bovenste deel ervan, dat benig was; en er werd gezegd dat zij die binnen het jaar zullen sterven, iets zodanigs zien, en dat zij zich dan voorbereiden. Zij vrezen daar den dood niet, dan alleen deswege dat zij de gade, de kinderen, of de ouders achterlaten; want zij weten dat zij na den dood zullen leven, en dat zij niet uit het leven heengaan, omdat zij in den Hemel komen; waarom zij sterven ook niet sterven noemen, maar hemelvaardig gemaakt worden. Zij die op dien aardbol gelukkig in de echtelijke liefde hebben geleefd, en zorg voor de kinderen hebben gehad zoals het den ouders betaamt, sterven niet door ziekten, maar kalm zoals in een slaap, en aldus verhuizen zij uit de wereld naar den Hemel.*

8851. *De leeftijd van de mensen daar bedraagt meestal dertig jaren, naar de jaren van onzen aardbol; van hen die daar boven gaan, wordt gezegd dat zij onleerzaam zijn; en derhalve komen de kastijders en de onderrichters niet tot hen; de oorzaak dat zij binnen een zo korte ruimte van tijd sterven, is uit des Heren Voorzienigheid, opdat de mensenmenigte daar niet aangroeit boven het getal dat door den aardbol daar kan worden onderhouden; zij rijpen daar ook sneller dan op dezen aardbol; zij gaan ook in den eersten bloei der jeugd huwelijken aan, en dan zijn het hun verrukkingen de gade lief te hebben en zorg voor de kinderen te hebben; de overige verrukkingen noemen zij weliswaar verrukkingen, maar naar verhouding uitwendige.*

8852. *Aan het einde van het volgende Hoofdstuk zal gesproken worden over de geesten en de inwoners van de planeet Saturnus.*

Exodus

Twintigste Hoofdstuk

De Leer der Naastenliefde.

8853. Ieder mens heeft een eigene dat hij boven alle dingen liefheeft; dit wordt het heersende genoemd, of, indien gij wilt, het universeel regerende bij hem; dit is bij voortduur aanwezig in zijn denking, en eveneens in zijn wil, en het maakt zijn eigenlijke leven zelf.

8854. Zo is bij voorbeeld hij die boven alle dingen schatten liefheeft, hetzij in geld, hetzij in bezittingen, aanhoudend daarmede bezig hoe hij zich die zal verschaffen; hij verheugt zich innig wanneer hij ze verwerft, het smart hem innig wanneer hij ze verliest; zijn hart is in die dingen. Wie zich zelf boven alle dingen liefheeft, is zich zelf indachtig in de afzonderlijke dingen, denkt over zich, spreekt over zich, handelt terwille van zich; zijn leven is immers een leven van zichzelf.

8855. De mens heeft datgene ten doel wat hij boven alle dingen liefheeft; dat beoogt hij in alle en de afzonderlijke dingen; het is in zijn wil zoals de verscholen stroomader ener rivier die hem trekt en wegvoert, ook wanneer hij iets anders doet, want dit is het wat hem bezielt. Het zodanige is het wat de ene mens bij den ander uitvorst, en eveneens ziet, en volgens hetwelk hij óf hem leidt óf met hem handelt.

8856. Wanneer de mens wordt wederverwekt, wordt de naastenliefde door het geloof ingeplant totdat zij heersende wordt, en wanneer de naastenliefde heersende is geworden, dan heeft hij een nieuw leven, want dan is zij bij voortduur aanwezig in zijn denking, en bij voortduur in zijn wil, ja zelfs in de afzonderlijke dingen ervan, ook wanneer hij over andere dingen nadenkt, en wanneer hij in bezigheden is.

8857. Eender is het gesteld met de liefde tot den Heer; wanneer die liefde heersende is, zo is zij aanwezig in de afzonderlijke dingen van zijn leven; zoals bij hem die zijn koning of zijn ouder liefheeft, de liefde jegens hen in hun tegenwoordigheid straalt uit de afzonderlijke dingen van zijn aangezicht, wordt gehoord in de afzonderlijke dingen van zijn spraak, en verschijnt in de afzonderlijke dingen van zijn gebaar. Dit wordt verstaan onder God bij voortduur voor ogen hebben, en onder Hem liefhebben boven alle dingen, met de ganse ziel en met het ganse hart.

8858. De mens is geheel en al zodanig als het heersende van zijn leven is; door dit wordt hij van de anderen onderscheiden; volgens dit wordt zijn Hemel indien hij goed is, en wordt zijn hel indien hij boos is; want dit is zijn eigenlijke wil zelf, en zo het zijn zelf van zijn leven, dat na den dood niet kan worden veranderd. Uit deze dingen blijkt de hoedanigheid van het leven bij den wederverwekte, en de hoedanigheid van het leven bij den niet-wederverwekte.

Twintigste Hoofdstuk.

1. En GOD sprak al deze woorden, al zeggende:
2. Ik JEHOVAH uw GOD, Die u heb uitgeleid uit het land van Egypte, uit het huis der knechten.
3. Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezichten hebben.
4. Gij zult u geen gesneden beeld, en enige gelijkenis maken van de dingen die zijn in de hemelen van boven, en van de dingen die zijn op de aarde beneden, en van de dingen die zijn in de wateren van onder de aarde.
5. Gij zult u voor die niet nederbuigen, en die niet dienen, omdat Ik JEHOVAH UW GOD, een IJverig GOD, bezoekende de ongerechtigheid der vaderen over de zonen, over de derden en over de vierden, dengenen die Mij haten.
6. En doende barmhartigheid aan duizenden, dengenen die Mij liefhebben, en Mijn geboden onderhouden.
7. Gij zult den Naam van JEHOVAH uw GOD niet in het ijdele brengen, omdat JEHOVAH niet onschuldig zal houden dengene die Zijn Naam in het ijdele brengt.
8. Gedenk den sabbathdag om dien te heiligen.
9. Zes dagen zult gij arbeiden, en al uw werk doen.
10. En de zevende dag is de sabbath voor JEHOVAH uw GOD; gij zult niet enig werk doen, gij, en uw zoon, en uw dochter, uw dienstknecht, en uw dienstmaagd, en uw beest, en uw vreemdeling die in uw poorten is.
11. Omdat in zes dagen Jehovah heeft gemaakt den hemel en de aarde, de zee, en al wat in die is, en heeft gerust op den zevenden dag; daarom heeft JEHOVAH den sabbathdag gezegend, en dien geheiligd.
12. Eer uw vader en uw moeder, deswege opdat uw dagen verlengd worden op het land dat JEHOVAH uw GOD u geeft.
13. Gij zult niet doden. Gij zult niet echtbreken. Gij zult niet stelen. Gij zult aan uw naaste niet antwoorden als de getuige van een leugen.
14. Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten echtgenote, en zijn dienstknecht, en zijn dienstmaagd, en zijn os, en zijn ezel, en al wat uw naaste heeft.
15. En al het volk ziende de stemmen en de fakkelen, en de stem der bazuin, en den rokenden berg; en het volk zag, en zij werden bewogen, en zij stonden van verre.
16. En zij zeiden tot Moscheh: Spreek gij met ons, en wij zullen horen; en dat GOD met ons niet spreke, opdat wij misschien niet sterven.

17. En Moscheh zeide tot het volk: Vreest niet, omdat deswege dat Hij u verzoeke, GOD is gekomen, en deswege dat Zijn vreze voor uw aangezichten zij, opdat gij niet zondigt.
18. En het volk stond van verre, en Moscheh naderde tot de donkerheid waar GOD was.
19. En JEHOVAH zeide tot Moscheh: Aldus zult gij zeggen tot de zonen Israëls: Gij hebt gezien dat Ik uit den hemel met ulieden sprak.
20. Gij zult niet maken met Mij goden van zilver en goden van goud, gij zult ze u niet maken.
21. Een altaar van aarde zult gij Mij maken, en gij zult daarop offeren uw brandoffers en uw dankoffers, uw kudden van kleinvee en uw kudden van grootvee; in elke plaats waar Ik de gedachtenis Mijns Naams zal gesteld hebben, zal Ik tot u komen, en zal u zegenen.
22. En indien gij Mij een altaar van stenen maakt, zo zult gij die niet gehouwen opbouwen, omdat indien gij uw houwijzer daarover zult bewogen hebben, en gij zult dat ontwijden.
23. En gij zult niet met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar, opdat uw naaktheid niet onthuld worde op hetzelfde.

De Inhoud.

8859. In dit Hoofdstuk wordt in den inwendigen zin gehandeld over *de Goddelijke ware dingen* die aan het goede moeten worden ingeplant bij hen die van de geestelijke Kerk des Heren zijn; de tien geboden van den Decaloog zijn die ware dingen; de geboden aangaande de slachtoffers en aangaande het altaar, die in dit Hoofdstuk volgen, zijn de uitwendige ware dingen, die van den eredienst zijn.

De Inwendige Zin.

886o. Vers 1. *En God sprak al deze woorden, al zeggende, betekent de Goddelijke ware dingen* voor hen die in de Hemelen, en voor hen die op aarde zijn.

886i. En God sprak al deze woorden, al zeggende; dat dit *de Goddelijke ware dingen* betekent voor hen die in de Hemelen, en voor hen die op aarde zijn, staat vast uit de betekenis van de woorden die God sprak, zijnde *de Goddelijke ware dingen*, want de dingen die God spreekt, zijn niets anders dan ware dingen; vandaar ook wordt *het Goddelijk Ware* het Woord genoemd, en het Woord is de Heer, bij Johannes Hfdst. 1: 1, ter oorzaak hiervan dat de Heer het Goddelijk Ware zelf was toen Hij in de wereld was; en daarna, toen Hij verheerlijkt was, werd Hij het Goddelijk Goede, en toen ging uit Hem al het Goddelijk Ware voort. Dit Goddelijk Ware is het Licht voor de Engelen, welk licht het ook is dat ons inwendig gezicht verlicht, hetwelk des verstands is. Dit gezicht heeft, omdat het niet de natuurlijke dingen, maar de geestelijke ziet, tot objecten de ware dingen, in het verstand de geestelijke dingen, die des geloofs worden genoemd, maar in het natuurlijke heeft het tot objecten de ware dingen van den burgerlijken staat, welke die van het gerechte zijn, en eveneens de ware dingen van den zedelijken staat, welke die van het eerbare zijn, en ten slotte de natuurlijke ware dingen, welke de gevolgtrekkingen zijn uit de objecten der uitwendige zinnen, vooral van het gezicht. Uit deze dingen kan men zien, in welke orde de ware dingen op elkander volgen, en dat alle en de afzonderlijke dingen den oorsprong ontleen aan *de Goddelijke ware dingen*, die de inwendige beginselen van alle dingen zijn; ook de vormen ervan waarin zij zijn, ontleen den oorsprong daaraan, want die zijn geschapen om op te nemen en samen te houden. Daaruit kan vaststaan, wat daaronder wordt verstaan dat alle dingen door het Woord zijn geschapen, bij Johannes Hfdst. 1: 1, 2, 3; want *het Goddelijk Ware* is het eigenlijke Wezenlijke zelf, en het is het enige substantiële, waardoor alle dingen zijn.

886z. Dat onder de woorden die God sprak, *de Goddelijke ware dingen* worden verstaan voor hen die in de Hemelen en voor hen die op aarde zijn, komt omdat de tien geboden, die de Decaloog worden genoemd, en daarna de inzettingen, van den berg Sinai af verkondigd en bevolen, zulke ware dingen zijn die niet alleen zijn voor hen die op aarde, maar ook voor hen die in de Hemelen zijn; want alle woorden, dat is, alle ware dingen die uit den Heer zijn, zijn niet slechts voor de mensen, maar ook tegelijk voor de Engelen, want zij gaan door den Hemel heen, en gaan zo over tot de aarde; doch in de Hemelen klinken zij niet zoals op aarde; zij zijn immers daar in den

geestelijken vorm, op aarde echter in den natuurlijken vorm. Hoedanig de dingen zijn die in den geestelijken vorm zijn ten opzichte van de dingen die in den natuurlijken vorm zijn, staat vast uit de afzonderlijke dingen des Woords in den inwendigen zin en in den uitwendigen zin; die in den inwendigen zin zijn geestelijk, doch die in den uitwendigen zin, welke de zin der letter is, zijn natuurlijk; deze zijn aangepast aan hen die op aarde zijn, gene echter aan hen die in de Hemelen zijn. Dat het aldus is, kan men hieruit zien dat het Woord is gezonden en aldus is overgegaan uit het Goddelijke Zelf door den Hemel tot de aarde; en dat het, wanneer het tot de aarde komt, het Ware is aangepast aan het menselijk geslacht, hetwelk in aardse en lichamelijke dingen is, doch dat het in de Hemelen is aangepast aan de Engelen, die in geestelijke en hemelse dingen zijn; omdat het Woord zodanig is, is het in zich heilig, want het bevat in zich het hemelse en het Goddelijke. Dit kan klaarblijkelijk vaststaan uit de tien geboden van den Decaloog; een ieder kan weten dat die geboden zodanig zijn dat zij overal op aarde bekend waren, zoals dat de ouders moeten geëerd worden, dat men niet moet doden, niet moet echtbreken, niet moet stelen, dat zij niet zullen antwoorden als valse getuigen, bijgevolg dat de Israëlitische natie die dingen uit het natuurlijke schijnsel alleen al had kunnen weten, want welke natie is er die deze dingen niet weet; en toch daalde Jehovah Zelf neder om die te verkondigen, en Hij verkondigde ze uit een vuur dat brandde tot aan het hart des Hemels. Daaruit kan vaststaan, dat die geboden meer dingen in hun schoot bevatten dan er in de letter verschijnen, namelijk zulke dingen die tegelijk voor de Hemelen zijn, en die de Hemelen vullen. Alle dingen des Woords zijn zodanig, omdat zij uit het Goddelijke zijn. Daaruit blijkt, vanwaar het komt dat het Woord heilig is, en wat daaronder wordt verstaan dat het Woord is geïnspireerd ten aanzien van elke jota en elk haaltje, en ten aanzien van elk hoorntje, Matth. v: 18; Lukas xvi: 17. Hoedanig dus de geboden van den Decaloog in den geestelijken zin zijn, dat is, hoedanig zij in de Hemelen zijn, zal men zien in hetgeen volgt.

8863. Vers 2, 3, 4, 5, 6, 7. *Ik Jehovah uw God, Die u heb uitgeleid uit het land van Egypte, uit het huis der knechten. Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezichten hebben. Gij zult u geen gesneden beeld, en enige gelijkenis maken van de dingen die zijn in de hemelen van boven, en van de dingen die zijn op de aarde beneden, en van de dingen die zijn in de wateren van onder de aarde. Gij zult u voor die niet nederbuigen, en die niet dienen, omdat Ik Jehovah uw God, een IJverig God, bezoekende de ongerechtigheid der vaderen over de zonen, over de derden en over de vierden, dengenen die Mij haten. En*

doende barmhartigheid aan duizenden, dengenen die Mij liefhebben, en Mijn geboden onderhouden. Gij zult den Naam uws Gods niet in het ijdele brengen, omdat Jehovah niet onschuldig zal houden dengene die Zijn Naam tot het ijdele brengt. Ik Jehovah uw God, betekent den Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, universeel regerende in alle en de afzonderlijke dingen van het goede en het ware; Die u heb uitgeleid uit het land van Egypte, uit het huis der knechten, betekent uit Hem de bevrijding van de hel; gij zult geen andere goden voor Mijn aangezichten hebben, betekent dat men niet over de ware dingen moet denken ergens anders vandaan dan uit den Heer; gij zult u geen gesneden beeld maken, betekent niet uit het eigen inzicht; en enige gelijkenis, betekent gelijk aan die dingen die uit het Goddelijke zijn; van de dingen die zijn in de hemelen van boven, en van de dingen die zijn op de aarde beneden, betekent van de dingen die in het geestelijk licht zijn, of van de dingen die in het natuurlijk licht zijn; en van de dingen die zijn in de wateren van onder de aarde, betekent van de dingen die in het zinlijk lichamelijke zijn; gij zult u voor die niet nederbuigen, en die niet dienen, betekent geen Goddelijke eredienst voor die dingen; omdat Ik Jehovah uw God, betekent dat het Goddelijke uit den Heer in alle en de afzonderlijke dingen is; een IJverig God, betekent dat vandaar het valse en het boze is; bezoekende de ongerechtigheid der vaderen over de zonen, betekent de voorttelling van het valse uit het boze daarvandaan; over de derden en over de vierden, betekent in een lange reeks en de verbinding; dengenen die Mij haten, betekent die het Goddelijke des Heren ten volle verwerpen; en doende barmhartigheid aan duizenden, betekent het goede en het ware voor hen voortdurend; dengenen die Mij liefhebben, betekent die het goede der liefde opnemen; en Mijn geboden onderhouden, betekent die de ware dingen des geloofs opnemen; gij zult den Naam uws Gods niet in het ijdele brengen, betekent de ontwijdingen en de lasteringen van het ware en het goede des geloofs; omdat Jehovah niet onschuldig zal houden dengene die Zijn naam in het ijdele brengt, betekent dat die dingen niet kunnen worden vergeven.

8864. Ik Jehovah uw God; dat dit den Heer betekent ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, universeel regerende in alle en de afzonderlijke dingen van het goede en het ware, staat hieruit vast dat in het Woord geen ander onder Jehovah wordt verstaan dan de Heer, n. 1343, 1736, 2921, 3023, 3035, 3448, 5663, 6280, 6281, 6303, 8274; desgelijks onder Jehovah Zebaoth, onder den Heer Jehovih, onder Jehovah God, n. 2921, 3023, 3448, 6303; en dat de Heer Jehovah wordt geheten krachtens het Goddelijk Goede, zijnde het Goddelijk Zijn, doch God krachtens het Goddelijk Ware, zijnde het Goddelijk Bestaan,

n. 6905, voorts n. 709, 732, 1096, 2586, 2769, 2807, 2822, 3921 einde, 4402. Dat het het Goddelijk Menselijke des Heren is, dat hier onder Jehovah God wordt verstaan, komt omdat de Heer ten aanzien van dat in het Woord zowel onder Jehovah als onder God wordt verstaan; het Goddelijke Goede, dat Hij is ook ten aanzien van het Menselijke, onder Jehovah, en het Goddelijk Ware, dat Hij is omdat het uit Hem voortgaat, onder God. Dat het Goddelijk Menselijke des Heren onder Jehovah God wordt verstaan, komt omdat het Goddelijke Zelf dat in den Heer is, in den Hemel niet gezien en zelfs niet doorvat, aldus ook niet met het geloof en de liefde opgenomen kan worden, maar alleen het Goddelijk Menselijke. Dat het Goddelijke Zelf niet met de Engelen in den Hemel, en te minder met de mensen op aarde kan vergemeenschap worden, dan alleen door het Goddelijk Menselijke, is in de Kerken bekend uit des Heren woorden bij de Evangelisten, waar Hij zegt dat Hijzelf de Deur is, dat Hij de Middelaar is, dat niemand tot den Vader kan komen dan door Hem, dat niemand den Vader kent dan Hijzelf, en dat niemand den Vader heeft gezien, zelfs niet enige gedaante van Hem. Daaruit blijkt, dat het de Heer is, Die hier onder Jehovah God wordt verstaan; dat ook Hijzelf het is, Die het menselijk geslacht heeft verlost en bevrijd van de hel, is ook bekend; deze dingen worden aangeduid met de woorden die volgen, namelijk met Ik heb u uitgeleid uit het land van Egypte, uit het huis der knechten. Uit deze dingen nu blijkt, dat Jehovah God, Die van den berg Sinai af sprak, de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Menselijke. Dat dit het eerste is wat van den berg Sinai af door den Heer wordt gezegd, komt omdat dit het universeel regerende zal zijn in alle en de afzonderlijke dingen die volgen, want dat wat het eerst wordt gezegd, zal met het geheugen worden vastgehouden in de volgende dingen, en dit zal worden beschouwd als het universele dat in die dingen zal zijn. Wat het universeel regerende is, zal men zien in hetgeen volgt. De dingen die door den Heer werden gezegd, zijn alle zodanig, namelijk dat de dingen die het eerst worden gezegd, in de volgende dingen zullen regeren en zich daarin hullen, en aldus achtereenvolgens in die dingen welke in de reeks volgen. De dingen die in dit Hoofdstuk volgen, zijn de geboden van den Decaloog, welke de inwendige ware dingen zijn, en daarna de inzettingen, welke de uitwendige ware dingen zijn; in deze en in gene zal de Heer regeren ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, want zij zijn uit Hem en zij zijn Hijzelf, aangezien de ware dingen die ware dingen zijn, alle uit Hem voortgaan, en de dingen die uit Hem voortgaan, zijn Hijzelf. Dat het de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke is dat in alle en de afzonderlijke dingen des geloofs zal regeren, is ook bekend in de Kerken, want er wordt

geleerd dat er zonder den Heer geen heil is, en dat al het ware en het goede des geloofs uit Hem is; aldus omdat Hij het is uit Wien het geloof is, is Hijzelf het geloof bij den mens, en indien Hij het geloof is, is Hij ook al het ware dat de Leer des geloofs die uit het Woord is, bevat; vandaar komt het eveneens dat de Heer het Woord wordt geheten. Dat de dingen die voorafgaan, zullen regeren in de volgende, en zo in de reeks, zoals boven is gezegd, staat vast uit de afzonderlijke dingen die de Heer sprak, vooral uit het Gebed van Hem, dat het Gebed des Heren wordt genoemd; daarin volgen alle dingen in zulk een reeks op elkander, dat zij als het ware een zuil samenstellen, van het hoogste tot het laagste aangroeiend, in welks innerlijke dingen de dingen zijn die in de reeks voorafgaan; wat daar het eerst is, is het binnenste, en wat in de orde daarop volgt, voegt zich achtereenvolgens aan het binnenste toe, en zo groeit het; wat het binnenste is, regeert universeel in alle dingen die rondom zijn, dat is, in alle en de afzonderlijke dingen, want daarvandaan is het wezenlijke van het bestaan van alle dingen.

8865. Wat onder het universeel regerende wordt verstaan, kan vaststaan uit de dingen die boven in n. 8853 tot 8858 zijn gezegd en getoond, namelijk dat het universeel regerende datgene bij den mens is dat in alle en de afzonderlijke dingen van zijn denking, en in alle afzonderlijke dingen van zijn wil is, bijgevolg dat wat het gemoed of het leven zelf van hem uitmaakt; zulk een regerende zal de Heer bij den mens zijn, want zulk een regerende is de Heer bij de Engelen in den Hemel, van wie derhalve wordt gezegd dat zij in den Heer zijn. De Heer wordt het regerende wanneer men niet alleen gelooft dat al het goede en al het ware uit Hem is, maar ook wanneer men het liefheeft dat het aldus is; de Engelen zijn niet alleen in het geloof dat het aldus is, maar ook in de doorvatting. Vandaar komt het, dat het leven van hen het leven des Heren in hen is; het leven van hun wil is het leven der liefde uit den Heer, en het leven van hun verstand is het leven des geloofs uit den Heer. Uit deze dingen blijkt wat het is dat de Heer het al in alle dingen des Hemels is, en dat Hijzelf de Hemel is. Wanneer de Heer bij den mens der Kerk, zoals bij de Engelen des Hemels, universeel regeert, dan is de Heer in alle ware en goede dingen des geloofs bij hem, zoals het hart in alle bloedvaten, omdat deze hun oorsprong, en het bloed, hetwelk hun leven is, daaraan ontleenen. Verder moet men weten, dat bij den mens zodanige geesten en zodanige Engelen zijn als zijn regerend universeel is; de oorzaak hiervan is deze, dat het universeel regerende het zijn van eens ieders leven is, n. 8853, 8858; al het opgewekte en al het tevredene dat de mens heeft, ook wanneer hij over andere zaken denkt, is daarvandaan; daarin immers wonen de Engelen en de geesten die

bij hem zijn, en hebben er als het ware hun verblijf; het blijde van dezen vloeit bij den mens in, en maakt dit. Dat het daarvandaan is, komt niet tot de doorvatting van den mens, omdat de mens niet weet dat het leven van hem invloeit, noch dat het regerend universele het leven van hemzelf maakt, noch dat wanneer dit van het leven wordt aangeraakt, het zo is alsof de pupil van het oog wordt aangeraakt, met verrukking wanneer het geschiedt door schone voorwerpen, en met pijn wanneer het door onschone geschiedt. Dat het het universele wordt geheten uit hoofde hiervan dat het al het afzonderlijke in een samenvatting is, en dat aldus het regerend universele dat is wat in alle en de afzonderlijke dingen is, zie men in n. 1919 einde, 5949, 6159, 6338, 6482, 6483, 6571, 7648, 8067.

8866. Die u heb uitgeleid uit het land van Egypte, uit het huis der knechten; dat dit betekent door Hem de bevrijding van de hel, staat vast uit de betekenis van uitleiden, zijnde de bevrijding; en uit de betekenis van het land van Egypte, zijnde de bestokingen door de helsen, waarover n. 7240, 7278; en uit de betekenis van het huis der knechten, zijnde de geestelijke gevangenschap, waarover n. 8049. Dat het huis der knechten de geestelijke gevangenschap en eveneens de hel is, komt omdat het het slaafse is, gevangen gehouden en geleid te worden door hen die in de hel zijn, en het het vrije is, geleid te worden door den Heer, n. 892, 905, 2870 tot 2875, 2882, 2884, 2892, 2893, 6205, 8209. Dat zij die van de geestelijke Kerk zijn, en door de zonen Israëls worden uitgebeeld, van de hel werden bevrijd door den Heer, doordat Hij in de wereld kwam en het Menselijke in Zich Goddelijk maakte, zie men in n. 6854, 6914, 7035, 7828, 7932, 8018, 8321.

8867. Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezichten hebben; dat dit betekent dat men niet over de ware dingen moet denken ergens anders vandaan dan uit den Heer, staat vast uit de betekenis van de goden, zijnde de ware dingen, en in den tegengestelden zin de valse dingen, waarover n. 4402, 4544, 7268, 7873, 8301; en uit de betekenis van de aangezichten, wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot God, zijnde de Liefde, de Barmhartigheid, de Vrede, het Goede, waarover n. 222, 223, 2434, 5585, aldus de Heer Zelf, want het is de Heer uit Wien die dingen zijn. Dat er zullen geen andere goden voor Mijn aangezichten zijn, betekent dat men niet over de ware dingen moet denken ergens anders vandaan dan uit den Heer, komt eveneens omdat het Goddelijk Menselijke des Heren dat met Ik Jehovah uw God wordt aangeduid, het eerst wordt gezegd en vandaar het eerste van de orde inneemt, en universeel zal regeren in de afzonderlijke ware dingen die volgen, n. 8864, 8865; en daarom worden nu zulke dingen doorvat die moeten

worden vermeden, omdat zij vernietigen en beletten dat de Heer universeel regeert in alle en de afzonderlijke ware dingen die zijn vervat in de geboden en de inzettingen, welke van den berg Sinai af werden gedicteerd en bevolen. Het eerste dat zou vernietigen, is over de ware dingen te denken ergens anders vandaan dan uit den Heer, welke daarmee worden aangeduid dat er geen andere goden zullen zijn voor de aangezichten des Heren. De overige dingen die dat regerend universele zouden vernietigen, zijn vervat in de dingen die in orde volgen, namelijk dat zij zich geen gesneden beeld zouden maken, geen gelijkenis van de dingen die in de Hemelen, die op de aarde, en die in de wateren zijn, en dat zij zich daarvoor niet zouden nederbuigen, en ze niet zouden dienen. Na deze dingen volgt derhalve wederom: omdat Ik Jehovah uw God, waarmee wordt aangeduid dat de Heer zal zijn in alle en de afzonderlijke dingen.

8868. Er moet in het kort ook worden gesproken over de ware dingen die ergens anders vandaan zijn dan uit den Heer; het zijn in het algemeen die waarin niet de Heer is. De Heer is dan niet in de ware dingen bij den mens, wanneer hij Hem en Zijn Goddelijke ontkent, en eveneens wanneer hij Hem erkent, en nochtans gelooft dat het goede en het ware niet uit Hem zijn, maar uit hemzelf, en vandaar voor zichzelf de gerechtigheid opeist. Ware dingen waarin de Heer niet is, zijn ook die welke uit het Woord worden genomen, vooral uit den zin der letter daar, en ten gunste van eigen heerschappij en van eigen gewin worden ontvouwd; deze zijn in zich ware dingen, omdat zij uit het Woord zijn, maar zij zijn niet waar omdat zij averechts worden ontvouwd, en zo verdraaid; zodanig zijn die welke door den Heer worden verstaan onder deze bij Mattheus: “Indien iemand zal gezegd hebben: Ziet, hier is de Christus, of daar, gelooft het niet; er zullen immers valse christussen en valse profeten opstaan, en zullen grote tekenen en wonderheden doen, om, indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen in twijfel te brengen”, xxiv: 23, 24, 25, 26; men zie n. 3900. En bij Lukas: “Ziet, dat gij niet verleid wordt; velen immers zullen er komen in Mijn Naam, zeggende dat Ik het ben; en de tijd is nabij; gaat dan hen niet na”, xxi: 8. Ware dingen die uit den Heer zijn, zijn altijd ware dingen uit den Heer in den inwendigen vorm; en ware dingen die niet uit den Heer zijn, verschijnen alleen in den uitwendigen vorm als ware dingen, niet echter in den inwendigen vorm; van binnen immers zijn zij óf leeg, óf vals, óf boos; opdat het het ware zij, moet daarin het leven zijn, want het ware zonder het leven is niet het ware des geloof bij den mens, en het leven is nergens anders vandaan dan uit het goede, dat is, door het goede uit den Heer; indien dus de Heer niet in het ware is, zo is het ware zonder

leven, aldus niet het ware; doch indien het valse daarin is, of het boze daarin is, zo is het ware zelf bij den mens vals of boos; want dat wat van binnen is, maakt het wezen, en schijnt eveneens in het andere leven door het uitwendige heen. Uit deze dingen nu kan vaststaan hoe het moet worden verstaan dat men niet moet denken over de ware dingen ergens anders vandaan dan uit den Heer. Omdat weinigen weten hoe het gesteld is met de ware dingen die in den inwendigen vorm ware dingen zijn, aldus die leven uit den Heer, zal iets over deze uit ondervinding worden gezegd: in het andere leven wordt klaarblijkelijk van een ieder die daar spreekt, doorvat wat zich van binnen in de woorden van zijn spreken verbergt, zoals of daarin het geslotene of het geopende is, voorts hoedanige aandoening er in is, indien er de aandoening van het goede is, zo is er van binnen het zachte, indien er de aandoening van het boze is, zo is er van binnen het harde, en zo voort. Bij de Engelen des Hemels zijn alle dingen van hun gesprek geopend tot aan den Heer toe, hetgeen zowel helder wordt doorvat als ook gehoord aan de zachtheid en het hoedanige ervan; vandaar weet men eveneens wat van binnen in de ware dingen schuilt, of het de Heer is, dan wel niet. De ware dingen waarin de Heer is, zijn ware dingen die leven, doch de ware dingen waarin de Heer niet is, zijn ware dingen die niet leven; zij die leven, zijn de ware dingen des geloofs uit de liefde tot den Heer en uit de liefde jegens den naaste; zij die niet leven, zijn niet ware dingen, omdat van binnen in die de liefde van zich en de liefde van de wereld is. Aan deze dingen kunnen de geesten en de Engelen in het andere leven worden onderscheiden, want een ieder heeft ware dingen volgens zijn leven, dat is, volgens dat wat universeel bij hem regeert.

8869. Gij zult u geen gesneden beeld maken; dat dit betekent niet uit het eigen inzicht, staat vast uit de betekenis van het gesneden beeld, zijnde dat wat niet uit den Heer, maar uit het eigene van den mens is; dat wat uit het verstandelijk eigene is, wordt met het gesneden beeld aangeduid, en dat wat uit het willijk eigene is, wordt met het gegoten beeld aangeduid; dit of dat tot god hebben of aanbidden, is al datgene boven alle dingen liefhebben dat uit hemzelf voortgaat. Zij die dit doen, geloven in het geheel niet dat uit het Goddelijke iets van inzicht en wijsheid invloeit; zij kennen immers alle dingen aan zichzelf toe; de overige dingen die hun overkomen, rekenen zij tot de fortuin, of tot het toeval; de Goddelijke Voorzienigheid in zulke dingen ontkennen zij volslagen. Zij menen dat indien er iets van een godheid is dat aanwezig is, dit in de orde is van de natuur, waaraan zij alle dingen toeschrijven; zij zeggen weliswaar met den mond dat een of andere Schepper God zulke dingen aan de natuur heeft ingeprent, maar nochtans ontkennen

zij met het hart enig God boven de natuur. Zodanig zijn zij die aan zich en aan hun voorzichtigheid en inzicht alle dingen toeschrijven, en niets van harte aan het Goddelijke; en degenen van hen die zichzelf liefhebben, aanbidden hun eigen dingen, en willen eveneens door de anderen aanbeden worden, ja zelfs zoals goden, openlijk indien de Kerk het niet verbood. Deze zijn de formeerders van gesneden beelden; de gesneden beelden zelf zijn de dingen die zij uit het eigene uitbroeden, en waarvan zij willen dat die als Goddelijke dingen worden aanbeden. Dat die dingen met de gesneden beelden in het woord worden aangeduid, staat vast uit de plaatsen waar zij worden genoemd, zoals bij Jeremia: “Elk mens is dwaas geworden door de wetenschap, met schaamte aangedaan is *elke samensmelter door het gesneden beeld*, omdat zijn *gegoten beeld* leugen is, en er is geen geest in hen”, x: 14, Hfdst. LI: 17; omdat met het gesneden beeld datgene wordt aangeduid wat niet uit den Heer, maar uit het eigen inzicht voortgaat, wordt derhalve gezegd dat elk mens dwaas is geworden door de wetenschap, en elke samensmelter met schaamte is aangedaan door het gesneden beeld; en omdat in de dingen die uit het eigen inzicht worden uitgebreed, niets van het geestelijk leven is, hetwelk enig en alleen uit den Heer is, wordt derhalve eveneens gezegd dat er geen geest in hen is. Bij Habakuk: “*Wat baat het gesneden beeld*, omdat zijn vervaardiger dat gesneden heeft, *het gegoten beeld* en de leraar der leugen, omdat de vervaardiger van zijn verdichtsel daarop vertrouwt, wanneer hij stomme goden maakt; er is geen geest in het midden van hetzelfde”, II: 18, 19, 20; hier staat het gesneden beeld voor de dingen die uit het eigen inzicht worden uitgebreed, waarin niets van het leven uit den Heer is. Bij Jeremia: “Droogte over haar wateren, en zij zullen uitdrogen, omdat het een land is van gesneden beelden, en zij beroemen zich op huiveringwekkende dingen; derhalve wonen er de ziim met de iim, en daarin wonen de dochteren van den nachtuil”, L: 38, 39; daar aangaande Chaldea en Babel; droogte over de wateren, en zij zullen uitdrogen, staat voor de ware dingen waarin niets van het leven is; de ziim en de iim wonen, en de dochteren van den nachtuil, staat voor de boze en de valse dingen, aldus de dingen die van binnen des doods zijn; vandaar komt het dat zij een land van gesneden beelden worden genoemd. Bij Jesaja: “De formeerders van het gesneden beeld zijn allen ijdelheid, en hun meest gewenste dingen baten niet, en zij zijn getuigen voor zichzelf, zij zien niet, noch leren zij kennen”, XLIV: 9, 10, 11; de formeerders van het gesneden beeld staan voor hen die leren uitbroeden die niet uit de ware dingen uit het Woord zijn, maar die uit het eigen inzicht zijn, waarvan gezegd is dat hun meest gewenste dingen niet baten, en dat zij niet zien noch leren kennen;

daar wordt in hetgeen volgt van Vers 12 tot 16 van dat Hoofdstuk gehandeld over de kunst van het verdichten en van het door redeneringen uitbroeden van dingen uit het eigen inzicht, die zij willen erkend hebben als Goddelijke dingen, van welke dingen ten slotte dit wordt gezegd: “Het overschot ervan maakt hij tot een god, *tot zijn gesneden beeld*, hij aanbidt dat, buigt er zich voor neder, en toch leren zij niet kennen noch verstaan zij, en hun ogen zien niet, zodat hun harten niet verstaan”, Vers 17, 18; dat zij niet leren kennen, en niet verstaan, en niet zien, staat daarvoor dat zij in geen ware en goede dingen zijn, want alle dingen die van het eigen inzicht uitgaan, zijn van binnen niet waar en goed, maar vals en boos; zij gaan immers van het eigene van hem uit; dat dit met wortel en al boos is, zie men in n. 210, 215, 694, 874, 875, 876, 987, 1023, 1044, 1047, 1581, 3812 einde, 4328, 5660, 5786, 8480. Bij denzelfde: “Bij wien zult gij God vergelijken, en wat beeld zult gij met Hem gelijk stellen; *de werkmeester giet het gesneden beeld*, en de samensmelter overtrekt het met goud, en smelt ketenen van zilver samen; wie verstoken is van offerande, kiest een hout uit dat niet verrot; hij zoekt zich een wijzen werkmeester *om een gesneden beeld te bereiden* dat niet wankelt”, XL: 18, 19, 20; het gesneden beeld dat de werkmeester giet, staat voor de valse leer uit het eigene; de samensmelter overdekt het met goud, en hij smelt ketenen van zilver samen, staat daarvoor dat hij door redeneringen maakt dat de valse dingen der leer als ware dingen verschijnen. Bij denzelfde: “Ik, Jehovah, heb U geroepen in gerechtigheid, om te openen de blinde ogen, om den gebondene uit te leiden uit den kerker, uit het huis der opsluiting hen die in duisternis zitten; Ik ben Jehovah, dit is Mijn Naam, en Mijn heerlijkheid zal Ik aan geen ander geven, noch Mijn lof aan de *gesneden beelden*”, XLII: 6, 7, 8; daar wordt over den Heer gehandeld, dat Hij Jehovah is, en dat uit Hem alle wijsheid is, en niets uit den mens. Dat daar over den Heer wordt gehandeld, is duidelijk; dat Hijzelf daar Jehovah is, is ook duidelijk, want er wordt gezegd dat Jehovah Hem heeft geroepen in gerechtigheid, en daarna: Ik ben Jehovah, dit is Mijn Naam, en Mijn heerlijkheid zal Ik aan geen ander geven; dat uit Hem alle wijsheid is die des levens is, wordt daarmede aangeduid dat Hij de blinde ogen zal openen, en den gebondene uit den kerker zal uitleiden, en uit het huis der opsluiting hen die in duisternis zitten; dat er niets van wijsheid uit den mens is, wordt aangeduid met Ik zal Mijn lof niet geven aan de gesneden beelden. Met de gesneden beelden worden ook de dingen die van het eigen inzicht zijn, aangeduid in deze volgende plaatsen; bij Jesaja: “Er kwam een wagen van een man, een paar ruiters; en hij antwoordde, en hij zeide: Babel is gevallen, en *al de gesneden beelden heeft Hij verbroken op de aarde*”, XXI: 9. Bij

denzelfde: “Dan zult gijlieden onrein oordelen *het deksel der gesneden beelden van hun zilver, en het gewaad van het gegoten beeld van hun goud*; gij zult ze verstrooien zoals een maanstondig kleed; drek zal dat genoemd worden”, xxx: 22. Bij Jeremia: “Waarom hebben zij Mij tot toorn getergd *door hun gesneden beelden*, door de ijdelheden der vreemden”, viii: 19. Bij Hoschea: Zij hebben zichzelf geroepen; zo gingen zij terwille van zichzelf; zij offeren aan de Bals en zij *roken voor de gesneden beelden*”, xi: 2. Bij Moscheh: “Vervloekt zij de man *die gemaakt zal hebben een gesneden of gegoten beeld*, een gruwel voor Jehovah, *een werk van des werkmeesters handen*”, Deut. xxvii: 15.

8870. En enige gelijkenis; dat dit betekent gelijk aan die dingen die uit het Goddelijke zijn, staat vast uit de betekenis van de gelijkenis, zijnde gelijk aan; dat het is gelijk aan die dingen welke uit het Goddelijke zijn, staat vast uit hetgeen voorafgaat en uit hetgeen volgt; uit hetgeen voorafgaat, dat er geen andere goden voor de aangezichten van Jehovah God zullen zijn, en dat zij voor zich geen gesneden beeld zullen maken, waarmede de ware dingen worden aangeduid ergens anders vandaan dan uit het Goddelijke, en zich toch daaraan eender vertonen; en uit hetgeen volgt, als de dingen die in de hemelen, en die op aarde, en die in de wateren zijn, waaronder zulke dingen worden verstaan die overal uit het Goddelijke zijn. Wat er wordt verstaan onder gelijk aan die dingen welke uit het Goddelijke zijn, moet hier worden gezegd, omdat daarover wordt gehandeld in het vervolg van dit Vers, en in het begin van het volgende Vers. Dingen gelijk aan die welke uit het Goddelijke zijn, worden door de mensen gedaan, wanneer zij met den mond Goddelijke dingen spreken, en ook in hun werk zodanige dingen doen als door het Goddelijke zijn bevolen, en zo laten geloven dat zij in het goede en het ware zijn, terwijl zij toch geheel iets anders in hun hart denken, en ook niets anders dan het boze willen; zodanig zijn de veinzaards, de huichelaars, de arglistigen; dezen zijn het die dingen doen die gelijk zijn aan die welke uit het Goddelijke zijn. In het andere leven doen de boze geesten dingen die gelijk zijn aan die welke uit het Goddelijke zijn, die een gelijkenis en een schijn vertonen in de uitwendige dingen, waarin van binnen niets van het Goddelijke is. Dit leren de veinzaards, de huichelaars, en de arglistigen in het andere leven aan; in het algemeen allen die door veelvuldig gebruik de gewoonte hebben aangenomen van anders te spreken dan zij denken, en anders te doen dan zij willen. Sommigen willen door zulke dingen een goeden roep verkrijgen opdat zij voor goed worden aangezien en zo kunnen bedriegen, sommigen opdat zij overheersen; zulke dingen zijn daar ook misbruiken van de overeenstemmingen. Maar hun worden geleidelijk de uitwendige dingen

afgenomen door welke zij zulke dingen hebben geveinsd die der naastenliefde en des geloofs zijn, want zo handelen zij uit hun natuur zelf die zij in de wereld hebben verkregen, en niet meer uit enige veinzing en huichelarij. Zij die zodanig zijn, en bemerken dat hun de uitwendige dingen moeten worden afgenomen, zeggen dat zij, indien hun de uitwendige dingen werden gelaten, evenzeer met de genoten in het andere leven zouden kunnen verkeren en schijnbaar goede dingen doen als tevoren in de wereld. Maar dit kan niet geschieden, omdat zij door de uitwendige dingen die schijnbaar goed zijn, op zekere wijze gemeenschap zouden hebben met den Hemel, namelijk met hen die daar in de omtrekken zijn, en eenvoudigen zijn, die overeenstemmen met de huden in den Grootsten Mens; doch door de inwendige dingen zouden zij gemeenschap hebben met de hellen; en omdat de boze dingen die van binnen zijn, overheersen, aangezien deze van den wil zijn, en de goede dingen die in de uitwendige dingen worden geveinsd, den bozen dienen om de heerschappij te verkrijgen, is het derhalve tegen de Goddelijke Orde zelf om aan hen de vrijheid te laten van geveinsd en huichelachtig te handelen zoals in de wereld, weswege hun zulke dingen worden afgenomen, en zij worden teruggebracht in het boze zelf van hun wil.

8871. Van de dingen die zijn in de hemelen van boven, en van de dingen die zijn op de aarde beneden; dat dit betekent van de dingen die in het geestelijk licht zijn, en van de dingen die in het natuurlijk licht zijn, staat vast uit de betekenis van de gelijkenis van de dingen die in de hemelen van boven zijn, zijnde de dingen die verschijnen en worden gezien in het geestelijk licht, welke objecten alle betrekking hebben op het goede en het ware, die des geloofs, der liefde jegens den naaste, en der liefde tot den Heer zijn; die dingen voorliegen en veinzen, is een gelijkenis maken van die dingen welke in de hemelen zijn van boven; en uit de betekenis van de gelijkenis van de dingen die zijn op de aarde beneden, zijnde de dingen die verschijnen en worden gezien in het natuurlijk licht, die zulke dingen zijn die betrekking hebben op het burgerlijk en het zedelijk goede en ware; deze dingen liegen en veinzen, is een gelijkenis maken van die dingen welke op de aarde zijn beneden. In den zin der letter worden zulke dingen verstaan die verschijnen in den hemel, zoals de zon, de maan, de sterren; en zulke dingen die verschijnen op de aarde, zoals de dieren van verschillend geslacht, zowel de vliegende, als de lopende en de kruipende. Maar in den inwendigen zin worden zulke dingen verstaan welke met die worden aangeduid, en die alle betrekking hebben op het goede en het ware, zoals boven is gezegd. Deze dingen worden uitvoeriger beschreven bij Moscheh met deze woorden: “Opdat gij u geen gesneden beeld maakt van de

gedaante van enige gelijkenis, de figuur van man of vrouw, de figuur van enig beest dat op de aarde is, de figuur van enigen gevleugelden vogel die onder den hemel vliegt, de figuur van enig kruipende op de aarde, van een vis die in de wateren onder de aarde is; en opdat gij niet misschien uw ogen opheft tot den hemel, en aanziet de zon, en de maan, en de sterren, het ganse heir der hemelen, en wordt aangedreven, en gij u voor die nederbuigt, en die dient. Gij zult u wachten dat gij niet vergeet het verbond van Jehovah uw God, hetwelk Hij met u gemaakt heeft, en gij u een gesneden beeld maakt van enige figuur, want Jehovah uw God is een verterend vuur, een IJverig God. Wanneer gij zonen en zonen der zonen verwekt zult hebben, en in het land oud geworden zult zijn, en uzelf verdorven zult hebben en een gesneden beeld van enige figuur gemaakt zult hebben, zo roep Ik heden den hemel en de aarde tot getuigen tegen ulieden dat gij al vergaande snellijk van op het land zult vergaan; Jehovah zal u verstrooien onder de volken, waar gij de goden zult dienen, het werk van mensenheden, hout en steen”, Deut. iv: 16 tot 28. Dat het zo streng verboden was de gelijkenis van enig ding in de hemelen en op aarde te maken, was voornamelijk ter oorzaak hiervan dat dit volk, dat uit Jakob was, ten zeerste geneigd was om de uitwendige dingen te vereren. De oorzaak hiervan was deze, dat zij niet wat ook wilden weten aangaande de inwendige dingen der Kerk, zijnde die des geloofs in en der liefde tot den Heer, en der liefde jegens den naaste; daarom zouden zij, indien het hun geoorloofd was geweest om gelijkenissen van dingen te maken, zich dan daarvoor hebben nedergebogen, en die als goden hebben vereerd; zoals duidelijk blijkt uit het gouden kalf, dat zij voor zich maakten te midden van zoveel wonderen, en ook uit hun veelvuldige afvalligheid van den Goddelijken eredienst tot een afgodischen eredienst. Doch nochtans worden in den inwendigen zin niet zulke dingen verstaan, maar de dingen die boven zijn uiteengezet.

8872. En van de dingen die zijn in de wateren van onder de aarde; dat dit betekent van de dingen die in het zinlijk lichamelijke zijn, staat vast uit de betekenis van de gelijkenis van die dingen welke in de wateren van onder de aarde zijn, zijnde de dingen die beneden die dingen zijn welke in het natuurlijk licht zijn, en dat deze de dingen zijn, die in het zinlijk lichamelijke zijn, blijkt uit de opeenvolgende graden van het licht, dat van het verstandelijke in den mens is; in den eersten graad bij den mens zijn de dingen die in het geestelijk licht zijn, welke worden aangeduid met de dingen die in de hemelen van boven zijn; in den tweeden graad zijn de dingen die in het natuurlijk licht zijn, welke worden aangeduid met de dingen die op de aarde beneden zijn; en in den derden graad zijn de dingen die in het zinlijk lichamelijke zijn, welke worden

aangeduid met de dingen die in de wateren van onder de aarde zijn. Wat en hoedanig het zinlijk lichamelijke is, zie men in n. 5084, 5089, 5094, 5125, 5128, 5580, 5767, 6183, 6201, 6310, 6311, 6312 tot 6316, 6318, 6598, 6612, 6614, 6622, 6624, 6844, 6845, 6948, 6949, 7442, 7693. Op het zinlijk lichamelijke hebben de wetenschappelijke dingen betrekking die het naastgelegen uit de ondervinding der uitwendige zinnen te voorschijn komen, en eveneens de verkwikkelijke dingen ervan; deze en gene dingen zijn bij de goeden goed, omdat zij aan de goede dingen worden aangeplooid, doch zij zijn bij de bozen boos, omdat zij aan de boze dingen worden aangeplooid; door die dingen misleiden, zoals de veinzaards, de huichelaars, en de arglistigen plegen te doen, is een gelijkenis maken van zulke dingen die in de wateren van onder de aarde zijn.

8873. Gij zult u voor die niet nederbuigen, en die niet dienen; dat dit betekent geen Goddelijke eredienst voor die dingen, staat vast uit de betekenis van zich nederbuigen, zijnde de vernedering, waarover n. 2153, 5682, 6266, 7068; en uit de betekenis van dienen, zijnde de onderwerping, waarover n. 5164; dat het de Goddelijke eredienst is, komt omdat de vernedering en de onderwerping de wezenlijke dingen van den eredienst zijn, want een eredienst zonder die is geen eredienst, maar is een gebaar ter nabootsing van hen die in den waren eredienst zijn, in welk gebaar niets van leven is, want het leven uit den Heer vloeit alleen in een nederig en onderworpen hart in; dit immers is geschikt om op te nemen. Dat het aldus is, komt omdat er, wanneer het hart waarlijk nederig is, niets van liefde van zich en van liefde van de wereld in den weg staat. Dat het ene en het andere wordt gezegd, komt omdat zich nederbuigen den eredienst uit het goede der liefde betekent, en dienen den eredienst uit het ware des geloofs.

8874. Omdat Ik Jehovah uw God; dat dit betekent dat het Goddelijke uit den Heer in alle en de afzonderlijke dingen is, staat vast uit de dingen die boven in n. 8864, 8865 zijn ontvouwd.

8875. Een IJverig God; dat dit betekent dat vandaar het valse en het boze is, staat hieruit vast, dat een IJverig God in den echten zin het Goddelijk Ware van het Goddelijk Goede is; van God wordt immers gesproken met betrekking tot het ware, n. 2586, 2769, 2807, 2822, 3921 einde, 4287, 4402, 7010, 7268, 8301; en van ijverig met betrekking tot het goede, zoals men beneden zal zien; doch een IJverig God ten opzichte van hen die niet het Goddelijk Ware van het Goddelijk Goede des Heren opnemen, is het valse en het boze; want zij die in het tegengestelde zijn, doorvatten het Goddelijk Ware als het valse, en het Goddelijk Goede als het boze; een ieder immers ziet die dingen uit zijn

hoedanige; vandaar komt het, dat de IJver des Heren, die in zich de liefde en de erbarming is, aan hen als toorn verschijnt, want wanneer de Heer uit de liefde en de barmhartigheid de Zijnen in den Hemel beschermt, worden zij die in het boze zijn, verontwaardigd en vertoornd tegen de goeden, en storten zij zich in de sfeer waar het Goddelijk Ware en het Goddelijk Goede zijn, met het streven om hen die daar zijn te verderven, en dan werkt het Goddelijk Ware van het Goddelijk Goede bij hen, en maakt dat zij martelingen voelen zodanige als er in de hel zijn. Vandaar komt het, dat zij aan het Goddelijke ontsteking en toorn, en eveneens het boze toekennen, terwijl er toch in het Goddelijke in het geheel niets van toorn is, en in het geheel niets van het boze, maar zuivere mildheid en barmhartigheid; uit welke dingen blijkt, waarom ijverig het valse en het boze betekent, en waarom ijver den toorn; men zie de dingen die dienaangaande eerder zijn getoond, namelijk dat ontsteking en toorn aan den Heer worden toegekend, terwijl zij er toch zijn bij hen die in het boze zijn, of bij hen die in den toorn tegen het Goddelijke zijn, n. 5798, 6997, 8284, 8483; dat de boze dingen, de straffen, en de verwoestingen, eender aan den Heer worden toegekend, terwijl toch bij den Heer niets dan liefde en barmhartigheid is, n. 2447, 6071, 6559, 6991, 6997, 7533, 7632, 7643, 7679, 7710, 7877, 7926, 8214, 8223, 8226, 8227, 8228, 8282, 8632; dat de bozen zichzelf verwoesten en in de verdoemenis en de hel werpen daardoor dat zij het goede en het ware trachten te vernietigen, n. 7643, 7679, 7710, 7926, 7989; dat de Heer aan iedereen verschijnt volgens diens hoedanige, n. 1861 einde, 6832, 8197. Dat de IJver des Heren de liefde en de barmhartigheid is, en dat die, wanneer de Heer de goeden tegen de bozen beschermt, zoals vijandigheid en eveneens zoals toorn verschijnt, staat vast uit de volgende plaatsen in het Woord. *Dat de IJver des Heren de Liefde en de Barmhartigheid is*, bij Jesaja: “Schouw uit de hemelen, en zie uit het habitakel Uwer heiligheid en Uws sieraads, en waar zijn Uw IJver, en Uw krachten; *de beroering Uwer ingewanden, en Uw ontfermingen* jegens mij hebben zich ingehouden”, LXIII: 15; de ijver staat daar voor de Barmhartigheid, zijnde de beroering der ingewanden, en daarvan wordt gesproken met betrekking tot het goede, want er wordt gezegd Uw IJver en Uw krachten, waar ijver wordt gezegd van het goede, en krachten van het ware; desgelijks het habitakel der heiligheid voor den Hemel waar degenen zijn die van het hemels Rijk zijn, en het habitakel des sieraads voor den Hemel waar degenen zijn die van het geestelijk Rijk zijn. Daaruit blijkt ook dat in het Woord daar waar over het goede wordt gesproken, ook over het ware wordt gesproken, terwille van het hemels huwelijk, zijnde dat van het goede en het ware, in de afzonderlijke dingen des Woords; aldus

de Heer ten aanzien van Zijn twee Namen, Jezus en Christus, welke het Goddelijk Huwelijk betekenen dat in den Heer is, waarover men zie n. 683, 793, 801, 2516, 4138 einde, 5138, 5502, 6343, 8339 einde, 7945, 8339. Bij denzelfde: “Een Knaap is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, op Wiens schouder het oppergezag is; Hij heeft Zijn Naam genoemd Wonderlijk, Raad, God, Held, Vader der eeuwigheid, Vorst des vredes; van het vermenigvuldigen van het oppergezag en van den vrede zal geen einde zijn; *de IJver van Jehovah zal dit doen*”, ix: 5, 6; daar over den Heer en Zijn Komst. De IJver van Jehovah zal dit doen, staat daarvoor dat Hij het zal doen uit de brandende liefde om het menselijk geslacht te zaligen. Bij denzelfde: “Van Hierosolyma zullen de overblijfselen uitgaan, en de ontcomene van den berg Zion; *de IJver van Jehovah zal dit doen*”, xxxvii: 32; de IJver van Jehovah zal dit doen, staat daarvoor dat Hij het zal doen uit de Liefde en de Barmhartigheid. Bij Ezechiël: “Zo zeide de Heer Jehovih: Nu zal Ik Jakobs gevangenschap wederbrengen, en zal Mij *erbarmen* over het ganse huis Israëls; en *Ik zal ijveren voor den Naam Mijner heiligheid*”, xxxix: 25; ijveren voor zich erbarmen. Bij David: “*De ijver van Uw huis heeft mij verteerd*”, Psalm lxix: 10, waar over den Heer wordt gehandeld; de ijver van het huis van Jehovah staat voor de liefde jegens hen die het goede en het ware opnemen, want die zijn het huis van Jehovah. *Dat de IJver of de Barmhartigheid des Heren, wanneer Hij de goeden beschermt, zoals vijandigheid verschijnt*, bij Jesaja: “Jehovah zal zoals een Held uitgaan, *zoals een krijgsman zal Hij den ijver opwekken*; Hij zal schreeuwen en roepen, Hij zal Zijn vijanden overweldigen”, xlii: 13; en bij Joël: “*Jehovah zal weren* voor zijn land, en Hij zal Zijn volk sparen”, ii: 18. *Dat de IJver des Heren toorn en ontsteking wordt gebeten, omdat de Barmhartigheid aldus aan de bozen verschijnt*, bij Moscheh: “Gij zult niet gaan achter andere goden, van de goden der volken die rondom u zijn, *want Jehovah uw God is een IJverig God* in het midden van u; opdat niet misschien *de toorn van Jehovah uw God ontsteke* tegen u, en Hij u verdelge van over de aangezichten der aarde”, Deut. vi: 14, 15. Bij denzelfde: “*Zij hebben Hem tot ijver aangezet* door vreemden, door gruwelen *hebben zij Hem toornig gemaakt*, zij offeren aan de demonen, *zij hebben Mij tot ijver bewogen* door hetgeen niet God is, *tot toorn hebben zij Mij aangezet* met hun ijdelheden”, Deut. xxxii: 16, 21. Bij Ezechiël: “Wanneer *Mijn toorn voleindigd zal worden*, en Ik *Mijn ontsteking* op hen zal doen rusten, zal het Mij berouwen, zodat zij bekennen dat *Ik Jehovah gesproken heb in Mijn IJver*, wanneer *Ik Mijn ontsteking op hen voleindigd zal hebben*”, v: 13. Bij Zacharia: “De Engel van Jehovah in mij zeide tot mij: Roep uit, al zeggende: Zo zeide Jehovah Zebaoth:

Ik heb geijverd voor Hierosolyma, en voor Zion met groten ijver; met grote verontwaardiging immers ben Ik verontwaardigd tegen de geruste natiën”, 1: 14, 15; Hfdst. VIII: 2. Bij Zefanja: “Ik zal over hen uitstorten *Mijn verontwaardiging*, de gehele *ontsteking Mijns toorns*, omdat *in het vuur Mijns ijvers* de ganse aarde verteerd zal worden”, III: 8. Bij Moscheh: “Het zal Jehovah niet behagen hem te vergeven, maar alsdan *zal de toorn van Jehovah roken*, en *Zijn ijver* tegen dien man, en al de vervloeking zal op hem rusten” Deut. XXIX: 20. Bij David: “Hoelang, Jehovah, zult Gij voor altijd ontgloeien, *zal Uw ijver zoals vuur branden*; stort *Uw toorn* uit over de natiën die U niet gekend hebben”, Psalm LXXIX: 5, 6. Desgelijks *de Ijver van Jehovah* als toorn, Psalm XXXVII: 1; Ezech. XVI: 42; Hfdst. XXIII: 25; Hfdst. XXXVIII: 19. Uit deze dingen kan vaststaan wat de Ijver van Jehovah, of wat een Ijverig God is, namelijk dat het in den echten zin de liefde en de barmhartigheid is; in den niet echten zin echter zodanig als het verschijnt aan hen die in de boze en de valse dingen zijn, zijnde de toorn en de verwoesting. Men moet weten, dat vooral dan Jehovah, dat is, de Heer, Ijverig of Wreker wordt geheten, wanneer datgene wordt verdorven wat universeel bij den mens der Kerk zal regeren, namelijk het Goddelijke, hetwelk men boven alle dingen zal liefhebben, of zal denken, of zal vrezin; wanneer dit verdorven of verdelgd is, dan treedt in de plaats van het hemelse licht louter donkerheid op, want er is niet langer invloed ervan uit het Goddelijke, omdat er geen opneming is. Vandaar komt het, dat er wordt gezegd: Ik Jehovah uw God een Ijverig God, bezoekende de ongerechtigheid der vaderen over de zonen, over de derden en de vierden dengenen die Mij haten”; en dit indien zij andere goden zouden vereren, of voor zich een gesneden beeld of gelijkenissen zouden maken; want deze dingen verderven het Goddelijke dat universeel heeft te regeren; derhalve wordt eender elders bij Moscheh gezegd: “Gij zult u wachten dat gij u niet maakt *een gesneden beeld van enige figuur*, want Jehovah God is een verterend vuur, *een Ijverig God*”, Deut. IV: 23, 24; en bij denzelfde: “*Gij zult geen anderen god aanbidden*, omdat Jehovah, de Naam is *Ijveraar, Ijverig is Hij*”, Exod. XXXIV: 14. Bij de Israëlietische natie was dit zo streng verboden, omdat de aanbedding van andere goden, van gesneden beelden, en van beelden, al het uitbeeldende der Kerk bij hen verdelgde; in den Hemel immers is Jehovah, dat is, de Heer het regerende universele; Zijn Goddelijke vervult daar alle dingen, en maakt het leven van allen; indien iets anders in plaats van het Goddelijke werd vereerd, zou het gehele uitbeeldende te gronde gaan, en zo de vergemeenschatting van den Hemel.

8876. Bezoekende de ongerechtigheid der vaderen over de zonen; dat dit de voortteling van het valse uit het boze daarvandaan betekent, staat vast uit de betekenis van de ongerechtigheid der vaderen bezoeken, zijnde de voortteling van de boze dingen; dat bezoeken de voortteling is, komt omdat er wordt gehandeld over den staat van hen die het Goddelijke geheel en al van zich verwerpen, die derhalve niet langer opnemingen van het goede, maar van het boze zijn, en dit aanhoudend; want het boze bij dezulken groeit aanhoudend, hetgeen de voortteling is. Dat de vader het goede is en in den tegengestelden zin het boze, zie men in n. 3703, 5902, 6050, 7833, 7834; en uit de betekenis van de zonen, zijnde de ware dingen, waarover n. 1147, 2623, 3373, vandaar in den tegengestelden zin de valse dingen. In den naastgelegen zin wordt onder de ongerechtigheid der vaderen bezoeken over de zonen, niet verstaan dat de zonen de straf van de ongerechtigheid hunner vaderen zullen ondergaan, want dit is tegen het Goddelijke, Deut. xxiv: 16, maar dat het boze bij de vaders groeit, en zo door overerving op de kinderen wordt overgedragen, en dat vandaar geleidelijk een opeenhoping van het boze plaats vindt, n. 2910, 3701, 4317, 8550, 8551; in den geestelijken zin worden echter niet anders onder de vaders verstaan, maar de boze dingen, noch zonen onder de zonen, maar de valse dingen; vandaar wordt met deze woorden aangeduid de voortteling van het valse uit het boze aanhoudend.

8877. Over de derden en over de vierden; dat dit betekent in een lange reeks en de verbinding, staat vast uit de betekenis van drie, zijnde het volle van den aanvang tot het einde, waarover n. 2788, 4495, 7715, aldus dat wat in een lange reeks is; vandaar zijn de zonen de derden de valse dingen in een lange reeks; dat de zonen de valse dingen zijn, zie men vlak boven in n. 8876; en uit de betekenis van vier, zijnde de verbinding, eender als twee, waarover n. 1686, 5194, 8423; vandaar zijn de zonen de vierden de valse dingen in een lange reeks verbonden. Dat deze dingen worden aangeduid met de zonen de derden en de vierden, kan wel niet anders schijnen dan zoals een paradox of als iets dat vreemd is aan den zin des Woords; maar men moet weten, dat getallen niet getallen betekenen in den inwendigen zin, maar dingen; men zie n. 482, 487, 575, 647, 648, 755, 813, 1963, 1988, 2075, 2252, 3252, 4264, 4495, 4670, 5265, 6175.

8878. Dengenen die Mij haten; dat dit betekent die het Goddelijke des Heren ten volle verwerpen, staat vast uit de betekenis van hen die God haten, zijnde zij die in het boze en daaruit in het valse zijn, want dezen zijn het die het Goddelijke des Heren verwerpen en voor zoveel zij in het boze zijn, en daaruit in het valse, voor zoveel verwerpen zij dit niet alleen, maar haten het ook.

Dat het het Goddelijke des Heren is dat zij verwerpen, komt omdat zij die in het boze zijn, niet in het hemels licht zijn, maar in het natuurlijk licht en ten slotte in het zinlijk licht, hetwelk uit het lichamelijke is. Dezen kunnen uit dit schijnsel het Menselijke des Heren geenszins anders dan menselijk zien, want zij kunnen niet doorvatten wat het Goddelijk Menselijke is, omdat zij aangaande het Goddelijke een volslagen ledige en ijle voorstelling hebben; indien men hun zegt dat het Goddelijke Zelf de Goddelijke Liefde is en dat de Goddelijke Liefde het Zijn van alle leven is, en dat de Heer uit de ontvangenis die Liefde was, welke zo het binnenste Zijn van Zijn leven was, aldus Jehovah, en dat Hij tot de gelijkenis ervan Zijn Menselijke heeft verheerlijkt, dat is, Goddelijk gemaakt, kunnen zij die over enige verstandelijke scherpzinnigheid beschikken, deze dingen weliswaar enigermate vatten, maar nochtans geloven zij ze niet, want wanneer zij uit het verstandelijke licht waarin zij dan zijn, neerglijden in hun natuurlijk en zinlijk licht, vallen zij in louter duisterheid aangaande dit Ware, en vandaar in de ontkenning.

8879. En doende barmhartigheid aan duizenden; dat dit het goede en het ware voor hen voortdurend betekent, staat vast uit de betekenis van de barmhartigheid, zijnde de invloed van het goede en het ware uit den Heer, en vandaar het geestelijk leven, hetwelk wordt gegeven door de wederverwekking, waarover n. 6180, 6307; door den Heer worden immers uit Barmhartigheid zulke dingen gegeven die van het eeuwige leven en van de eeuwige gelukzaligheid zijn; en uit de betekenis van duizend, zijnde zeer veel, en wanneer het van de Goddelijke Barmhartigheid wordt gezegd, zijnde eeuwigdurend, waarover n. 2575, 8715.

8880. Dengenen die Mij liefhebben; dat dit betekent die het goede der liefde opnemen, staat vast uit de betekenis van hen die Jehovah, dat is, den Heer, liefhebben, zijnde het goede der liefde opnemen, want zij die den Heer liefhebben, hebben niet vanuit zich, maar uit den Heer lief; al het goede immers vloeit uit Hem in, en diegenen hebben lief die van het boze aflaten, want het boze staat in den weg, en verwerpt den invloed van het goede uit den Heer; en daarom wordt het goede, wanneer het boze is verwijderd, opgenomen, hetwelk aanhoudend uit den Heer aanwezig is en daarnaar streeft om binnen te treden.

8881. En Mijn geboden onderhouden; dat dit betekent die de ware dingen des geloofs opnemen, staat vast uit de betekenis van de geboden, zijnde de ware dingen des geloofs, waarover n. 3382, 8362; dat die onderhouden ze opnemen is, komt omdat de ware dingen die des geloofs worden genoemd, opdat zij des geloofs zijn, en opdat zij bij den mens leven, ook invloeden uit den Heer; zij

worden weliswaar door den mens aangeleerd en in het geheugen weggelegd, maar zolang de mens die niet wil, en vandaar die niet doet, worden ze niet levend; wanneer zij echter uit het geheugen te voorschijn worden gehaald en door het verstandelijke aan den wil worden ingeboezemd, dat is, door de denking aan de aandoening, en daaruit aan de daad, dan worden zij levend, en zijn zij des geloofs; dit geschiedt door den Heer, wanneer de mens van de boze dingen aflaat, zoals boven in n. 888o is gezegd.

8882. Gij zult den Naam uws Gods niet in het ijdele brengen; dat dit de ontwijdingen en de lasteringen van het ware en het goede des geloofs betekent, staat vast uit de betekenis van den Naam Gods, zijnde het al in de samenvatting, waardoor de Heer wordt vereerd, aldus al het ware en goede des geloofs, waarover n. 2724, 3006, 6674; en uit de betekenis van in het ijdele brengen, zijnde ontwijden en lasteren; met den Naam Gods in het ijdele brengen wordt eigenlijk aangeduid het ware in het boze verkeren, dat is, geloven dat iets waar is, en nochtans in het boze leven; en eveneens is het het goede in het valse verkeren, dat is, heilig leven en toch niet geloven; het ene en het andere is ontwijding, n. 4601; want geloven is des verstands en leven is des wils; en daarom zijn in hen die anders geloven dan zij leven, de denking en de wil verdeeld; doch omdat de wil aanhoudend in het verstand invloeit, want het verstand is de vorm van den wil, dat is, de wil openbaart zich daar in het licht, is het vandaar wanneer de mens anders gelooft en anders leeft, dat het ware en het boze, of het goede en het valse, worden verbonden, aldus de dingen die des Hemels zijn bij den mens met de dingen die der hel zijn; deze verbinding kan niet worden geslaakt, en aldus de mens worden genezen, dan door een uiteenscheuring, welke het al van het geestelijk leven met zich meesleurt; daarom worden zij in de gruwelijkste van alle hellen gezonden, waar ze afgrijselijk worden gepijnigd. Dit is het wat wordt verstaan onder des Heren woorden bij Mattheus: “Alle zonden en lastering zal den mensen worden vergeven, de lastering echter van den geest zal den mensen niet worden vergeven; indien iemand een woord gezegd zal hebben tegen den Zoon des Mensen, het zal hem vergeven worden; wie echter gesproken zal hebben tegen den Heiligen Geest, het zal hem niet worden vergeven, noch in deze eeuw, noch in de toekomst”, XII: 31, 32; alsmede onder deze bij Lukas: “Wanneer de onreine geest is uitgegaan van den mens, doortrekt hij dorre plaatsen, zoekende rust; en indien hij deze niet vindt, zegt hij: Ik zal wederkeren in mijn huis van waar ik uitgevaren ben; en als hij komende dit met bezemen vindt geveegd en toegerust, dan gaat hij heen en neemt met zich zeven andere geesten, erger dan hijzelf is, en ingegaan zijnde, wonen zij daar, en de uiterste

dingen van dien mens worden erger dan de eerste”, XI: 24, 25, 26; met deze dingen wordt de ontwijding van het ware uit den Heer beschreven; onder den onreinen geest wanneer hij uitgaat, wordt de erkenning en het geloof van het ware verstaan, en onder het met bezemen geveegde huis het leven tegen de ware dingen; onder zijn terugkeer met zeven andere geesten de staat der ontwijding. Deze dingen zijn het, die worden aangeduid met den Naam Gods in het ijdele brengen; dat iets zodanigs bij den mens niet kan worden genezen, aldus niet vergeven, wordt ook aangeduid met de daar onmiddellijk volgende woorden: “Jehovah zal niet onschuldig houden dengene die Zijn Naam in het ijdele brengt”, waaronder wordt verstaan dat dit niet kan vergeven worden. Wat ontwijding en bij wie ze is, zie men bovendien in n. 593, 1003, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 2426, 3398, 3399, 3402, 3489, 6348, 6595, 6960, 6963, 6971, 8394. Met den Naam Gods in het ijdele brengen, wordt ook de lastering aangeduid, die plaats vindt wanneer men de dingen die van het Woord of van de Leer des geloofs zijn, aldus die heilig zijn, tot voorwerpen van spot maakt, en neerhaalt tot onreine aardse dingen, en zo bezoedelt, waarover n. 4050, 5390. Doch onder den Naam Gods in het ijdele brengen, wordt ten opzichte van de Israëlitische natie, die niet enig goede en ware des geloofs, welke met den Naam Gods worden aangeduid, heeft erkend, de toepassing verstaan van den Naam van Jehovah en eveneens van de geboden en de inzettingen die hun bevolen waren, op den eredienst van afgoden, zoals zij in de woestijn deden bij den eredienst van het gouden kalf, waaraan zij niet slechts brandoffers en slachtoffers offerden, en aten van de daaruit geheiligde dingen, maar ook den dag der viering ervan een feest voor Jehovah noemden, waarover bij Moscheh: “Aharon maakte een gegoten *kalf* uit goud, en zij zeiden: Dit zijn uw goden, Israël, die u uit het land van Egypte hebben doen opklimmen. Toen Aharon dat zag, *bouwde hij een altaar* voor hetzelfde, en hij riep uit en zeide: “*Een feest voor Jehovah morgen*. En daarom stonden zij des anderen daags in den morgen op, en *offerden brandoffers*, en *brachten dingen van dankzegging daartoe*”, Exod. xxxii: 4, 5, 6. Dat hun die aldus den Naam van Jehovah God in het ijdele hadden gebracht, dit niet kon worden vergeven, hetgeen daarmede wordt aangeduid dat zij niet onschuldig zullen gehouden worden, staat vast uit de woorden van Jehovah tot Moscheh aangaande hen toen, zijnde deze: “Hij die aan Mij zal hebben gezondigd, *Ik zal hem uit Mijn boek delgen*; ga evenwel, leid dit volk tot dat waarover Ik u gesproken heb; *doch in deze dag Mijner bezoeking zal Ik over hen hun zonden bezoeken*”, ald. Vers 33, 34.

8883. Omdat Jehovah niet onschuldig zal houden dengene die Zijn Naam in het ijdele brengt; dat dit betekent dat die dingen niet kunnen worden vergeven, staat vast uit de dingen die nu boven in n. 8882 zijn ontvouwd.

8884. Vers 8, 9, 10, 11. *Gedenk den sabbathdag om dien te heiligen. Zes dagen zult gij arbeiden, en al uw werk doen. En de zevende dag is de sabbath voor Jehovah uw God; gij zult niet enig werk doen, gij, en uw zoon, en uw dochter, uw dienstknecht, en uw dienstmaagd, en uw beest, en uw vreemdeling die in uw poorten is. Omdat in zes dagen Jehovah heeft gemaakt den hemel en de aarde, de zee, en al wat in die is, en heeft gerust op den zevenden dag; daarom heeft Jehovah den sabbathdag gezegend, en dien geheiligd.* Gedenk, betekent het voortdurende in de denking; den sabbathdag, betekent in den hoogsten zin het één-zijn van het Goddelijke Zelf en het Goddelijk Menselijke des Heren, in den inwendigen zin de verbinding van het Goddelijk Menselijke met de Hemelen, aldus den Hemel, en zo het huwelijk van het goede en het ware daar; om dien te heiligen, betekent geen schending op enige wijze; zes dagen zult gij arbeiden, en al uw werk doen, betekent den strijd die voorafgaat en voorbereidt tot dat huwelijk; en de zevende dag is de sabbath voor Jehovah uw God, betekent het ingeplante goede, en zo het huwelijk; gij zult niet enig werk doen, gij, en uw zoon, en uw dochter, uw dienstknecht, en uw dienstmaagd, en uw beest, en uw vreemdeling die in uw poorten is, betekent dat er dan de Hemel en de gezegendheid is voor alle en de afzonderlijke dingen die in het inwendige en in het uitwendige van den mens zijn; omdat in zes dagen Jehovah heeft gemaakt den hemel en de aarde, en de zee, betekent de wederverwekking en de levendmaking van de dingen die in den inwendigen en in den uitwendigen mens zijn; en al wat in die is, betekent van alle dingen daar; en heeft gerust op den zevenden dag, betekent dat er dan vrede en het goede der liefde is; daarom heeft Jehovah den zevenden dag gezegend, betekent dat er dan het hemels huwelijk uit den Heer is; en dien geheiligd, betekent dat het geenszins kan worden geschonden.

8885. Gedenk; dat dit het voortdurende in de denking betekent, staat vast uit de betekenis van gedenken, wanneer het wordt gezegd van iets zodanigs dat geenszins mag worden vergeten, zijnde het voortdurende in de denking; het voortdurende in de denking is dat wat daar universeel regeert; en dat wat universeel bij den mens regeert, is voortdurend in zijn denking, ook wanneer hij over andere dingen nadenkt, of in zijn bezigheden is; de denking van den mens sluit verscheidene dingen tegelijk in, want het is de vorm van verscheidene dingen die achtereenvolgens zijn binnengegaan; de dingen die tot een duidelijke doorvatting komen, zijn dan in het midden, en zo in het

licht van het inwendig gezicht, en de overige dingen zijn dan aan de zijden overal in het rond; de dingen die in de omtrekken zijn, zijn in het duister; ook worden zij niet gemanifesteerd, dan alleen wanneer zulke objecten opkomen waarmede zij zijn vergezelschap; de dingen echter die nog verder zijn verwijderd, en niet in het vlak daar zijn, maar naar beneden zijn gericht, zijn zulke dingen die de mens verwerpt, en die hij verafschuwt; zodanige dingen zijn de boze en de valse dingen bij de goeden, en de goede en de ware dingen bij de bozen. In de denking zelf van den mens zijn de dingen die voortdurend daar zijn, dat is, die daar universeel regeren, die zijn binnenste dingen zijn. Uit deze dingen schouwt de mens de dingen die niet voortdurend daar zijn, dat is die welke nog niet universeel regeren, zoals buiten hem, en eveneens zoals beneden hem, en zoals nog niet verwant, waaruit hij dan die dingen kan kiezen en aan zich toevoegen welke met de binnenste dingen overeenkomen, uit welke toegevoegde en ten slotte vergezelschapte dingen de binnenste dingen, dat is, de universeel regerende dingen, worden versterkt. Dit geschiedt door nieuwe ware dingen bij de goeden, en door nieuwe valse dingen of door averechtse toepassingen van de ware dingen bij de bozen. Verder moet men weten dat dat wat universeel regeert, datgene is wat den wil zelf is ingeboezemd, want de wil zelf is het binnenste van den mens, omdat die is gevormd uit de liefde van hem; al wat de mens immers liefheeft, dat wil hij, en wat hij boven alle dingen liefheeft, dat wil hij het binnenst. Het verstand is echter van dienst om voor anderen de dingen te manifesteren die de mens wil, dat is, die hij liefheeft, en eveneens is het van dienst om de willen van anderen te buigen door ideeën die op verschillende wijze zijn gevormd om tot inschikkelijkheid te bewegen. Wanneer dit geschiedt, vloeit ook uit den wil de liefde of de aandoening in de verstandelijke ideeën, en maakt ze door een zeker soort van inspiratie levend en beweegt ze. Die verstandelijke ideeën maken bij de goeden één met de aandoeningen, die des wils zijn; bij de bozen echter anders, want bij dezen komen de denking en de wil weliswaar het binnenst overeen, want het boze dat de wil wil, denkt het verstand als het met het boze overeenkomende valse, maar dit samenstemmen blijkt niet voor de mensen in de wereld, want van de kindsheid aan leren zij iets anders te spreken dan zij denken, en iets anders te doen dan zij willen; in één woord, zij leren hun innerlijken mens te scheiden van den uiterlijken, en in dezen een anderen wil en eveneens een andere denking te vormen dan die welke in den innerlijken mens zijn, en zo door den uiterlijken het goede voor te liegen, geheel en al tegen den innerlijken in, die op hetzelfde oogenblik het boze wil, en eveneens ondoorvatbaar denkt; maar hoedanig de innerlijke wil en de

innerlijke denking is, blijkt in het andere leven als in het klare licht, want daar worden de uitwendige dingen afgenomen, en de inwendige dingen ontbloot.

8886. Den sabbathdag; dat dit in den hoogsten zin betekent het één-zijn van het Goddelijke Zelf en het Goddelijk Menselijke des Heren, in den inwendigen zin de verbinding van het Goddelijk Menselijke met de Hemelen, aldus den Hemel, en zo het huwelijk van het goede en het ware daar, staat vast uit de dingen die eerder in n. 8495 zijn getoond; omdat zulke dingen met den sabbath worden aangeduid, was deze daarom in de uitbeeldende Kerk allerheiligst, en dat waaraan men voortdurend moest denken, dat is, dat wat universeel heeft te regeren; dat dit het leven van den mens maakt, zie men in n. 8853 tot 8858, 8885. De Israëlietische natie heeft weliswaar niet over het één-zijn van het Goddelijke en het Goddelijk Menselijke des Heren gedacht, noch over Zijn één-zijn met den Hemel, noch over de verbinding van het goede en het ware in den Hemel, welke met den sabbath werden aangeduid, omdat zij geheel en al in uitwendige dingen zonder een inwendige waren, maar het was hun opgelegd den sabbath hoogst heilig te houden, opdat in den Hemel die Goddelijke en hemelse dingen zouden worden uitgebeeld; hoe het met deze dingen was gesteld, blijkt uit de dingen die aangaande die natie en aangaande het uitbeeldende van een Kerk bij haar eerder zijn getoond in n. 3147, 3479, 3480, 3881 einde, 4208, 4281, 4288, 4289, 4293, 4307, 4444, 4580, 4680, 4825, 4844, 4847, 4891, 4912, 6304, 6306, 7048, 7051, 8301 einde.

8887. Om dien te heiligen; dat dit betekent geen schending op enige wijze, staat vast uit de dingen die aangaande den sabbath waren bevolen, waarover n. 8495, en uit de dingen die hier over de heiliging van den sabbath volgen, namelijk: “Zes dagen zult gij arbeiden, en al uw werk doen; en de zevende dag is de sabbath voor Jehovah uw God; gij zult niet enig werk doen, gij, en uw zoon, en uw dochter, en uw vreemdeling die in uw poorten is; omdat in zes dagen Jehovah heeft gemaakt den hemel en de aarde, de zee, en al wat in die is, en heeft gerust op den zevenden dag; daarom heeft Jehovah den sabbathdag gezegend, en dien geheiligd”; uit welke dingen vaststaat dat met den sabbath heiligen wordt aangeduid dien niet op enige wijze schenden; in den inwendigen zin echter, dat niet op enige wijze de dingen moeten worden geschonden die met den sabbath worden aangeduid, zijnde het één-zijn van het Goddelijk Wezen des Heren met Zijn Menselijk Wezen, voorts het één-zijn van Dit met de Hemelen, en in deze vandaar de verbinding van het goede en het ware, n. 8886; want indien deze dingen worden geschonden, vergaat bij dien mens het geestelijk leven, en wordt een louter natuurlijk leven, en daarna

een zinlijk leven; en dan wordt het valse in plaats van het ware en het boze in plaats van het goede aangegrepen, want deze regeren dan universeel bij hem. **8888.** Zes dagen zult gij arbeiden, en al uw werk doen; dat dit den strijd betekent die voorafgaat en voorbereidt tot dat huwelijk, staat vast uit de betekenis van zes dagen, zijnde de staten van strijd; dat zes de strijd is, zie men in n. 720, 737, 900; en dat de dagen de staten zijn, n. 23, 487, 488, 493, 2788, 4850, 5672, 5962, 6110, 8426; en uit de betekenis van arbeiden en zijn werk doen, zijnde de dingen verrichten die voor het leven nodig zijn, hier die welke nodig zijn voor het geestelijk leven, dat is, voor het leven in den Hemel. Bovendien wordt onder den strijd die voorafgaat en voorbereidt tot het hemels huwelijk, de geestelijke strijd of de verzoeking verstaan; de mens is immers, voordat hij in het hemels huwelijk binnentreedt, dat is, voordat hij wordt wederverwekt, in den strijd tegen de boze en de valse dingen bij hemzelf; want deze moeten verwijderd worden, voordat het goede en het ware, die uit den Heer zijn, kunnen worden opgenomen. Die dingen, namelijk de boze en de valse dingen, worden verwijderd door de ware dingen des geloofs; door deze immers leert de mens niet slechts wat het goede is, maar wordt ook tot het goede geleid; deze staat is de eerste van den mens die wordt wederverwekt, en die de staat wordt genoemd die voorafgaat en voorbereidt tot het hemels huwelijk; wanneer de mens echter in het goede is, en door het goede wordt geleid door den Heer, dan is hij in het hemels huwelijk, aldus in den Hemel, want het hemels huwelijk is de Hemel. Het is de vorige staat die wordt aangeduid met de zes dagen die den zevenden voorafgaan, en de latere staat die wordt aangeduid met den zevenden dag. Over die beide staten bij den mens zie men n. 7923, 8505, 8506, 8510, 8512, 8516, 8539, 8643, 8648, 8658, 8685, 8690, 8701, 8722. Omdat met den sabbath het hemels huwelijk wordt aangeduid, zijnde de Hemel, wordt derhalve het Rijk des Heren in de Hemelen een voortdurende sabbath genoemd, aldus een voortdurende rust en vrede; ook zijn daar niet langer zes dagen van arbeid.

8889. En de zevende dag is de sabbath voor Jehovah uw God; dat dit het ingeplante goede en zo het huwelijk betekent, staat vast uit de betekenis van den sabbath, zijnde het hemels huwelijk, waarover boven n. 8886; aldus het door de ware dingen ingeplante en daarna door deze gevormde goede, want het goede bij den mens is niet eerder het geestelijk goede, dan wanneer het gevormd is door de ware dingen; en wanneer het gevormd is, dan is er het hemels huwelijk, want dit is de verbinding van het goede en het ware, en het is de Hemel zelf bij den mens; vandaar komt het eveneens, dat de zevende dag

den heiligen staat betekent; dat de dag de staat is, zie men in n. 8888; en dat zeven het heilige is n. 395, 433, 716, 881, 5265.

8890. Gij zult niet enig werk doen, gij, en uw zoon, en uw dochter, uw dienstknecht, en uw dienstmaagd, en uw beest, en uw vreemdeling die in uw poorten is; dat dit betekent dat er dan de Hemel en de gezegendheid is voor alle en de afzonderlijke dingen die in het inwendige en het uitwendige van den mens zijn, staat vast uit de betekenis van niet enig werk doen, zijnde de rust en de vrede, aldus de Hemel; want wanneer de mens in den Hemel is, is hij zonder enige bezorgdheid, onrust, en angst, en wanneer hij zonder deze is, heeft hij de gezegendheid; en uit de betekenis van gij, uw zoon, uw dochter, uw dienstknecht, uw dienstmaagd, uw beest, den vreemdeling in uw poorten, zijnde alle en de afzonderlijke dingen die in het inwendige en in het uitwendige van den mens zijn; want met gij wordt de mens zelf aangeduid, met den zoon wordt zijn verstandelijke aangeduid, met de dochter het willijke, het ene en het andere in den inwendigen mens; met den dienstknecht wordt het natuurlijke ten aanzien van het ware aangeduid, en met de dienstmaagd het natuurlijke ten aanzien van het goede, aldus het ene en het andere dat in den uitwendigen mens is; met het beest echter wordt de aandoening in het algemeen aangeduid, en met den vreemdeling in de poorten het wetenschappelijke in het algemeen, aldus alle en de afzonderlijke dingen. Dat de zoon het verstandelijke is, komt omdat hij het ware is, want de ware dingen stellen het verstandelijke samen; en dat de dochter het willijke is, komt omdat zij het goede is, want de goede dingen stellen het willijke samen; dat de zoon het ware is, aldus het verstandelijke, zie men in n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2803, 2813, 3373, 3704, 4257; dat de dochter het goede is, aldus het willijke, n. 489, 490, 491, 2362, 3024; dat de dienstknecht het natuurlijke ten aanzien van het ware is, n. 3019, 3020, 3409, 5305, 7998; dat de dienstmaagd het natuurlijke ten aanzien van het goede is, n. 2567, 3835, 3849; dat het beest de aandoening in het algemeen is, n. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 2179, 2180, 3218, 5198, 7523, 7872; en dat de vreemdeling degene is die wordt onderricht in de ware dingen der Kerk, n. 1463, 4444, 8007, 8013; vandaar is de vreemdeling in de poorten het wetenschappelijke in het algemeen, want het wetenschappelijke in het algemeen is in de poorten, dat is, in den ingang tot de ware dingen die der Kerk zijn.

8891. Omdat in zes dagen Jehovah heeft gemaakt den hemel en de aarde, en de zee; dat dit betekent de wederverwekking en de levendmaking van de dingen die in den inwendigen en in den uitwendigen mens zijn, staat vast uit de betekenis van zes dagen, zijnde de staten van strijd, waarover vlak boven

n. 8888; en wanneer daarvan wordt gesproken met betrekking tot Jehovah, dat is, den Heer, zijnde de arbeid met den mens, voordat hij wordt wederverwekt, n. 8510; en uit de betekenis van den hemel en van de aarde, zijnde de Kerk of het Rijk des Heren in den mens, de hemel in den inwendigen mens, en de aarde in den uitwendigen mens, waarover n. 82, 1411, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 3355 einde, 4535; aldus is het de wederverwekte mens, dat is, hij die het nieuwe leven heeft verkregen, en zo levend is gemaakt, en uit de betekenis van de zee, zijnde het zinlijke, dat het lichamelijke van den mens aankleeft, waarover n. 8872. In dit Vers wordt gehandeld over de heiliging van den zevenden dag, of over de instelling van den sabbath, en zij wordt daarmede beschreven dat *“Jehovah heeft in zes dagen gemaakt den hemel en de aarde, de zee, en al wat in die is, en heeft gerust op den zevenden dag; daarom heeft Jehovah den sabbathdag gezegend, en dien geheiligd”*. Zij die niet verder dan den zin der letter denken, kunnen niet anders geloven dan dat de schepping, die wordt beschreven in het Eerste en Tweede Hoofdstuk van Genesis, de schepping van het heelal is, en dat het zes dagen zijn geweest binnen welke de hemel, de aarde, de zee, en alle dingen die in die zijn, zijn geschapen, en ten slotte de mens tot de gelijkenis Gods. Maar wie die de afzonderlijke dingen overweegt, kan niet zien dat daar niet de schepping van het heelal is te verstaan; er zijn immers daar zulke dingen waarvan men uit den algemenen zin kan weten dat het niet aldus is; zoals dat er dagen waren voordat de zon en de maan er waren, dat er licht en duisternis was, en dat kruiden en bomen waren uitgesproten, en dat toch door die lichten het licht werd gegeven, en onderscheiden werd in licht en duisternis, en dat zo de dagen werden gemaakt. In hetgeen daar volgt zijn ook eendere dingen, waarvan nauwelijks door iemand die innerlijk denkt, wordt erkend dat zij aldus hebben kunnen zijn, zoals dat de vrouw gebouwd is uit de rib van den man, voorts dat er twee bomen in het paradijs waren gesteld, en dat het verboden was de vrucht van een dier beide te eten; en dat een slang uit dien enen boom sprak met de echtgenote van den mens, die de wijste der stervelingen was geweest, en door haar spreken, hetwelk was uit den mond der slang, elk der beiden heeft bedrogen; en dat het algehele menselijke geslacht tot aan zoveel millioenen toe, daarom tot de hel werd verdoemd. Deze en eendere dingen daar kunnen bij de eerste gedachte wel niet anders dan paradoxaal verschijnen aan hen die iets van twijfel koesteren aangaande de heiligheid des Woords, en hen daarna daartoe brengen om het Goddelijke daar te ontkennen. Men moet evenwel weten dat alle en de afzonderlijke dingen daar tot aan de kleinste jota toe Goddelijk zijn, en verborgenheden in zich bevatten die voor de Engelen in de

Hemelen zoals op klaarlichten dag openliggen. Dat het aldus is, is ter oorzaak hiervan, dat de Engelen den zin des Woords niet zien volgens de letter, maar volgens de dingen die daarin zijn, welke de geestelijke en de hemelse dingen zijn, en in deze de Goddelijke dingen. Zij doorvatten, wanneer het Eerste Hoofdstuk van Genesis wordt gelezen, niet een andere schepping dan de nieuwe van den mens, welke de wederverwekking wordt genoemd; deze is daar beschreven; en met het Paradijs de wijsheid van den opnieuw geschapen mens, met de beide bomen in het midden ervan de beide vermogens van dien mens, namelijk de wil van het goede met den boom des levens, en het verstand van het ware met den boom der wetenschap; en dat het verboden was om van dezen boom te eten, kwam omdat de wederverwekte of opnieuw geschapen mens niet langer moet geleid worden door het verstand van het ware maar door den wil van het goede, en dat, indien anders geschiedt, het nieuwe van zijn leven vergaat, over welke dingen men zie n. 202, 337, 2454, 2715, 3246, 3652, 4448, 5895 einde, 5897 einde, 7877, 7923, 7992, 8505, 8506, 8510, 8512, 8516, 8539, 8643, 8648, 8658, 8690, 8701, 8722; bijgevolg dat onder Adam of den Mens, en onder Chaivah, zijn echtgenote, daar de nieuwe Kerk is te verstaan, en onder het eten van den boom der wetenschap de val dier Kerk uit het goede tot het ware, bijgevolg uit de liefde tot den Heer en jegens den naaste tot het geloof zonder die, en dit door de redenering uit het verstandelijk eigene; en dat deze redenering de slang is, zie men in n. 195, 196, 197, 6398, 6399, 6949, 7293. Uit deze dingen blijkt dat de historische dingen aangaande de Schepping en aangaande den Eersten Mens, en aangaande het Paradijs, gemaakte historische dingen zijn, welke hemelse en Goddelijke dingen in zich bevatten, en dit volgens een in de Oude Kerken aangenomen gewoonte, welke gewoonte ook van daar is overgegaan op verscheidenen die buiten de Kerk waren, die eender historische dingen verdichtten, en daarin verborgenheden hulden, zoals blijkt uit de schrijvers der oudste tijden. In de Oude Kerken immers was het bekend wat zulke dingen die in de wereld zijn, betekenden in den Hemel; ook waren gebeurtenissen voor hen van niet zoveel belang dat zij die beschreven, maar zij beschreven de dingen die in den Hemel waren; deze dingen hielden hun gemoederen bezig, ter oorzaak hiervan dat zij innerlijker dachten dan heden ten dage, en zo met de Engelen gemeenschap hadden; daarom was het verkwikkelijk voor hen om zulke dingen samen te vlechten; tot die dingen echter welke heilig zouden worden gehouden in de Kerken, werden zij door den Heer geleid; vandaar voegden zij zulke dingen samen die ten volle overeenstemden. Uit deze dingen kan vaststaan wat er wordt verstaan onder den hemel en de aarde in het Eerste Vers van het Eerste

Hoofdstuk van Genesis, namelijk de inwendige en de uitwendige Kerk. Dat die dingen met den hemel en de aarde worden aangeduid, staat evenzo vast uit de plaatsen bij de Profeten waar gesproken wordt over den nieuwen hemel en de nieuwe aarde; en dat daaronder de nieuwe Kerk wordt verstaan, zie men in n. 82, 1411, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 3355 einde, 4535. Uit deze dingen nu blijkt dat met in zes dagen heeft Jehovah gemaakt den hemel en de aarde, en de zee, wordt aangeduid de wederverwekking en de levendmaking van de dingen die in den inwendigen en in den uitwendigen mens zijn.

8892. En al wat in die is; dat dit betekent van alle dingen daar, namelijk de levendmaking, staat zonder ontvouwing vast.

8893. En heeft gerust op den zevenden dag; dat dit betekent dat er dan vrede en het goede der liefde is, staat vast uit de betekenis van rusten, zijnde de vrede; en uit de betekenis van den zevenden dag, zijnde de hemelse staat der liefde, waarover n. 84, 85, 86, 87, en vandaar het heilige, n. 395, 433, 716, 5265, 5268; dat met de rust op den zevenden dag de vrede en het goede der liefde wordt aangeduid, komt omdat de mens voordat hij wederverwekt of opnieuw geschapen is, in het onkalmte en onrustige is, want dan strijdt zijn natuurlijk leven met het geestelijk leven, en het eerstgenoemde wil over het laatstgenoemde heersen. Vandaar heeft de Heer dan arbeid, want Hij strijdt voor den mens tegen de hellen die aanvallen; doch zodra het goede der liefde is ingeplant, houdt de strijd op en ontstaat rust; dan wordt hij immers in den Hemel binnengeleid, en door den Heer geleid volgens de wetten der orde daar, aldus in den vrede. Deze dingen worden aangeduid met de rust van Jehovah op den zevenden dag.

8894. Daarom heeft Jehovah den zevenden dag gezegend; dat dit betekent dat er dan het hemels huwelijk uit den Heer is, staat vast uit de betekenis van zegenen, zijnde in de hemelse orde geschikt, en met het goede der liefde begiftigd worden, waarover n. 3017, 3406, 4981, 8674; en uit de betekenis van den zevenden dag, zijnde de staat der hemelse liefde, waarover n. 84, 85, 86, 87, aldus het hemels huwelijk, want het hemels huwelijk is de verbinding van het goede en het ware, die de Hemel in den mens is; dat de sabbath dat huwelijk is, zie men in n. 8495, 8510.

8995. En dien geheiligd; dat dit betekent dat het geenszins kan worden geschonden, staat vast uit de betekenis van heiligen, wanneer er wordt gehandeld over het hemels huwelijk bij den wederverwekten mens, zijnde het niet-schendbare, waarover boven n. 8887; want het heilige des Heren bij den mens kan niet geschonden worden, aldus ook niet de mens die het heilige

des Heren opneemt, dat is, die in het goede der liefde is, bijgevolg die in den Hemel is.

8896. Vers 12. *Eer uw vader en uw moeder, deswege opdat uw dagen verlengd worden op het land dat Jehovah uw God u geeft.* Eer uw vader en uw moeder, betekent de liefde voor het goede en het ware, in den hoogsten zin voor den Heer en voor Zijn Rijk; deswege opdat uw dagen verlengd worden op het land, betekent daaruit den staat des levens in den Hemel; dat Jehovah uw God u geeft, betekent waar het Goddelijke is, opdat daaruit de invloed zij.

8897. Eer uw vader en uw moeder; dat dit betekent de liefde voor het goede en het ware, in den hoogsten zin voor den Heer en voor Zijn Rijk, staat vast uit de betekenis van eren, zijnde liefhebben, want de eer is in den geestelijken zin de liefde, ter oorzaak hiervan dat in den Hemel de een den ander liefheeft, en wanneer hij liefheeft, eert hij ook; de liefde immers is in de eer; eer zonder liefde wordt daar geweigerd, ja zelfs versmaad, omdat zij zonder het leven uit het goede is; en uit de betekenis van den vader, zijnde het goede, waarover n. 3703, 5581, 5902, 6050, 7833, 7834; en in den hoogsten zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede, n. 15, 1729, 2005, 2803, 3704, 7499, 8328; de oorzaak dat de Heer in den hoogsten zin de Vader is is deze dat Hijzelf aan den mens het nieuwe leven geeft, en door dit opdat de mens een zoon en erfgenaam van Zijn Rijk zij; en uit de betekenis van de moeder, zijnde het ware, waarover n. 3703, 5581; en in den hoogsten zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, aldus Zijn Rijk, want het Goddelijk Ware dat uit den Heer voortgaat, maakt den Hemel. De oorzaak dat het Goddelijk Ware des Heren den Hemel maakt, is deze dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede in het andere leven de Zon is, en ten aanzien van het Goddelijk Ware het Licht is; het is dit Goddelijk Licht uit den Heer als Zon hetwelk de Engelijke gemoederen verlicht, en met inzicht en wijsheid vervult, en maakt dat zij Engelen des lichts zijn. Het Goddelijk Goede is in het Goddelijk Ware, zoals de warmte uit de zon is in het licht in den tijd van de lente en den zomer in de wereld.

8898. Deswege opdat uw dagen verlengd worden op het land; dat dit betekent daaruit den staat des levens in den Hemel, staat vast uit de betekenis van verlengd worden, namelijk dat het wordt gezegd met betrekking tot het goede en de toeneming ervan, waarover aanstonds; uit de betekenis van uw dagen, zijnde de staten des levens, waarover n. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785, 4850, 5672, 5962, 6110, 7680, 8426; en uit de betekenis van het land, hier van het land Kanaän, omdat tot de zonen Israëls wordt gezegd: dat Jehovah uw God u geeft, zijnde het Rijk des Heren, waarover n. 1413, 1437, 1607, 1866,

3038, 3481, 3686, 3705, 4447, 4240. Dat van verlengen wordt gesproken met betrekking tot het goede en tot de toeneming ervan, is ter oorzaak hiervan, dat de verlenging der dagen de duur van den tijd des levens is, en in den Hemel is er geen tijd noch ruimte, maar in plaats daarvan zijn er staten; daarom is verlengd worden, omdat daarvan wordt gesproken met betrekking tot den staat ten aanzien van het goede, de toeneming ervan. Dat lengte wordt gezegd van het goede, en breedte van het ware, zie men in n. 1613, 4482; en dat er in den Hemel geen ruimten zijn, zoals ook geen tijden, maar in de plaats ervan staten, n. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837, 3254, 3356, 3404, 3938, 4321, 4814, 4882, 4901, 4918, 5605, 6110, 7218, 7381.

8899. Dat Jehovah uw God u geeft; dat dit betekent waar het Goddelijke en daaruit de invloed is, staat hieruit vast dat deze dingen worden gezegd aangaande den Hemel, die hier met het land wordt aangeduid, n. 8898; vandaar is Jehovah God het Goddelijke daar, en geven is de invloed, want de Hemel in het algemeen bij allen en in het bijzonder bij een ieder, is de opneming van den invloed uit het Goddelijke. Dat zulke dingen worden aangeduid met het gebod aangaande het eren van de ouders, kan vreemd schijnen, omdat het verwijderd is van den zin der letter; maar men moet weten, dat de geboden van den Decaloog tot stelregels dienen zowel voor hen die in de wereld zijn, als voor hen die in den Hemel zijn; de zin der letter of de uitwendige zin voor hen die in de wereld zijn, en de geestelijke of inwendige zin voor hen die in den Hemel zijn, en vandaar de ene en de andere zin, zowel de uitwendige als de inwendige, voor degenen die terwijl zij in de wereld zijn, ook in den Hemel zijn, dat is, voor hen die in het goede des levens volgens de ware dingen der Leer zijn. Dat de geboden van den Decaloog ook zijn voor hen die in den Hemel zijn, blijkt uit den inwendigen zin van alle dingen die in het Woord zijn, en duidelijk hieruit, dat de dingen die Jehovah God, dat is, de Heer, Zelf spreekt, niet alleen zijn voor de mensen of de wereld, maar ook voor de Engelen, ja zelfs voor den gansen Hemel, want het Goddelijk Ware dat uit den Heer voortgaat, vloeit door den Hemel heen, en dringt door tot aan den mens; aldus deze tien geboden die de Heer Zelf sprak van den berg Sinai af; omdat deze niet alleen waren gezegd voor hen die in de wereld zijn, maar ook voor hen die in den Hemel zijn, konden zij derhalve niet op gelijke wijze beiderzijds worden doorvat, zoals dit gebod dat zij vader en moeder zouden eren, deswege opdat hun dagen verlengd zouden worden op het land dat Jehovah God hun zou geven. In den Hemel immers komen de ouders en de kinderen niet samen zoals op aarde, en daarom voor Vader is daar de Heer, en voor Moeder is daar Zijn Rijk; ook kan van hen die in den Hemel zijn,

niet worden gezegd dat de dagen verlengd zouden worden, omdat zij daar tot in het eeuwige leven; ook kan daar niet een land worden verstaan, zoals in dit gebod het land Kanaän, maar in plaats van dat het hemelse Kanaän of de Hemel. Omdat onder den vader en de moeder de Heer en Zijn Rijk wordt verstaan, is derhalve dit gebod het vierde in de orde, en overtreft het in heiligheid de volgende. Het gebod aangaande den eredienst van Jehovah, dat is, van den Heer, is het eerste en het tweede, omdat het het heiligste is; daarna het gebod aangaande den sabbath, omdat met dat in den hoogsten zin wordt aangeduid het één-zijn van het Goddelijke Zelf en het Goddelijk Menselijke in den Heer; na dit volgt het gebod aangaande het moeten eren van de ouders, omdat daarmee de Liefde van den Heer wordt aangeduid, en vandaar de liefde van het goede en het ware die uit den Heer zijn. Aangezien deze dingen met dit gebod worden aangeduid, werd daarom de verachting van de ouders gerekend onder de misdaden die worden aangeduid met het bloedvergieten, Ezech. xxii: 6, 7, en werden derhalve de ongehoorzame en wederspannige zonen gestenigd, Deut. xxi: 18 tot 21.

8900. Dat onder den Vader de Heer wordt verstaan en onder de Moeder Zijn Rijk, is vlak boven in n. 8897 getoond; maar opdat niet het gemoed daarover misschien in twijfel komt of onder de Moeder in den inwendigen zin het Rijk des Heren of de Hemel wordt verstaan, is het geoorloofd aan de dingen die boven zijn gezegd, deze dingen toe te voegen: In het Woord wordt onder de moeder de Kerk verstaan, n. 289, 4257, 5581, welke derhalve eveneens nu eens de bruid en dan weer de echtgenote des Heren wordt genoemd; en omdat het Rijk des Heren hetzelfde is als de Kerk, alleen met dit verschil dat het Rijk des Heren op aarde de Kerk wordt geheten, wordt derhalve dit eveneens met de moeder aangeduid; vandaar zijn de zonen uit die moeder geboren de ware dingen, en worden zij de zonen des koninkrijks genoemd, Mattheus xiii: 38; n. 3373; het Rijk des Heren is ook het vaderland voor allen die daar zijn; en het vaderland is de moeder in den natuurlijken zin, zoals de Kerk in den geestelijken zin.

8901. *Vers 13. Gij zult niet doden, betekent niet aan iemand het geestelijk leven ontnemen, voorts niet het geloof en de naastenliefde uitblussen; alsmede den naaste niet haat toedragen.*

8902. Gij zult niet doden, dat dit betekent niet aan iemand het geestelijk leven ontnemen, voorts niet het geloof en de naastenliefde uitblussen, alsmede den naaste niet haat toedragen, staat vast uit de betekenis van doden, zijnde van het geestelijk leven beroven; dat doden in den inwendigen zin dit is, komt omdat in dien zin aangaande het geestelijk leven of aangaande het leven des

Hemels bij den mens wordt gehandeld; en omdat het geestelijk leven of het leven des Hemels bij den mens het leven des geloofs en der naastenliefde is, wordt daarom met niet doden ook aangeduid niet het geloof en de naastenliefde bij iemand uitblussen. Dat niet doden ook in den inwendigen zin is den naaste niet haat toedragen, komt omdat hij die haat toedraagt, aanhoudend wil doden, en eveneens metterdaad zou doden, indien niet de vrees in den weg stond voor de straf, voor het verlies van het leven, van den goeden naam en andere eendere dingen; de haat immers is uit het boze, tegenovergesteld aan de naastenliefde; ook hijgt hij naar niets anders dan naar den dood van hem dien hij haat toedraagt, in de wereld naar den dood van diens lichaam, in het andere leven naar den dood van zijn ziel. Dit wordt verstaan onder des Heren woorden bij Mattheus: “Gij hebt gehoord dat tot de ouden gezegd is: *Gij zult niet doden; maar zo wie zal gedood hebben*, die zal strafbaar zijn door het gericht. Doch Ik zeg u dat *wie te onrecht op zijn broeder toornig is*, zal strafbaar zijn door het gericht; en wie tot zijn broeder zal gezegd hebben: Raka, die zal strafbaar zijn door den groten raad; wie echter zal gezegd hebben: Gij dwaas, die zal strafbaar zijn door de gehenna des vuurs”, v: 21, 22, en volgende; de haat tegen den naaste wordt verstaan onder te onrecht toornig zijn op zijn broeder, en de graden der aanwassing ervan worden beschreven met raka tot hem zeggen en hem een dwaas noemen; dat de toorn is het zich afkeren van de naastenliefde, en uit het boze, aldus de haat is, zie men in n. 357, 4164, 5034, 5798, 5887, 5888. Dat doden in den inwendigen zin is iemand het geestelijk leven ontnemen, bijgevolg het geloof en de naastenliefde uitblussen, staat vast uit bijna alle plaatsen in het Woord waar het doden wordt vermeld of doden wordt gezegd, zoals bij Jesaja: “Ziet, de dag van Jehovah komt, gruwelijk en van verontwaardiging, en van ontsteking, en van toorn; om het land te stellen tot woestheid, en Hij zal deszelfs zondaars daaruit verdelen. Dan zullen de sterren der hemelen en hun gesternten met haar licht niet lichten, de zon zal verduisterd worden in haar opgang, en de maan zal haar licht niet laten glanzen. Ik zal over het wereldrond de boosheid bezoeken, en over de goddelozen hun ongerechtigheid. Ik zal den mens zeldzamer maken dan zuiver goud, en de zoon des mensen dan het goud van Ofir. *Al wie gevonden wordt zal doorboord worden*, en al wie vergaderd is *zal door het zwaard vallen*; hun kleine kinderen zullen voor hun ogen verpletterd worden; hun huizen zullen geplunderd, en hun vrouwen-echtgenoten geschoffeerd worden; *de bogen zullen de jonge mannen verpletteren*, het oog zal de zonen niet sparen”, XIII: 9 en volgende. Hier wordt gehandeld over den laatsten tijd der Kerk, wanneer er niet langer enig geloof en enige

naastenliefde is, welke tijd is de dag van Jehovah, gruwelijk, vol van verontwaardiging, ontsteking, en toorn; een ieder kan zien, dat hier iets anders wordt verstaan dan dat wat de woorden zo zonder meer aangeven; maar wat er wordt verstaan, kan men niet weten dan uit de aanduidende dingen der woorden in den geestelijken zin, en dat in dien zin het land de Kerk is, zie men in n. 566, 662, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577, 8011, 8732; vandaar het land stellen tot woestheid, en de zondaars daaruit verdelgen, betekent den mens der Kerk alsdan zonder geloof en naastenliefde; dat de sterren en de gesternten de erkentissen van het ware en het goede zijn, zie men in n. 2120, 2495, 2849, 4697; daarvan wordt gezegd dat zij met haar licht niet lichten, wanneer zij niet langer worden verlicht door het licht des Hemels, dat invloeit door het geloof der naastenliefde; dat de zon de liefde tot den Heer is, en de maan het geloof in Hem, n. 2120, 2441, 2495, 3636, 3643, 4060, 4321 einde, 4696, 5097, 5377, 7078, 7083, 7171, 7173, 8644, 8812; vandaar betekent de zon wordt in haren opgang verduisterd, dat de liefde tot den Heer bij den mens niet kan bestaan; en betekent de maan laat haar licht niet glanzen, dat ook de naastenliefde en het geloof niet kan bestaan, aldus de mens niet langer kan worden wederverwekt; den mens zeldzamer maken dan zuiver goud, en de zoon des mensen dan het goud van Ofir, betekent dat het goede niet langer wordt gezien, noch het ware, want met den mens wordt het goede der Kerk aangeduid, n. 4287, 8547; en met den zoon des mensen het ware uit het goede, in den hoogsten zin het uit den Heer voortgaande Goddelijk Ware, n. 1729, 1733, 2813, 3704; al wie gevonden wordt zal doorboord worden, betekent dat allen zullen vergaan ten gevolge van het boze van het valse; en al wie vergaderd is zal door het zwaard vallen, betekent dat zij zullen vergaan ten gevolge van het valse; dat doorboord worden, is vergaan ten gevolge van het boze van het valse, n. 4503; en vallen door het zwaard, gegaan tengevolge van het valse, n. 2799, 4499, 7102, 8294; de kleine kinderen worden verpletterd, betekent dat zij de onschuld geheel en al zullen uitblussen, want de kleine kinderen zijn de onschuld, n. 430, 2126, 3183, 3494, 5608; de vrouwen-echtgenoten zullen geschoffeerd worden, betekent dat de goede dingen van het ware zullen verdraaid worden door de boze dingen van het valse; de vrouwen-echtgenoten zijn immers de goede dingen van het ware, n. 2517, 4510, 4823, 7022; en geschoffeerd worden, is verdraaid worden, n. 2466, 4865; de bogen zullen de jonge mannen verpletteren, betekent dat de ware dingen van het goede door de leren van het valse uit het boze zullen vergaan; de boog immers is de Leer van het ware, en in den tegengestelden zin de leer van het valse, n. 2686, 6422,

8800; de jonge mannen zijn de bevestigde ware dingen, n. 7668; en hun oog zal de zonen niet sparen, betekent dat hij die de ware dingen verstaat ze nochtans zal uitblussen, want de zonen zijn de ware dingen, n. 489, 491, 533, 1147, 2803, 2813, 3373, 4257, 5542; en het oog is het verstand van het ware, n. 2701, 4403 tot 4421, 4523 tot 4534. Uit deze dingen nu blijkt duidelijk wat onder die profetische dingen wordt verstaan; namelijk dat wanneer de Kerk aan haar einde komt al het ware en al het goede zullen vergaan; uit deze dingen blijkt ook dat doorboord, verpletterd, in één woord gedood worden, de uitblussing van het geloof en van de naastenliefde is. Bij Jeremia: “Ruk hen uit zoals het vee *ter slachting*, en bestem hen *tot den dag der doding*; hoe lang zal het land treuren, en het kruid van het gehele veld verdorren; vanwege de boosheid dergenen die daarin wonen, zullen de beesten en de vogel *verteerd worden*”, XII: 3, 4; de dag der doding staat voor den tijd der verwoeste Kerk, zijnde haar laatste tijd, wanneer er niet langer geloof is, omdat er geen naastenliefde is; het land zal treuren, staat voor de Kerk; het kruid van het gehele veld zal verdorren, staat voor het verdorren van al het ware der Kerk; de beesten en de vogel zullen verteerd worden, staat voor het verteerd worden van de goede en de ware dingen; dat het land de Kerk is, zie men vlak boven; dat het kruid des velds het ware der Kerk is, n. 7571; dat het veld de Kerk is, n. 2971, 3310, 3766; dat de beesten de goede dingen en de aandoeningen van het goede zijn, n. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 719, 1823, 2179, 2180, 3218, 3519, 5198; dat de vogels de ware dingen en de aandoeningen van het ware zijn, n. 5149, 7441. Uit deze dingen kan vaststaan, wat de inwendige zin dier woorden is, en eveneens dat het geestelijke en het heilige der Kerk en des Hemels in de afzonderlijke dingen is, en dat men zonder den inwendigen zin geenszins zou verstaan wat de dag der doding is, wat dat het land zal treuren, dat het kruid van het gehele veld zal verdorren, en dat dan de beesten en de vogel zullen verteerd worden. Bij Zacharia: “Zo zeide Jehovah uw God; *Wijdt de schapen der doding*, welker bezitters hen *doden*, en zich ook niet schuldig erkennen”, XI: 4, 5; de schapen der doding staan voor hen die in het eenvoudig goede zijn, bij wie de ware dingen des geloofs worden uitgeblust niet door hun schuld, maar door de schuld van hen die leren. Bij Jesaja: “In hen die zullen komen, zal Jakob wortel schieten; Israëel zal ontluiken en bloeien, aldus dat de aangezichten van het wereldrond vervuld worden met inkomst; *heeft hij hem geslagen naar de plage van hem die sloeg; is hij gedood naar de slachting zijnergedoden*. Ziet, Jehovah is uitgaande van Zijn plaats om de ongerechtigheid des lands te bezoeken; dan zal het land *zijn bloeden* onthullen, en *zijn gedoden* niet verhelen”, XXVII: 6, 7; XXVI: 21; hier wordt eveneens in den inwendigen

zin gehandeld over den laatsten tijd der Kerk, wanneer een nieuwe Kerk zal worden opgewekt, terwijl de oude te gronde gaat; Jakob staat voor hen die in het uitwendige der Kerk zijn, Israël voor hen die in het inwendige zijn; de aangezichten van het wereldrond staan voor de Kerk in het algemeen, het land voor de oude Kerk; de gedoden voor hen bij wie geen geloof is, omdat er geen naastenliefde is. Bij denzelfde: “Gij zijt voortgeworpen uit uw graf zoals een gruwelijke scheut, *een bekleedsel der gedoden, de met het zwaard doorboorden*; gij zult met hen niet in het graf verenigd worden, want gij hebt uw land verdorven, *gij hebt uw volk gedood*”, xiv: 19, 20; de gedoden staan voor hen die beroofd zijn van het geestelijk leven; gij hebt het volk gedood, staat daarvoor dat hij de ware en de goede dingen des geloofs heeft vernietigd; daar wordt over Babel gehandeld, waarmede de ontwijding van het goede wordt aangeduid, n. 1182, 1283, 1295, 1306, 1307, 1308, 1321, 1322, 1326, voorts de verwoesting ervan, n. 1327 einde. Bij Jeremia: “Ik heb de stem gehoord van de dochter Zions; zij hijgt, zij breidt haar handen uit; Wee mij nu, *omdat mijn ziel afgemat is vanwege de doodslagers*. Snelt rond door de straten van Hierosolyma, en ziet, ik bid u, en bekent, en zoekt in haar wijken, of gij een man vindt, of er één is die het gericht doet, die waarheid zoekt”, iv: 31; Hfdst. v: 1; de dochter Zions staat voor de hemelse Kerk; zij die doden, staan voor hen die de goede en de ware dingen vernietigen; de man die het gericht doet, staat voor hen die in de ware dingen uit het goede zijn. Bij Ezechiël: “Gij hebt Mij ontwijd bij Mijn volk voor handvollen van gerst en voor stukken broods, *om zielen te doden die niet moeten sterven*, en om zielen levend te maken die niet moeten leven”, xiii: 19; zielen doden staat hier klaarblijkelijk voor het geestelijk leven ontnemen. Omdat doden ook dit betekende, behoorde het derhalve onder de vervloekingen op den berg Ebal “*den genoot in het verborgene te doden*, en een geschenk aan te nemen *om een ziel van onschuldig bloed te doden*”, Deut. xxvii: 24, 25. Bij Mattheus: “In de voleinding der eeuw zullen zij u overleveren in verdrukking, *en zullen u doden*, en gij zult gehaat worden van alle natiën om Mijns Naams wil”, xxiv: 9; en bij Johannes: “Jezus zeide tot de discipelen: De ure komt *dat een iegelijk die u zal gedood hebben*, zal menen Gode een heiligen eredienst te brengen; en deze dingen zullen zij doen, omdat zij den Vader niet zullen bekennen, noch Mij”, xvi: 2, 3. Hier wordt eveneens met doden aangeduid van het geestelijk leven beroven, dat is, van het geloof en van de naastenliefde, want met de discipelen worden alle dingen van het ware en van het goede des geloofs en der naastenliefde aangeduid, n. 3488, 3858 einde, 6397. Dat hier niet de discipelen tot wie de Heer sprak worden verstaan, blijkt hieruit dat daar wordt gehandeld over de

voleinding der eeuw, wanneer de Heer zal komen in de wolken des hemels, waarover de discipelen Hem vroegen, waaronder de laatste tijd der Kerk wordt verstaan, in welken tijd de discipelen niet zouden leven; men zie n. 3488. Eender bij Markus: “*De broeder zal den broeder overleveren tot den dood*, en de vader de kinderen; de kinderen zullen opstaan tegen de ouders, *en zullen hen doden*”, XIII: 12; ook daar wordt over de laatste tijden gehandeld, waar eveneens met doden wordt aangeduid beroven van de ware en de goede dingen die des geloofs en der naastenliefde zijn, aldus van het geestelijk leven. Bij Lukas: “Ik zal Profeten en Apostelen tot hen zenden, *maar zij zullen er van hen doden* en vervolgen; van het bloed van Abel tot het bloed van Zacharia, den Profeet, zal het worden afgeëist van dit geslacht”, XI: 49, 51. De profeten en de apostelen staan in den geestelijken zin voor de ware en de goede dingen der Kerk; doden staat voor die dingen uitblussen; het bloed van Abel staat voor de uitblussing van de naastenliefde. Dat de profeten de ware dingen der Leer uit het Woord zijn, zie men in n. 2534, 7269; dat het bloed van Abel de uitblussing van de naastenliefde is, n. 374. Eender bij Johannes: “*Het bloed der heiligen en der profeten, en der gedoden* is gevonden in Babylon”, Apoc. XVIII: 24; daar staat ook het bloed der heiligen en der profeten voor de uitblussing van het goede en het ware des geloofs en der naastenliefde; de gedoden staan voor hen die ten aanzien van het geestelijk leven zijn vergaan. Dat het bloed het der naastenliefde aangedane geweld is, alsmede elk boze in het algemeen, n. 374, 1005; voorts de ontwijding van het ware in het bijzonder, n. 4735, 6978, 7317, 7326. Omdat met den gedode of den doorboorde de uitblussing van het goede en het ware wordt aangeduid, en in de Joodse Kerk alle dingen die waren ingesteld, de uitbeeldende dingen waren van de geestelijke en de hemelse dingen die in het Rijk des Heren zijn, en in den hoogsten zin van de Goddelijke dingen in den Heer, was deswege wanneer een doorboorde in het veld liggend werd gevonden, de volgende handelwijze bevolen om het volk te ontzondigen, namelijk “dat zij zouden meten naar de steden, *van den doorboorde af, liggende in het veld*, en dat de ouderen van de naastgelegen stad een vaars van een os zouden nemen, waarmede geen arbeid was gedaan, en waarop nog geen juk was geweest, en haar afbrengen tot een snelle rivier, en dat de priesters, de zonen van Levi, haar daar zouden onthalzen, en dan de ouderen der stad de handen zouden wassen boven de vaars, en zeggen dat hun handen dat bloed niet hebben vergoten, noch hun ogen het hebben gezien, en dat zo het bloed verzoend zal worden”, Deut. XXI: 1 tot 8; wie zou ooit weten, waarom zulk een handelwijze werd ingesteld ter oorzaak van een doorboorde, liggende in het veld, tenzij men uit den

inwendigen zin weet wat er wordt aangeduid met den doorboorde in het veld, met de naastgelegen stad, met de vaars, met de snelle rivier, met de wassing van de handen, en met de overige dingen daar; met den doorboorde in het veld wordt het uitgebluste ware en goede aangeduid, n. 4503; met het veld de Kerk, n. 2971, 3310, 3766; met de stad de Leer van het ware, n. 402, 2449, 2943, 3216, 4492, 4493; met de ouderen der stad de met het goede samenstemmende ware dingen, n. 6524, 6525, 8578, 8585; met de vaars waarop nog geen juk is geweest, het nog niet bevestigde ware; wat een vaars is, zie men in n. 1824, 1825; met de wassing van de handen boven de vaars aan den snellen stroom, de zuivering van dat boze, omdat het is bedreven uit den ongematigden ijver van iemand die niet weet wat het ware is; uit deze dingen evenals uit de overige dingen kan vaststaan, welke en hoevele verborgenheden in de afzonderlijke dingen des Woords zijn bevat, welke voorzeker niet als verborgenheden zullen verschijnen indien men gelooft dat de zin der letter het al des Woords is, en aldus dat daarin niets schuilt dat heiliger en hemelser is; terwijl toch de zin der letter voor den mens in de wereld is, dat is, voor den natuurlijke mens, doch de inwendige zin voor den mens in den Hemel, dat is, voor den geestelijken mens. Daaruit blijkt, wat het gebod aangaande het niet doden insluit, namelijk dat men niet alleen den mens niet moet doden ten aanzien van het lichaam, maar ook niet moet doden ten aanzien vande ziel, aldus niet alleen niet moet beroven van het leven inde wereld, maar vooral niet moet beroven van het leven in den Hemel. Als dat gebod niet tegelijk dit had ingesloten, zou het niet door Jehovah Zelf, dat is, door den Heer, met levende stem gedictieerd zijn geweest op den berg Sinai met zulk een groot wonder; alle volkeren en natiën immers weten zonder onmiddellijke onthulling, en hun wetten stellen het eveneens vast, dat men den mens niet moet doden, zoals ook dat men niet moet echtbreken, stelen, vals getuigen; ook moet men niet geloven dat de Israëlietische Natie zo stompzinig is geweest, dat zij alleen die dingen niet had geweten welke allen in het algehele aardrijk wisten; maar het onthulde Woord verbergt, omdat het uit het Goddelijke Zelf is, bovendien in zijn schoot hogere en meer universele dingen, namelijk zulke dingen die des Hemels zijn, aldus die niet alleen het leven van het lichaam betreffen, maar ook die welke het leven der ziel of het eeuwige leven betreffen. In dit onderscheidt het Woord zich van, verschilt het van, en munt het uit boven elk ander geschrift.

8903. *Gij zult niet echtbreken, betekent dat men de dingen die van de Leer des geloofs en der naastenliefde zijn, niet moet verdraaien; aldus het Woord niet moet*

aanwenden om boze en valse dingen te bevestigen; voorts dat men de wetten der orde niet moet omkeren.

8904. Gij zult niet echtbreken; dat dit betekent dat men de dingen die van de Leer des geloofs en der naastenliefde zijn, niet moet verdraaien, aldus het Woord niet moet aanwenden om valse en boze dingen te bevestigen, voorts dat men de wetten der orde niet moet omkeren, staat vast uit de betekenis van echtbreken, boeleren, en hoereren, zijnde in den geestelijken of inwendigen zin de goede dingen verdraaien en de ware dingen vervalsen die van de Leer des geloofs en der naastenliefde zijn; en omdat deze dingen met echtbreken worden aangeduid, wordt ook aangeduid het Woord aanwenden om boze en valse dingen te bevestigen, want het Woord is de eigenlijke Leer zelf des geloofs en der naastenliefde, en de verdraaiing van het ware en het goede daar, is de aanwending tot valse en boze dingen. Dat deze dingen met echtbreken en boeleren in den geestelijken zin worden aangeduid, weet heden ten dage nauwelijks iemand, ter oorzake hiervan dat heden ten dage binnen de Kerk door weinigen wordt geweten wat het geestelijke is, en hoedanig dit verschilt van het natuurlijke, en nauwelijks door iemand, dat er een overeenstemming is tussen het ene en het andere, en wel een zodanige dat het beeld van het ene zich in het andere vertoont, dat is, dat het geestelijke wordt uitgebeeld in het natuurlijke; bijgevolg dat het geestelijke is zoals de ziel, en het natuurlijke zoals haar lichaam, en dat zij zo door den invloed en vandaar door de verbinding één uitmaken, zoals in den wederverwekten mens zijn inwendige mens, die ook de geestelijke wordt genoemd, en zijn uitwendige mens, die ook de natuurlijke wordt geheten. Omdat men heden ten dage zulke dingen niet weet, kan men daarom niet weten wat echtbreken nog verder betekent dan ten aanzien van het lichaam onwettig verbonden worden. Omdat die dingen, zoals werd gezegd, heden ten dage onbekend zijn, is het geoorloofd om de oorzaak te zeggen, waarom echtbreken in den geestelijken zin betekent die dingen verdraaien welke van de Leer des geloofs en der naastenliefde zijn, aldus de goede dingen echtbreken en de ware dingen vervalsen; de oorzaak hiervan, welke heden ten dage verborgen is, is deze dat de echtelijke liefde nederdaalt uit het huwelijk van het goede en het ware, welk huwelijk het hemels huwelijk wordt genoemd. De liefde die uit den Heer invloeit, die er is tussen het goede en het ware in den Hemel, wordt veranderd in de echtelijke liefde op aarde, en dit door de overeenstemming; vandaar komt het, dat de vervalsing van het ware een hoererij is, en de verdraaiing van het goede een echtbreking is in den inwendigen zin; vandaar komt het eveneens, dat zij die niet in het goede en het ware des geloofs zijn, ook niet in

de echte echtelijke liefde kunnen zijn; voorts dat zij die in echtbreuken het verkwikkelijke des levens vinden, niet langer iets van het geloof kunnen opnemen. Ik heb door de Engelen horen zeggen, dat zodra iemand echtbreuk pleegt op aarde en daarin zijn verkwikkelijke vindt, voor hem de hemel wordt gesloten, dat is, dat hij weigert langer daaruit iets van geloof en naastenliefde op te nemen. Dat heden ten dage in de koninkrijken waar de Kerk is, door de meesten de echtbreuken voor niets worden geacht, komt omdat de Kerk aan haar einde is, en er zo niet langer enig geloof is, omdat er geen naastenliefde is; het ene immers stemt met het andere overeen; waar geen geloof is, is het valse in de plaats van het ware en het boze in de plaats van het goede, en daaruit vloeit voort dat echtbreuken niet meer als misdaden worden aangemerkt; want wanneer de Hemel bij den mens is gesloten, vloeien zulke dingen uit de hel in; men zie hetgeen hierover eerder is gezegd en getoond in n. 2727 tot 2759, 4434, 4835, 4837. Dat boeleren en echtbreken in den inwendigen of geestelijken zin is de ware en de goede dingen des geloofs en der naastenliefde vervalsen en verdraaien, bijgevolg ook het valse en het boze bevestigen door averechtse aanwendungen uit het Woord, kan vaststaan uit de afzonderlijke plaatsen uit het Woord waar echtbreken, boeleren, en hoereren worden genoemd, hetgeen duidelijk zal blijken uit de volgende dingen, zoals bij Ezechiël: “Zoon des mensen, maak Hierosolyma haar gruwelen bekend: *gij hebt gehoereerd vanwege uw naam*, en hebt *uw hoererijen* uitgestort over een elk die voorbijging. Gij hebt van uwe klederen genomen, en u gemaakt geplekte hoogten, en *gij hebt daarop gehoereerd*; gij hebt genomen de vaten uws sieraads van Mijn goud en van Mijn zilver dat Ik u gegeven had, en gij hebt u beelden van het manlijke gemaakt, en gij hebt daarmee gehoereerd. Gij hebt uw zonen en uw dochteren, die gij Mij gebaard hebt, genomen, en hebt ze geslachtofferd; is het wat weinigs *van uw hoererijen*. *Gij hebt gehoereerd met de zonen van Egypte*, uw naburen groot van vlees, en *gij hebt uw hoererij vermenigvuldigd* om Mij te ergeren. *En gij hebt gehoereerd met de zonen van Aschur*, omdat er voor u geen verzadiging was; *met wie gij ook hebt gehoereerd*, en toch waart gij niet verzadigd. En *gij hebt uw hoererij vermenigvuldigd* tot aan het land van koophandel Chaldea, en toch zijt gij daarin niet verzadigd geworden. *De overspelige vrouw* neemt onder haar man de vreemden aan. Zij geven aan alle *loonhoeren* loon, gij echter *gaaft uw beloningen aan al uw liefhebbers*, en gij beloonde ze opdat zij tot u van rondom zouden komen *tot uw hoererijen*. Deswege, o *loonhoer*, hoor het woord van Jehovah: *Ik zal u richten naar de gerichten der overspeelsters* en der bloedvergietsters”, xvi: 1 en vervolg. Wie kan niet zien, dat met de hoererijen hier de vervalsingen van het

ware en de echtbrekingen van het goede worden aangeduid; en wie kan hier een woordje verstaan, indien hij niet weet dat de hoererij zulke dingen betekent, voorts indien hij niet weet, wat betekent de zonen van Egypte, de zonen van Aschur, Chaldea, met wie Hierosolyma gezegd wordt te hebben gehoereerd; dat zij niet met die volken zelf heeft gehoereerd, is duidelijk. Het moet dus worden gezegd wat die dingen in den inwendigen zin betekenen; onder Hierosolyma wordt de verdraaide Kerk verstaan; de klederen daar zijn de ware dingen die worden verdraaid; vandaar zijn de valse dingen die worden erkend, de geplekte hoogten; de zonen van Egypte zijn de wetenschappelijke dingen, de zonen van Aschur de redeneringen, Chaldea de ontwijding van het ware; dat de klederen de ware dingen zijn, zie men in n. 1073, 2576, 4545, 4763, 5248, 5319, 5954, 6914, 6918; dat de hoogten de eredienst zijn, de geplekte hoogten hier de eredienst van het valse, n. 796; de vaten des sieraads uit goud en zilver zijn de erkenenissen van het goede en het ware; dat de vaten de erkenenissen zijn, n. 3068, 3079; dat het goud het goede is, n. 113, 1551, 1552, 5658, 6914, 6917; het zilver het ware van het goede, n. 1551, 2048, 2954, 5658; de beelden van het manlijke betekenen de schijnbaarheden en de gelijkenissen van het ware, n. 2046; de zonen en de dochters die zij baarden, zijn de ware en de goede dingen, die zij verdraaiden; dat de zonen de ware dingen zijn, n. 489, 491, 533, 1147, 2623, 2803, 2813, 3373; dat de dochteren de goede dingen zijn, n. 489, 2362, 3024; dat de zonen van Egypte de wetenschappelijke dingen zijn, waardoor er verdraaiing is, n. 1164, 1165, 1186, 1462, 2588 einde, 4749, 4964, 4967, 5700, 5702, 6004, 6015, 6125, 6651, 6679, 6683, 6692, 6750, 7296, 7779, 7926; dat Aschur de redenering is door welke door middel van de wetenschappelijke dingen de ware dingen des geloofs verdraaid, en de goede dingen ervan geschonden worden, n. 119, 1186; de hoererij vermenigvuldigen tot aan het land Chaldea, is tot aan de ontwijding van het ware; dat Chaldea de ontwijding van het ware is, n. 1368; daaruit blijkt, waarom er wordt gezegd overspelige vrouw, voorts loonhoer; eender als van Babel in de Apocalyps: “Een uit de zeven engelen die de zeven fiolen hadden, kwam en sprak met mij, zeggende tot mij: Kom, ik zal u tonen *het gericht der grote loonhoer*, zittende op vele wateren, *met wie de koningen der aarde gehoereerd hebben*, en die de aarde bewonen *zijn dronken geworden van den wijn harer hoererij*; het was het grote Babylon, *de moeder der hoererijen*, en der gruwelen der aarde”, xvii: 1, 2, 5; Hfdst. xiv: 8; Hfdst. xviii: 3; dat Babylon degenen zijn die de ware en de goede dingen der Kerk verdraaien ter wille van de eigen heerschappij en het eigen voordeel, en dit tot aan de ontwijding toe, staat vast uit de betekenis van Babel, n. 1182, 1283, 1295, 1304, 1306, 1307, 1308, 1321, 1322,

1326, 1327 einde; vandaar komt het, dat Babylon een loonhoer en de moeder der hoererijen wordt geheten. Zij die niets aangaande den inwendigen zin weten, geloven dat de koningen der aarde die met haar hebben gehoereerd, koningen op aarde of koninkrijken betekenen, maar zij betekenen niet koningen noch koninkrijken, maar de ware dingen des geloofs der Kerk; en met deze hoereren is die verdraaien; dat de koningen de ware dingen des geloofs zijn, zie men in n. 1672, 2015, 2069, 3009, 4575, 4581, 4966, 5044, 6148; en dat de aarde de Kerk is, n. 566, 662, 1067, 1262, 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118 einde, 2928, 3355, 4447, 4535, 5577, 8011, 8732; die de aarde bewonen zijn dronken geworden van den wijn der hoererij, wil zeggen dat zij die binnen de Kerk zijn tot dwalingen en ijhoofdigheden zijn gebracht door de valse dingen uit het boze; dronken worden immers is in dwalingen worden geleid door valse redeneringen en door averechtse uitleggingen van het Woord, n. 1072; de wijn is het valse uit het boze, n. 6377; vandaar is de wijn der hoererij het valse vanwege de verdraaiing van het ware; dat de aarde de Kerk is, is juist getoond; er wordt gezegd zitten op vele wateren, omdat het op de valse dingen is, want de wateren zijn in den echten zin de ware dingen, en in den tegengestelden zin de valse dingen, n. 729, 790, 8137, 8138, 8568. Dat echtbreken en hoereren is de goede en de ware dingen der Kerk verdraaien, staat ook elders klaarblijkelijk vast bij Ezechiël: “Er waren twee vrouwen, dochteren van één moeder; *zij hoereerden in Egypte*; in haar jeugd *hoereerden zij*; Ohola is Samaria, en Oholiba is Hierosolyma; Ohola *hoereerde* onder Mij, en *zij beminde haar liefhebbers*, de Assyriërs die nabij waren, bekleed met hemelsblauw, overheden en leiders, allen jonge mannen des verlangens, ruiters, rijdende op paarden; *zij gaf haar hoererijen op hen*, de keur van alle zonen van Aschur; evenwel *verliet zij haar hoererijen uit Egypte niet*, want *met hen hadden zij gelegen* in haar jeugd. Oholiba *verdierf haar liefde* meer dan zij; *en haar hoererijen boven de hoererijen van haar zuster*; *zij werd verliefd op de zonen van Aschur*; zij deed *tot de hoererijen* toe, toen zij geschilderde mannen op den wand zag, de beelden der Chaldeën geschilderd met menie; *en zij had hen lief* bij het opzien harer ogenook kwamen tot haar *de zonen van Babel tot samenligging der liefden*; *zij bevleekten haar met hun hoererij*; zij heeft evenwel *haar hoererijen vermenigvuldigd*, terwijl zij gedacht aan de dagen der jeugd, *waarin zij gehoereerd had in het land van Egypte*; zij werd verliefd *meer dan de bijwijken van hen*”, xxiii: 2 en vervolg. Ook in deze dingen kan een ieder zien, dat onder de hoererijen de geestelijke hoererijen worden verstaan, dat is, de verdraaiingen van het goede en de vervalsingen van het ware, welke der Kerk zijn; voorts dat de dingen die in den inwendigen zin vervat zijn, niet aan den

dag treden, indien men niet weet wat wordt aangeduid met de zonen van Egypte, met de Assyriërs of de zonen van Aschur, met Chaldea, en met Babel; want dat niet die natiën worden verstaan, maar dat zulke dingen worden verstaan, die van het valse zijn, is duidelijk; met die immers hebben de inwonsters van Samaria en Hierosolyma niet gehoereerd; maar wat met Egypte, Aschur, Chaldea en Babel wordt aangeduid, zie men vlak boven getoond. Uit hetgeen volgt staat ook vast, dat de hoererijen en de echtbreuken in den inwendigen zin de vervalsingen en de verdraaiingen van het goede en het ware zijn, aldus de echtbrekingen van deze, zoals bij Hoschea: “Twist met ulieder moeder, twist, aangezien zij Mijn echtgenote niet is, en Ik haar Echtgenoot niet ben; opdat zij van haar aangezichten *de hoererijen verwijdere*, en *haar echtbreuken* van tussen haar borsten; over haar zonen zal Ik Mij niet ontfermen, omdat *zij zonen der hoererijen zijn*, aangezien *hun moeder heeft gehoereerd*, zeggende: *Ik zal mijn liefhebbers nagaan*, die mijn brood, en mijn wateren geven, mijn wol, en mijn vlas, mijn olie, en mijn dranken; Ik zal haar wijnstok en haar vijgeboom verwoesten, waarvan zij zeide: Die zijn mij een *hoerenloon* dat mijn liefhebbers mij gegeven hebben”, 11:2 tot 12. Onder de moeder wordt hier in den inwendigen zin de Kerk verstaan, n. 289, 269I, 2717, 4257, 558I, 8897; desgelijks onder de echtgenote, n. 252, 253, 409, 749, 770; van haar wordt gezegd dat zij geen echtgenote is, omdat zij in verdraaide ware dingen is, dat is, in valse dingen; onder de zonen de ware dingen der Kerk, hier de valse dingen, omdat zij zonen der hoererijen worden geheten, n. 489, 49I, 533, 2623, 2803, 2813, 3373, 3704, 4257. Wat brood, wat water, wat wol, en vlas, voorts olie en drank is, alsmede de wijnstok en de vijgeboom, is in hun plaatsen getoond, namelijk dat zij zijn de goede dingen der liefde en der naastenliefde, voorts de innerlijke en de uiterlijke goede en ware dingen des geloofs, doch in den tegengestelden zin de boze en de valse dingen, want de goede dingen worden boos, en de ware dingen worden vals, wanneer zij worden verdraaid; wat brood is, zie men in n. 276, 680, 2165, 2177, 3464, 3478, 3735, 3813, 4217, 4735, 4976, 5915, 6118, 6409; wat de wateren, n. 739, 790, 8137, 8138, 8568; wat vlas, n. 760I; wat olie, n. 886, 3728, 4582; wat drank, n. 3069, 3168, 3772, 8562; wat de wijnstok, n. 1069, 5113, 6376; wat de vijgeboom, n. 423I, 5113; het hoerenloon is het valse der leer, dat zij voor het ware aanprijzen. Bij denzelfde: “Mijn volk ondervraagt het hout, en zijn stok antwoordt hem, omdat *de geest der hoererij hen heeft verleid*, en *zij gehoereerd hebben* van onder hun god; op de kruinen der bergen slachtofferen zij, en op de heuvelen roken zij, deswege *hoereren uw dochteren*, en *uw schoondochteren bedrijven overspel*. Indien gij hoereert, Israël, dat Jehudah niet schuldig worde;

zal Ik niet bezoeken over uw dochteren, *omdat zij hoereren*, en over uw schoondochteren, *omdat zij echtbreken*; *omdat deze delen met de hoeren*, en *met de veile deernen slachtofferen*”, IV: 11 en vervolg; hoereren onder hun god, staat voor het ware verdraaien, want met god wordt in den inwendigen zin het ware aangeduid, en in den tegengestelden zin het valse, n. 2586, 2769, 2807, 2822, 4295, 4402, 4544, 7010, 7268, 7873, 8301, 8867; de bergen en de heuvelen zijn de liefden, hier de liefden van zich en van de wereld, n. 795, 796, 1691, 2722, 6435; het hout dat wordt ondervraagd, is het goede van het verkwikkelijke van de ene of andere begeerte, n. 643; de stok die antwoordt, is de denkbeeldige macht uit het verstandelijk eigene, n. 4013, 4015, 4876, 4936, 7011, 7026. Omdat de goden in den echten zin de ware dingen betekenen, en in den tegengestelden zin de valse, wordt derhalve de ware dingen vervalsen en de goede dingen echtbreken aangeduid met *“vreemde goden nahoereren*, zoals achter Baäl, achter Molech, achter de afgoden”, Ezech. VI: 9; Levit. XX: 5; en elders. Uit deze dingen nu kan vaststaan wat onder echtbreken en hoerereien wordt verstaan in deze volgende plaatsen; bij Jesaja: “Gijlieden nadert hiertoe, gij zonen der toveres, *gij overspelig zaad*, en *zij heeft gehoereerd*; tegen wien maakt gij u lustig, tegen wien spert gij den mond wijd open, en steekt gij de tong lang uit; zijt gij niet geborenen der overtreding, een zaad der leugen, die *hittig zijt geworden voor de goden* onder allen groenen boom”, LVII: 3, 4, 5. Bij denzelfde: “Het zal geschieden ten einde van zeventig jaren, Jehovah zal Tyrus bezoeken, opdat *zij wederkeert tot haar hoerenloon*, en *zij hoereert met alle koninkrijken der aarde* over de aangezichten van het wereldrond”, XXIII: 17, 18. Bij Jeremia: “En een man heeft zijn echtgenote heengezonden, en zij is van hem heengegaan, en werd eens anderen mans; *zij heeft gehoereerd met vele genoten*. Gij hebt het land ontwijd met *uw hoerereien* en uw boosheid. Hebt gij gezien wat de afgekeerde Israël gedaan heeft; deze was heengaande op allen hogen berg en onder allen groenen boom en *gij hoereerde aldaar*. Ook haar trouweloze zuster Jehudah ging heen, en *ook zij heeft gehoereerd*, dermate dat *zij door de stem harer hoereries* het land heeft ontwijd; *zij heeft geboeleerd met steen en met hout*”, III: 1 tot 10. Bij denzelfde: “Dit is uw lot dat gij Mij hebt vergeten, en op leugen hebt vertrouwd; *uwe echtbreuken*, en *uw gehinnik, de snoodheid uwer hoereries*, op de heuvelen, in het veld heb Ik uw gruwelen gezien; wee u, Hierosolyma”, XIII: 25, 27. Bij denzelfde: “Tegen de profeten: *Het land is vol van echtbrekers*, omdat het land vanwege de vervloeking treurt; de weiden der woestijn zijn verdord; omdat zowel de profeten als de priesters huichelarij bedrijven. In de profeten van Hierosolyma heb Ik ook een huiveringwekkende verstoktheid gezien, *door te*

echtbreken en door te gaan in leugen; zij hebben de handen der bozen bevestigd; zij spreken het gezicht huns harten, niet uit den mond van Jehovah”, xxiii: 9, 10 en vervolg. Bij denzelfde: Zij hebben een dwaasheid in Israël gedaan, en *geboeleerd met de vrouwen hunner genoten*, en zij hebben het woord in Mijn Naam leugenachtig gesproken dat Ik hun niet geboden heb”, xxix: 23. Uit deze dingen blijkt duidelijk dat echtbreken en boeleren is de ware dingen van het Woord ontvouwen en verdraaien uit zijn hart, dat is, uit het eigene, aldus zoals de liefden van zich en van de wereld het aanraden; bijgevolg is het leugens, dat is, valse dingen, spreken, zoals openlijk wordt gezegd. Bovendien bij Hoschea: “Verblijd u niet, o Israël, *omdat gij gehoereerd hebt* van onder uw god; *gij hebt hoerenloon bemind* op alle dorsvloeren des korens”, ix: 1. Bij denzelfde: “Jehovah sprak tot Hoschea: Ga heen, neem u *een vrouw der hoererijen*, en *kinderen der hoererijen*, omdat *het land al hoererende heeft gehoereerd* van achter Jehovah”, i: 2. Bij Nahum: “Wee der stad der bloeden, *vanwege de veelheid van de hoererijen der hoer*, goed van gunst, meesteres der toverijen, die de natiën verkoopt *door haar hoererijen*, en de familiën door haar toverijen”, iii: 1, 4. Bij Moscheh: “Uw zonen zullen weidende zijn in de woestijn 40 jaren, en *zullen uw hoererijen dragen* 40 jaren, naar het getal der dagen in welke gij het land verspied hebt, elken dag voor een jaar zult gij uw ongerechtigheid dragen”, Num. xiv: 33, 34. Omdat de hoererijen op aarde overeenstemmen met de vervalsingen van het ware en de echtbrekingen van het goede, was er derhalve “*de doodstraf voor echtbrekers*”, Levit. xx: 10, en “moest de dochter van een man-priester, *indien zij zich ontwijdde door te hoereren*, met vuur worden verbrand”, Levit. xxi: 9; voorts “dat *niet enige dochter in Israël zou worden blootgesteld aan hoereri*”, Levit. xix: 29; desgelijks, dat “een *bastaard* niet zou komen in de vergadering van Jehovah, zelfs niet zijn tiende geslacht”, Deut. xxiii: 2. En dat “geen *hoerenloon* gebracht mocht worden in het huis van Jehovah, omdat het een gruwel was”, Deut. xxiii: 18. Uit deze dingen nu staat ten volle vast wat met echtbreken wordt aangeduid, namelijk dat dit in den uitwendigen zin is echtbreken plegen, in den uitbeeldenden inwendigen zin afgoden en andere goden vereren door zulke dingen die der Kerk zijn, bijgevolg de uitwendige en inwendige afgodische dingen; in den geestelijken inwendigen zin worden echter de echtbrekingen van het goede en de verdraaiingen van het ware aangeduid. Uit deze dingen blijkt het duidelijk, vanwaar het komt dat de echtbreken in zich zo goddeloos zijn, en gruwelen worden geheten, namelijk daarvandaan dat zij overeenstemmen met het huwelijk van het valse en het boze, dat het helse huwelijk is; en omgekeerd, waarom de echte huwelijken

heilig zijn, namelijk daarvandaan dat zij overeenstemmen met het huwelijk van het goede en het ware, dat het hemelse huwelijk is; ja zelfs daalt de echte echtelijke liefde uit het huwelijk van het goede en het ware neder, aldus uit den Hemel, dat is, door den Hemel uit den Heer; doch de liefde van echtbreuk uit het huwelijk van het valse en het boze, aldus uit de hel, dat is, uit den duivel.

8905. *Gij zult niet stelen, betekent dat men niet van iemand zijn geestelijke goede dingen moet wegnemen, en dat men niet aan zich de dingen moet toekennen die des Heren zijn.*

8906. Gij zult niet stelen; dat dit betekent dat men niet van iemand zijn geestelijke goede dingen moet wegnemen, en dat men niet aan zich de dingen moet toekennen die des Heren zijn, staat vast uit de betekenis van stelen, zijnde van iemand de geestelijke goede dingen wegnemen; dat deze dingen met stelen worden aangeduid, komt omdat rijkdommen en schatten in den geestelijken zin de erkentnissen van het goede en het ware zijn, in het algemeen al de dingen die des geloofs en der naastenliefde zijn, dat is, die van het geestelijk leven bij den mens zijn, weswege van iemand die dingen wegnemen, in den geestelijken zin stelen is; en omdat alle geestelijke goede dingen, dat is, alle dingen des geloofs en der naastenliefde, enig en alleen uit den Heer zijn, en in het geheel niets uit den mens, wordt daarom met stelen ook aangeduid zich de dingen toekennen die des Heren zijn; zij die dit doen, worden ook dieven en rovers genoemd bij Johannes: “Voorwaar zeg Ik ulieden: Die niet ingaat door de deur in den stal der schapen, maar van elders opklimt, die is een *dief* en een *rover*, die echter ingaat door de deur, is de herder der schapen. Ik ben de deur; indien iemand door Mij binnengegaan zal zijn, die zal gezaligd worden; en hij zal ingaan en uitgaan, en weide vinden. *De dief komt niet dan opdat hij stele*, en slachte, en verderve; Ik ben gekomen opdat zij het leven hebben, en overvloed hebben”, x: 1 tot 13. Ingaan door de deur in den stal der schapen, is door den Heer, want de Heer is de Deur, zoals Hijzelf zegt; de schapen zijn zij die in de naastenliefde en daaruit in het geloof zijn; dezen gaan door den Heer in, wanneer zij erkennen dat uit Hem het al des geloofs en der naastenliefde is, want deze vloeien dan uit Hem in; doch die dingen toekennen aan anderen, vooral aan zichzelf, is die dingen wegnemen, aldus slachten en verderven. Zij die aan zichzelf de dingen toekennen die des Heren zijn, stellen ook in de werken verdienste, en maken zichzelf de gerechtigheid, waarover n. 1110, 1877, 2027, 2273, 2340, 2373, 2400, 3816, 4007 einde, 4174, 4943, 6388, 6389, 6390, 6392, 6393, 6478; dit nu is stelen in den geestelijken zin; en dit doet zich aan de Engelen in den Hemel voor, wanneer door den mens in het Woord stelen wordt gelezen, want de

Engelen verstaan het Woord niet anders dan geestelijk. Het eendere wordt met stelen aangeduid bij Hoschea: “Toen Ik Israël genas, werd de ongerechtigheid van Efraïm onthuld, en de boze dingen van Samaria, omdat zij de leugen deden; *en de dief komt*, de bende verspreidt zich naar buiten; *nu omgeven hen hun werken voor Mijn aangezichten*; door hun boosheid verblijden zij den koning, en door hun leugens de vorsten”, VII: 1, 2, 3. En bij Joël: “De dag van Jehovah komt; vóór hem verteert een vuur, en achter hem ontvlamt de vlam; zoals de tuin van Eden is het land vóór hem, maar achter hem een woestijn der woestheid; zoals de aanblik van paarden is zijn aanblik, en zoals ruiters aldus rennen zij; zoals het gedruis van wagens op de kruinen der bergen; in de stad rennen zij heen en weder, op den muur rennen zij, *in de huizen klimmen zij op, door de vensters gaan zij binnen zoals een dief*; vóór hem is de aarde beroerd, hebben de hemelen gebeefd, de zon en de maan zijn zwart geworden, en de sterren hebben den glans ingetrokken”, II: 1 tot 10. Daar wordt gehandeld over de verlating der Kerk, wanneer de valse dingen binnenbreken en de ware dingen vernietigen; deze valse dingen zijn de dieven die de huizen beklimmen en door de vensters binnengaan; wie is niet verwonderd, waarom er wordt gezegd dat de dag van Jehovah zal zijn zoals de aanblik van paarden, en dat zij dan zoals ruiters rennen, in de stad heen en weder rennen, op den muur rennen, in de huizen opklimmen, door de vensters binnengaan, de aarde zal beroerd worden, de hemelen zullen beven, de zon en de maan zwart zullen worden, en de sterren den glans zullen intrekken? Hij die niet iets weet aangaande den inwendigen zin, en die in zijn hart de heiligheid des Woords in twijfel trekt, zal zeggen dat deze dingen alleen maar woorden zijn, zonder dat daarin het Goddelijke is verborgen, en misschien zal hij het zinledige gezegden noemen. Doch hij die gelooft dat het Woord allerheiligst is, omdat het Goddelijk is, en die bovendien weet dat er een inwendige zin is, die handelt over de Kerk, over den Hemel, en over den Heer Zelf, zal bekennen dat de woorden daar elk afzonderlijk van een bijzonder gewicht zijn. Wat de woorden en de gezegden daar betekenen, moet dus in het kort worden ontvouwd; de dag van Jehovah is de laatste staat of de laatste tijd der Kerk, wanneer er niet langer het ware is, maar in plaats van het ware het valse; het vuur dat vóór hem verteert, is de begeerte van het boze, de vlam die achter hem ontvlamt, is de begeerte van het valse daaruit; de aanblik van paarden is het verstandelijke, redenerende uit het valse alsof uit het ware; de ruiters die rennen, zijn de redeneerders; de wagens zijn de leerstellige dingen van het valse, de stad is de leer zelf; de muur waarop zij rennen, is het wezenlijk valse; de huizen die zij beklimmen, is het willijke van den mens, de

vensters door welke zij binnengaan, zijn de verstandelijke dingen; de dief is het valse dat het ware wegneemt; de aarde die vóór hem zal beroerd worden, is de Kerk, ook de hemelen die zullen beven; de zon is de liefde tot den Heer, de maan is het geloof in Hem; van die wordt gezegd dat zij zwart worden, wanneer zij niet langer verschijnen; de sterren zijn de erkentissen van het goede en het ware, welke niet langer uit het geloof en de liefde, aldus uit den Hemel, het licht zullen hebben, hetgeen is den glans intrekken. Uit deze dingen kan vaststaan wat deze dingen in het algemeen insluiten, voorts in welken zin die dag of de laatste staat der Kerk een dief wordt geheten, die de huizen beklimt en door de vensters binnengaat, namelijk dat het het valse is dat dan den gansen mens in beslag zal nemen, zowel zijn willijke als zijn verstandelijke, en zo al het ware en goede zal wegnemen. Het eendere wordt met den dief aangeduid bij Obadja: “De Heer Jehovih zeide tot Edom: *Indien er dieven tot u komen*, indien verstoorders des nachts, hoe zult gij uitgeroeid zijn; *zullen zij niet stelen dat wat voor hen genoeg is*”, Vers 5; eender met den dief of den steler bij Zach. v: 1 tot 4, Psalm 1: 17, 18, 19; Matth. vi: 19, 20. Evenals alle inzettingen die door den Heer aan de zonen Israëls waren bevolen, gegrondvest waren in de wetten der orde, die in den Hemel zijn, dat is, die haar bestaan en haar wezen ontleenden aan de geestelijke wereld, evenzo derhalve ook de dingen die aangaande de diefstallen werden uitgevaardigd, zoals “Dat *wie een os stal* en verkocht, er vijf zal wedergeven, indien *een stuk kleinvee*, er vier”, Exod. xxii: 1; voorts: “Indien een dief in het doorgraven is geslagen, is er geen bloed; is echter de zon opgegaan, zo is er bloed; de dief zal wedergeven of verkocht worden; indien het gevonden wordt in zijn hand, zal hij het dubbel vergoeden”, Exod. xxii: 2, 3. *Wie een man zal gestolen en hem verkocht hebben*, maar hij gevonden zal zijn in zijn hand, al stervende zal hij sterven”, Exod. xxi: 16. “Indien een man gevonden zal worden *die een ziel van zijn broederen, van de zonen Israëls, gestolen zal hebben*, en voordeel uit hem getrokken zal hebben, als hij hem zal verkocht hebben, *deze dief zal gedood worden*, opdat gij het boze uit het midden van u verwijdere”, Deut. xxiv: 7; de mannen uit de zonen Israëls zijn in den inwendigen zin zij die in de ware en de goede dingen des geloofs zijn, aldus in den abstracten zin de ware en de goede dingen des geloofs, n. 5414, 5879, 5951; en daarom is een man uit de zonen Israëls stelen, die dingen wegnemen, en hem verkopen is die vervreemden, en eveneens maken dat zij dienen; de ware en de goede dingen des geloofs immers zijn, omdat zij uit den Heer zijn, in den vrijen staat; ook dienen zij niet dan den Heer alleen; doch wanneer zij worden vervreemd, dan komen zij in een slaafszen staat, want zij dienen enig

boze der liefde van zich of van de wereld, aldus enige lichamelijke begeerte; vandaar de afleiding en de overeenstemming van deze wet. En omdat dan het ware en het goede der Kerk van vrij slaafs wordt, aldus van levend dood wordt, is derhalve de straf, die de uitwerking is, de dood.

8907. *Gij zult aan uw naaste niet antwoorden als de getuige van een leugen, betekent dat men het goede niet het boze moet heten, noch het ware het valse, aldus ook niet omgekeerd het boze het goede moet heten, en het valse het ware.*

8908. Gij zult aan uw naaste niet antwoorden als getuige van een leugen; dat dit betekent dat men het goede niet het boze moet heten, noch het ware het valse, aldus ook niet omgekeerd het boze het goede moet heten, en het valse het ware, staat vast uit de betekenis van den getuige van een leugen, zijnde de bevestiging van het valse; dat de getuige de bevestiging is, zie men in n. 4197; en dat de leugen het valse des geloofs is, zal blijken uit hetgeen volgt; aan den naaste antwoorden, is aldus aan iemand zeggen; met den naaste immers wordt ieder mens aangeduid, en in het bijzonder elkeen die in het goede is, en in den abstracten zin het goede zelf, n. 3419, 5025, 6704, 6706 tot 6711, 6818, 8123; vandaar is gij zult aan den naaste niet antwoorden als de getuige van een leugen, in den inwendigen zin niet aan iemand het valse zeggen, dat is, zeggen dat het goede het boze en het ware het valse is, noch omgekeerd. Hoe het hiermede is gesteld, moet in het kort worden ontvouwd: Elkeen bij wien de liefde van zich of van de wereld regeert, dat is, die den voorrang dan wel eerbewijzen of welgesteldheid of gewin ten doel heeft, voor die allen maakt het niets uit om te zeggen en te overreden dat datgene wat ongerecht is, gerecht is, en dat datgene wat gerecht is, ongerecht is, en om aldus als getuigen van een leugen op te treden. De oorzaak dat zij zodanig zijn, is deze, dat hun wil geheel en al is onderworpen aan die liefden en de begeerten ervan, en door die geheel en al in beslag genomen en bezeten is, en dan kan het verstand, dat het andere deel van het gemoed is, weliswaar zien wat gerecht is of ongerecht, maar het wil niet zien; de wil immers heeft de overhand op het verstand, en door invloed overreedt hij, en ten slotte verblindt hij ook. Die zelfden hebben ook geen geweten, en weten niet dat het geweten daarin bestaat, datgene het gerechte te heten wat gerecht is, niet terwille van een andere oorzaak dan omdat het gerecht is, dat is, uit de liefde van het gerechte. Zij die zodanig zijn in de wereld, die zelfden zijn ook zodanig in het andere leven, maar met dit verschil dat zij dan niet het gerechte het ongerechte heten, maar het goede dat des geloofs is, het boze heten, en het ware het valse, want het gerechte in de burgerlijke wereld stemt overeen met het goede en het ware in de geestelijke wereld; en dit doen zij zonder geweten, en eveneens

zonder schaamte, omdat zij daarvan doordrenkt en daaraan gewend waren in het leven van het lichaam. Meermalen wordt er in het Woord van leugen gesproken, en daarmede wordt overal in den inwendigen zin het valse en het boze des geloofs aangeduid, en met den getuige van een leugen, die ook de getuige des gewelds wordt genoemd, wordt de bevestiging van het valse aangeduid, hetzij het is voor den rechter, hetzij voor wien anders ook, hetzij voor zichzelf van binnen in de denking door zichzelf te overreden, zoals in Exodus xxiii: 1 en vervolg; Levit. xix: 11, 12, en vervolg; Deut. xix: 16 tot 20. Dat de leugen in den geestelijken zin het boze en het valse is, die des geloofs zijn, staat vast uit de volgende plaatsen; bij Johannes: “Gij zijt uit den vader den duivel, en wilt de verlangens uws vaders doen; die was een mensenmoorder van den beginne, en *is in de waarheid niet staande gebleven*, omdat *de waarheid niet in hem is; wanneer hij de leugen spreekt*, zo spreekt hij uit de eigen dingen, *omdat hij een leugenspreker is*, en de vader ervan”, viii: 44; de leugen staat hier voor het valse des geloofs; er wordt immers gehandeld over de Joden, namelijk dat zij den Heer niet wilden erkennen; de duivel is hier in den geestelijken zin het valse, en de vader ervan het boze; want het valse is uit het boze, zoals een zoon uit een vader; het valse dat des duivels is, is het valse des geloofs, en het boze is het boze der liefde van zich en der liefde van de wereld. Bij Jesaja: “Moab is zeer hovaardig; zijn hoogmoed, en zijn hovaardij, en zijn toorn, *zijn leugens zijn niet vast*”, xvi: 6; de leugens staan voor de valse dingen des geloofs, omdat Moab degenen zijn die in het boze der zelfliefde zijn, en derhalve de ware dingen vervalsen, n. 2468, 8315. Bij denzelfde: “Wij hebben een verbond gemaakt met den dood, en met de hel hebben wij een visioen gemaakt; *wij hebben in de leugen het vertrouwen gesteld*, en *in de valsheid* hebben wij ons verscholen”, xxviii: 15. Bij denzelfde: “Een volk des oproers is het, *leugenachtige zonen*, zonen die de wet van Jehovah niet hebben willen horen”, xxx: 9. Bij Jeremia: “Zij bespotten, de man zijn genoot, *en de waarheid spreken zij niet; zij hebben hun tong geleerd leugen te spreken*”, ix: 5. Bij denzelfde: “Ziet, Ik ben tegen *hen die de dromen der leugen profeteren*; en die vertellen, opdat zij Mijn volk verleiden *door hun leugens*”, xxiii: 32. Bij denzelfde: “Het zwaard *tegen de leugenaars*, opdat zij verdwazen”, l: 36. Bij Ezechiël: “Zij hebben gezien ijdelheid en *waarzeggerij der leugen*, zeggende: Gezegde van Jehovah, wanneer Jehovah hen niet gezonden heeft; en daarom zo zegt de Heer Jehovih, deswege dat gij ijdelheid spreekt, en *leugen ziet*, derhalve, ziet, Ik ben tegen ulieden”, xiii: 6, 7, 8, 9. Bij Nahum: “Wee der stad der bloeden, *gans vol leugen* en roof is zij”, iii: 1. Bij Zefanja: “De overblijfselen van Israël doen geen verdraaidheid, *noch zullen zij leugen spreken*, en in hun

mond zal geen tong des bedrogs gevonden worden; dezen zullen weiden en rusten”, III: 13. Bij Johannes: “Buiten zijn de honden, de bezweerders, en de hoereerders, en de mensenmoorders, en de afgodendienaars, en *elkeen die de leugen liefheeft en doet*”, Apoc. XXII: 15; in deze, zoals in verscheidene andere plaatsen, staat de leugen voor het valse en het boze des geloofs.

8909. Vers 14. *Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten echtgenote, en zijn dienstknecht, en zijn dienstmaagd, en zijn os, en zijn ezel, en al wat uw naaste heeft*, betekent dat men zich moet wachten voor de liefde van zich en van de wereld, en aldus dat niet de boze dingen die zijn bevat in de voorafgaande geboden, des wils worden, en zo uitgaan.

8910. Gij zult niet begeren uws naasten huis; gij zult niet begeren uws naasten echtgenote, en zijn dienstknecht, en zijn dienstmaagd, en zijn os, en zijn ezel, en al wat uw naaste heeft; dat dit betekent dat men zich moet wachten voor de liefde van zich en vande wereld, en aldus dat niet de boze dingen die zijn bevat in de voorafgaande geboden, des wils worden, en zo uitgaan, staat vast uit de betekenis van begeren, zijnde willen uit een boze liefde; dat begeren dit is, komt omdat alle begerigheid is van een zekere liefde; want niets wordt begeerd tenzij het wordt geliefd, en derhalve is de begerigheid het continue der liefde, hier der liefde van zich of van de wereld, en is zij als het ware het leven der ademhaling van haar; want wat de boze liefde ademt, wordt de begerigheid genoemd, doch wat de goede liefde ademt, wordt het verlangen genoemd; de liefde zelf behoort tot het andere deel des gemoeds dat de wil wordt genoemd, want al wat de mens liefheeft, dat wil hij; de begerigheid echter behoort tot het ene en tot het andere, namelijk zowel tot den wil als tot het verstand, maar zij is eigenlijk des wils in het verstand. Uit deze dingen blijkt, vanwaar het komt dat met de woorden gij zult niet begeren de dingen die des naasten zijn, wordt aangeduid dat men zich daarvoor moet wachten dat zij des wils worden; want de dingen die des wils worden, worden den mens toegeëigend, aangezien de wil de mens zelf is. Inde wereld gelooft men dat de denking de mens is; maar het zijn twee dingen die het leven van den mens samenstellen, het verstand en de wil; tot het verstand behoort de denking, tot den wil de aandoening, dieder liefde is. Een denking zonder de aandoening, die der liefde is, maakt niet iets van leven bij den mens, maar de denking uit de aandoening, die der liefde is, aldus het verstand uit den wil. Dat deze beide onderling zijn onderscheiden, is duidelijk voor een ieder die daarover nadenkt, uit hoofde hiervan dat de mens kan verstaan en doorvatten dat het boos is wat hij wil, en dat het goed is wat hij wil of niet wil; uit welke dingen duidelijk blijkt dat de wil de mens zelf is, niet echter de denking tenzij

voor zoveel als er in haar uit den wil overgaat. Vandaar komt het, dat de dingen die in de denking van den mens binnengaan, en niet door haar in den wil, hem niet onrein maken, maar de dingen die door de denking in den wil binnengaan; dat deze dingen den mens onrein maken, komt omdat zij hem dan worden toegeëigend, en van hemzelf worden, want de wil is, zoals is gezegd, de mens zelf. Van de dingen die des wils worden, wordt gezegd dat zij in het hart van hem ingaan, en daarvan uitgaan; doch van de dingen die slechts van de denking zijn, wordt gezegd dat zij in den mond ingaan, maar door den buik in de heimelijkheid uitgaan, volgens des Heren woorden bij Mattheus: *“Niet hetgeen in den mond binnengaat, maakt den mens onrein, maar hetgeen uit den mond uitgaat, dat maakt den mens onrein.* Al wat in den mond ingaat, gaat naar den buik heen, en wordt in de heimelijkheid uitgeworpen; de dingen echter die uit den mond uitgaan, *gaan van het hart uit, en deze maken den mens onrein.* Van het hart gaan immers uit boze denkingen, doodslagen, echtbreuken, schofferingen, dieverijen, valse getuigenissen, lasteringen”, xv: 11, 17, 18, 19. Uit deze zoals uit alle overige dingen kan vaststaan hoedanig het spreken van den Heer is geweest, namelijk dat inwendige en geestelijke dingen werden verstaan, maar dat zij werden uitgedrukt door uitwendige of natuurlijke dingen, en dit volgens de overeenstemming; de mond immers stemt overeen met de denking, zoals ook alle dingen die van den mond zijn, zoals de lippen, de tong, de keel; en het hart stemt overeen met de aandoening die der liefde is, aldus met den wil; dat er een overeenstemming van het hart met deze dingen is, zie men in n. 2930, 3313, 3883 tot 3896, 7542; vandaar is ingaan in den mond, in de denking, en van het hart uitgaan is uit den wil; naar den buik heengaan en uitgeworpen in de heimelijkheid of in de latrine, is in de hel; de buik immers stemt overeen met den weg naar de hel, en de heimelijkheid of de latrine stemt overeen met de hel; de hel wordt in het Woord ook de latrine genoemd; daaruit blijkt, wat het betekent dat al wat in den mond ingaat, naar den buik heengaat en in de heimelijkheid wordt uitgeworpen, namelijk dat het boze en het valse in de denking van den mens door de hel zijn binnengeworpen, en wederom daarheen teruggezonden; deze dingen kunnen den mens niet onrein maken, omdat zij worden teruggezonden; want de mens kan niet daarvan aflaten het boze te denken, maar hij kan daarvan aflaten dat te doen; doch zodra hij uit de denking het boze in den wil opneemt, gaat het niet uit, maar treedt in hem binnen, en dit wordt in het hart binnentreden genoemd; de dingen die daarvan uitgaan, maken hem onrein, omdat dat wat de mens wil, uitgaat in het spreken en in de daad, voor zoveel als de uitwendige banden het niet

verbieden, zijnde de vrees voor de wet, voor het verlies van faam, eer, gewin, leven. Uit deze dingen nu blijkt dat met gij zult niet begeren, wordt aangeduid dat men zich daarvoor moet wachten dat de boze dingen des wils worden, en zo uitgaan. Dat de begerigheid is des wils, aldus des harten, staat ook vast uit des Heren woorden bij Mattheus: “Gij hebt gehoord, dat tot de ouden gezegd is: Gij zult niet boeleren; Ik echter zeg u, dat zo wie een vreemde vrouw aanziet *aldus dat hij haar begeert*, die heeft alreeds echtbreuk met haar gepleegd *in zijn hart*”, v: 27, 28; onder begeren wordt hier verstaan willen, en doen indien niet de vrees, die de uitwendige banden zijn, het verhinderen; vandaar wordt gezegd, dat wie een vrouw aldus aanziet dat hij haar begeert, echtbreuk met haar heeft gepleegd in zijn hart. De begerigheid van het boze wordt ook verstaan onder het ergerende rechteroog, en de begerigheid van het valse onder de ergerende rechterhand, in des Heren woorden, ook bij Mattheus: “*Indien het rechteroog u zal geërgerd hebben*, rukt het uit, en werpt het van u; want het zal u beter zijn dat een uwer leden verga, en niet uw ganse lichaam in de gehenna geworpen worde. *En indien uw rechterhand u zal geërgerd hebben*, houwt ze af, en werpt ze van u; het zal u immers beter zijn, dat een uwer leden verga, en niet uw ganse lichaam in de gehenna geworpen worde”, v: 29, 30. Uit deze dingen staat wederom vast hoe de Heer heeft gesproken, namelijk uit het Goddelijke, zoals overal elders in het Woord, aldus dat Hij inwendige en hemelse dingen heeft uitgedrukt door uitwendige of natuurlijke dingen volgens de overeenstemmingen; hier de aandoening van het boze of de begerigheid ervan, door het ergerende rechteroog; en de aandoening van het valse of de begerigheid ervan, door de ergerende rechterhand; het oog immers stemt overeen met het geloof, het linkeroog met het ware des geloofs, en het rechteroog met het goede des geloofs, in den tegengestelden zin met het boze dat des geloofs is, aldus het ergerende rechteroog met de begerigheid van het boze, n. 4403 tot 4421, 4523 tot 4534; de hand echter stemt overeen met de macht die van het ware is, de rechterhand met de macht van het ware uit het goede, in den tegengestelden zin met de macht van het valse uit het boze, aldus de ergerende rechterhand met de begerigheid ervan, n. 3091, 3563, 4937, 8281. De gehenna is de hel der begerigheden. Een ieder kan zien, dat hier onder het rechteroog niet het rechteroog is verstaan, noch is verstaan dat dit moet worden uitgerukt; voorts dat onder de rechterhand niet de rechterhand is verstaan en dat deze moet worden afgehouden; maar dat iets anders is verstaan, hetgeen men niet kan weten tenzij men weet, wat er wordt aangeduid met het oog, in het bijzonder met het rechteroog, voorts wat met de hand en in het bijzonder met de

rechterhand, alsmede wat met ergeren; ook kan men niet weten wat met die dingen wordt aangeduid tenzij uit den inwendigen zin. Omdat het de begerigheden zijn, die uit den bozen wil zijn, aldus uit een zodanig hart, en uit het hart of den wil de doodslagen, de echtbreuken, de schofferingen, de dieverijen, de valse getuigenissen uitgaan, volgens des Heren woorden bij Mattheus Hfdst. xv: 19, aldus zulke dingen die in de voorafgaande geboden van den Decaloog zijn bevat, wordt er derhalve gezegd, dat met gij zult niet begeren de dingen die van den naaste zijn, wordt aangeduid dat men zich daarvoor moet wachten dat de boze dingen die zijn bevat *in de voorafgaande geboden*, des wils worden, en zo uitgaan. Dat ook met gij zult niet begeren de dingen die van den naaste zijn, wordt aangeduid dat men zich moet wachten voor de liefde van zich en van de wereld, komt omdat alle boze dingen der begerigheid uit die liefden als aan hun bronnen ontspringen; men zie n. 2045, 7178, 7255, 7366 tot 7377, 7488, 8318, 8678.

89II. Uit deze dingen die tot dusver zijn gezegd, kan vaststaan hoe het is gesteld met den mens en zijn leven, namelijk dat de mens zodanig is als zijn wil is, en dat hij zodanig na den dood blijft, omdat de dood niet het einde van het leven is, maar de voortzetting ervan. Aangezien dus de mens zodanig is als zijn wil is, omdat, zoals boven is gezegd, de wil de mens zelf is, betekent derhalve geoordeeld worden volgens de daden, geoordeeld worden volgens den wil, want de wil en de daad wijken niet van elkander af; het zijn slechts de uitwendige banden, die de vrezen zijn voor de wet, voor het verlies van eer, gewin, faam, en leven, die verhinderen; ondertussen is in de wil de daad, en is in de daad de wil. Het is hiermede gesteld zoals met het streven en de beweging; de beweging is niets anders dan een continu streven, want wanneer het streven ophoudt, houdt de beweging op; en daarom is er in de beweging niets wezenlijks dan het streven; dit weten de geleerden, want het is een erkend en bevestigd theorema. Het streven in den mens is de wil, en de beweging in hem is de handeling; aldus worden zij in den mens genoemd, omdat in hem het streven en de beweging levend zijn. Geoordeeld worden volgens den wil, is hetzelfde als geoordeeld worden volgens de liefde, en eveneens hetzelfde als geoordeeld worden volgens de einddoelen des levens, voorts als geoordeeld worden volgens het leven, want de wil van den mens is zijn liefde, en hij is het einddoel van zijn leven, en hij is het eigenlijke leven zelf. Dat het aldus is, staat vast uit des Heren eerder aangehaalde woorden, dat wie een vreemde vrouw aanziet aldus *dat hij haar begeert*, reeds echtbreuk met haar heeft gepleegd in zijn hart, Matth. v: 27, 28; voorts dat een mens doden, niet alleen is aldus doen, maar ook dit willen doen, hetgeen wordt aangeduid met

toornen, en met hem smaadheden aandoen, Mathh. v: 21, 22. De mens wordt ook geoordeeld volgens de daden, maar niet verder dan naar de hoeveelheid en de hoedanigheid van de daden die uit zijn wil zijn voortgegaan.

8912. Ook moet in het kort worden ontvouwd, wat er in den inwendigen zin wordt verstaan onder de dingen die hier worden vermeld, namelijk onder het huis, de echtgenote, den dienstknecht, de dienstmaagd, den os, en den ezel, die niet moeten worden begeerd; het zijn alle goede en ware dingen des geloofs in één samenvatting, die niet van iemand weggenomen moeten worden, en waaraan men geen schade moet berokkenen; en het zijn die zelfde dingen die in den inwendigen zin worden aangeduid met den sabbathdag heiligen, den vader en de moeder eren, met niet doden, niet echtbreken, niet stelen, niet vals getuigen; en dat deze dingen alle zodanige dingen zijn die der liefde en des geloofs zijn in den inwendigen zin, is in de voorgaande dingen getoond. Onder het huis wordt al het goede in het algemeen verstaan, onder de echtgenote al het ware in het algemeen, onder den dienstknecht de aandoening van het geestelijk ware, onder de dienstmaagd de aandoening van het geestelijk goede, onder den os de aandoening van het natuurlijk goede, en onder den ezel de aandoening van het natuurlijk ware; deze dingen zijn het die men niet moet begeren, dat is, die men niet van iemand moet wegnemen, of waaraan men geen schade moet berokkenen. Dat deze dingen in den inwendigen zin worden verstaan, komt omdat het Woord in dien zin is voor degenen die in den Hemel zijn, want zij die daar zijn, doorvatten het Woord niet natuurlijk, maar geestelijk, aldus niet een huis, niet een echtgenote, noch een dienstknecht, een dienstmaagd, een os, en een ezel, maar de geestelijke dingen die daarmee overeenstemmen, zijnde de goede dingen der liefde en de ware dingen des geloofs. In één woord, de uitwendige zin, of de zin der letter, is voor hen die in de wereld zijn, doch de inwendige zin is voor hen die in den Hemel zijn, ook voor hen die in de wereld zijn, maar voor zoveel als zij tegelijk in den Hemel zijn, dat is, voor zoveel als zij in de naastenliefde en in het geloof zijn.

8913. Vers 15, 16, 17. *En al het volk ziende de stemmen en de fakkelen, en de stem der bazuin, en den rokenden berg; en het volk zag, en zij werden bewogen, en zij stonden van verre. En zij zeiden tot Moscheh: Spreek gij met ons, en wij zullen horen; en dat God met ons niet spreke, opdat wij misschien niet sterven. En Moscheh zeide tot het volk: Vreest niet, omdat deswege dat Hij u verzoeke, God is gekomen, en deswege dat Zijn vreze voor uw aangezichten zij, opdat gij niet zondigt.* En al het volk ziende de stemmen en de fakkelen, betekent de doorvatting van de *Goddelijke ware* dingen uit het goede; en de stem der

bazuin, betekent dezelfde dingen door den Hemel; en den rokkenden berg, betekent het goede zelf van het ware, niet doorvatbaar dan alleen in den uitwendigen vorm; en het volk zag, en zij werden bewogen, betekent de beving die er is wanneer zij worden opgenomen; en zij stonden van verre, betekent vande inwendige dingen verwijderd zijn; en zij zeiden tot Moscheh, betekent de klacht; spreek gij met ons, betekent de opneming van het ware in den aangepasten vorm, waaraan zij zo zouden gehoorzamen; en dat God met ons niet spreke, betekent het ware in den niet-aangepasten vorm; opdat wij misschien niet sterven, betekent dat zo het leven des Hemels bij hen zou vergaan; en Moscheh zeide tot het volk, betekent de inlichting; vreest niet, omdat deswege dat Hij u verzoeke, God is gekomen, betekent dat het leven des Hemels niet zal vergaan, alleen is het dat men wete dat het er is en hoedanig het is; en deswege dat Zijn vreze voor uw aangezichten zij, opdat gij niet zondigt, betekent de heilige vreze vandaar voor het Goddelijke, en vandaar de instandhouding van het geestelijk leven.

8914. En al het volk ziende de stemmen en de fakkelen; dat dit betekent de doorvatting van de *Goddelijke ware* dingen uit het goede, staat vast uit de betekenis van zien, zijnde verstaan en doorvatten, waarover n. 2150, 2325, 2807, 3764, 3863, 3869, 4403 tot 4421, 4567, 4723, 5400; uit de betekenis van de stemmen of de donderslagen, zijnde de *Goddelijke ware* dingen, waarover n. 7573, 8813; en uit de betekenis van de fakkelen of de bliksemflitsen, zijnde de glanzen die de ware dingen hebben uit het goede der liefde, die aanraken en doordringen, waarover n. 8813. Onder de *Goddelijke ware* dingen uit het goede worden hier alle geboden van den Decaloog verstaan die van den berg Sinai af werden verkondigd te midden van donderslagen en bliksemflitsen, die derhalve zich toen voordeden omdat de donderslagen de *Goddelijke ware* dingen betekenden, die eveneens derhalve stemmen worden genoemd, en de bliksemflitsen de glanzen betekenden, die de ware dingen uit het goede hebben, die ook derhalve fakkelen of vlammen worden genoemd; dat de vlammen de Goddelijke ware dingen zijn, voortgaande uit het Goddelijk Goede des Heren, zie men in n. 6832.

8915. En de stem der bazuin; dat dit dezelfde dingen door den Hemel betekent, namelijk de Goddelijke ware dingen uit het goede, staat vast uit de betekenis van de stem der bazuin, zijnde de staat van den Engellijken Hemel die rondom het Goddelijke is, en zijnde *het Goddelijk Ware* daaruit, waarover n. 8815, 8823; uit welke dingen kan vaststaan wat er wordt aangeduid met des Heren woorden waar Hij over de voleinding der eeuw, of over den laatsten tijd der Kerk, voorzegt, dat dan “de Heer de Engelen zal zenden met *een grote*

stem der bazuin die Zijn uitverkorenen zullen vergaderen van de vier winden”, Matth. xxiv: 31. Wie niet weet dat alle woorden des Heren ook van binnen in zich hemelse en Goddelijke dingen verbergen, dat is, dat er in die een inwendige zin is, zullen geloven dat, wanneer het Laatste Gericht aanstaande is, er Engelen zullen verschijnen, en dat aankondigen, en dat zij eveneens de uitverkorenen zullen vergaderen met de stem der trompet; maar dat onder de stem der trompet of der bazuin daar niet de stem der trompet of der bazuin wordt verstaan, maar *het Goddelijk Ware* door den Hemel in den inwendigen vorm, en de evangelisering ervan, zie men in n. 4060 einde, voorts n. 8815 en 8823.

8916. En den rokenden berg; dat dit het goede zelf van het ware betekent, niet doorvatbaar dan alleen in den uitwendigen vorm, staat vast uit de betekenis van den berg, hier van den berg Sinai, zijnde het Goddelijk Goede verenigd met het Goddelijk Ware in den Hemel, waarover n. 8805; en uit de betekenis van rokende, zijnde in den uitwendigen vorm; dat rokende dit is, komt omdat het Goddelijk Ware of het Woord in den inwendigen vorm gelijk is aan het licht en gelijk aan een vlam, doch in den uitwendigen vorm gelijk is aan een wolk en gelijk aan rook; de oorzaak hiervan is deze dat *het Goddelijk Ware* of het Woord in den inwendigen vorm zodanig is als het in den Hemel is, aldus zodanig als het in het licht daar is, doch dat het in den uitwendigen vorm zodanig is als het in de wereld is, aldus zodanig is als het in het schijnsel daar is; en het schijnsel der wereld ten opzichte van het licht des Hemels is gelijk aan een wolk, of ten opzichte van de vlam gelijk aan rook. *Het Goddelijk Ware* of het Woord in den inwendigen vorm is zijn inwendige zin, en in den uitwendigen vorm is het zijn uitwendige of letterlijke zin; dat deze zin of de letterlijke zin een wolk wordt geheten, zie men in de Voorrede tot Hfdst. xviii van Genesis, en in n. 4060, 4391, 5922, 6343, 6752, 8106, 8781; en dat hij rook wordt geheten, komt omdat met den rook het duistere van het ware wordt aangeduid, n. 8819. Dat de berg rokende verscheen vóór de zonen Israëls, kwam niet omdat het Goddelijke daar zodanig was, maar omdat het Goddelijke aan iedereen verschijnt volgens het hoedanige van hem die dat ziet; en het hoedanige van hen die dat zagen, was dat zij het al van den eredienst in de uitwendige dingen stelden, en niets in de inwendige dingen; en dat zij vandaar het Woord alleen verstonden volgens den zin der letter; daarom kon het Goddelijke ten aanzien van het ware, dat werd afgekondigd, aan hen niet anders dan zoals rook verschijnen, dat is, zoals iets duisters; weswege er ook wordt gezegd dat zij van verre stonden, waarmede wordt

aangeduid dat zij van de inwendige dingen waren verwijderd; maar hierover beneden meer.

8917. En het volk zag, en zij werden bewogen; dat dit de beving betekent die er is, wanneer zij worden opgenomen, namelijk de Goddelijk ware dingen, staat vast uit de betekenis van bewogen worden, zijnde de beving, hier de beving zodanig als zij is wanneer de Goddelijke ware dingen worden opgenomen, over welke beving men zie n. 5459, 8816.

8918. En zij stonden van verre; dat dit betekent vande inwendige dingen verwijderd zijn, staat vast uit de betekenis van van verre staan, zijnde verwijderd, hier van de inwendige dingen, omdat het ver van den berg Sinai is, waarmede de Hemel en het Goddelijke daar wordt aangeduid, n. 8805; of ge zegt verwijderd van het Goddelijke, dan wel van den Hemel, of van de inwendige dingen, het is hetzelfde, want de Hemel is in de inwendige dingen; het inwendige immers van den mens is in het licht des Hemels, en het uitwendige in het licht der wereld; of, wat hetzelfde is, de ziel of de geest van den mens is in den Hemel, doch het lichaam in de wereld. De Hemel is het Goddelijke nader dan de wereld, omdat daar het Goddelijke des Heren regerende is, en het al in alle dingen is. Wat voorts de betekenis van van verre betekent, moet men weten dat het verre in den geestelijken zin niet de ruimte tot object heeft, maar het Goddelijke, aldus het goede en het ware; de afstand van het eigenlijke goede zelf, dat uit het Goddelijke voortgaat, maakt de schijnbaarheden van afstand in den Hemel; daar verschijnen de Engellijke gezelschappen onderscheiden, ja zelfs over en weer van elkander afgelegen, maar dit denkbeeldige van ruimte komt van den afstand van het goede en het ware die uit het Goddelijke des Heren zijn, zoals gezegd is. Dit kan niet anders dan als een paradox worden gezien, ja zelfs als het ware ongerijmd voor velen in de wereld; de oorzaak hiervan is deze dat de denkingen en de ideeën van deze bij den mens zijn gegrondvest op ruimten en tijden, en wel dermate dat de mens zonder die niet kan denken; indien gij vandaar de tijden en ruimten abstraheert van des mens denking, zo bemerkt hij nauwelijks iets; doch nochtans denken de Engelen in den Hemel geheel en al zonder enige idee van tijd en ruimte, en zo ten volle dat hun denkingen de denkingen van den mens in inzicht en wijsheid duizenden malen, ja tienduizenden malen overtreffen; en, wat wonderlijk is, indien bij hen een idee uit tijd en ruimte opkomt, zo komt terstond schaduw en donkerheid over hun gemoederen, omdat zij dan uit het licht des Hemels in het schijnsel der natuur vallen, hetwelk voor hen donkerheid is. Dat er geen ruimten en tijden in het andere leven zijn, maar staten, of dat de schijnbaarheden ervan zijn

uit de afwisselingen van den staat ten aanzien van het goede en het ware, zie men in n. 2625, 2837, 3356, 3387, 3404, 4321, 4882, 5605, 7381. Daaruit nu blijkt wat staan van verre in den geestelijken zin betekent, namelijk van den Hemel waar het Goddelijke is, verwijderd zijn, hier het van de inwendige dingen verwijderd zijn, omdat, zoals boven is gezegd, deze natie die toen veraf van den berg Sinai stond, allerverst van de inwendige dingen was verwijderd; zij was immers alleen in de uitwendige dingen, en stelde daarin het al van den Goddelijken eredienst. Het was ook aan deze natie toegestaan, omdat zij zo de hemelse en de Goddelijke dingen kon uitbeelden, want om uit te beelden wordt er een uitwendige vereist, en het is eveneens mogelijk zonder inwendige, n. 3147, 3670, 4208, 4281, 4288, 4307, 8588. De verte betekent van het goede en het ware die uit het Goddelijke zijn, verwijderd zijn, aldus van de inwendige dingen, ook in de volgende plaatsen; bij Lukas: “De rijke in de hel, zijn ogen opheffende, *zag Abraham van verre*, en Lazarus in zijn schoot. Abraham zeide tot hem: *Tussen ons en ulieden is een ontzaglijke kloof* gevestigd, zodat degenen die van hier tot u willen overklommen, niet kunnen, noch ook die daar zijn, tot ons kunnen overgaan”, xvi: 23, 26; onder Abraham wordt niet Abraham verstaan, want hem kent men in den Hemel niet, maar in den hoogsten zin de Heer, en in den betrekkelijken zin degenen in den Hemel die in het goede der liefde tot en des geloofs in den Heer zijn, n. 1834, 1876, 1965, 1989, 2011, 3245, 3305 einde, 6098, 6185, 6276, 6894. Van hen die in de hel zijn, wordt gezegd dat zij van verre degenen zien die in den Hemel zijn, omdat zij in den staat zijn die het verst is verwijderd van het goede en het ware; de ontzaglijke kloof tussen hen is het verwijderd zijn zelf van het goede, hetgeen ook den schijn geeft van een tussenliggende kloof. Zij die denken uit de voorstelling van ruimte, zoals alle mensen in de wereld doen, doorvatten het niet anders dan dat de hel ver van den mens afstaat, en eveneens de Hemel; maar het is hiermede anders gesteld; de hel en de Hemel zijn nabij den mens, ja zelfs in den mens, de hel in den bozen mens, en de Hemel in den goeden mens; een ieder komt ook na den dood in die hel of in dien Hemel waarin hij in de wereld is geweest; maar dan wordt de staat veranderd; de hel die in de wereld niet werd doorvat, wordt doorvatbaar, en de Hemel die ook niet in de wereld werd doorvat, wordt doorvatbaar, de Hemel vol van alle gelukzaligheid, en de hel vol van alle rampzaligheid. Dat de Hemel binnen ons is, leert de Heer bij Lukas: “*Het Koninkrijk Gods is binnen ulieden*”, xvii: 21. Bij Jesaja: “Zij zijn komende *uit verren lande*, van het uiteinde der hemelen”, xiii: 5; Jer. v: 15. Bij denzelfde: “*Hoort, gij verren*, wat Ik gedaan heb, en bekennt, *gij nabij*, Mijn kracht”, xxxiii: 13. Bij denzelfde: “Ik zal tot het noorden zeggen: Geef;

en tot het zuiden: Verhinder niet; breng Mijn zonen *van verre*, en Mijn dochters *van het uiteinde der aarde*; leid uit het blinde volk dat ogen heeft, en de doven die oren hebben”, XLIII: 6, 8; Hfdst. XLIX: 12. Bij denzelfde: “Let op Mij, gij eilanden, luistert, gij *volken van verre*”, XLIX: 1; Jerem. XXXI: 10. Bij Jeremia: “De stem des geroeps der dochter Mijns volks *uit verren lande*: Is Jehovah dan niet in Zion; is haar Koning niet in haar”, VIII: 19. Bij denzelfde: “Jehovah, Gij hebt ze geplant, en zij zijn ook geworteld; *maar Gij zijt nabij* in hun mond, *maar verre* van hun nieren”, XII: 2. Bij denzelfde: “*Ben Ik een God van nabij*, en *niet een God van verre*”, XXIII: 23. In al deze plaatsen betekent de verte van het goede verwijderd zijn.

8919. En zij zeiden tot Moscheh; dat dit de klacht betekent, staat vast uit de dingen die in dit Versje volgen, want de dingen die zij zeiden, waren klachten.

8920. Spreek gij met ons; dat dit betekent de opneming van het ware in den aangepasten vorm, waaraan zij zo zouden gehoorzamen, staat vast uit de betekenis van spreken, zijnde de invloed en de gemeenschap, waarover n. 2951, 3060, 4131, 5481, 5797, 6225, 7270, 8128; vandaar is het eveneens de opneming, want dat wat invloeit en wordt vergemeenschap, wordt opgenomen; en uit de uitbeelding van Moscheh, die zou spreken, zijnde het Ware uit het Goddelijke beneden den Hemel verbonden met *het Goddelijk Ware* in den Hemel, aldus bemiddelend tussen den Heer en het volk, waarover n. 8760, 8787, 8805; vandaar komt het dat Moscheh hier het ware in den aangepasten vorm is. Wat het ware in den aangepasten vorm aangaat, moet men weten dat *het Goddelijk Ware*, wanneer het door de Hemelen nederdaalt tot de mensen, zoals het Woord was nedergedaald, onderweg is aangepast aan allen, zowel aan hen die in de Hemelen zijn, als aan hen die op aarde zijn; maar *het Goddelijk Ware* is in een geheel en al anderen vorm in de Hemelen dan in de wereld; in de Hemelen is het zodanig als de inwendige zin des Woords is, in de wereld zodanig als de zin ervan in de letter is; ja zelfs is het in de Hemelen zelf in uiteenlopende vormen, in een anderen in den binnensten of derden Hemel, in een anderen in den middelsten of tweeden, en in een anderen in den eersten of laatsten. De vorm van *het Goddelijk Ware*, dat is, de doorvatting, de denking, en de uitdrukking ervan, gaat in den binnensten of derden Hemel zozeer dien in den middelsten of tweeden Hemel te boven, dat hij in dezen niet kan worden gevat, zo Goddelijk en overruimtelijk is hij; hij bevat immers talloze dingen die ook niet kunnen worden uitgedrukt in den tweeden Hemel. Hij bestaat uit louter veranderingen van staat ten aanzien van de aandoeningen die der liefde zijn. De vorm van *het Goddelijk Ware* echter in den middelsten of tweeden Hemel gaat eender dien in den eersten of laatsten Hemel te boven,

en nog meer den vorm van *het Goddelijk Ware* in de wereld. Vandaar komt het dat de dingen die in die Hemelen worden uitgedrukt, zulke dingen zijn die nooit enig menselijk gemoed heeft doorvat, noch enig oor gehoord, zoals degenen uit ondervinding weten die tot den Hemel waren opgeheven. Zij die dit niet weten, geloven dat men in de Hemelen niet anders denkt en niet anders spreekt dan op aarde. Maar zij geloven dit, omdat zij niet weten dat de innerlijke dingen van den mens in een uitmuntender staat zijn dan de uiterlijke dingen, en dat het denken en spreken van hen die in de Hemelen zijn, hemels en geestelijk is, doch op aarde natuurlijk, waartussen het verschil zo groot is, dat het niet met woorden kan worden beschreven; maar over die spraken zie men n. 1634 tot 1650, 1757, 1758, 1759, 1876, 2157, 2472, 2476, 3342, 3343, 3344, 3345, 4104, 4609, 5225, 5287, 6040, 6982, 7002, 7089, 7131, 7191, 7381, 8343, 8733, 8734. Uit deze dingen blijkt eveneens dat *het Goddelijk Ware* of het Woord, indien het niet in een aangepasten vorm verscheen, niet zou kunnen worden gevat; indien het immers in een uitmuntender vorm verscheen dan de staat van doorvatting is, zo zou het niet in het verstand, aldus niet in het geloof vallen. Vandaar komt het dat *het Goddelijk Ware* aan den mens is gegeven zodanig als het Woord in de letter is, want indien het verscheen zodanig als het in den Hemel is, zo zou geen mens het vatten, en zou hij het bij de eerste beziening en bij de eerste gewaarwording verwerpen, aangezien het niet zou vallen in zulke dingen die van het natuurlijk licht zijn; en bovendien zou het vol van verborgenheden zijn, die geenszins zouden kunnen binnengaan in enige idee van den mens, omdat zij geheel en al in strijd zijn met de schijnbaarheden en de begoochelingen die zijn uit de wereld door de uitwendige zinlijke dingen, nog gezwegen van de meer verborgen dingen die van binnen in die verborgenheden in veelvuldige reeks schuilen, die nooit zijn uit te drukken dan door wisselingen en veranderingen van den staat van het hemelse licht en van de hemelse vlam, door welke het engellijke spreken en denken geschiedt.

8921. En dat God met ons niet spreke; dat dit betekent het ware in den niet-aangepasten vorm, staat vast uit de dingen die voorafgaan, want met Moscheh wordt aangeduid *het Goddelijk Ware* beneden den Hemel verbonden met *het Goddelijk Ware* in den Hemel, aldus bemiddelend tussen den Heer en het volk, bijgevolg *het Goddelijk Ware* in den aangepasten vorm, zoals nu boven in n. 8920 is getoond. Vandaar wordt met dat God met ons niet spreke, *het Goddelijk Ware* in den niet-aangepasten vorm aangeduid, want onder God wordt hier de Heer verstaan ten aanzien van het Goddelijk Ware in den Hemel, n. 8805, bijgevolg het Goddelijk Ware zelf; hetgeen ook de

oorzaak is dat er wordt gezegd God, niet Jehovah; want in het Woord waar God wordt gezegd, wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Goddelijk Ware, doch waar Jehovah wordt gezegd, wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Goddelijk Goede, n. 2586, 2769, 2807, 2822, 3921 einde, 4295, 4402, 7091, 7268, 7873, 8301, 8867.

8922. Opdat wij misschien niet sterven; dat dit betekent dat zo het leven des Hemels bij hen zou vergaan, staat vast uit de betekenis van sterven, zijnde geestelijk sterven, waarover n. 6119, aldus vergaan ten aanzien van het leven des Hemels; dat *het Goddelijk Ware* in den niet-aangepasten vorm dit doet, staat vast uit de dingen die vlak boven in n. 8920 zijn getoond; want het Ware in den niet-aangepasten vorm, zodanig als deze in den Hemel is, gaat het bevattingsvermogen te boven, en dat wat het bevattingsvermogen te boven gaat, wordt niet opgenomen, en wat niet wordt opgenomen, vloeit niet in enig geloof, aldus ook niet in het leven des geloofs, dat het leven des Hemels is; de mens immers wordt wederverwekt, dat is, ontvangt het leven des Hemels door *het Goddelijk Ware* dat des geloofs is, n. 2046, 2063, 2189, 2979, 3155, 3876, 3877, 5893, 5912, 6247, 8635 tot 8640, 8772.

8923. En Moscheh zeide tot het volk; dat dit de inlichting betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, hier door Moscheh tot het volk, zijnde de inlichting, want de dingen die hij zeide, zijn dingen van inlichting aangaande die zaak waarover zij klaagden; eender wordt elders met zeggen de inlichting aangeduid, wanneer men wordt ingelicht aangaande de zaak in kwestie, zoals in n. 7769, 7793, 7825, 8041.

8924. Vreest niet, omdat deswege dat Hij u verzoeken, God is gekomen; dat dit betekent dat het leven des Hemels niet zal vergaan, alleen is het dat men wete dat het er is en hoedanig het is, staat vast uit de betekenis van niet vrezen, namelijk dat zij zouden sterven, zijnde dat zij zouden sterven ten aanzien van het leven des Hemels, n. 8922; en uit de betekenis van u verzoeken, zijnde leren dat het leven des Hemels er is en hoedanig het is. Dat dit met verzoeken wordt aangeduid, komt omdat alle geestelijke verzoeking zulke dingen bij den mens leert en bevestigt; want de verzoeken zijn er deswege dat het geloof van het ware en de aandoening van het ware, en daarna de aandoening van het goede worde ingeplant en ingeworteld, en de mens zo het nieuwe leven, zijnde het leven des Hemels, ontvangt. De verzoeken immers zijn worstelingen met de boze en de valse dingen; wanneer de mens die dingen overwint, is hij bevestigt; want hij strijdt uit de ware dingen en voor de ware dingen tegen het valse en het boze; dat hij uit de ware dingen en voor de ware dingen strijdt, voelt de mens dan niet, omdat de ware dingen in de innerlijke

dingen zijn, en daarom komen zij niet klaarblijkelijk tot den zin, die van de uiterlijke dingen is; maar dat het uit die en voor die is, is hieruit duidelijk dat er strijd is, en daarna de overwinning, die niet kan bestaan dan alleen door de botsingen van de tegengestelde dingen onder elkander; de tegengestelde dingen zijn het boze en het goede, en het valse en het ware. Maar men moet weten, dat niet de mens strijdt, maar de Heer voor den mens, en wel tegen de hellen, die dan daarnaar streven den mens aan te vallen en te onderjukken, n. 840, 1661, 1692, 8159, 8168, 8172, 8175, 8176. Uit deze dingen blijkt dat met vrees niet, omdat deswege dat Hij u verzoeke, God is gekomen, wordt aangeduid dat men niet moet vrezen dat het leven des Hemels zal vergaan, maar dat dit geschiedt opdat zij worden onderricht en weten dat het leven des Hemels er is, voorts hoedanig het is; maar over de verzoeking en zie men de dingen die eerder zijn gezegd en getoond in n. 2272, 2768, 3318, 3927, 3928, 4249, 4299, 4341, 4572, 5036, 5246, 5356, 6144, 6574, 6611, 6657, 6663, 6666, 6829, 8131, 8273, 8351, 8367, 8370 einde, 8403, 8567.

8925. En deswege dat Zijn vreeze voor uw aangezichten zij, opdat gij niet zondigt; dat dit betekent de heilige vreeze vandaar voor het Goddelijke, en vandaar de instandhouding van het geestelijk leven, staat vast uit de betekenis van de vreeze Gods, zijnde de heilige vreeze voor het Goddelijke, waarover aanstonds; uit de betekenis van de aangezichten, zijnde de innerlijke dingen, waarover n. 1999, 2434, 3527, 4066, 4796, 4797, 5102, 5585, 5592; vandaar is de vreeze Gods voor de aangezichten, de heilige vreeze voor het Goddelijke in de innerlijke dingen; en uit de betekenis van opdat gij niet zondigt, zijnde de instandhouding van het geestelijk leven, want het geestelijk leven wordt door niet zondigen in stand gehouden; zondigen is het boze en het valse met toeleg en uit den wil doen en denken, want de dingen die met toeleg en uit den wil geschieden, zijn zulke dingen die uitgaan van het hart, en den mens onrein maken, Matth. xv: 11, 17, 18, 19, bijgevolg die het geestelijk leven bij hem verdelgen; men zie boven n. 8910. Wat de heilige vreeze aangaat die met de vreeze Gods in het Woord wordt aangeduid, moet men weten, dat die vreeze de liefde is, maar een liefde zodanig als die is van de kleine kinderen jegens de ouders, van de ouders jegens de kleine kinderen, van de echtelieden onder elkaar, die vrezen om wat ook te doen dat mishaaft, aldus wat de liefde op enigerlei wijze kwetst. Een zodanige vreeze wordt aan de liefde ingeboezemd wanneer de mens wordt wederverwekt, welke vreeze, omdat zij samenstemt met de liefde, en gelegen kan zijn in en daadwerkelijk is in of verenigd met de liefde, derhalve heilige vreeze wordt genoemd, en zij is de vreeze van te zondigen of te handelen tegen de geboden, aldus tegen den Heer; maar die

vreze verschilt bij een ieder volgens de hoedanigheid en de hoeveelheid der liefde; men zie de dingen die dienaangaande zijn getoond in n. 2826, 3718, 3719, 5459, 7280, 7788.

8926. Vers 18, 19, 20. *En het volk stond van verre, en Moscheh naderde tot de donkerheid waar God was, En Jehovah zeide tot Moscheh: Aldus zult gij zeggen tot de zonen Israëls: Gij hebt gezien dat Ik uit den hemel met ulieden sprak. Gij zult niet maken met Mij goden van zilver en goden van goud, gij zult ze u niet maken.* En het volk stond van verre, betekent het verwijderd zijn van de inwendige ware dingen; en Moscheh naderde tot de donkerheid waar God was, betekent de verbinding nochtans van het ware van het geestelijk goede met *het Goddelijk Ware*; en Jehovah zeide tot Moscheh, betekent verder een onderricht; aldus zult gij zeggen tot de zonen Israëls, betekent hen die van de geestelijke Kerk zijn; gij hebt gezien dat Ik uit den hemel met ulieden sprak, betekent alle dingen des Woords door den invloed uit het Goddelijke door den Hemel; gij zult niet maken met Mij goden van zilver en goden van goud, betekent opdat zij zich geheel en al onthouden van zulke dingen die in den uitwendigen vorm verschijnen als waar en goed, maar in den inwendigen vorm vals en boos zijn; gij zult ze u niet maken, betekent dat men zich terdege daarvoor moet wachten.

8927. En het volk stond van verre; dat dit het verwijderd zijn van de inwendige ware dingen betekent, staat vast uit de betekenis van van verre staan, zijnde het verwijderd zijn van de inwendige dingen, waarover boven n. 8918.

8928. En Moscheh naderde tot de donkerheid waar God was; dat dit betekent de verbinding nochtans van het ware van het geestelijk goede met *het Goddelijk Ware*, staat vast uit de uitbeelding van Moscheh, zijnde *het Goddelijk Ware* beneden den Hemel verbonden met *het Goddelijk Ware* in den Hemel, bijgevolg bemiddelend, waarover n. 8760, 8787, 8805, aldus het ware van het geestelijk goede, want dit is *het Goddelijk Ware* beneden den Hemel, waarin de geestelijke Kerk is, die wordt uitgebeeld door de zonen Israëls; dit ware beeldt Moscheh uit als het hoofd van die Kerk, n. 7041; uit de betekenis van naderen, zijnde de verbinding, want tot het Goddelijke naderen is met Hetzelve verbonden worden; en uit de betekenis van de donkerheid, zijnde *het Goddelijk Ware* ten opzichte van hen die van de geestelijke Kerk zijn, voorts ten opzichte van dat volk waarover Moscheh als leider stond; dat *het Goddelijk Ware* voor dezen en genen donkerheid is, is ter oorzaak hiervan dat zij in niet enig licht zijn ten aanzien van de *Goddelijke ware dingen*. Wat ten eerste degenen betreft die van de geestelijke Kerk zijn, zij die van deze zijn, geloven dat zij in het licht zijn; maar dat zij in het duister, ja zelfs in

donkerheid zijn ten aanzien van *het Goddelijk Ware*, staat hieruit vast dat zij niet uit enige inwendige doorvatting weten dat wat de Kerk zegt het ware is, maar alleen uit hoofde hiervan dat de Kerk het aldus zegt; dit bevestigen zij bij zich, hetzij het vals, hetzij het waar is; en hij die niet in een inwendige doorvatting is aangaande *het Goddelijk Ware*, is in donkerheid, of, wat hetzelfde is, voor hem is het Goddelijk Ware donkerheid. Tot voorbeeld diene dit: Zij die van de geestelijke Kerk zijn, weten niet en willen ook niet weten, dat er enige inwendige zin van het Woord is; en indien zij het misschien zullen gaan geloven, zo zal dit niet zijn uit enige inwendige doorvatting dat het aldus is, maar uit een overreding ergens anders vandaan. Diene eveneens tot voorbeeld dit: Zij die van de geestelijke Kerk zijn, zeggen dat het geloof het enige middel der zaliging is, ook zonder de naastenliefde en de goede dingen ervan; dit geloven zij, omdat de Kerk het aldus zegt; ook komen zij niet tot dat licht der doorvatting, dat er geen geloof is dan alleen daar waar de naastenliefde is, en dat het ene van het andere is, zoals de ene gade van de andere gade; bijgevolg dat de naastenliefde het wezenlijke der Kerk is, omdat zij van het goede is. Daaruit blijkt eveneens, in welk een duistere of in welk een donkerheid de geestelijke Kerk is. En omdat zij in zulk een donkerheid zijn, verdelen zij derhalve de Kerk in zoveel Kerken als er uiteenlopende leren zijn aangaande de ware dingen die des geloofs zijn, hetgeen niet zou geschieden indien zij in het licht waren; hij die immers in het licht is, twijfelt nooit, te minder ontkent hij dat de liefde tot den Heer en de naastenliefde jegens den naaste de wezenlijke dingen der Kerk zijn, en dat op die alle ware dingen die des Woords zijn, bijgevolg die des geloofs zijn, worden gegrondvest. Eender is het gesteld met de overige dingen die van dit afhangen, en de ware dingen des geloofs worden genoemd; maar deze dingen zijn duidelijker getoond in n. 2708, 2715, 2831, 2849, 2935, 2937, 3241, 3246, 6289, 6427, 6865, 6945, 7233; dat zij die van de geestelijke Kerk zijn, niet tot den eersten drempel der wijsheid, of tot het eerste van het licht, komen waarin degenen zijn die van de hemelse Kerk zijn, n. 2718, 2833, 6500. De andere oorzaak dat van Moscheh wordt gezegd, dat hij tot de donkerheid binnentrad toen hij tot God naderde, is deze dat Moscheh als leider het Israëlietische en het Joodse volk uitbeeldde, dat in zulk een donkerheid aangaande de inwendige ware dingen was, dat het die in het geheel niet wist; het stelde immers het al van den eredienst en al het Goddelijke in de uitwendige dingen; vandaar kwam het dat het Goddelijke voor hen donkerheid was; want het is een ieder bekend dat het Goddelijke nooit in donkerheid is, maar in het licht; het Goddelijke immers is het licht zelf; dat er van donkerheid wordt gesproken, is derhalve met betrekking tot

hen die in geen licht zijn, want voor hen verschijnen de Goddelijke ware dingen, die het licht des Hemels maken, niet anders; zij worden immers niet geloofd, ja zelfs ontkend; en het Goddelijke verschijnt aan een ieder volgens het hoedanige van zijn leven en geloof, bijgevolg als licht voor hen die in het licht zijn, en als donkerheid voor hen die in de donkerheid zijn. Dat het Israëlietische en het Joodse volk zodanig was, zie men in n. 3479, 3769, 4281, 4293, 4307, 4314, 4316, 4433, 4680, 4825, 4832, 4844, 4847, 4865, 4903, 6304; en dat de Heer op den berg Sinai aan hetzelfde verscheen in rook, in een wolk, en in donkerheid, volgens zijn hoedanige, n. 1891 einde, 6832, 8814, 8819.

8929. En Jehovah zeide tot Moscheh; dat dit verder een onderricht betekent, staat vast uit de betekenis van zeggen, zijnde het onderricht, want zeggen sluit dat in wat volgt, hier het onderricht, zoals eveneens elders n. 6879, 6881, 6883, 6891, 7186, 7267, 7304, 7380, 8127.

8930. Aldus zult gij zeggen tot de zonen Israëls; dat dit betekent hen die van de geestelijke Kerk zijn, staat vast uit de uitbeelding van de zonen Israëls, zijnde zij die van de geestelijke Kerk zijn, waarover n. 6426, 6862, 6868, 7035, 7062, 7198, 7201, 7215, 7223, 7957, 8234, 8805.

8931. Gij hebt gezien dat Ik uit den Hemel met ulieden sprak; dat dit betekent alle dingen des Woords door den invloed uit het Goddelijke door den Hemel, staat vast uit de betekenis van spreken uit den hemel, wanneer het door Jehovah geschiedt tot hen die van de Kerk zijn, die door de zonen Israëls worden uitgebeeld, n. 8930, zijnde *het Goddelijk Ware* of het Woord uit het Goddelijke door den Hemel, want dat wat Jehovah spreekt is *het Goddelijk Ware*, aldus het Woord dat in de Kerk is; en dat wat Hij spreekt, gaat door den Hemel heen. Men moet weten dat de Hemel niet in enige zekere en bepaalde plaats is, aldus niet inde hoogte naar de mening van het gewone volk, maar de Hemel is waar het Goddelijke is, dus bij een ieder en in een ieder die in naastenliefde en geloof is, want de naastenliefde en het geloof zijn de Hemel, omdat zij uit het Goddelijke zijn; daar wonen ook de Engelen. Dat de Hemel is waar het Goddelijke is, dat is, de Heer, blijkt hieruit dat de berg Sinai, van waar af de Heer sprak, hier de Hemel wordt geheten, hetgeen ook de oorzaak is, dat met den berg Sinai de Hemel wordt aangeduid, waarvandaan het Goddelijk Ware is, n. 8805. Dat alle dingen des Woords worden aangeduid, komt omdat Jehovah, of de Heer, nu begon het Woord te onthullen, dat het menselijk geslacht tot leer en tot leven van dienst zou zijn, eerst door Moscheh, en daarna door de Profeten. Opdat zij dus zouden weten, dat het Woord uit het Goddelijke door den Hemel was, heeft de Heer Zelf willen nederdalen, en met levende stem de tien geboden

verkondigen, en zo tonen, dat de volgende dingen der wet, dat is, des Woords, eender door den invloed uit het Goddelijke door den Hemel waren.

8932. Gij zult niet maken met Mij goden van zilver en goden van goud; dat dit betekent opdat zij zich geheel en al onthouden van zulke dingen die in den uitwendigen vorm verschijnen als waar en goed, maar in den inwendigen vorm vals en boos zijn, staat vast uit de betekenis van goden maken, zijnde vereren, want wie zich goden maakt, doet het terwille van den erediens; uit de betekenis van het zilver, zijnde het ware, en vandaar in den tegengestelden zin het valse; en uit de betekenis van het goud, zijnde het goede, en vandaar in den tegengestelden zin het boze, waarover n. 113, 1551, 1552, 2954, 5658, 6914, 6917, 7999. Dat het de dingen zijn die waar en goed in den uitwendigen vorm verschijnen, doch in den inwendigen vorm vals en boos zijn, komt omdat er wordt gezegd die maken met Mij, dat is, met Jehovah God, want het Goddelijk Ware en Goede zelf is in de inwendige dingen, en is eveneens in de uitwendige dingen, maar in deze is het Goddelijk Ware en Goede in uitbeeldende afdrukken, want de uitwendige dingen geven door afdruk de inwendige dingen weer, en beelden ze uit; de uitwendige dingen zijn vals en boos, wanneer zij, afgescheiden van de inwendige dingen, voor heilig gehouden of vereerd worden, en nochtans zoals ware en goede dingen verschijnen, omdat zij die uitbeelden; deze dingen worden aangeduid met maken met Jehovah God goden van zilver en goden van goud. Dit gebod volgt onmiddellijk achter de tien geboden, ter oorzaak hiervan, dat het Israëlietische en het Joodse volk zodanig was, dat het de uitwendige dingen, afgescheiden van de inwendige dingen, heilig hield en geheel en al als Goddelijke dingen vereerde, n. 3479, 3769, 4281, 4293, 4307, 4314, 4316, 4433, 4680, 4825, 4832, 4844, 4847, 4865, 4903, 6304, 6832, 8814, 8819. Opdat men nog verder wete welke en hoedanige dingen het zijn die in den uitwendigen vorm als waar en goed verschijnen, maar in den inwendigen vorm vals en boos zijn, moge als voorbeeld alle riten der Joodse Kerk dienen, zoals de slachtoffers, de rokingen, de wassingen, en meer dingen die in den uitwendigen vorm waar en goed waren, niet uit zich, maar omdat zij in afdruk de inwendige ware en goede dingen weergaven en uitbeeldden, welke dingen der liefde tot en des geloofs in den Heer zijn; toen zulke dingen in den uitwendigen vorm voor heilig werden gehouden, en te meer toen zij werden vereerd, zoals door de Joden en de Israëlieten werd gedaan toen zij, afgodisch geworden, ze aanwendden tot den erediens van vreemde goden, toen behielden zij niets anders van de ware en de goede dingen die in afdruk weergaven of uitbeeldden, dan den schijn, omdat zij in den inwendigen vorm vals en boos waren. Eender was het gesteld

met de overige dingen die uitbeeldende afdrukken waren van de hemelse en de Goddelijke dingen bij dat volk; zodra immers de uitwendige dingen die de inwendige dingen uitbeeldden, werden aangewend tot den eredienst van andere goden, waren het afgoden die zij vereerden, of goden van zilver en van goud die zij met Jehovah God maakten, want toen verschenen zij in den uitwendigen vorm als waar en goed, maar in den inwendigen vorm waren zij vals en boos. In het algemeen zijn de goden van zilver en van goud alle valse en daaruit alle boze dingen van den eredienst, die eender aan het ware en goede worden gemaakt door averechtse toepassingen en uitleggingen van het Woord, en tegelijk door redeneringen uit het eigen inzicht. Zulke dingen worden aangeduid met de goden van zilver en van goud in deze volgende plaatsen; bij Jesaja: “*In dien dag zal de mens de afgoden van zijn zilver en de afgoden van zijn goud die zij zich gemaakt hadden om zich daarvoor neder te buigen, heenwerpen voor de mollen en de vleermuizen, om binnen te treden in de reten der rotsen en in de reten der steenrotsen*”, II: 20, 21; de mollen en de vleermuizen staan voor hen die in de duisternis zijn, dat is, in de valse dingen en daaruit in de boze dingen. Bij denzelfde: “*In dien dag zullen zij verwerpen, de man de afgoden van zijn zilver en de afgoden van zijn goud, die u uw handen gemaakt hebben, een zonde*”, XXXI: 7; die de handen gemaakt hebben, staat voor de dingen uit het eigen inzicht. Bij denzelfde: “*De werkmeester giet een gesneden beeld, en de smelter overtrekt het met goud, en hij smelt ketenen van zilver*”, XL: 19; de gesneden beelden staan voor de dingen die uit het eigene zijn, n. 8869; met goud overtrekken, staat voor maken dat zij in den uitwendigen vorm goed verschijnen; ketenen van zilver smelten, staat voor maken dat zij als het ware in een nexus met de ware dingen samenhangen; dat het goud het goede is en het zilver het ware, zie men in de boven aangehaalde plaatsen. Eender bij Jeremia: “*De inzettingen der natiën, ijdelheid zijn die, aangezien het hout is dat hij uit het woud gehouwen heeft, een werk der handen van den werkman, hij pronkt het op met goud en zilver; met nagelen en met hameren hechten zij die, opdat het niet waggele*”, x: 3, 4. Bij Hoshea: “*De Efraïmieten varen voort te zondigen, en zij maken zich een gegoten beeld uit zilver, in hun inzicht afgoden, altemaal werk van werkmeesters*”, XIII: 2; Efraïm staat voor het verstandelijke der Kerk, n. 5354, 6222, 6234, 6238, 6267; het gegoten beeld uit zilver, staat voor het valse dat als het ware verschijnt, en daarom wordt er gezegd in zijn inzicht; altemaal werk van werkmeesters, staat voor alles door redeneringen uit het eigene. Bij Habakuk: “*Wee hem die tot het hout zegt: Word wakker, ontwaak tot den zwijgenden steen; deze zal leren; zie, deze is gehecht met goud en zilver, maar er is geen geest in het midden ervan*”,

ii: 19; het hout staat voor het boze, de steen voor het valse; gehecht met goud en zilver, voor den schijn van het goede en het ware door toepassingen. Bij Daniël: “Belschazar zeide toen hij den wijn ter dege proefde, *dat zij de vaten van goud en zilver zouden aanbrenghen*, die zijn vader Nebuchadnezar uit den tempel, die in Jeruzalem geweest was, had weggevoerd, opdat zij daaruit dronken, de koning en zijn rijksgroten, zijn vrouwen-echtgenoten en zijn bijwijven; en zij dronken den wijn, en prezen *de goden van goud en van zilver*, van brons, van ijzer, van hout, van steen”, v: 2, 3, 4, 23; de vaten van goud en van zilver, die uit den tempel van Jeruzalem waren, beeldden uit de goede en de ware dingen van de Kerk en van het Rijk des Heren; wijn daaruit drinken, betekende ontwijden door de boze en de valse dingen, die de goden van goud en zilver zijn. Bij David: “*Hun afgoden zijn zilver en goud*, het werk van des mensen handen; zij hebben een mond, maar spreken niet; zij hebben ogen, maar zien niet”, Psalm CXV: 4, 5; Psalm CXXXV: 15, 16; het zilver en het goud, die de afgoden zijn, staan voor de valse en de boze dingen; het werk van des mensen handen, staat daarvoor dat zij uit het eigen inzicht zijn. Bij Moscheh: “De gesneden beelden van de goden der natiën zult gij met vuur verbranden; *gij zult niet begeren het zilver en het goud op die*, om het voor u te nemen; want dat is een gruwel voor Jehovah uw God; derhalve zult gij den gruwel niet in uw huis inbrengen, dat het een ban worde, zoals dat is; al gruwende zult gij daarvan gruwen”, Deut. VII: 25, 26; het zilver en het goud op de gesneden beelden, staat voor de valse en de boze dingen die worden vereerd zoals ware en goede dingen vanwege den daarover gebrachten schijn.

8933. Gij zult ze u niet maken; dat dit betekent dat men zich terdege daarvoor moet wachten, staat hieruit vast dat het wederom wordt gezegd dat men ze niet moet maken; het nog eens zeggen of de herhaling sluit in dat het volstrekt zo is, of dat men zich terdege daarvoor moet wachten.

8934. Vers 21, 22, 23. *Een altaar van aarde zult gij Mij maken, en gij zult daarop offeren uw brandoffers en uw dankoffers, uw kudden van kleinvee en uw kudden van grootvee; in elke plaats waar Ik de gedachtenis Mijns Naams zal gesteld hebben, zal Ik tot u komen, en zal u zegenen. En indien gij Mij een altaar van stenen maakt, zo zult gij die niet gehouwen opbouwen, omdat indien gij uw houwijzers daarover zult bewogen hebben, en gij zult dat ontwijden. En gij zult niet met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar, opdat uw naaktheid niet onthuld worde op hetzelfde.* Een altaar van aarde zult gij Mij maken, betekent het uitbeeldende van den eredienst in het algemeen uit het goede; en gij zult daarop offeren uw brandoffers en uw dankoffers, betekent den eredienst in het bijzonder volgens den staat van het geestelijk leven van een ieder; uw

kudden van kleinvee en uw kudden van grootvee, betekent de inwendige en de uitwendige goede dingen; in elke plaats waar Ik de gedachtenis Mijns Naams zal gesteld hebben, betekent den staat des geloofs in den Heer bij een ieder; zal Ik tot u komen, en zal u zegenen, betekent de tegenwoordigheid van het Goddelijke dan, en den invloed; en indien gij Mij een altaar van stenen maakt, betekent het uitbeeldende van den eredienst in het algemeen uit de ware dingen; zo zult gij die niet gehouwen opbouwen, betekent dat het niet zij uit het eigen inzicht; omdat indien gij uw houwijzer daarover zult bewogen hebben, betekent indien het is uit het eigene; en gij zult dat ontwijden, betekent dat er dan geen eredienst is; en gij zult niet met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar, betekent geen verheffing tot de innerlijke dingen, die hemels zijn; opdat uw naaktheid niet onthuld worde op hetzelfde, betekent de idee der denking aangaande die dingen, zo vol van valse dingen, die dan gemanifesteerd zal worden.

8935. Een altaar van aarde zult gij Mij maken; dat dit het uitbeeldende van den eredienst in het algemeen uit het goede betekent, staat vast uit de betekenis van het altaar, zijnde het voornaamste uitbeeldende van den Heer, en vandaar van Zijn eredienst, waarover n. 921, 2777, 2811, 4489, 4541; en uit de betekenis van aarde, zijnde het goede. Dat aarde het goede is, komt omdat met aarde de Kerk wordt aangeduid die in het goede is, n. 566; vandaar komt het dat Adam geheten is naar aarde [*humus*, aarde, aardbodem], Genes. II: 7; Hfdst. III: 19; want met hem werd de mens der hemelse Kerk aangeduid, of de Kerk die in het goede is, n. 478, 479. Er zijn twee dingen waaruit de eredienst des Heren geschiedt, het goede en het ware; de eredienst uit het goede werd uitgebeeld door het Altaar uit aarde, doch de eredienst uit het ware werd uitgebeeld door het altaar uit stenen; over het ene en het andere altaar wordt hier gehandeld. Deze twee dingen waaruit de eredienst geschiedt, worden het geloof en de naastenliefde genoemd; de eredienst uit het ware heeft betrekking op het geloof, en de eredienst uit het goede op de naastenliefde. Met den eredienst uit het geloof en uit de naastenliefde, of uit het ware en uit het goede, is het aldus gesteld; voordat de mens is wederverwekt, is hij in den eredienst uit het ware; doch wanneer hij is wederverwekt, is hij in den eredienst uit het goede; want voordat de mens is wederverwekt, wordt hij door het ware tot het goede geleid, dat is, door het geloof tot de naastenliefde; maar wanneer hij is wederverwekt, is hij in het goede, en daaruit in het ware, dat is, hij is in de naastenliefde en daaruit in het geloof, n. 8516, 8539, 8643, 8648, 8658. Het zijn deze beide erediensten die worden uitgebeeld door de altaren uit aarde en uit steen. Dat het altaar het voornaamste uitbeeldende is van den

eredienst des Heren, komt omdat daarop de brandoffers en de slachtoffers geschieden; en deze waren het waarin voornamelijk de Goddelijke eredienst van de Hebreeuwse natie, en vandaar van de Israëlietische en de Joodse natie bestond, n. 923, 1343, 2180, 2805, 2807, 2830, 3519, 6905.

8936. En gij zult daarop offeren uw brandoffers en uw dankoffers; dat dit betekent den eredienst in het bijzonder volgens den staat van het geestelijk leven van een ieder, staat vast uit de betekenis van de brandoffers en de slachtoffers, zijnde alle inwendige eredienst in het algemeen, met een verscheidenheid volgens de verschillende geslachten van de hemelse en de geestelijke dingen, dat is, van het goede dat der liefde tot den Heer is, en van het ware dat des geloofs in den Heer is, n. 922, 923, 2165, 2180, 2805, 2807, 2830, 3519, 6905; aldus volgens eiken staat van het geestelijk leven in het bijzonder. Vandaar kwam het, dat er slachtoffers van zo verschillend geslacht waren ingesteld, zoals behalve de dagelijkse slachtoffers die van de sabbathen, van de feesten, van de nieuwe manen, van de inwijdingen, van de heilighingen, ook voor elke schuld, zonde, reiniging, genezing, baring; vandaar kwam het ook, dat men volgens den staat verschillende geslachten van dieren bezigde, zoals ossen, stieren, lammeren, rammen, geiten, bokken, waarmede in het bijzonder de verschillende goede dingen die van het geestelijk leven zijn, werden aangeduid.

8937. Uw kudden van kleinvee en uw kudden van grootvee; dat dit de inwendige en de uitwendige goede dingen betekent, staat vast uit de betekenis van de kudden van kleinvee, zijnde de inwendige goede dingen, en uit de betekenis van de kudden van grootvee, zijnde de uitwendige goede dingen, waarover n. 2566, 5913; dat met de kudden van kleinvee de inwendige goede dingen worden aangeduid, komt omdat tot de kudden van kleinvee behoren lammeren, schapen, bokjes, geiten, rammen, bokken, waarmede zulke dingen worden aangeduid, die van de onschuld, van de hemelse en de geestelijke liefde in den inwendigen mens zijn; en dat met de kudden van grootvee de uitwendige goede dingen worden aangeduid, kwam omdat tot de kudden van grootvee behoren ossen, stieren, kalveren, waarmede zulke dingen worden aangeduid die van het goede en het ware in den uitwendigen mens zijn; wat de ossen betekenden, zie men in n. 2180, 2566, 2781; wat de stieren en de kalveren, n. 1824, 2830; wat de lammeren, n. 3519, 3994, 7840; wat de schapen, n. 4169; wat de bokjes ende geiten, n. 3519, 4005, 4006, 4871; wat de rammen, n. 2830, 4170; en wat de bokken, n. 4169 einde, 4769.

8938. In elke plaats waar Ik de gedachtenis Mijns Naams zal gesteld hebben; dat dit den staat des geloofs in den Heer bij een ieder betekent, staat vast uit

de betekenis van de plaats, zijnde de staat, waarover n. 2625, 2837, 3356, 3387, 3404, 4321, 4882, 5605, 7381; aldus is elke plaats de staat van een ieder of bij een ieder. Dat het de staat des geloofs is, komt omdat de Naam van Jehovah betekent alles in één samenvatting waardoor de Heer wordt vereerd, aldus alle dingen des geloofs en der naastenliefde, n. 2724, 3006, 6674; bijgevolg wil de gedachtenis van den Naam van Jehovah God stellen, zeggen: bij wien of in wiens hart de naastenliefde en het geloof uit den Heer is. Het is volgens den zin der letter, dat zij zouden offeren brandoffers en dankoffers, aldus hun kudden van kleinvee en hun kudden van grootvee in Hierosolyma, welke de plaats was die de Heer had verkozen voor Zijn eredienst, aldus waarin Hij de gedachtenis Zijns Naams had gesteld; maar volgens den inwendigen zin wordt niet een plaats verstaan, maar ieder mens bij wien het geloof en de naastenliefde is, want met de plaats wordt niet een plaats aangeduid in den inwendigen zin, maar een staat, noch met den naam een naam, maar het geloof en de eredienst; aldus wordt de mens verstaan die in den staat der opneming van het geloof is uit den Heer; bovendien werden in Hierosolyma, welke de plaats was waarin de Heer door de brandoffers en de dankoffers werd vereerd, alle dingen uitgebeeld die der Kerk zijn, vandaar wordt met Hierosolyma in het Woord en met de Nieuwe Hierosolyma in de Apocalyps, de Kerk des Heren aangeduid; en de Kerk des Heren is bij een ieder die in den staat der opneming van de naastenliefde en het geloof is uit den Heer; de mens zelf immers is de Kerk, en verscheidenen bij wie de Kerk is, makeu de Kerk in het algemeen; daaruit blijkt eveneens, dat met in elke plaats waar Ik de gedachtenis Mijns Naams zal gesteld hebben, de staat des geloofs bij een ieder wordt aangeduid.

8939. Zal Ik tot u komen, en zal u zegenen; dat dit de tegenwoordigheid van het Goddelijke dan, en den invloed betekent, staat vast uit de betekenis van tot iemand komen, wanneer het wordt gezegd door Jehovah, zijnde de tegenwoordigheid, zoals eveneens in n. 5934, 6063, 6089; en uit de betekenis van zegenen, wanneer het door Jehovah geschiedt, zijnde begiftigd worden met geloof en naastenliefde, waarover n. 2846, 3406, 4981, 6091, 6099, 8674, aldus eveneens invloeien, want het geloof en de naastenliefde vloeien van den Heer bij den mens in; deze zijn de zegen in den inwendigen zin, want zij zijn het die den mens gezegend en gelukkig maken tot in het eeuwige. Door den mens worden, wanneer hij in de wereld leeft, die dingen een zegen genoemd welke hem gezegend en gelukkig maken in den tijd, en het zijn schatten en eerbewijzen; het zijn echter niet de tijdelijke dingen, die in den inwendigen zin des Woords worden verstaan, maar het zijn de eeuwige dingen, ten

opzichte van welke dingen de tijdelijke dingen van geen waarde zijn, want er is geen verhouding tussen het tijdelijke en het eeuwige, zelfs niet indien het ettelijke duizenden, of ettelijke tienduizenden van jaren zijn, want deze hebben een einde, het eeuwige echter heeft geen einde; weswege het eeuwige *Is*; hetgeen immers zonder einde is, dat *Is*; het heeft immers het *Zijn* uit het Goddelijke, hetwelk oneindig is; het Oneindige ten aanzien van den tijd is het Eeuwige; doch dat wat tijdelijk is, te dien opzichte niet *Is*, omdat het er, wanneer het geëindigd is, niet langer is. Daaruit blijkt eveneens, dat de zegen in den geestelijken zin die is welke het *Zijn* uit het Goddelijke in zich heeft, aldus de dingen die van het eeuwige leven zijn, bijgevolg de dingen die der naastenliefde en des geloofs zijn. Dat de wereldlijke zegen niets is ten opzichte van den hemelsen zegen, die eeuwig is, leert de Heer aldus bij Mattheus: *“Wat baat het een mens, zo hij de ganse wereld zal hebben gewonnen, aan zijn ziel echter schade zal hebben geleden”*, xvi: 26. Maar de mens die in de wereldlijke en de aardse dingen is, vat dit woord niet, want de wereldlijke en de aardse dingen verstikken, en maken dat het zelfs niet wordt geloofd dat er een eeuwig leven is. Doch ik kan verzekeren, dat de mens, zodra hij sterft, in het andere leven is, en als geest tussen de geesten leeft; en dat hij dan aan zichzelf en aan de anderen daar geheel en al zoals een mens in de wereld verschijnt, toegerust met elken inwendigen en uitwendigen zin, n. 1881; bijgevolg dat de dood van het lichaam slechts de afwerping is van zulke dingen die van dienst waren geweest voor het nut en de functie in de wereld; en bovendien dat de dood zelf de voortzetting van het leven is, maar in een andere wereld, die onzichtbaar is voor de ogen van het aardse lichaam, maar zichtbaar daar in een licht dat duizenden malen het middaglicht der wereld overtreft; omdat ik dit weet uit de levende ondervinding van zovele jaren, die nog steeds wordt voortgezet, verzeker ik dit derhalve; ik spreek nog en heb gesproken met bijna allen die ik heb gekend in de wereld en die gestorven zijn, met sommigen na twee of drie dagen sinds hun overlijden; zeer velen van hen waren heel verontwaardigd dat zij niet hebben geloofd dat er iets van het leven na den dood zou blijven; ik heb met hen niet een dag lang gesproken, maar maanden en jaren lang; en eveneens werd het gegeven de opeenvolgende of de voortschrijdende staten van hun leven, óf naar de hel, óf naar den Hemel, te zien; laat daarom hij die gelukkig wil zijn tot in het eeuwige, weten en geloven, dat hij na den dood zal leven; laat hij dit denken en ter harte nemen, want het is de waarheid; laat hij ook weten en geloven, dat het Woord de enige Leer is, die leert hoe de mens heeft te leven in de wereld, opdat hij tot in het eeuwige gelukkig zij.

8940. En indien gij Mij een altaar van stenen maakt; dat dit het uitbeeldende van den eredienst in het algemeen uit de ware dingen betekent, staat vast uit de betekenis van het altaar, zijnde het uitbeeldende van den Goddelijken eredienst in het algemeen, waarover n. 921, 2777, 2811, 4489; en uit de betekenis van de stenen, zijnde de ware dingen, waarover n. 643, 1298, 3720, 3769, 3771, 3773, 3789, 3798, 6426, 8609. Er is een eredienst des Heren uit het goede, en er is er een uit het ware; de eredienst des Heren uit het goede werd uitgebeeld door het altaar uit aarde en de eredienst uit het ware door het altaar uit steen; over den enen en den anderen eredienst zie men boven n. 8935. Omdat het altaar uit steen den eredienst uit het ware betekende, was het daarom bevolen, dat zulk een altaar zou worden opgericht zodra als zij over den Jordaan zouden gaan en in het land Kanaän komen, en dat daarop de geboden der Wet zouden worden geschreven, dat is, de *Goddelijke ware* dingen uit den Hemel; want met de tien geboden worden alle *Goddelijke ware* dingen in het kort aangeduid. Over dat altaar wordt aldus gesproken bij Moscheh: “Wanneer gij over den Jordaan zult gegaan zijn, zo zult gij u grote stenen oprichten, en ze bestrijken met kalk; dan zult gij daarop schrijven alle woorden der Wet; daarna zult gij Jehovah uw God *daar een altaar bouwen, een altaar van stenen, waarop gij niet het ijzer zult bewegen*; uit gehele stenen zult gij het altaar van Jehovah uw God bouwen, en gij zult daarop doen opklimmen brandoffers en dankoffers; en gij zult op de stenen van het altaar de woorden der Wet schrijven, door ze terdege uit te drukken”, Deut. xxvii: 1 tot 8; Joschua viii: 30, 31, 32. Dat de woorden der Wet op de stenen van het altaar zouden worden geschreven, was ter oorzaak hiervan, dat met de stenen de ware dingen werden aangeduid, en met het altaar van stenen de eredienst uit de ware dingen; dit was ook de oorzaak dat de tien geboden, die de Goddelijke ware dingen in een samenvatting betekenden, waren gegrift op stenen tafelen. Dat dit zou geschieden zodra zij den Jordaan waren overgegaan, was ter oorzaak hiervan, dat de Jordaan, die, aan de zijde van de woestijn, de eerste en de laatste grens van het land Kanaän was, het binnenleiden in de Kerk of in den Hemel betekende, hetgeen geschiedt door de erkenningen van het ware en het goede, aldus door de ware dingen uit het Woord, n. 4255; alle rivieren immers, die de grenzen van dat land waren, betekenden de eerste en de laatste dingen van het Rijk des Heren, n. 4116, 4240. Met de stenen van het altaar worden ook de ware dingen des geloof aangeduid bij Jesaja: “Hij zal de zonde verwijderen, wanneer *Hij alle stenen van het altaar zal gesteld hebben* zoals verstrooide kalkstenen”, xxvii: 9; daar wordt gehandeld over de verwoesting van de Kerk; de stenen van het

altaar zoals verstrooide kalkstenen, staat daar voor dat aldus de ware dingen des geloofs zijn die van den eredienst zijn. Wat de altaren in het algemeen aangaat, die waren van aarde, van stenen, van brons, van hout, en eveneens van goud; zij waren van brons, van hout, en van goud, omdat deze het goede betekenden; aangaande het altaar van brons zie men Ezech. ix: 2; aangaande het altaar van hout, Ezech. xli: 22; en aangaande het altaar van goud, dat het reukaltaar was, 1 Kon. vi: 22; Hfdst. vii: 48; Apoc. viii: 3; dat brons het goede betekent, zie men in n. 425, 1551; dat hout het betekent, n. 643, 2784, 2812, 3720, 8354; voorts dat goud het betekent, n. 113, 1551, 1552, 5658.

8941. Zo zult gij die niet gehouwen opbouwen; dat dit betekent dat het niet zij uit het eigen inzicht, staat vast uit de betekenis van de gehouwen stenen, zijnde zulke dingen die uit het eigen inzicht zijn; stenen immers zijn de ware dingen, n. 8940; en die houwen of pasklaar maken, is ware dingen of zulke dingen die aan de ware dingen eender zijn, uitbroeden of verzinnen uit het eigene, of uit het eigen inzicht; de dingen immers die uit het eigene of uit het eigen inzicht worden uitgebreed of verzonnen, hebben het leven uit den mens, welk leven geen leven is, want het eigene van den mens is niets dan het boze, n. 210, 215, 694, 874, 875, 876, 987, 1047, 5660, 5786, 8480; doch wat niet uit het eigene is, maar uit het Goddelijke, dit heeft het leven in zich, want uit het Goddelijke is alle leven. Hier wordt gehandeld over den eredienst van den Heer uit het ware, want deze eredienst wordt door het altaar van stenen aangeduid, n. 8940. De ware dingen waaruit de Heer moet worden vereerd, moeten niet dan uit het Woord worden genomen, want in de afzonderlijke dingen daar is het leven uit het Goddelijke. Wanneer de ware dingen uit het eigene worden genomen, zo beogen die en hebben die ten doel de waardigheid en den voorrang boven allen in de wereld, en eveneens de bezittingen der aarde en een welgesteldheid boven allen; en daarom hebben zij in zich de zelfliefde en de liefde van de wereld, aldus alle boze dingen in een samenvatting, n. 7488, 8318; doch de ware dingen die uit het Woord zijn, beogen en hebben ten doel het eeuwige leven, en zij hebben in zich de liefde tot den Heer en de liefde jegens den naaste, dus alle goede dingen in een samenvatting. Wanneer ware dingen uit het eigene of uit het eigen inzicht worden uitgebreed, zo heersen die over de ware dingen die uit het Goddelijke zijn, want deze worden aangewend om gene te bevestigen; terwijl toch het tegendeel het geval zal zijn, namelijk dat de ware dingen uit het Goddelijke zullen heersen, en dat de dingen die uit het eigen inzicht zijn, van dienst zullen zijn. De dingen die uit het eigene of uit het eigen inzicht zijn, worden ware dingen geheten, maar zij zijn geen ware dingen; zij verschijnen slechts als ware dingen in den

uitwendigen vorm, want door toepassingen uit den letterlijken zin des Woords, en door redeneringen, worden zij eender aan de ware dingen gemaakt; in den inwendigen vorm echter zijn zij vals; welke zij zijn en hoedanig zij zijn, zie men boven in n. 8932. Er zijn in de wereld twee godsdienstigheden die uit het eigen inzicht zijn; de ene is die waarin de zelfliefdde en de liefde van de wereld alles is; dit godsdienstige wordt in het Woord Babel genoemd; dat godsdienstige is van binnen profaan vanwege de zelfliefdde en de liefde van de wereld, en van buiten is het heilig vanwege het Woord, dat zij hebben aangewend om te bevestigen. Het andere godsdienstige is dat waarin het schijnsel der natuur alles is; zij die daarin zijn, erkennen niets als waar wat zij niet vatten; sommigen die van dit godsdienstige zijn, erkennen het Woord, maar wenden het aan om te bevestigen, aldus om van dienst te zijn; sommigen echter erkennen het Woord niet, maar dezen stellen het Goddelijke in de natuur, want hun schijnsel valt, omdat het van de natuur is, in de natuur, en kan ook niet door het licht des Hemels worden verlicht, omdat zij het Woord, vanwaar alle verlichting is, verwerpen. Zij die van dit of van dat godsdienstige zijn, zijn in de hel, omdat zij verstoken zijn van het hemelse leven, dat zij ook niet kunnen opnemen omdat zij het Woord hebben verworpen; en degenen van hen die het Woord hebben aangewend om te bevestigen, achten het Woord voor niets in hun hart, maar omdat het gezag heeft bij het gewone volk, hebben zij ervan gebruik gemaakt voor die dienstigheid opdat de verzinsels uit het eigen inzicht daardoor kracht hebben. Uit deze dingen kan vaststaan, wat het in den geestelijken zin betekent dat het altaar niet uit gehouwen stenen moest worden opgebouwd. Met den gehouwen steen wordt ook dat wat uit het eigen inzicht is, aangeduid in de volgende plaatsen; bij Jesaja: “Opdat zij bekennen, het volk van Efraïm, en de bewoner van Samaria, vanwege de verheffing en den hoogmoed des harten, door te zeggen: De tichelstenen zijn gevallen, en *met gehouwen steen zullen wij bouwen*”, ix: 8, 9. Bij Jeremia: “Ook al roep en schreeuw ik, Hij verspert mijn gebeden, *Hij heeft mijn wegen toegemuurd met gehouwen steen*, Hij heeft mijn paden omgekeerd”, Klaagl. iii: 8, 9. Bij Amos: “Aangezien gij den afgematte vertreedt, en een last koren aan hem ontrukkt, *zult gij huizen bouwen van gehouwen steen*, maar gij zult daarin niet wonen”, v: 11; daar staat de gehouwen steen voor zulke dingen in de zaken des geloofs, die uit het eigen inzicht zijn. Omdat die dingen met den gehouwen steen werden aangeduid, werd daarom het eerste altaar dat in het land Kanaän door de zonen Israëls werd gebouwd, nadat zij den Jordaan waren overgegaan, uit niet-gehouwen stenen gebouwd; want met den overgang over den Jordaan werd het binnenleiden in het Rijk

des Heren aangeduid, hetgeen geschiedt door de ware dingen des geloofs; over dat altaar staat aldus bij Joschua: “Jehoschua bouwde een altaar voor den God Israëls op den berg Ebal, gelijk als Moscheh, de dienstknecht van Jehovah, den zonen Israëls had geboden; *een altaar van gehele stenen, over dewelke men het ijzer niet bewogen had*”, VIII: 30, 31; Deut. XXVII: 1 tot 8. De tempel van Hierosolyma werd desgelijks gebouwd uit gehele, niet-gehouwen stenen, waarover aldus in het eerste Boek der Koningen: “Ten aanzien van het huis zelf, toen het gebouwd zou worden, *het werd gebouwd met gehelen steen, zo als hij was toegevoerd, want hamer of bijl, enig gereedschap van ijzer, zij werden niet gehoord in het huis toen het gebouwd zou worden*”, VI: 7. Door den tempel des Heren immers werd de Heer uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijk Ware; dat de Heer door den tempel werd uitgebeeld, leert Hijzelf in Joh. II: 19, 21, 22; en dat het was ten aanzien van het Goddelijk Ware, kwam omdat dit daar werd geleerd; en daarom werd die ook uit stenen gebouwd, want met stenen werd het Goddelijk Ware aangeduid, n. 8940; vandaar werd ook de Heer zelf de Steen Israëls genoemd, n. 6426. Uit deze dingen nu blijkt, wat de steen van het altaar, alsmede wat de steen van den tempel betekende, voorts wat het betekende dat de stenen geheel en niet-gehouden zouden zijn, namelijk dat de godsdienst moet worden gevormd door de ware dingen uit den Heer, aldus uit het Woord en niet uit het eigen inzicht. De dingen die uit het eigen inzicht zijn, worden aldus beschreven bij Jesaja: “De werkmeester giet een gesneden beeld, en de smelter overtrekt dit met goud, en smelt ketenen van zilver; hij zoekt een inzichtsvollen werkmeester om het gesneden beeld te bereiden, XL: 19, 20; het gesneden beeld staat voor het godsdienstige dat uit het eigene is, hetwelk gegeven wordt om te aanbidden alsof het het Goddelijke was, n. 8869; de werkmeester staat voor hen die uit het eigene iets uitbroeden en verzinnen; opdat zij eender aan de ware dingen verschijnen, wordt het daarmede beschreven dat hij dat met goud overtrekt, ketenen uit zilver smelt, en een inzichtsvollen werkmeester zoekt. Bij denzelfde: “De formeers van het gesneden beeld zijn allen ijdelheid; al zijn genoten zullen beschaamd worden, en de werklieden zelf; hij bewerkt het ijzer met de tang, en hij werkt met kolen, en met de scherpe hamers formeert hij dat; zo werkt hij dat door den arm zijner sterkte; hij bewerkt de houten, strekt het snoer uit, en beschrijft het met de lineaal, hij maakt het in zijn hoeken, en hij tekent het met den passer af, opdat hij het maakt in den vorm eens mans, naar de schoonheid van een mens, om te wonen in het huis”, XLIV: 9, 11, 12, 13; ook hier wordt het godsdienstige beschreven dat uit het eigen inzicht is. Eender bij Jeremia: “De insettingen der natiën, ijdelheid zijn

die; aangezien hij het hout uit het woud houwt, een werk der handen van den werkmán door de bijl; hij pronkt het op met zilver en goud; met nagelen en met hameren hecht hij het”, x: 3,4; en eveneens bij Hoschea: “Niettemin varen zij nu voort te zondigen; en zij maken zich een gegoten beeld uit zilver; in hun inzicht afgoden, werk van werkmeesters altemaal”, XIII: 2. Het godsdienstige dat uit het eigen inzicht wordt uitgebroed, en dat niet uit het Woord is, wordt in den inwendigen zin verstaan onder de afgoden, de vreemde goden, onder de gegoten beelden, en onder de gesneden beelden; want de dingen die uit het eigene zijn, zijn niets anders; zij zijn immers in zich dood, en zij worden toch aangebeden alsof zij levend waren.

8942. Omdat indien gij uw houwíjzer daarover zult bewogen hebben; dat dit betekent indien het uit het eigene is, staat vast uit de betekenis van het houwíjzer, zijnde het verzonnen ware, aldus uit het eigene; het houwíjzer immers is een ijzer waarmede de stenen worden gehouwen, en tot een vorm pasklaar gemaakt; hier is het dus het eigene van den mens, want dit schikt het zo dat de dingen die van den godsdienst zullen zijn, in den vorm van het ware verschijnen; in plaats van houwíjzer wordt elders ijzer gezegd, en elders bijl, zoals in Deut. XXVII: 5; Josch. VIII: 30, 31; I Kon. VI: 7; Jes. XLIV: 10, 11, 12; Hosch. XIII: 2; Jerem. x: 3, 4; en met die gereedschappen worden zulke dingen aangeduid die van het eigen inzicht zijn en verzinsels zijn.

8943. En gij zult dat ontwijden; dat dit betekent dat er dan geen eredienst is, staat vast uit de betekenis van ontwijden, zijnde maken dat er niet enige eredienst is; dat wat immers uit het eigen inzicht is, is in zich van leven verstoken, ja zelfs geestelijk dood; want het eigene van den mens is niets dan het boze; indien derhalve uit dat de Goddelijke eredienst geschiedt, zo is die eredienst niets anders dan zoals de eredienst van een afgod, van een gesneden of van een gegoten beeld, waarin geen geest is, dat is, geen leven; doch hetgeen uit het Woord is, dit alleen is voor den Goddelijken eredienst van dienst; dit immers is in zich levend; van binnen immers in de afzonderlijke dingen des Woords is een geestelijke zin, die handelt over het Rijk des Heren, en van binnen in dien zin is het Goddelijke, want het Woord handelt in zijn binnensten zin over den Heer alleen; daarvandaan is de heiligheid en het leven des Woords, en niet ergens anders vandaan. Het Woord is zoals een Goddelijk Mens; de letterlijke zin is als het ware zijn lichaam, doch de inwendige zin is als het ware zijn ziel; daaruit blijkt dat de letterlijke zin leeft door den inwendigen zin. Het schijnt alsof de letterlijke zin verdwijnt of sterft door den inwendigen zin; maar het tegendeel is het geval; hij verdwijnt niet, te minder sterft hij, maar door den inwendigen zin leeft

hij. Uit deze dingen nu staat vast dat uit de dingen die des Woords zijn, de waarlijk Goddelijke eredienst ontstaat, en geenszins uit de dingen die van het eigen inzicht zijn. Vandaar komt het, dat met indien gij het houwijzer over het altaar zult bewogen hebben, zult gij dat ontwijden, wordt aangeduid dat indien gij niet uit het Woord, maar uit het eigen inzicht zulke dingen zult verzonnen hebben, die van den Goddelijken eredienst zullen zijn, er geen eredienst is.

8944. In de wereld gelooft men dat de mens uit het schijnsel der natuur, aldus zonder onthulling, verscheidene dingen kan weten, die van den godsdienst zijn, zoals dat God is, dat Hij moet worden vereerd, en eveneens dat Hij moet worden liefgehad, voorts dat de mens na den dood zal leven, en andere dingen meer die daarvan afhangen; en toch zijn dat dingen die uit het eigen inzicht zijn; maar ik ben door veel ondervinding onderricht, dat de mens uit zich zonder onthulling volstrekt niets weet aangaande de Goddelijke dingen en aangaande de dingen die van het hemels en het geestelijk leven zijn; de mens immers wordt in de boze dingen der zelfliefde en der liefde van de wereld geboren, en deze dingen zijn de zodanige die den invloed uit de Hemelen afsluiten, en den invloed uit de hellen openen, aldus die den mens verblinden, en hem in het ontkennende brengen dienaangaande dat het Goddelijke is, dat de Hemel en de hel zijn, en dat er een leven na den dood is. Dit blijkt duidelijk uit de geleerden der wereld, die door de wetenschappen het schijnsel van hun natuur hebben opgevoerd boven het schijnsel der anderen; dat deze meer dan de anderen het Goddelijke ontkennen, en in plaats van het Goddelijke de natuur erkennen, is bekend; en eveneens dat zij, wanneer zij uit het hart en niet uit de leer spreken, het leven na den dood ontkennen, voorts den Hemel en de hel, bijgevolg alle dingen die des geloofs zijn, die zij banden voor het gewone volk noemen. Daaruit blijkt hoedanig het schijnsel der natuur zonder de onthulling is. Het is eveneens getoond, dat verscheidenen die een Natuurlijke Theologie hebben geschreven en uit het schijnsel van hun natuur handig de dingen hebben bevestigd die van de leer hunner Kerk waren, in het andere leven meer dan de overigen met het hart deze zelfde dingen ontkennen, en eveneens het Woord zelf, dat zij geheel en al trachten te vernietigen; want in het andere leven spreken de harten. Het is eveneens getoond, dat deze zelfden niets van invloed uit den Hemel kunnen opnemen, maar alleen uit de hellen. Daaruit bleek, hoedanig het schijnsel der natuur is zonder de onthulling, bijgevolg hoedanig datgene is wat uit het eigen inzicht is. Maar twee dingen hebben zich voorgedaan, die het gemoed aangaande deze zaak in twijfel brachten; het eerste is, dat de ouden die heidenen waren,

nochtans hebben geweten dat er het Goddelijke is, dat Dit moet worden vereerd, en dat de mens ten aanzien van de ziel onsterfelijk is; het tweede is, dat heden ten dage verscheidene natiën, bij wie er geen onthulling is, die dingen ook weten. Maar wat de ouden betreft, die wisten dit niet uit het schijnsel van hun natuur, maar uit de onthulling die zich van de Kerk uit tot aan hen toe had verbreid; de Kerk des Heren immers was van de oudste tijden aan in het land Kanaän geweest, n. 3686, 4447, 4454, 4516, 4517, 5136, 6516; vandaar hadden zich zulke dingen die van den Goddelijken eredienst waren, tot de natiën overal in het rond verbreid, en eveneens tot de naburige Grieken, en van dezen tot de Italianen of de Romeinen; daarvandaan hadden dezen en genen erkentissen aangaande de opperste Godheid, en aangaande de onsterfelijkheid der ziel, waarover hun geleerden hebben geschreven. Wat de natiën heden ten dage betreft die ook weten dat er het Goddelijke is, en dat er een leven na den dood is, dit hebben zij niet gehad uit het schijnsel van hun natuur, maar uit het godsdienstige dat zij van de oude tijden aan hebben overgenomen, dat was gegrondvest op zulke dingen die zich langs verschillende wegen hadden verbreid uit de Kerk waar de onthulling was; dit geschiedde uit des Heren Goddelijke Voorzienigheid; en eveneens nemen degenen van hen die uit hun godsdienstige het Goddelijke boven alle dingen erkennen, en uit hun godsdienstige de diensten der naastenliefde aan den naaste bewijzen, in het andere leven, wanneer zij worden onderricht, de ware dingen des geloofs op, en worden gezaligd, n. 2589 tot 2604.

8945. En gij zult niet met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar; dat dit betekent geen verheffing tot de innerlijke dingen, die hemels zijn, staat vast uit de betekenis van opklimmen langs trappen, zijnde zich verheffen tot de hogere of tot de innerlijke dingen; of gij zegt innerlijke dingen dan wel hogere dingen, het is hetzelfde, want de innerlijke dingen verschijnen zoals hogere, n. 2148, 3084, 4210, 4599; en uit de betekenis van het altaar, zijnde het voornaamste uitbeeldende van den Heer, waarover n. 921, 2777, 2811; aldus is met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar, zich verheffen tot den Heer, bijgevolg tot de innerlijke dingen die hemels zijn, want de Heer is meer tegenwoordig in de innerlijke dingen; hemels worden de dingen geheten die in den binnensten Hemel zijn, geestelijk echter de dingen die in den middelsten zijn; de Hemel immers is onderscheiden in twee Rijken, namelijk in het hemels Rijk en in het geestelijk Rijk; zij die in het hemels Rijk zijn, zijn in den binnensten of derden Hemel, aldus den Heer het naast; zij immers die daar zijn, zijn in de liefde tot den Heer, en in de onschuld, bijgevolg meer dan alle overigen in de wijsheid; doch zij die in het geestelijk Rijk zijn, zijn in den

middelsten of tweeden Hemel, aldus verder van den Heer verwijderd; zij die daar zijn, zijn in de liefde jegens den naaste, en door de naastenliefde bij den Heer; over die beide Rijken, en over het verschil ervan, zie men n. 2048, 2088, 2227, 2507, 2669, 2708, 2715, 2718, 3235, 3246, 3374, 3887, 4448, 4585, 4938, 4939, 5113, 5922, 6367, 6435, 7877. Het moet in het kort worden ontvouwd, hoe het gesteld is met de verheffing naar de innerlijke dingen, dus tot de hemelse dingen, die worden aangeduid met opklimmen met trappen boven tot het altaar; het wordt niemand in het andere leven toegestaan zich hoger in den Hemel te verheffen dan tot den graad van het goede waarin hij is; want indien hij zich hoger verheft, dan worden zijn vuile dingen gemanifesteerd, dat is, de boze dingen van zijn liefden, en de valse dingen daaruit; hoe innerlijker iets immers is, des te zuiverder en des te heiliger is het in den Hemel; zij die in een onzuiverder staat zijn, worden in een lagere sfeer gehouden, waar de onzuivere dingen niet worden doorvat, noch verschijnen; zij zijn immers in een grover goede, en in een duisterder ware. Soms gebeurt het, dat zij die in den Hemel komen, in een innerlijker Hemel begeren te komen; zij geloven dat zij dan een grotere vreugde zullen genieten; opdat die begeerte, welke hun aankleeft, wordt weggenomen, worden zij ook tot een innerlijker Hemel opgeheven; maar wanneer zij daar komen, beginnen zij benauwd te worden vanwege de boze dingen hunner liefden, die dan tot de doorvatting komen, en eveneens worden zij wanstaltig ten gevolge van de valse dingen die uit de boze dingen bij hen zijn. Wanneer zij deze dingen doorvatten, werpen zij zich uit den innerlijker Hemel neder, en keren niet eerder tot een kalmen en vredigen staat terug, dan wanneer zij op hun vorige standplaats zijn. Dit zijn de dingen, die worden aangeduid niet gij zult niet met trappen opklimmen boven tot Mijn altaar, opdat uw naaktheid niet onthuld worde op hetzelfde. Eender is het gesteld met hen die beneden den Hemel zijn; indien dezen alvorens voorbereid te zijn naar den Hemel begeren op te klimmen, voelen zij, wanneer zij daarheen worden opgeheven, een bijna helse marteling, en zij verschijnen aan zichzelf zoals lijken; ook verkeert het leven zelf bij hen in nood, zoals het leven bij hen die in den doodstrijd zijn; en daarom storten zij zich halsoverkop daaruit neder; en daarna begeren zij niet meer op te klimmen boven den staat des levens waarin zij zijn. Men moet weten, dat in het andere leven niemand den Hemel wordt ontzegd door den Heer, en dat zij die het willen, hoevelen het er ook zijn, kunnen worden toegelaten; (de Hemel bestaat uit gezelschappen van Engelen die in het goede der liefde jegens den naaste, en der liefde tot den Heer zijn); in de gezelschappen derzulken worden zij binnengelaten, wanneer zij in den Hemel worden toegelaten. Maar

wanneer de sfeer van hun leven, dat is, wanneer het leven van hun liefde, niet samenstemt, ontstaat er een botsing; daarvandaan hebben zij angst, en geschiedt nederstorting. Aldus worden zij onderricht aangaande het leven des Hemels, en aangaande den staat van hun eigen leven naar verhouding, voorts dienaangaande dat niemand de Hemel gewordt daardoor dat hij wordt opgenomen of binnengelaten, zoals de gewone mening in de wereld is, alsmede dienaangaande dat de mens door het leven in de wereld zodanig wordt dat hij met hen kan zijn die in den Hemel zijn; maar men zie de dingen die dienaangaande eerder uit ondervinding zijn gezegd en getoond in n. 3938, 4225, 4226, 4299, 4674, 5057, 5058, 7186, 7519, 8794, 8797. Dit zijn de dingen die met deze inzetting worden aangeduid dat zij niet met trappen zullen opklimmen boven tot het altaar, opdat niet uw naaktheid onthuld worde op hetzelfde; voorts met iets eenders in Exod. xxviii: 42, 43. Opklimmen met trappen wordt er gezegd, ter oorzaak hiervan, dat de verheffing tot de innerlijke dingen in de wereld der geesten, waar de hemelse en de geestelijke dingen zich vertonen in vormen die eender zijn aan de wereldlijke vormen, verschijnt zoals een opklimmen langs trappen; dit uitbeeldende werd meermalen te zien gegeven. Vandaar was het eveneens, dat door Jakob in den droom Engelen werden gezien die tot den Heer opklommen langs de sporten van een ladder. Gen. xxviii: 12; vandaar wordt eveneens met trappen in het Woord de opklimming tot de hogere dingen, dat is, tot de innerlijke dingen, aangeduid, zoals bij Ezechiël, Hfdst. xl: 6, 22, 26, 31, 34; en bij Amos: “De Heer Jehovih Zebaoth *bouwt in de hemelen Zin trappen*”, ix: 6.

8946. Opdat uw naaktheid niet onthuld worde op hetzelfde; dat dit betekent de idee der denking aangaande die dingen, zo vol van valse dingen, die dan gemanifesteerd zal worden, staat vast uit de betekenis van de naaktheid, zijnde verstoken van ware dingen, waarover n. 5433, aldus een idee der denking vol van valse dingen; en uit de betekenis van onthuld worden, zijnde gemanifesteerd worden. Hoe het hiermede is gesteld, is vlak boven in n. 8945 ontvouwd, namelijk dat mens, geest, en Engel zodanig verschijnt als hij is ten aanzien van het ene en het andere leven, ten aanzien van het leven der denking over de ware dingen, en ten aanzien van het leven van den wil aangaande de goede dingen, indien hij innerlijker in den Hemel wordt opgeheven; want hoe innerlijker in de hemelen, des te zuiverder is het goede en des te zuiverder het ware; opdat dus de valse dingen die van de denking zijn, en de boze dingen die van den wil zijn, niet verschijnen, maar verborgen worden, worden zij derhalve in de lagere gebieden gehouden, waar zij in een duisterder licht naar verhouding zijn. Uit deze dingen kan eveneens vaststaan, wat daaronder werd

verstaan, dat niemand Jehovah kan zien en leven, want Jehovah is de zuivere Liefde, en uit Hem is het zuivere licht; in die gezien worden is vergaan; daarom worden ook de Engelen zelf in den Hemel met een wolk bedekt, n. 6849; en daarom worden allen die in de hel zijn, met dichte nevels omsluierd, n. 3340, 8137, 8138, 8814, 8819; want de nevels zijn de valse dingen.

Over de geesten en de inwoners van de planeet Saturnus.

8947. *De geesten van dien aardbol, en eveneens de aardbol zelf, verschijnen naar voren op een aanzienlijken afstand, in het vlak van het lagere deel der knieën; en wanneer het oog daarheen wordt geopend, komt een menigte van geesten in het gezicht, die allen van dien aardbol zijn; zij worden zichtbaar aan deze zijde van dien aardbol, en naar rechts.*

8948. *Het werd ook gegeven met hen te spreken, en vandaar te leren kennen hoedanig zij zijn ten opzichte van de anderen; zij zijn rechtschapen, en zij zijn bescheiden; en omdat zij zich naar verbouding voor klein houden, verschijnen zij derhalve in het andere leven eveneens klein; want daar is de verschijning van een ieder volgens zijn animus en volgens zijn leven.*

8949. *In den eredienst zijn zij uiterst nederig; want in dezen achten zij zich als niets; zij vereren onzen Heer, en erkennen Hemzelf als den Enigen God; de Heer verschijnt immers somtijds aan hen die op dien aardbol zijn onder een Engellijken vorm, en zo als Mens; en dan blinkt het Goddelijke op uit het aangezicht, en doet den animus aan. De inwoners spreken ook, wanneer zij daartoe den leeftijd bereiken, met de geesten, door wie zij worden onderricht aangaande den Heer, en hoe Hij moet worden vereerd, voorts hoe men moet leven.*

8950. *Wanneer er enigen zijn die de geesten van dien aardbol willen verleiden, en van het geloof in den Heer aftrekken, of van de nederigheid jegens Hem, en van de rechtschapenheid des levens, zo zeggen zij dat zij willen sterven; er verschijnen dan in hun handen kleine messen, waarmede zij hun borst schijnen te willen doorsteken. Wanneer hun wordt gevraagd waarom zij aldus doen, zeggen zij dat zij liever willen sterven dan van den Heer te worden afgeleid. De geesten van onzen aardbol bespotten die dingen somtijds, en bestoken hen met vragen waarom zij aldus doen; maar dan antwoorden zij, dat zij wel degelijk weten dat zij zichzelf niet doden, maar dat dit alleen een schijn is, die uitvloeit van den wil van hun animus, namelijk dat zij liever willen sterven dan afgetrokken te worden van den eredienst des Heren.*

8951. *Er zijn er eveneens op dien aardbol, die het nachtelijk schijnsel, dat groot is, den Heer noemen; maar zij worden van de overigen afgescheiden, en onder die niet geduld. Dat nachtelijk schijnsel wordt van dien groten gordel welke*

dien aardbol op een afstand omgeeft, en door de manen, die de satellieten van Saturnus worden genoemd, uitgegoten.

8952. *Zij werden ondervraagd over dien groten gordel die van onzen aardbol uit zich schijnt te verheffen boven den horizon van die planeet, en van ligging schijnt te wisselen; zij zeiden dat deze voor hen niet als een gordel verschijnt, maar alleen als een sneeuwige in den hemel in verschillende richting.*

8953. *De inwoners en de geesten van dien aardbol hebben betrekking op datgene in den mens dat het midden houdt tussen den geestelijken zin en den natuurlijken zin, doch zij treden terug van den natuurlijken, en treden toe tot den geestelijken. Vandaar komt het, dat het dien geesten vaak toeschijnt alsof zij worden heengebracht of weggerukt naar den Hemel, en daarna teruggezonden, aldus bij beurten; want al wat van den geestelijken zin is, is in den Hemel, doch al wat van den natuurlijken zin is, is beneden den Hemel.*

8954. *Daar zijn geen steden, noch koninkrijken; maar zij leven onderscheiden in familiën, elke familie afgescheiden van de andere; aldus de man en de echtgenote met hun kinderen; wanneer deze huwelijken aangaan, worden zij van het huis der ouders gescheiden, en bekommeren zich ook niet langer daarom; weswege de geesten van dien aardbol twee aan twee verschijnen.*

8955. *Allen op dien aardbol, anders dan op den onzen, weten dat zij na den dood zullen leven; weswege zij ook hun lichamelijke dingen voor niets tellen, slechts voor zoveel als ter wille van het leven nodig is, van welk leven zij zeggen dat het zal blijven en den Heer zal dienen; vandaar ook begraven zij de lichamen van de doden niet, maar werpen ze weg, en bedekken ze met de takken van bomen uit het woud.*

8956. *Om voedsel en kleding zijn zij ook slechts weinig bezorgd; zij voeden zich met vruchten en groenten van verschillende soort die hun aardbol voortbrengt; en zij kleden zich luchtig, want zij zijn omgeven met een dikke huid of dik vel, dat de koude afhoudt.*

8957. *Het vervolg over de geesten en de inwoners van den aardbol Saturnus aan het einde van het volgende Hoofdstuk.*